

**ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ**

8

- 1. Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ**
- 2. ΕΠΗ ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Ὑ π δ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΣΑΚΚΑΛΗ

Φιλολόγου

Ἐπόπτης Ἐκδόσεως

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

Ἐπιμελητῆς Ἐκδόσεως

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, Πτυχιούχος Θεολογίας

Ε Π Ε

ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1977

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ¹

Ἐμπρὸς εἰς ἓνα ἔργον καὶ ἓνα τίτλον

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄνω ἀπὸ τετρακόσια ἔπη (ποιήματα), διὰ τὴν ἀκρίβειαν τετρακόσια ὀκτώ, ἡ παράδοσις ἀποδίδει ὁμόφωνα εἰς τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ ἓνα δρᾶμα. Τὸ ἔργον αὐτὸ τιτλοφορούμενον ἀπὸ τὸν πρῶτον ἐκδότην του (Antonius Bladus † 1607, editio princeps 1542) εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τότε ὡς *Χριστὸς πάσχων* ἢ *Christus patiens* εἰς τὴν λατινικὴν του μεταγραφὴν. Ὁ τίτλος αὐτὸς εἶναι ὀλότελα ἄγνωστος εἰς ὀλόκληρον τὴν χειρόγραφον παράδοσιν τοῦ ἔργου. "Ἐνα χειρόγραφον θέλει νὰ εἶναι τὸ ἔργον τοῦτο «Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τραγωδία εἰς τὸ σωτήριον πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»· εἰς τὸ ἄλλο χειρόγραφον «τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ὑπόθεσις δραματικὴ κατ' Εὐριπίδην περιέχουσα τὴν δι' ἡμᾶς γενομένην σάρκωσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ κοσμοσωτηριον πάθος». Ἀφήνομεν τὸ 'κατ' Εὐριπίδην' δι' ὀλίγον κατωτέρω. Ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς ἀρχὰς τῶν χειρογράφων ὁ τίτλος ποῦ θὰ ἤμποροῦσε νὰ προέλθῃ εἶναι «τὸ σωτήριον (ἢ κοσμοσωτήριον) πάθος τοῦ Χριστοῦ» καὶ ἔτσι περίπου ἐπιγράφουν τὸ ἔργον δύο πρόσφατοι σχετικὰ ἐκδόσεις: 'τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ' ἢ μία ² καὶ ἡ ἄλλη 'τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ' μετ' τὸν ὑπότιτλον 'Χριστὸς πάσχων', προφανῶς διὰ νὰ μὴν ἀποκοπῇ τὸ ἔργον ἀπὸ τὴν

1. Βλ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Βίος - ἔργον - θεολογικαὶ ἀντιλήψεις, ὑπὸ Παν. Χρήστου στὸ Γρηγορίου Θεολόγου, Ἔργα, I, Πατερικαὶ Ἐκδόσεις Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Θεσσαλονίκη 1975.

2. Gregoire de Naziannze, La passion du Christe, Tragedie, André Tuilier, Sources Chretiennes No 149, Paris 1969.

έκδοτική παράδοσίν του. Εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τὸ ἔργον χαρακτηρίζεται ὡς 'τραγωδία', εἰς τὴν δευτέραν 'βυζαντινὴ χριστιανικὴ τραγωδία'. "Ἐτσι μαζί με τὸ 'κατ' Εὐριπίδην', ἔχομεν νὰ συζητήσωμεν καὶ τοὺς δύο τούτους χαρακτηρησμοὺς.

Μία φιλολογικὴ ἀπειλὴ

Αὐτὰ ὅμως εἶναι μονάχα θέματα πρὸς συζήτησιν, ἐνῶ τὸ ἔργον ἀπειλεῖται ἀπὸ μίαν ριζικὴν ἀντίρρῃσιν, πού σκοπεύει νὰ ἀρνηθῇ τὴν πατρότητά του καὶ νὰ τὸ ρίψη μέσα εἰς τὴν ὑποτιμημένην κατηγορίαν τῶν ψευδεπιγράφων συγγραφῶν. Τὸ ἔργον πορεύεται βαρῆμενον μετὰ τὴν κατηγορίαν αὐτὴν ἀπὸ τὸ 1588. Τότε ἓνας δυτικὸς λόγιος ἐπρότεινε ὡς συγγραφέα του τὸν Ἀπολινάριον τῆς Λαοδικείας. Μετ' ὀλίγον (1593) ἓνας ἄλλος λόγιος εὗρηκε ὅτι τὸ ἔργον εἶναι ἀνάξιον τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ προέλθει ἀπὸ τὴν γραφίδα τοῦ Γρηγορίου· ἄλλοι τὸ θεωροῦν ὀλίγον ἢ πολὺ ἀπόκρυφον καὶ ἄλλοι ἐπαναλαμβάνουν τὰς γνώμας τῶν πρὶν ἀπὸ αὐτούς. Δὲν ἀργοῦν ὅμως καὶ πολὺ (1650) νὰ παρουσιασθοῦν καὶ ἐκεῖνοι πού θὰ τολμήσουν νὰ συμφωνήσουν μετὰ τὴν παράδοσιν πού θέλει τὸ δρᾶμα, ὅπως εἶπαμε, ἔργον τοῦ «ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου». Τὸ ζήτημα εἰς ὅλας τὰς φάσεις του ἡμπορεῖ νὰ παρακολουθήσῃ ὅποιος θέλει εἰς τὴν ἔκδοσιν πού ἀνεφέραμεν τοῦ Α. Tuilier, ὅπου ἐκτίθεται μετὰ πληρότητα. Τοῦτο, ἂν θέλῃ νὰ καταλήξῃ εἰς διαφορετικὴν διατύπωσιν ἀπὸ τὰς ἀκολουθούσας ἢ φυσικὰ καὶ νὰ τὰς υἱοθετήσῃ συνειδητά: "Ἡ ἀπλᾶ ὅτι, «τὸ ἔργον εἶναι μυστήριον, πού ἀνήκει εἰς μεταγενεστέρους χρόνους». "Ἡ διαφορετικὰ: «Καὶ ὅμως δὲν εἶναι, δὲν ἡμπορεῖ νὰ εἶναι τοῦ Γρηγορίου. Τὸ ἔχουν ἀποδείξει—εἶναι τώρα πολλὰς δεκαετίες—οἱ φιλόλογοι πού ἐμελέτησαν τὸ ζήτημα... Ἡ σύνθεσις τοῦ ἔργου φαίνεται ὅτι ἔγινε τὸ 12ο αἶ». Ἡ αὐτὴ γνώμη με

3. Ἀγνώστου Ποιητῆ, Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ (Χριστὸς πάσχων) Βυζαντινὴ τραγωδία, Ἑμμετρὴ μετάφρασις Θρασυβούλου Σταύρου, Ἑταιρεία Σπουδῶν Σχολῆς Μωραΐτη, Ἀθήνα 1973.

διαφορὰν τόνου, κλιμάκωσιν συναισθήματος. Ἐμεῖς ὁὰ ἐπρωτιμώσαμεν νὰ ἀφήσωμεν νὰ ἀκουσθοῦν δύο ἀκόμη γνῶμαι, ὅχι ἀναρμοδίω. Ἡ μία· «Ἄλλὰ οἱ πιὸ πρόσφατες ἐργασίες, στηριγμένες στὴ χειρόγραφη παράδοση, στὴν ἱστορία τῆς φιλολογίας καὶ τὴν ἱστορία τῶν δογμάτων, πᾶνε ν' ἀποδείξουν ὅτι ἂν αὐτὸ τὸ κείμενο δὲν μπορεῖ ν' ἀποδοθῆ με τρόπο βέβαιο στὸ Γρηγόριο τὸ Ναζιανζηνό, εἶναι τοῦλάχιστο ἓνα ἔργο ἀρχαῖο, πού ἔχει ἐμπνεύσει τοὺς βυζαντινοὺς θρήνους τῆς Παρθένου γιὰ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ»⁴. Καὶ ἡ δευτέρα· «Ἡ τελευταία ὅμως λέξη τῆς φιλολογικῆς κριτικῆς τοποθετεῖ τὴν τραγωδία αὐτὴ στὴν ἐποχὴ πού ἦταν δυνατὸ νὰ ἔχη γραφῆ, δηλαδὴ τὸν 4ο αἰῶνα καὶ τὴ δέχεται ὡς ἔργο τοῦ Γρηγορίου»⁵. Καὶ αἱ δύο γνῶμαι εἶναι συμπεράσματα πού ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν μελέτην τῆς ἐκδόσεως τοῦ A. Tuilier. Διστακτικώτερα ἢ πρώτη, ἢ δευτέρα περισσότερο ἀνεπιφύλακτος, εἶναι ἡ γνώμη τοῦ ἰδίου τοῦ ἐκδότου.

Γραμματολογικὸν σχόλιον

Ἄς ἐπιμεινώμεν ἰδίως εἰς τὴν δευτέραν ἀπὸ τὰς γνῶμας αὐτάς. Τὸ πρῶτον ἔργον πού περιέχει ὁ τόμος αὐτὸς εἶναι ἓνας 'κέντρων'. Ἔτσι χαρακτηρίζονται τὰ ἔργα πού κατὰ ἓνα μεγάλο ποσοστὸν ἀνάλογα μετὰ τὴν σοφίαν, τὴν ὑπομονὴν καὶ τὸν χρόνον τοῦ συνθέτου των ἀποτελοῦνται ἀπὸ στίχους ὀλοκλήρους ἢ θραύσματα στίχων κάποιου ἢ κάποιων ποιητῶν ἢ ἀπὸ ἐδάφια συγγραφέων. Ὁ Χριστὸς πάσχων δὲν εἶναι ὁ μοναδικός. Γνωστὸς εἶναι ὁ Γαμήλιος Κέντρων, πού ἔχει συνθέσει ὁ ποιητὴς Αὐσώνιος (Ausonius) κατὰ τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰ. (369) πρὸς τιμὴν τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ ἀπὸ στίχους τῆς Αἰνειάδος τοῦ Βιργιλίου. Ἀναφέρομεν καὶ ἓνα ἄλλον (κέντρωνα), τὴν Μήδειαν τοῦ Ὁσιδίου Γέτα (Osidius Geta) πού

4. La litterature grecque chretienne, par A. - M. Malingrey, que sais - je? Paris 1968.

5. Χριστινὰς Δεδοσὴ, Ὁ ποιητὴς Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Λόγος, Ἰωάννινα 1971.

ἔγινε καὶ αὐτὸς ἀπὸ στίχους τοῦ Βιργιλίου ἀλλὰ τὸν 2ον αἰ. ὁ. Ἡ τραγωδία *Χριστὸς πάσχων* ἔχει συντεθῆ ἀπὸ στίχους ἢ θραύσματα στίχων ἀπὸ ἔργα τοῦ Εὐριπίδου, «κατ' Εὐριπίδην». Τοῦτο, ἄς σημειωθῆ, εἶχε ἀπρόβλεπτον σημασίαν διὰ τὴν φιλολογίαν μὲ τὸ νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν εἰς πολλὰ σημεῖα τοῦ κειμένου τοῦ Εὐριπίδου, ἐπειδὴ ὁ *Χριστὸς πάσχων* διασώζει ἀρχαιοτέραν παράδοσιν ἀπὸ ὅ,τι τὰ σωζόμενα χειρόγραφα τοῦ μεγάλου τραγικοῦ. Οἱ 'κέντρωνες', ὡς ἐποχὴν ἀκμῆς των ἔχουν τὰ τέλη τοῦ 4ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 5ου αἰ. Καὶ τὸ παρὸν ἔργον, ὡς 'κέντρων' πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν (τέλος 4ου αἰ.) καὶ διὰ τοῦτο ἢ σκέψις νὰ τεθῆ ἢ σύνθεσις του εἰς τὸν 12ον αἰ. ἐλέγχεται, ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα, ὡς ἀβάσιμος.

Ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ συγγραφέως

Πρέπει ἴσως νὰ ἀφήσωμεν τὸν ἔξοχον Γάλλον ἐκδότην. Θὰ διακινδυνεύσωμεν μερικὰς διαπιστώσεις. Ἡ τραγωδία ἔχει συντεθῆ ἀπὸ κάποιον ποῦ ἐγνώριζεν εἰς πλάτος καὶ βάθος τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν ποῦ ἦτο προικισμένος μὲ ἰσχυρὸν λογοτεχνικὸν τάλαντον, ποῦ διέθετε εὐρείαν, τολμηρὰν καὶ ἀσφαλῆ θεολογικὴν σκέψιν ποῦ τέλος εἶχε τὴν ἐξαιρετικὴν ἱκανότητα νὰ προσαρμόζῃ ἀρχαῖα λογοτεχνικὰ εἶδη εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς του. Ὡὰ ἐξηγήσωμεν τὰς διαπιστώσεις μας μίαν - μίαν.

Εἰς τὴν ἑλληνικὴν πατρολογίαν τοῦ Migne (τ. 38) ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κριτικὴν ἔκδοσιν τῶν Sources Chrétiennes ποῦ ἐπωφελού-

6. Οἱ κέντρωνες αὐτοὶ δὲν εἶναι οἱ μόνοι. Ἡ Φαλκωνία Πρόβα (4ος αἰ. π.χ.) ἀπὸ χωρία τοῦ Βιργιλίου συνεπλήρωσε Ἱστορίαν τῆς Π. καὶ τῆς Κ. Διαθήκης καὶ ἴσως ἢ ἴδια καὶ ἓνα βίον τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ στίχους τοῦ Ὀμήρου (ὁμηροκέντρων). Εἰς χειροτονίαν διακόνου τὸ 1955 (;) ἐδοκιμάσαμε καὶ ἡμεῖς ἔκπληξιν ὅταν ἠκούσαμε τὸν Μητροπολίτην νὰ ἐκφωνῆ κέντρωνα ἀπὸ ἐδάφια τῆς Κ. Διαθήκης. Τὸ εἶδος ἔζησε εἰς ὅλο τὸ Βυζάντιον καὶ εἰς τὰ μοναστήρια τῆς Δύσεως καὶ ζῆ ἀκόμη εἰς τὰς ψυχὰς ὄσων γνωρίζουν καὶ αἰσθάνονται.

μεθα ἔχουν σημειωθῆ με ἐπιμέλειαν οἱ στίχοι—ὅλοι τοῦ Εὐριπίδου, ἢ σχεδὸν—ποῦ ἔχουν ἐνσωματωθῆ εἰς τὸ ἔργον. Τὸ πλήθος των εἶναι τεράστιον καὶ ἡ ἀναλογία θὰ ἦτο περισσότερον πρὸς ὄφελος τοῦ Εὐριπίδου, ἂν εἶχαν σωθῆ καὶ ἄλλαι ἀκόμη τραγωδίαί τοῦ ἀπὸ σκηναῖς φιλοσόφου. Σημασίαν διὰ τῆς ἀποψίν μας ἔχει καὶ ἡ διὰ ψιλῆς χρῆσις αὐτοῦ καὶ ὄχι ἄλλου τραγικοῦ· δὲν τὸν λησμονεῖ καὶ εἰς τὸ ὑπόλοιπον ἔργον του. Ἐπομένως πρέπει νὰ ἔχωμεν νὰ κάμωμεν μ' ἓνα λόγιον ποῦ διέθετεν ἀπέραντον φιλολογικὸν ὕλικόν καὶ μάλιστα με μοναδικὴν ἐτοιμότητα νὰ τὸ χρησιμοποιοῖ ἕκτ' ἀκριβῶς ὅπου καὶ ὅταν τὸ ἐχρειάζετο.

Ἀπαράμιλλος εἶναι ἡ ἱκανότης του πρὸς ἔκφρασιν συναισθημάτων. Ἡ Παναγία παρουσιάζεται με τὴν εὐρυτέραν συναισθηματικὴν κλίμακα· ἀπὸ τὸ ἀπλούστερον ἕως τὸ ὑψηλότερον, ἀπὸ τὴν κατάθλιψιν καὶ τὴν συντριβὴν τῆς γυναικὸς ἕως τὴν θείαν γαλήνην ἀπὸ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς θεϊκῆς δικαιοσύνης· κάθε στιγμὴ ὅλη ἡ ἐκπληκτικὴ ἀφθονία τῶν συναισθημάτων δονοῦν τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τῆς. Ἡ ἀφοσίωσις τῆς Μαγδαληνῆς, ἡ νεανικὴ εὐγένεια καὶ παρθενικότης τοῦ Ἰωάννου, ἡ προθυμία καὶ ἡ στερεότης τοῦ Ἰωσήφ, ἡ θεϊκὴ αὐθεντικότης τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἡ ὅλη συμπάθεια καὶ ἀπλότης τῶν ἀγγελιοφόρων, ἡ ἔνστικτος προσήλωσις τῶν γυναικῶν τοῦ χοροῦ πρὸς τὴν Παναγίαν, ἀπὸ τὴν μίαν· καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην, τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τῆς φρουρᾶς ποῦ δέχεται ἀπὸ ἀδυναμίαν τὸν συμβιβασμὸν ἀλλὰ καὶ λαθραῖα τὸν καταστρατηγεῖ, ἡ ἰδιοτελής καὶ ἀδίστακτος περιφρούρησις τοῦ δικαίωματος τῆς ἀρχῆς ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς, ἡ δημοσιὸνπαλληλικὴ νοστροπία τοῦ Πιλάτου τῆς τακτοποιήσεως τῶν ζητημάτων καὶ τῆς ἀποφυγῆς τῆς εὐθύνης. Κάτι ἀκόμη· ὅλος αὐτὸς ὁ συναισθηματικὸς πλοῦτος νὰ ἔχη τὴν ἀνταπόκρισίν του εἰς τὰς εὐαγγελικὰς ἀπεριτέχνους παρουσίας καὶ νὰ ἐκφράζῃ πιστὰ τὸν ψυχικὸν κόσμον τῶν προσώπων ποῦ λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν δράσιν. Καὶ τὸ τελευταῖον νὰ δημιουργῆ κάθε φοράν τὴν πρέπουσαν ἀτμόσφαιραν ποῦ φέρει τὰ γεγονότα, τόσον πλησίον, τὰ κάνει τόσον ἀληθινά, τόσον ἄμεσα, τόσον συναρπαστικά εἰς τὴν ἀπλότητά των, ὥστε νὰ εὐρίσκεισαι καὶ σὺ ἀνάμεσα καὶ δίπλα εἰς τὰ πρόσωπα, τῶρα με τὸν χορὸν ποῦ ξυ-

πᾶν βαρύθυμα καὶ γεμάτος ἀπὸ ἀνησυχίαν, ἔπειτα μέσα εἰς τὸ σκληρὸν φῶς τῆς διαπραγματεύσεως ἀνάμεσα εἰς τὴν φρουρὰν καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς· ἄλλοῦ νὰ νιώθῃς τὸ 'διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων' μὲ τὸ προφυλακτικὸν ἄνοιγμα καὶ τὸ γρήγορον πάλιν ἀμπάρωμα τοῦ σπιτιοῦ ὅπου ἡ σύναξις τῶν μαθητῶν καὶ ὅπου ὁ Κλεόπας, «πόλλ' ἄδει»· καὶ τέλος εἰς τὴν σκηνὴν τῶν σκηνῶν, μετὰ τὴν συνταρακτικὴν ἀποκαθήλωσιν τὴν σκηνογραφημένην κυριολεκτικὰ μέσα εἰς τὸ βλοσυρὸν χάος, ὅταν σταματοῦν τὰ πάντα διὰ τὴν θρηνήσῃ ἡ Μάνα τὸν υἱὸν της, ποὺ τὸν κρατεῖ εἰς τὰ γόνατά της νεκρόν. Καὶ ἡ διαγραφὴ τῶν χαρακτήρων, μὲ μία λέξιν, μὲ ἓνα ἐπίρρημα, ἓνα ρῆμα, μ' ἓνα δισταγμὸν ἢ μίαν τόλμην, μία πινελιὰ ποὺ ἐξέφυγε τάχα, χωρὶς πρόθεσιν· τὸ 'καλῶς' διὰ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην ὅταν τρέχοντες εἰς τὸ μνημεῖον θὰ τὰ ἐξακριβώσουν ὅλα· τὸ 'θέλω' τῆς Μαγδαληνῆς, εἰς τὸν στίχον 1941, ἀνάμεσα εἰς τὴν λέξιν 'κίνδυνον' καὶ τὴν μετοχὴν 'ρίψασα', εἰς τὴν ἄκρην τοῦ στίχου - ἄκρην τοῦ κρημνοῦ, ποὺ ἀναδύεται ἀπὸ τὸ ἀπώτερον βάθος τῆς γυναικειᾶς ψυχῆς της· ὁ φόβος τῆς Παναγίας νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ πλῆθος, φόβος περισσότερον διὰ ψυχικὴν ταπείνωσιν καὶ ψυχικὸν τραυματισμὸν. Αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ προϋποθέτουν ἀσφαλῶς τὸν μεγάλον ποιητὴν.

Ἐξ ἴσου οἰκεία μὲ τῆς φιλολογικῆς ἐνημερότητος καὶ τοῦ λογοτεχνικοῦ ταλάντου εἶναι διὰ τὸν ποιητὴν τοῦ ἔργου ποὺ μελετῶμεν ἡ περιοχὴ τῆς θεολογικῆς οὐρανοδρομίας. Τὸ βασικὸν θεολογικὸν θέμα τοῦ ἔργου εἶναι ὁ Χριστός, δηλαδή ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ. Εἰς κάθε εὐκαιρίαν, μεταβάλλοντας μὲ τέχνην καὶ τὴν ἀκαιρίαν, ὁμιλεῖ διὰ τὴν διπλὴν φύσιν τοῦ Χριστοῦ. Ἦτο Θεὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ παραμένει. Ἀλλὰ ἔγινε καὶ ἄνθρωπος. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔγινε υἱὸς τῆς Μαρίας. Ὁ Χριστὸς 'ἐκένωσεν ἑαυτόν', - 'ἀκένωτος' εἶναι μία ἀπὸ τὰς πρώτας λέξεις τοῦ δράματος - 'μορφὴν δούλου λαβών'. Ὁ Θεὸς δὲν ἐξεμηδενίσθη μέσα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, δὲν ἀπερροφήθη ἀπὸ αὐτὴν. Οὔτε ἡ σάρκα ἦτο διὰ τὸν Χριστὸν ἓνα πρόσχημα, ἓνα φαινόμενον. Ἔμεινεν ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἔγινεν ἀληθινὸς ἄνθρωπος. Ἦτο σύνθετος εἰς τὴν φύσιν, 'διφυής', ὅπως λέγει ὁ ποιητὴς, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, θεᾶνθρωπος.

Αί συχναί ἐπιστροφαί εἰς αὐτάς τὰς σκέψεις δικαιολογοῦνται ἀπὸ τὴν ζωηρότητα τῶν σχετικῶν συζητήσεων τὰς ὁποίας ἀπηχοῦν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἐνεργόν μέρος⁷. Ἐκείνην τόσην ἐπιμονὴν δείχνει ὁ ποιητὴς εἰς τὴν διπλὴν ιδιότητα τῆς Μαρίας, τῆς Παναγίας. Εἶναι μία μητέρα ὅπως ὅλοι αἱ μητέρες ἢ κόρη τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης. Δὲν μένει ὅμως μὲ τὴν ιδιότητα μόνον αὐτὴν· εἶναι καὶ κάτι ἄλλο· εἶναι ἡ μητέρα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι, ὅπως ὁ Χριστὸς εἶναι θεάνθρωπος, ἡ Μαρία εἶναι Θεοτόκος. Διὰ τοῦτο ἐκείνο τὸ ἔτικτον καὶ οὐκ ἔτικτον. Δι' αὐτὸ ὁ χωρὶς ὠδίνας τοκετὸς καὶ ὁ γεμάτος ὀδύνην σπαραγμὸς τοῦ πάθους. Ἡ συμβολὴ τῆς Παναγίας εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ δούλη Κυρίου, δίδει ἑμορφὴν δούλου· εἰς τὴν Κύριον· καὶ ἔτσι ἀπὸ αὐτὴν περνᾷ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου· γίνεται ἡ μητέρα τοῦ Χριστοῦ καὶ μητέρα ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ μεσίτρια τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Θεὸν υἱὸν τῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ τελικὴ προσευχὴ τοῦ ποιητοῦ μετὰ τὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Χριστὸν ἀπευθύνεται εἰς τὴν Παναγίαν. Ἀπὸ τὸ θεῖον καὶ ἀνθρώπινον στοιχεῖον ποὺ συνυπάρχουν μέσα εἰς τὸν ἔργον προέρχεται ἓνα ἀκόμη στοιχεῖον δραματικότητος, μία πάλῃ σφοδρὰ ἀλλὰ πειθαρχημένη ἀπὸ τὴν θεολογικὴν καὶ λογοτεχνικὴν ἡνιόχησιν τοῦ ποιητοῦ. Ἄς μὴ ὑποχωρήσωμεν ὅμως εἰς τὴν τάσιν διὰ παραστατικότητα· ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ παραπλανητικὴ.

Ἡ τετάρτη διαπίστωσις μας ἀναφέρεται εἰς τὴν ἰκανότητα ποὺ δείχνει ὁ ποιητὴς νὰ προσαρμόζῃ παλαιὰς λογοτεχνικὰς μορφὰς εἰς τὰς νέας ἀπαιτήσεις. Τὸ δράμα ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ συντεθῆ ἑκατ' Εὐριπίδην, μὲ στίχους καὶ μὲ τὸν τρόπον τοῦ Εὐριπίδου, εἶναι ὅμως καὶ πέρα ἀπὸ μίαν τραγωδίαν τοῦ Εὐριπίδου. Ἡ ἀλλαγὴ πηγάζει ἀπὸ τὸν διαφορετικὸν προορισμὸν τῆς νέας τραγωδίας. Αὐτὴ ἐδῶ ἡ τραγωδία δὲν προορίζεται διὰ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, ἀλλὰ δι' ἀνάγνωσιν - ἀκρόασιν τὸ πιθανώτερον, ἢ, τὸ πιὸ

7. Ὁ Γρηγόριος ἐκθέτει εἰς τὸ ἔργον του ἰδίως τίς ἀντιαπολιναριστικὰς ἰδέας του (βλ. 'κένωσις', καὶ 'ἀπολιναρισμός', εἰς τὴν Ἑθικὴν καὶ Θρησκευτικὴν Ἐγκυκλοπαίδειαν).

ἀπίθανον, διὰ διδασκαλίαν εἰς τὸν ἱερὸν χῶρον τοῦ ναοῦ, χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι καὶ ὁ Διονυσιακὸς χῶρος δὲν εἶχε κάποτε τὴν ἰδικήν του ἱερότητα. Τὸ νέον ποίημα, τὸν νέον χῶρον, τὸ νέον κοινόν, τὸ νέον θέμα· ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδε με καθαρότητα ὁ ποιητῆς καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἔργου του. Πέρα ἀπὸ αὐτὰς τὰς γενικὰς συγκρίσεις καὶ προσαρμογὰς τοῦ παλαιοῦ εἰς τὸ νέον λαμβάνει τοὺς συγκεκριμένους στίχους ἕνα ἕνα, ἐκλέγει τοὺς καταλληλοτέρους καὶ τοποθετεῖ εἰς τὴν ἀρμοδίαν θέσιν μέσα εἰς τὸ ἔργον, δίδει εἰς αὐτοὺς τὸ νέον νόημα πὺ ἐπιδιώκει, τοὺς κάνει νὰ ὑπηρετήσουν τὴν ἰδικήν του αἰσθητικὴν καὶ γενικώτερα πνευματικὴν σκοποθεσίαν. Ἔτσι ἤμπορεῖ νὰ δικαιολογηθῇ τὸ μᾶκρος τοῦ ἔργου (2.602 στίχοι), τὸ ἀνάπτυγμά του εἰς τρία μέρη— τρεῖς ἡμέρας· πάθος, ταφή, ἀνάστασις—, αἱ συχναὶ ἐπαναλήψεις πὺ ὀπωσδήποτε ἐξυπηρετοῦν κάποιαν ἀνάγκην, ὅλα πραγματοποιημένα με ἀλάθητον αἰσθητήριον.

Με τὰ παραπάνω ἰχνογραφεῖται ἕνα πρόσωπον· πρόθεσίς μας δὲν ἦτο νὰ μεροληπτῆσωμεν.

Ἔνα ἔργον ἄξιον τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου

Εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸ ἀναγνωρίζομεν τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον. Τὰ χαρακτηριστικὰ πὺ ἐσημειώσαμεν ἤμποροῦμεν νὰ τὰ ἐνισχύσωμεν. Ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ὡς ποιητῆς ἔχει ἔντονον ὑποκειμενισμόν, πὺ ἐκδηλώνεται εἰς ὅλην τὴν πνευματικὴν του παραγωγὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ποιήματά του καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰ ἱστορικὰ ἔπη του. Ὅμιλεῖ με τὸν ἑαυτὸν του καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν του εἰς κάθε εὐκαιρίαν· διὰ τοῦτο εἰς ἕνα παλαιότερον γραπτὸν μας τοῦ εἶχομεν ἀποδώσει 'ἑαυτολογίαν'. Ὁ ὑποκειμενισμὸς αὐτὸς εὕρισκει τὸν τρόπον νὰ δηλωθῇ καὶ εἰς τὸ δράμα αὐτό, μολοντί τὸ δράμα εἶναι τὸ πλέον ἀπρόσωπον εἶδος. Ὁ πρόλογος καὶ αἱ προσευχαὶ τοῦ τέλους εἶναι τεκμήρια διὰ τὸ ἀσφαλές τοῦ λόγου· ὁ Γρηγόριος ζητεῖ ρωγμὴν ἢ γωνίαν διὰ νὰ προβάλῃ.

Ἐπειτα, ὅπου προσφέρεται ἡ στιγμή, ὁ ποιητῆς ἀφήνει νὰ ἐκσπάσῃ ὅλη ἡ συγκίνησίς του, ὅλη ἡ τρυφερότης τῆς ψυχῆς του,

ή ευαισθησία του, ή λυρική του διάθεση εις ἐξαισία λυρικά κομμάτια. Τέτοιους μοναδικούς εις γνησιότητα τόνους ἔχομεν εις τὸ στόμα τῆς Παναγίας, ὅταν ἐκφράζη τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τὸ δράμα τῆς ὑπὲρ λόγον μητρότητός της, τὴν συντριβὴν διὰ τὸν θάνατον τοῦ παιδιοῦ της. Τὸ χρυσάφι τῶν στίχων αὐτῶν δὲν ἔχει μείνει ἄλλωστε ἀπαρατήρητον καὶ ἡ χριστιανικὴ ὕμνογραφία τὸ ἐξεμεταλλεύθη χύνοντάς το εις νέα καλούπια⁸.

Θὰ προσθέσωμεν καὶ ἓνα τρίτον στοιχεῖον. Ὁ Γρηγόριος βλέπει τὴν ζωὴν γεμάτην ἀπὸ ἀντιθέσεις· ἡ μία προσπάθεια νὰ μάχεται τὴν ἄλλην, ἡ ἴδια ἡ ζωὴ νὰ ἀντιμάχεται τὸν ἑαυτὸν της, νὰ καταστρέφῃ μὲ ὅ,τι ἀποτυχημένον τὸ τελειότερον ἐπίτευγμά της. Ἐπειτα παίρνει εις τὸ σύνολόν της τὴν ζωὴν αὐτὴν, γεμάτην ἀπὸ ἀτέλειαν καὶ παραλογισμόν, καὶ τὴν ἀντιτάσσει εις τὴν ἄλλην· ἡ ἐδῶ ζωὴ καὶ ἡ «ἐκεῖθι χοροστασίη», τὸ ἐνταῦθα καὶ τὸ ἐπέκεινα. Τὰ πάντα εὐρίσκονται εις σχέσιν ἀντιθέσεως, σχέσιν διαλεκτικὴν. Τὸ πρᾶγμα ἔχει προσεχθῆ καὶ ὁ διαλεκτικὸς αὐτὸς χαρακτήρ ἔχει διαπιστωθῆ καὶ ἀποδοθῆ καὶ εις τὴν διδασκαλίαν του⁹. Ἄλλὰ μία τέτοια θεώρησις τῶν πραγμάτων πουθενὰ ἄλλοῦ δὲν ἤμπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ καὶ νὰ ὀλοκληρωθῆ ὅσον μέσα εις ἓνα δραματικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ Γρηγόριος ἔγραψε τελικὰ, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὸν ἰδικὸν του κόσμον μὲ ἀρμονισμένας τὰς ἀντιθέσεις του καὶ ὀργανωμένον σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνας τῆς μεγαλοφυΐας του.

Τὸ περιεχόμενον τῆς Τραγωδίας

Εἰς τοὺς πρώτους τριάντα στίχους προλογίζει ὁ ποιητής. Συνδέει τὸ δράμα μὲ τὴν ποιητικὴν του παραγωγὴν ποὺ ἔχει προ-

8. Διάβασε τοὺς στίχους 453 - 462 τῆς τραγωδίας καὶ σύγκρινέ τους μὲ τὸν εἰρμόν τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ («τὸν ἴδιον ἄρνα ὡς ἀμνάς θεωροῦσα...») Εἰς Σιγησάτω, ἀνθολογία ἀπὸ τὴν Ἑμμετρῶν τοῦ πάθους, Ἑμμετρῶν ἀπόδοσις Ι.Μ.Σ. Ἀθήνα 1967).

9. Βλ. Δημ. Τσάμη, Ἡ Διαλεκτικὴ φύσις τῆς διδασκαλίας τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἀνάλεκτα Βλατάδων, Θεσσαλονίκη 1969.

ηγηθῆ. Δηλώνει πῶς θὰ ἀρχίσῃ τὸ δράμα καὶ παρουσιάζει τὰ βασικὰ πρόσωπά του. Τὸ δράμα διαιρεῖται εἰς τρία μέρη.

α) Τὸ πάθος καὶ ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Παναγία εἰς μακρὸν μονόλογον θρηνεῖ καὶ ἀπορεῖ διὰ τὴν παράδοξον μοῖραν τῆς ποῦ συνδυάζει τὴν μεγαλυτέραν χάραν, νὰ γίνῃ μητέρα τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸν μεγαλύτερον πόνον (1 - 90). Ἀπὸ τὴν ἀναπόλησίν τῆς τὴν βγάζει ὁ ἀγγελιοφόρος, ποῦ ἀναγγέλλει τὴν σύλληψιν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Παρθένος καταραῖται τὸν Ἰούδαν καὶ εὐχεται τὴν τιμωρίαν του (91 - 357). Δεύτερος ἀγγελιοφόρος ἀναγγέλλει τὴν καταδίκην τοῦ Χριστοῦ ἔπειτα ἀπὸ σκληρὰν ἀντιδικίαν τοῦ ὄχλου καὶ τοῦ Πιλάτου. Ἡ Παναγία ἐκφράζει τοὺς φόβους τῆς καὶ προβλέπει τιμωρίαν τῶν Ἑβραίων (358 - 436). Ὀλίγον παραπέρα περνοῦν τὸν Χριστὸν ποῦ ὀδηγεῖται εἰς τὸν σταυρόν, ἡ Παναγία θρηνεῖ, ὁ χορὸς περιγράφει τὰς κινήσεις τοῦ ἐξηγηριωμένου πλήθους (437 - 500). Ἀπὸ σημείου ἀπόμακρον καὶ ἐξησφαλισμένον παρακολουθοῦν. Ἡ Παναγία ἀναφέρεται εἰς τὴν ζωὴν τῆς, τὴν ἐκλογὴν τῆς νὰ γίνῃ ἐκείνη ἡ νύμφη τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ χορὸς δὲν ἐννοεῖ ἐντελῶς (501 - 638). Τρίτος ἀγγελιοφόρος ἀγγέλλει τὴν σταύρωσιν καὶ τὴν περιγράφει παραστατικὰ (639 - 693). Ἡ Παναγία παραμερίζει κάθε φόβον καὶ ἔρχεται μὲ τὰς ἄλλας γυναῖκας εἰς τὸν σταυρόν, θρηνεῖ παθητικὰ, ἀναφέρει τὴν αἰτίαν τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, ἐν τούτοις μένει ἀπαρηγόρητος. Ὁ Χριστὸς τῆς ἀπευθύνει τὸν λόγον, τὴν ἐμπιστεύεται εἰς τὸν Ἰωάννην, θέλει νὰ τὴν παρηγορήσῃ, τῆς προβάλλει τὴν δόξαν ποῦ τῆς ἐτοιμάζει. Ἡ Παναγία μεσιτεύει διὰ τοὺς Ἰουδαίους. Ἐπειτα τί τὴν θέλει τὴν δόξαν, ὅταν χάνῃ τὸν Υἱὸν τῆς; Παρακαλεῖ νὰ τὴν πάρῃ μαζί του. Ὁ Χριστὸς τὴν βεβαιώνει ὅτι δὲν θὰ τιμωρήσῃ τοὺς Ἑβραίους, οὔτε τὸν Πέτρον. Τὴν προτρέπει νὰ ἀπομακρυνθῆ. Ὁ μοναδικὸς ἀλλὰ σύντομος διάλογος ἐτελείωσε μὲ τὸ πονεμένον ἄδω. Ἡ Παναγία συνεχίζει παρὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν γνῶσιν, αἱ ἀπορίαι τὴν τριβελίζουσι· διατί ὅλο αὐτὸ τὸ πάθος; Ὁ Ἰωάννης παρακολουθεῖ ὅλο αὐτὸ τὸ μακρὸν ἀλλὰ ὑπέροχον ξέσπασμα τῆς Παναγίας καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν παρηγορήσῃ ἐξηγῶν τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ,

χωρίς και ὁ ἴδιος νὰ ἠμπορῇ νὰ κυριαρχηθῆ ἀπόλυτα. Ὁ χορὸς διαστέλλει τὴν θέσιν του ἀπὸ τῆς Παναγίας καὶ τὴν συμβουλεύει νὰ δεῖξῃ ἀντοχὴν καὶ θάρρος. Ἀκολουθεῖ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ λογιμοῦ τῆς πλευρᾶς τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Παναγία θρηνεῖ καὶ πάλιν.

β) Ὁ Χριστὸς εἰς τὸ μνημεῖον. Ἔρχεται ὁ Ἰωσήφ μετὸν Νικόδημον μετὴν ἀπόφασιν νὰ κάμουν τὴν ταφὴν τοῦ Ἰησοῦ, πού τὸ συνέδριον θέλει νὰ ἐμποδίσῃ. Δὲν θὰ ἐπιτύχῃ, λέγει ὁ Ἰωάννης, διότι ἔχει νὰ κάμῃ μετὰ Θεὸν ἀληθινόν, ὅπως ἔδειξαν τὰ σημεῖα κατὰ τὸν θάνατόν του. Ἡ Παναγία δὲν ἀπομακρύνεται παρὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Ἰωσήφ καὶ γίνεται σιγὰ-σιγὰ ἢ ἀποκαθήλωσις. Ἡ Παναγία κρατεῖ τὸν νεκρὸν Ὑῖόν της καὶ λέγει τὸν μακρότατον καὶ παθητικότετον θρῆνόν της μετὰ ἀνάμνησιν τῶν ταλαιπωριῶν της· εὐχεται τὴν τιμωρίαν τοῦ Πιλάτου καὶ τοῦ Ἰούδα, πού ἔχει ἤδη τιμωρηθῆ. Μετὸς θρήνους τῆς Παναγίας ὁ Χριστὸς μεταφέρεται εἰς τὸν τάφον καὶ ἡ Παναγία τοῦ ἀπευθύνει τὸν ὕστατον θρῆνόν της, πού τελειώνει μετὰ ἀναφορὰν εἰς τὴν ἀχαριστίαν τῶν Ἑβραίων, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ τιμωρηθοῦν. Προτείνει νὰ μεταβοῦν εἰς τὸ σπῖτι τοῦ Ἰωάννου (694 - 1619). Αὐτὸς ἐξηγεῖ πάλι τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποτελειώνει τὴν πρόβλεψιν τῆς Παναγίας ὅτι οἱ Ἑβραῖοι θὰ τιμωρηθοῦν. Ὁ Ἰωσήφ ἐκφράζει συμπάθειαν διὰ τοὺς ὁμοθενεῖς καὶ ζητεῖ νὰ μὴ γίνῃ ἡ διασπορὰ τῶν ὅσων ζῆ ὁ ἴδιος. Ὁ Ἰωάννης ἐκφράζει τὴν πίστιν του εἰς τὴν ἀνάστασιν. Ὁ Ἰωσήφ μαζί μετὸν Νικόδημον ἀποχωροῦν (1620 - 1807). Ἡ Παναγία συνομιλεῖ μετὰ τὰς γυναῖκας διὰ τὴν νύκτα πού ἐπέρασαν, ὅποτε ἀγγελιοφόρος ἀγγέλλει τὴν ἐγκατάστασιν φρουρᾶς, τῆς κρυστωδίας, εἰς τὸν τάφον. Ἡ Παναγία ἐξανίσταται. Ἀλλὰ μένουσιν εἰς τὸ σπῖτι, διὰ νὰ περάσουν τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου (1808-1905)

γ) Ἡ ἀνάστασις. Ἐχει προχωρήσει πολὺ ἡ νύκτα· κάποιος—ἀποφασίζουσιν μετὰ δισταγμὸν—πρέπει νὰ ἰδῆ τί γίνεται εἰς τὸν τάφον. Προσφέρεται ἡ Μαγδαληνὴ ἀλλὰ τὴν συνοδεύει καὶ ἡ Παναγία μετὴν εὐχὴν νὰ ἰδοῦν νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ ἀνάστασις του, σήμερον ἡμέραν τρίτην (1906 - 2030). Φθάνουσιν εἰς τὸ μνημεῖον· ἡ φρουρὰ λείπει, μετὰ σεισμὸν ἀποσπᾶται ἡ πλάκα. Ἡ Μαγδαληνὴ τρέχει νὰ φέρῃ τὸ μῆνυμα, τὴν ὥραν πού ἡ Παναγία

ἀντιλαμβάνεται τὸν ἄγγελον. Πρέπει νὰ πληροφορηθοῦν οἱ μαθηταὶ (2031 - 2096). Τὰ γεγονότα τῆς χαρᾶς διαδέχονται τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Ἐνῶ φεύγουν συναντοῦν τὸν Χριστόν. Τοὺς ἐνθαρρύνει καὶ ζητεῖ νὰ τὸν συναντήσουν ὅλοι εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐρχονται αἱ γυναῖκες τοῦ χοροῦ, γίνεται ἡ ἐμφάνισις τοῦ νεανίσκου. Τρέχουν πρὸς συνάντησιν τῶν μαθητῶν (2097 - 2173). Πέμπτος ἀγγελιοφόρος σταματᾷ τὴν Παναγίαν, τῆς ἀπευθύνει τὸ 'χαῖρε' καὶ τὸ πένθος μετατρέπεται εἰς χαρὰν. Ἀλλὰ ἀγγέλλει τὴν σκευωρίαν τοῦ Συνεδρίου διὰ ν' ἀποκρυβῇ ἡ ἀνάστασις. Ἡ διήγησις γίνεται διάλογος ἄμεσος, τὰ πρόσωπα διαλέγονται ἐνώπιόν μας (φρουρά, ἀρχιερεῖς, Πιλάτος), διὰ νὰ καταλήξουν εἰς τὴν συμφωνίαν νὰ παραποιήσουν τὸ μοναδικὸν γεγονός (2174 - 2377). Ἡ Παναγία κατηγορεῖ τὸν φθόνον τῶν ἀρχιερέων, ὁμιλεῖ διὰ τὸ ἐπιβεβαιωθὲν γεγονός, ἀναφέρεται ἡ Μαγδαληνὴ πού τὸ διεπίστωσε πρώτη καὶ διηγεῖται ἡ ἰδία μὲ συντομίαν ὅ,τι εἶχεν ἰδεῖ (2378 - 2479). Φεύγουν διὰ τὸ σπίτι τῆς Μαρίας ὅπου ἡ σύναξις τῶν μαθητῶν. Τὴν ὥραν πού ὁ Κλεόπας διηγεῖται τὴν συνάντησιν μὲ τὸν Χριστόν ἐμφανίζεται ὁ ἴδιος 'τῶν θυρῶν κεκλεισμένων'. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἀπόδειξις ἡ ζωσα τῆς ἀναστάσεως. Τοὺς ἀναθέτει νὰ γίνουν οἱ κήρυκές του καὶ τοὺς δίδει τὴν ἐξουσίαν νὰ συγχωροῦν τὰς ἁμαρτίας (2480 - 2530).

Τὸ δράμα κλείει μὲ δύο προσευχὰς ἀπὸ τὸν ποιητὴν. Ἡ μία πρὸς τὸν Χριστόν, διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ καταδικασθοῦν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν γένναν καὶ ἡ δευτέρα πρὸς τὴν Παναγίαν διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν Υἱόν της διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ σύνθεσις τοῦ ἔργου

Ἡ σύνθεσις τοῦ ἔργου εἶναι ἀπλῆ. Προτάσσεται ἓνας πρόλογος ἀπὸ τριάντα στίχους, ὅπου ὁ ποιητὴς ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ἀναγνώστην δημιουργεῖ κάποιαν ἐπαφὴν μαζί του καὶ τὸν προσηγορεύει διὰ τὸ ἔργον πού θὰ παρακολουθήσῃ. Συνδέει τὸ δράμα μὲ τὴν προηγουμένην ποιητικὴν του παραγωγὴν, δίδει τὸν σκοπὸν τοῦ ἔργου καὶ εἰσάγει τὰ πρόσωπα. Ἐπωφελοῦμαι ἀπὸ τὴν ἀφορ-

μὴν ποῦ δίδει ὁ ποιητὴς διὰ τὸ νὰ κάμω μίαν παρέκβασιν με σημασίαν διὰ τὸ ὅλον ποιητικὸν ἔργον τοῦ Γρηγορίου. Ὁ ποιητὴς θὰ ἐκθέσῃ—ἀποτείνεται εἰς τὸν ἀναγνώστην ἢ τὸν ἀκροατὴν—τὸ σωτήριον πάθος, «ὄθεν μαθήσῃ πλείστα μυστικῶν λόγων». Ὁ σκοπὸς τοῦ λοιποῦ εἶναι νὰ μάθῃ, νὰ διδαχθῇ ὁ ἀκροατὴς ὅ,τι σχετικὸν μετὸν Χριστιανισμόν, ποῦ τοῦ προκαλεῖ ἀπορίαν καὶ ἡμπορεῖ νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ὀρθὴν πίστιν. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἐνδιαφέρεται οὔτε καὶ σκοπεύει νὰ (ἢ καὶ νὰ) προκαλέσῃ συγκίνησιν. Ἀπὸ τὴν σύστασιν ὅμως τοῦ ἔργου φαίνεται ὅτι ἡ συγκίνησις εἶναι κάθε ἄλλο παρὰ ἔξω ἀπὸ τὸν στόχον τοῦ. Ἐπομένως τὸ «μαθήσῃ» τοῦ στίχου 6 δὲν εἶναι ἓνα ρῆμα ποῦ σημαίνει μόνον τὴν ἀπλὴν καὶ ἀπαθῆ πληροφορήσιν. Ἐπιθυμῶ κάτι' ἐπειδὴ μ' ἐνδιαφέρει, ἀποτελεῖ δι' ἐμὲ κίνητρον δι' ἐνέργειαν, ἐπειδὴ ἱκανοποιεῖ μίαν πνευματικὴν μου ἀνάγκην, εἶναι ἡ μάθησίς σου θέμα πνευματικῆς ζωῆς ἢ θανάτου καὶ ἐπομένως μετὸν μάθησίν σου συγκλονίζομαι ὀλόκληρος. Τὸ θέμα συνδέεται μετὸν «διδασκισμὸν», ποῦ καταμαρτυρεῖται τοῦ Γρηγορίου, ἐνῶ εἶναι ἓνας διδασκισμὸς γεμάτος ἀπὸ συναίσθημα καὶ πάθος καὶ ἡ ἀπουσία σου θὰ ἦτο ἀληθινὸν μειονέκτημα.

Τὸ καθῆκαυτὸ ἔργον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ γεγονότα τοῦ πάθους, τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως ἢ μᾶλλον τῆς τριήμερου ταφῆς με ἀρχὴν τὴν σταύρωσιν καὶ τὴν ἀνάστασιν ὡς περιπόθητον τέλος. Ὁ ποιητὴς τὰ συγκεντρώνει ἀπὸ τὰς εὐαγγελικὰς διηγήσεις γύρω εἰς τὰ τρία αὐτὰ σημεῖα καὶ ἔτσι ἔχομεν αὐτόματα τὰ γεγονότα συμπυκνωμένα εἰς τρεῖς ἡμέρας καὶ τὸ ἔργον χωρισμένον εἰς τρία μέρη. Ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ μέρη τὸ ἐκτενέστερον εἶναι τὸ πρῶτον με 1133 στίχους καὶ ἀκολουθεῖ τὸ δεύτερον με 772 καὶ τὸ τρίτον με 526. Ἡ σχετικὴ διόγκωσις τοῦ πρώτου μέρους ὀφείλεται εἰς τοὺς τέσσαρας μακροὺς λόγους (tirades) τῆς Παναγίας, σύνολον στίχων 321. Τὸ μᾶκρος τοῦ δευτέρου μέρους αὐξάνεται ἀπὸ δύο ἀλλὰ ἀκόμη μακροτέρους λόγους, σύνολον 281. Ἡ διόγκωσις τοῦ πρώτου μέρους, ὅπου πρέπει νὰ γίνῃ ἡ θέσις τῶν βασικῶν θεμάτων, δὲν εἶναι ἀδυναμία. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος, ἐπειδὴ τὰ γεγονότα εἶναι ἀραιότερα, ὁ Γρηγόριος εὐρῆκε τὴν λύσιν νὰ προσθέσῃ ἄλλους δύο λό-

γους τῆς Παναγίας. Οἱ μακροὶ λόγοι—διὰ τὸ κοινὸν τοῦ Γρηγορίου ἴσως ὄχι ὅσον δι' ἡμᾶς—εἶναι ὀπωσδῆποτε κουραστικοί. Ὁ ποιητῆς αἰσθάνεται τὸ μειονέκτημα καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸ ἀμβλύνη μὲ μίαν ἐσωτερικὴν διαφόρισιν τοῦ λόγου. Εἰς μίαν περίπτωση—εἰς τὸν λόγον τοῦ ἀγγελιοφόρου διὰ τὴν συμπαιγνίαν κροσσῶδίας, ἀρχιερέων, Πιλάτου—δημιουργεῖ ἓνα εὖρημα: ἐνῶ διηγεῖται ὁ ἀγγελιοφόρος εἰσάγεται ξαφνικὰ τὸ πρόσωπον καὶ ἡ ἀφήγησις γίνεται ἄμεσος δραματικὴ σκηνή.

Αἱ μικρότεραι ἐνότητες μέσα εἰς τὸ ἔργον διαπιστώνονται εὐκόλα ἀπὸ ἐνδείξεις σκοπίμους, ἐνῶ μὲ τὴν παράθεσιν τοῦ στίχου εἰς τὴν προηγουμένην παράγραφον τῆς εἰσαγωγῆς δηλώνεται ἀπὸ ἡμᾶς τὸ τέλος κάθε σκηνῆς.

Τὸ ἔργον κλείει μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν σύναξιν τῶν μαθητῶν του 'τῶν θυρῶν κεκλεισμένων'. Ἀλλὰ ἐκεῖ ποῦ ἐμφανίζεται ὁ ἀληθινὸς Θεὸς δὲν χρειάζεται τὸ μηχανήμα τῶν ἀρχαίων· μία καινοτομία τοῦ Γρηγορίου ποῦ τὴν συνέλαβεν ἀπὸ τὰ πράγματα. Αἱ δύο προσευχαὶ ποῦ ἀκολουθοῦν πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Παναγίαν εἶναι ἡ ὁμαλὴ ἐπαναφορὰ τοῦ ἀναγνώστου ἀκροατοῦ εἰς τὴν γῆν τῶν σωματικῶν μόχθων καὶ τῶν πνευματικῶν κινδύνων.

Ἡ μετάφρασις

Ἡ μετάφρασις ἔγινε ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ Α. Tuilier τῶν Sources Chrétiennes. Ἐλάχιστα σημεῖα ἐδιαβάσαμεν διαφορετικά. Ἐνῶ ἐβλέπαμεν ἀγνοοῦντι (στ. 212), κἄδδῃσε (1386), μυσταπόλους (1167 καὶ 2171), στρατηλατῶν (1576), ἐπανῆκες (2050), ἰσχημέναις (2160), ἐδιαβάσαμεν καὶ ἐγράψαμεν ἀγνοῶν τι, κἄδδῃσε, μυστιπόλους, στρατηλάτας, ἐπάνηκ' ὡς, ἐσχημένας, καὶ προσπαθήσαμεν ἢ μετάφρασις νὰ εἶναι πιστὴ μὲ ὅλας τὰς δυσκολίας, ἂν καὶ ἀπὸ μερικοῦς μανθάνομεν ὅτι ἔχει καὶ ἡ πιστὴ μετάφρασις τὴν χάριν τῆς ἢ λογοτεχνικῆς χρειάζεται τὴν ἐπίνευσιν τῶν Μουσῶν. Κἀδ' δύναμιν ἔρδειν. Καὶ μία μετρικὴ κατακλείς. Ὁ προσφωδικὸς δωδεκασύλλαβος κατὰ κανόνα στίγος μὲ τὰ ἰαμβικὰ τρίμετρα

εἰς τὴν μετάφρασίν μας ἐβάδισεν ὡς κανονικὸς ἰαμβικὸς ἑνδεκασύλλαβος· 2632 συλλαβαὶ ὀλιγώτεραι εἰς ὁλόκληρον τὴν τραγωδίαν, ἔστω καὶ φαινομενικά.

ΕΠΗ ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

«Ποίηση θρησκευτική! Σὰ νὰ μπορούσῃ
νὰ ὑπάρξῃ καὶ καμμιά ἄλλη ποίηση»¹.

Εἰσαγωγικὴ προεξόφλησις

Ἔνας κῆπος ἀπέραντος σχεδὸν ἀπλώνεται ἔμπρὸς εἰς τὰ μάτια τοῦ ἐρημικοῦ περιπατητοῦ, ὅταν ἀπὸ κατάλληλον θέσιν ἀντικρύσῃ τὴν ποίησιν τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Καὶ ἡ ποίησις αὐτὴ εἶναι θρησκευτικὴ. Σὰν νὰ μὴν ἔφθανε δηλαδὴ τὸ οὐσιαστικὸν ποῦ ἀποκρούει καὶ ποῦ μόνον εἰς τὰς σχολικὰς ἐορτὰς τοῦ Δημοτικοῦ εἶναι ἀνεκτόν, ἔπρεπε νὰ προστεθῇ καὶ τὸ ἐξ ἴσου, ἂν ὄχι περισσότερον, ἀπωθητικὸν ἐπίθετον. Πόσοι διαβάζουσι ποίησιν; Καὶ πάλι πόσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουσι τὴν διάθεσιν νὰ διαβάσουσι ποίησιν θρησκευτικὴν; Καὶ ὅμως ποῖον ἄλλο μέσον εἶναι προσφορώτερον, διὰ νὰ καταπολεμηθῇ ὁ διασκορπισμὸς τῆς ἐποχῆς, ποῦ δοκιμάζει ὁ καθένας; Εἶναι ἀπίστευτον νὰ μὴ θέλῃ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας νὰ συγκεντρωθῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ μέσα εἰς τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἐνδοσκοπῆσιν νὰ βρῇ στερεὰν πέτραν καὶ ἀπὸ αὐτὴν νὰ κοιτάξῃ ἔμπρὸς του καὶ γύρω του καὶ πέρα. Δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ποθῇ τὴν διάλυσιν καὶ τὴν ἐξουθενώσιν του. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὴν ποίησιν, τὴν ὁποῖαν ἀγαποῦσεν² ὁ Γρηγόριος. Μὲ τὴν προεξόφλησιν αὐτὴν θὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν διερεύνησιν τῆς θρησκευτικῆς ποιήσεως τοῦ Γρη-

1. Κ.Θ. Δημαρᾶ, Δοκίμιον γιὰ τὴν ποίησιν σελ. 41. *Εκδ. Γκοβόσης (Ἀθήνα, 1943).

2. Aime Puech, Histoire de la Litterature grecque chretienne, V. III, Paris 1935.

γορίου. Τὸν ἀπαραίτητον γενικὸν κατατοπισμὸν γνωρίζει ποῦ θὰ τὸν ἐπιτύχη ὁ ἀναγνώστης τῆς σειρᾶς αὐτῆς³. Ἐμῶς θὰ σύρωμεν προσεκτικὰ τὸν φράκτην τοῦ μυστικοῦ κήπου τῆς Ἀριανζοῦ, ὅπου ὁ ποιητὴς ἔχει καλλιεργήσει τὰ ἀφαντάστου ποικιλίας καὶ ὠραιότητος ποίητικὰ του ἄνθη· θὰ ἤτο ἄδικον νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς αὐτὰ τὸ ἴματάως ἀνθίζου», πρὸ παρεπονέθη νεώτερος ποιητῆς⁴ δι' ἄλλους βέβαια κήπους.

Ὀλίγα στατιστικὰ καὶ μὴ

Τὰ δογματικὰ ἔπη, τὸ πρῶτον⁵ μέρος τῶν Θεολογικῶν ἐπῶν, ἀποτελοῦν ἓνα σύνολον ἀπὸ τριάντα ὀκτὼ ποιήματα· τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτὰ ἐκτείνεται εἰς ἑκατὸν εἴκοσι ἑννέα στίχους καὶ εἶναι τὸ *Περὶ ψυχῆς*, ὄγδοον κατὰ σειράν ποιήμα· τὸ μικρότερον *Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ*, IB', ποίημα 19, περιορίζεται εἰς τέσσαρας ὅλους ὅλους στίχους. Τὰ μέτρα πρὸς χρησιμοποιεῖ ὁ Γρηγόριος εἶναι προσωδιακά, στηριζόμενα εἰς τὴν ἐναλλαγὴν μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν. Ἐνα μόνον ἀπὸ τὰ δογματικὰ ποιήματα, τὸ 32, στηρίζεται εἰς τὸν τόνον. Δίπλα εἰς αὐτὸ θὰ ἔπρεπεν ἴσως νὰ κατατάξῃ κανεὶς καὶ τὸ 30, ὅπου ὁ τόνος εἶναι ἰδιαιτέρα—καὶ πάντως ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὸ 32—αισθητός. Τὰ ποιήματα 6, 10, 23, 16 καὶ 26 ἔχουν γραφῇ εἰς ἰαμβικὸν τρίμετρον, ἐνῶ τὰ ποιήματα 11, 14, 15, 20, 24, 31, 38 ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἐλεγειακὰ δίστιχα, ἐναλλαγὴν δακτυλικῶν ἐξαμέτρων καὶ πενταμέτρων· τὸ ἐπτάστιχον 25 ποίημα ἔχει τὸν τρίτον καὶ τὸν ἕκτον στίχον δακτυλικούς πενταμέτρους καὶ τοὺς λοιποὺς ἐξαμέτρους· τὸ 12 ἀποτελεῖται ἀπὸ δακτυλικούς ἐξαμέτρους μὲ ἀνάμιξιν ἰαμβικῶν τριμέτρων, ὅπως καὶ τὸ 18 μὲ ὀλιγώτερους ἰάμβους. Ἐχομεν ἕως ἐδῶ ἓνα ἢ δύο τονικά· προσωδιακά, πέντε

3. Βλ. σημ. I εἰσαγ. εἰς Χριστὸς πάσχων.

4. Ἀνδρέου Κάλβου, Ὠδαί (πολλὰ ἐκδόσεις).

5. Ὑπενθυμίζομεν τὴν διαίρεσιν τοῦ Migne: Βιβλ. Α' Θεολογικά (δογματικὰ καὶ ἠθικά)· Βιβλ. Β' Ἱστορικά (εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς ἑτέρους).

εἰς ἰαμβικὰ τρίμετρα, ἑπτὰ εἰς ἐλεγειακὸν μέτρον, δύο εἰς δακτυλικούς ἑξαμέτρους μὲ ἀνάμιξιν ἰαμβικῶν στίχων καὶ ἓνα εἰς δακτυλικούς ἑξαμέτρους καὶ πενταμέτρους. Ὅσα δὲν ἔχομεν ἀναφέρει, εἴκοσι ἓνα ποιήματα, ἔχουν συντεθῆ εἰς δακτυλικὸν ἑξάμετρον.

Ἡ διασπορὰ αὐτῆ τοῦ μέτρον δὲν εἶναι τυχαία. Ὅταν ὁ ποιητὴς ὁμιλῇ διὰ τὰ ὑψηλὰ θεολογικὰ θέματα εἰς τὰ πρῶτα δέκα κυρίως ποιήματα, τότε χρησιμοποιεῖ τὸ ἥρεμον καὶ μεγαλοπρεπὲς δακτυλικὸν ἑξάμετρον, τὸ μέτρον τῆς ἐπικῆς ἀφηγήσεως· εἰς θέματα συναισθηματικώτερα ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὸ ἐλεγειακὸν μέτρον, εἰς ποιήματα μὲ διάθεσιν ἀντιρρητικὴν, σατιρικὴν ὁ ποιητὴς ὀπλιζέται μὲ τὸν ζωηρὸν ἰαμβὸν καὶ τέλος εἰς ἄλλα ἢ μονοτονία καὶ ἡ ζωηρότης τοῦ θέματος κινεῖται μὲ σχετικὴν ποικιλίαν μέτρων.

Διαίρεσις καὶ συναγωγή

Ἄν ἠθέλαμεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν συνήθειαν τῶν κατατάξεων καὶ τῶν ταξινομήσεων, συνήθειαν ὅχι ἐντελῶς περιττήν, θὰ ἐσχηματίζαμεν μὲ τὰ ποιήματα αὐτὰ τρία ὑποσύνολα. Τὸ πρῶτον θὰ τὸ ἀποτελοῦσαν τὰ ἔνδεκα πρῶτα ποιήματα (Α' - ΙΑ'), τὸ δεύτερον τὰ δεκαεῖς ἐπόμενα (ΙΒ' - ΚΖ') καὶ τὸ τρίτον ὑποσύνολον τὰ ἔνδεκα πάλιν τελευταῖα ποιήματα (ΚΗ' - ΛΗ'). Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ περιοχὴ καὶ ἡ κορυφὴ τῶν μεγάλων ὀραματισμῶν, τῶν ὑψηλῶν καὶ ἀξονικῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν, τῶν δογμάτων. Ὁ ποιητὴς ὁμιλεῖ μὲ βαθεῖαν, ἀκλόνητον πίστιν, κινεῖται εἰς τὸν χῶρον τῶν μυστηρίων, τὸν ὑπερβατικὸν χῶρον τῆς θεότητος, ἡ γλῶσσα, τοῦ εἶναι γλῶσσα μυσταγωγοῦ καὶ ἱεροφάντου. Ἐδῶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὁμιλοῦμεν διὰ διδακτισμὸν, ὅπου πρόκειται διὰ μίαν ἄνευ προηγουμένου θεηγορίαν.

Τὸ δεύτερον ὑποσύνολον καταρτίζεται ἀπὸ ποιήματα, ποὺ ἀναφέρονται εἰς θέματα σχετικὰ μὲ τὰς Γραφάς. Ὁ τόνος ἐδῶ εἶναι χαμηλότερος, ὁ διδακτισμὸς ἐμφανεστερος καὶ χρησιμώτερος στρέφεται πρὸς τοὺς ἀπλουστεροὺς. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὕφος εἶναι

οικειότερον καὶ χαλαρώτερον. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ ἡ μετάφρασις δὲν ἠθέλησε νὰ καθηλώσῃ τὰ ἐλεύθερα αὐτὰ γυμνάσματα μέσα εἰς μίαν αὐστηρὰν ποιητικὴν μορφήν, ἡ ὁποία ἴσως θὰ ἐνέκρωνε τὴν ἀπλότητα καὶ θὰ ἐπλήγωνεν ὅπωςδήποτε τὴν πρόχειρον χάριν των. Τρία ἀπὸ αὐτὰ τὸ 14, τὸ 15 καὶ τὸ 17, ἔλαβαν ἀπὸ μόνον των τὴν μορφήν διὰ τὴν ὁποίαν εἶχαν γεννηθῆ.

Τὰ ποιήματα τοῦ τρίτου ὑποσυνόλου εἶναι γεννήματα ὠρῶν ἐγκλεισμοῦ καὶ διακοπῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὰ ἔξω, στροφῆς πρὸς τὰ μέσα καὶ τὰ ἄνω, μοναξιάς καὶ ἀνεφοδιασμοῦ. Εἶναι ἐξωτερικεύσεις καὶ ὁμιλήματα ψυχῆς, προσευχαί πού ξεχειλίζουν ἀπὸ αἰσθημα καὶ λυρισμόν. Εἶναι ἐξομολογήσεις ἐκ βαθέων ἐνὸς σοφοῦ καὶ ἐνὸς ἀγίου, πού ἡ σοφία καὶ ἡ ἀγιότης του ἔχουν μετουσιωθῆ μέσα εἰς τὴν ὑψηλὴν θερμοκρασίαν τῆς ἐμπνεύσεως εἰς τὴν καθαυτὸ ποίησιν. Καὶ ἡ ἀναφορὰ μόνον δύο ἢ τριῶν τίτλων ἀντιπροσωπευτικῶν φθάνει διὰ νὰ κατανοήσωμεν τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα τοῦ τρίτου σχηματισμοῦ· ὕμνος εἰς τὸν Θεόν, εὐχαριστήριον, ἐνόδια. Ὁ ἄνθρωπος μόνος μὲ τὸν Θεόν· διὰ νὰ τὸν ὑμνήσῃ διὰ τὸ ἀπέραντον μεγαλεῖον του· διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, διότι ἔπλασε τὸν θαυμαστὸν κόσμον, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ζῆ καὶ ὁ ποιητής· διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τέλος, ἰκέτης ταπεινός, τὸ πανσθενὲς χέρι σταθεροῦ ὀδηγοῦ μέσα εἰς τὴν σκολιότητα τῶν ἀτραπῶν τῆς ζωῆς.

Ἐπικρίσεις καὶ κρίσεις

Ἄλλο τίποτε ἀπὸ ἐπικρίσεις προκειμένου διὰ τὴν ποίησιν τοῦ Γρηγορίου. Εἰς τὸ πρῶτον ποίημα τῆς σειρᾶς γίνεται ἀπὸ τὸν ἐκδότην (ἐκδ. Migne) ἡ ἐξῆς παρατήρησις. "Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ τὴν μεταφράσω. «Εἰς τὸ ποίημα αὐτό, καὶ εἰς τὰ ἄλλα δέκα πού ἔπονται, ζητήματα θεολογικὰ πολὺ σκοτεινὰ καὶ πολὺ δύσκολα περὶ τῆς Τριάδος, περὶ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς κλπ. τὰ ἐκθέτει ὁ Γρηγόριος μὲ τόσῃν εὐσέβειαν, τόσῃν σοφίαν, τόσον ὑψηλὸν ὕψος, ὥστε ἀναγνωρίζεις εὐκόλα τὸν ἄνθρωπον τὸν καλλιεργημένον μὲ κάθε ἐπιστήμην καθὼς ἐπίσης καὶ τὸν μεγάλον ποιητήν». "Ἐτος ἐκδόσεως 1862. Ἡ γνώμη αὐτὴ δὲν ἴσχυσε

οὔτε ὡς ἐξορκισμός. Μία ἐκτεταμένη περιφρόνησις διὰ τὴν ποίησιν αὐτὴν διαπιστώνεται εὐθύς μόλις θελήσῃ κάποιος νὰ ἀσχοληθῇ μαζί της. Ἐκτεταμένη καὶ εἰς τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους, καὶ εἰς δλόκληρον τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ μεγάλου Θεολόγου. Μὲ ὀλίγους λόγους, «ὁ φιλόλογος δὲ βρίσκει εἰς αὐτὸ θέσιν νὰ σταθῇ»⁶. Τὰ δογματικὰ ἔπη ἐδέχθησαν τὸ μεγαλύτερον βᾶρος τῆς ἐπιθέσεως. Συχνότατοι εἶναι οἱ χαρακτηρισμοί: στιχουργημένος πεζὸς λόγος, στίχοι μνημοτεχνικοὶ κ.ἄ. Ἐδῶ ὅμως πρόκειται μᾶλλον δι' ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι καὶ νὰ ἀγοράσουν θέλουν ἀπὸ τὴν ἀγορὰν ἀλλὰ καὶ τὰ χρήματά των νὰ κρατήσουν⁷. Ὁ Γρηγόριος δὲν εἶναι κἂν εὐωνος⁸ διὰ νὰ τὸν κατανοήσῃς καὶ νὰ γίνῃ συνοδίτης σου ἀπαιτεῖ ὑψηλὸν τίμημα, ἀποφασισμένον μόχθον. Διὰ νὰ εἴμεθα ὅμως δίκαιοι, ὑπάρχουν καὶ γινῶμαι πού δικαιῶνουν τὴν ποίησιν τοῦ Γρηγορίου. Γινῶμαι πού δὲν σταματοῦν λ.χ. «εἰς τὸν κλασικὸν φόρτον»⁸ της ἀλλὰ ἐπισημαίνουν «τὴν τρυφερότητα τοῦ νέου λυρισμοῦ»⁸ της δὲν τὴν βγάζουν ἀπὸ «τὸ ἀλεξανδρινὸν πλαίσιον της» ἀλλὰ καὶ δὲν ἀμφισβητοῦν «τὰ δύο πολῦτιμα δῶρα της», τὴν φυσικὴν χάριν καὶ τὴν ἀληθῆ μελαγχολίαν. Ἡ ποίησις τοῦ Γρηγορίου εἶναι «εὐγενῆς καὶ μεγάλη», κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἔθνικοῦ μας ἱστορικοῦ Κ. Παπαρρηγοπούλου, ὁ ὅποιος ἀποκαλεῖ τὸν Γρηγόριον ποιητὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Δὲν φοβούμεθα νὰ τὸν θεωρήσωμεν καὶ ὡς τὸν θεολόγον μαζί μὲ ὅλην τὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὡς τὸν ποιητὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀφοῦ γνωρίζομεν ὅτι ἡ θεολογία εἶναι ποίησις καὶ ἡ ποίησις θεολογία⁹.

Ἡ ποίησις εἰς τὰ δόγματα

Ὅπως ὅλοι οἱ δημιουργοὶ καὶ ὁ Γρηγόριος πρέπει νὰ ἔντα-

6. A.K.M. Croiset, Ἱστορία τῆς ἀρχ. Ἑλλην. Λογοτεχνίας, ἔκδ. Παπύρου.

7. Βλ. εἰς τὸν τόμον αὐτὸν τὸ Στ' δογμ. ἔπος, στ. 46 καὶ 47.

8. Βλ. ἔργον σημ. 1, σελ. 39.

9. Βλ. ἔργον σημ. 1, Στ' κεφ. Ἰδίως.

χθῆ μέσα εἰς τὴν ἐποχὴν του, νὰ κριθῆ μὲ τὰ κριτήρια ποῦ ὁ ἴδιος θέτει διὰ τὴν τέχνην του καὶ τέλος νὰ ὑπάρχη ἀπὸ μέρους τῶν μελετητῶν του, ἂν ὄχι αὐτὸ ποῦ ἐμάθαμεν νὰ τὸ ὀνομάζωμεν ἐκλεκτικὴν συγγένειαν, τοῦλάχιστον ἀπροσωποληψία. Ποία ἦτο ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐζοῦσεν ὁ Γρηγόριος ¹⁰; Ἐποχὴ ζωηρῶν ἀγῶνων, διὰ νὰ λάβῃ ὁ Χριστιανισμὸς τὴν θέσιν του μέσα εἰς τὴν πολιτικὴν ὀργάνωσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Ὁ ἀγὼν εἶναι πολυμέτωπος· πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν—τὸν ἴδιον τὸν αὐτοκράτορα—πρὸς τὸν εἰδωλολατρικὸν κόσμον, πρὸς τοὺς αἰρετικούς· ἀγῶνες πρὸς αὐτοκαθορισμὸν καὶ πρὸς ἀναγνώρισιν. Ὁ Γρηγόριος ἀγωνίζεται μέσα εἰς αὐτὸν τὸν στίβον καὶ δὲν ἀγνοεῖ τὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς του, τὸ ἀντίθετον, τὰ γνωρίζει ἄριστα. Δὲν γίνεται ὅμως ὁ ἀπαθὴς μελετητὴς καὶ ταξινομητὴς των. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποῦ παθαίνεται δι' αὐτά, ποῦ κατέχεται ἀπὸ αὐτὰ μὲ τὴν ἔννοιαν ποῦ ἔχει ἡ λέξις εἰς τὰ μυστήρια, ποῦ συγκλονίζεται ἀπὸ αὐτὰ ὀλόκληρος. Καὶ ὅταν ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ νὰ χρησιμοποιοῦν οἱ Χριστιανοὶ τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ συγγράμματα καὶ ὅταν πολεμᾷ τὴν ἄποψιν τοῦ Ἀπολιναρίου *Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ*, καὶ ὅταν θεολογῇ τὴν φύσιν καὶ τὰς σχέσεις τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, δὲν παραθέτει λέξεις ποῦ ἔχει συλλέξει ¹¹ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν γραμματείαν, δίδει σήματα ποῦ ἀποκρυπτεγραφοῦν τὴν ψυχὴν του. Τὰ προβλήματα αὐτὰ διαπερνοῦν τὸ εἶναι του καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐκβάλλουν ὀρμητικὰ καὶ πολυδύνητα μέσα εἰς τὴν πνευματικὴν του παραγωγὴν γενικῶς καὶ τὴν ποίησιν του.

Αὐτὸ εἶναι συνοπτικὰ τὸ πλαίσιον τῆς τέχνης τοῦ Γρηγορίου καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἐκπηγάζουν τὰ στοιχεῖα ποῦ καθορίζουν τὴν ποίησίν

10. Βλ. Μιχ. Δ. Στασινοπούλου, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν: Μορφὲς ἀπὸ τὸν 4ον αἰ. μ.Χ., Βιβλιοθήκη Σχ. Μωραΐτη, Ψυχικὸ 1972 καὶ Χριστ. Δεδούση, ὁ ποιητὴς Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Λόγος κλπ., Ἰωάννινα 1971.

11. Τὸ λεξιλόγιον τοῦ Γρηγορίου εἶναι πλουσιώτατον καὶ χρησιμοποιεῖται προσφόρων. Ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον, περιλαμβάνει τοὺς λυρικοὺς, τοὺς τραγικοὺς καὶ φθάνει μέχρι τῶν χρόνων του.

του. Ἡ ὀριστικὴ τοποθέτησίς του μέσα εἰς τὸ ἰδεολογικὸν στρατόπεδον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἢ εἰς βάθος καλλιέργειά του μὲ τὴν ἐλληνικὴν παιδείου, ἢ ἔντονος ἰδιοτυπία τοῦ ψυχικοῦ του κόσμου μὲ τὴν ποικίλην καὶ λεπτεπίλεπτον εὐαισθησίαν. Ὁ Γρηγόριος ἐκθέτει τὰ κριτήρια αὐτὰ εἰς τὸ ποίημα 'εἰς τὰ ἔμμετρα'¹², καὶ παρόλον ὅτι ἐκεῖ ἐκτὸς ἀπὸ ἀπολογία ἀποδηλώνει καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς ποιήσεώς του, ἢ ποιήσις του δὲν εἶναι προγραμματισμένη. Ὅλοι οἱ λόγοι ποῦ προβάλλονται μεταβάλλονται τελικὰ εἰς ἀπλᾶ προσχήματα. Τὸ ποιητικὸν ρεῦμα, ποῦ ἐκυλοῦσε πάντοτε εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του καὶ ἐξεδήλωνε κάθε τόσο τὴν παρουσίαν του ἀπὸ κάποιαν διέξοδον, εὐρῆκε ἐπὶ τέλος τροφοδοτούμενον ἀδιάκοπα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του ἀνοιγμα διὰ νὰ ἐκχυθῆ ἄφθονον ὡς «ῦμνος ἐξιτήριος ἐνὸς γέροντος κύκνου». Μὲ αὐτὴν τὴν προϋπόθεσιν γίνεται κατανοητὸν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ συνδουασθοῦν αἱ λέξεις 'δογματικὰ ποιήματα'. «Εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Γρηγορίου δὲν βρίσκει κανεὶς τὸ ψυχρὸν ἢ ρητορικὸν ὕφος ποιημάτων καθαυτὸ θρησκευτικῶν ἢ θεολογικῶν κλπ.», γράφει προσεκτικὸς μελετητὴς καὶ λεπταίσθητος ποιητὴς¹³. (Τὸ 'καθαυτὸ' ἐδῶ σημαίνει 'ἀπλῶς διδακτικὰ'). Τοῦτο ἐπειδὴ ὁ Γρηγόριος ἦτο γνησίᾳ ποιητικὴ φύσις ποῦ δονεῖται ἀπὸ τοὺς ζωοποιημένους χάρις εἰς τὸν χριστιανισμὸν κόσμους τῆς ψυχῆς. Εἶναι ποιητὴς ποῦ ἔχει «ἐμπνευση», ὅπως ἔχει παρατηρήσει ποιητὴς ποῦ ἔχει ἄφθονον τὴν δωρεάν, ὁ Κ. Παλαμάς¹⁴.

Ἔτσι ὁ Γρηγόριος δὲν προδίδει τὸ ὕφος τῶν θεμάτων του, ἀλλὰ αὐτὸ γίνεται κίνητρον διὰ τὸ τάλαντόν του. Μὲ τὴν ζωντανὴν φαντασίαν του δίδει συγκεκριμένην μορφήν εἰς ἀφηρημένας ἰδέας καὶ τὰς ἐνδύει μὲ λαμπρὸν ἔνδυμα. Μέσα εἰς τὴν χριστιανικὴν σύλληψιν περὶ ζωῆς καὶ ἀνθρώπου εὐρῆκε πηγὴν λυρικῆς ἐμπνεύσεως. Εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς τῆς συντόμου εἰσαγωγῆς ἀνέφερα καὶ μίαν ἄλλην γνώμην τοῦ Γάλλου γραμματολόγου, εἰς τὸν ὁ-

12. P.G. τ. 37· Α, II, 39.

13. Εἰς τὸ ἔργον τῆς σημ. 10, σελ. 178.

14. Εἰς τὸ ἔργον τῆς σημ. 10, σελ. 180.

ποῖον ἀνήκουν καὶ αἱ γνώμαι ποῦ ἀνεφέρθησαν εἰς τὰς ἀνωτέρω γραμμὰς, ὅτι ὁ Γρηγόριος ἀγαποῦσε τὴν ποίησιν. Ἐμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν κάτι περισσότερο· ὁ Γρηγόριος ἐζοῦσε τὴν ποίησιν, ἦτο ποιητής.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ

Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θεολόγου
ὑπόθεσις δραματικὴ κατ' Ἐδριπίδην περιέχουσα
τὴν δι' ἡμᾶς γενομένην σάρκωσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἐν αὐτῷ κοσμοσωτήριον πάθος.

Ἐπεὶ δ' ἀκούσας εὐσεβῶς ποιημάτων
ποιητικῶς νῦν εὐσεβῆ κλύειν θέλεις,
πρόφρων ἄκουε· νῦν τε κατ' Ἐδριπίδην
τὸ κοσμοσωτήριον ἐξερωῶ πάθος,
ὃ ὅθεν μαθήσῃ πλεῖστα μυστικῶν λόγων,

1. Ὁ ποιητὴς ἀρχίζοντας μὲ ἓνα χιαστὸ σχῆμα ἀναφέρεται στὴν προηγούμενη ποιητικὴ του παραγωγή.

2. Ἀπὸ δῶ ὁ τίτλος τοῦ δράματος μπορούσε νὰ εἶναι 'τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ'.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ

Τοῦ ἁγίου πατρὸς μας Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου
ὑπόθεση δραματικὴ κατὰ Εὐριπίδη· περιέχει
τὴ σάρκωση τοῦ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ
ποῦ ἔγινε γιὰ μᾶς, καὶ τὸ κοσμοσωτήριο πάθος του.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ο Π Ο Ι Η Τ Η Σ

Τὰ ποιήματά μου¹ ἀφοῦ ἄκουσες μ' εὐλάβεια
κι' εὐλαβικὴ ἱστορία ποθεῖς σὲ ποίημα,
μὲ προσοχὴ ἄκουε τὸ σωτήριο πάθος²,
σὰν τραγωδία τώρα τοῦ Εὐριπίδη³.
Πλήθος θὰ μάθεις ἀπ' αὐτὸ μυστήρια

3. Ἡ τραγωδία ἔχει συντεθῆ ἀπὸ στίχους ἢ θραύσματα στίχων ἀπὸ ἔργα τοῦ Εὐριπίδη.

- ὡς ἐκ στόματος μητροπαρθένου κόρης,
 μύστου πεφιλμένου τε τῷ Διδασκάλῳ.
 Πρώτην γὰρ αὐτὴν νῦν παραστήσει λόγος
 μητροπρεπῶς θρηνοῦσαν ἐν καιρῷ πάθους,
 10 πότμου τε τὴν πρόφασιν ἀρχῆς ἀπ' ἄκρης
 στένουσαν, ὡς φανεῖσαν ὄντως αἰτίαν
 τοῦ μητέρ' αὐτὴν τοῦ Λόγου χρηματίσαι
 καὶ νῦν ἰδεῖν πάσχοντα τοῦτον ἀδίκως·
 εἰ μὴ γὰρ ἐσφάλημεν ἀπροσεξία,
 15 οὐκ ἂν κατεκρίθημεν ἀρχῆθεν μόρον,
 κἂν μὴ διεφθάρημεν ἐρπετοῦ δόλῳ,
 μηδ' ἢ φθορὰ τ' εἰσῆλθε θηρὸς ἀπάτη,
 καὶ πότμον ὑπέστημεν ἐνδίκῳ κρίσει.
 Ὡς μὴ τὸ κακὸν ἀδιάφθορον μένη,
 20 οὐκ ἦν βροτωθῆναί τε καὶ τλῆσαι μόρον
 τὸν ζωοποιὸν Δεσπότην, Θεὸν Λόγον,
 ἀφθαρτίσαντα τὸ φθαρὲν φιλαγάθως,
 καὶ ζωοποιήσαντα τὸ βροτῶν γένος·
 μένοντος αὐτοῦ δ' ἀκενώτου τοῦ Λόγου,
 25 ἥδ' οὐκ ἂν ἐκπέφηνε μήτηρ Δεσπότην,
 καὶ τόνδε νῦν ὄρωσα πάσχοντ' ἀδίκως,
 θρηνοῦσ' ἀνηλάλαξε τετροχωμένῃ.
 Πρόσωπα γοῶν δρᾶματός εἰσὶ μοι τάδε·
 μήτηρ πάναγνος, παρθένος μύστης, κόρα
 30 αἱ συμπαροῦσαι μητρὶ τῇ τοῦ Δεσπότην.

4. Τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα.

5. Ἡ λέξις εἶναι σχετικὴ μὲ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐκένωση, εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο τὸ ἄδειασμα τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ μεγαλεῖο καὶ τῆς δόξης του γιὰ νὰ λάβῃ ἀνθρώπινη μορφή χωρὶς ὅμως νὰ χάσῃ καμμιά ἀπὸ τὶς θεῖες ιδιότητές του, βλ. Φιλ. 2, 5 - 11 καὶ τὶς λέξεις «κένωσις» καὶ Ἑβραϊσμός, στὴ Ἑβραϊκὴ καὶ Ἑλληνιστικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια.

ἀπὸ τῆ μητροπάρθενη τῆ κόρη
 κι' ἀπ' τὸν ποῦ ὁ Κύριος μαθητὴ ἀγαποῦσε.
 Αὐτὴν θὰ παραστήση ὁ λόγος πρῶτα
 νὰ κλαίῃ σὰ μάννα στὸν καιρὸ τοῦ πάθους
 καὶ νὰ θρηνηῖ τὴν πρώτη τοῦ θανάτου,
 τὴν πρώτη ἀρχὴ ποῦ ἐστάθη ἀλήθεια αἰτία,
 ἀφοῦ τοῦ Λόγου αὐτὴ μητέρα γίνη,
 νὰ βλέπη τώρα τ' ἀδικὰ του πάθη.
 Ἐπρόσεχτα ἂν δὲν πέφταμε στὸ σφάλμα, ⁴
 δὲ θᾶχαμε τὸ θάνατο ποινὴ μας·
 τοῦ φιδιοῦ ὁ δόλος δὲ θὰ μᾶς χαλοῦσε
 οὔτε ἡ φθορὰ θὰ τρύπωνε μὲ ἀπάτη
 καὶ δίκαιη ὁ θάνατος ποινὴ δὲ θᾶταν.
 Ἐφθαρτο πάντα τὸ κακὸ μὴ μένη,
 δὲν θᾶπρεπε ἄνθρωπος θνητὸς νὰ γίνη
 ὁ θεῖος ὁ Λόγος, τῆς ζωῆς δοτήρας,
 τὸ φθαρμένο ἄφθαρτίζοντας μὲ ἀγάπη
 καὶ ζωοποιώντας τῶν θνητῶν τὸ γένος.
 Ἐν εἶχε μείνει ἀκένωτος ⁵ ὁ Λόγος,
 τοῦ Λόγου μάννα αὐτὴ δὲ θὰ γινόταν,
 οὔτε ἀδικὰ νὰ πάσχη βλέποντάς του
 σὲ βόγγους θὰ πνιγόταν καὶ σὲ θρήνους ⁶.
 Ἐὰ πρόσωπα ⁷ στὸ δράμα ποῦ βάλαι ἄκου:
 ἡ Μάννα, ὁ Μαθητὴς - ἡ ἀγνή, ὁ παρθένος -
 κι οἱ φίλες τῆς μητέρας τοῦ Κυρίου.

6. Ὁ στίχος εἶναι ἡ ἐπᾶλήθευση τῆς προφητείας τοῦ Συμεῶν, Λουκᾶ 2, 35. Ἡ Παναγία εἶναι μαζὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ ποῦ ἔγινε ἄνθρωπος.

7. Ὁ ποιητὴς ἀναφέρει τὰ βασικὰ πρόσωπα. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ στὸ δράμα παρουσιάζονται ἡ Μαρία, ἡ Μαγδαληνὴ, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Νικόδημος, ὁ ἱ-
 διος ὁ Χριστὸς, οἱ ἀγγελιοφόροι, ὁ ἄγγελος, ὁ νεανίσκος. Ἀκόμα ἡ φρουρὰ,
 οἱ ἀρχιερεῖς, ὁ Πιλάτος.

Α΄.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Εἴθ' ὄφελ' ἐν λειμῶνι μηδ' ἔρπειν ὄφεις,
μηδ' ἐν νάπαισι τοῦδ' ὑφεδρεύειν δράκων
ἀγκυλομήτης· οὐ γὰρ ἂν πλευρᾶς φύμα,
μήτηρ γένους δύστηνος ἡπατημένη
5 τόλμημα τολμᾶν παντότολμον ἀνέτλη,
ἔρονος ἔρωτι θυμὸν ἐκπεπληγμένη,
θεώσεως πεισθεῖσα τυχεῖν αὐτόθεν·
οὐδ' ἂν φαγεῖν πείσασα καρποῦ τὸν πόσιν
τοῦ μηδὲ συμφέροντος αὐτίκα σφίσι,
10 λειμῶνος ἐξώχιστο τοῦ πανολβίου,
λύμην κατακριθεῖσα καὶ λυγρὸν μόρον,
μήτηρ τέκνων τ' ἤκουσεν ἐκ δυσκοιτίας
μογοστοκοῦσ' ὠδίσι τ' ἐμπαρειμένη,
ἰδρωτ' ἂν ὤκει τήνδε γῆν ὀλεθρίαν
15 σὺν ἀνδροῖ καὶ τέκνοισιν ἀρᾶς ὑστάτης,
ἄπερ τεκεῖν ὄριστο λύπαις καὶ στόνοις,

Α'

ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΟΠΟΥ ΜΕΝΕΙ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τὸ φίδι ἄς μὴ σερνόταν στὸ λιβάδι
κι' ὁ δολερὸς στὰ θάμνα ἄς μὴν κρυβόταν
ὁ δράκοντας· κι ἡ δόλια μας ἡ μάνα,
τὸ φύτρο τῆς πλευρᾶς¹, ξεγελασμένη
δὲ θὰ τολμοῦσε τόλμημα ἔτσι μέγα·
χτυπημένη ἀπ' τὸν πόθο στὴν καρδιά της
γιὰ τοὺς καρπούς καὶ θέωση καρτερώντας
δὲ θ' ἄσερνε στὴ δοκιμὴ τὸν ἄντρα,
δοκιμὴ ἀσύμφορη σ' ἐκείνους, κι' οὔτε
ἀπ' τὸ λιβάδι τ' ὠριο θὰ διωχνόταν
σὲ θάνατο ὄλο πίκρα δικασμένη.
Δὲ θ' ἄβλεπε παιδιὰ ἀπὸ κακὴ γέννα,
πικρόγεννη, τῶν πόνων της παιγνίδι.
Οὔτε στὴν πικρογῆ - στερνὴ κατάρρα
θ' ἄχυνε ἰδρῶτα μ' ἄντρα καὶ μὲ τέκνα,
μὲ στεναγμούς ποῦ ἐγράφη νὰ γεννιοῦνται

- διαδοχάς τε παραπέμπειν τῷ βίῳ,
 διαλλαγάς τ' ἐντεῦθεν εὐρεῖν ἐξόχους·
 οὐδ' ἂν γένος τ' ὄλωλεν ἀνθρώπων ἅπαν
 20 καὶ τὸν Δυνατὸν ἀλθανεῖν ἐπεισέ πως
 ἀγαθότητι δαπέδῳ κατιέναι
 καινῶς βροτωθῆναί τε καὶ τλῆσαι πάθος·
 οὐδ' ἂν ἐγὼ πέφυκα μήτηρ παρθένος
 καὶ νῦν ἔκλονοι Υἱὸν ἔλκεσθαι κρίσει
 25 οὐράνιον, γήϊνον, ἀκραιφνῆ γοναῖς,
 ἰδεῖν τ' ἔφριττον τόνδε καθυβρισμένον,
 ἄτερ δαλῶν φέρονσα, φεῦ, δεινὴν φλόγα,
 ἢ σφόδρα μαιμάσσει με καὶ δονεῖ κέαρ
 καὶ καρδίαν δίεισιν ὡς ῥόπτρον μέγα,
 30 ὡς νητρεκῶς ἤϋσε Συμεῶν γέρων,
 τηλεσκοποῖς ὄμμασι πάντως προβλέπων.
 ἜΗ που μεγίστη γίνεται σωτηρία,
 ὅταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ διχοστατῆ
 τὰ πάντα συμφέρουσα τῷδ' ὡσπερ θέμις,
 35 μηδὲ πρὸς ἄλλον πάρφασιν σίγα κλύη,
 ἀλλ' ἔστι συμφρονοῦσα γνησίῳ πόσει.
 Νῦν δ' ἐχθρὰ πάντα καὶ νοσεῖ τὰ καίρια,
 αὐτῆς προδοῦσης ἄνδρα καὶ κράτους κλέος.
 Φιλεῖ γὰρ ὕβρις ἢ πάλαι τίκτειν νέαν·
 40 ἐκ δακρῦων δάκρυα καταλείβεται,
 ὧν οὔτε μέτρον οὐδ' ἀριθμὸς ἐστί τις·
 κακῷ κακὸν γὰρ εἰς ἄμιλλαν ἔρχεται.
 Ὅθεν πότνια φύσις ἠτιμωμένη

1. Μὲ τὴν ἱκανότητα τῆς παιδοποιίας ποῦ ἔχει ἡ γυναῖκα ἦρθε στὸν κόσμον ὁ Χριστός, ποῦ συμφιλίωσε τὸ ἀνθρώπινο γένος μὲ τὸ Θεό.

2. Ὁ Θεὸς σώζει τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῆ ἡ ἀπειρὴ ἀγαθότητά του.

γιά τή συνέχεια τῆς ζωῆς ὡστόσο,
 μὰ καί γιά φίλιωμα ¹ ἔξοχο ἀπό δαῦτα.
 Οὔτε ἡ γενιά τοῦ ἀνθρώπου θά χανόταν
 καί σέ γιατρεία τὸ Δυνατὸ θά ἐλύγα
 ἀπὸ σπλαχνιά ² στὴ γῆ μας νὰ κατέβη,
 θνητὸς νὰ γίνη, πάθος νὰ βαστάξη.
 Κι οὔτε παρθένα ἐγὼ θεὸ νᾶμουν μάνα
 ν' ἀκούω τὸ Γιὸ στὴν κρίση νὰ τὸν σέρνουν,
 τοῦρανοῦ πλάσμα ³ καί τῆς γῆς στ' ἀλήθεια.
 Φρίκη νὰ νιώθω ὡς βλέπω νὰ τὸν βρίζουν,
 χωρὶς δαυλοὺς φριχτὴ φωτιά μ' ἀνάβει
 μοῦ κλώθει τὴν καρδιά, μὲ φουρτουλιάζει
 καί μέγα τὴν ψυχὴ σπαθὶ μοῦ σκίζει.
 Ὁ γέροντας Συμεὼν ἀλήθεια μοῦπε ⁴
 μὲ μάτια μακροθώρητα θωρώντας . . .
 Ἡ πιὸ καλὴ εἶναι τούτη σωτηρία,
 νὰ συμφωνῆ ἡ γυναίκα μὲ τὸν ἄντρα,
 σ' ὅλα μαζί του νὰ κοπιάζη ὡς πρέπει,
 κουφή σὲ λόγια ψεύτικα κάθε ἄλλου,
 μόνο ἴδια γνώμη νᾶχει μὲ τὸν ἄντρα.
 Μὰ τώρα ἔχτρα παντοῦ, στὰ τίμια ἀρρώστια,
 καθὼς αὐτὴ προδίνει ἄντρα καί σέβας.
 Γενᾶ ἡ παλιὰ καινούργιαν ἁμαρτία,
 δάκρυα ἀπ' τὰ δάκρυα χύνονται καί μήτε
 μέτρο σ' αὐτὰ μηδ' ἀριθμὸς ταιριάζει,
 κακὸ μὲ τὸ κακὸ συμπαραβγαίνουν.
 Γι' αὐτὸ χωρὶς τιμὴ ἡ σεβάσμια φύση

3. Ἐναφορὰ στὶς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ, θέμα ποῦ ἀπασχολεῖ ἐπί-
 μονα τὸν ποιητὴ μαρτυρώντας τὸ ἀντιαπολιναριστικὸ του πνεῦμα.

4. Λουκᾶ 2, 35.

στένει κλάουσα συμφορὰς πεφυρμένας
 45 διαδοχὰς τε τῶν ἀφερτάτων πόνων,
 τὸν πάντα συντήκουσα δακρυῖοις χρόνον,
 ἐπεὶ πρὸς ἐχθροῦ ἤσθητ' ἠδικοημένη
 καὶ μητρὸς αὐτῆς πρωτοπήμονος βλάβη
 πατρὸς θ' ὑποκλίναντος οὐδ' αὖ μητέρι,
 50 ὧν πάντες ἐσμὲν οἱ κατὰ χθόν' ἔκγονοι.
 Βοῶ μὲν ὄρκους, ἀνακαλεῖ δεξιὰς,
 πίστιν μεγίστην, καὶ Θεὸν μαρτύρεται·
 ἔγνω γὰρ ἡ τάλαινα συμφορῶν ἕπο,
 οἷον πατρώαν μὴ λιπεῖν ἐσθλὸν χθόνα·
 55 στρυγεῖ δὲ κόσμον, οὐδ' ὀρώσ' εὐφραίνεται.
 Εἰς τοῦτο γὰρ νῦν ἐκβέβηκ' ἀλγηδόνας,
 ὥσθ' ἡμερὸς μ' ὑπῆλθε γῆ τε καὶ πόλῳ
 λέξι μολοῦσαν δεῦρο φύσεως βλάβας.
 Οὐπω γὰρ ἡ τάλαινα παύεται γόνων,
 60 τίκτουσα μὴ τίκτουσα, φεύγουσ' αὖτόκοις.
 Δύστην, ἑμαυτὴν γὰρ λέγω, λέγουσα σὲ
 τίκτουσαν οὐ τίκτουσαν, ὡς ὑπὲρ λόγον.
 Τόκον γὰρ ἔγνω ἄτοκον, τί γὰρ φράσω;
 πόνους φυγοῦσα καὶ φθορὰν νῦν καὶ πάλαι.
 65 Οὐκ οἶδα τέρψιν οὐδ' ἐπίφογον φάτιν
 τινὸς πρὸς ἀνδρὸς μᾶλλον ἢ χαλκοῦ βαφάς·
 οὐ γὰρ κορείης ἄμμα διέφθειρέ τις.
 Καὶ παῖδα πῶς ἔτικτον; ὦ θάμβος μέγα
 ὑβρισμένον δὲ τανῦν πῶς οἶσω βλέπειν;
 70 Πόνους φυγοῦσα, πῶς ὀδονῶμαι κέαρ;
 Ἄνηλάλαξα πῶς πάλαι χαρᾶς ἕπο,
 ὅτ' ἦλθεν εὐάγγελος ἀγγελῶν τόκον,

1. Ὁξύμωρο, ποῦ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ γέννηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι γεγονός ὑπερφυσικό, ὑπὲρ λόγον.

γιά πλῆθος συμφορές βογγάει καί κλαίει,
 πόνους ἀβάσταχτους πού δὲν τελειώνουν·
 κάθε στιγμή της μέσ στά δάκρυα λιώνει,
 τὴν ἀδικία σάν ἔνωσε τοῦ ἐχθροῦ της,
 τῆς μάνας πρώτης - πρώτης, τοῦ πατέρα
 πού αὐτὶ πειθήνιο στή μητέρα γέρνει,
 ὅσοι στή γῆ ἀνασαίνουμε παιδιά τους.
 Γιά ὄρκους καί σφίξιμο χεριῶν φωνάζει,
 τὸ Θεὸ γιά μάρτυρα καλεῖ τῆς πίστες·
 ἔμαθε ἡ δόλια ἀπὸ τίς συμφορές της
 πόσο πικρὸ νὰ χάνης τὴν πατρίδα·
 μισεῖ τὸν κόσμο τὸν κοιτάει θλιμμένη.
 Σὲ τέτοιαν ἄκρη ὁ κόσμος μ' ἔχει φέρει
 πού ἐδῶ νάρθῶ μὲ σπρώχνει ἡ ἐπιθυμιά μου
 σ' γῆ κι' οὐρανὸ νὰ πῶ γυναίκας πάθη.
 Τὸ θρῆνο ἀκόμα ἡ δύστυχη δὲν παύει,
 γεννᾶ εἶτε δὲ γεννᾶ, μὲ δίχως τέκνο.
 Δύστυχη, ἐμένα λέω γιὰ σὲ μιλώντας·
 γεννῶ καὶ δὲ γεννῶ ¹ πέρ' ἀπ' τὸ λόγο,
 - πῶς νὰ τὸ πῶ; - ἦταν γέννα καὶ δὲν ἦταν,
 τώρα καὶ πρὶν χωρὶς φθορὰ οὔτε πόνο.
 Τοῦ χαλκοῦ πιὸ γνωστὴ ἡ βαφή σὲ μένα,
 ξένη ἢ ἡδονὴ τ' ἀντρός κι' ἡ ἀπρεπὴ φήμη·
 ἀγνή παρθένα, ἀπειράχτη εἶμαι κόρη.
 Πῶς γέννησα τὸ Γιό μου; θαῦμα μέγα!
 Τώρα πῶς νὰ τὸν δῶ ταπεινωμένο;
 Πόνους δὲν εἶχα· μὰ σπαράζω τώρα.
 Ἄλλάξα ἀπὸ τὴ χαρὰ μου τότε
 τῆς γέννας μου ἄγγελος καλὸς ² σάν ἦρθε

2. Γιὰ τὸν Εὐαγγελισμό, ὅπου ἀναφέρονται οἱ στίχοι, βλέπε Λουκᾶ
 - 38.

- φράζων ἄλυσιν δυσμενῶν βροτῶν γένει
καὶ γηθόσνον χάσμα μοι φέρων μέγα;
- 75 Λόγοις δὲ τοῦδ' εὐπλαγκτος οὐκ ἐφαινόμην,
πεισθεῖσα τῷ φέροντι θέσκελον φάτιν,
οὐχὶ σφάγιον μηνύουσάν μ' ἐκτεκεῖν,
ἀλλ' ὡς ἄνακτα γῆς τε καὶ παντὸς πόλου.
- Ὅμως δ' ἔθνον καὶ γυναικείῳ νόμῳ
- 80 ψυχῆς τ' ἐπεμπον ἀλαλαγμὸν ἐκ μέσης,
λάσκουσ' ἀνευφημοῦσα τὴν ἀγγελίαν,
θυηφάγον φέρουσά τ' εὐώδη φλόγα,
οἷαν θύειν φράζουσιν οἱ θεοπρόποι,
ζῆλον ἔμπυρον, πνεῦμα συντετριμμένον,
- 85 ἔρωτά τ' ἀκάθεκτον, ἔνθερμον λίαν,
ἃ θυσίαν οἶδαμεν εὐφημουμένην.
- Καὶ πῶς στροβεῖ μου σπλάγχνα νῦν δριμύ βέλος;
καγὰρ μὲν ἦν πρόθυμος ἐννυχος δραμεῖν,
ἰδεῖν τε Παιδὸς ἦν κακωσύνην πάθοι·
- 90 αὐταὶ δ' ἔπεισάν μ' ἡμέρας μίμνειν φάος.

ΧΟΡΟΣ

Δέσποινα, νῦν πύκαζε σὸν δέμας τάχει.
Ἄνδρες τρέχουσιν ἐμφανεῖς πρὸς τὴν πόλιν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί δ' ἐστί; μῶν τις δυσμενῶν ἀγγέλλεται
λόχος κουφαῖος ἐστάναι κατ' εὐφρόνην;

ΧΟΡΟΣ

- 95 Ἐννυχος ὄχλος ἐν θοοῦβῳ στροβεί,
στρατὸν πολὺν τε πᾶσαν ἀν' ὄρσην βλέπω
λαμπτήρας εἰσφέροντα καὶ πολλὰ ξίγη.

νὰ πῆ πὼς θὰ σωθοῦν οἱ ἄνθρωποι δόλιοι
 κι ἐμὲ χαρὰ μεγάλη νὰ μοῦ δώση.
 Ὁ λόγος του ἔλεγα δὲ μὲ γελοῦσε
 τὸ θεῖο ὡς ἄκουα μήνυμα τοῦ ἀγγέλου,
 γιατί δὲ μοῦλεε σφάγιο θὰ γεννοῦσα
 παρὰ τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ τὸ ρήγα.
 Μὰ τῆ γυναίκεια μου ἔκαμα θυσία
 κι' ἀπ' τῆς καρδιᾶς ἀλάλαξα τὰ βάθη
 λέγοντας κι ἐπαινῶντας τὸ μαϊτάτο·
 φλόγα ὄλη μόσχο μ' ἔκαιγε ποὺ εὐώδα,
 θυσία ὅπως ὀρίζουν οἱ προφηῆτες,
 πύρινο πόθο καὶ ταπεινοσύνη,
 ἀκράτητο ἔρωτα γεμάτο φλόγα·
 αὐτὴ ἢ σωστὴ ὅπως ξέρομε θυσία.
 Πὼς τὸ σπαθὶ στρουφάει στὰ σπλάχνα τώρα . . .
 Μὲς στὴ νυχτιὰ ἤμουν ἔτοιμη νὰ δράμω
 τὰ πάθη τοῦ Παιδιοῦ μου ν' ἀντικρύσω
 μ' ἄκουσα αὐτὲς τῆ μέρα νὰ προσμένω

ΧΟΡΟΣ

Κυρά μας, γρήγορα σκεπάσου τώρα·
 φαίνεται κόσμος ν' ἄρχεται στὴν πόλη

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί τρέχει; νᾶναι μήνυμα ὅτι οἱ ἐχθροὶ μας
 κρυφὸ καρτέρι στήνουν μὲς στὴ νύχτα;

ΧΟΡΟΣ

Ὁχλος νυχτερινὸς βουερά συντρέχει,
 πλῆθος στρατὸ θωρῶ μὲς στὸ σκοτάδι·
 κρατοῦν δαδιά, πολλὰ κραδαίνουν ξίφη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Καὶ μὴν πρὸς ἡμᾶς νῦν τις ἐν σπουδῇ ποδὸς
στείχει, νέον τι πρᾶγμ' ἔχων ἴσως φράσαι.

ΧΟΡΟΣ

100 Ἴδω τι λέξει καὶ τίν' ἀγγελεῖ λόγον.

Πότνια, πότνια, σεμνότατα παρθένε·

αἱ αἱ αἱ αἱ·

Πολλὴ μὲν ἐν βροτοῖσι κοῦκ ἀνόνημος
ἀγνή κέκλησαι, τῆσδε γῆς ὅσοι πέδον

105 ναίουσι, λαμπρὸν φῶς ὀρῶντες ἡλίου·

τανῶν δὲ τάλαιν' ἢ πάλαι μακαρία.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί δ' ἐστίν; ἢ πω τίς μ' ἀποκτεῖναι θέλει;

ΧΟΡΟΣ

Οὐκ, ἀλλὰ Παῖς θνήσκει σὸς ὑπ' ἀλαστόρων.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Οἶμοι, τί λέξεις; ὥς μ' ἀπόλεσας, γύναι.

ΧΟΡΟΣ

110 Ὡς οὐκέτ' ὄντος Υἱέος φρόντιζε δή.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ᾧ δεινὰ λέξασ', οὐχὶ συγκλείσεις στόμα
καὶ πᾶν μεθήσεις ἀπρεπὲς ὄημ' ἐκφῆρην;
Τὸν ὄντ' αἶε γὰρ μηκέτ' εἶναι πῶς λέγεις;

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Μὰ κάποιος βιαστικά σιμώνει τώρα
σ' ἐμᾶς. Καί κάτι νὰ μᾶς πῆ ἴσως θέλει.

ΧΟΡΟΣ

Νὰ δοῦμε τί θὰ λήη τὸ μήνυμά του.
Κυρά, Κυρά μου σεβαστή Παρθένα.
ᾠΩ συμφορὰ!
Μεγάλο τ' ὄνομά σου στοὺς ἀνθρώπους,
σέ λένε ἀγνή, ὅσοι κατοικοῦν τὴ γῆ μας
καί τὸ λαμπρὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου θωροῦνε.
Δύστυχη τώρα, πρῶτα εὐτυχισμένη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί τρέχει; Ποιὸς νὰ μὲ σκοτώσῃ θέλει;

ΧΟΡΟΣ

ᾠΟχι ἐσέ· πάει ὁ Γιός σου ἀπ' τοὺς κακούργους.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ᾠΩ, ὁ λόγος σου! Μὲ σκότωσες, γυναίκα.

ΧΟΡΟΣ

Νεκρὸ τὸ Γιό σου πιά λογάριαζέ τον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Λόγια φρικτά! Τὸ στόμα δὲ θὰ κλείσῃς,
τὴν πού ἀπρεπη εἶναι τώρα ἄφησε λέξη;
Νεκρὸ πῶς λές αὐτὸν πού αἰώνια ὑπάρχει;

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Εὐφημος ἴσθι, κὰν τί σοι χρεία λέγειν,
115 λέγ' ὡς προσήκει, μηδ' ἀτιμάσης Θεόν.
Γονᾶς γὰρ ἀπὸ χρυσέας ἔβλαστέ μοι
καινὸν δὲ πίτνειν αἶμ' ὑπ' ἀνέρων Θεοῦ·
θανεῖν τὸν ἀθάνατον οὐκ ἔχει λόγον.
Ἔτικτον αὐτόν, οἶδα δ' ὡς ἐγεινάμην.

ΧΟΡΟΣ

120 Ὡ τλήμον, οὐκ οἶσθ' οἱ κακῶν ἐλήλυθας
καὶ τούσδε κινεῖς κἀναμοχλεύεις λόγους.
Ἦοῦς φανείσης, Υἱέος γ' ὄψει μόρον,
ὡς πάννηχον κρίνουσιν οἱ μαιφόνου.
Καίτοι δέδορκ' ἐνθάδε τῶν Παιδὸς τινα
125 στείχοντ' ὀπαδῶν, πνεῦμά τ' ἠρεθισμένον,
σπουδῇ πρὸς ἡμᾶς τόνδ' ἰθύνοντα δρόμον·
δείκνυσι δ' ὡς τι καινὸν ἀγγελίη παρῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί δήποτ' ἄρα σημάται νέον θέλει;

ΧΟΡΟΣ

Ἰδὼ τί λέξαι πνευστιῶν οὗτος θέλει.

ΑΓΓΕΛΟΣ

130 Ὅτιοιτοί·
Καλλίστα, πότνα, σεμνοτάτα Μαρία,
αἱ αἱ αἱ αἱ·
ἀπωλόμεσθ' οὐ δυσμενῶν τάχ' ὑπό του.

Σώπα λοιπόν. Μ' ἄν θές νὰ πῆς καὶ κάτι,
 λέγε ὅ,τι πρέπει, τίμησε τὸ θεό σου.
 Ἐπὶ χρυσή μοῦχει βλαστήσει ρίζα,
 ποῦ ἀκούστηκε αἷμα θεοῦ οἱ θνητοὶ νὰ χύνουν;
 Νόημα δὲν ἔχει ὁ θάνατος τοῦ αἰώνιου·
 τὸν γέννησα καὶ πῶς γεννήθη ξέρω.

ΧΟΡΟΣ

Δὲν ξέρεις σέ ποιὸ βάραθρο, ἄμοιρη, ἔχεις
 σταθῆ καὶ τέτοια ἀναθυμᾶσαι τώρα:
 Σὰν ἔρθη ἡ αὐγὴ νεκρὸ τὸ Γιό σου βλέπεις·
 ὅλη νύχτα τὸν κρίνουν οἱ φονιάδες·
 Βλέπω τώρα τοῦ Γιου σου κάποιον φίλο
 ν'ἀρχεται κατὰ δῶ ἀναστατωμένος·
 μὲ βία σέ μᾶς τὰ βήματα ὀδηγᾷ,
 ἄγγελμα κάποιου δείχνει ὅτι μᾶς φέρνει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Σὰν τί μαντάτο νὰ μᾶς φέρνη τάχα;

ΧΟΡΟΣ

Θὰ πῆ τί θέλει μέ κομμένη ἀνάσα.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐπιμέ κι' ὠιμέ μου!
 Ὡ πάγκαλη Κυρά, σεμνή Μαρία!
 Ἐλίμονό μας!
 Καθήμεκε κι' ὄχι ἀπὸ ἐχθρό μας κάποιον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τίνα θροεῖς αὐδάν; τίνα βοᾷς λόγον;
135 Ἐγὼ εἶπέ, τίς φοβεῖ σε φήμ' αὐθις νέα;

ΧΟΡΟΣ

Ἐκλυες ὦ, αἶες ὦ, ἤκουσας ὃς
ὃς Παῖδα σὸν προὔδωκε τοῖς μαιφόνους;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Πρὸς τοῦ τόδ' ἄλλο καινὸν ἀγγελεῖς κακόν;
τίς ἐστι; μῶν τις τῶν φιλεῖν ἠλπισμένων;

ΧΟΡΟΣ

140 Ἀργυροδέκτης, δύστροπος μύστης, λέγει,
ἀργυροφύλαξ, ἀργυροτρόκτης πλέον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Οἴμοι, τόδ' οἶον ἄλλο πρὸς κακῶ κακόν,
εἰ τοῖς φιλεῖν δοκοῦσι κατειργάσμεθα.
Ἦ πον τετόλμηκ' ἔργον ἄτολμον τάλας;
145 τί δ' ἐγκαλῶν προὔδωκε παντευεργέτην;
ἢ τίς λαβὴ δράματος ἦν τῷ μαινόλῃ;

ΧΟΡΟΣ

Ἄκουε τοῦδ' ὅς σοι τρανῶς πάντ' ἀγγελεῖ.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἄκουε, τλήμον, ἢ τὸ πρὶν πανολβία,
ἄκουσον οὖς σοι δυστυχεῖς φέρω λόγους.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί θές νά πῆς; Ὁ λόγος τί σημαίνει;
Λέγε λοιπὸν ποιὸς φόβος σ' ἀλαφιάζει;

ΧΟΡΟΣ

Τ' αὐτιά σ' τῆς ἄχ! καὶ ποιὸς ἔχεις ἀκούσει,
ποιὸς στοὺς φονιάδες πρόδωσε τὸ Γιό σου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄπὸ ποιὸν τὸ κακὸ ἔχει ξεκινήσει;
Εἶναι κάποιος ποὺ φίλο τὸν θαρροῦσε;

ΧΟΡΟΣ

Ναί, μαθητῆς του, λέει, κακὸς χρημάτων
ταμίας καὶ φύλακας καὶ τέλος κλέφτης.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄλί! Νέα συμφορὰ κοντὰ σ' τὴν ἄλλη,
ἂν μᾶς προδίνουν φίλοι ὅσοι λογιοῦνταν.
Τόλμησε ὁ δόλιος τέτοια ἀνόσια πράξη;
Τί ἔχε νά πῆ στὸν εὐεργέτη ἐνάντια
καὶ ποιά βρῆκε λαβὴ ὁ φρενοπαρμένος;

ΧΟΡΟΣ

*Ἄκουσε αὐτόν· θὰ σοῦ τὰ πῆ καθάρια.

ΑΓΓΕΛΟΣ

*Ὡ ἄμοιρη, πρῶτα πανευτυχισμένη!
*Ἄκου τί λόγο, δύστυχη, σοῦ φέρνω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

150 Αἰ αἰ, διοιχόμεσθα· δηλὸς εἶ λόγῳ·
κακῶν γὰρ ἦκεις, ὡς ἔοικεν, ἄγγελος.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Κακῶν μὲν, ἀληθῶν δ' ὁμῶς· τί γὰρ φράσω;
Ἐπεὶ τὸ πάσχα καινόν, ὡς ἔφη, φάγοι,
μύσταις ἄριστον παραθείς, δεῖπνον μέγα,
155 δείξας δ' ἐν αἰνιγμοῖσι τὸν λογοπράτην,
ἔπειτα νύφας τῶν μαθητῶν τοὺς πόδας,
ἔξεισιν ὡς εἴθιστ' ἐλαιῶν εἰς ὄρος,
εἰπὼν τε μύσταις πάνθ' ἄπερ τανῦν πάθοι,
καταρτίσας πάντας τε μυοταγωγίαις,
160 πολλοῖς ξὺν ἄλλοις καὶ τὰδ' εἶπε πρὸς Θεόν·
«Πάτερ, μέγιστον νῦν πάρασχέ μοι κλέος·
«τὸ παρὰ σοὶ γὰρ μὴ λιπὼν ποτε κλέος,
αεὶς μεῖζον ἤξω, δυσμενῆ κτανῶν βροτῶν·
«ἔθνη τε διδοῖς πάντ' ἔχοντι πρὸς σέθεν·
165 «λαβὼν δὲ πάντας, χῶς ἀριστεῖον σφέων
«ὑπερκεμασθεῖς, αἴγε σαῖν χεροῖν νέμω.
«Κυδρούμενος δὲ τοῖς ἀριστεύμασί μου,
«κάλει φίλους εἰς δαῖτα. Μακάριος εἶ,
«μακάριος τοιάδε διειργασμένος»·
170 Ὅδ' αὖθις ἀφίησιν ὡς βροντῶν ὄπα,
δηλῶν κλεισμὸν αἰθεροδρόμῳ βοῇ·
«Καὶ πρὶν κλείσας, νῦν κλείσω σε πλέον»·
Ἐπεὶ δὲ μύσταις ταῦτ' ἐνηγήθη ξένως,
ἦκει πρὸς αὐτοῖς ἐν τόπῳ τοῦ χειμάρου

1. Λουκᾶ 22, 11 - 15.

2. Ἰω. 13, 5.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ὦμιμέ, πεθαίνω. Ὁ λόγος σου μιλάει·
κακά μαντάτα σίγουρα μᾶς φέρνεις.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἄσχημα ναί, μ' ἀλήθεια. Πῶς ν' ἀρχίσω;
Τὸ νέο τὸ Πάσχα ἀφοῦ ἔφαγε ¹, ὅπως εἶπε,
μέγα στοὺς μαθητὲς στρώνοντας δεῖπνο
καὶ τὸν προδότη δείχνοντας μὲ γρίφους,
τῶν μαθητῶν τὰ πόδια ² ἀμέσως πλύνει
καὶ στ' Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν ³ τραβᾷ ὅπως πάντα.
Στοὺς μαθητὲς του λέει τὰ πάθη του ὅλα,
τοὺς ἐγκαρδιώνει τὰ κρυφὰ ἐξηγώντας,
μ' ἄλλα μαζί στὸ Θεὸ καὶ τοῦτα κράζει·
«Τὴν πιὸ τρανή, Πατέρα, δόξα δῶσ' μου·
τὴ δόξα σου ποτὲ δὲν ἔχω ἀφήσει ⁴,
τοῦ γένους τὸν ἐχθρὸ ἂν σκοτώσω, ἢ πλήρεια·
ὄλ' ἀπὸ σένα τᾶχω, τᾶ ἔθνη δῶσ' μου.
Ὅλους ἂν πάρω κι' ὅταν θύμα τέλειο
ἀνέβω στὸ σταυρό, στὰ χέρια σου ὅλα.
Μὲ τὸ κατόρθωμά μου δοξασμένος
τοὺς φίλους κάλεσέ τους σὲ τραπέζι
γιὰ ὅ,τι ἔπραξες μακάριος, ναί, μακάριος».·
Ἀφήνει σὰ βροντὴ φωνὴν ἐκεῖνος
μ' αἰθεροδρόμα βοῆ τὴ δόξα δείχνει
«κι εἶχες καὶ πιότερη θὰ λάβης δόξα».
Τὸ ξένο οἱ μαθητὲς ἄγγελμα ἐνιῶσαν.
Τότε πέρ' ἀπ' τὸ χεῖμαρρο στὸν κῆπο

3. Λουκᾶ 22, 39.

4. Ἰω. 17, 2 - 5.

- 175 πρὸς κῆπον, ἦχι πολλάκις συνήγετο,
 δν οὐδ' ὁ πράτης ἀγνοῶν νύκτωρ μέσον
 ἔφθασεν ὄχλον τῶν μαιφόνων ἄγων,
 ξιφηφοροῦντας καὶ φονῶντας ἐν θράσει·
 δς καὶ προσιῶν ὡς φίλος Διδασκάλω,
 180 Ῥαββὶ προσειπὼν χαῖρ', ἐφίλει δυστρόπως.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Φεῦ, φεῦ, τί χειρὸν τοῦδε τολμήσειέ τις;
 Τί γοῦν πρὸς αὐτὸν ἀντέφησε Παῖς ἐμός;

ΑΓΓΕΛΟΣ

- Οὐκ εἶπεν οὐδέν, πλὴν «Ῥαββὶ, ἐφ' ᾧ πάρει;»
 Ῥαββὶ δ' ἔβαλλον χειρὰς οἱ μαιφόνοι·
 185 ἄμμες δ' ἀφέντες ἄλλος ἄλλη φεύγομεν.
 Πέτρος δ' ὁ κλεινὸς καὶ λόγοις ἀπείπατο·
 μόνος δ' Ῥαββὶ εἶπετ' ἀτρέμας.
 Ῥαββὶ δ' αὐτὸς ὑπὸ τοῦ πεπυθῆναι
 σιγῇ λέγοντος ὡς πρὸς αὐτὸν ἠρέμα
 190 τὸν δύστροπον πράτην γε τοῦ Διδασκάλου·
 «Τῆς ἀσεβείας ὧ τάλ', οὐ φοβῆ Θεόν;
 αὐτὸν θεσμὸν αἰδῆ τῶν βροτῶν τῆς οὐσίας,
 Ῥαββὶ τε τὸν σπείραντα γηγενῆ στάχυν
 καὶ πατριάρχας ἐκλελεγμένον γένους;
 195 ἀμύστης φανείς σὺ συμμαθητὰς αἰσχύνεις,
 αὐτὸν μυσταγωγόν, φεῦ, προδοὺς ἀργυρίου,
 ἀπροῦδωκας αὐτὸν εἰς φόνον μαιφόνους.

1. Ἰω. 18, 2 - 3.

2. Ματθ. 26, 47.

3. Ματθ. 26, 31.

μαζί τους πάει, συχνά όπου έμαζευόνταν.
 Σάν τ'όξερε ὁ προδότης νύχτα φτάνει ¹
 πλήθος φονιάδες σέρνοντας μαζί του,
 μέ μαχαίρια κι' ἀδιαντροπιά περίσσια.
 Τόν σίμωσε ὅπως δάσκαλον ὁ φίλος,
 «Χαῖρε, τοῦ λέει, Ραββὶ μέ λύκου ἀγάπη

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄλὶ! Ποιὸ τόλμημα χειρότερό του;
 Σάν τί νὰ τοῦ ἀποκρίθη τάχα ὁ Γιὸς μου;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Τίποτα, μόνο αὐτό· Ἐγὼ γάρ, φίλε;²
 Μὲ μιᾶς τὰ χέρια ἀπλώνουν οἱ φονιάδες,
 φεύγομε ἑμεῖς μονάχο ἀφήνοντάς τον.³
 Ὁ Πέτρος καὶ μέ λόγο τὸν ἀρνήθη·⁴
 μόνο ὁ Ἐπιστήθιος ἄφοβα ἀκλουθοῦσε ⁵.
 Μοῦ φάνηκε πῶς ἄκουσα ἀπὸ κάποιον
 νὰ μιλάη σιγανὰ καὶ μ' ἤσυχία
 στὸ μουσάρὸ προδότη τοῦ Δασκάλου ⁶.
 «᾽Ω, ἀσέβεια! Τὸ Θεὸ δὲν τρέμεις, δόλιε;
 Δὲν ντρέπεσαι τὸ νόμο, ὅλων προστάτη,
 τὸν Ἀδὰμ, ποῦσπειρε τῆς γῆς τὸ ἀστάχυ
 καὶ τοῦ περιούσιου λαοῦ τοὺς πατριάρχες;
 Πῶς σὺ ντροπιάζεις τοὺς συμμαθητές σου;
 γιὰ χρήματα τὸ Δάσκαλο πουλώντας
 τὸν πρόδωσες γιὰ φόνο στοὺς φονιάδες;

4. Ματθ. 26, 69 - 75. Μάρκ. 14, 66 - 72. Λουκᾶ 22, 57. Ἰω. 18, 26.

5. Ἰω. 18, 15.

6. Λουκᾶ 23, 40.

- «Οὐκ εἶπεν; οὐ σῆς προὔνοήσατο φρενός,
 «σκοπεῖν ἐφ' οἷσι νῦν ἑκὼν ἀλγύνεται;
 200 «σὺ δ' οὐκ ἀνέσχον· τοιγαροῦν γνοίης τάχει.
 «Εὖ δ' ἴσθι, Πατὴρ δ' εὐσεβὲς θάλπει γένος.
 «Εἰ μὴ γὰρ ὄρκους Ἀβραὰμ ἐπεσχέθη,
 «οὐκ ἂν ποτ' ἔσχε μὴ τάδ' ὑπεξιέναι
 «κάντεῦθεν ὑμῖν ἀποδοῦναι τὴν δίκην.
 205 «Δοκεῖς γὰρ αὐτὸν τάδ' ὑποστῆναι πάθη,
 «εἰ μὴ τι κερδαίνοντα κάντεῦθεν μέγα;
 «Νῦν δ' ἐκ χθονὸς μὲν ἔστ' ἂν ἔρχηται πάλιν,
 «καινῶς ἄνεισι, σίγα δ' ἔξεται κρίσιν,
 «ἐρῶν καθ' ὑμῶν Πατρὶ σὴν ἁμαρτίαν
 210 «λαοῦ τε τοῦδε μαινόλου τολμηρίαν,
 «ὥς καὶ προεῖπε Δαυΐδου γλώσση πάλαι,
 «οὐκ ἄγνοῶν τι καὶ πρὸ τῆς τολμηρίας·
 «πλήσει τε πᾶσαν γαῖαν ἐδδόξων λόγων
 «ἔργων τε κλεινῶν, μυρίων, θαυμασιῶν,
 215 «ᾧψεσθε δ' ἐν Πατρὸς μολοῦντ' αὔθις κλέει,
 «κρίσιν φέροντα ζῶσι καὶ τεθνηκόσι
 «καὶ πᾶσι παρέχοντα τὸ κατ' ἀξίαν.
 «Πῶς γοῦν προσόψει σὺ τε καὶ μαιφόνου,
 «ἢ ποῖαν οὐκ ἐκτίσειτ' ἔνδικον τίσιν;
 220 «πλὴν καὶ πρὸ τοῦδε τίσειτ' ἔνδικον τίσιν;
 «εἰ μὴ χέρας νίψεσθε τὰς μαιφόνους·
 «ἄς, ἣν θέλητε καὶ τανῶν ξυιέναι,
 «αὐτὸς ῥυτοῖς νασμοῖσιν ἀπομόρξεται.
 Ἦ σῆς γε τόλμης νῦν μάθης γεγευμένος,
 225 σὺν σοὶ δὲ καὶ πᾶς τῶν ἀλαστόρων ὄχλος.
 «Νῦν δ' εἰ μένειν δεῖ, μίμν' ἐφ' ἡμέραν μίαν,

Τῆ σκέψη σου δὲ μάντεψε, δὲ σοῦπε
 τὰ ὅσα μὲ θέλησῆ του πάσχει τώρα;
 Δὲ βάσταξες· θὰ μάθης ὅπου νᾶναι.
 Ξέρω, ἀγαπάει τὸ γένος τοῦ Πατέρα.
 Ἄν οἱ ὄρκοι στὸν Ἀβραάμ δὲν τὸν κρατοῦσαν,
 τέτοια ποτὲ δὲ θὰ δεχόταν πάθη
 καὶ τιμωρία γι' αὐτὰ νὰ μὴ σᾶς πάρη.
 Τὰ πάθη αὐτὰ νομίζεις θὰ δεχόταν,
 ἂν κέρδος ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶχε μέγα;
 Κι ἀπὸ τῆ γῆ ὥσπου νᾶβγη τώρα πάλι
 μὲ θαῦμα, σιωπηλὸς στὴν κρίση στέκει,
 γιὰ νὰ κατηγορήσῃ στὸν Πατέρα
 τοῦ φρενιασμένου λαοῦ καὶ τὸ δικό σου
 σφάλμα, παλιά ὅπως εἶπε μὲ τῆ γλῶσσα
 τοῦ Δαυίδ βλέποντας προτοῦ αὐτὸ γίνῃ ¹.
 Λόγους ὀρθοὺς τῆ γῆ ὅλη θὰ γεμίση,
 μύριες πράξεις λαμπρές, ἔργα θαυμάσια
 καὶ στοῦ Πατρὸς τῆ δόξα θὰ ξανάρθη,
 νεκροὺς καὶ ζωντανοὺς γιὰ νὰ δικάσῃ,
 ὅ,τι ἀξίζει ² νὰ δώσῃ στὸν καθένα.
 Πῶς θὰ τὸν δῆτε σὺ κι αὐτοὶ οἱ φονιάδες;
 Ποιὰ τιμωρία γιὰ σᾶς εἰς θάνατι δίκαια;
 Πιὸ πρὶν ἀκόμα θὰ σᾶς εὖρη ἢ δίκη,
 τὰ φονικά ἂν δὲν πλύνετε τὰ χέρια,
 ποὺ αὐτός, ἂν νὰ συνέρθετε ποθῆτε,
 μὲ ἀγνὸ νερὸ ἀπ' τὸ αἷμα σᾶς ξεπλένει.
 Ἄλλιῶς, θὰ γίνῃ ἡ τόλμη μάθημά σου,
 σ' ἐσὲ καὶ στὸ κακοῦργο τοῦτο πλήθος.
 Ἄν εἶναι αὐτὸ σωστό, μείνε μιὰ μέρα,

- αὐτὸ μὴ τι πάθῃς, ὧν φόβος πολλὸς κρατεῖ,
 ἀκάρῳ προφήτης τῶν λόγων γενήσομαι.
 Ἄλλ' ἐκποδῶν ἄπιθι καὶ σαρτοῦ πέρι
- 230 ἀφρόντιζε· ταῦτοῦ δ' αὐτὸς εὖ γε θήσεται.
 «Σὺ δ', ὥσπερ εἰκὸς, κατθανῆ κακὸς κακῶς,
 ἀπρῶτα κρεμαστοῖς ἐν βρόχοις ἠρτημένος,
 ἀπήδημ' ἐς ἄδην κραιπνὸν ὀρμίσσας τάχος,
 ἀλύπη παχνοθεῖς, ὡς προδοὺς ἄργυρίου,
- 235 ἀκαὶ νᾶμα πυρὸς παμφάγου σε δέξεται.
 «Οὐ γὰρ θέλεις νῦν ἐκφυγεῖν τιμωρίαν·
 ἀκαὶ τῶνδε τεύξῃ, προὐννέπω δέ σοι τάδε·
 «οὐ σ' ἦ' πιῶσα λαμπρὰς ὄφεται Θεοῦ·
 «οὐ νεκρογέρτου νεκρογερσιν κατίδης.
- 240 Ἄ' Ἐς γὰρ τοσοῦτον μωρίας ἀφικάνεις,
 ὥσπ' ἐξὸν αὐθις δεῖν' ἐλεῖν βουλευμάτα
 ἀκαὶ πάντ' ἀφέντα προσπεσεῖν Διδασκάλῳ
 ἀκάκ τῶν βλεφάρων θεομὰ χύσαι δάκρυα,
 ἀβρόχον κρεμαστὸν ἐξανάψεις ἀγγόνης,
- 245 ἀφυγῆν ἀφεῖναι τοῖς βροχώμασι τρέχων.
 «Ὅμως δὲ κἂν τοῖσδ' οὐκ ἀπειρηκῶς, σέ πως
 ἀσώσει, τὸ σὸν γε προσκοπούμενος κέαρ·
 «οὐ γὰρ δύναιτ' ἂν ἀγαθὸς πον μὴ μένειν.
 Ἄλλ' οὐ σε μὴ θέλοντα κερδᾶναι θέλει·
- 250 «οὐ γὰρ νόμον τίθησιν ἐν βροτοῖς βίαν·
 «ἤκιστα τοῦδε λῆμ' ἔφν τυραννικόν·
 «ῥαγείς γὰρ αἰσχυρῶς πάγκακον ῥήξεις κέαρ.
 Ἄλλ' οὐτι ταύτη ταῦτα, μὴ σύ πον δόκει·
 «ἔτ' εἰς ἀγῶνας σύ τε καὶ μαιφόνοι,
- 255 ἀκαὶ πᾶσι συνδράσασιν οὐ σμικροὶ πόνοι.
 «Αἴσθοιτο δ' αὐτῶν δῆμος ὑβριστῆς ἅπας,
 «ἤτοι θανόντες ἢ φάος δεδορκότες,
 «οἷς νᾶμα πυρὸς αὐθις ὑποδέξεται.

ἄν ὅ,τι μὲ τρομάζει τ' ἀποφύγης,
 καὶ θὰ μὲ δῆς τοῦ λόγου ὀρθὸ προφήτη.
 Κάλλιο χάσου γοργὰ καὶ δὲς γιὰ σένα,
 σωστὰ θὰ φτιάξῃ ἐκεῖνος τὰ δικά του.
 Μὰ ἐσύ κακὸς κακὴ ἢ θανὴ σου ὡς πρέπει.
 Πρῶτα μετέωρος σὲ θηλειὰ μὲ βιάσῃ
 στὸν Ἄδη νὰ πηδήσῃς δὲ θ' ἀργήσῃς,
 —σὲ τρώει ἡ θλίψη ὡς πρόδωσες γιὰ χρῆμα—
 καὶ φλόγα καταλύτρα θὰ σ' ἀρπάξῃ·
 τὴν τιμωρία πιά τώρα ἀπογυρεύεις.
 Κέρδος σου αὐτὰ· σοῦ προφητεύω κι ἄλλα.
 Δὲ θὰ σὲ δῆ τοῦ Θεοῦ τὸ φῶς ποὺ θάρθη,
 τοῦ ποὺ ἀνασταίνει ἀνάστασι δὲ βλέπεις.
 Μὰ τόσο ἡ ἀμυαλιά σου σὲ τυφλώνει,
 ποὺ ἐνῶ μπορεῖς τὶς σκέψεις τὶς φριχτὲς σου
 νὰ τὶς πετάξῃς πέρα καὶ στὰ πόδια
 νὰ πέσῃς θερμοκλαίοντας τοῦ Δασκάλου,
 θηλειὰ νὰ στήσῃς πᾶς ἐσύ κρεμάλας
 μὲς στὰ σκοινιά μὲ βία νὰ ξεψυχήσῃς.
 Μὰ ὡς καὶ σ' αὐτὰ δὲν ἀποσταίνει ἐκεῖνος,
 πῶς νὰ σὲ σώσῃ τὴν καρδιά ἐρευνώντας·
 τόσο καλὸς πῶς νὰ μὴν ἐπιμείνῃ;
 Δὲ θέλει ἄν δὲν τὸ θές νὰ σὲ κερδίσῃ·
 τὴ βία δὲ βάζει στοὺς θνητοὺς γιὰ νόμο,
 ἢ γνώμη του τυραννικὴ δὲν εἶναι.
 Αἰσχρὰ θὰ πᾶς καὶ σὺ κι ἡ αἰσχρὴ ζωὴ σου.
 Καὶ μὴ νομίζῃς πῶς αὐτὰ ἦταν ὅλα·
 ἀγῶνες κι ἄλλοι ἐσὲ καὶ τοὺς κακούργους
 προσμένουν, πόνοι ἀψιοὶ τῆ συντροφιά σας.
 Θὰ νιώσῃ κι ὁ ἀσεβὴς λαὸς σας ὅλος
 τοὺς πόνους, ζωντανοὶ καὶ πεθαμένοι,
 καὶ ποταμοὺς φωτιᾶς θὰ τοὺς ρουφήξῃ.

- ἰ' Ορθῶς λέλεκται μῦθος ἀψευδῆς ὄδε·
 260 ἄκου', Ἰούδα, σῶν κακῶν κατάστασιν.
 «Καίτοι προκόψω γ' οὐδὲν ἢ σκῆψιν μόνην·
 «οὐ γάρ Θεός σε σωφρονεῖν ἀναγκάσει·
 «ἐν τῇ προαιρέσει δὲ καὶ γνώμη βροτῶν
 «τὸ σωφρονεῖν ἔνεστιν εἰς τὰ πάντ' αἰί».
- 265 «Ταῦτ' εἶπεν οὐκ οἶδ' ἄγγελός τις ἢ βροτὸς
 πρὸς αὐτόν, ὡς εἶρηκα, τὸν λογοπράτην.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- ὦ γαῖα μητέρα ἡλίου τ' ἀναπτυχαί,
 οἴων λόγων ἄρρητον εἰσήκουσ' ὄπα.
 Τάχ' ἐξ ὄπαδοῦ δράμα, Παῖ, κατηρτύθη,
 270 ὃν πολλάκις ἔδειξας αἰνιγμῶ φίλοις·
 οὐ γὰρ σ' ἔλαθε τῶνδ' ὅς αἴτιος κακῶν.
 ὦ παγκάκιστε, τοῦτο γὰρ σ' εἶπεῖν ἔχω,
 σὺ ταῦτ' ἔδρασας, σὸν προδοὺς εὐεργέτην.
 Σὰ ταῦτα, δαῖμον· τίς γὰρ ἂν ἄλλος ποτὲ
 275 ἔδρασεν ἢ βούλευε δυσμενῆς ἀνήρ;
 Ὅλοιθ' ὁ δράσας· ἢ δίκη δ' ἐπίσταται,
 αἰσχρὸς τε μύστης ἀξίαν τίσει δίκην.
 Ἀργυραμοιβέ, ποῦ συνήδη σῶ δόλω;
 ἄρ' εἰσέτι ζῆς, δεινὰ ταῦτ' εἰργασμένος;
 280 οὐδ' ὑπὸ γῆς τάρταρα σὸν κρύπτεις δέμας;
 δεῖ γὰρ τανῦν ἢ γῆς σε κρυβῆναι κάτω,
 ἢ πυρὸς ἐν ῥιπαῖσιν αἰθέρος θανεῖν.
 ὦ μῖσος, ὦ μέγιστον, ἔχθιστον κακόν,
 (τὴν Δεσπότην προδοῦσαν ἐξανδῶ κάραν),

1. Τόσο φοβερὴ εἶναι ἡ πράξη τῆς προδοσίας, πού δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἔργο ἀνθρώπου. Καὶ ἡ σκέψη καὶ ἡ ἐκτέλεση πρέπει νὰ ὀφείλεται στὸ Σα-

*Έχει άκουστῆ σωστά ἡ ἀλήθεια τούτη.

*Άκουσες Ἰούδα ποιὰ εἶναι ἡ συμφορά σου,
κι ἄς εἶναι αὐτὸ καὶ μὴ ἄχρηστη πιά σκέψη.

Δὲ δίνει ὁ Θεὸς τῆ φρόνηση μὲ βία·

στὴ γνώμη καὶ τὴν προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου
εἶναι καὶ θᾶναι πάντα ἡ φρονιμάδα . . . »

*Άγγελος ἡ θνητὸς δὲν ξέρω ἂν ἦταν

τά λόγια ὁ ποῦ εἶπε ἐτοῦτα στὸν προδότη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Μάνα μου γῆ καὶ τοῦ ἡλίου ἀχιδοβόλημα,
ποιῶν λόγων ἦχο ἀνείπωτο ἔχω ἀκούσει!

Ἔστε ἦταν, Γιέ μου, φίλου σου ἔργο τοῦτο
κι εἶχες γι' αὐτὸν μ' αἰνίγματα μιλήσει.

Γνώριζες ποιὸς ἡ αἰτία τῶν δεινῶν σου . . .

Τρισάθλιε. Αὐτὴ τῆ λέξη ἔχω γιὰ σένα,
ἀφοῦ τὸν εὐεργέτη ἔχεις προδώσει.

*Έργο σου, δαίμονα ¹· θνητὸς κανένας
ἐχθρὸς δὲν τόπραξε οὔτε ποῦ τὸ ἐσκέφτη.

Σὰν τόπραξε, ἄς χαθῆ· γνωρίζει ἡ δίκη·
ἀχρεῖος ὁ μαθητῆς κι ἄξια θὰ πάθη.

Τοῦ δόλου ποῦ ὁ καρπός, χρηματοκλέφτη;

Ἄκόμα ζῆς, ἐνῶ ἔχεις τέτοια πράξει;

Στὰ τάρταρα δὲν κρύβεις τὸ κορμί σου;

Στῆς γῆς τὰ βάθη νὰ χαθῆς σοῦ ἀξίζει

ἢ νὰ σὲ καταλύση ἡ αἰθέρια φλόγα.

Μισητὸ πλάσμα κι ἐχθρικό περίσσια,

γιὰ σένα λέω ποῦ πρόδωσες τὸν Κύριο.

τανᾶ. Καὶ ἡ τιμωρία τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ ἀπαίτηση τῆς τιμωρίας αὐτῆς εἶναι
δικαιολογημένη πέρα ὡς πέρα.

- 285 ἔτλης προσελθεῖν ὡς φίλος Διδασκάλω·
 ἦλθες πρὸς αὐτόν, ἦλθες ἔχθιστος γεγώς
 καὶ Πατρὶ καὐτῷ παντὶ τ' ἀνθρώπων γένει.
 Πῶς πῶς προσεῖπας, πῶς κατησπάσω προδοῦς;
 γλώσση προσηύδας, καρδίᾳ μίασμ' ἔχων.
- 290 Καὶ ταῦτα δράσας, ἥλιόν τε προσβλέπειν
 καὶ γαῖαν, ὧ κάκιστε, τολμᾶς εἰσέτι·
 ταῦτ' οὐτι θάρσους ἐστὶν οὐδ' εὐτολμίας,
 εὐεργέτην προδόντα, τολμᾶν προσβλέπειν·
 ἀλλ' ἡ μεγίστη τῶν ἐν ἀνθρώποις νόσων
- 295 πασῶν, ἀναίδει'. Εὐ δ' ἐπεμνήσθην σέθεν,
 καίτοι πρὸς οὐδὲν κέρδος, αἰσχύνην δέ σου,
 καὶ μὴ παρόντος, κἂν θάνης, κἂν φῶς βλέπης·
 ἐγὼ τε γὰρ λέξασα κουφισθήσομαι
 ψυχῇν τάληθῆ, σύ τε κοῦ κλύων μάθης·
- 300 μάθης γὰρ εὐρῶν τὴν κατ' ἀξίαν τίσιν.
 Ἐκ τῶνδε πρῶτων πρῶτον ἄρξομαι λέγειν.
 Ἄκου, Ἰούδα, τὰ πρὸς αὐτοῦ καλά σοι.
 Εἴλκυσεν ἐκ σκότους σε τῆς ἀγνωσίας,
 ἔσωσέ σ', ὑπέδειξε φῶς σωτηρίας·
- 305 δέδωκέ σοι χάρισμα πολλῶν θαυμάτων·
 μύσταις ἔφησε καὶ σὲ συνεδριάσαι
 κοῖνὰ τε φυλᾶς Ἰσραὴλ παντὸς γένους.
 Ἐθῆκεν ἀργύρια πάντα χερσὶ σου,
 ἔκοπέ σου πρόφασιν ἀναργυρίας.
- 310 Ἐκλεπτες αἰεὶ, μὴ δόκει λεληθέναι·
 ὄδ', ἅτε πανάγαθος, οὐκ ἤλεγχε σε
 λόγοισιν, οὐδὲ πρὸς σέθεν κακούμενος,
 εἰδῶς σε σαφῶς καὶ πρὸ τῆς τολμηρίας,

1. Ματθ. 27, 5. Ἐναφορὰ στὴν αὐτοκτονία τοῦ Ἰούδα.
 2. Λουκᾶ 22, 30.

Πῶς τόλμησες σὰν φίλος νὰ ζυγώσης
 τὸ Δάσκαλο, ὁ ἐχθρὸς του ὁ πιὸ μεγάλος
 καὶ τοῦ πατέρα ἐχθρὸς καὶ κάθε ἀνθρώπου;
 Φίλημα προδοσίας μαζί καὶ χαίρε.
 Γλυκειά σου ἡ γλῶσσα κι ἡ καρδιὰ φαρμάκι.
 Καὶ μ' ἔργα τέτοια πῶς τολμᾷς, τρισάθλιε,
 τὸν ἥλιο ἀκόμα καὶ τὴ γῆ νὰ βλέπης;
 Θάρρος δὲν εἶν' αὐτό, δὲν εἶναι τόλμη,
 νάχης τὸν εὐεργέτη σου προδώσει·
 ἡ πιὸ μεγάλη ἄρρώστια εἶναι τοῦ ἀνθρώπου,
 τὴ λένε ἀνάιδεια. Ὅρθά μιλῶ γιὰ σένα,
 κέρδος δὲ βγάζεις μὰ ντροπὴ ἀπ' τὸν λόγο
 κι' ἄς εἶσαι ἀπὼν, νεκρὸς ἢ φῶς θωρώντας ¹.
 Σὰν πῶ ὅλη τὴν ἀλήθεια θ' ἀλαφρώση
 λίγο ἡ ψυχὴ κι' ἂν δὲν ἀκοῦς, θὰ μάθης,
 τὴν τιμωρία ἂν εὖρης ποῦ σοῦ ἀξίζει.
 Πρῶτα ἀπ' αὐτὰ τὸ λόγο μου θ' ἀρχίσω.
 Τὰ δῶρα σου ἀπ' αὐτὸν στοχάσου Ἰούδα·
 ἀπ' τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας σὲ βγάζει,
 σὲ γλυτώνει καὶ φῶς τῆς σωτηρίας
 σοῦ δείχνει καὶ πολλῶν θαυμάτων χάρη
 σοῦ δίνει· καὶ σοῦ τάζει μὲ τοὺς ἄλλους
 κριτῆς τῶν δώδεκα φυλῶν νὰ κάτσης ².
 Τὰ χρήματα ὅλα σοῦ ἄφησε στὰ χέρια
 καὶ πάει ἡ κλάψα πῶς λεφτὰ δὲν εἶχες.
 Ἐκλεβες πάντα καὶ κρυφὸ δὲν εἶναι ³,
 πανάγαθος αὐτὸς δὲ σοῦ μιλοῦσε
 ἀκόμα κι' ἂν ἐσὺ τὸν ἀδικοῦσες
 καὶ σὲ ἤξερε καλὰ ⁴ καὶ πρὶν τολμῆσης·

3. Ἰω. 12, 6.

4. Ἰω. 6, 64. 13, 11.

- ἔνιψε καὶ σοὺς δυσμενεστάτους πόδας
 315 ἄρτου τρύφος τ' ἔδωκε μυστικωτάτου.
 Καὶ ταῦθ', ὑπ' αὐτοῦ, παγκάκιστ' ἀνδρῶν, παθίων,
 προῦδωκας αὐτόν, δῶρα δ' ἐκτίσω φόνου,
 πολλῶν προσόντων. Εἰ γὰρ ἦσθ' ἀνάργυρος,
 λαβὴν ἂν εἶχες τῶνδ' ἐρασθῆναι τάχα·
 320 νῦν δ' οὐκ ἔχεις πρόφασιν, οὐκ ἔχεις λόγον
 χεῖλη διαῖραι καὶ κατειπεῖν αἰτίαν.
 Οὐ γὰρ τοσοῦτον σὺ δυνήσῃ πώποτε,
 οὐδ' εἰ γένος πᾶν δαιμόνων σοι συνδράμη
 καὶ γῆν ἅπασαν ῥημάτων. πλήσῃ κακῶν·
 325 ἐπεὶ μιν ἐσθλὸν ὄντ' ἐπίσταται κτίσις,
 καὶ πάντες ἐγνώρισαν ἐκ τῶν πραγμάτων.
 Ἄλλ' ἤγξεν ἀγχόνη σε φιλαργυρίας,
 ἣ ῥίζα πάντων τῶν κακῶν πέφυκέ πως·
 φρούδη δὲ πίστις, ἣ πρὶν ἀπόλωλέ σοι.
 330 Τοιόσδε φανείς, φῶς ὄρᾶν τολμᾶς, τάλα;
 ἢ τὸν πρὶν οὐκ ἄρχειν Θεὸν δοκεῖς ἔτι
 ἢ ζυγὰ δίκης ἐν κενοῖς κεῖσθαι τανῶν;
 Ὡ κακὸν ἔργος, οὐποτ' εἰ ῥίζης βροτῶν,
 πικρῶν δὲ ῥιζῶν φημί σ' ἐκπεφυκέναι,
 335 ἀλάστορος μὲν πρῶτον, εἶτα δὲ φθόνου,
 φόνου, πότμου θ', ὅσα τε γῆ τρέφει κακά·
 σὺ γὰρ ἐρῶ ποτ' ἐκ Θεοῦ φῦναί σ' ἐγώ,
 εἰδυῖα καίπερ ὡς τὸ πᾶν προαίρεσις·
 Θεὸς γὰρ οὐκ ἄκοντα σαώζει βίᾳ.
 340 Ὡ δύστροπ', ὦ κάκιστε καὶ μαιφόνε,
 οἶον πέπραχας, πεπρακῶς εὐεργέτην;
 Αὐτός σ', ὃν ἐλπίς παιδὸς εἶναι πατέρα,

τὰ πόδια σου ἔπλυνε, πόδια τοῦ ἔχθρου του
 κι ἀπ' τὸ ψωμί τὸ μυστικὸ σοῦ δίνει ¹.
 Κι ἐνῶ, ὦ πανάχρειε, τόσα σοῦ εἶχε κάμει
 τὸν πρόδωσες καὶ ἄς εἶχες τόσα, πῆρες
 τοῦ φόνου πληρωμή. Λεφτὰ ἂν σοῦ ἐλείπαν,
 θὰ εἶχες μιά αἰτία ψεύτικη γιὰ κείνην.
 Αἰτία δὲν ἔχεις τώρα κι οὔτε λόγο
 τὸ στόμα σου ἔχει νὰ κατηγορήσῃ.
 Τοῦτο ποτέ δὲ θὲ νὰ τὸ πετύχῃς
 κι ὅλοι οἱ δαιμόνοι ἂν τρέξουν νὰ βοηθήσουν
 γεμίζοντας τὴ γῆ μὲ ψέματα ὄλη.
 Πανάγαθο ὄλη ἡ χτίση τὸν γνωρίζει
 καὶ στά ἔργα του καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸ ἐνιῶσαν.
 Τῆς φιλορηματίας ² ὡστόσο ὁ βρόχος
 σ' ἔπνιξε, πού εἶναι τῶν κακῶν ἡ ρίζα,
 κι' ἀπὸ καιρὸ ἔχει ἡ πίστη σου πετάξῃ.
 Τέτοιος καὶ πῶς τολμᾷς τὸ φῶς νὰ βλέπῃς;
 Θαρρεῖς δὲν κυβερνᾷ ὁ Θεὸς σὰν πρῶτα
 κι ἄχρηστη ἡ ζυγαριὰ τῆς Δικαιοσύνης;
 Κακὸ βλαστάρι, ἀνθρώπινη δὲν ἔχεις
 ρίζα· μόν' ἀπὸ κάποιες ξεπετάχτης
 ρίζες πικρὲς τοῦ Ἀλάστορα, τοῦ φθόνου,
 τοῦ φόνου, τοῦ θανάτου, ὅποιας κακίας
 γήινης· κι οὔτ' ἔχεις ἀπ' τὸ Θεὸ βλαστήσει
 κι ἄς ξέρω πῶς τὸ πᾶν ἡ θέληση εἶναι
 κι ὁ Θεὸς δὲ σώζει αὐτὸν πού δὲν τὸ θέλει.
 Κακότροπε, πανάχρειε σὺ κακοῦργε,
 τί ἔπραξες, μεταπράτη τοῦ εὐεργέτη;
 Νὰ σ' ἀφανίσῃ στή φωτιά ἀπ' τὴ ρίζα

πρόοριζον ἐκτρίψειεν οὐτάσας πυρί.
 Ἔρρ', αἰσχροποιέ, φιλίας διαφθορεῦ·
 345 ἀπέπτυσ' οὐδ' ἀπόντι σοι δεῖ συλλαλεῖν·
 τὸν γὰρ δόλιον καὶ Θεὸς βδελύσσεται.
 ὦ Παῖ, τί δὴ χρυσοῦ μὲν, ὃς κίβδηλος ἦ,
 τεκμήρι', ἀνθρώποισιν ὥπασας σαφῆ,
 ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρῆ τὸν κακὸν διειδέναι,
 350 οὐδεὶς χαρακτήρ ἐμπέφυκε σώματος;
 ἀλλ' αὐτὸς εἰδώς, ἀγνοεῖν πάντας θέλεις;
 Ὅλοιτ' ὄλοιτο πανδίκως κακεργάτης·
 ἔρρ' ἔρρε, παγκάκιστε καὶ μαιφόνε,
 ὄλοι'. ἐγὼ δὲ ζῶντα Παῖδ' ἐπόφομαι,
 355 κἄν νῦν στένουσα πολλὰ καὶ πεπληγμένη
 κέντροις ἀνίας, ἥ παντλάμων δακρῶν·
 γυνή γάρ εἰμι κἀπὶ δακρῶσις ἔφυν.

ΧΟΡΟΣ

Αἰ αἰ αἰ αἰ·

Σίγα, σίγα, Παῖδ' οὐκέτ' ὄφει ζῶντα σόν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

360 Οἴμωι, τί θρηνεῖς; τίς δὲ δράματος λαβή;

ΧΟΡΟΣ

Οὐκ οἶδ'· ἔοικε δ' οὐ μακρὰν ἕδ' ἄγγελος
 λέξειν τάκειθεν σοῦ φίλου Παιδὸς πέρι.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἔδοξε θανεῖν. Παῖδα σόν τῆδ' ἡμέρᾳ
 γραμματέων ψήφῳ τε καὶ προεσβυτέρων.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ

αὐτὸς ποῦ τοῦ Παιδιοῦ Πατέρα ἐλπίζω.
Στὸ χαμό, ἀχρεΐε καὶ τῆς φιλίας προδότῃ.
Μὰ εἶναι κακὸ νὰ σοῦ μιῶ κι ἄς λείπεις·
σιχαίνεται κι ὁ Θεὸς τὸν ποῦ εἶναι δόλιος¹.
Γιέ μου, σημάδια καθαρὰ ἔχεις δώσει
γιὰ τὸ χρυσάφι ἂν εἶναι δολωμένο·
σφραγίδα τὸν κακὸ νὰ ξεχωρίζῃ
ὅμως καμμιά δὲν ἄφησες στὸ σῶμα.
Τὸ ξέρεις σύ, μὰ θέλεις νὰ τ' ἀγνοοῦμε.
Μὲ κάθε δίκιο νὰ χαθῇ ὁ κακοῦργος
Πάγκακε, στὴν ὄργῃ, μιὰρὲ κακοῦργε,
χάσου. Θὰ δῶ ἐγὼ ζωντανὸ τὸ Γιό μου.
Τώρα ἄς θρηνηῶ ἡ βαριόμοιρη κι ἄς κλαίω
ἀπ' τὰ κεντριά τῆς λύπης πληγωμένη·
γυναίκα ἐγὼ γεννήθηκα γιὰ δάκρυα
μονάχα.

ΧΟΡΟΣ

Ὦμιμὲ κι ὦμιμὲ μου!
Σώπαινε, ζωντανὸ τὸ Γιό δὲ βλέπεις.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ὦ, ἀλί μου, κλαῖς; Καὶ ποιά τοῦ θρήνου ἡ αἰτία

ΧΟΡΟΣ

Δὲν ξέρω. Ἐδῶ σιμὰ ὁ μαντατοφόρος
εἶναι, γιὰ νὰ σοῦ πῆ τί πάσχει ὁ Γιός σου.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Σήμερα νὰ πεθάνῃ ἀποφασίσαν
γραμματεῖς καὶ γερόντοι τὸ Παιδί σου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

365 Οἱμοι, προσῆλθεν ἐλπίς, ἣν φοβουμένη
πάλαι, τὸ μέλλον ἐξετηκόμην γούις.

ΧΟΡΟΣ

Ἄτὰρ τίς ἀγών, τίνες Ἑβραίων λόγοι
καθεῖλον αὐτὸν κάπεκύρωσαν θανεῖν;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γυναῖκες, αἱ τῆσδ' ἐγγύς ἐστε συμφορᾶς,
370 γυναῖκες, οὐκ ἀνασχέτ' οὐκ ἀνέξομαι
ὄϊψω, μεθήσω σῶμ', ἀπαλλαγῆσομαι
βίου θανοῦσα· χαιρετ', οὐκέτ' εἴμ' ἐγώ.
Σὺ δ' εἰπέ τίνι κέκριται τρόπῳ θανεῖν
Παῖδ'· ἄρα λευσίμῳ χερὶ ψῆφος θανεῖν;
375 ἦ δὴ σιδήρῳ πνεῦμ' ἀποροῆξαι κρίσις;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐτόγχανον μὲν ἀγρόθεν πυλῶν ἔσω
βαίνων, πωθέσθαι δ' ἤθελον τοῦ δή περὶ
σῶ γὰρ αἰεὶ ποτ' εἶχον εὐνοίαν Τέκνῳ,
βλέπων νιν οἷ' ἔρεξε θαυμάστ' ἐν βροτοῖς,
380 κάμοῦ δὲ διήροισεν ὀμμάτων κόρας.
Ἄορῶ δ' ὄχλον δραμόντα καὶ φθάσαντ' ἄκραν,
ἀστῶν δὲ δή τιν' ἠρόμην, ἄθροισμ' ἰδῶν
«Τί καινὸν ἄστει; μῶν τι δυσμενῶν πάρα
ἄγγελμ' ἀνεπτέρωκεν Ἑβραίων πόλιν;»
385 Ὅδ' εἶπ'· «Ἰησοῦν κείνον οὐχ ὄρᾶς πέλας

1. Πρόκειται γιὰ τὴ φράση τοῦ Συμεῶν: «Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυ-
χὴν διελεύσεται ρομφαία». Λουκᾶ 2, 35.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄχ, νάτο αὐτὸ ποῦ μ' ἔτρωγε ἀπὸ πάντα ¹
κι ἔλιωνα μὲς στὰ δάκρυα καρτερώντας.

ΧΟΡΟΣ

Ποιὰ ἦταν ἡ δίκη, ποιὰ ἡ κατηγορία
καὶ τὸν καταδικάσαν τοῦ θανάτου;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γυναῖκες, μάρτυρες τῆς συμφορᾶς μου,
κρατήστε με, γυναῖκες, δὲν ἀντέχω·
χάνομαι, πέφτω, τῆ ζωὴν ἀφήνω,
πεθαίνω· ἔχετε γειά . . . μακρὰ σας φεύγω .
Μὰ λέγε ἐσύ, πῶς εἶπαν θὰ πεθάνη
ὁ Γιὸς μου; Ἴσως μὲ πέτρες τὸν σκοτώσουν,
ἢ μὲ σπαθὶ θὰ κόψουν τῆ ζωὴ του;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἄπ' τὰ χωράφια γύριζα στὴν πόλη
κι ἤθελα δὰ νὰ μάθω τί εἶχε τρέξει·
πάντα τὸ Γιό σου ἐγὼ τὸν ἀγαποῦσα
τὰ θαύματά του βλέποντας στὸν κόσμον·
κι ἐμένα ἀκόμα μοῦδωκε τὸ φῶς μου ².
Βλέπω στὸ φρούριο κόσμον νᾶχει φτάσει,
κάποιον ρωτῶ σὰν εἶδα τόσο πλῆθος·
«τί νᾶχη ἡ πόλη; Ἄπ' τοὺς ἐχτροὺς μαντάτο
τὸ πλῆθος μήπως τῶν Ἑβραίων ταραίζει;»
«Τὸν Ἰησοῦ ἐδωδά, μοῦ λέει, δὲ βλέπεις;

2. Ἰω. κεφ. 9.

- ἐστῶτ' ἀγῶνα θανάτου δραμούμενον);
 Ὅρῳ δ' ἄελπτον φάσμ', ὃ μὴ ποτ' ὄφελον·
 τὸν μὲν κατηφῆ καὶ σιγῶνθ' ἐστηκότα,
 τοὺς δ' ὥστε κῦνας αἵματος διψαλέους
 390 κύκλω περιτρέχοντας, ἐγκεχηνότας.
 Ἐπεὶ δὲ πλήρης ἦν Ἰουδαίων ὄχλος,
 δείλαιος ἀγὸς διχόμυθ' ἐφθέγγετο,
 λόγους ἐλίσσω ἀλλοτ' ἄλλους ἐν φόβῳ·
 τέλος δ' ἔφη, σὸν Υἱὸν ἐκπλαγούμενος,
 395 ὡς ἀκέραιον, ἀνεπίπληκτον βλέπων,
 καὶ ξυνητῶς χωροῦντα πρὸς πάντας λόγους,
 τοὺς δ' οὐκ ἐπαινῶν ὡς φονῶντας ἀνόμως,
 καθ' οὐπερ οὐχ εὐρισκεν αἰτίαν φόνου,
 ἔλεξε γοῦν, ἔλεξε· Τίς χορίζει λέγειν,
 400 ὡς ἄρ' Ἰησοῦν κατθανεῖν, ἢ μὴ, χρεῶν;
 καὶ τόνδ' ἀφεῖναι μᾶλλον ἢ μαιφόνον
 ὧν εἶχον ἐν δεσμοῖσι ληστήρων ἕνα.
 Ἐπερρόθησαν δ' ὡς θανεῖν σταυρῷ δέον,
 ληστήρα δ' ἀφεῖναι τε τὸν κακεργάτην.
 405 Ὁ δ' ἠγεμῶν ἔφησε τοῖσδ' ἐναντία,
 ἀλλ' οὐκ ἔπειθ' ὄμιλον, εὖ δοκῶν λέγειν.
 Ἄλλος γὰρ αὐθις εἶπε τῷδ' ἐναντία,
 κραυγῇ πίσυρος κάμαθεῖ τολμηρία·
 ὃς δ' οὐκ ἐπῆρει· κάπὶ τῷδ' ἀνίσταται
 410 ὄχλου θόρυβος ἀθυρογλώσσου μέγας·
 ὃς δὴ κέκραγε Παῖδα σὸν θανεῖν θέμις.
 Κεῖνος δὲ νικᾷ κακὸς ἐν πλήθει λέγων,
 ὃς εἶπε δεῖν σὸν Παῖδα θανεῖν ἐν ξύλῳ.
 Ἦδη δ' ἕως πέφηνεν, ἐκρῆει κνέφας,

1. Γιά τήν καταδίκη τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τὸ πλῆθος. Βλ. Ματθ. 27, 15-26
 Μάρκ. 15, 6-15. Λουκᾶ 23, 17-25, Ἰω. 18, 38-19, 1.

τρέχει όπου νάναι άγώνισμα θανάτου.
 Άπρόοπτο, ώ, να μην τόβλεπα, είδα θέαμα·
 σκυθρωπό εκείνον, σιωπηλό να στέκη
 και σά σκυλιά αίμα που διψούν εκείνοι
 γύρω-γύρω μέ χάχανα να τρέχουν.
 Όλοι οι Ίουδαίοι εκεί σά μαζευτήκαν,
 ό άρχοντας τάλεγε δειλά έτσι κι έτσι,
 φοβισμένος τά λόγια του γυρνούσε.
 Στο τέλος λέει θαυμάζοντας τό Γιό σου,
 άθώο τόν έβλεπε χωρίς ψεγάδι
 φρόνιμα ν' άπαντά σ' ό,τι του λέγαν·
 δέν του άρεσαν οι Έβραίοι που αίμα διψούσαν,
 άνομοι αυτοί γι' αυτόν που αίτία δέν είχε.
 Τους λέει λοιπόν¹: «Ποιός θά μιλήση άν πρέπει
 να πεθάνη ό Ίησους ή να γλυτώση·
 αυτόν ν' άφήσω κάλλιο ή τόν κακούργο,
 έναν άπ' τούς ληστές πουΰχω δεμένους».
 «Στό σταυρό να πεθάνη»² αναβοήσαν
 και τόν κακούργο τό ληστή ν' άφήση.
 Άντίθετα τούς μίλησε ό ήγεμόνας·
 μά ποϋ να πιάσουν τά σωστά του λόγια,
 γιατί πάλι αντιμίλησε ένας άλλος,
 δυνατός στις κραυγές και στήν άμάθεια.
 Αύτός δε συμφωνούσε μ' αντιβόησε
 του άδιάντροπου λαού βουητό μεγάλο·
 οϋρλιαζαν να πεθάνη ό Γιός σου πρέπει.
 Νικά άπ' τό πλήθος ό κακός όπου είπε
 πώς πρέπει ό Γιός σου στό σταυρό ν' άνέβη.
 Όστόσο φέγγει ή αύγή, τó σκότος φεύγει

2. Λουκά 23, 22.

415 καὶ δὴ νῦν ἐλκύνουσιν ἔξω τῆς πύλης
 ψυχῆς ἀγῶνα τὸν προκείμενον πέρι
 δραμούμενον, καθ' ὃν θανεῖν ἔστι κρείσσις·
 ἐν ἡμέρᾳ γὰρ τῆδε λείπει τὸν βίον·

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Αἰ αἰ, κακῶν ἀρχηγὸν ἐκφαίνεις λόγον.
 420 Ναὶ ναὶ κακῶν πέλαγος ἢ τάλαιν' ὄρω
 τοσοῦτον, ὥστε μήποτ' ἐκνεῦσαι πάλιν
 μηδ' ἐκπερᾶσαι κῆμα τῆσδε συμφορᾶς.
 Φεῦ τῆς Ἑβραίων πῆ προβήσεται φρονός;
 τί τέρμα τόλμης καὶ θράσους γενήσεται,
 425 εἰ καὶ Θεοῦ τολμῶσι τεκταίνειν φόνον;
 Καθτοῦ μὲν οὐ μοι φροντίς· οὐ γὰρ που μόρος
 κατακρατήσει θανατοῦντος τὸν μόρον·
 ἔτικτον αὐτόν, οἶδα δ' ὡς ἐγεινάμην,
 στερρὰς φυγοῦσα τῶν τόκων ἀλγηδόνας·
 430 αὐτοὺς δὲ πενθῶ συμφορᾷ κεχορημένους.
 Ἔσται γὰρ ἔσται ποινάτωρ δίκη φόνου,
 ὃν δυσσεβεῖς τολμῶσιν ἀνόμως φθόνῳ.

Αἰ αἰ αἰ αἰ

Οὐ νῦν τὸ πρῶτον, ἀλλὰ πολλάκις φθόνος
 435 ἐβλαψε πολλοὺς, οὐ τόσον δ' ὅσον φίλους
 αὐτοῦ τανῦν βλάβειεν, Ἑβραίων ὄχλον.

ΧΟΡΟΣ

Τί τοῦσδε κινεῖς κἀναμοχλεύεις λόγους;
 ὄλωλέ σοι Παῖς, καὶ κινεῖς πολλοὺς λόγους.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἦ δεινὰ λέξασ', οὐχὶ συγκλείσεις στόμα;
 440 σωτήρα κόσμον σὺ δοκεῖς ὄλωλέναι;

κι ἔξω ἀπ' τὴν πόλη θὰ τὸν σύρουν τώρα
 νὰ τρέξη τὸν ποὺ τὸν προσμένει ἀγώνα,
 ἀγώνα ζωῆς, ποὺ θάνατο τοῦ γράφει:
 τὴ μέρα τούτη ἀφήνει πιά τὴ ζωὴ του.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄρχῃ εἶναι συμφορῶν ὁ λόγος τοῦτος
 καὶ πέλασ συμφορᾶς ἢ δόλια βλέπω
 τόσο, ποὺ οὐδέποτε τὸ βγάζω πέρα
 κι' οὔτε περνῶ τῆς συμφορᾶς τὸ κύμα.
 Ὁμιέ, ἢ μανία ποῦ φτάνει τῶν Ἑβραίων!
 Τὸ τέρμα ποῦ τῆς τόλμης καὶ τοῦ θράσους,
 τοῦ Θεοῦ τὸ φόνο σὰν τολμοῦν νὰ ὑφάνουν;
 Γιὰ κείνον δὲ μὲ νοιάζει. Βέβαια ὁ Ἄδης
 τοῦ Ἄδῃ τὸ νικητὴ δὲ θὰ νικήσῃ.
 Τὸν γέννησα καὶ πῶς, καλὰ γνωρίζω,
 χωρὶς τῆς γέννας τοὺς σκληροὺς τοὺς πόνους·
 λυποῦμαι αὐτοὺς ποὺ συμφορὰ τοὺς βρῆκε·
 θάρθη ποιὴ τοῦ φόνου του ἐκδικήτρα,
 ποὺ οἱ ἀσεβεῖς τολμοῦν μ' ἄνομο φθόνο.
 Ἄλίμονο!

Γιὰ φορὲς χίλιες ὄχι πρώτη, ὁ φθόνος
 βλάπτει πολλοὺς, τοὺς φίλους πρῶτ' ἀπ' ὅλους·
 θὰ βλάβῃ τώρα τῶν Ἑβραίων τὸν ὄχλο.

ΧΟΡΟΣ

Τί θεὸς κι ἀναταράξεις τέτοιους λόγους;
 Λόγια πολλὰ σὺ λὲς κι ὁ Γιός σου ἐχάθη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Πῶς εἶπες τὸ φριχτό; Τὸ στόμα κλείσει!
 Ἔτσι τοῦ κόσμου χάνεται ὁ σωτήρας;

ΧΟΡΟΣ

Βραχὺ προβᾶσα Παιδὸς ὄφει σου πάθη
 ψυχῆς ἀγῶνα τὸν προκείμενον πέρι
 τρέχοντος, ὧ ζῶντ' ἢ θανόντα νῦν ἴδης.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Οἶμοι, τί λεύσσω; χερσὶ τῶν ἀλαστόρων,
 445 θεηγενές μοι Τέκνον, ἔλκη καὶ φέρεις,
 εἰς δεσμὰ τ' ἤλθες καὶ θέλων ἄγη σφίσιν,
 ὁ δεσμολύτης τοῦ γένους τῶν δεσμίων.

Αἱ αἱ αἱ αἱ

Ταῦτ' οὐ ξυνωδὰ τοῖς πρὶν ἀγγέλου λόγοις,
 450 οὐδ' ἐλπίσι ξύμφωνα ταῖς ἑμαῖς, Τέκνον.

ΧΟΡΟΣ

Ἄλλὰ ξυνωδὰ τοῖς προηγορευμένοις
 οἷς εἶπε παθεῖν χερσὶ τῶν ἀλαστόρων.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Αἱ αἱ, τί δράσω; καρδία γὰρ οἴχεται.
 Πῆ πῆ πορεύῃ, Τέκνον; ὡς ἀπωλόμην·
 455 ἔκητι τίνος τὸν ταχὺν τελεῖς δρόμον;
 μὴ γάμος αὐθις ἐν Κανᾷ κάκει τρέχεις,
 ἴν' ἐξ ὕδατος οἰνοποιήσης ξένως;
 Ἐφέρομαί σοι, Τέκνον, ἢ μενῶ σ' ἔτι;
 Δὸς δὸς λόγον μοι, τοῦ Θεοῦ Πατρὸς Λόγε,
 460 μὴ δὴ παρελθῆς σῖγα δούλην μητέρα·
 νῦν γὰρ στόματος φίλιου χρηίζω σέθεν

ΧΟΡΟΣ

Προχώρει λίγο και θὰ δῆς τοῦ Γιοῦ σου
τὰ πάθη· πῶς θανάτου ἀγώνα τρέχει.
Τότε μοῦ λές ἂν χάνεται εἶτε μένει.

ΛΙΓΟ ΠΙΟ ΠΕΡ' ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί βλέπω, ὦιμέ! Στά χέρια τῶν κακούργων,
Γιέ μου θεογέννητε, σέ πᾶν τραβώντας·
σ' ἔδεσαν κι ἰδοὺ θέλοντας σέ πᾶνε,
ἐσέ, πού λεφτερώνεις τοὺς δεσμῶτες.
ᾠ, συμφορά!
Τὰ λόγια αὐτὰ στοῦ ἀγγέλου δὲν ταιριάζουν.
Γιέ μου, δὲν συμφωνοῦν μ' ὅ,τι εἶχα ἐλπίσει.

ΧΟΡΟΣ

Μὰ συμφωνοῦν μ' ἐκεῖνα πού εἶπε πρῶτα,
τί θὰ τραβοῦσε στῶν ἀχρείων τὰ χέρια.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ᾠ, τί νὰ κάνω! Σταματᾶ ἡ καρδιά μου.
Παιδί μου, χάνομαι. Ποῦ πᾶς, παιδί μου;
Τί ἔχεις στό νοῦ κι ἔτσι τὸ βῆμα βιάζεις;
Μήπως καὶ γάμος στήν Κανὰ σέ θέλει πάλι;
ἄπ' τὸ νερό κρασί γιὰ νὰ τοὺς φτιάσης¹;
Νὰ ἀκολουθήσω, Γιέ μου, ἢ ν' ἀπομείνω;
Πές μου ἓνα λόγο, τοῦ Πατέρα Λόγε,
τῆ μάνα σου βουβὸς μὴν προσηπάσης.
Γιέ μου, ἡ γλυκεῖα φωνή σου νὰ μοῦ ἀγγίξει

- Φωνῆς ἀκοῦσαι καὶ προσειπεῖν, ὦ Τέκνον.
 Δός μοι πρὸς αὐτοῦ Πατρός, ὦ Τέκνον, σέθεν,
 σοῦ θεσπεσίου χρωτὸς ἄψασθαι χεροῖν
 465 ψαῦσαι ποδῶν τε καὶ περιπτύξασθαι σε.
 Φεῦ φεῦ, τί δράσω; καρδία μου δίκεται.
 ὦ δεῦτε, φίλοι, δεῦτε, λίπωμεν φόβον·
 προσέλθετ', ἀσπάσασθε καὶ προσείπατε,
 λάξεσθε χειρὸς δεξιᾶς. Τάλαιν' ἐγὼ,
 470 ὡς ἀρτίδακρὺς εἰμι καὶ φόβον πλέα.
 Αἰ αἰ, πανώλης ἢ τάλαιν' ἀπόλλυμαι.
 Γυναῖκες, ὄφιν στυγνὰν ὡς εἶδον Τέκνου,
 ποθῶ τεθνᾶναι, ζῆν δ' ἔτ' οὐδαμῶς φέρω.
 Οἴμοι, τί δράσω; πῶς λάθω λαῶν χέρας;
 475 ἐχθροὶ γὰρ ἐξιᾶσι πάντα δὴ κάλων,
 κοῦκ ἔστιν ἄτης εὐπρόσοιστος ἔκβασις.
 Τί γοῦν τί δράσω; πῶς φύγω τόσους βρόχους;

ΧΟΡΟΣ

- Οὐκ οἶδ', ἀδελφῆ φιλιτάτη· δέδοικα γάρ,
 κάμοι κατ' ὄσσων θερμὸν ὠρμήθη δάκρυ.
 480 Ὅπισθόπους δ' ἐξιθι καὶ σιγῇ βάθι.
 Ἔρπ' εἰς τὰ δεινὰ· νῦν ἄγων εὐψυχίας·
 ἡμεῖς τ' ἐφεψόμεσθα δειλαιὰ βάσει·
 ὄχλος γὰρ αὐτὸν μαινόλης περιτρέχει,
 κοῦ δεῖ πελάζειν ἐγγὺς ἐνθυμουμένοις.
 485 Βαρεῖα γὰρ φρήν, οὐδ' ἀνέξεται βλέπειν
 ὄμιλος ἐχθρός, δυσμενής, μισαιφόνος,
 ὁρμήν τε δεινὸς στυγεραῶς γνώμης ῥοπῆ·
 ἄγριον ἦθος, βαρβάρου φύσις φρενός.
 Δέδοικα δ' αὐτόν, μή τι βουλευσας νέον
 490 δριμυτέραν σοι συμφορὰν συσκευάσῃ·
 καὶ κάρτα τόνδ' ὀρῶσα δειμαίνω πλέον

τὴν ἀκοή μου, νὰ σοῦ πῶ ἓνα 'χαῖρε'.
 Στ' ὄνομα τοῦ Πατέρα σου, ἄφησέ με
 τὸ στόμα σου τὸ θεῖο ν' ἀγγίξω, Γιέ μου,
 τὰ πόδια σου, σφιχτὰ νὰ σ' ἀγκαλιάσω.
 Ἄχ, τί νὰ κάνω; Σκίζεται ἡ καρδιά μου.
 Ἐμπρός, καλές μου, ἔλατε· ὁ φόβος πέρα·
 σιμώσετε, φιλήστε τον, μιλήστε.
 Τὸ χέρι πιάσετέ του. Ἀλίμονό μου!
 Τὰ δάκρυά μου κυλοῦν, τρέμω ἀπ' τὸ φόβο.
 Ἄλί μου ἡ δόλια! εἶναι ὁ χαμός μου τέλειος.
 Τὴν ὄψη ὡς εἶδα τὴ στεγνὴ τοῦ Γιοῦ μου,
 νὰ πεθάνω ποθῶ, τὴ ζωὴ δέ θέλω.
 Νὰ κάνω τί τὸ πλῆθος ν' ἀποφύγω;
 Τὰ δίχτυά τους παντοῦ οἱ ἐχθροί μου ρίχνουν,
 στὴ συμφορὰ μου διαφυγὴ δὲ βρίσκω·
 τὰ τόσα βρόχια τους πῶς νὰ ξεφύγω;

ΧΟΡΟΣ

Δέ γνωρίζω, ἀδελφούλα μου. Φοβοῦμαι·
 κυλοῦν καφτὰ κι ἐμέ δάκρυα στά μάτια·
 πισωπατώντας γύρισε, ἔλα σώπα·
 τὸν πόνο βάστα, θάρρους τώρα ἀγώνας.
 Μὲ βήματα δειλὰ κι ἐμεῖς κοντὰ σου.
 Ὅχλος τὸν τριγυρίζει μανιασμένος
 κι ἀγριεμένους δὲν κάνει νὰ ζυγώνης
 δὲ θ' ἀντέξη νὰ μᾶς δῆ ἡ ἄγρια ψυχὴ τους,
 κακόβουλο, ἐχθρικό, κακοῦργο πλῆθος,
 ἀκράτητο κι ἡ γνώμη του ὅλη μίσος,
 καρδιές σκληρές, μὲ φυσικὸ βαρβάρων.
 Τρέμω τὸ πλῆθος μὴ μὲ νέα μιὰ σκέψη
 σὲ συμφορὰ σκληρότερη μὲ ρίξη.
 Ἄκόμα πιὸ πολὺ τρομάζω μήπως

μὴ θηκτὸν ὦση φάσγανον δι' ἥπατος,
 κἄπειτα μείζω συμφορὰν δέξῃ νέαν,
 ἔγκατα Παιδὸς εἰ λεωφόρος λάβῃ.
 495 Ἄλλ' ἐκκλίναςαι βραχὺ τῶν ἀλαστῶρων,
 ἐπισκοπῶμεν δρᾶμα τῶν μαιφόνων.
 Ἴωμεν οὖν, ἴωμεν ἧχί που νάπος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Νικᾶτ' ἐπειδὴ ταῦτα πάσαις ἀνδάνει·
 καὶ λοιπὸν ἀπίωμεν, ἐνθ' ὑμῖν δοκεῖ.

ΧΟΡΟΣ

500 Ἐντεῦθεν ἄθροεῖν ὡς ἐξ ἀπόπτου δέον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Δειλαί' ἐγὼ δύστηνος, εἰ Παῖδ' οὐχ ὀρῶ
 πᾶσχοντα δεινά, μέχρι καὶ τύμβος λάβῃ.
 Ὅχλους δ' ἔφυγον, ἵνα μὴ τι καὶ πάθω.
 Τί μοι δ' ἔτι ζῆν κέρδος ἐστὶν ἐν βίῳ;
 505 Αἴθ' αἴθε πότμῳ καταλυσάιμαν ταχεῖ,
 εἰ μὴ μεγάλως καταγηράσκειν ἔχω,
 ὡς ἐλπὶς ἐστὶ, Παιδὸς ἀνισταμένου
 ἔθνη τε συνάγοντος ἐνδίκῳ κρίσει,
 ὃν συγγενεῖς κτείνουσι Ἑβραῖοι φθόνῳ.
 510 Ναὶ συγγενεῖς μου τλήμονος μητρὸς λέγω,
 οὐ Πατρὸς αὐτοῦ τοῦ βροτωθέντος Λόγου,
 ὃν ἀσπόρως ἔτικτον οἶδ' ὑπὲρ λόγον,
 στερρᾶς τ' ἔφυγον ἐν τόκοις ἀλγηδόνας.
 Πέποιθα γάρ, πέποιθα, κἂν πολλὰ στένω,

μαχαίρι κοφτερό στὸ στήθος χώσουν
 τοῦ Γιοῦ σου καὶ βαρῦνη ἡ συμφορὰ σου
 τὰ σπλάχνα του ἀντικρῦζοντας στὸ δρόμο.
 Λιγάκι ἄς ξεμακρύνουμε ἀπ' τὸ πλῆθος,
 νὰ δοῦμε τί θὰ πράξουν οἱ κακοῦργοι.
 Πᾶμε λοιπὸν στὰ δέντρα ἐκεῖνα, πᾶμε.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄς κάνουμε ἔτσι ἀφοῦ τὸ θέλετε ὅλες.
 Πᾶμε λοιπὸν ἐκεῖ ποὺ σᾶς ἀρέσει.

ΣΤΟ ΣΥΔΕΝΤΡΟ

ΧΟΡΟΣ

Ἐδῶ ἀπ' τὸ ψήλωμα τὰ βλέπουμε ὅλα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄμοιρη ἡ δόλια νὰ μὴ δῶ τοῦ Γιοῦ μου
 τὸ πάθος τὸ φριχτό του ὡς μέ τὸν τάφο.
 Φεύγω ἀπ' τὸ πλῆθος ποὺ φοβοῦμαι πάντα.
 Τί μ' ὠφελεῖ νὰ ζήσω κι ἄλλο ἀκόμα;
 Ἄμποτε νᾶταν γλήγορη ἡ θανή μου,
 ἂν μέσα στὰ βαθιά γεράματά μου
 δὲν δῶ, ὡς ἐλπίζω, ἀνάσταση τοῦ Γιοῦ μου,
 τὰ ἔθνη σὲ δίκαιη κρίση νὰ καθίση,
 ποὺ συγγενεῖς φθονώντας¹ τὸν σκοτῶσαν
 - συγγενεῖς ὄχι τοῦ Πατρὸς μὰ ἐμένα -
 τοῦ Λόγου ποὺ σαρκώθη ἄμοιρη μάνα·
 δίχως σπορὰ τὸν γέννησα καὶ ξέρω
 κι οἱ σκληροὶ μοῦλειψαν τῆς γέννας πόνοι.
 Πιστεύω, ναί, πιστεύω κι ἄς στενάζω,

- 515 πάσχοντα μὴ φέρουσα τοῦτον νῦν βλέπειν.
 Ἔτικτον αὐτόν, οἶδα δ' ὡς ἐγεινάμην·
 ἀλλ' εἴμ' ἄκομπος ἐκφέρειν μυστήρια.
 Ὅμως δ' ἀνάγκη, συμφορᾶς ἀφιγμένης,
 γλῶσσάν μ' ἀφείναι. Πρῶτα δ' ἄρξομαι λέγειν,
- 520 ὅθεν μ' ὑπῆλθε πρῶτον οἶα μητέρα,
 φέρουσαν ἀγνὸν ἐς τόδ' ἡμέρας δέμας·
 οὐδ' οἶδα τέρπιν ἢ λόγῳ κλύειν φέρω
 γραφῇ τε λεύσσειν· οὐδὲ ταῦτα γὰρ σκοπεῖν
 ἐγὼ πρόθυμος, παρθένον ψυχὴν δ' ἔχω.
- 525 Ὅμνομι τὸν σύμπαντα σαφῶς εἰδότα,
 μηδ' ἂν θελῆσαι μηδ' ἂν ἐννοίαν λαβεῖν·
 ἢ κατολοίμην ἀκλεῆς, ἀνόνομος,
 καὶ μήτε πόντος μήτε γῆ μήτ' αὖ πόλος
 τὸ σῶμά μου δέξαιτο, καὶ ψυχὴν χέρες
- 530 πάσχοντος Υἱοῦ γ', ὡς κατ' εὐχὴν ἐστὶ μοι·
 ἐλπίς τρέφει τε, κοῦ καταισχυνεῖ δέ με.
 Ταῦτ' οἶδα· νῦν γὰρ οὐ θέμις πέρα λέγειν
 θρηνοῦσαν ὡς δεῖ. Δακρῶν γὰρ ἄξια
 πέπονθα πόλλ', οὐκ οἶδα δ' εἴ τι προσπάθω.
- 535 Πρῶτον δ' ὅμως μοι τὰγάθ' ἐξῆσαι δέον·
 τοῖς γὰρ κακοῖσι πλείον' οἶκτον ἐμβαλῶ.
 Ἦμην ἀνανδρος καὶ μένουσα παρθένος·
 ἃ γὰρ γυναικὶ σῶφρον' ἔσθ' εὐρημένα,
 ταῦτ' ἐξεμόχθουν, τοῦ Θεοῦ πολλὴν χάριν
- 540 μετροῦντος αἰεὶ καὶ νέμοντος ἀφθόνως.
 Πρῶτον μὲν οὖν γε, κἂν προσῆ κἂν μὴ προσῆ
 φόγος γυναιξίν, αὐτὸ τοῦτ' ἐφέλκεται
 κακῶς ἀκούειν, εἴ τις οὐκ ἔνδον μένει·
 οὔπερ πόθον παρεῖσ' ἔμιμνον ἐν δόμοις
- 545 εἶσω μελάθρων· κομπᾶ θηλειῶν δ' ἔπη
 οὐκ εἰσεφρούμην· τὸν δὲ νοῦν διδάσκαλον

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ

δέν μπορῶ νά τόν βλέπω νά ὑποφέρῃ.
Ναί, ἐγώ τόν γέννησα, τὸ πῶς τὸ ξέρω,
μὰ τὸ μυστήριό πῶς νά φανερώσω;
Μ' ἀνάγκη, σὰν ἡ συμφορὰ μὲ σφίγγη,
νά μιλήσω· θὰ φανερώσω πρῶτα
τὰ ὅσα μητέρα μ' ἔκαναν νά γίνω,
ἐνῶ εἶν' ἀγνό ὡς τὰ τῶρα τὸ κορμί μου.
Δέν ἐνιωσα ἡδονὴ κι οὔτε ἔχω ἀκουσεῖ
μήτ' εἶδα εἰκόνα· πρόθυμη δέν ἦμουν
ποτέ σ' αὐτὰ κι εἶναι ἡ ψυχὴ παρθένα.
'Ορκίζομαι σ' αὐτὸν ποὺ ὄλα τὰ ξέρει,
πῶς καὶ στὴ σκέψη μου ἄγνωστα εἶν' ἀκόμα.
'Αλλιῶς ἄς πᾶω χωρὶς τιμὴ καὶ δόξα·
καὶ θάλασσα, οὐρανὸς καὶ γῆ τὸ σῶμα
μὴν τὸ δεχτοῦν καὶ τὴν ψυχὴ τὰ χέρια
τοῦ Γιοῦ μου ποὺ ὑποφέρει· νά, ἡ εὐχὴ μου.
Δὲ μὲ ντροπιάζει ἡ ἐλπίδα ποὺ μὲ θρέφει,
τὸ ξέρω αὐτὸ· κι ἄλλα νά πῶ δέν κάνει
δίκαια θρηνῶντας. *Ἀμετρα ἔχω πάθη
ἄξια γιὰ δάκρυα κι ἄλλα ἴσως μοῦ μένουν.
Τὶς εὐτυχίες μου πρῶτα ἄς τραγουδήσω
πιὸ ἄξια γιὰ λύπη δείχνοντας τὰ πάθη.
Δέν εἶχα ἄντρα ποτέ κι ἦμουν παρθένα·
ὅσα στὴ φρόνιμη γυναῖκα ἀνήκουν
γι' αὐτὰ μοχθοῦσα καὶ μὲ δίχως μέτρο
τὴ χάρη του ἄφθονη ὁ Θεὸς μοῦ ἐσκόρπα.
Νάτο λοιπὸν τὸ πρῶτο· ἔχει δέν ἔχει
ψεγάδι μιὰ γυναῖκα, τὴν προσμένει
κακογλωσσιὰ, ἂν δὲ μένη πάντα σπίτι.
Τὰ ἔξω ποτέ δέν πόθησα μὰ πάντα
βρισκόμουν μέσα κι οὔτε ποὺ δεχόμουν
πολυλογίες γυναίκες· δάσκαλό μου

- αὐτῆς ἔχουσα χρηστόν, ἐξήρκουν ἐμοί.
 Τὸ σωφρονεῖν ἐν πᾶσιν εἰδυῖ' ὡς καλὸν
 καὶ δόξαν ἐσθλῆν πανταχοῦ κομίζεται,
 550 γλώσσης τε σιγῆν πᾶσιν ὄμμα θ' ἤσυχον
 παρῆχον· ἦδειν δ' οἷς μ' ἐχοῖν νικάν κόρας
 καὶ τίσι νίκην ὦν ἐχοῖν παριέναι.
 Ἀκήρατον δὲ μ' ἐκ Θεοῦ λαβὼν ἀνῆρ
 ἀθις τὸ παρθένειον ἄμμ' ἀκήρατον
 555 τηροῦσαν ἀπέδωκεν· οὐδ' ἔστιν λόγος,
 τὰ πράγματ' αὐτὰ καὶ γὰρ ἀπήλεγξέ με.
 Οὕτως δ' ἔχουσα, τῷ Θεῷ μνηστεύομαι·
 κἀντεῦθεν Υἱόν, πῶς ἐρεῖς; ἐγεινάμην,
 ὅπως γυνὴ οὐτις κομπάσει τεκεῖν ποτέ.

ΧΟΡΟΣ

- 560 Καλλίστα, πότνα, σεμνοτάτα παρθένε,
 ἀνανδρον, ἠδ' ἀνυμφον ἴδμεν μητέρα
 μόνην σε πασῶν τῶν κατὰ γῆν μητέρων.
 Μαιενσάσης χεῖρ κληῖρον οὐδὲ δεδεγμένη
 κατηγόρησε πιστὰ σοῦ θείου τόκου,
 565 Θεόν τε, φῆς, ἔκλυες ἀγγέλου τεκεῖν,
 ἔργα θ' ἄπερ δέδρακεν, οὐ θνητοῦ γένους·
 καὶ θάμβος ἐστίν, εἰ πάθη θνητῶν πάθος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Θαυμαστὸν εἶπας, εἰ τόδ' εὐδοκεῖ Πατήρ,
 ὡς διὰ τούτου τοὺς βροτοὺς ἀγάθ' ἔχειν.
 570 Οὐκ ἄλλο γὰρ φάρμακον ἐν θνητοῖς μόρον,
 φθορᾶς ὃ παύσει τοὺς ταλαιπώρους κακῶν.
 Κἀγὼ διδάξω σ' ὡς καλῶς ἔχει τόδε·
 ὃ γὰρ διδάσκων γινῶσιν ἄνθρωπον Λόγος

τὸ νοῦ μου εἶχα καλὸ καὶ πορευόμενον.
 Γνωρίζοντας καλὴ τῇ σωφροσύνη
 καὶ πῶς ὅπου πατήσει τῇ δοξά ουν,
 τῇ γλώσσα σιωπηλῇ, ἡμερο τὸ μάτι
 σ' ὄλους κρατοῦσα· κι ἤξερα τὶς φίλες
 ποῦ πρέπει νὰ νικῶ, ποῦ νὰ νικίεμαι.
 Ἀπείραχτη, ἀπὸ τὸ Θεὸ μὲ πῆρε
 ὁ ἄντρας καὶ πάλι ἀπείραχτη παρθένα
 μ' ἔδωσε πίσω· αὐτὸ δὲν εἶναι λόγος
 τὰ ἴδια τὰ πράγματα ἔχουνε μιλήσει.
 Αὐτὴ ἡμουν κι ἔγινα τοῦ Θεοῦ μου ἡ νύφη
 καὶ Γιὸ γεννῶ - πῶς νὰ τὸ πῆς; - μὲ τρόπο
 ποῦ δὲ θὰ παινευτῆ ποτὲ γυναίκα.

ΧΟΡΟΣ

Πάγκαλη, σεβαστή, σεμνὴ Παρθένα,
 μὲ δίχως ἄντρα, ἀνύμφευτη μητέρα
 ἀπ' ὄλες σὲ εἶδαμε τῆς γῆς τὶς μάνες.
 Ἄνεργο ἔδῶ τὸ χέρι ξεγεννήτρας,
 μαρτύρησε πιστὰ τῇ θεία σου γέννα.
 Ἄπ' ἄγγελο ἄκουσες πῶς θὰ γεννοῦσες,
 τὸ Θεὸ· τὰ ὅσα ἔπραξε θνητὰ δὲν εἶναι
 κι ἀπορῶ πῶς θὰ πάθη ἀνθρώπων πάθη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Θαυμαστό, ποῦ ἔτσι εὐδόκησε ὁ Πατέρας,
 μ' ἐκεῖνον τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐλεήσει.
 Ἄλλο δὲν εἶχαν τρόπο νὰ γλιτώσουν
 θάνατο καὶ φθορὰν οἱ δόλιοι ἀνθρώποι.
 Πόσο εἶναι τοῦτο ὀρθὸ θὰ σᾶς ξηγήσω.
 Ὁ Λόγος ποῦ τῇ γνώση μᾶς διδάσκει

- ἐμοὶ κατεσκήνωσε καὶ χάριν νέμει.
 575 Ἐπει βροτὸν πέπλακεν ἐκ γῆς ὁ Πλάσας,
 λαίμακί τ' ἐντέθεικε φρυτῶν ἐργάτην,
 ἐντεῦθεν εἰς Ὀλυμπον ἀνάγειν θέλων·
 δράκων δέ νιν ἔσπευσε, γυναικὸς πλάνη,
 λειμῶνος ἐκβαλεῖν τε καὶ ῥίψαι πόλον·
 580 ὄδ' ἀντεμηχανήσασθ' οἶα δὴ Θεὸς
 γυναικὸς ἐκφῦναί τε καὶ Θεὸς μένων
 βροτὸς γενέσθαι καὶ βροτῶν ἀναιρέτην
 σφαγεῖς κατασκάψαι τε καὶ ῥίψαι ποσίν.
 Οὕτως σὺ πείθου καὶ Θεὸν πρὸς γῆν δέχου
 585 ἐλθόντ' ἀγαγεῖν πρὸς πόλον βροτῶν γένος,
 καὶ σπένδε καὶ κλείζε καὶ τόνδ' εὐλόγει.
 Αἶψά γάρ νιν ὄψει πρὸς χθόν' ὥς ἐκ παστάδος
 θρώσκοντα τύμβον, κατ' ἀνιόντ' εἰς πόλον,
 ὡς αὐτὸς εἶπε, καὶ πρὸ τοῦ θεοπρόποι.
 590 Ἐλπίς δέ μοι ξύνεστιν ἀσφαλεστάτη·
 ἐμοὶ γὰρ ὑπὲρ πάντας, οἷσι λείπεται,
 ξύνεστιν ἐλπίς, οὐδὲ κλέπτομαι φρένας,
 ἔξειν τι κεδνόν· ἠδὲ δ' ἐστὶ καὶ δοκεῖν·
 ὅταν δὲ μᾶλλον ἐλπίς ἀσφαλῆς μένη,
 595 τὸ χάσμα ποῖον. Ἄλλὰ νικῶμαι πόνοις
 καὶ προβλέπω μὲν ταῦθ' ὅπως ἔσται τάχει,
 λύπη δὲ κρείσσω τῶν ἐμῶν ἐλπισμάτων.

ΧΟΡΟΣ

- Πάγκλυτε, παγκαλλίστα κόρη, παρθένε,
 ἔμβρονον, ὡς φῆς, τὸν Θεὸν πλουτήσασα,
 600 σὺ ταῦτ' ἐπέγνωσ καὶ τὰ λοιπὰ νῦν σκόπει.
 Σοφωτέραν γὰρ ἴδμεν οὐσάν σε βροτῶν

σ' ἐμέ σκηνώνει χάρη δίνοντάς μου.
 Ἐπλασε τὸ θνητὸ ἀπὸ χῶμα ὁ Πλάστης
 καὶ συνεργὸς ἱ τὸν βάζει στὸ Περιβόλι,
 στὸν Ὀλυμπο ἀπὸ κεῖ νὰ τὸν τραβήξει.
 Μὰ τῆ γυναίκα ὁ δράκοντας γελώντας
 τρέχει ἀπ' τὸ Περιβόλι νὰ τὸν βγάλη,
 νὰ τὸν ρίξει ἀπ' τὸν οὐρανὸ κι ἐκείνος
 ὡς Θεὸς ἐσκέφθη ν' ἄρθη ἀπὸ γυναίκα,
 μένοντας Θεὸς θνητὸς νὰ γίνη, χάμου
 σφαγμένος τὸ φονιά μας νὰ συντρίψει.
 Σὲ τοῦτο πείσου κι ὅτι ὁ Θεὸς στή γῆ μας
 ἦρθε, στὸν οὐρανὸ γιὰ νὰ μᾶς σύρη
 καὶ λάτρευέ τον, δόξαζε κι εὐλόγα.
 Στῆ γῆ τὸν βλέπεις σὰν ἀπὸ παστάδα
 μὲς ἀπ' τὸ μνημα στ' οὐρανοῦ τὸ δρόμο,
 ὡς τὸ εἶπε ὁ ἴδιος καὶ παλιά οἱ προφῆτες.
 Ζῆ στὴν ψυχὴ μου ἀκλόνητη ἡ ἐλπίδα
 κι' ἀπ' ὅλους σ' ὅσους κάποια ἐλπίδα μένει
 σ' ἐμένα πιὸ τρανεύει· δὲ γελιέμαι
 γιὰ κέρδος μέγα. Εἶναι γλυκιά κι ἡ σκέψη·
 μὰ ὅ,τι τὸ θεμελιώνει στέρεη ἐλπίδα,
 πόση ἡ χαρὰ του. Μὰ μὲ λιώνει ὁ πόνος.
 Κι αὐτὰ τὰ βλέπω πῶς γοργὰ θὰ γίνουν
 μὰ ἡ λύπη πιὸ βαρειά ἀπὸ τὴν ἐλπίδα.

ΧΟΡΟΣ

Τρισένδοξη, πανέμορφη, Παρθένα,
 πλοῦτο στὰ σπλάχνα σου ἔκλεισες τὸ Θεό μας
 καὶ τᾶμαθες αὐτά· ὅσα μένουν σκέψου.
 Μὲς στοὺς θνητοὺς σοφώτερη σὲ ξέρω

καὶ ταῦθ' ὀρῶσαν συνιέναι καὶ τέλος·
ὡς φοικτὰ πάντα καὶ βροτησίῳ γένει
πλὴν τῆ τεκούσῃ δυσμαθῆ συνιέναι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

605 ὦ δυστάλαινα τῶν ἐμῶν ἀλγημάτων·
ὡς οἶδα μὲν πόλλ', οἶδα δ' οὐχ ὅπως φράσω.
ὦς θάμβος ἐστὶ τοῦτον ἠωρημένον
ιδεῖν με καὶ θανόντα κἄν ἐκουσίως.
Ἰώ μοι, ἰώ· Αἰ αἰ.

ΧΟΡΟΣ

610 Τί γοῦν τί δράσεις, ὦ παθοῦς ἀμήχανα;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Οὐκ οἶδα πλὴν ἓν, καθαρεῖν, εἰ μὴ τάχει
τῶν νῦν παρόντων πημάτων ἄκος λάβω,
ὡς ἔστιν ἐλπίς λίαν ἀσφαλεστάτη·
μίαν μόνην μεῖναί με δεῖ τὴν αὔριον,
615 ὡς ξυμπερανθῆ φροντίς, ἥ με νῦν τρύχει.
Ἄλλ', ὦ φίλ' Υἱέ, μὴ μ' ἔρημόν σου λίπης.

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ

Αἰ αἰ·

Θρηνοῦσα πολλά, τρανὸν οὐδὲν δεικνύεις·
πῆ μὲν μ' ἀπαγγέλλεις ἀκούειν δείματα
πειθεις τε πολλά δειματοῦσθαι τοῖς λόγοις,
620 πῆ δὲ θρασύνεις, κοῦδὲν ἄρα καθαρῶς.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Οὐ μακρὸν ἔσται τέρομα τῶν ἠλπισμένων.

καί πώς πέρ' άπ' αυτά βλέπεις τὸ τέλος.
Πόσο φριχτά καί στῶν θνητῶν τὸ γένος
- έξω άπ' τή μάνα ἐσέ - βαριά στη γνώση.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τρισδύσμοιρη, στῶν πόνων μου τὸ πλήθος.
Ξέρω πολλά, μὰ πῶς νὰ τὰ ἱστορήσω;
Θάμπος τοῦ νοῦ μου, στὸ σταυρὸ μετέωρο
νὰ τὸν δῶ νὰ πεθαίνη κι ἄς τὸ θέλη.
'Ωιμέ μου, ὦιμέ μου, ἀλίμονο!

ΧΟΡΟΣ

Μέσα στη συμφορὰ σου, τί θὰ πράξης;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Δέν ξέρω· νὰ πεθάνω, ἔτσι κι ἀμέσως
δὲ βρῶ γιατρειὰ στὶς συμφορές μου τοῦτες,
καθὼς θεμελιωμένη ἐλπίδα -ν- ἔχω.
Τὴν αὐριανὴ θὰ περιμένω μέρα,
γιὰ ν'άβγη πέρα ἢ ἐγνοια πού μὲ τρώει.
Γιέ μου, καλέ μου, μὴ μ' ἀφήνης ἔρμη.

ΧΟΡΟΣ

Ἄχ, Ἄχ!
Θρηνεῖς μὰ τίποτα δέν ξεδιαλύεις
φοβερὲς ἀπειλὲς τῶρ' ἀναγγέλλεις,
πού τὴν ψυχὴ μου οἱ λόγοι σου τρομάζουν·
μ' ἐγκαρδιώνεις ξανά· μὰ φῶς δὲ βλέπω·

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

'Εδῶ κοντὰ ἢ ἐλπίδα μου ἔχει τέλος·

ΕΤΕΡΟΝ ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ

- Ἀυτὴ μὲν οὐπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
 γραφῆ δ' ἰδοῦσα καὶ κλύουσ' ἐπίσταμαι·
 ναύταις γὰρ ἦν μέτριος ἢ χειμῶν φέρειν,
 625 προθυμίαν ἔχουσι σωθῆναι πόνων,
 δ μὲν παρ' οἴαχ', δ δ' ἐπὶ λαίφεσιν βεβώς,
 δ δ' ἄντλον εἴργων ναός· ἦν δ' ὑπερβάλη
 πολὺς ταραχθεὶς πόντος, ἐνδόντες φορᾶ,
 παρῆκαν αὐτοὺς κυμάτων δρομήμασιν.
- 630 Οὕτως δὲ κἀγὼ δεῖν' ὀρώσα πῆματα,
 ἄφθογγός εἰμι καὶ παρεῖσ' ἐὼ στόμα·
 νικᾶ γὰρ, ὡς οὐκ ἐκ Θεοῦ, δεινὸς κλύδων.
 Σὲ δ' ἐλπὶς, ὡς φῆς, ἀσφαλῆς εἴθε τρέφοι,
 δέσποινα παγκοίρανε, μῆτερ Κοιράνου.
- 635 Ἄλλ' ἐκ λόγου γὰρ ἄλλος ἐκβαίνει λόγος·
 τίν' ὧδε δ' αὖ δέδορκ' ἰθύνοντα δρόμον;
 ἃ ἃ, τίνα στείχοντ' ἄθρῶ νῦν ἐνθάδε
 στυγνοπρόσωπον, δακρῶν πεπλησμένον;

ΑΓΓΕΛΟΣ

- Δέσποινα κούρη, Δεσπότην μῆτερ Λόγου,
 640 μὴ με στυγήσης· οὐχ ἐκῶν, ἐκῶν δ' ὅμως,
 λύπρ' ἄγγελῶ σοι πρὸς παλαιοῖς καὶ νέα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί δ' ἐστίν; ὡς μοι φροϊμίων ἄορχη κακῶν.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Δέσποινα κούρη, πῶς ἐρῶ; πῶς σοι φράσω;
 σοὶ γὰρ μερίμνης ἄξιον φέρω λόγον

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ

Δέν ἔχω ταξιδέψει μὲ καράβι
 ἀλλὰ γνωρίζω ἀπ' ἀκοή κι εἰκόνα.
 Οἱ ναῦτες σέ μιὰ μέτρια τρικυμία
 πρόθυμα ὀρμοῦν τὸν κίνδυνον νὰ διώξουν,
 στὸ δοιάκι αὐτὸς κι ὁ ἄλλος σκαρφαλώνει
 στὰ ξάρτια, τὰ νερὰ ἐμποδίζει ὁ τρίτος.
 Μ' ἂν ἀγριεμένη ἡ θάλασσα λυσσάξη,
 τσακίζουν πιὰ κι' ἀφήνονται στὴ λύσσα
 τῶν κυμάτων. Κι ἐγὼ φριχτὰ θωρώντας
 πάθη, χωρὶς μιλιὰ σφαλῶ τὸ στόμα,
 νίκησε ἡ φοβερὴ κι ἄθεη φορτούνα.
 Ἄκλόνητη εἶθε νὰ σέ θρέφῃ ἐλπίδα,
 Κυρὰ τῶν ὄλων, τοῦ Κυρίου μητέρα.
 Ἄπὸ τὸν ἕνα σ' ἄλλον πᾶμε λόγο.
 Ἔρχεται κάποιος κατὰ δῶ τρεχάτος.
 Ἄ, ἄ, ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποὺ τώρα βλέπω,
 μὲ πρόσωπο χλωμό, γεμάτο δάκρυα;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Κυρά, Παρθένα ἐσύ, τοῦ Λόγου μάνα,
 μὴ μ' ἔχτρευτῆς· δὲ θέλω μὰ καὶ θέλω
 στὶς πρῶτες νὰ προσθέσω κι ἄλλες λύπες.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί τρέχει; Σὰν κακὸ μοῦ ἀρχίζεις λόγο.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Πῶς νὰ σοῦ πῶ, Κυρά, πῶς νὰ μιλήσω;
 Ὁ λόγος ποὺ σοῦ φέρνω σ' ἔγνοιες ρίχνει,

645 σφοδρᾶς τ' ἀνίας καὶ πικρῶν ἀλγηδόνων.
 Ὡ πότνα κούρη, σεμνοτάτα παρθένε,
 ὡς σε στενάζω λυγρὸς ὢν μύστης, ὅμως
 τῷ Μυσταγωγῷ πιστός, κἂν πάσχονθ' ὀρθῶ.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί δ' ἐστίν; Ἑβραίων τί μηνύεις νέον;

ΑΓΓΕΛΟΣ

650 Παῖς νῦν σὸς οὐκέτ' ἐστίν, ὡς εἰπεῖν ἔπος·
 δέδορκε μέντοι φῶς ἐπὶ σμικρᾶς ῥοπῆς.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Πῶς φῆς; τί τοῦτ' ἔλεξας; οἶδας δ' αὖ πόθεν;
 ἄγ' εἰπέ μοι, φράσον τίνι θνήσκειν μόρω
 Χριστὸν τανῦν φῆς Παῖδ' ἀθανάτου Πατρός;
 655 ὡς ἐλπίς ἦν καὶ τόνδ' ἀθάνατον μένειν
 ῥύστην τ' ἔσεσθαι παντὸς Ἰσραὴλ γένους.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐπεὶ πόλιν γε τῆσδε Σαλομῶν χθονὸς
 λιπόντες ἀφίκανον ἐς Στρωτοὺς Λίθους,
 ἄνακτ' ἐμὸν σύροντες ἀλάστωρ ὄχλος,
 660 αὐτίχ' ὄμιλος οὐρανοδρόμῳ ξύλῳ
 ἀνῆγον, ἦγον, ἦγον εἰς ἄκρον τέλος·
 ὀρθὸς δ' ἐς ὀρθὸν αἰθέρ' ἐστηρίζετο.
 Ἐς κλῶνα δ' ἐγκάρσιον ἄλλον εὐθέως
 ἔτεινον, ἐξέτεινον, ἤλωσαν χέρας,

σὲ βαρειὲς λῦπες κι ὄλο πίκρα πόνους
 Ἄγνη Κυρά, σεμνότατη Παρθένα,
 πῶς σὲ θρηνηῶ γιὰ ὅσα πικρὰ γνωρίζω
 στὸ Δάσκαλο πιστὸς καὶ μὲς στὸ Πάθος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί ἀπ' τοὺς Ἑβραίους μοῦ φέρνεις; Ἄχ, τί τρέχει;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Δὲ ζῆ θὰ σοῦλεγα πιά τὸ παιδί σου,
 ἀφοῦ τὸ φῶς γιὰ λίγο ἀκόμα βλέπει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τί εἶπες; Καὶ πῶς τὸ λές; Ποῦθε τὸ ξέρεις;
 Ἄχ, πές μου, πές πῶς ὁ Χριστὸς πεθαίνει
 τώρα, τὸ τέκνο ἀθάνατου Πατέρα;
 Ἄθάνατος πιστεύαμε θάρχόταν¹
 κι ὄλου πῶς θάταν τοῦ Ἰσραὴλ Σωτήρας.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Τοῦ Σολομώντα ὡς βγῆκαν ἀπ' τὴν πόλη
 αὐτὴ καὶ στὸ Λιθόστρωτο² εἶχαν φτάσει
 τὸ βασιλιά μου ἐσέρναν τ' ἄγρια πλήθη.
 Σ' ἓνα ξύλο πανύψηλο τὸ πλήθος
 τὸν ψήλωνε, τὸν ψήλωνε ὡς ἀπάνω
 καὶ σὲ ὀρθιο ξύλο ὀρθὸ μέσα στὰ οὐράνια
 τὸν στήνουν· καὶ σὲ ξύλο πλάγιον ἄλλο
 ἀνοίγοντας, ἀνοίγοντας καρφώνουν

2. Τοποθεσία πού τὴν ἐποχὴ ἐκείνη πρέπει νὰ ἦταν ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἰω. 19, 14.

- 665 πόδας δὲ καθήλωσαν ἐν πηκτιῶ ξύλω.
 Ὡς δ' ἔσχον οὕτως Δεσπότην ἠρτημένον,
 ἄλλοι μὲν αὐτὸν καλὰ μω κραταιβόλω
 ἔβαλλον, ἀντίπυργον εἰσβάντες πέτραι,
 ἄλλοι δ' ὑσώπω σπόγγον ὄξους ἔμπλεον
- 670 χολῆ κεκραμένου δ' ἀνήγον ἐς στόμα.
 Οἶδ' ὧσιν ἠχῆν οὐ σαφῶς δεδεγμένοι,
 οὐτ' εἶδον οἷ' ἔρεξε θαύματ' ἐν βροτοῖς,
 ἄλλως διῆγον καὶ διήνεγκαν κάραι
 καὶ στέρν' ἔτυπτον ἀμαθῶς ἀγνωσίαι.
- 675 Ἐγὼ δὲ πόρρω Δεσπότη γὰρ εἰπόμην,
 πρῶτον μὲν εἰς χλοηρὸν ἰζόν που νάπος
 τὰ τ' ἐκ ποδῶν σιγηλὰ καὶ γλώσσης ἄπο
 ἔσφωζον, ὡς ὄρωϊν νιν, οὐχ ὄρώμενος
 ὄχλω κακεργάτη τε καὶ μισαιφόνω·
- 680 σέ τ' αὖ δακρυχέουσαν ἐστῶσαν ἰδὼν
 ἦλυθον εἰπεῖν οὐ καλῶς πεπραγμένα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἰώ μοι, ἰώ·

- Αἰ αἰ, τί δράσω; καρδία γὰρ οἴχεται
 πῶς πῶς δ' ἔτι ζῶ καὶ φέρω ταῦτα κλύειν;
- 685 ἰδεῖν δὲ ταῦτα πῶς ποτ' οἴσω παντλάμων;
 Ἰτ', ὦ γυναῖκες, γῆς Γαλιλαίας τέκνα,
 προσεῖπατ' αὐτὸν καὶ προπέμψατε χθονός.
 Ὡ δεῦτε φίλαι, δεῦτε, λίπωμεν δέος.

ΧΟΡΟΣ

Σὺ γὰρ φύγῃς τὸν δῆμον, ὡς τί μὴ πάθῃς;

1. Ματθ. 27, 34· 48. Ἰω. 19, 29.

2. Μάρκ. 15, 29.

τὰ χέρια· καὶ στὸ ξύλο τὸ μπηγμένο
 τὰ δυὸ του πόδια. Κι ἔτσι ὡς τὸν κρεμάσαν,
 ἄλλοι μὲ δυνατὸ καλάμι τὸν χτυποῦσαν
 σκαλῶνοντας ἀντίκρου του στὸ βράχο
 καὶ μὲ δόρυ γεμάτο ἓνα σφουγγάρι ¹
 χολή καὶ ξίδι τοῦ ἔβαζαν στὸ στόμα.
 Δὲν εἶχαν τὴ φωνὴ του αὐτοὶ γρικήσει
 οὔτε τὰ θαύματα εἶδαν ποῦχε πράξει
 γι' αὐτὸ τὴν κεφαλὴ κουνοῦσαν ἄλλοι ²
 κι ἄλλοι στηθοχτυπιόνταν ἀπὸ ἀμάθεια ³.
 Ἄπὸ μακριὰ τὸν Κύριο ἐγὼ ἀκλουθοῦσα,
 σταμάτησα οὐδὲν κάτι θάμνους πρῶτα
 τὸ βῆμα πνίγοντας καὶ τὴ μιλιὰ μου,
 γιὰ νὰ τὸν βλέπω δίχως νὰ μὲ βλέπουν
 οἱ ἀδικοπράχτες καὶ σκληροὶ φονιάδες.
 Κι ὡς σ' εἶδα ἐδῶ στά δάκρυα βουτηγμένη
 ἦρθα γιὰ νὰ σοῦ πῶ πράξεις ἀνόσιες.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄλί μου, ἀλί!
 Ὡμὲ τί κάνω; Σταματᾷ ἡ καρδιά μου.
 Μὰ πῶς ἀκόμα ζῶ ἐνῶ τέτοια ἀκούω;
 Μήπως καὶ θὰ τὰ δῶ συνάμα ἢ δόλια;
 Ἐμπρὸς λοιπὸν τῆς Γαλιλαίας οἱ κόρες,
 μιλήστε του, κατευοδῶσετέ τον.
 Ἄγαπημένες, διῶστε πιά τὸ φόβο.

ΧΟΡΟΣ

Φεύγα ἀπ' τὸ πλῆθος μὴν κακὸ σοῦ κάνουν.

3. Λουκᾶ 23, 28.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

690 Κάγω δὲ τόνδε λοιπὸν εἰς τί καὶ τρέσω;
 Ἴωμεν οὖν, ἴωμεν· ἀπέστω φόβος·
 τί γὰρ ἔτι ζῆν κέρδος ἡμῖν ἐνθάδε;
 Ἄλλ' ἀπίωμεν, ὡς ἴδω Παιδὸς πάθη.

Ἴώ μοι, ἰώ·

695 γυναῖκες, ὄψιν φαιδρὰν οὐχ ὀρῶ Τέκνον·
 χροιάν γὰρ ἠλλάξατο καὶ κάλλος ξένον.
 Γυναῖκες, ὄμμα στυγνὸν ὡς εἶδον Τέκνον,
 ποθῶ τεθνᾶναι, ζῆν δ' ἔτ' οὐδαμῶς στέγω.
 Χωρεῖτε χωρεῖτ', οὐκέτι τὸ ζῆν φέρω.

700 Ὡ κοινὸν ὠφέλημα θνητοῖσιν φανείς,
 Τέκνον ποθεινόν, τοῦ δίκην πάσχεις τάδε;
 ποιᾶς δὲ ποίων ἀμπλακημάτων τίνεις;
 ἄγνᾶς γὰρ ἄγνᾶς χειρᾶς αἱμάτων φέρεις,
 ἄγνά τε χεῖλη καὶ μέλος πᾶν καὶ στόμα,

705 ψυχὴν πάναγρον ἄδολόν τε καρδίαν.
 Καὶ πῶς ὀρῶ λησταῖς σε συνηρημένον;
 οὐδ' ἐξ ἐπακτοῦ τινος ἐχθρῶν πημονῆς,
 φίλος δ' ἀπόλλυσ' οὐκ ἄκονθ' ἐκουσίως
 μύστης, ὃν ὑπέδειξας ἄρτω σοῖς φίλοις,

710 φειδύμενος τάλανος, ὡς φύγη κακόν,
 κἂν οὐ συνηκεν ἐμπαγεῖς βροχώμασι.
 Τίνος δ' ἐκheti γῆς σ' ἀποστέλλει Πατήρ;
 τί σ' ὧδ' ἀτίμως ἠθέλησε τεθνᾶναι;
 Δύστηνος, οἶον οἶον ἔργον νῦν βλέπω,

715 οὐ τλητὸν οὐδὲ λεκτόν, ἀλλ' ἀπωλόμην.
 Αἱ αἱ, Τέκνον, σῶν πανταδίκων σφαγμάτων·
 αἱ αἱ μάλ' ἀθῆς, ὡς κακῶς διόλλυσαι,

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Έγώ, μὰ ἐγώ, γιατί πιά νά φοβοῦμαι;
 Πᾶμε λοιπόν, ναί, πᾶμε· πέρα ὁ φόβος.
 Ποιό τ' ὄφελος ἐδῶ νά ζήσω ἀκόμα;
 Πᾶμε νά δῶ τὰ πάθη τοῦ παιδιοῦ μου.

ΣΤΟ ΓΟΛΓΟΘΑ. ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΑΥΡΟ

Ὡιμένα, ὦιμέ!

Τὴν ὄψη, φίλες, τὴ γλυκειὰ τοῦ Γιοῦ μου
 δὲ βλέπω· ποῦν' τὸ χρῶμα κι ἡ θωριά του;
 Γυναῖκες, τὰ θολὰ του μάτια ὡς εἶδα
 ἄχ, ἄς πεθάνω . . . δὲν μπορῶ νά ζήσω . . .
 ἀσῆκωτη ἡ ζωὴ . . . κάντε μου δρόμο.
 Σὺ ποῦρθες γιὰ καλὸ ὄλων τῶν ἀνθρώπων,
 Γιέ μου ἀκριβέ μου, γιατί πάσχεις ἔτσι;
 Ποιὰ τ' ἀμαρτήματά σου ποὺ πληρώνεις;
 Τὰ χέρια σου εἶναι ἀμόλευτα ἀπὸ αἷμα,
 χεῖλη καὶ στόμα ἀγνά καὶ τ' ἄλλα μέλη,
 ψυχὴ καθάρια κι ἄδολη ἡ καρδιά σου.
 Πῶς μὲ ληστὲς ¹ σὲ βλέπω σταυρωμένο;
 Δὲν εἶναι ἐχθροῦ παγίδα ὅ,τι παθαίνεις,
 φίλος σὲ θανατώνει, ποὺ στοὺς φίλους
 μὲ τὸ ψωμί τὸν δείχνεις ἀπὸ λύπη
 μὴν πράξη τὸ κακό· μὰ δὲν τὸ νιώθει.
 Τό 'θελε αὐτὸς - κι ἐσὺ - στὸ βρόχο ἐμπλέκτη.
 Γιατί σὲ παίρνει ἀπὸ τὴ γῆ ὁ Πατέρας,
 καὶ στὴν ντροπὴ ἔτσι θέλει νά πεθάνης;
 Δύστυχη, ποιὰ τὰ μάτια πράξη βλέπουν!
 φρικτὴ κι ἀνείπωτη ποὺ θανατώνει.
 Παιδί μου, ὦιμένα, ἡ ὀλάδικη σφαγὴ σου!
 καὶ πάλι ὦιμέ! Πόσο φρικτὰ τελειώνεις.

- οὐκ ἐξαμαρτῶν αὐτός, ἀλλ' ἁμαρτίας
 πρώτης γυναικὸς ἐξιώμενος βλάβην.
 720 Οἶδ' οἶδα μὲν τάδ' οἶδα δ' οὐχ ὅπως φράσω,
 καὶ συνιῶ μὲν, οἶα ταῦτ' ἔσται τάχει·
 ἄλγος δ' ὑπερθεν τῶν ἐμῶν ἐλπισμάτων,
 στένω τε πυκνὰ συμφορᾷ νικωμένη,
 δάκρυσί τε βλέφαρα θερμοῖς τέγγεται·
 725 αἰὲ γάρ ἐστι τὸ γυναικεῖον φύλον
 πολύστονόν τε καὶ πολύδακρυ πλέον.

ΧΡΙΣΤΟΣ

- Ἴδ', ὦ γυναικῶν ἐξ ἀπασῶν βελτίων,
 ὁ παρθένος πάρεστιν υἱὸς σοι νέος.
 Ἴδου δὲ καὶ σοί, μύστα, μήτηρ παρθένος.
 730 Τί γοῦν τί, γύναι, δακρῦοις τέγγεις κόρας;
 τί δ' αὖ κατηφεῖς ὄμμα καὶ δακρυρροεῖς
 καὶ συγχυθεῖς ἔστηκας, ἠρίκ' εὐτυχεῖς,
 κοῦκ ἀσμένη τόνδ' ἐξ ἐμοῦ δέχηι τρόπον;
 Ταῦτα ξυνφδὰ τοῖς προηγορευμένοις
 735 οἷς αὐτὸς εἶπον καὶ θεοπρόπιον στόμα.
 Νῦν καιρὸς ἐχθρὸν γηγενῶν τίσειν δίκτην.
 Τί δῆτα λοιπὸν σῶ γ' ἐπιστένεις Τέκνον;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Οὐδέν· λαοῦ τοῦδ' ἐννοουμένη πέρι
 ἔγωγ' ἐμαυτῇ πρὸς λόγους ἀφικόμην
 740 καὶ τούσδε θρημῶ συμφορᾷ νικωμένη,
 ὦμωξά θ' οἶον ἔργον ἔστ' ἐργαστέον
 τούττεῦθεν αὐτοῖς, οἳ σ' ἀνήρτησαν, Τέκνον,

Δέν εἶχες σφάλμα, τήν πληγή γιαιτρεῦεις
 ἀπό τῆς πρώτης γυναικός τὸ λάθος.
 Τὰ ξέρω, ὦ ναί· πῶς νὰ τὰ πῶ δέν ξέρω.
 Καὶ νιώθω ποῦ σὲ λίγο τοῦτα φτάνουν·
 μὰ ὁ πόνος ξεπερνᾷ κάθε μου ἐλπίδα,
 μὲ νικᾷ ἡ συμφορά, θρηνῶ καὶ κλαίω.
 Δάκρυα θερμά τὰ βλέφαρά μου βρέχουν.
 Πάντοτε ἡ γυναικεία ἡ φύση πέφτει
 σὲ θρήνους καὶ σὲ δάκρυα δίχως μέτρο.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Σὺ, ἡ πιὸ καλὴ ἀπὸ τὶς γυναῖκες ὅλες,
 νά, ὁ νέος σου γιὸς ὁ ἀγνὸς ἔδῳ κοντά σου·
 κι ἡ ἀγνή σου μάνα ¹, ὦ μαθητὴ μου, ἔδῳ εἶναι.
 Γιατί, γυναῖκα, κλαῖς καὶ δὲ μερώνεις;
 τὰ μάτια χαμηλώνεις μὲς στὰ δάκρυα
 κι εἶσαι ὅλη ταραχή; μὲς στὴ χαρὰ σου
 σὲ θλίβει ἡ στάση ποῦ κρατῶ κι ὁ τρόπος;
 Μὰ ὡστόσο ἀσύμφωνα δέν εἶναι τοῦτα
 μὲ ὅσα εἶπα ἐγὼ κι ὅσα εἶπαν οἱ προφῆτες ².
 Καιρὸς νὰ δικαστῇ ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου.
 Γιατί λοιπὸν μοιρολογεῖς τὸ Γιό σου;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τὸν λαὸν ἐτοῦτον νοιάζομαι καὶ κλαίω.
 Τί τὸν προσμένει λέοντας μὲ τὸ νοῦ μου.
 Μὲ λυγᾷ ἡ συμφορά καὶ τούτους κλαίω
 κι ἀνέκραξα τί ἀκόμα θά σοῦ κάμουν
 μετὰ ἀπ' αὐτό, παιδί μου, οἱ σταυρωτές σου.

2. Λουκᾶ 18, 31 - 33.

καραδοκῶ τε πάνθ' ὄπη προβήσεται.

Λύπη δὲ κρείσσων καὶ βεβαίας ἐλπίδος.

- 745 Τὸν μὲν γὰρ ἡμῶν δυσμενῆ πεφυκότα
 ῥᾶον κτενεῖς σὺ καὶ καταβαλεῖς μόρον,
 θᾶπτόν τ' ἀνιῶν τοῖς ἀλάστορας τίσεις·
 γυνή δὲ θῆλυ κάπλι δακρῦοις ἔφν.
 Ὅθεν κἀγὼ στένουσα καὶ πεπληγμένη
- 750 κέντροις ἀνίας, ἢ τλάμων ὀδύρομαι.
 Εἴμ' εὐκλεῆς μὲν, ἀλλ' ὅμως ἀπόλλυμαι,
 στερουμένη σῆς θεσπεσίας μοι θεάς.
 Ὡς γὰρ ἀελπτον δροᾶμα προσπεσὸν τόδε
 ψυχῆν διέφθαρκ'· οἴχομαι γοῦν, τοῦ βίου
- 755 χάριν μεθεῖσα, κατθανεῖν χριζῶ, Τέκνον.
 Καὶ γὰρ ἔρημος, ἀπολις οὐσα τρύχομαι,
 οὐ μητέρ' οὐκ ἀδελφὸν οὐχὶ συγγενῆ
 μεθορμίσασθαι τῆσδ' ἔχουσα συμφορᾶς·
 κἂν μὴ τᾶχιστ' ἴδω σε, πῶς οἴσω, Τέκνον;
- 760 Ἀλλ', ὦ φίλ' Υἱέ, μὴ μ' ἔρημόν σου λίπης.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Θάρσησον· εὐ γὰρ τῶνδ' ἐγὼ θήσω πέρι,

τὸ σὸν δ' ἄραρε μᾶλλον· ἐξηγοῦ Θεόν·

εὐρημα δ' οὐκ οἶσθ' οἶον εὐρηκας τόδε.

Θήσω γὰρ αὖ σοι δῶρ' ἃ καλλιστεύεται

- 765 ἐν οὐρανῷ γαίῃ τε καὶ πάσῃ κτίσει.

Πολλῶν δ' ἕκατι τήνδε σοι δώσω χάριν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Πέποιθα κοῦτι σοῖς ἀπιστιῶ που λόγοις.

Κἀμοὶ τάδ' ἐστὶ λῶστα, γινώσκω καλῶς·

ἐγὼ σ' ἔτικτον, οἶδα δ' ὧς σ' ἐγεινάμην·

Τρέμω ὅλα τοῦτα ποῦ θὰ καταλήξουν.
 Νικᾶ κι ἡ θλίψη τὴν πιὸ βέβαιη ἐλπίδα.
 Εὐκόλα θὰ συντρίψης τῶν ἀνθρώπων
 τὸν ἐχθρὸ καὶ τὸν Ἄδη θὰ νικήσης,
 θ' ἀναστηθῆς κριτὴς τῶν παρανόμων.
 Ἄδύναμη ἡ γυναίκα κλαίει ὀλοένα.
 Ἔτσι κι ἐγὼ πονῶ κι ἀπὸ τῆς λύπης
 σκισμένη τὰ καρφιά δέρνομαι ἡ δόλια.
 Μεγάλη ἡ δόξα μου μὰ σβήνω ὥστόσο,
 τὴ θεϊκὴ μορφὴ σου ἀφοῦ θὰ χάσω.
 Ἡ δυστυχία ἀνέλπιστη μὲ βρῆκε,
 μοῦ λιώνει τὴν ψυχὴ καὶ πάω· μοῦ λείπει
 κάθε χαρὰ τῆς ζωῆς. Γιέ μου, ἄς πεθάνω.
 Μόνη, χωρὶς πατρίδα τυραννιέμαι·
 μάνα, ἀδελφὸ γιὰ συγγενῆ δὲν ἔχω
 ἄλλον, σ' αὐτοὺς νᾶ βρῶ λιμάνι, Γιέ μου.
 Ἄν δέ σέ δῶ γοργά, πῶς θὰ βαστάξω;
 Γιέ μου, ἔτσι μόνη, Γιέ μου, μὴ μ' ἀφήνης.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Κουράγιο κι ὅλα ἐγὼ θὰ τὰ φροντίσω.
 Τὸν πόνο σου ἐσύ κοίτα κι ὁδηγὸ σου
 ἔχε τὸ Θεό. Τί σοῦλαχε δὲν ξέρεις.
 Τὰ πιὸ καλὰ σοῦ ἔχω ἐτοιμάσει δῶρα
 στὸν οὐρανό, στὴ γῆ, σ' ὅλη τὴ χτίσι,
 ἀντίδωρο γι' ἀμέτρητα δικά σου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Δὲν ἀπιστῶ στὰ λόγια σου, πιστεύω.
 Τ' ἄριστα αὐτὰ γιὰ μέ· καλὰ τὸ ξέρω·
 ἐγὼ σέ γέννησα, τό πῶς γνωρίζω·

- 770 ὑπερτερεῖ δ' ἄλγημα τῶν ἐγνωσμένων.
 Ἄλλ' ἄντομαί σε τοῦδε πρὸς σωτηρίου
 πάθους, φέροντος ἀπάθειαν τῷ γένει,
 μητροπρεπῶς τε σῶν ποδῶν ἐφάπτομαι,
 οἴκτειρον οἴκτειρόν με τὴν δυστήμονα
- 775 καὶ μή μ' ἔρημον ἐκπεσοῦσαν σοῦ λίπης,
 δέξαι δὲ χώρα καὶ δόμοις ἐφέστιον,
 ἦν θάσσον οὐ βούλοιο σὴν δίκην κρίναι·
 οὕτως ἔρω σοι πρὸς Πατρὸς τελεσφόρος
 σκοποῦ γένοιτο, καὶ θανόνθ' ἔκουσίως
- 780 ἴδοιμι νεκρέγερτον ἡματι τρίτῳ,
 ὡς αὐτὸς εἶπας πολλάκις πρὸς σοὺς φίλους·
 τὸ πᾶν γὰρ οὕτως ἀσφαλέστερόν τ' ἐμοί,
 σύ τ' αὐτὸς ὦν ὄλβιος ὄλβιου Πατρὸς
 γνωσθεὶς ἀνυμνηθῆς γε πάση τῇ κτίσει.
- 785 Μῆ γοῦν διάξω λυπρὸν ἐς μακρὸν βίον,
 ὄχλος δ' ἀλαστύρων γε τίσει τὴν δίκην,
 τὸν Δεσπότην κτείνας σε γῆς τε καὶ πόλου.
 Οὔτοι γάρ, ὡς ἔδρασαν, εὖρωσιν κακά,
 ἃ τοῖσι δυσσεβοῦσι γίνεται βροτοῖς·
- 790 ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτῶν φροντίδ' ὡς τέκνων ἔχω
 μή πως πάθωσιν οἱ προσήκοντες σφίσι,
 πατρῶον ἐκπράσσοντες ἀσεβῆ φόνον·
 ἀλλ' αὐτός, ὃ σπλάγχνον, θεηγενὲς φάος,
 κῆτειργε, κατάπανσον, ἔξελ' ἐκ φόνου
- 795 ἐγκατάλειμμα σπέρματος πεφιλμένου.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Αἰνῶ, γύναι, τάδ', οὐδ' ἐκεῖνα μέμφομαι,
 πολλῶν δ' ἔκητι τήνδε σοι δοῦναι χάριν

μά ὁ πόνος ξεπερνᾷ τὴν κάθε γνώση.
 Μά σ' ἐξορκίζω στὸ σωτήριο πάθος,
 ποὺ τὴν ἀπάθεια στοὺς θνητοὺς χαρίζει
 καὶ σὰ μητέρα ἀγγίζω σου τὰ πόδια.
 Λυπήσου με, τῆ δύστυχη, λυπήσου,
 καὶ μόνη ἐδῶ μὴ φεύγης καὶ μ' ἀφήνης.
 Ἐκεῖ ποὺ πᾶς πάρε κι' ἐμὲ μαζί σου,
 τὴν κρίση σου γοργὰ ἂν δέ θῆς νὰ κρίνης·
 κι ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς σέ σε νὰ κάμη
 ὅ,τι ποθῶ καὶ νὰ σε δῶ τὴν τρίτη
 τῆ μέρα ἀπ' τοὺς νεκροὺς νὰ στρέφης πίσω
 ὅπου ἦρθες θέλοντας. Αὐτὰ εἶπες πάντα.
 Ἔτσι γιὰ μὲ πιὸ σίγουρα ὅλα θᾶναι.
 Κι ὁ ἴδιος μακάριος καὶ Πατὴρ μακάριου.
 Θὰ δοξαστῆς ἀπὸ τὴν πλάση -ν- ὅλη
 μακριὰ ἄς μὴ ζήσω μιὰ ζωὴ θλιμμένη.
 Ὁ λαὸς τῶν παρανόμων θὰ πληρῶση
 τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ τὸν Κύριο ἐσένα
 ποὺ σκότωσαν· ὅ,τι ἔπραξαν θὰ πάθουν,
 καθὼς ὅσοι ἀσεβοῦν θνητοὶ παθαίνουν.
 Δὲν τοὺς λυπᾶμαι αὐτοὺς μά τὰ παιδιὰ τους,
 μὴν πάθουν οἱ γενιές ποὺ εἶναι νάρθουνε
 γιὰ τὸν ἀνόσιο φόνο τῶν γονιῶν τους.
 Θεογέννητὸ μου ἐσύ, γλυκό μου σπλάχνο,
 μπόδισε, πέρα βγάλε ἀπὸ τὸ φόνο
 τ' ἀπομεινάρια σπόρου ἀγαπημένου.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Καλά, γυναίκα, αὐτὰ καὶ τ' ἄλλα ἐξίσου.
 Πρόθυμος εἶμαι γιὰ πολλὰ τῆ χάρη

ἐγὼ πρόθυμός εἰμι κοῦκ ἄν ἐκπέσης.
 Συλλήφομαι γὰρ τοῦδέ σοι πάμπαν σκοποῦ,
 800 αὐτή τε γνοίης ζημίας ἀντιστροφῆν,
 ἀπαλλαγεῖσα τῆσδε τῆς ἄθυμίας.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ᾠμοι, φρενὸς σῆς εὐγενεοῦς τε κάγαθῆς·
 ᾠ Τέκνον, οἶα συμφορᾷ συνεζύγης·
 τὸ δ' εὐγενές σου τῶν φρενῶν σῶον μένει·
 805 ὄσσην ἀεὶ μοι τὴν προμήθειαν φέρεις·
 ταῦτ' ἐννοηθεῖς ἡσθόμην ἀβουλίαν
 πολλὴν ἔχουσα καὶ μάτην λυπουμένη,
 μάτην θ' ἑαυτῇ πρὸς λόγους ἀφικόμην.

ΧΟΡΟΣ

Ἄ ἄ·
 Πολυστόνων ἄϊον ἰαχὰν γόων,
 810 φωνὰν ἔκλυον, ἔκλυον βοὰν στόνων.
 Θεοκλυτεῖ δ' ὡς ἄρα δεινά τις παθῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Καὶ μὴν ὁ κλεινὸς ἀπο δὴ στείχει Πέτρος
 σκυθρωπός, οἰκτρὸς καὶ κατανευγμένος·
 θεοκλυτεῖ τις δ' ὡς κακὸν ῥέξας μέγα.
 815 Τί, Πέτρε, θρηνεῖς; δεῖν' ἔπραξας, ἀλλ' ὁμως
 ἔτ' ἔστι καὶ σοὶ τῶνδε συγγνώμης τυχεῖν.
 ᾠ Τέκνον, ὦ φίλτατον, ὦ Θεοῦ Λόγε,
 συγγνωθ'· ἁμαρτεῖν δ' εἰκὸς ἀνθρωπον, Τέκνον,
 καὶ Πέτρος ἐξήμαρτε τοὺς ὄχλους τρέσας.

νά σου τὴν κάμω¹ αὐτή· δὲ θὰ τὴ χάσης.
 Στὸν πόθο σου βοηθός σου ὡς πέρα θάμαι.
 Τὴ λῦπη ἂν διώξης, θὰ τὸ νιώσης ἢ ἴδια,
 ἢ τιμωρία πὼς ἔγινε συμπάθεια.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ψυχὴ μου εὐγενική, γεμάτη ἀγάπη!
 Σὲ ποιά, Παιδί μου, συμφορά ἔχεις πέσει
 κι' ἄθιχτη τῆς ψυχῆς ἢ εὐγένεια μένει!
 Πόσο πολὺ γιὰ μὲ φροντίζεις πάντα.
 Τ' ἀναλογιέμαι καὶ πὼς ἔχω νιώθω
 ἀστοχασιὰ πολλή· μάταια λυποῦμαι,
 καὶ ἀσύστατα ὅσα ὁ λογισμὸς μου λέει.

ΧΟΡΟΣ

*Α, ἄ· θρήνου ἄκουσα κραυγὴ γεμάτη πόνο·
 ξεφωνητό καὶ σπαραγμούς· φωνάζει
 κάποιος τὸ Θεό, δεινὰ σὰ νὰ ἔχη πάθει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Μὰ ὁ Πέτρος ὁ ἀκουστός ἀποτραβιέται
 σκυφτός καὶ θλιβερός καὶ συντριμμένος.
 Σὰν ἔνοχος βαριά τὸ Θεὸ φωνάζει.
 Μὴ θρηνηῖς, Πέτρε, φοβερό ἔχεις πράξει
 ἀλλὰ μπορεῖς συγχώρεση νὰ λάβης.
 Λόγε τοῦ Θεοῦ, Παιδί μου ἀγαπημένο,
 συγχώρεσε, Παιδί μου, οἱ ἄνθρωποι σφάλλουν,
 ἔσφαλε ὁ Πέτρος ἀπὸ φόβο τοῦ ὄχλου,

ΧΡΙΣΤΟΣ

- 820 Στέγουσα νῦν ἄπιθι, μήτερ παρθένε·
 λύω δὲ Πέτρῳ σφάλμα, χρηζούσης σέθεν·
 καὶ γὰρ πάροιθεν σοῖς ἐπειθόμην λόγοις
 σῆς εὐσεβείας κάγαθῆς φρενὸς χάριν.
 Καί μοι τὸ μὲν σὸν ἐκποδῶν ἔστω λόγον·
- 825 ἔλκει δὲ καὶ δάκρυα πολλὴν μου χάριν
 καὶ πάντα λύει δεσμὸν ἀμπλακημάτων.
 Σοί τ' αὖ παραινῶ, μηδένα βροτῶν στύγει,
 μηδ' οἷ μ' ἀπηῶρησαν ἀνόμως ξύλω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Ὡμοι, φρενὸς σῆς εὐμενεστάτης αἰεί·
- 830 ὡς οὐδὲ πάσχων δυσμεναίνεις τῷ γένει,
 οὐδὲ προσηλώσασιν ὀργίξῃ ξύλω.
 Τίς γὰρ ἂν ἔτλη θυμὸν ὀργῆς σου; Τέκνον;
 ἢ τίς ἀγανάκτησιν ὑπέστη σέθεν;

ΧΡΙΣΤΟΣ

- Ἄπιθ' ἄπιθι δυσμενῶν νῦν ἐκ μέσου·
- 835 ὦνπερ γὰρ οὔνεκ' εἰς ἔμοὺς ἦκες λόγους,
 τὰ μὲν πέπρακται, τῶν δ' ἐγὼ μνησθήσομαι.
 Ἐνταῦθα μὲν σοι τῶνδ' ἀπαλλάσσω λόγον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Ἄραρεν, ὡς ἔοικεν, ὦ τάλαιν' ἐγώ·
 αἶ αἶ, τίν' ἐκφωνεῖς φρικώδη τήνδ' ὄπα,
- 840 γλυκασμὸς ὦν ὄλος δὲ καὶ θυμηδία;
 τίνος γε διψῶν ἀπεγεύσω πικρίας;
 Αἰθίς τε διψᾷν κάρτα κέκραγες μέγα.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Ήσυχη πήγαινε, μάνα Παρθένα,
 τώρα. Τὸν Πέτρο συγχωρῶ ὅπως θέλεις.
 Σὰν προσταγή τὸ λόγο σου δεχόμεν,
 τιμὴ στὴν καλωσύνη σου κι εὐσέβεια.
 Ὅ,τι εἶχα νὰ σοῦ πῶ σοῦ τὸ εἶπα τώρα,
 τραβοῦν τὴ χάρη μου ἄφθονη τὰ δάκρυα
 καὶ τὰ δεσμὰ κάθε ἁμαρτίας σπάζουν.
 Σοῦ λέω καὶ τοῦτο· μὴ μισῆς κανέναν
 οὔτε ὄσους στὸ σταυρό μ' ἔχουν καρφώσει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γεμάτη ἀγάπη πάντα εἶναι ἡ ψυχὴ σου
 καὶ σὰν πονᾶς τοῦ ἀνθρώπου φίλος μένεις
 κι οὔτε θυμώνεις μὲ τοὺς σταυρωτὲς σου.
 Ποιὸς τὴν ὀργὴ σου θ' ἄντεχε, Παιδί μου,
 ἢ τὴν ἐκδίκησή σου θὰ βαστοῦσε;

ΧΡΙΣΤΟΣ

Πήγαινε τώρα, ἐχθροὶ σέ τριγουρίζουν·
 ὅσα ἤρθες νὰ μοῦ πῆς ἄλλα ἔχουν γίνει
 καὶ τ' ἄλλα θὰ τὰ θυμηθῶ ὅταν πρέπει.
 Τώρα τὰ λόγια λείπουνε· σ' ἀφήνω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τέλειωσε, φαίνεται. Ὡς ἡ δυστυχισμένη!
 Τί φοβερὴ κραυγὴ εἶν' αὐτὴ ποὺ ἀφήνεις,
 ἐσύ ποὺ εἶς' ὅλος γλύκα κι ἡμερότη;
 Τὴ δίψα σου ποιά πίκρα τὴν ποτίσαν;
 Τί κράξεις δυνατὰ 'διψῶ' ¹, καὶ πάλι;

ΧΡΙΣΤΟΣ

Κραυγῆς ἀκούσασ' ἐκπέπληγμαι παντλάμων
 ἐγὼ τὸ μέντοι προᾶγμ', ἐφ' ᾧ τανῦν στένεις,
 845 οὐκ οἶδα, βουλοίμην δ' ἂν ἐκ σέθεν κλυεῖν.
 Φθέγξαι τι, δεῦρ' ἄθρησον. Ἰὼ μοι κακῶν
 τί τί σὸν ὄμμα χρεῶς τε συντέτηκε νῦν;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Σιγήσατ', ὦ γυναῖκες, ἐξειργάσμεθα·
 ἐπίσχετ' ἀδὴν· Παῖδ' ἐρωτῆσαι θέλω·
 850 ὄρῳ γὰρ ἤδη τόνδε πλησίον μόρου.
 Ναὶ ναὶ βλέπω κλίναντα πάντιμον κάραν,
 μικρὰν λιπόντα ῥαδίως ὀμιλίαν.
 Ἔα, τί λεύσσω; σὸν δέμας νεκρὸν, Τέκνον,
 ἀθρῶ, μεγίστου θαύματος τόδ' ἄξιον·
 855 ὃς ἀρτίως κέκραγε πρὸς τὸν Πατέρα
 φωνῇ κραταιᾷ γείσσα γῆς ταραξάση
 οὐ πάσα μὲν χθὼν φθέγματος πληρουμένη
 φρικῶδες ἀντεφθέγξατ'· εἰσορῶσι δὲ
 θέαμα κρεῖσσον ὀμμάτων ἐφαίνετο·
 860 ὃν ἀρτίως ἔδρακον, ὃς φάος τόδε
 οὐπω χρόνον παλαιὸν εἰσεδέρκετο.
 Τί χοῦμα πάσχεις; τῷ τρόπῳ διόλλυσαι,
 Τέκνον; πυθέσθαι βούλομαι σέθεν πάρα.
 Ἢ γὰρ ποθοῦσα καρδία πάντ' εἰδέναι
 865 κἂν τοῖς κακοῖσι λίχνος οὐδ' ἄλισκεται.
 Ἐ ε̄ ε̄ ε̄
 Τάδε ξυνοῦδὰ τοῖς προηγορευμένοις.
 Αἰ αἰ, τί δράσω; καρδία γὰρ οἴχεται.
 Ἰυναῖκες, ὅψιν οὐχ ὄρῳ φαιδρᾶν Τέκνον·

ΧΟΡΟΣ

Ἄκουσα τὴν κραυγὴ κι ἔχω παγῶσει.
 Τὸ τί 'ν' αὐτὸ ποὺ τώρα ἐσύ στεναῖζεις
 δὲν ξέρω κι ἤθελα ἀπὸ σὲ νὰ μάθω.
 Πές κάτι, κοίταξέ με· συμφορὰ μου!
 Τὰ μάτια σου ἔχουν σβῆσει κι ἡ θωριά σου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Σωπάσετε, χαθήκαμε, γυναῖκες.
 Μὴ μιλάτε, τὸ Γιό μου θὰ ρωτήσω.
 Βλέπω κοντὰ πιά ὅτι εἶναι ὁ θάνατός του.
 Θωρῶ τὸ πάνσεπτο κεφάλι γέρνει
 κι ἡ συντυχία μας ἡ μικρὴ διακόπη.
 Ἄλλί, τί βλέπω! Γιέ μου, τὸ κορμί σου
 νεκρὸ θωρῶ, τὸ πιὸ μεγάλο θαῦμα.
 Βροντόφωνα ¹ δὲ φώναζες πρὶν λίγο
 τὸν Πατέρα τῆ γῆ ταρακουνώντας
 ποὺ φοβερὰ ἀντιβόησε ἀπ' τὴν κραυγὴ σου
 γεμάτη ὡς πέρα; Κι ὅσοι ἐβλέπαν, θέαμα
 ἀντίκρυσαν ἀβάσταχτο στὰ μάτια.
 Τώρα δὲ σὲ εἶδα; Καὶ τὸ φῶς μας τοῦτο
 ὦρα δὲν εἶναι δὰ πολλή ποὺ ἐθῶρεις.
 Τί ἔπαθες, Γιέ μου; Πῶς καὶ χάνεσαι ἔτσι;
 Ποθῶ, ποθῶ ἀπὸ σένα νὰ τ' ἀκούσω.
 Ὅλα ἡ καρδιά ποθώντας νὰ τὰ ξέρη
 ὡς καὶ τοὺς πόνους μ' ἠδονῆ σπουδάζει.
 Ἄχ κι ἄχ!
 Αὐτὰ παλιά μᾶς εἶπαν οἱ προφῆτες.
 Ἄχ, τί νὰ κάνω; Χάνομαι, γυναῖκες.
 Ἡ πρόσχαρη ὄψη τοῦ Παιδιοῦ μου ποῦ εἶναι;

- 870 χροιάν γὰρ ἠλλάξατο καὶ κάλλος ξένον,
 δεινὸν θέαμα· καὶ φόβος νεκροῦ θιγαῖν.
 Διδάσκαλον φέρω γὰρ ἀστέρων πάθος,
 γῆς γειῖσσα σαλευθέντα, ῥαγείσας πέτρας.
 Χωρεῖτε χωρεῖτ', οὐκέτ' εἰμί προσβλέπειν
- 875 οἷα πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ νικῶμαι πόνοις.
 Καὶ ξυγιῶ μὲν οἷα ταῦτ' ἔσται τάχει·
 λύπη δὲ κρείστων καὶ βεβαίας ἐλπίδος.
 Παῖ Παντάνακτος, πῶς ἐς ἄδου νῦν δόμους
 οἴχη μόρων ἔκητι τῶν πρωτοσπόρων;
- 880 αἴφνης δ' ἀπέπτῃς, ὡς μεθεῖς ἔκουσίως
 ψυχῆν· μόρος γὰρ οὐποτ' ἦν ὑπέρτερος,
 εἰ μὴ μεθῆκας Πατρὶ πνεῦμ' ἔκουσίως.
 Ἦκουσ' ἔκλυον σὴν ὅσα πρὸς Πατέρα.
 Τίνος δ' ἔκατι γῆς σ' ἀποστέλλει Πατήρ;
- 885 τί σ' ὦδ' ἀτίμως ἠθέλησε τεθνάναι;
 τί τὴν τεκοῦσαν μητέρ' ὄρφανὴν σέθεν
 τέθεικας; Οἴμοι, συνθάνοιμί σοι, Τέκνον.
 Ἴδου τέθνηκας, τίς με δέξεται πόλις;
 τίς γῆν ἄσυλον καὶ δόμους ἐχεγγύους
- 890 ξένος παρασχὼν ῥύσεται δέμας τόδε;
 Οὐκ ἔστι. Μείνω σ' οὖν ἔτι σμικρὸν χρόνον,
 ἦν τριττὸν ἡμᾶρ λαμπροφεγγές εἰσίδω,
 ὡς αὐτὸς εἶπας νεκρέγερσιν μηνύων,
 κἀγὼ πέποιθα καὶ στέγω ταῖς ἐλπίσι.
- 895 Κἂν νῦν νέκυν βλέπουσ' ἀπηωρημένον,
 στένω μὲ μᾶλλον, ἢ σέ, τῆς ἀπουσίας·
 ἀπώλεσας γὰρ μᾶλλον ἢ κατέφθισο.
 Εἰ γὰρ γενοίμην, Τέκνον, ἀντὶ σοῦ νεκρός·

1. Λουκᾶ 23, 44.

2. Λουκᾶ 23, 46.

Τὸ χρῶμα ἐχάθη κι ἡ ὁμορφιά του ἡ θεία.
 Θέαμα φριχτό! Νὰ τὸν ἀγγίξω τρέμω.
 Σ' ἐγνοία μὲ βάζουν τ' ἄστρα ποῦχουν σβήσει¹,
 ἡ γῆς ποὺ ἐσείστη, οἱ πέτρες ποὺ ραγίσαν.
 Φεύγομε, πᾶμε. Δὲν μπορῶ τὰ μάτια
 σ' αὐτὸν νὰ ὑψώσω, ὁ πόνος μὲ λυγίζει.
 Καὶ τέλος ποιὸ ὄλ' αὐτὰ θὰ λάβουν ξέρω
 μὰ ἡ λύπη ξαστοχᾶ καὶ βέβαιη ἐλπίδα
 Γιὲ τοῦ παμβασιλιᾶ, γιατί στὸν Ἄδη
 ὁ θάνατος σὲ πάει τῶν πρωτοπλάστων;
 Πέταξες ξάφνου, τὴν ψυχὴ σου ἀφήνεις
 θέλοντας. Ποῦναι ἡ νίκη τοῦ θανάτου,
 ἂν θέλοντας τὸ Πνεῦμα στὸν Πατέρα
 παράδωσες; Σωστὰ τ' αὐτιά μου ἀκοῦσαν².
 Γιατί σὲ παίρνει ἀπὸ τὴ γῆ ὁ Πατέρας,
 καὶ θέλησε ὅλη ἀτίμια τὴ θανή σου;
 Πῶς ὀρφανὴ τὴ μάνα σου μ' ἀφήνεις;
 κι ἐγὼ μαζί σου, Γιέ μου, ἄς ξεψυχήσω.
 Σὰν ἐσὺ φύγης ποιὰ μὲ θέλει πόλη;
 Φιλόξενη γωνιὰ κι ἀσφαλισμένη
 ποιὸς ξένος θὰ μοῦ δώση νὰ μὲ σώση;
 Κανεῖς .Νὰ σὲ προσμείνω λίγο ἀκόμα
 νὰ δῶ τὴ λαμπροφόρα τρίτη μέρα;
 Ἔτσι εἶπες τὴν ἀνάσταση³ μηνώνοντας,
 κι αὐτὸ πιστεύω καὶ μὲ ζῆ ἡ ἐλπίδα.
 Κι ἂν τώρα στὸ σταυρὸ νεκρὸ σὲ βλέπω,
 γιὰ μὲ κλαίω ποὺ σὲ χάνω ὄχι γιὰ σένα.
 Νεκρὸς δὲν εἶσαι, ἐμένα θανατώνεις·
 νεκρὴ γιὰ σένα ἄς ἦμουνα, Παιδί μου.

3. Λουκᾶ 24, 46.

- ὄλωλα, Τέκνον, οὐδέ μοι χάρις βίον.
 900 Αἰ αἶ, κατ' ὄσσων κιχάνει μ' ἤδη σκότος·
 ὄλωλα καὶ δὴ νερτέρων ποθῶ δόμους·
 τὸ κατὰ γᾶς θέλω, τὸ κατὰ γᾶς κνέφας
 τανῦν μετοικεῖν, σῆς θεάς στερουμένη.
 Δύστηνος, οἶον ἔσχον ἄρτ' ἄλγημ' ἐγώ,
 905 οὐ τλητόν οὐδὲ ῥητόν. Ἄλλ' ἀπωλόμην.
 Πῶς δ' ἐξ ἀναθδου καὶ μύσαντος ὄμματος
 ἔξω παρηγόρημα, μήτηρ παντλάμων;
 Ἄλλως σ' ἄρ' αὐτή, Τέκνον, ἐξεθρεψάμην,
 δς τὴν τροφήν ἅπασι δαφιλῶς νέμεις;
 910 μάτην τ' ἐμόχθουν καὶ κατεξάνθην πόνοις,
 φεύγουσα χεῖρας τῶν φονώντων σοί, Τέκνον,
 ἀρχῆς ἀπ' ἀκρης σῶν ξένων γενεθλίων;
 Ἄλλ' οὐκ ἐγῶμαι, κᾶν στένω κᾶν δακρῶ.
 Ἐγώ σ' ἔτικτον, οἶδα δ' ὡς σ' ἐγεινάμην·
 915 ὄθεν ποθ' ἠ δύστηνος εἶχον ἐλπιδας
 ἐν σοὶ μεγίστας γηροβοσκήσειν τ' ἐμὲ
 καὶ καθανούσαν χερσὶν εὖ περιστελεῖν,
 ζηλωτὸν ἀνθρώποισιν. Οὐδ' ὄλωλέ μοι
 ἐλπίς γλυκεῖα, σοῦ, Τέκνον, τεθνηκότος.
 920 ὦ φθέγμα γλυκύ, γλυκὺ χάσμα μοι φέρον,
 ὦ φιλιτάτη πρόσοψις, ὦ ποθουμένη
 ὠραιότης ἄρητος ὑπὲρ πᾶν γένος,
 εἰκῶν ἄγραφος ἀγράφου μορφώματος,
 πῶς νῦν στυγνάξεις; οὐ φέρω βλέπουσά σε.
 925 Πῶς πῶς σιγᾶς νῦν, οὐδ' ὑπανοίγεις στόμα;
 Δὸς φθέγμα μοι, δός, δὸς παρηγόρημά μοι·
 φθέγξαι τι μικρὸν μητρὶ δυστήνῳ, Τέκνον.
 Ναὶ Τέκνον οἶδα καὶ Θεόν μου, κᾶν φέρης
 θάνατον οἰκτρὸν ἀθανατίζοντά με,

Χάθηκα, Γιέ μου, κι ἄχαρη ἡ ζωὴ μου.
 Τὰ μάτια μου ἄχ, τὰ τύλιξε σκοτάδι
 χάθηκα καὶ ποθῶ τὴ χώρα τοῦ Ἄδη.
 Στῆς γῆς, ποθῶ, στῆς γῆς τὸ σκότος τώρα
 νὰ κατοικήσω, ἀφοῦ πιά δὲ σὲ βλέπω.
 Ἔνας πόνος τὴ δόλια πῶς μὲ σφάζει!
 Πῶς νὰ τὸν πῶ καὶ πῶς νὰ τὸν ἀντέξω;
 Τελειώνω· ἀπὸ κλειστά χεῖλη καὶ μάτια
 καμιὰ παρηγοριά, πανέρμη μάνα.
 Τοῦ κάκου ἐγὼ σ' ἀνάθρεψα, Παιδί μου,
 ἐσέ πού τὴν τροφὴ πλούσια μοιράζεις;
 Ματώθηκα, ἀγωνίστηκα τοῦ κάκου
 τοὺς φονιάδες σου, Γιέ μου, νὰ ξεφύγω
 ἀπ' τὴ στιγμή τῆς θαυμαστῆς σου γέννας;
 Δὲν τὸ πιστεύω κι ἄς θρηνῶ κι ἄς κλαίω.
 Σὲ γέννησα κι ἐγὼ τὸ πῶς γνωρίζω.
 Γιὰ τοῦτο ἡ δύστυχη πολὺ μεγάλες
 νὰ μὲ γηροκομήσης εἶχα ἐλπίδες,
 τὰ χέρια σου νὰ μὲ νεκροτολίσουν,
 ὅπως ὅλοι ποθοῦν· καὶ δὲν ἐχάθη
 ἡ ἐλπίδα μου ἡ γλυκειὰ στὸ θάνατό σου.
 Ὡ φίλημα γλυκὸ, γλυκειὰ χαρὰ μου,
 ὄψη μου λατρευτὴ κι ἀγαπημένη,
 ἀνείπωτη ὁμορφιά, στὸν κόσμον ἡ μόνη,
 ἀχάραχτης μορφῆς ἀγραφτὴ εἰκόνα
 θλιπτὴ τὴν ὄψη σου ἔτσι πῶς νὰ βλέπω;
 Πῶς δὲ μιλεῖς; Τὸ στόμα δὲν ἀνοίγεις.
 Πές μου ἓνα λόγο, παρηγόρησέ με.
 Μιά λέξη, Γιέ μου, στὴν πικρὴ σου μάνα.
 Σὲ ξέρω γιὸ καὶ Θεό μου κι ἄς πεθαίνης
 θάνατο οἰκτρὸ πού ἐμένα ἀθανατίζει,

930 θάνατον ἀθάνατον ἄγοντα κλέος
καὶ χάσμα παντὶ τῷ βροτῶν γένει μέγα.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

- Τέτλαθι, παγκοίρανε, μαιμῶσα κλάειν
ἐκὼν γὰρ ἔτλη πότμον, οὐκουν ἀέκων,
ὡς παμφάγον νῦν καρβαλὼν οἶτον γένους
- 935 ἔκδικος ἔλθη, Δεσπότης παντεργάτης,
λέβητι χρυσέῳ δ' ἐφέψων μοι δέμας,
σοφῇ προμηθείᾳ με καινίση ξένως.
Λυγρὸν γὰρ ἀπὸ γῆρας εὐφρῶς ξύσας
ἀνθρωπολογιοῦ παμπαλαιᾶς μοι λύμης,
- 940 κοῦρον φίλον θήσειεν ἠβώωντά με·
ὡς νῦν κάκιστον γῆρας ἅπαντας τρύχει
ναὶ ναὶ τρύχει γῆράς με πημάτων βάρει
λώβης παλαιᾶς μητρὸς ἠπατημένης·
ἀλλ' αὐτὸς ἀλύξαι με πημάτων ἔφη,
- 945 αὐτὴν πρὸς αὐτὸν μητέρα στρέψαι τ' ἐμῆν
καὶ γαῖαν οἶκόν θ' ὄν προδοῦσ' ἀφίκετο
βουλαῖς ἀνάγνοις θηρὸς ἠγρωμένου
ἐς τήνδε γαῖαν, μητέρα στεναγμάτων,
μετ' ἀνδρός, ὄν πρὶν ἢδ' ἀτιμάσασ' ἔγνω.
- 950 Ἔγνω γὰρ ἡ τάλαινα συμφορῶν ὑπο,
οἶον τὸ λιπεῖν οὐθαρ ἀρούρης πάρος·
καὶ τοῦδ' ἔκητι πάνθ' ὑποστῆναι θέλειν
αὐτὸς προεῖπε καὶ θέλων ἔτλη μόρον,
ἤματι τριτάτῳ δ' ἀνέγρεσθαι τάφου,

1. Ἐναφορὰ πρὸς ἀνακαινιστικὸ βᾶπτισμα πρὸς ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Τὸ σύμβολο τὸ παίρνει ὁ ποιητὴς ἀπὸ τῆν Ἑλληνικὴ μυθολογία. Εἶναι ἡ ἀπόπειρα νὰ ξαναγίνῃ νέος ὁ Πελλίας· γι' αὐτὸ ἐδῶ γίνεται λόγος γιὰ γῆρας. Πελλίας ὁ ἀνθρωπὸς, γῆρας ἡ ἁμαρτία, χρυσὸ λεβέτι ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ.

θάνατο δόξα άθάνατη πού δίνει,
τρανή χαρά στο γένος τών ανθρώπων.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Βάστα, Κυρά τών όλων, κι άς σε σέρνει
του θρήνου ό πόθος. Θέλοντας πεθαίνει.
Τήν καταλύτρα μοίρα άφοϋ νίκηση.
τιμωρός θάρθη ό Δυνατός και κτίστης
και βράζοντάς με σε χρυσό λεβέτι ¹
σοφά και θαυμαστά νέο θα με δείξει.
Τ' όλέθριο γήρας ξύνοντας με τέχνη
- παλιά, κακήν άρρώστια άνθρωποφθόρα -
νά μ' άναδείξει όλο άκμή και νιότη·
τώρα τό γήρας τό έχθρικό παιδεύει
γραμμή, με τυραννάει μ' όλα τά πάθη ²
λάθους παλιοϋ μητέρας που άπατήθη.
Είπε άπ' τό πάθος ό ίδιος θα μäs σώση
και στη χώρα τή μάνα μου θα φέρη,
στον τόπο που τον πρόδωσε άπ' άνόσια
βουλή τ' άγριου θηρίου σπρωγμένη κι ήρθε
στη χώρα αύτή, τών στεναγμών γεννήτρα,
με τον άντρα που δεν είχε τιμήσει.
Έμαθε ή δόλια άπό τις συμφορές της
πόσο βαρύν ν' άφήνης πλούσια χώρα.
Γιά τουτο ό ίδιος είπε πώς τά πάντα
θα πάθη κι έτσι θέλοντας πεθαίνει.
Σε μέρες τρεις θ' άναστηθί άπ' τον τάφο,

Με τή νέα τολμηρή σημασιοδότηση του Γρηγορίου ό φυσικός πόθος για τό ξανάνωμα μετατρέπεται στο ύπερφυσικό γεγονός τής σωτηρίας.

2. Γεν. 3, 13.

- 955 μύσταις φίλοις φέροντα χάσμα καὶ μέγα.
 Εἰδώς τε ταῦτα πάντα πρὶν, σαφῶς ἔφη.
 Ἦδη δ' ἔχει ξύμπαντα ταῦτα νῦν τέλος·
 λείπει δὲ γηθόσνον ἡμᾶρ καὶ μόνον,
 καὶ τοῦτο νῦν μενοῦμεν, ἔσται δ' ὡς ἔφη.
- 960 Ὁ γὰρ τὰ λυπρὰ νητρεκῆ νῦν γνωρίσας,
 καὶ χάσμα δείξει λαμπρὸν ἡματι τρίτῳ.
 Οἰδᾶς τε σὺ μάλιστα τέσμα δρωμένων·
 θήσει δὲ λύπης ἀντὶ τῆσδε καὶ γόων
 τιμᾶς μεγίστας ἀνὰ γῆν σοὶ καὶ πόλον
- 965 πλήσει τε πᾶσαν γαῖαν εὐδόξων λόγων,
 ναοὺς τε σοὶ τεύξουσι τὸ βροτῶν φύλον.
 Θᾶπτον γὰρ ἀντὶ τοῦδε δυσσεβοῦς φόνου
 σεμνήν ἑορτὴν τῆδε γῆ προσάφεται,
 καὶ γῆν Σολύμων ἱερὸν τεύξει πέδον·
- 970 ὣν εἵνεκα χρὴ μὴ μέτρον θρηνεῖν πέρα.
 Μὴ δῆτα γοῦν, δέσποινα, ἀφέρτατα στένε,
 οὐτ' ὄμμα ἐπαίρουσ' οὐτ' ἀπαλλάσσουσα γῆς
 πρόσωπον, οὐ βλέφαρα δακρῶν ῥοῆς.
 Ἔως πότε στρέψεις δὲ κάτω τὴν δέσρην,
- 975 ῥοαῖς καταρδεύουσα τὴν γῆν δακρῶν;
 ἔκδικον ὄμμα παντεπόπιτον Δεσπότην
 εἰδνῖα θᾶπτον χάσμα σοὶ φέρειν μέγα,
 πρὸς ὃν σε τείνειν ὄμμα καὶ μόνον δέον.
 Οἰδᾶς γάρ, οἰδᾶς· ἔψεται τοῖς φροϊμίοις
- 980 καὶ τέσμα φαιδρὸν, γηθόσνος ἡμέρα·
 μίαν μόνην μεῖναι σε δεῖ τὴν αὔριον,
 ὡς ξυμπερανθῆ φροντίς, ἢ κάμῃ τρύχει.

1. Ἐναφορὰ στὴν καθιέρωση τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως.

στους μαθητές τρανή χαρά θὰ φέρη.
 Τάξερε αὐτὸς καὶ ξάστερα ὅλα τὰ εἶπε.
 Μὰ σήμερα ὅλα αὐτὰ πῆραν πιά τέλος,
 ἡ μέρα λείπει τῆς χαρᾶς μονάχα,
 πού τὴν προσμένομε καὶ θάρθη ὡς εἶπε.
 Αὐτὸς πού ὄλες μᾶς ἔδειξε τὶς πίκρες
 καὶ τὴν τρανή χαρά τῆς τρίτης μέρας
 θὰ δείξῃ· Σὺ τὸ τέρμα αὐτῶν τὸ ξέρεις.
 Τὴ λύπη καὶ τοὺς γόους θὰ σοῦ πληρώσῃ
 μὲ ἀμέτρητες τιμὲς σὲ γῆ κι οὐράνια.
 Θ' ἀντιλαλήσῃ ἡ γῆ ἀπ' τὸν ἔπαινό σου
 καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκκλησίαις θεὸς νὰ σοῦ χτίσουν.
 Ξεπλήρωμα τοῦ ἀνόσιου τούτου φόνου,
 σεμνὴ γιορτὴ ¹ στὴ χώρα αὐτὴ θὰ ὀρίσῃ
 καὶ τόπο ἱερὸ τὰ Σόλυμα ² θὰ κάνῃ·
 γιὰ τοῦτο μὴ θρηνηῖς πέρ' ἀπ' τὸ μέτρο.
 Μὴν ἔτσι ἀβάσταχτα, Κυρὰ, στενάζῃς·
 ὄχι τὰ μάτια καὶ τὸ πρόσωπό σου
 στὴ γῆ, ὄχι ἀστέρευτα τὰ δάκρυά σου.
 Ὡς πότε ἔτσι σκυμμένη θὰ ποτίζῃς
 τὴ γῆ μὲ τῶν δακρύων σου τὰ ποτάμια;
 Τὸ τιμωρὸ τοῦ παντεπόπτῃ βλέμμα
 ξέρεις τρανή χαρά θεὸς νὰ σοῦ δώσῃ.
 Μόνο σ' αὐτὸν τὰ μάτια σου νὰ ὑψώνῃς.
 Ξέρεις, ξέρεις καλὰ τὰ προοίμια τούτα
 τέρμα λαμπρὸ ἀκλουθεῖ, χαρᾶς ἡμέρα.
 Μιὰ μέρα μόνο μένει ν' ἀπαντέχῃς
 ἡ ἔγνοια πού τρώει κι ἐμὲ νὰ πάρῃ τέλος.

2. Τὰ Ἱεροσόλυμα· Ἱερουσαλήμ πρῶτα, Ἱεροσόλυμα καὶ ἀπλὰ Σόλυμα στὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Υἱὸς σὺ μοι πέφηνας ἄλλος, παρθένε·
 αὐτὸς γὰρ εἶπεν Υἱός, ὃς μοι καὶ μόνος.
- 985 Οἰδᾶς τε πάντως πάντα, τίς χρειῶ λέγειν;
 ὡς ἀσπόρως ἔτικτον, ὠδίνων ἄτερ,
 στεροῶς τ' ἔφυγον τῶν τόκων ἀλγηδόνας,
 Θεοῦ τε Παῖδα τοῦτον ἀγγείλας ἔφη,
 καὶ πόλλ' ἔδρασεν, οἷα καὶ μόνου Θεοῦ.
- 990 Καὶ πῶς τανῦν οἶσαιμι γυμνὸν καὶ νέκυν
 ἐν ἰκρίῳ βλέπουσ' ἀπηωρημένον,
 ὃς γαῖαν ἠώρησεν ὑδάτων ὕπερ,
 δι' ὃν τὸ φάος ἡλίου συνεστάλη,
 καὶ τῆς σελήνης τ' ἐσκότασε πᾶν σέλας
- 995 καὶ ὄηξιν ἀνέτλησαν αἱ πέτραι φόβῳ,
 μνημεῖά τ' ἠνοίγησαν εἰς δεῖγμα κράτους,
 αὐτοῦ παθόντος ὑπὲρ αὐτῶν αἰτίου.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

- Δέσποινα παγκοίρανε, μήτηρ τοῦ Λόγου,
 αὐτὸς καγὼ τέθηπα, μὴ φέρων βλέπειν
- 1000 φρικτὸν θέαμα, Δεσπότην τεθνηκότα,
 ζωὴν τὸν ἐμπνέοντα τοῖς ζῶσι πνοῇ,
 στένω τε πυκνὰ καὶ χέω θερμοὺν δάκρυ.
 Ἐλπίς δ' ὁμῶς τρέφει με καὶ θρηγῶν φέρω·
 οὐ γὰρ ἀπιστῶ τοῖς λόγοις τοῦ Δεσπότη.
- 1005 Ἡ καλλιφεγγῆς ἡμέρα δὲ τριτάτη
 τὸ τέρμα δείξει τῆς τρεφούσης ἐλπίδος·
 ἢ μὴ παρέλθοι, καὶ θανεῖν με συμφέρει.

1. Λουκᾶ 1, 35.

2. Ψαλμ. 136, 6.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Δεύτερος εἶσαι, ἀγνὸ παιδί, σὺ γιὸς μου,
 ἔτσι ὅπως τῶπε ὁ Γιὸς ὁ μοναχός μου.
 Τὰ ξέρεις ὅλα, τί καὶ νὰ στὰ λέω;
 Δίχως σπορὰ ἐγὼ γέννησα καὶ πόνους,
 πόνους σκληροὺς δὲ γνώρισα τῆς γέννας,
 ἄγγελος ¹ μοῦπε γιὸς τοῦ Θεοῦ πὼς θάβτα
 κι ἔργα Θεοῦ τὰ ὅσα ἔπραξε εἶναι μόνο
 καὶ πῶς ν' ἀντέξω τώρα νὰ τὸν βλέπω
 γυμνό, νεκρὸ καὶ στὸ σταυρὸ μετέωρο
 αὐτὸν ποὺ στὰ νερά ² τῆ γῆ στηρίζει,
 ποὺ ὁ ἥλιος τὸ φῶς του μάζεψε ³ γιὰ κεῖνον,
 τοῦ φεγγαριοῦ σκοτείνιασε τὸ φέγγος,
 οἱ πέτρες ἀπ' τὸ φόβο τους, ραγίσαν ⁴,
 στῆ δύναμή του ὀλάνοιχτοι κι οἱ τάφοι,
 τὸν πλάστη ποὺ γι' αὐτὰ ὅλα τώρα πάσχει;

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Βασίλισσα Κυρά, τοῦ Λόγου μάνα,
 θάμπος κι ἐμὲ κατέχει! Πῶς νὰ βλέπω
 θέαμα φρικτό, τὸν Κύριο πεθαμένο,
 αὐτὸν ποὺ δίνει ζωὴ μὲ τὴν πνοή του;
 Στενάζω καὶ καφτὸ κυλάει τὸ κλάμα.
 Ἡ ἐλπίδα ὁμως μὲ θρέφει, ὑπομονεύω.
 Στὰ λόγια τοῦ Κυρίου πῶς ν' ἀπιστήσω;
 Ἡ τρίτη μέρα μὲ τὸ ἑξαίσιον φῶς τῆς
 τὸ τέλος δείχνει ἐλπίδας ποὺ ἀνανιώνει·
 ἂν δὲν ἐρθῆ, καλύτερα ὅς πεθάνω.

3. Λουκᾶ 23, 45.

4. Ματθ. 27, 52.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Τριτάταν ἄμεραν μὲν εἰδυῖα κλύω
 αὔθις φθορᾶς πάναγρον ἀνίσχειν δέμας·
 1010 νῦν δ' ἐχθρὸν ἤμαρ, ἐχθρὸν εἰσορῶ φάος
 καὶ δυστάλαιναν τὴν πάλαι μακαρίαν.
 Ὅθεν τὰ θνητῶν μᾶλλον ἠγοῦμαι σκιάν,
 κοῦδ' ἂν τρέσας' εἴποιμι τοὺς σοφοὺς βροτῶν
 δοκοῦντας εἶναι καὶ μεριμνητὰς λόγων,
 1015 τούτους μεγίστην ζημίαν ὀφλισκάνειν.
 Θνητῶν γὰρ οὐδεὶς ἐστὶν ὄλβιος φῦσει
 ὄλβου δ' ἐπιρρυνέντος, εὐκλεέστερος
 ἄλλου γένοιτ' ἂν ἄλλος, ὄλβιος δ' ἂν οὐ.

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ

- Πάντων ὅσ' ἔστ' ἔμψυχα καὶ γνώμην ἔχει,
 1020 γυναικῆς ἐσμεν ἀθλιώτατον φυτόν,
 ὅσαι τεκοῦσαι καὶ θανόντ' εἶδον τέκνα·
 ὡς τρεῖς θανεῖν θέλομ' ἂν ἢ τεκεῖν ἅπαξ
 καὶ πότμον ἰδεῖν ἐντραφέντος μοι τέκνου.
 Ἄλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πρὸς σέ κ' ἄμ' ἤκει λόγος,
 1025 ὦ παγκοίρανε πότνα, παρθέν' ὄλβια.
 Ἡ πολλὰ παντὸς εἶ διάφορος γένους·
 ἐγὼ γὰρ ἀνδρὸς τέρψιν εἰσδεξαμένη,
 ἀνθ' ἠδονῆς ὠδῖνας ἐν λύπαις τρέφω,
 καὶ θνητὸν ὡς ἔτικτον, εἰδυῖα στέγω·
 1030 κούφως φέρειν γὰρ συμφορὰς θνητοὺς δέον.
 Σὺ δ' ἀνδρὸς οὐκ ἔγνωκας εὐνήν, παρθένε,
 Θεὸν τεκεῖν τ' ἔκλυες ἀγγέλου, λέγεις·
 καὶ νεκρὸν αὐτὸν νῦν ὀρώσα πῶς φέρεις;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ξέρω καλά, τὴν τρίτη μέρα πάλι
 ἄφθαρτο, ἄγνὸ θ' ἀνέβη τὸ κορμί του·
 μὰ τώρα εἶν' ἐχθρικά τὸ φῶς κι ἡ μέρα
 κι ἡ εὐτυχισμένη ἐγώ, γεμάτη θλίψη,
 τ' ἀνθρώπινα καθὼς σκιά τὰ βλέπω.
 Κι ὅσοι μὲς στοὺς θνητοὺς σοφοὶ λογιῶνται
 καὶ ξέρουν νὰ μιλοῦν - τὸ λέω μὲ θάρρος-
 τὴν πιὸ τρανὴ ζημιὰ τοῦτοι παθαίνουν.
 θνητὸς εὐτυχισμένος δὲ γεννήθη.
 Τὰ πλούτη μόνο δόξα δίνουν σ' ἓναν
 ἀπὸ ἄλλον πιὸ πολλὴ κι ὄχι εὐτυχία.

ΗΜΙΧΟΡΙΟ Α'

Ἄπὸ ὅλα ὅσα ψυχὴ καὶ γνώμην ἔχουν
 τὰ πιὸ ἄθλια πλάσματα εἴμαστ' οἱ γυναῖκες,
 ὅσες νεκρὸ ἀντικρύσαν τὸ παιδί τους.
 Τρεῖς θᾶθελα θανάτους νὰ πεθάνω
 παρὰ νεκρὸ τὸ γιό μου νὰ κρατήσω.
 Ἄλλιῶς μιλάει γιὰ σένα ὁ λόγος τοῦτος.
 Βασίλισσα Κυρά, σεμνὴ Παρθένα,
 κι ἀλλιώτικη εἶσ' ἀπ' τὶς γυναῖκες ὅλες.
 Γνώρισα τὴν ἀγάπη ἐγὼ ἀπ' τὸν ἄντρα
 καὶ ἡ ἡδονὴ γεννάει σὲ μὲ τὶς λύπες,
 μὰ κάνω ὑπομονή, θνητοῦ εἶμαι μάννα·
 πρέπει οἱ θνητοὶ νὰ ὑπομονεύουν πάντα.
 Κλινάρι ἄντρος, Παρθένα, ἐσὺ δὲν ξέρεις ¹,
 ὁ ἄγγελος σοῦπε Θεὸς ὁ Γιός σου θᾶταν,
 καὶ πῶς μπορεῖς νεκρὸ νὰ τονε βλέπης;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἐατέ μ'· οὔτι φίλα μοι τὰ μὴ φίλα·
 1035 ἠγγειλεν οἷ' ἠγγειλεν· οὐ μομφὴν ἔχει
 εὐάγγελος δόξης γε τῆς εὐαγγέλου·
 ἦν ἐσφάλην ἐγὼ δὲ τῆς ἀγγελίας
 οὐκ οἶδ', ὀχυράς ἐμφέρω γὰρ ἐγγύας.
 Θρηρεῖν δὲ δεῖ με· δακρῦον γὰρ ἄξια
 1040 πέπονθα πολλά, καὶ στένω καὶ δακρῦω,
 ἕως ἴδοιμι ζῶντα τὸν τανῶν νέκυν.

ΕΤΕΡΟΝ ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ

Δέσποινα κόρη, χρὴ σε συγγνώμην ἔχειν,
 εἴ τις ὑφ' ἥβης σπλάγχχνον εὐτονον φέρων
 μάταια βάζει, μὴ δόκει τούτων κλύειν·
 1045 σοφωτέραν γὰρ ἴδμεν οὐσάν σε βροτῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Αἱ αἱ·

Ἐτλην μεγάλων ἄξια θρήνων ἐγώ.
 ὦ μέγεθος οὐ μετρητὸν οὐδ' οἶόν τ' ἰδεῖν.
 Φόνον ταλαίναις χερσὶν ἐξεργασμένοι,
 1050 τὸν καλλίνικον κλεινὸν ἐξεπράξατε
 εἰς θρήνον, εἰς δάκρυα παγκαλῆς ἀγῶν,
 ἐν αἵμασι στάζουσαν εἰσφέρειν χεῖρα.
 Φεῦ φεῦ, φρονήσαντες μὲν οἷ' ἐδράσατε,
 ἀλγήσετ' ἄλγος δεινόν· εἰ δ' ἕως τέλους
 1055 ἐν τῷδ' αἰεὶ μενεῖτ', ἐν ᾧ καθέστατε,
 οὐκ εὐτυχοῦντες δόξετ' οὐχὶ δυστυχεῖν·
 ἀλλ' οὐκ, ἐγῶμαι, ταῦτ' ἀνατὶ παρήη.
 Τί γὰρ καλόν; τί δ' ἀσεβῶς τῶνδ' οὐκ ἔχει;
 Ὅλοισθ' ὄλοισθε, στυγεροὶ μαιφῆνοι,

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

“Ὅσ’ ἀρεστά δὲν εἶναι δὲ μ’ ἀρέσουν·
 τέτοιο τὸ μήνυμα του· ἐγὼ δὲν κρίνω·
 τὸν καλομηνυτὴ πανώριας δόξας·
 ἂν ἔπεσα ἔξω ἐγὼ στὸ μήνυμά σου
 δὲν ξέρω· ἐχέγγυα σίγουρα κατέχω,
 Μ’ ἀνάγκη νὰ στενάζω· ἄξια γιὰ δάκρυα
 πολλὰ ἔχω πάθει καὶ θρηνηῶ καὶ κλαίω,
 ὡσότου στὴ ζωὴ ὁ νεκρὸς μου νᾶρθῃ.

ΗΜΙΧΟΡΙΟ Β’

Κυρά Παρθένα, σὺ συγγνώμη δῶσε,
 ἂν κάποιος τὴν καρδιὰ σκληραίνει ἢ νιότη
 κι’ ἀνόητα λέει· Κάνε πῶς δὲν προσέχεις·
 πῶς γνωστικιὰ ἀπὸ σὲ καμιὰ δὲν εἶναι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

*Αχ, ἄχ!
 Γιὰ θρήνους ἄξια εἶν’ ὅσα ἐγὼ’ χω πάθει,
 θρήνους πολλοὺς, ποὺ μετρημὸ δὲν ἔχουν.
 Μ’ ἀνόσια χέρια ἐπράξατε τὸ φόνο
 κι ἔνδοξη νίκη καὶ λαμπρῆς σὲ θρήνους
 γυρίσατε καὶ δάκρυα. Ὡραῖος ἀγώνας
 τὰ χέρια σου νὰ δείχνης ποὺ αἷμα στάζουν.
 Ἄλί σας! Ὅσα ἐπράξατε ἂν σκεφτῆτε,
 πόνος φριχτὸ θά νιώσετε. Μ’ ἂν ὁμως
 ἔτσι ὅπως εἶστε μείνετε γιὰ πάντα,
 θᾶστε εὐτυχεῖς γεμάτοι δυστυχία.
 Ἄτιμώρητα αὐτὰ δὲ θά περάσουν.
 Ποῦν’ τὸ καλό; Παντοῦ κραυγάζει ἡ ἀσέβεια.
 Στὸ χαμό, αἰσχροὶ καὶ μισητοὶ κακοῦργοι.

1060 οἱ Δεσπότην κτανόντες οὐ φροντίζετε,
 πᾶσαν τρέμουσαν εἰσορῶντες τὴν κτίσιν·
 ἀλλ' ἐστὲ θήρα τοῦ φόνου γαυρούμενοι.

ΧΟΡΟΣ

Κακῶς πέπρακται πανταχοῦ, τίς ἀντερεῖ;
 Ἄπας δ' ἀληθῶς ὁ βροτῶν λυπρὸς βίος·
 1065 στέργουσι δ' αὐτὸν συμφοραῖς νικώμενοι.
 Σοὶ δ' οὐχ ὅμοιον ἄλγος ἀνθρώποις, κόρη,
 κἂν οὐ μόνη σὺ σοῦ δ' ἀπεξέθγης Τέκνον.
 Οὐ γὰρ ὅμοιος σὸς τόκος καὶ τοῦ γένους·
 ὁμως δὲ πάντα τλησικαρδίως φέρειν
 1070 τανῦν προσήκει κάρτα τ' αὖ πεποιθέναι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Αἰ αἰ·

Δέδορκά τινα τῶν ἀλαστόρων, κόραι,
 οὐ συνέτριψαν τῶν μαιφόνων σκέλη,
 κατευθύνοντα Παιδὸς εἰς ἦπαρ δόρου.

1075 Δέδοικα δ' αὐτόν, μή τι βουλευσῆ νεόν
 καὶ δευτέραν μοι συμφορὰν δράσῃ πάλιν,
 Παῖδ' ἦν ἴδοιμι καὶ νέκυν ὕβρισμένον.

Ἰὼ μοί, μοί·

Θέαμα δεινὸν ὄμμασι βλέπω νέον.

1080 Κατίδεν' ἴδεθ αἷμα νυγέντος νεκροῦ·
 ὄραθ' ὄρατε πῶς διπλοῦς κρουνὸς ῥέει·
 πλευρᾶς γὰρ αἷμα κοῦ πεφρυμένον ποτὸν
 ἔβλυσεν εὐθὺς ὡς ἐνύγη τῷ ξίφει
 ἠβῶντος ἀνδρὸς δυσμενῶν ἐξ Αἰθίωνων.

1. Ἰω. 19, 34. Στὸ ἐδάφιο αὐτὸ στηρίζεται ἢ δραματικώτατη αὐτὴ

Δὲ σᾶς μέλει ἂν σκοτώνετε τὸν Κύριο.
 Τὴν πλάση ἀκέρια βλέπετε νὰ τρέμη
 καὶ καμαρώνετε τὸ αἰσχρὸ σας ἔργο.

ΧΟΡΟΣ

“Ὅλα εἶναι συμφορὰ· Ποιὸς θὰ πῆ τ’ ὄχι;
 Κι ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι γιὰ λύπη·
 μὰ οἱ πόνοι κι ἂν νικοῦν, τὴν ἀγαποῦμε.
 *Ἄλλος ὁ πόνος ὁ δικός σου, κόρη,
 κι ἄς μὴ χωρίστης μόνη ἀπ’ τὸ Παιδί σου.
 Δὲν ἔχεις ὁμοια ἐσὺ μ’ ἐμᾶς γεννήσει
 μὰ πρέπει μὲ γερὴ καρδιά ν’ ἀντέξῃς
 καὶ πίστη τώρα ἀκλόνητη νὰ δεῖξῃς.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

*Αχ, *Αχ!

Κοπέλλες, κάποιο ἀπ’ τοὺς κακούργους βλέπω,
 πού τῶν ληστῶν τὰ σκέλη ἔχουνε σπάσει·
 τὴ λόγχη ὑψώνει στὸ πλευρὸ τοῦ Γιοῦ μου.

Τί τάχα στὸ μυαλό του γυροφέρνει;
 Δεύτερη συμφορὰ λές μου ἔτοιμάζει;
 νὰ δῶ νὰ ὑβρίζουν καὶ νεκρὸ τὸ Γιό μου;
 ὦμιέ μου, ἀλί!

*Ἄλλο φριχτὸ τὰ μάτια θέαμα βλέπουν·
 λόγχισε τὸ νεκρὸ, κυττάξτε τὸ αἷμα¹.
 Κοιτάξτε πῶς κυλάει δίκρουνη βρῦση.
 Αἷμα ἀπὸ τὴν πλευρὰ κι ὑγρὸ ἄλλο χώρια
 ἀνάβλυσε ἀπ’ τὸ σκίσιμο τῆς λόγχῃς
 ἀπ’ ἄντρα δυνατὸ κι ἐχτρὸ Ρωμαῖο.

περιγραφή τῆς μητέρας. Ἡ λόγχη εἶχε σκίσει τὴ δική της μητρικὴ πλευρὰ

- 1085 Διπλοῦς ἔτι βλύζει τε κρονονὸς ἀτόθεν·
 αὐτὸς δ' ὁ νύξας ἐκπλαγεῖς κέκραγέ πώς,
 ὡς «ἔστιν ὄντως Παῖς Θεοῦ νέκνυς ὄδε».
 Τρέχει δ', ὁρᾶτε, καί γε προσπίτνει ξύλω·
 πίπτει τ' ἐπ' οὐδας τῆ θεᾶ νικώμενος,
- 1090 στήθος τε παῖει καὶ περιπτύσσει πέδον,
 ἔνθ' ἰκρίον πέπηγεν ἐμπεφυρμένον
 ρεῖθρον καταρρέοντι τῆς πλευρᾶς ἔτι,
 ἀρνεταί τε χερσὶ κρονονοῦ καὶ κάραν
 ἔχρισεν, ὡς ἔοικεν, ὡς ἄγνισμ' ἔχη.

ΧΟΡΟΣ

- 1095 Ἔοικεν Ἄναξ πολλὰ τῆδ' ἐν ἡμέρᾳ
 κακὰ ξυνάπτειν ἐνδίκως μαιφόνους·
 αὐτοὺς γε μέντοι, μὴ φίλους, δράσειέ τι
 ἔκδικον ὄμμα Δεσπότην παντεργάτου.
 Ἴτω δίκ', ἴτω φανερώς ξιφηφόρος
- 1100 καὶ πυρφόρος τάχιστα τοῖς μαιφόνους.
 Ἔστι γὰρ ὄντως θαῦμα φρικτὸν εἰσορᾶν·
 ὁ μὲν γὰρ ὡσεὶ κατὰ πλευρᾶς πον δόρον,
 πλευρᾶς νενυγμένης δὲ θαυμαστὸν νᾶμα
 ἔσταξεν εὐθὺς αἰμά τ' οὐ πεφυρμένον·
- 1105 φρικτὸν θέαμα καὶ τρόμος μ' ὄρᾶν ἔχει.
 Λιδάσκαλον φέρω γὰρ αὐτὴν τὴν κτίσιν,
 γῆς γεῖσσα σαλευθέντα, ῥαγεῖσας πέτρας
 τάφους τε νεκρῶν ἄφαρ ἠνεωγμένους·
 αὐτὸς δ' ὁ νύξας ἔντρομος πεσῶν θίγει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- 1110 ὦ τέκνον, ὦ φίλτατον, ὦ θεῖον κάρα,

Ἡ βρῦση ἡ δίκρουνη ἀναβλύζει ἀκόμα
 μὰ ὁ λογιστής γεμάτος τρόμο κράζει·
 «ἀλήθεια Γιὸς τοῦ Θεοῦ εἶν' ὁ σταυρωμένος»¹.
 Κοιτάζετε τρέχει, στὸ σταυρὸ προσπέφτει
 σωριάζεται στὴ γῆ κεραυνωμένος,
 τὸ στήθος του χτυπάει, φιλάει τὸ χῶμα,
 ὅπου ὁ σταυρὸς μπηγμένος, ματωμένος
 ἀπ' τῆς πλευρᾶς πού ρέει τ' αὐλάκι ἀκόμα.
 Στὶς φοῦχτες παίρνει ἀπ' τὸν κρουνοῦ κι ἀλείβει
 τὴν κεφαλὴ, μπορεῖ γιὰ ἔξαγνισμό του.

ΧΟΡΟΣ

Φαίνεται ὁ βασιλιάς σήμερα πλῆθος
 δίκαια κακὰ θὰ ρίξη στοὺς κακούργους·
 αὐτοὺς ἄς βασανίση, ὄχι τοὺς φίλους
 τὸ τιμωρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ Πλάστη βλέμμα.
 Ἐμπρὸς ἡ Δίκη μὲ φωτιά καὶ σπάθα
 γοργὰ ἄς ριχτῆ ὅλη λάμψη στοὺς ἀνόσιους.
 Θαῦμα φριχτὸ τὰ μάτια μας θωροῦνε.
 Τρυπάει μὲ λόγχη ἐκεῖνος τὸ πλευρὸ του
 κι ἀνάμα θαυμαστὸ ἀπὸ τὴ σκισμένη
 πλευρά, αἷμα καὶ νερό, σταλάζει ἀμέσως,
 θέαμα φριχτὸ καὶ τρόμος πού τὸ βλέπω.
 Ἔτσι μοῦ λέει ἡ πλάση καὶ μοῦ δείχνει,
 ἡ γῆ πού ἐσείστη, οἱ πέτρες πού ραγίσαν,
 οἱ τάφοι τῶν νεκρῶν πού ἀνοίξαν ξάφνου
 κι ὁ λογιστής στὴ γῆ ἔντρομος πού πέφτει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἦναι Γιέ μου, ὦ ἀγαπημένε, ὦ θεῖο κεφάλι!

- οὕτως ἐφάνης πᾶσι, καὶ τοῖς μὴ φίλοις·
 σφόδρα ποθεινὴ δακρυόισι συμφορᾶ·
 κενοῖς τὸ καθάρσιον αἷμα τοῦ γένους
 καὶ δυσμενεῖς φρίττουσιν, ἄθροῦντες ξένα,
- 1115 Θεοῦ τε κεκράγασι τρανωῶς σ' Υἱέα·
 πάντα τρέμουσιν, ἄτε μὴ γνώμην ἔχει·
 οἱ δ' ἐγγενεῖς σ' ἔκτειναν ἀλόγῳ φθόνῳ,
 ἐξ ὧν σ' ἐχρῆν στέφανον ἐς κάραν λαβεῖν,
 οὐχ οἷον ἐμπαίζοντες ἔστεφάν σε πως·
- 1120 οἷδ' οὐδὲ φροντίζουσί σ' ἐνθεῖναι τάφῳ.
 Πῶς οὖν ἐγὼ σε τοῦ ξύλου καταγάγω;
 ποίῳ δὲ τύμβῳ καταθείμην σὸν δέμας;
 οἷοις τε πέπλοις κατακαλύψω νέκυν;
 πῶς καὶ τᾶπιχώρια μέλψω σοι μέλη;
- 1125 τίνοσ σε κηδεύσουσιν, ὦ Τέκνον, χέρεις;
 Οἷμοι, τί δράσω; τίς γένομαι παντλάμων;
 Τί ταῦτ' ἄλλῳ; πειστέον τοῖς σοῖς λόγοις
 ἔργοις θ', ὅσ' ὑπέδειξας εἰς μαρτυρίαν,
 ὡς ἔστιν ἅπαν σοι θελητὸν δυνατόν.
- 1130 Πολλῶν ταμίας ἐστὶν ἀέλπτων Θεός,
 πολλὰ τ' ἀέλπτως πολλάκις κραίνει Θεός,
 τὰ δ' αὖ δοκηθέντ' οὐκ ἐφεῦρε καὶ τέλος·
 σὺ δ' ἀδοκῆτων αὐτὸς εὖροισ μοι πόρον.

Πόθο σφοδρό για δάκρυα ή συμφορά σου
σ' όλους ξυπνάει, σε φίλους και σ' έχθρους σου.
Το αίμα σου χύνεις, καθαρμό του ανθρώπου,
οι έχθροί σου από τὰ θαύματα τρομάζουν
και Γιό του Θεού σ' ομολογούν με πίστη.
"Όλα σε τρέμουν, κι όσα νοῦ δέν ἔχουν
κι οί όμόφυλοι από φθόνο σε σκοτώσαν
άνόητα, αντί στεφάνι να σου βάλουν
- όχι όπως περιπαίζοντας σου έβάλαν -
και δέν τους νοιάζει τώρα οὐδ' ή ταφή σου.
Πώς να σε κατεβάσω από τό ξύλο;
σε τάφο ποιό τό σώμα σου να βάλω;
ποῦ νάβρω πέπλα άξια για τό νεκρό σου;
Πώς να σου πῶ όσα πρέπει μοιρολόγια;
και χέρια ποιά θα σε σηκώσουν, Γιε μου;
"Ω, τί να κάμω, τί θα γίνω ή δόλια;
Μά τί θρηνώ; τὰ λόγια σου άς άκούσω,
τὰ έργα σου που κι αυτά τό μαρτυροῦνε
πως ό,τι θέλεις έχει γίνει κι όλας.
πολλά ό Θεός άνέλπιστα κατέχει.
κι άνέλπιστα πολλά σε τέλος φέρνει.
Δέ βρίσκει τέλος ό,τι συ νομίζεις.
"Όπου άπορω συ δείξε μου τον τρόπο.

B'.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

- Καὶ μὴν ὄδ' Ἰώσηπος ἐν σπουδῇ ποδὸς
1135 στείχει, νέον τι προᾶγμ' ἴσως ἔχων φράσαι.
Ἄτὰρ τόδ' ἄλλο θαῦμα καὶ παρ' ἐλπίδα,
μύστην νύχιον τῷδε συντρέχοντά πως,
σκεύη φέροντα προσφυᾶ τῇ καθόδῳ.
Ἦ μάκαρ, ὃς τὰ τοῦ Θεοῦ μυστήρια
1140 εἰδὼς ἀγιστεύει θ' ἑαυτοῦ βιοτὰν
καὶ θιασέυεται καθαρμοῖσι ψυχάν,
δέμας τε παντὸς ἀνατινάσσων ὄντου
κύκλω τε πασῶν ἀρετῶν στέφων κάραν,
ἀεὶ θεραπεύειν θεοάζει τὸν Θεόν.
1145 Τὸ σωφρονεῖν γὰρ καὶ σέβειν τὰ τοῦ Θεοῦ,
κάλλιστον οἶμαι δ' αὐτὸ καὶ σοφώτατον
θνητοῖσιν εἶναι χρῆμα τοῖσι χρωμένοις.

ΙΩΣΗΦ

Ἦ φίλταθ', ὡς σὴν γῆρην ἠσθόμην κλύων,

1. Ἰω. 19, 39. Πρόκειται γιὰ τὸ Νικόδημο· ὀνομάζεται στοὺς στίχους

Β΄

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Μὰ νά, ὁ Ἰωσήφ πού ἐδῶ τρεχάτος φτάνει,
κάποιο καινούργιο νὰ μᾶς πῆ ἴσως θέλει.
Νά, κι ἄλλο θαῦμα ἀνέλπιστο ἐδῶ βλέπω·
ὁ νύχτιος μαθητής¹ τρέχει μαζί του,
κρατεῖ ἐργαλεῖα γι' ἀποκαθήλωση ἴσως.
Μακάριος ὅποιος τὰ θεϊκὰ μυστήρια
ξέρει καὶ μένει ἀγνός τὴν κάθε μέρα·
μὲ καθαρμούς ἀγνίζει τὴν ψυχὴ του,
τὸν κάθε ρύπο ἀπ' τὸ κορμί του διώχνει,
κι ὅλες τὶς ἀρετὲς φοράει στεφάνι,
κι ἔτσι μὲ ζῆλο ὑπηρετεῖ τὸν Κύριο.
Ἡ φρόνηση κι ἡ σέβαση τῶν θείων
τὸ πιὸ καλὸ καὶ πιὸ σοφὸ εἶναι πράγμα
γιὰ ὅσους θνητοὺς τὴν ἔχουν καὶ τ' ἀζίζιουν.

ΙΩΣΗΦ

Σοφὸς σάν εἶσαι τὴ σοφὴ λαλιά σου,

- σοφήν σοφοῦ παρ' ἀνδρός· ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ
 1150 ἤκω δ' ἔτοιμος τήνδ' ἔχων σκευὴν τάχει,
 ὅπως νέκυν θάψαιμι τὸν πεφιλμένον.
 Δεῖ γάρ νιν ὄντα καὶ πάρος σεπτὸν φίλον,
 ὅσον καθ' ἡμᾶς, καὶ νέκυν τοῦτον σέβειν.
 Πῶς χρὴ κατάγειν; πῶς δὲ πρὸς τύμβον φέρειν
 1155 πέπλοις ἐνειλίσσαι τε; Νῦν ἡγοῦ σύ μοι
 νέος γέροντι, παρθένος, σὺ γὰρ σοφός·
 ὡς οὐ κάμοιμ' ἄν, εἴθ' ἕως εἴθ' ἔσπερα,
 ἕως νέκυν θήσοιμι καινῷ μου τάφῳ.
 Ὅσον δέον γὰρ μὴ γένους κοινωνίαν
 1160 ἔχοντι μύστη, τοῦτον οἰκτεῖρω κἀγώ.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Ὅδ' αὐτὸς ὑμῶν ἀπόνως ἠγήσεται,
 καὶ πᾶσαν εὐμάρειαν ἐν χεροῖν διδοί.

ΙΩΣΗΦ

- Ἦ χρῆμα παγκαλὲς Θεοῦ, δέσποιν' ἐμή,
 τί Παῖδα πρὸς σὸν τήνδ' ἄγουσ' ἐρημίαν
 1165 ἔστηκας, αὐτῷ θρεομένη σαυτῆς λυγρά;
 καὶ σοι μόνος πάρεστι μύστης παρθένος,
 λιπῶν ἀδελφὸν ἐν χορῷ μυστιπόλων·
 ἄλλοι δ' ὄπαδοὶ τῶν γόνων πεπλησμένοι
 φεύγουσι, πολλῷ τῷ φόβῳ πεφρικότες,
 1170 οὐδ' εἶδον οὐδὲν τῶν νεωτέρων κακῶν·
 σὺ δ' οὐ πέφρικας δυσμενῶν ἀβουλίαν.
 Ἐγὼ δέδοικα μὴ τι βουλευσὴ νέον
 ὄμιλος ἐχθρός, δυσμενής, μισαιφόνος·
 βαρεῖα γὰρ φρῆν οὐδ' ἀνέξεται κλύειν,
 1175 κἂν νεκρὸν ἦν δοίημεν ἐντίμῳ ταφῇ.

1. Ἀναφέρεται στὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἰωάννη τὸν Ἰάκωβο.

φίλε άκριβέ μου, γνώρισα. Άπό δρόμο
 φτάνω μακρύ έτοιμος με σκεύη έντάφια,
 τόν τρισαγαπημένο νά κηδέψω.
 Φίλος μου τιμημένος ήταν πρῶτα,
 όσο έπρεπε, τόν σέβομαι και τώρα.
 Πῶς νά τόν κατεβάσω; Πῶς στό μνήμα
 στά έντάφια τυλιγμένο νά τόν φέρω;
 Σοφός, Παρθένε, νέος τὸ γέρο ὁδήγα.
 Δέ θ' άποστάσω οὔτε αὐγή οὔτε βράδυ
 ὡς τὸ νεκρὸ στό νέο νά βάλω τάφο.
 Δέν εἶμαι άπ' τή γενιά του μά ὅπως πρέπει
 σά μαθητής τόν κλαίω κι ἐγὼ μαζί σας.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Θάναι ὁδηγός σας ὁ ἴδιος δίχως κόπο·
 κάθε εύκολία στά χέρια σας θά δώση.

ΙΩΣΗΦ

Πλάσμα τοῦ Θεοῦ πανέμορφο, Κυρά μου,
 Δίπλα στό Γιό σου έστάθηκες σέ τόση
 έρμιά, γιατί; τήν πίκρα σου ξεσπώντας,
 μόνο ὁ Παρθένος μαθητής κοντά σου,
 τόν άδελφὸ ¹ έχει άφήσει με τοὺς άλλους.
 *Άλλοι γοερά θρηνώντας μαθητές του
 φεύγουν λαχταρισμένοι άπ' άγριο φόβο,
 καμιά άπ' τίς νέες τίς συμφορές δέν είδαν.
 Τὸ λυσσασμένο πλῆθος σὺ δέν τρέμεις,
 μά ἐγὼ φοβοῦμαι κάποια νέα ὁρμή του·
 εἶν' ὄχλος ἐχθρικός φριχτῶν φονιάδων.
 Δέ θ' άνεχτή ἡ σκληρή καρδιά τους οὔτε
 καν μιὰ σεμνή ταφή γιά τὸ νεκρὸ μας.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Οὐπω γὰρ οὐκ ἔληξαν, οὐδ' ἔσχον κόρον
μυαιφονίας καὶ κακῆς ἀβουλίας;

ΙΩΣΗΦ

Ζηλω σ' ἐν ἀρχῇ πῆμα κοῦδέπω μεσοῖ.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Τί δ' ἐστίν, ὦ γηραιέ; μὴ οἶγα, φράσον.

ΙΩΣΗΦ

- 1180 Ἦκουσά του λέγοντος, οὐ δοκῶν κλύειν,
θώκουσ προσελθόν, ἔνθα δὴ παλαιότεροι
θάσσουσι, σεμνὰν ἀμφὶ Σαλομῶν στοάν,
ὡς τόνδε νεκρὸν οὐκ ἔᾱ πρεσβυτέρων
ἄχλος, προσίων τῆσδε κοιράνω χθονός,
1185 θάπτειν. Ὁ μέντοι μῦθος εἰ σαφῆς ὄδε,
οὐκ οἶδα, βουλοίμην δ' ἂν οὐκ εἶναι τάδε.
Ἐμοὶ γὰρ αὐτὸν ἐξέδωκεν ὡς φίλω,
αὐτὸν δυσωπήσαντι λαβεῖν τὸν νέκυν.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

- Τὸ πᾶν ὄλωλεν, εἰ κακὸν προσοίσομεν
1190 νέον παλαιῶ, πρὶν τόδ' ἐξηνητηκέναι,
ὡς αὐτὸς εἶπεν, ἤματι τρίτῳ πέρασ
τὰ λυπρὰ λαβεῖν γηθοσύνη καρδίας.
Οὐ τοῦτο Πατὴρ Παῖδ' ἀνέξεται παθεῖν.
Παλαιὰ καινῶν λείπεται κηδευμάτων

1. Ἡ στοὰ αὐτὴ κατεῖχε τὸ ἀνατολικὸ μέρος τοῦ Ναοῦ· ἀναφέρεται

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Ἄκόμα δὲ σταμάτησαν, ἀκόμα
δὲ χόρτασε ἡ ψυχὴ τους λύσσα κι αἷμα;

ΙΩΣΗΦ

Μόλις πού ἀρχίζει τὸ κακό, καλέ μου!

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Τί τρέχει γέροντά μου; Μὴ σωπαίνης.

ΙΩΣΗΦ

Στις ἔδρες εἶχα πάει στὴν τιμημένη
τοῦ Σολομώντα στοὰ ¹, πού οἱ γέροι πᾶνε,
κι ἄκουσα κάνοντας πῶς δὲν προσέχω
ὅτι τῶν ἱερέων θὰ πάη τὸ σῶμα
νὰ πῆ στὸν ἡγεμόνα· δὲν ἀφήνει
νὰ θάψουν τὸ νεκρόν. Ἄν εἶναι ὁ λόγος
σωστός δὲν ξέρω. Ἄς ἦταν ὅμως ψέμα.
Γιατὶ σέ μέ πού ἰκέτεψα σὰ φίλος
δίνει τὴν ἄδεια τὸν νεκρὸ νὰ πάρω.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Ὅλα χαθῆκαν, ἂν κακὸ καινούργιο
φέρομε στὸ παλιὸ προτοῦ τελειώση.
Τὴν τρίτη ἡμέρα οἱ λύπες τέλος παίρνουν,
εἶπε, μὲς στῆς καρδιάς τὴν ἀναγάλλια.
Δὲ στέργει γιὰ τὸ Γιὸ τέτοια ὁ Πατέρας.
Κατώτερη ἢ παλιά ἀπ' τὴ νέα συγγένεια

¹ ἀπὸ τὸν Ἰωάννη (10, 23) καὶ τὴς Πράξεις (3, 11).

- 1195 *κοῦκ ἔστ' ἐκεῖνος τοῖσδε φίλος δόγμασιν.
 Αὐτούς γε μὴν δράσειεν· οὐ γὰρ παύσεται
 χόλου· σάφ' εἶπε καὶ κατεμπροῆσαι πόλιν.
 Ἐχθρούς γε μέντοι, μὴ φίλους, δράσειέ τι
 ἔκδικον ὄμμα Πατρὸς ἀμντήριον.*
- 1200 *Οὐ γὰρ μὰ τὴν δέσποιναν, ἦν αἰὲ σέβων
 ἐξ Υἱέος νῦν εἰλόμην ὧς μητέρα,
 χαίρων τις αὐτῶν τοῦδε διάξει φόνου.
 Θεὸς γὰρ, ὡς ἔγνωμεν ἐκ τῶν τεράτων,
 ὧν κατὸς εἶδες πολλὰ καὶ τὰ νῦν βλέπεις·*
- 1205 *οὐδ' ἠγνόησας ἡλίου τόσον σκότος,
 ἐπεὶδ' ἔκλινε καὶ μεθῆχ' ἔκουσίως
 ψυχὴν· μόρος γὰρ οὐποτ' ἦν ὑπέρτερος.
 εἰ μὴ κελευσθεὶς εἶκε τῇ καρὸς κλίσει.
 Τοῦνθένδε μᾶλλον φρικτὸν ἦν θέαμ' ὁρᾶν·*
- 1210 *γῆς γεῖσσα σαλευθέντα, ῥαγεῖσας πέτρας,
 τάφους τε νεκρῶν εἶδες ἀνεωγμένους.
 Ὡς δ' αὖ τις ἤκεν ἀνατινάσσων δόρυ,
 νόσσει παραστάς νειάτην πλευρᾶν ξίφει,
 ἀκμαῖος ἀνὴρ· τῆς τομῆς γὰρ ἠσθόμην*
- 1215 *πληγὴν βαθεῖαν, ὧλκα τραύματος βλέπων.
 Οὗτος μὲν ὧσε κατὰ πλευρᾶς πον δόρυ,
 πλευρᾶς νευγμένης δὲ θαυμαστῶς ὕδωρ
 ἔσταξεν εὐθύς αἱμά τ' οὐ πεφυρομένον·
 διπλοῦς γὰρ ἔστάλαξε κρονονὸς αὐτόθεν,*
- 1220 *φρικτὸν θέαμα· πᾶσι δ' ἦν φόβος θιγεῖν.
 Αὐτὸς δ' ὁ νύξας ἐκπλαγεὶς κέκραγέ πως·
 «Ὅντως ὁ παρῶν νεκρὸς ἐστὶ Παῖς Θεοῦ».*

1. Ἰω. 19, 17.

2. Λουκᾶ 23, 44.

3. Ἰω. 19, 30.

4. Ματθ. 27, 51· 52.

κι οὔτε ἀγαπάει αὐτὸς τὶς τέτοιες γυνῶμες.
 Θὰ τοὺς παιδέψη, τὸ θυμὸ δὲν παύει.
 Θὰ κάψη, εἶπε ξεκάθαρα, τὴν πόλη.
 Τοὺς ἐχθροὺς ἄς παιδέψη ὄχι τοὺς φίλους
 τοῦ Πατρὸς, τιμωρὸς φρουρὸς, τὸ μάτι.
 Κανένας, μὰ τῇ Δέσποινα πού πάντα
 τιμοῦσα κι ἀπ' τὸ Γιὸ μάνα τὴν πῆρα ¹,
 δὲ θὰ χαρῆ στὴ ζωὴ γι' αὐτὸν τὸ φόνο.
 Θεὸς εἶναι ὡς μαρτυροῦν τὰ θαύματά του,
 πού εἶδες πολλὰ καὶ τῶρ' ἀκόμα βλέπεις.
 Δὲν ἔνωσες τοῦ ἡλιοῦ τὸ μέγα σκότος ²,
 σάν ἔγειρε τὴν κεφαλὴ κι ἀφῆκε ³
 θέλοντας τὴν ψυχὴ; Δὲ θὰ νικοῦσε
 ὁ θάνατος, ἂν μὲ κλιτὸ κεφάλι
 δὲν τὸν καλοῦσε. Κι ἄλλο ἐσύ φριχτὸ εἶδες
 τῆς γῆς τὰ βάθη σείστηκαν κι οἱ πέτρες
 ράγισαν κι εἶδες ἀνοιχτοὺς τοὺς τάφους ⁴.
 Κι ὅταν τινάζοντας τὴ λόγχη κάποιος
 γερὸς στρατιώτης τὴν πλευρὰ του σκίζη
 μὲ τὸ σίδερο, τὸ νίωσα τὸ τραῦμα,
 βαθειὰ πληγὴ, τὸ σκίσιμο ὡς θωροῦσα.
 Χώνει λοιπὸν μὲς στὴν πλευρᾶ τὸ δόρυ
 κι ἀπ' τὸ ἀνοιχτὸ πλευρὸ νερὸ σταλάζει
 κι αἷμα μὲ μιᾶς, ὦ θαῦμα, χῶρια - χῶρια
 βρῦση διπλὴ σταλάζει ἀπ' τὴν πληγὴ του
 θέαμα φριχτό. Φοβοῦνται ὄλοι ν' ἀγγίξουν
 κι ὁ λογχιστὴς γεμάτος τρόμο κράζει
 «ἀλήθεια Γιὸς τοῦ Θεοῦ εἶν' ὁ σταυρωμένος». ⁵

5. Ὅ,τι λέγεται στοὺς στίχους 1212 - 1222 ἀπὸ τὸ Θεολόγο ἔχει λε-
 χθῆ καὶ στοὺς στίχους 1080 - 1094 ἀπὸ τὴ Θεοτόκο. Ὁ Χορὸς ἐπαναλαμβάνει
 στοὺς στίχους 1101 - 1105.

- Τλήμων τε μήτηρ ἔμπαρεοτῶσ' ἰκρίω,
 πίπτει στένουσα καί γε προσπιλνᾷ ξύλω·
 1225 ὤμωξε δ' εὐθύς καὶ περιπτύσσει πόδας
 καὶ χερσὶν ἠρύσατο δικρούνου ῥοῆς,
 κννοῦσά τ' ἀδᾷ τοιάδ'. «ἽΩ θεῖον κᾶρα,
 βροτῶν μὲν αὐτὸς καὶ θανῶν κήδη σαφῶς,
 κenoῖς τε καθάρσιον ἀνθρώπων γένους·
 1230 σὲ δ' οὐδὲ φροντίζει τις ἐνθεῖναι τάφω».
 Ἐπεὶ δὲ θρήνων καὶ γόων ἐπαύσατο,
 χηρίζουσ' ἄχραντον ἐξανασιῆναι δέμας,
 προσείχεθ' ὥστε κισσὸς ἔρνεσιν δάφνης.
 Χρόνῳ δ' ἀπαλλαγεῖσα τῶν γόων, ἔφη·
 1235 «Τί ταῦτ' ἀλύω; πειστέον Παιδὸς λόγοις
 ἔργοις θ' ὅσ' ὑπέδειξεν εἰς μαρτυρίαν,
 ὡς ἔστιν αὐτῷ πᾶν θελητὸν δυνατόν·
 καὶ τῶν ἀέλπτων τὸν πόρον αὐτὸς διδοῖ».
 Ταῦτ' εἶπε, καὶ παραντίχ' ὠράθης σύ μοι.

ΙΩΣΗΦ

- 1240 Θαυμάστ' ἔφησας, καὶ τὸ προᾶγμα δεικνύει.
 Ἄτὰρ σὺ γ' (οὐ γὰρ καιρὸς εἰδέναι τάδε
 δέοποιαν) ἠσύχαζε καὶ σίγα λόγον
 καὶ θᾶττον ὡς μάλιστα τῶνδ' ἔρημ' ἄγε·
 καὶ μὴ πελάζητ' ἐγγὺς ἐνθυμουμένοις,
 1245 μηδὲ προσέλθητ', ἀλλὰ φυλάσσεσθέ που
 ἄγριον ἦθος, στυγερεᾶς φύσιν φρενός.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ἽΩ καλλίνικοι, χαίρετ', ὦ φίλοι δύο,

1. Ὁ Θεολόγος μιλάει γιὰ χάρη τοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ Νικοδήμου· γι'

Ἡ ἄμοιρη μάνα δίπλα στὸ σταυρό του
πέφτει βογγώντας, σέρνεται στὸ ξύλο,
φωνάζει εὐθύς, τὰ πόδια του ἀγκαλιάζει,
στά χέρια ἀπ' τὴν διπλὴν ἀνάβρα παίρνει,
τὸν προσκυνᾷ καὶ λέει: «ἽΩ θεῖο κεφάλι,
γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νεκρὸς φροντίζεις,
τὸ αἷμα σου χύνεις καθαρμὸ τοῦ γένους·
δὲ νοιάζεται κανεὶς γιὰ τὴν ταφή σου».
Ἄφοῦ ἔπαψε τοὺς βόγγους καὶ τοὺς θρήνους
τ' ἄχραντο σῶμα θέλοντας νὰ ὀρθώση,
τὸν ἀγκαλιάζει, ὅπως κισσὸς τῆ δάφνη.
Τέλος σὰ μέρωσε ἀπ' τοὺς θρήνους, εἶπε·
«Γιατὶ θρηνώ; Τὰ λόγια του ἄς ἀκούσω,
τὰ ἔργα του, πού κι' αὐτὰ τὸ μαρτυροῦνε,
πὼς ὅ,τι θέλει κιόλας ἔχει γίνει,
σ' ἀνέλπιστα ὅσα, αὐτὸς τῆ λύση δίνει».
Αὐτὰ εἶπε καὶ σ' ἀντίκρυσσε πού ἐρχόσουν ¹.

ΙΩΣΗΦ

Θαυμάσια. Συμφωνοῦν μ' ὅσα ἔχουν γίνει.
Μὰ ὦρα ἢ Κυρὰ δὲν εἶναι νὰ τὰ μάθη.
Σύχασε τώρα πιά, τὸ λόγο πάψε
καὶ τὸ γοργότερο ἀπὸ τούτους φύγε.
Μὴ σιμώνης καθόλου θυμωμένο,
μὴν τοὺς πλησιάζετε μὰ φυλαχτῆτε
ἀπ' ἄγρια φύση καὶ καρδιά ὄλη μίσος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γενναῖοι μου, ὦ φίλοι δυό, ἡ χαρὰ μαζί σας,

αὐτὸ περιλαμβάνει στὸ λόγο του κάπως περισσότερα στοιχεῖα, πού ὑπογραμμίζουν τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ (στ. 1193, στ. 1203, στ. 1221).

- ὁ Νικόδημος σὺν Ἰωσήπῳ δίῳ,
 εἰς καιρὸν ἤκατ', εἶγε δ' εἶ πεπράχατε.
- 1250 Πιστοῖς φίλοις γὰρ συμφορὰ τὰ τῶν φίλων
 πίπτοντα κακῶς καὶ φρενῶν ἀνθάπτεται.
 Σπεύσατε νῦν, σπεύσατε, καταγάγετε·
 πρὸς τοῦτο γὰρ ἤκοντας ἄμφω νῦν βλέπω·
 ἄνιτ' ἄνιτε θᾶσσον, ὡς ἂν μοι νέκυν
- 1255 καταγάγητε, δεσποτείας ὠλένας
 ὅπως κατασπάσοιμι καὶ σύμπαν μέλος,
 κνουῦσα σάρκα, ἄσπερ ἐξεθρεψάμην.

ΙΩΣΗΦ

- *Ἐξίθ, ἄπιθι μὴ οἷ τις μαιφόνων
 κακῶς δράσειεν, οὐδ' ὄρᾱν ἀνέξεται.
- 1260 Ἡμεῖς δ' ἄνιμεν, ὡς ὄρᾱς, καὶ τὸν νέκυν
 καταγάγωμεν χερσὶν ἰδίαις τάχει.
 Ναί, φίλε Νικόδημε, σὺ πρῶτος τάχει
 ἔμβαινε πηκτὰς κλίμακος πρὸς ἐμβάσεις,
 ἐκπασσαλεύσων διγλῶφου δοκοῦ δέμας
- 1265 λέοντος, ὃν γέγηθε θηράσας λαός.
 Σὺ δ' ἔξιθ' ὡς τάχιστα, καὶ θρηνοῦσά περ·
 ὡς ταῦτ' ἄραρε, κοῦκ ἔχεις ἰσχὺν ὅπως
 ταῦτ' ἀνατρέψης, κἂν στένης κἂν δακρῦνης.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Δειλαί' ἐγὼ, δύστηνος, εἰ Παῖδ' οὐκ ὄρῳ
 1270 κἂν τεθνεῶτα, μέχρι καὶ τύμβος λάβῃ·
 φύγω δὲ δῆμον, ἵνα μὴ τι καὶ πάθω.
 Παιδὸς γὰρ ἄνευ τίς ἔρωσ μοι τοῦ βίου;
 Κλαῦσαι νεκρὸν μοι Παῖδα καὶ θάψαι πάρες,

Νικόδημε καὶ σὺ Ἰωσήφ θεϊκέ μου.
 Πόσο καλὰ στήν ὥρα ἔχετε φτάσει.
 Γιὰ τὸν πιστὸ τὸ φίλο δυστυχία
 τοῦ φίλου ἢ συμφορά, τοῦ καίει τὰ σπλάχνα.
 Τρέξετε, ὦ τρέξετε, κατεβάσετε τον·
 γι' αὐτὸ κι οἱ δυὸ σας ἤρθατ' ὅπως βλέπω.
 Ἄνεβῆτε γοργὰ καὶ τὸ νεκρὸ μου
 φέρτε μού τον, τὰ χέρια τὰ θεϊκά του
 γιὰ ν' ἀσπαστῶ, φιλιὰ νὰ τὸν γεμίσω,
 τῆ σάρκα νὰ φιλήσω ποὺ ἔχω θρέψει.

ΙΩΣΗΦ

Πήγαινε πιὸ καλὰ, μήπως σοῦ κάμη
 κακὸ κάποιος κακοῦργος βλέποντάς σε.
 Ἐμεῖς τώρα ἀνεβαίνομε ὅπως βλέπεις
 καὶ τὸ νεκρὸ μας φέρνομε ἐδῶ κάτω.
 Ἔλα, Νικόδημε· γοργὰ σὺ πρῶτος
 τῆ σκάλα ἀνέβα· εἶναι γερὴ κι ἀντέχει.
 Βγάλε ἀπ' τὰ σταυρωτά τὸ λέοντα ξύλα,
 ποὺ σκότωσε ὁ λαὸς καὶ καμαρώνει.
 Ναί. Σὺ θές νὰ τὸν κλάψης, μὰ τραβήξου
 γοργὰ. Τελείωσαν τοῦτα, νὰ τ' ἀλλάξουν
 δὲν τὸ μποροῦν τὰ δάκρυά σου κι οἱ θρῆνοι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Δύστυχη ἐγώ! Τὸ Γιό μου νὰ μὴ βλέπω,
 ὅς εἶναι καὶ νεκρὸ στὸ μνήμα ὡς νάμπη,
 ν' ἀποφύγω τὴν ὀργὴ τοῦ κόσμου.
 Χωρὶς τὸ Γιό μου στῆ ζωὴ τί θέλω;
 Ἄφησε στῆν ταφὴ του νὰ τὸν κλάψω,

ψαῦσαι ποδῶν τε καὶ κατασπάσαι μέλη.

1275 Ἐγὼ τάλαινα χεῖρ ἐμή, νεκροῦ λαβοῦ.

ΙΩΣΗΦ

Μὴ μὴ προσοίσης χεῖρα, μηδ' ἄψη νεκροῦ,
μη δῆτ' ἐπεὶ μιν ταῖνδ' ἐγὼ θάψω χεροῖν,
τὸν Νικόδημον εἰσφέρων συνεργάτην,
μύρων χύσιν φέροντα δαφιλεστάτην,

1280 ὡς μή τις αὐτὸν δυσμενῶν καθυβρίσῃ,
πέπλους ἀνασπῶν σῶμά τ' ἐκφέρων τάφου.

Ὡς γὰρ προσήκει μὴ γένους κοινωνίαν
ἔχοντι, καὶ γὰρ τὸν νέκυν τιμῶ φίλον.

Πῶς δ' οὖν κομίζειν ἢ τί χρῆ διδρακότας

1285 τὸν νεκρὸν ἡμᾶς οἷ χαρίζεσθαι φρενί,
φρόντιζ'· ἐμοῖς δὲ χρωμένῃ βουλεύμασι,
σιγῇ φέρ'· ἔσται γὰρ τὸ πᾶν πανευπρεπές.
Οὐδ' ὠμὸν εἰς σὸν Παῖδα τεθνεῶτ' ἴδης·
εἶναι γὰρ Ἰουδαῖος οὐκ ἀναίνομαι·

1290 ἀτὰρ τοσοῦτον οὐ δυνήσομαι ποτε
τὸν σὸν πιθέσθαι Παῖδ' ὅπως οὐκ ἐσθλὸς ἦν,
οὐδ' εἰ τὸ σύμπαν τῶν βροτῶν λέγει γένος
καὶ τὴν ὄρεινὴν γραμμάτων πλήσειέ τις
ὔλην, ἐπεὶ μιν ἐσθλὸν ὄντ' ἐπίσταμαι.

1295 Ἐκτείν' ὄμως, ἄνασσα, χεῖρας σὸν κόραις,
δέξαι τε νεκρὸν Παῖδα σὸν πεφιλμένον,
καὶ κλαῦσον, ὡς βούλοιο, καὶ ψαῦσαι μελῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Κάλλιστον εἶπας μῦθον, ἐν δ' εὐεργέταις

τὰ πόδια ν' ἀσπαστῶ, νὰ τὸν φιλήσω.
Δόλιο μου χέρι, τὸ νεκρὸ σου πιάσε.

ΙΩΣΗΦ

Τὸ χέρι μὴν ἀπλώνης, μὴν ἀγγίζης
τὸ σῶμα, ἔργο δικό μου εἶν' ἡ ταφή του.
Θᾶχω καὶ τὸ Νικόδημο βοηθό μου
μὲ ἀρώματα πολλὰ νὰ τὸν ἀλείψῃ.
Κάποιος ἀπ' τοὺς ἐχθροὺς μὴν τὸν προσβάλλῃ,
τὰ σάβανα ἀνασπώντας, τὸ κορμί του
βγάζοντας ἀπ' τὸν τάφ. Ὅπως ταιριάζει
σὰ φίλος τὸν τιμῶ ὄχι συγγενῆς του.
Πῶς ὁμως νὰ τὸν πάρουμε ἢ τί πρέπει
νὰ κάνουμε ποὺ νὰ σ' εὐχαριστήσῃ,
σκέψου. Μὰ ἡ συμβουλή μου ἐμένα τούτῃ:
σώπαινε· κι ὅ,τι εἶναι σωστὸ θὰ γίνῃ.
Καμιὰ στὸ Γιό σου δὲ θὰ δῆς ἀπρέπεια.
Εἶμαι κι ἐγὼ Ἰουδαῖος καὶ δὲν τ' ἀρνιέμαι
γι' αὐτὸ δὲ θὰ μπορέσω νὰ πιστέψω
ποτέ, πῶς ἄριστος δὲν εἶναι ὁ Γιός σου
κι ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα ἄς τὸ λή ἀκόμα
κι ὅλα ἄς γεμίση κάποιος τὰ βιβλία.
Ἄριστος ἦταν καὶ καλὰ τὸ ξέρω.
Κυρά, τὰ χέρια ἀπλώστε κι οἱ κοπέλλες
νεκρὸ τὸ Γιὸ τὸ λατρευτὸ σου δέξου·
κλάψε ὡς ποθεῖς καὶ γλυκοφίλησέ τον ¹.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τὸν πιὸ γλυκὸ εἶπες λόγο, μὲ τοὺς φίλους

στίχοι. Πόσο ὠραία μᾶς δίνεται ἐδῶ ὁ Ἰωσήφ!

- τὸ λοιπὸν ἤδη καὶ φίλοις ἔση πλέον,
 1300 ὡς καλλίνικος ἢ κλέος νίκης μέγα.
 Οὐκοῦν, γεραιῆ φίλτατ' Ἰωσήφ, λάβε,
 ἐναγκάλισαι Παῖδα καὶ προσέλκυσαι.
 Λαβοῦ λαβοῦ νῦν καὶ κατόρθωσον δέμας,
 ὄρθου κεφαλὴν, πῆχυν ἐνθεὶς αὐχένι
 1305 ἐνδέξια, πλευρὰν δὲ τοῦδ' αἰείρατε.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

*Ἐκτειν' ἄνασσα, χεῖρας, αἶ τ' ἄλλαι κόραι,
 δέχνησθε νεκρόν, ὃς νεκροῖς ζωὴν διδοῖ,
 κἀγὼ δ', ὅσον δύναμις, ὑποδέξομαι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- *Ἄγ', ὧ τάλαινα χεῖρ ἐμή, νεκρόν λάβε.
 1310 Φεῦ φεῦ, τί λεύσσω; ταῖν χεροῖν τί νῦν φέρω;
 τίς ἐστιν οὗτος, ὃν νέκυν χεροῖν ἔχω;
 πῶς καὶ νιν ἢ δύστηνος εἰδλαβουμένη
 πρὸς στέρνα θῶμαι; τίνα θρηνήσω τρόπον;
 αὐτὸς δὲ δοίης καὶ προσειπεῖν σ' ὡς νέκυν
 1315 καὶ πᾶν κατασπάσαι με σὸν μέλος, Τέκνον.
 Χαῖρ', ὕστατόν σ' ὀρώσα νῦν προσφθέγγομαι,
 ὃν μήποτ' αὐτὴ φύσασ' ὄφελον νέκυν
 τανῦν ιδέσθαι φθίμενόν σ' ὑπ' ἀνόμων.
 Δὸς ἀσπάσασθαι μητρὶ δεξιὰν χέρα.
 1320 ὦ φιλτάτη χεῖρ, ἧς ἐγὼ πόλλ' εἰχόμεν
 προσειχόμεν θ' ὡς κισσὸς ἔρνεσι δρυός.

1. Οἱ τρεῖς στίχοι ἓνας ζωγραφικὸς πίνακας γεμάτος κίνηση καὶ σεβασμὸ γιὰ τὴν ἀποκατήλωση.

2. Ἡ σκηνὴ τῶν σκηνῶν ὁ νεκρὸς πολυφίλητος καὶ πανσέβαστος συν-

σ' ἔχω στὸ ἔξῃς καὶ μὲ τοὺς εὐεργέτες,
 σὰ νικητὴν ἐκεῖ ποὺ ἡ νίκη ἀξίζει.
 Καλέ μου Ἰωσήφ, σεβάσμιε φίλε, πιάσε,
 σφίξε τὸ Γιό μου μὲς στὴν ἀγκαλιά σου.
 Πιάσε τὸ σῶμα, στύλωσέ το ὀλόρθο,
 δεξιὰ τὸ χέρι κάτω ἀπ' τὸ λαιμό του,
 στῆσ' τὸ κεφάλι, ὑψῶστε τὴν πλευρά του.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Κυρά, τὰ χέρια σου ἄπλωσε καὶ οἱ ἄλλες ¹,
 νεκρὸ δεχτῆτε αὐτὸν ποὺ ζωὴ χαρίζει
 κι ἐγὼ μαζί μὲ σᾶς θὰ τὸν κρατήσω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Καημένο χέρι, τὸ νεκρὸ σὺ πιάσε.
 Ὦμιέ, τί βλέπω, τί κρατῶ στὰ χέρια;
 Ποιὸς εἶναι τοῦτος ποὺ νεκρὸ ἀγκαλιάζω;
 Τὸν εὐλαβοῦμαι ἢ δόλια, πῶς στὸ στῆθος
 νὰ τὸν κρατήσω, πῶς νὰ τὸν θρηνησω ²;
 Δῶσε μου κι ὡς νεκρὸ νὰ σοῦ μιλήσω
 καὶ ν' ἀσπαστῶ τὸ σῶμα σου, Παιδί μου.
 Σοῦ λέγω τώρα τὸ στερνὸ μου 'χαῖρε'
 ἐγὼ ποὺ οὐδέποτε νὰ σὲ γεννοῦσα,
 ἂν ἦταν οἱ ἄνομοι νὰ σὲ σκοτώσουν.
 Τὸ δεξιὸ χέρι δῶσ' μου νὰ φιλήσω,
 χέρι μου λατρευτὸ ποὺ κράτα πάντα
 καὶ ποὺ κρατιόμουν σὰν κισσὸς σὲ δέντρο.

ἄμα Γιὸς στὰ γόνατα τῆς Μάνας. Τὸ θεϊκὸ καὶ ἀνθρώπινο στοιχεῖο σὲ μοναδικὴ σύζευξη καὶ ἰσορροπία, ὅπως μόνο ἓνας μεγάλος θεολόγος καὶ ποιητὴς μποροῦσε νὰ πραγματοποιήσει.

- ὦ φίλον ὄμμα, φίλτατον δέ μοι στόμα
 καὶ σχῆμα καὶ πρόσωπον εὐγενῆς Τέκνου·
 ὦ γλυκυτάτη προσβολή τῶν χειλέων·
 1325 ὦ θέσκελος χρῶς, πνεῦμά θ' ἡδιστον Τέκνου·
 ὦ θεῖον ὀδμῆς ἄσθμα· καὶ γὰρ ἐν κακοῖς
 οὐδ' ἠσθόμην σου κἀνεκουφίσθην κέαρ.
 Τί σ' ὦδ' ἀτίμως ἠθέλησας τεθνάναι;
 τί τὴν τεκοῦσαν μητέρ' ὀρφανὴν σέθεν
 1330 τέθεικας; Οἴμοι, συνθάνοιμί σοι, Τέκνον.
 Θανεῖν με κρεῖττον ἢ θανόντα σε βλέπειν.
 Πῶς ἐξ ἀνάδου καὶ μύσαντος ὀμματος
 ἐξω παρηγόρημα; πῶς δ' οἴσω μένειν;
 ὦ χρωτὸς ἠδὲ πνεῦμα· μάτην ἄρα σε
 1335 ἔθρεψε, Τέκνον, μαζὸς οὐμὸς σπαργάνοις;
 μάτην δ' ἐμόχθουν καὶ κατεξάνθην πόνοις;
 ἀρχῆς ἀπ' ἄκρης σῶν ξένων γενεθλίων;
 Ἦ πολλὰ μὲν ζῶν, πολλὰ δ' εἰς ἄδου μολῶν,
 Παγκράτορος Παῖ, τῆς ἐμῆς ἠψω φρενός.
 1340 Ἐκ τῶνδε πρώτων πρώτον ἄρξομαι λέγειν.
 Ὑβρις μὲν, ἥγ' ἔσφηλε πάντων μητέρα
 καὶ πατέρα πρώτιστον, ὃς βροτῶν γένος
 ἔσπειρε κἀξήμησε κάλλιστον θέρος,
 τεκεῖν μ' ἔθηκε παραδόξως σ', ὦ Τέκνον,
 1345 εὐδοξον, ὡς ἔδοξε σῶ Γεννήτορι,
 πρὶν ἢ γενέσθαι κἀμὲ καὶ πᾶσαν κτίσιν.
 Κἀπεὶ δ' ἐτέχθην, Πατρός, οἶμαι, σοῦ κρίσει
 τρέφειν με Πατὴρ οὐ βροτεῖαν ἐσχάραν
 μήτηρ τ' ἔδωκεν ἱεροὺς ἀμφὶ δόμους·
 1350 ἐνθ' ἐκτραφεῖσαν χειρὸς ἀγγέλου ξένως
 εἰς καιρὸν ἀνδρὶ σῶφρον' ἐκδέδωκέ με
 γερουσία ξύμπασα, τηρεῖν ἐννόμως,
 οὐκ ἄθειε καὶ τοῦτο, θεία δὲ κρίσει,

Γλυκά μου μάτια, αγαπημένο στόμα
 πρόσωπο κι ὄψη εὐγενική τοῦ Γιοῦ μου·
 ὦ ὀλόγλυκο φιλή τῶν δυὸ χειλιῶν σου,
 ὦ σῶμα θεῖο κι ἀνασαιμιὰ ὄλο γλύκα.
 Ὡ ἀναπνοή ὀλη μύρο! Σ' ἔχω νιώσει
 στά πάθη μου κι ἀλάφρωνε ἡ καρδιά μου.
 Γιατί ἔτσι αἰσχρὰ βουλήθης νὰ πεθάνης;
 Γιατί ὀρφανή τὴ μάνα σου ἔτσι ἀφήνεις;
 Στὸ θάνατό σου πάρε με μαζί σου,
 κάλλιο νεκρὴ παρά νεκρὸ νὰ σ' ἔχω.
 Ἀπὸ κλειστά βασιλεμένα μάτια
 παρηγοριά ποιά νάχω; Πῶς θὰ ζήσω;
 Πνοή ἀπ' τὸ σῶμά σου! Μάταια μὴν τάχα
 τὸ στήθος σ' ἔθρεψε στά σπάργανά σου;
 Μάταια μοχθοῦσα κι ἔλιωνα ἀπ' τὸν πόνο
 ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς θαυμαστῆς σου γέννας;
 καὶ στή ζωὴ κι ὡς πᾶς στὸν Ἄδη τώρα
 ὁ Γιὸς τοῦ Δυνατοῦ καίεις τὴν καρδιά μου.
 Πρῶτ' ἀπ' τὰ πρῶτα ἀρχίζω νὰ σᾶς λέω.
 Ἡ ἀμαρτία ποὺ πλάνεψε τὴ μάνα
 ὄλων καὶ τὸν πατέρα ποὺ τὸ γένος
 ἔσπειρε τῶν θνητῶν κι ἄριστο θέρο
 θέρισε, αἰτία ἦταν νὰ σὲ γεννήσω
 μὲ θαῦμα, Γιέ μου, ὡς θέλησε ὁ Πατέρας,
 πρὶν γεννηθῶ κι ἐγὼ κι ὁ κόσμος ὅλος.
 Κι ἀφοῦ γεννήθηκα, μὲ τοῦ Πατρός σου
 γνώμη θαρρῶ δὲ μὲ κρατοῦν στὸ σπίτι
 κι ἡ μάνα μου στὸ ναὸ μὲ παραδίνει.
 Κι ἐδῶ ἀπ' ἀγγέλου χέρι ἀναθρεμμένη
 στήν ὦρα σ' ἄντρα φρόνιμο μὲ δίνουν
 ὄλοι οἱ γερόντοι κηδεμόνα νάχω,
 ὄχι κι αὐτὸ χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ Κύριος,

- ὡς εὐλόγως ἔλεγχον εἰς καιρὸν φέρω
 1355 καὶ παιδαγωγὸν Παιδός, οὗ γονῆς ξένος.
 Μένω γὰρ αὖθις παρθένος τεκοῦσά σε
 αὐτὴ θ' ἑαυτὴν οἶδ' ὅπως ἀγνή μένω,
 σύ τ' αὐτὸς οἶδας, ὡς τὰ πάντ' εἰδὼς σαφῶς.
 Σοῦ τ' ἐξ ἐμοῦ τεχθέντος, ἐκ Πατρὸς Θεοῦ,
 1360 οὐκ εὐπρεπεῖς ἔθεντο πολλοὶ μοι λόγους,
 ψευδῶς τεκεῖν βάζοντες ἐκ τινος βροτῶν.
 Κοῦκ ἤρκεσάν μοι ταῦθ' ὑβρισθῆναι μόνον,
 ἀλλ' ἔδραμον φεύγουσα κεῖς Αἰγυπτίαν
 ἔτλην τε πολλὰ καὶ κατεξάνθη πόνους.
 1365 Ἄλλ' εἶδον ἐξαίσια σοὶ πεπραγμένα,
 καὶ πάντα συμβάλλουσα καὶ θαμβουμένη,
 οὗ θνητὸν ὦμην σ' οὐδ' ἐδείμαινον θανεῖν·
 ἀλλὰ σε πατρὸς Ἀβραὰμ σύνθημά τι
 πρόσβενμά θ' αἶ τε μυρίαὶ γερουσίαι
 1370 δοκος θ', ὃν ὤμοκας πρὶν εἰς σωτηρίαν,
 θανεῖν ἔπεισαν κάπικουρῆσαι γένει.
 Ἐντεῦθεν ἔτλης καὶ τόκον τε καὶ πότμον·
 καὶ γὰρ δὲ μισθὸν τῶν ἀφερτάτων πόνων
 ἐν ἀγκάλαις κρατοῦσα νεκρὸν σ', ὦ Τέκνον,
 1375 θρηγῶ γε πικρῶς καὶ στένω καὶ δακρῶν·
 θρηγῶ, σοφιστὴν δ' ἄλλον οὐκ ἐπάξομαι.
 Πέπλοις δ' Ἰωσήφ εὐπρεπῶς σ' ἀμφιάσαι
 ἔτοιμός ἐστι, πρὸς δὲ καὶ τεῦξαι τάφον
 καὶ ξυγκενῶσαι μυρίων μύρων χλιδὴν,
 1380 ἣν Νικόδημος ἦλθεν εὐψύχως φέρων,
 βαιὸν φιλοφρόνημα νεκροῖσιν φίλοις·
 τί γὰρ τὸ κέρδος ἐκ μύρων τεθνηκόσι;
 Τὰ δ' ἐν νεκροῖσι φροντιεῖ Πατὴρ σέθεν,
 οὗς πάντα αὐτός, ὡς σκυλεύματ' ἐξάγοις

1. Λουκᾶ 1, 73 (τὸ ἄσμα τοῦ Ζαχαρία).

νᾶναι προστάτης μου καὶ τοῦ παιδιοῦ μου
 φύλακας, πού εἶσαι ξένο ἀπ' τῆ γενιά του.
 Κι ἀφοῦ σέ γέννησα παρθένα μένω,
 ἀγνή πῶς εἶμαι ξέρω τὸν ἑαυτό μου,
 καὶ σὺ τὸ ξέρεις πού ὄλα τὰ γνωρίζεις.
 Κι ὡς ἀπ' τὸ Θεὸ σέ γέννησα Πατέρα,
 λόγια ἄπρεπα σέ βάρους μου σκορποῦσαν,
 ἀπὸ θνητὸ πῶς σ' εἶχα κάμει τάχα.
 Δὲν ἔφτανε ἡ ταπείνωσή μου τούτη
 μὰ καὶ στὴν Αἴγυπτο ἔπρεπε νὰ φύγω,
 βάσανα πλῆθος, μ' ἔλιωσαν οἱ πόνοι.
 Μὰ εἶδα τὰ θαύματ' ὄλα πού ἔχεις πράξει,
 μὲς στὴν ψυχὴ τὰ γύριζα ὄλη θάμπος,
 θνητὸ δὲ σ' εἶχα κι ἔτσι δὲ φοβόμουν
 πῶς θὰ πεθάνης. Ἀλλὰ ἡ συμφωνία
 μὲ τὸν πατέρα Ἀβραάμ¹, τόσες πρεσβεῖες,
 τόσοι γερόντοι κι ὁ ὄρκος νὰ μᾶς σώσης
 νὰ ῥθῆς βοηθὸς πεθαίνοντας σέ κάμουν.
 Ἐσὺ γέννα καὶ θάνατο ὑπομένεις,
 κι εἶναι ὁ μισθός μου οἱ ἀβάσταχτοί μου πόνοι,
 στὴν ἀγκαλιὰ νεκρὸ νὰ σ' ἔχω Γιέ μου,
 νὰ σέ θρηνηῶ πικρὰ μὲ μαῦρα δάκρυα·
 θρηνηῶ καὶ ἄς γίνῃ ἐξηγητὴς μου ὁ θρηῆνος.
 Ἔτοιμος κι ὁ Ἰωσήφ μὲ πέπλα ὡς πρέπει
 νὰ σέ ντύσῃ, τὸ μνῆμα νὰ σοῦ φτιάξῃ
 καὶ χίλια μύρα νὰ σοῦ ἀδειάσῃ πλοῦσια,
 πού πρόθυμα ὁ Νικόδημος σοῦ φέρνει,
 μικρὸ στὸ νεκρὸ φίλο δῶρο ἀγάπης·
 ἀλλιῶς, τί τὸ νεκρὸ ὠφελοῦν τὰ μύρα;
 θὰ σέ νοιαστῇ ὁ Πατέρας σου στὸν Ἄδη,
 πᾶς τοὺς δεσμῶτες ὄλους νὰ λυτρώσης,

- 1385 αἶδος οὖς καθεῖρξεν, οὖς συνήρπασε,
 κἀδδῆσεν ἐν δεσμοῖσι πανζόφου στέγης.
 Μυστηρίων δὲ τῶνδ' ἀπορρήτων φανὰς
 ἔδειξε Πατῆρ, παῖδ' ἀποσφάξας μόνον·
 ἔφη τε μύστης ἀδτανέψιος σέθεν,
- 1390 μείζων ἀπάντων, ὡς ἔφης, θεηγόρων,
 ὃν δῆμος ἐκδέδωκεν Ἑβραίων σφαγῆ,
 σεμνὸν πολίτην, κἀπὶ πλείστων ἄνδρ' ἕνα
 φανέντα φοῖβον, γυμνόν, ἄσιτον, μόνον·
 τροφῆ δ' ἀμεμφεῖ πᾶσιν ἦν κεχρημένος,
- 1395 ἐσθῆτα προστρόπαιον ἐγχλαινούμενος,
 μόνοις δ' ἀποτρόπαιον οἷς πέμφιξ χλιδή,
 αὐχμῶν, πινώδης, λυπρὸν ἀμπρεύων βίον,
 ἦχι ξυνοικεῖ δαψιλῆς ἐρημία,
 ῥείθροισιν ὠκὺς ἐνθ' Ἰορδάνης ῥέει.
- 1400 Ὡς τῆς ταφῆς ἔδειξε φανὰς αἰσίας.
 τρισημερεύσας ἐν βυθῶ θεοπρόπος.
 Καὶ ταῦτα μανθάνουσα, τέρψιν ἐμφέρω,
 караδοκοῦσα καὶ ταφῆς ἰδεῖν τέλος.
 Οὕτως ἄρ' ἔτλης, Τέκνον, ἤδη τὸν μόρον,
- 1405 κἀκεῖνα τῶν νῶν δραμάτων αἰτιά σοι,
 σπεύσαντι θανεῖν κἀπικουρῆσαι βροτοῖς.
 Ἄλλ' οὐκ Ἰούδας, οὐδ' ὁ τάλας Πιλάτος
 διπλῆν δίκην φύγωσιν, ἀλλὰ σφᾶς τίσει
 ἔκδικον ὄμμα Πατρὸς ἀμντήριον,
- 1410 πόλιν τε πᾶσαν καὶ στρατὸν μαιφόνον.
 Ἐδρας, ἔδρασας, μὴ δόκει λεληθέναι,
 Πόντιε, δίκης ὄμμα πανδερχέστατον,

1. Ἀνάμνηση τῆς θυσίας τοῦ Ἀβραάμ. Γεν. 22, 10.

2. Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Λουκᾶ 7, 28.

3. Ματθ. 3, 4.

πού ἄρπαξε ὁ Ἄδης καὶ κλειστοὺς κρατᾷει
 στ' ἄραχλο σπίτι βαριαλυσωμένους.
 Τ' ἀπόρρητα μυστήρια αὐτὰ ὁ Πατέρας
 φώτισε μὲ σφαγὴ τοῦ ἀκριβογιοῦ του ¹.
 Κι ὁ συγγενὴς σου τῶπε αὐτὸ προφήτης ²
 ἀπ' ὅλους τοὺς προφῆτες πιὸ μεγάλος,
 πού στή σφαγὴ τὸν ἔδωσαν οἱ Ἑβραῖοι.
 Ἦταν σεμνὸς κι ἔλαμπε μὲς σὲ πλῆθος
 ἢ ἀγνότητά του, ἢ γύμνια του, ἢ νηστεία
 κι ἢ μοναξιά του· καθαρὴ ἢ τροφή του·
 μὲ φτωχικὸ ντυνόταν πάντα ροῦχο ³
 - ἄσχημο γιὰ ὅσους στή χλιδὴ ζοῦν μόνο -
 ἀχτένιστος, τραχύς, σκληρὴ ἢ ζωὴ του
 ἢ τέλεια ἐρμιά συντρόφισσά του εἶν' ὅπου
 γοργὰ κυλάει τὸ ρέμα του ὁ Ἰορδάνης.
 Αἴσια σημάδια τῆς ταφῆς σου δείχνει
 τὶς τρεῖς του μέρες στὸ βυθὸ ὁ προφήτης ⁴.
 Τὰ ξέρω αὐτὰ καὶ μιὰ χαρὰ ἀπὸ μέσα
 μοῦ λέει 'καρτέρει τῆς ταφῆς τὸ τέλος'.
 Αὐτὸς λοιπὸν ὁ θάνατός σου, Γιέ μου
 κι αὐτές τῶν τωρινῶν οἱ αἰτίες παθῶν σου·
 πεθαίνοντας τὸν κόσμον νὰ βοηθήσης.
 Μὰ μήτε ὁ Ἰούδας μήτε κι ὁ Πιλάτος
 τῆ διπλῆ δίκη ὁ ἄθλιος νὰ ξεφύγει,
 τὸ τιμωρὸ τοῦ Θεοῦ νὰ τοὺς παιδέψη
 τὸ μάτι, αὐτούς, τὴν πόλη τ' ἄγριο πλῆθος·
 τῶπραξες, Πόντιε, δὲν ξεφεύγεις τώρα
 τὸ μάτι, πού ὅλα τὰ θωρεῖ τῆς Δίκης

4. Τὸ περιστατικὸ τοῦ Ἰωνᾶ πού προεικονίζει τὴν ταφή τοῦ Κυρίου.
 Ματθ. 27, 40· Ἰωνᾶ 2, 1.

- κἂν χειρας ἀπένιζες, ὡς ἔξω φόνου·
ὡς χῶ προδοὺς ἔρριψε μισθὸν τοῦ φόνου,
1415 ὦπερ δέον μὲν ἐν δέρῃ θεῖναι ξίφος,
δέον δὲ λυγρὸν αὐχέν' ἐνθεῖναι βρόχοις,
ἢ κύμασι γλανκοῖς ἀφανίσαι δέμας,
ρίψαντι πρὸς θάλασσαν ἰχθύσιν βοράν.
Εἰ μὲν γὰρ ἀπλῶς ἄνδρ' ἐπώλησας, τάλαν
1420 (στρέφω γὰρ εἰς σὲ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου),
εἰ μὲν τιν' ἐξέδωκας ἄλλον εἰς φόνον,
νόμῳ πολιτῶν συμφορὰν ὑπέσχεσθαι ἄν·
νῦν δ', ὅς σε πολλῶν ἠξίωσε χαρίτων,
ῥύστης τε παντὸς ἤκε Πατρόθεν γένους,
1425 πέπρακας, ἐκδέδωκας εἰς φόνον φθόνῳ·
καὶ τίσιν οἶαν σ' οὐχ ὑποστῆναι θέμις;

ΙΩΣΗΦ

- Ἦδη κέκριται παντάδικος ἐνδίκως
μύστης ὁ παγκάκιστος ἐκδοὺς Δεσπότην·
ᾧπτο κρεμαστοῖς ἐν βρόχοις ἠρτημένος·
1430 βρόχων δὲ θᾶσσον ὑπόθεν χαμαιριφῆς
πίπτει πρὸς οὐδας μυρῖοις οἰμώγμασι·
κακοῦ γὰρ ἐγγὺς ὢν ὁ τάλαν οὐκ ἔγνω.

ΧΟΡΟΣ

Εὐ γ' εὐ κέκριται καὶ κατώρθωται δίκη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἦ Τέκνον, ὡς ἄρ' ἐστὶ σὸς Πατὴρ μέγας,

1. Ματθ. 27, 24.

2. Ματθ. 27, 5.

κι ἄς ἐπλυνες τὰ χέρια σὰν ἀθῶος¹.
 Ρίχνει² κι ὁ Ἰούδας τὸ μισθὸ τοῦ φόνου·
 σπαθὶ τοῦ ἀξίζει τὸ λαιμὸ νὰ κόψη
 ἢ σὲ θηλειὰ τὸ τράχηλο νὰ σφίξει,
 ν' ἀφανιστῆ στὸ κύμα τὸ γαλάζιο,
 στῆς θάλασσας τροφή τὰ τόσα ψάρια³.
 Ἔνα ὅποιον ἄνδρα, δύστυχε, ἂν πουλοῦσες
 (στρέφω τώρα τὸ λόγο μου σ' ἐσένα)
 ἂν γιὰ σφαγὴ παράδινες κάποιο ἄλλον,
 τῆς πολιτείας θὰ σ' ἔκριναν οἱ νόμοι.
 Μὰ τώρα αὐτὸν ποὺ τόσα σοῦχει δώσει
 κι ἀπ' τὸν Πατέρα λυτρωτῆς μᾶς ἦρθε
 πούλησες ἀπὸ φθόνο καὶ γιὰ φόνο
 παράδωσες· ποιὰ τιμωρία σοῦ πρέπει;

ΙΩΣΗΦ

Ἔχει κριθῆ ὁ τρισάδικος πιά δίκαια,
 ὁ μαθητῆς ποὺ πρόδωσε τὸν Κύριο·
 ἀπὸ θηλειὰ τὸν εἶδαν κρεμασμένο
 κι ἀπ' τῆ θηλειὰ στὴ γῆ πεσμένος ξάφνου
 μὲ βογγητὰ πολλὰ δερνοχτυπιέται·
 δὲν ἔνωσε πῶς τὸ κακὸ ἦταν δίπλα.

ΧΟΡΟΣ

Σωστή εἶν' ἡ κρίση κι ἔγινε τὸ δίκαιο

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γιέ μου, πόσο ὁ Πατέρας σου εἶναι μέγας·

3. Ματθ. 18, 6. Λουκᾶ 17, 2.

- 1435 ὀρθῶς ἀκούσας τῶν ἐμῶν κατευγμάτων.
 Ἐπαισεν αὐτὸν ῥόπτρον, ὡς προδόντά σε,
 ἄπιστον, ἄθεον, παράνομον, ἄδικον
 κλέπτην γὰρ ὄντα καὶ Θεοῦ ῥάπτῃν φόνου
 καὶ μὴ θέλοντ' ἐπιστρέφειν πονηρίας,
- 1440 οὕτως ἔδει νιν τῷδε κατθανεῖν μόρῳ.
 Ὅλοιτ' ὄλοιτο πανδίκως κακεργάτης,
 κέρδος μέγιστον τῆς ἐπιστροφῆς φυγῶν.
 Ἔστιν Θεός τις, ἔστιν ἄλκιμος, μέγας·
 ἔστιν δὲ καὶ Πρόνοια καὶ κρίσις Θεοῦ.
- 1445 Ἀπέπτυσ' οὐδεὶς ἀσεβῆς Θεῷ φίλος
 Λάξυσθ' ἄγοντες εἰς καινὸν λοιπὸν τάφον,
 χωρεῖτε, θάπτειτ' ὀλβίῳ τύμβῳ νεκρόν.
 Ἔχει γὰρ οἷα δεῖ γε νεοτέρων πέπλα,
 βαιὸν παρηγόρημα τοῖς τεθνηκόσι.
- 1450 Λοκῶ δὲ τοῖς θανοῦσι διαφέρειν βραχύ,
 εἰ πλουσίων τις τεύξεται κτερισμάτων·
 κενὸς δὲ κόμπος ἐστὶ τῶν ζώντων τάδε.
 Κρύψατε γοῦν πρόσωπον ὡς τάχος πέπλοις·
 φαύσατε χερσί, θάψατ' ἐν τάχει νέκνον,
- 1455 τὸν κατθανόντ' Ἀνακτ' Ἰουδαίων ὑπο
 αἴρειν φοράδην τὸν νεόδμητον χρεῶν.
 Ὡ Παῖ παναιτίου Θεοῦ παντεργάτα,
 τί γὰρ τελεῖται τοῖς βροτοῖς ἄνευ σέθεν;
 τί δ' οὐ θεόκραντόν γε τῶνδ' ἐστίν; Ἰώ·
- 1460 ἰὼ ἰώ·
 Βασιλεῦ, Βασιλεῦ, πῶς σε δακρύσω;
 Θεέ μου, Θεέ μου, πῶς σε καλέσω;
 φρενὸς ἐκ φιλίας τί ποτ' ἄρ' ἄσω;

ἄκουσε ὀρθὰ ὅσα εὐχήθηκα καὶ τοῦπα,
 τὸν προδότη μὲ ρόπαλο χτυπάει·
 ἄπιστος κι ἄθεος ἦταν, δίχως πίστη,
 κλέφτης, παράνομος τοῦ Θεοῦ φονέας.
 Κι ἀφοῦ τὸ φθόνο ἀρνήθηκε ν' ἀφήση,
 μὲ τέτοιο θάνατο ἔπρεπε νὰ πάη.
 Δίκαιο μεγάλο νὰ χαθῆ ὁ κακοῦργος,
 ποὺ τῆς μετάνοιας κλώτσησε τὸ κέρδος.
 Ὑπάρχει ὁ Θεὸς κι ὁ Δυνατὸς κι ὁ Μέγας
 καὶ Πρόνοια ὑπάρχει τοῦ Θεοῦ καὶ κρίση.
 Φίλος του οὐτ' ἓνας ἀσεβῆς δὲν εἶναι.
 Σηκῶστε τον καὶ φέρτε τον στὸ μνήμα¹
 τὸ νέο· ἐμπρὸς στὸν ὄλβιο τάφο βάλτε
 τὸ νεκρὸ· ἔχει τὰ σάβανα ποὺ πρέπει,
 μικρὴ παρηγοριὰ τῶν πεθαμένων.
 Λίγο τοὺς νοιάζει τοὺς νεκροὺς νομίζω
 μὲ πλούσια ἂν τοὺς στολίσωμε στολίδια·
 κούφια ὅσων ζοῦνε μόνο ἀλαζονεῖα.
 Τὴν ὄψη του σκεπάστε μὲ τὰ πέπλα,
 πάρτε τον σηκωτά, πιά θάψτετὸν
 τὸ Βασιλιά ποὺ σκότωσαν οἱ Ἑβραῖοι.
 Τὸ νέο νεκρὸ στὰ χέρια τώρα πάρτε.
 Ὡ Γιὲ τοῦ παναιτίου Θεοῦ, τὰ πάντα
 ποὺ ἔπλασες· τίποτα χωρὶς ἐσένα.
 Τᾶχει ὅλα τοῦτα ὁ Θεὸς ἀποφασίσει.
 Ἄλὶ καὶ τρισαλί!
 Βασιλιά, Βασιλιά, πῶς νὰ σὲ κλάψω;
 καὶ πῶς νὰ σ' ὀνομάσω, Θεέ μου, Θεέ μου;
 Λιώνει ἡ ψυχὴ μου, πῶς νὰ σὲ θρηνήσω;

¹Ἰω. 19, 40.

κεῖσαι γὰρ ὑφάσμασι τοῖσδ' εἰλιγμένος
 1465 ὁ σπαργάνοις πρὶν ἐντεταργανωμένος.

ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ

Φέρ' ὦ γεραιέ, κραῖτα τοῦ τρισολβίου
 ὀρθῶς προσαρμόσωμεν, εὔτονον δὲ πᾶν
 σῶμ' ἐξακριβώσωμεν εἰς ὅσον πάρα.

ΙΩΣΗΦ

Ἦ φίλτατον πρόσωπον, ὦ νέα γένυς,
 1470 ἰδοὺ καλύπτρα τῆδε σὴν κρύπτω κάραν·
 τὰ δ' αἰμόφυρτα καὶ κατηλοκισμένα
 μέλη σὰ καὶ μέρη πέπλοις καινοῖς σκέπω,
 πλευρὰν νυγεῖσαν πᾶσαν ἡματωμένην.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ναὶ πρὸς Θεοῦ, συνέρξατ'· ἐν δέοντι γάρ,
 1475 ὡς ἐγγύς ἐστι νυκτὸς ἤδη καὶ κνέφας.
 Ὅρθώσατ' ἐκτείνοντες ὀλβίαν δέσρην·
 μικρὸν τόδ' οἰκούρημα φίλῳ Δεσπότη.
 Κομίζετ' αὐτόν, ὡς ἰδοῦσ' ἐν ὄμμασιν
 ποῦ κείσεται Παῖς, κεῖσε θρηνοῦσα μενῶ,
 1480 ἕως τρίτον λάμπειεν ἡμαρ γλυκὺ μοι.
 Ἦ πένθος οἶον οἶον ἐκράνθη, Τέκνον·
 κοινὸν τόδ' ἄχος πᾶσιν ἠγοῦμαι βροτοῖς·
 κοινὸν τόδ' ἄχος πάντας ἀέλπτως φθάνει·
 φθάσοι δὲ καὶ πάγκοινων εἴθε χάρμα μοι.

Μέσα στὰ ἐντάφια αὐτὰ σ' ἔχουν τυλίξει,
στὰ σπάργανα¹ πού ἐγώ σέ τραγουδοῦσα.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Γέροντα ἐδῶ, τοῦ τρισμακαρισμένου
βάλ' ἴσια τὸ κεφάλι, τὸ κορμί του
ἄς τὸ ξαπλώσωμε, ὡς νὰ ζῆ, μὲ χάρη.

ΙΩΣΗΦ

Ὁψη γλυκύτατη, μορφή ὅλη νιότη!
Σκεπάζω τώρα τὸ σεπτὸ κεφάλι,
τὰ αἰμόφυρτά σου αὐλακωμένα μέλη
μὲ ὑφάσματα ὀλοκαίνουργια τὰ κρύβω,
τὴν ἀνοιχτὴ πλευρὰ τὴ ματωμένη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Βοηθήστε πρὸς Θεοῦ, κι εἶναι ὅ,τι πρέπει.
Κοντεύει ἡ νύχτα πιά καὶ τὸ σκοτάδι.
Λίγο πιὸ πάνω βάλτε τὸ κεφάλι,
σὲ Κύριο ἀγαπητὸ λίγη εἶναι ἡ χάρη.
Πάρτε τον, μὲ τὰ μάτια ν' ἀντικρύσω
ποῦ ὁ Γιός μου θὰ ταφῆ κι ἐκεῖ νὰ κλαίω,
ὡσπου ἡ γλυκεῖα νὰ λάμψη τρίτη μέρα.
Τί πένθος πού ξαπλώθηκε, Παιδί μου,
θλίψη κοινὴ θαρρῶ γιὰ ὅλο τὸν κόσμο,
θλίψη κοινὴ πού ἀνέλπιστα προφταίνει.
Μακάρι κι ἡ κοινὴ χαρὰ νὰ φτάση.

ΙΩΣΗΦ

- 1485 Ἔπεσθέ μοι, φέρωμεν ὄλβιον βάρους,
 δὲ πόλλ' ἀνατλάς μυρίοις αἰτήμασιν
 ἔσχον, τόδ' εὐρῶν κοιράνου δωρήματι,
 γυμνόν, τρισύλω, κείμενον ξύλω λαβῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Φεῦ φεῦ, πρὸς αὐτοῦ τοῦδε, φῶτες, ἀτρέμας
 1490 χρωτὸς χεροῖν ἄπτεσθε τοῦ Θεοβρότου
 καὶ πρόσφορ' αἴρεθ', ἔλκετ' αὐτε ζύντονα.
 Ἰδοῦ γάρ, ὡς ἔοικεν, ἐγγὺς καὶ τάφος.
 Ὡμοι, γυναῖκες, γῆς Γαλιλαίας τέκνα,
 ἤδη τέθειται καὶ καλύπτεται λίθῳ.
 1495 Δεῦτ' ἴτε, κοῦραι, καὶ κατιδοῦσαι νέκυν,
 προσείπατ' αὐτὸν καὶ προπέμψατε χθονός,
 ὡς οὔ ποτ' ἄλλον τοῦ γένους ῥύστην, ἰώ
 ὕψεσθε, κεί μὴ ταῦτ' Ἰουδαίοις δοκεῖ.
 Χωρεῖτε, χωρεῖτ'· οὐκέτι βλέπειν φέρω
 1500 τάφῳ τεθέντα καὶ καλυφθέντ' ἐν πέτρῳ,
 ὃς ἐκ πέτρας ἔβλυσεν ὕδωρ πατράσι
 καὶ νῦν πέτρας ἔροηξεν ἠωρημένος,
 νεκρῶν τε τάφους ἠνέωξε δυνάμει.
 Στῶμεν δὲ μικρόν, ὡς προσείπω τὸν νέκυν.
 1505 Οἴχη ποθεινὸν Τέκνον, εἰς ἄδου δόμους,
 κρύπτη δὲ κρύψιν, ἣν σὺ κρυβῆναι θέλεις,
 ἦκων ἐς αἶδαο πανζόφου στέγην,
 ἄδη δὲ πικρότατον κέντρον ἐμβάλης.
 Οἴχη νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας,

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΤΑΦΟ

ΙΩΣΗΦ

Ἄκολουθεῖτε, ἀγαπημένο βάρος
σηκώνομε, μὲ χίλια παρακάλια
ποῦ πῆρα δῶρο ἀπὸ τὸν Κυβερνήτη·
γυμνό, νεκρὸ τὸν πῆρα ἀπὸ τὸ ξύλο.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Μὲ προσοχή, γιὰ τ' ὄνομά του, ὦ ἄνδρες·
τοῦ Θεοῦ - ἀνθρώπου ἀγγίζετε τὸ σῶμα·
ὅλοι μαζί σηκώνετε, ὅπως πρέπει,
εἶναι κοντὰ πιά ὡς φαίνεται κι ὁ τάφος.
Ἰμιέ, τῆς Γαλιλαίας τῆς γῆς γυναῖκες,
στὸν τάφον του εἶναι, ἡ πέτρα τὸν σκεπάζει,
Κόρες μου, ἔλατε, τὸ νεκρὸ κοιτάξτε
κατευοδῶστέ τον, πέστε του 'χαῖρε'.
Ποτὲ σωτῆρα ἄλλο τοῦ ἀνθρώπου, ἀλί μου,
δὲ θά δῆτε κι ἄλλα ἄς θαρροῦν οἱ Ἑβραῖοι.
Ἄς πᾶμε, ἄς πᾶμε. Δὲν μπορῶ νὰ βλέπω
μὲς στὸ μνημεῖο νὰ τὸν σκεπάζη ἡ πέτρα,
αὐτὸν ποῦ ἀνάβρυσε νερὸ ἀπ' τὴν πέτρα¹
καὶ σταυρωμένος ράγισε τὶς πέτρες
καὶ τῶν νεκρῶν τοὺς τάφους ἔχει ἀνοίξει².
Δυὸ λόγια στὸν νεκρὸ νὰ πῶ, σταθῆτε.
Τέκνο γλυκό μου, πᾶς στὰ σπίτια τοῦ Ἄδη
χάνεσαι, ὅπως τὸ θέλησες ὁ ἴδιος,
στὴν κατασκότεινη τοῦ Ἄδη τῆ χώρα
νὰ τὸν καρφώσης μὲ πικρὴ σαῖτα;
Στὴ χώρα τῶν νεκρῶν, στοῦ Ἰσκιου τὶς πύλες

2. Ματθ. 27, 51· 52.

- 1510 θέλων φανεῖναι καὶ καταναγᾶσαι γένος,
 Ἄδὰμ ἀναστῆσαί τε πατέρα βροτῶν,
 ὧν οὐνεκ' εἶδος προσλαβὼν θνητὸν φέρεις.
 Ἦκεις τ' ἐς ἄδου τὸν βαθύγνοφον σκότον,
 θανῶν πρὸς ἐχθρῶν, μητέρ' ἀθλίαν λιπῶν.
- 1515 Ἢ δ' εὐμένεια τοῦ Πατρὸς σ' ἀποκτενεῖ,
 ἢ τοῖσιν ἄλλοις γίνεται σωτηρία·
 τό τ' ἐσθλὸν ὡς εἰς πότμον ἦλθε σοὶ Πατρός·
 ὄδυρμα πικρὸν γῆ σε, Τέκνον, λαμβάνει,
 ἦκοντ' ἐς αἶδαο πανζόφου πύλας,
- 1520 ἄδη τὸ δριμύτατον ἐμβαλεῖν βέλος.
 Καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῷ τῷδε κατέρχῃ μόνος,
 λήψῃ δὲ νεκρούς, οὐδ' σὺ ληφθήσῃ νεκροῖς,
 ῥύσῃ τε πάντας, ὧν ἐλεύθερος μόνος.
 Μόνος γὰρ ἀνῆρ ταῦτα θαρρῶν ἰκάνεις,
- 1525 μόνος σὺ φύσεως ὑπερκάμνεις βροτῶν.
 Ἔσχον δ' ἀγῶνες, οἳ σ' ἔμιμνον, νῦν τέλος,
 νίκην τε λοιπὸν κατ' ἐναντίων ἔχεις,
 ἄδην, ὄφιν, θάνατον ἰσχυρῶς τρέπων.
 Σοφὸς σοφὸς σύ, καὶ σοφῶς ἔτλης πότμον,
- 1530 ὡς κοινὸν οἶτον σῶ καταβάλλῃς μόρφ,
 κὰν τῇ χθονὶ στηρίζον ἐνθήσεις κλέος,
 γῆς ἐξανίσχων καὶ φέρων σωτηρίαν,
 εἰς συγγένειαν Πατρὸς ἀμείψας δέμας.
 Αἰθίς γὰρ ἔλθῃς κλεινός, ἀοπάσας γένος,
- 1535 ὦναξ, Ἄναξ ἄφθιτε, σὺ Θεὸς μένων,
 μορφῇ τε σῆ συνῆψας ἀνέρος φύσιν·
 καὶ νῦν ἐς αἶδαο κατέρχῃ δόμους,
 σπεύδων φαεῖναι καὶ καταναγᾶσαι ζόφον.

1. Ὁ ἀθάνατος Πατέρας, ἡ θνητὴ μάνα. Ἡ διαλεκτικὴ σοφία τοῦ Γρη-

φτάνεις, τὸν κόσμον μὲς στὸ φῶς νὰ λούσης.
 Θὲς ν' ἀναστήσης τὸν Ἀδάμ, πατέρα
 τῶν θνητῶν, ποὺ γι' αὐτοὺς θνητὸς ἐγένης.
 Ἔρχεσαι στοῦ Ἄδου τὸ πηχτὸ σκοτάδι.
 Σὲ σκότωσαν οἱ ἐχθροί, τὴ μάνα ἀφήνεις.
 Σὲ θανατώνει ἡ ἀγάπη τοῦ Πατέρα¹,
 ποὺ γιὰ τοὺς ἄλλους εἶναι ἡ σωτηρία·
 καὶ τοῦ Πατέρα ἡ δόξα θανάτός σου·
 θρῆνος πικρός! Ἡ γῆ σὲ παίρνει, Γιέ μου,
 στοῦ Ἄδου τὶς κατασκότεινες τὶς πύλες,
 τοῦ Ἄδου νὰ ρίξης τὴν πικρὴ σαίτα.
 Γι' αὐτὸ σὲ τοῦτον μόνος κατεβαίνεις,
 θά πάρης τοὺς νεκρούς, δὲ θά σὲ πάρουν,
 ὁ ἐλεύθερος θά τοὺς ἐλευθερώσης.
 Μόνος τὸ θάρρος τοῦτο ἀπ' ὅλους ἔχεις.
 Μόνος τὴ φύση ξεπερνᾷς τοῦ ἀνθρώπου.
 Οἱ ἀγῶνες ποὺ σὲ πρόσμεναν τελειῶσαν,
 σοὺ μένει νὰ νικήσης τοὺς ἐχθρούς σου
 καὶ νὰ συντρίψης Θάνατο, Ἄδου, Φίδι.
 Σοφὸς σοφὰ τὸ θάνατό σου ἐδέχτης
 τὴ μοίρα τὴν κοινὴ μ' αὐτὸν ν' ἀλλάξης
 δόξα λαμπρὴ στὴ γῆ νὰ θεμελιώσης
 μὲ τὴν ἀνάστασή σου ποὺ ὅλους σώζει,
 τὸ πατρικὸ ξανά παίρνοντας σῶμα.
 Πάλι θάρθῃς μὲ δόξα καὶ θά σώσης
 τὸ γένος μας Θεὸς μένοντας, ὦ αἰώνιε
 Βασιλιά, ποὺ ἔλαβες μορφήν ἀνθρώπου.
 Στοῦ Ἄδου τὴ χώρα τώρα κατεβαίνεις
 μέσα στὸ φῶς τὸ λόγον σου νὰ λούσης.

γορίου, ποὺ γίνεται σοφία δραματικὴ, γιὰ νὰ δώση ὑψηλὲς ποιητικὲς πραγματοποιήσεις.

- Εὐ δ' εὐγε λίπης τήνδε δυσμενῶν χθόνα,
 1540 εἰς ἣν γε πρῶτον ἦκες, Ἰσραήλ δόμους,
 ὀλωλότα πρόβατα ποιμᾶναι θέλων
 καὶ συνθεσίας ἐκπερᾶναι πατράσι,
 μορφῇ συνάψας τοῦ Θεοῦ βροτῶν φύσιν.
 Σὲ γὰρ Πατὴρ γεννᾷ μὲν ἄρρεύστως αἰεΐ·
 1545 ἐγὼ δ' ἔτικτόν σ' αὔθις ἀγνεύουσ' ἔτι,
 μορφὴν λαβόντα πρὸς Θεοῦ βροτησίαν.
 Ἄλλ' ἐγγενεῖς σῆς μητρός, οὐδ' ἦκιστ' ἐχρῆν,
 θαυμαστὰ πολλὰ σφίσιν ἐξειργασμένον
 ἄρρητ' ἀμνήτοισιν εἰδέναι βροτοῖς,
 1550 σωτήρᾳ σ' οὐκ ἔφασκον ἐκφῦναι Θεοῦ,
 ἀλλὰ με νυμφευθεῖσαν ἐκ θνητοῦ τινος
 τεκεῖν σ' ἐλήρουσιν καὶ γάμους ψευσαμένην
 λέχους ἀμάρτημ' ἐς Θεὸν μ' ἀναφέρειν
 καὶ νῦν κτανεῖν σ' ἔσπευσαν ἀνόμως φθόνῳ,
 1555 ἐχθροῦ σοφίσμαθ' ὧν νιν οὕνεκα κτανῶν,
 ἄλλων τε πάντων παγκάκων σοφισμάτων,
 παύσεις στροβοῦντα κόσμον ἐν σοφίσμασι,
 καὶ μιν σιδηραῖς ἀρμόσας ἐν ἄρκυσι
 στήσεις κακοῦργον τῆς κακουργίας, Τέκνον.
 1560 Σφᾶς δ' αὔθις αὐτοὺς ἐκ χθονὸς τῆσδ' ἐκβαλεῖς,
 ἄλλοις δὲ δώσεις καὶ πόλιν τε καὶ κράτος,
 ὡς συμβόλοις εἴρηκας ἤδη σοῖς φίλοις·
 ἐν οἷς χορεύσεις καὶ καταστήσεις τὰ σὰ
 μυστήρι' ἰν' ἧς ἐμφανῶς Θεὸς βροτοῖς,
 1565 ὡς ἐν πόλῳ ξύμπασιν· ἐς δ' ἄλλην χθόνα,
 εὐ διαθεῖς τάνθενδ', ἀναστήσεις κράτος.

1. Ματθ. 15, 24.

2. Τὸ ἐπίρρημα 'ἀρρεύστως'. Ἀπήχηση τῶν δογματικῶν ἀγώνων γιὰ τὴν Τριάδα.

Τί ώραία που ἀφήνεις τῶν ἐχθρῶν τῆ χώρα,
 τῆ χώρα τοῦ Ἰσραὴλ ὅπου πρωτόρθες,
 γιὰ νὰ ποιμάνης πρόβατα χαμένα
 καὶ συμφωνίες παλιές σου νὰ τελειώσης¹
 δένοντας θεία μορφή μ' ἀνθρώπου φύση.
 Σὲ γεννᾶ αἰώνια δίχως ροή² ὁ Πατέρας
 κι ἀγνή ἐγὼ πάλι μάνα σου ἔχω γίνει,
 θνητοῦ μορφή ὁ Πατέρας σοῦχει δώσει.
 Μὰ οἱ ὁμόφυλοί μου ἀπ' ὅ,τι πρέπει ἐνάντια,
 πολλὰ θαυμάσια ἐνῶ τοὺς εἶχες κάμει,
 ἀπόρρητα γιὰ ὅσους ἀμήητοι εἶναι,
 σωτήρας ἀπὸ Θεοῦ τ' ἀρνιοῦνται ὅτι ἦρθες.
 Πῶς ἀπὸ γάμο μου μέ θνητό κάποιο
 σὲ γέννησα φλυαροῦσαν καὶ τὸ γάμο
 σὰν πρόσβαλα, στὸ Θεὸ ἔριχνα τὸ σφάλμα·
 τῶρ' ἄνομα σὲ σκότωσαν φθονώντας.
 Τέχνες τοῦ ἐχθροῦ. Γι' αὐτές θὰ τὸν συντρίψης
 καὶ γιὰ τίς ἄλλες πάγκακές του τέχνες,
 νὰ μὴ στρουφάη μέσ στην ψευτιά τὸν κόσμο·
 μέ δίχτυα σιδερένια νὰ τὸν δέσης,
 νὰ πάψη πιὰ νὰ κακουργῇ ὁ κακοῦργος.
 Αὐτοὺς γοργὰ ἀπ' τῆ χώρα νὰ τοὺς διώξης
 σ' ἄλλους νὰ δώσης πόλη κι ἐξουσία,
 ὅπως μέ σύμβολα³ στοὺς φίλους σου εἶπες.
 Πρῶτος ἀνάμεσά τους σύ, θὰ ἰδρύσης
 τὰ μυστήριά σου, Θεὸς στή γῆ νὰ λάμψης
 μὰ καὶ στὸν οὐρανὸ καὶ σ' ἄλλη χώρα
 ρυθμίζοντας τὰ ἐδῶ κράτος θὰ στήσης.

3. Μάρκ. 12, 9.

- Δεῖ γὰρ πόλιν τήνδ' ἐκμαθεῖν, κεῖ μὴ θέλει,
 νῦν οὐσ' ἀμαθῆς τῶν γε σῶν μυστηρίων,
 ἄλλην τε πᾶσαν γηγενῶν παροικίαν,
 1570 ἢ θεομαχεῖ τὰ κατὰ σέ, σπονδῶν τ' ἄπο
 ὠθεῖ σ', ἐν εὐχαΐς δ' οὐδαμοῦ μνεῖαν ἔχει·
 οὐπω γὰρ οἱ τάλανες ἔγνωσαν γόνον
 ἤκοντα Πατρὸς ἐκ πόλου πρὸς γῆν κάτω.
 Ὡν οὐνεκ' αὐτοῖς δεῖξον, ὡς εἰ σὺ Θεός·
 1575 δεῖξεις δὲ πάντως· ἦν δ' Ἰουδαίων γένος
 ὀργῇ σὺν ὄπλοις ἐξάγειν χθονὸς θέλης
 ἄροδην, ἐλάσεις Ἀδσόνων στρατηλάτας,
 οὐδ' σφῶν ἀνάσσειν ἠρετίσαντ' ἀφρόνως,
 σὴν δεσποτείαν ὡς ἀπηγορευκότες,
 1580 ἄνακτα τὸν Καίσαρ' ἀνηγορευκότες.
 Ποιῆν γὰρ ἄθρῶ σοῦ πότμου ζωηφόρου,
 πῦρ ἐγγὺς οἴκων καὶ δόμων ἐρείπια
 τεφροῦμεν' ἤδη, πυρὸς ἄσβεστον φλόγα,
 ἀθάνατον Θεοῦ πόλιν πρὸς τήνδ' ὕβριν
 1585 αἰνῶ δὲ κρίσιν, ἄβατον ἢ πέδον τότε
 τίθησι πᾶσι τοῖς φονευταῖς σου, Τέκνον,
 οὐδ' τὰς Λυδῶν πανευκλεεῖς λιπῶν πόλεις
 Φρυγῶν τε, Περσῶν ἠλιοβλήτους πλάκας,
 Βάκτρια τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα
 1590 Μήδων παρελθῶν Ἀράβων τ' εὐδαίμονα,
 ἔθνη τὰ μακρὰν ἐν σκότῳ βεβυσμένα,
 πᾶσάν τ' Ἀοίαν, ἦν παρ' ἄλμυρὰν ἄλα
 Ἑλλησι κεῖσθαί φασι βαρβάρους θ' ὁμοῦ,
 1595 ἐς τήνδε πρῶτον ἦλθες Ἑβραίων χθόνα,
 ἢ σ' ἐς τάφον τίθησιν ἐκ σφαλῆς νέκυν.
 Ἰώ, Θεοῦ μέλαθρα καὶ πόλις φίλα,
 ὦ καλλίπυργον ἄστν Δαυΐδου χθονός,

Πρέπει νά μάθη κι ἄς μή θέλη ἡ πόλη
 τούτη, πού τὰ μυστήρια σου δέν ξέρει
 καί κάθε πόλη ἀνθρώπων νά τὰ μάθη
 πού μάχεται τῆ θεότητά σου κι ἔξω
 σέ διώχνει ἀπό θυσίες καί προσευχές της.
 Ἄκόμα οἱ δύστυχοι δέν ἔχουν νιώσει
 στή γῆ πώς ἦρθες Γιός τοῦ Θεοῦ ἀπ' τὰ οὐράνια.
 Για τοῦτο δεῖξε τους Θεός πώς εἶσαι.
 Καί θά τοὺς δείξης. Μ' ἂν τὸ γένος θέλη
 ἡ ὀργή σου μ' ὄπλα νά τὸ ξεριζώση,
 θά φέρης τοὺς Ρωμαίους τοὺς στρατηλάτες,
 πού ἀνόητα διάλεξαν γιὰ κυβερνητές.
 Τῆ βασιλεία σου ἀπόκρουσαν οἱ Ἑβραῖοι
 καί βασιλιά τὸν Καίσαρα διαλέξαν.
 Νάτη, γιὰ τὸ ζωοδότη θάνατό σου,
 νάτη ἡ ποινή· τὰ σπίτια ἡ φλόγα ζώνει
 στάχτη καί σκόνη καί ἡ φωτιά θρασεύει.
 Ἡ ὀργή τοῦ Θεοῦ ἡ ἀθάνατη τὴν πόλη
 χτυπᾷ. Σωστή εἶν' ἡ κρίση, Γιέ μου·
 ἀπ' τοὺς φονιάδες σου ἔρμη ἡ χώρα ἄς μείνη.
 Ἄφησες τῆς Λυδίας καί τῆς Φρυγίας
 πόλεις λαμπρές, ἡλιόβολες πεδιάδες
 τῶν Περσῶν, Βάκτρια κάστρα καί περυνώντας
 καλότυχη Ἀραβία καί ἄγριους Μήδους,
 στή νύχτα βουλιαγμένα ἀπόμακτρα ἔθνη,
 τὴν Ἀσίαν ὅλη στ' ἄλμυρό πλάι κύμα,
 Ἑλλήνων κλῆρο καί μαζί βαρβάρων,
 μὲ πολιτεῖες ὠριόπυργες μεγάλες
 σ' αὐτῆ τῆ χώρα τῶν Ἑβραίων πρωτόρθες,
 πού ἀπ' τὸ σταυρὸ νεκρὸ σέ θάβει τώρα.
 Ἄλλι, πόλη ἀκριβή, τοῦ Θεοῦ παλάτι,
 τῆς χώρας τοῦ Δαυῖδ πανώριο κάστρο,

- ὦ θαλάμευμα τῶν πάλαι θεοπρόπων,
 1600 θεοκτόνων σπήλαιον ὡς νῦν ἀνέφους·
 πῶς σε στενάξω; πῶς σε θρηγήσω φόνου;
 Ἄλλ' ὦ λιποῦσαι Γαλιλαίας χωρίον,
 ἐμὸς θίασος, ἃς συνεμπόρους ἐμοὶ
 ἐκεῖθεν ἔλκει μυστίδας μυστηρίων
 1605 ὁ νῦν νέκυς, φεῦ, τῷ λάκῳ τεθειμένος,
 ἔατε τὰπιχώρι' ἐν νεκρῷ μέλη,
 λεπτοῖς δὲ θρήνοις νῦν μιν ἀνυμνήσατε,
 ἔπειτ' Ἄνακτα ζῶντ' ἀνευφημήσατε,
 ὡς ἔστιν ἐλπίς ἀσφαλεστάτη δ' ἐμοί.
 1610 Χωρεῖτε, χωρεῖτ', οὐκέτ' εἰμι προσβλέπειν
 οἷα πρὸς αὐτοῦ τὸν τάφον καὶ τὸν λίθον.
 Εἴκωμεν οὖν, εἴκωμεν, ὦ φίλοι κόραι.
 Ἴτ' ἴτε, κἀπίωμεν ἡσύχῳ βάσει
 εἰς δῶμ' ἐν ᾧ θηλυγενὲς μένει γένος,
 1615 μήτηρ ὅπου μάλιστα Μάρκου Μαρία,
 μύστην ὅπου θίασον οἶμαι συντρέχειν·
 κἀκεῖ μενοῦμεν γλυκεροῦ φάους δρόμον·
 ἢ μᾶλλον ἀπίωμεν ἐς παιδὸς νέου,
 ὃν μοι τέθεικεν υἱὸν Υἱός μοι μόνος.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

- 1620 Ναὶ καὶ δίκαιον τοῦτο, οὐκ ἄλλως λέγεις·
 ἐκεῖσε δεῖ, δέσποινα, νῦν ἀπιέναι,
 ὥστ' ἄσσον οὔσας τοῦ τάφου πάντα σκοπεῖν,
 πᾶσαν δὲ τὴν αὖριον ἡσύχως ἔχειν
 τῆς ἐντολῆς ἔκητι καὶ μένειν κνέφας,
 1625 κνέφας φαινὸν τῆς τριτάτης ἡμέρας,

τῶν προφητῶν σου τῶν ἀρχαίων ἐστία,
 σπήλαιο τῶν θεοκτόνων ἔχεις γίνεи.
 Γιά τὸ ἔγκλημά σου πῶς νὰ σέ θρηνήσω;
 Συντρόφισσές μου, πού ἔχετε τὰ μέρη
 τῆς Γαλιλαίας ἀφήσει καὶ σᾶς ἔχει
 φέρει ἀπὸ κεῖ ὁ νεκρὸς ποῦναι στὸ μνημα,
 γιὰ χάρη μου, τῶν λόγων του μαθήτριες,
 τὰ μοιρολόγια μας ἀφήστε τώρα,
 πέστε του μόνο ἔν' ἀπαλὸ τραγούδι
 καὶ ζωντανό, ὅπως σίγουρα πιστεύω,
 τὸ βασιλιά σέ λίγο θ' ἀνυμνοῦμε.
 Ἄς πᾶμε, ἄς πᾶμε· πῶς μπορῶ νὰ βλέπω
 τὸν τάφο καὶ τὴν πλάκα πού τὸν κρύβει.
 Κόρες μου ἀγαπητές, ἔλᾶτε τώρα,
 ἄς φύγωμε ἀπὸ δῶ κι ἡσυχᾶ ἄς πᾶμε
 στὸ σπῆτι πού θὰ βροῦμε καὶ τίς ἄλλες,
 ὅπου ἡ Μαρία τοῦ Μάρκου ἡ μάννα μένει
 κι ὅπου ὅλοι οἱ μαθητὲς θὰ μαζωχοῦνε·
 ἐκεῖ τὸ γλυκὸ φῶς θὰ καρτεροῦμε.
 Ἦ στοῦ καινούργιου ἄς πᾶμε γιουῦ μου κάλλιο,
 πού ὁ μοναχὸς ὁ Γιὸς μου μοῦ ἔχει ὀρίσει ¹.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Εἶναι σωστὸ καὶ δίκιο ἐκεῖνο ποῦπτες,
 Δέσποινα· ἐκεῖ νὰ πᾶμε τώρα πρέπει.
 Κοντὰ εἶναι ὁ τάφος καὶ τὰ βλέπομε ὅλα.
 Θὰ μείνωμε ἡσυχοὶ τὸ Σάββατο αὔριο,
 εἰν' ἡ ἐντολή ², προσμένοντας τὴ νύχτα
 τὴ νύχτα τὴ λαμπρὴ τῆς τρίτης μέρας

2. Ἡ ἐντολή γιὰ τὴν ἀργία τοῦ Σαββάτου. Λουκᾶ 23, 56.

ὡς ἂν ἰοῦσαι λάθρα πληρώσητ' ἔθος.
 Ἰωμεν οὖν, Ἰωμεν, εἴκωμεν τάφον,
 πρὶν δυσμενῶν τις πατριῶν καταλάβῃ.
 Δείξω δὲ χῶρον, ἔνθα νυχεῦσαι δέον.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

1630 Ἰδοῦ σε, Τέκνον, καταλείπουσαι μόνον
 ἄπιμεν, ἧχι σταθμὰ θηλειῶν γένους,
 πρὸς οἶκον υἱοῦ, τῷ με παρέθου, Τέκνον,
 δέον μένειν πρὸς νάπος ἐγγυὸς σοῦ τάφου.

ΙΩΣΗΦ

Ἦ φίλτατ' ἀνδρῶν, καὶ θανῶν, ἐμοὶ δ' ὅμως
 1635 τῶν φιλτάτων αἰεὶ γ' ἀριθμήσῃ πολὺ·
 χαῖρ' ὕστατόν σε νῦν ἐγὼ προσφθέγγομαι.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Γένεθλον ἐσθλόν, οὐκ ἐν αἰνιγμοῖς φράσω,
 ἀνῆρ δδ' ἐστὶ καὶ Θεὸς Θεοῦ γόνος.
 Σαφῶς γὰρ αὐτὸν τοῖσιν ἐξαιρεασμένοις
 1640 Θεὸν νομίζω, τοῦ δὲ θανάτου πέρι
 σοφὴν πρόνοιαν αἰτιῶμαι καὶ κρίσιν,
 δι' ἧς ὁ πότμος τοῦ γένους λυθήσεται.
 Αὐτὸς δ' ὁ χαμαίσυρτος ἐχθρὸς τοῦ γένους
 συντρίβεται νῦν, θανατοῦται, κτείνεται·
 1645 κτανεῖ γὰρ αὐτὸν κἀντιπορθήσει γένος
 ὁ τῶν πόλων πάγκλυτος Ἰησοῦς Ἄναξ,
 ποινάς τ' ἀδελφῶν καὶ πατρὸς πρώτου λάβῃ,
 παλαιφάτου γέροντος, δς βροτῶν γένος
 ἔσπειρεν ἐν γῆ, λείμακος ῥιφεις ἄπο

νὰ πᾶτε μυστικά γιὰ τ' ὄ,τι πρέπει.
 Πᾶμε λοιπόν, ἄς φύγωμε ἀπ' τὸν τάφο,
 προτοῦ μᾶς εὔρη ἀπ' τοὺς ἐχθροὺς κανένας.
 Πᾶμε ἐκεῖ πού θὰ μείνετε τὴ νύχτα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τώρα σ' ἀφήνομε μονάχο, Γιέ μου·
 πᾶμε στὸ σπίτι πού οἱ γυναῖκες μένουν,
 στοῦ γιοῦ πού μ' ἐμπιστεύτηκες, Παιδί μου,
 τὸ σπίτι, μέσ στα δέντρα, πλάι στὸ μνημα.

ΙΩΣΗΦ

Ἦ πολυαγαπητέ, καὶ πεθαμένον
 στοὺς πιό μου ἀγαπητοὺς θὰ σ' ἔχω πάντα
 τὸ χαῖρε τὸ ὕστατό μου τώρα δέξου.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Ἴσια θὰ πῶ γιὰ τὴν τρανὴ γενιά του·
 Θεὸς καὶ γιὸς τοῦ Θεοῦ εἶν' ὁ ἄντρας τοῦτος.
 Ξεκάθαρα ἀπὸ τοῦτα πού ἔχει πράξει
 Θεὸ τὸν πιστεύω καὶ τὸ θάνατό του
 πρόνοια σοφὴ καὶ κρίση ἐγὼ τὸν λέγω,
 πού τὸ θνητὸ ἀπ' τὸ θάνατο λυτρώνει.
 Ὁ ἴδιος τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐχθρὸς τὸν σέρνει χάμου
 συντρίβεται ¹, σκοτώνεται, πεθαίνει.
 Τὸν σκοτώνει, τὸ γένος νὰ λυτρώσῃ
 ὁ ἔνδοξος βασιλιάς ὁ Ἰησοῦς ὁ οὐράνιος.
 Ποινὴ θὰ πάρῃ γι' ἀδελφοὺς καὶ πρῶτο
 πατέρα, γέροντα ἔνδοξο, στή γῆ μας
 πού ἔσπειρε τοὺς θνητούς, σὰν μὲ τὸ δόλο

- 1650 ἐξ ἀπάτης δράκοντος αἰολοσκόπον,
 πόλει δὲ θήσει τῇ μακαριωτάτῃ.
 Καὶ ταῦθ' ὁ τοῦδε πότμος ἐξεργάζεται,
 καὶ τῶνδ' ἔκητι καὶ βροτὸς πέφηνέ πως,
 φρικτῶν θ' ὁδ' ἀνὴρ θαυμάτων ὄπτο πλέως
- 1655 ἐς τόνδε κόσμον, ὧν σὺ πόλλ' οὐκ ἀγνοεῖς·
 φανείς δ' ἀνὴρ ἄριστος, οἴχεται θανάων,
 αἰθίς δ' ἀναστὰς καὶ Θεὸς γνωσθήσεται.
 Εἰ δ' ἐν πόλοις ἦν, ἐσθλὸς ὧν ἐλάνθανε,
 ταῖς στρατιαῖς ὑμνούμενος μόναις ἄνω,
- 1660 σιγώμενόν τε κῦδος εἶχεν ἐν πόλῳ.
 Αἷτια ταῦτα τοῦ τόκου καὶ τοῦ πότμου·
 τὸ πᾶν δ' ἐρῶ σοι, τῶν βροτῶν σωτηρία.
 Τοίγαρ τέθνηκεν ὧν ἐχορῆν ἤκισθ' ἔπο,
 εἰς δεσμά τ' ἦλθε καὶ λόγους ἐμπαιγμάτων.
- 1665 Τοιαῦτα λαὸς ὁ πρὶν ἠγαπημένος
 εὐεργέτην ἔδρασε, θυμωθεὶς φθόνῳ·
 καὶ ταῦτα μὲν πέπονθεν οὗτος οὐκ ἄκων·
 ἃ δ' αὖ παθεῖν δεῖ λαόν, οὐ κρύψω κακά.
 Λίπη πόλισμα, βαρβάροις εἰκων, ἄκων,
- 1670 δουλός, μέτοικος. Ἔστι γὰρ τὸ θέσφατον,
 εἰς πᾶσαν αἴαν βαρβάρων ἀποτρέχειν,
 αἰχμαῖς ἄλωτους, πόλλ' ἀνατλάντας κακά.
 Ἄναιρέταις γὰρ πᾶσιν ἀδδᾶ παγγενῆ
 λιπεῖν πόλιν τήνδ' ἀνοσίου μιάσματος
- 1675 δίκας τίνοντας τῷδ' ὃν ἔκτειναν φθόνῳ,
 καὶ μηκέτ' ἰδεῖν πατριδ'· οὐ γὰρ εὐσεβές
 μένειν φονευτὰς ἐν τάφοις νεκρουμένων.
 Πόλεις δὲ πολλὰς εἰσαφίκωνται, ζυγὸν
 δούλειον ἀνέλκοντες οἱ δυσδαίμονες,
- 1680 αἰχμαῖς ἄλωτοί, χρησμὸς ὡς λέγει Θεοῦ,

τὸν πῆρε ἀπ' τὴν Ἑδέμ πανοῦργο Φίδι¹.
 Μὰ θὰ τὸν φέρη στὴ μακάρια πόλη.
 Ὁ θάνατός του κατορθώνει ἐτοῦτα
 καὶ γιὰ τοῦτα στὴ γῆ θνητός μᾶς ἦρθε.
 Θαύματα πλήθος ἔφερνε μαζί του,
 ὅπου περνοῦσε, πού πολλά τὰ ξέρεις·
 ἄνθρωπος ἀπαρόμοιαστος πεθαίνει,
 Θεός θὰ φανῆ μὲ τὴν ἀνάστασή του.
 Στά οὐράνια ἂν ἦταν, θάμενε κρυμμένη
 ἡ δύναμή του στῶν στρατιῶν τοὺς ὕμνους·
 βουβὴ θάταν ἡ δόξα του στά οὐράνια.
 Οἱ αἰτίες ἦταν αὐτές τῆς γέννησής του
 καὶ τῆς θανῆς του, ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.
 Ὅποιοι δὲν ἔπρεπε τὸν θανατῶσαν,
 τὸν βάλαν στά δεσμά, τὸν περιπαῖξαν.
 Τέτοια ὁ λαὸς πού τόσο εἶχε ἀγαπήσει
 στὸν εὐεργέτη του ἔκανε ἀπὸ φθόνο.
 Ἐπαθε αὐτός ὄχι χωρὶς νὰ θέλῃ
 κι ὅ,τι ὁ λαὸς θὰ πάθῃ δὲ σοῦ κρύβω.
 Ἄθελα κι ἀπὸ ὀρμὴν ἐχθροῦ θ' ἀφήσουν
 τὴν πόλη τούτη, μέτοικοι καὶ δοῦλοι·
 τὸ θέλει ὁ Θεός· σέ κάθε γῆ βαρβάρων
 νὰ πᾶν αἰχμάλωτοι, συφοριασμένοι.
 Φωνάζει στοὺς φονιάδες του ν' ἀδειάσουν
 ὅλη τὴν πόλη αὐτή, τοῦ ἀνόσιου φόνου
 στὸ θῦμα τους τὴν τιμωρία ξοφλώντας,
 πατρίδα νὰ μὴν ξαναδοῦν· ἀνόσιο,
 νὰ μένη στοῦ νεκροῦ ὁ φονιάς τὸ μνημα.
 Σ' ἀμέτρητες θὰ πᾶνε οἱ δόλιοι πόλεις
 σέρνοντας τὸ βαρὺ ζυγὸ τοῦ σκλάβου,
 αἰχμάλωτοι, τοῦ Θεοῦ ὁ χρησμός ὡς θέλει·

- πάντη διασπαρέντες, οὐ νόστον δ' ἔτι
οἱ τάλανες σχήσουσιν οὐδ' ἐπάνοδον,
ἀφ' οὗ τὰδ' ἐκπέρσει γ' ἀνηρίθμῳ στρατῶ
ἡγούμενος λόγχαισιν Ἀυσόνων δράκων.
- 1685 Ταῦτ' οὐχὶ θνητοῦ πατρὸς ἐκγεγῶς ἔφη
εἰπὼν τις, ἐκ Θεοῦ δέ, καθὼς ἄρ' ὄδε
ὁ νῦν νέκυς εἶρηκε πάντ' ἐν δυνάμει,
οὐδέν τι μαθῶν τῶν θεοπρόπων ἄπο,
αὐτοῦς δὲ μᾶλλον πάντα διδάξας τάδε.
- 1690 Οὗτος δ' ἂ μέλλει πῆματ' ἐκπλήσειν, φράσω,
ἀπεμπολητῆς αἰσχροῦς ἔξ ὄπαόνων.
Αὐτὸς μὲν εἶπας, ὡς μανεῖς ἄλγους ὑπο
βρόχοις κρεμαστοῖς ὑπέβαλε τὴν δέσσην·
πεσὼν δ' ἔπειτα δίχα λακίσει τάλας
- 1695 Ἴδη τε δεινὸν ἤμαρ· οὐδὲ παύσεται
κακῶν ὁ τλήμων, οὐδέ, τὸν καταιβάτην
ἄδην διαβάς, ἤσυχος γενήσεται,
στένων ἄληκτα καὶ βοῶν σφοδροῖς πόνοις,
καὶ νᾶμα πυρὸς τόνδε δ' ὑποδέξεται.

ΙΩΣΗΦ

- 1700 ὦ φίλος, ὡς εἰς δεινὰ φῆς ἔλθειν κακὰ
πάντας, καὶ μ' αὐτὸν συγγόνους τ' ἄρδην ἐμούς·
καγῶ δ' ὁ τλήμων βαρβάρους ἀφίξομαι;
ἢ ποῖ τράπωμαι, πατρίδος πορθουμένης;
ὦ πάμμεγ' ἐμπνέουσα βαρβάρους ποτὲ
- 1705 πόλις, τὸ κλεινὸν οὐνομ' ἀφαιρῆ τάχα.
Χαῖρ' ὦ μέλαθρον, χαῖρε, πατρώα πόλις·
λίπω λίπω σε, δυστυχῶς δοῦλος γεγῶς,
αἰχμαῖς ἄλωτός· βαρβάρων δ' ἴδω πέδον,
εἰ μὴ γέροντ' ὄντα με προφθάσει πότμος,

στὰ πέρατα σπαρμένοι δὲ θὰ δοῦνε
 οἱ ἄμοιροι μέρα ἐπιστροφῆς, ἀφότου
 μ' ἀμέτρητο στρατὸ κάψη τὴ χώρα
 ὁ δράκοντας τῆς Ρώμης λογχοφόρος.
 Θνητοῦ Πατέρα γιὸς αὐτὰ δὲν τᾶπε·
 Θεὸς ἦταν ὁ Πατέρας του, ὅπως τοῦτος
 εἶπε ὁ νεκρὸς μὲ δύναμη τὰ πάντα.
 Δὲν εἶχε μάθει οὔτ' ἓνα ἀπ' τοὺς προφήτες,
 ἦταν αὐτὸς ὁ δάσκαλός τους σ' ὅλα.
 Τώρα θὰ πῶ τί πάθη περιμένουν
 τὸ μαθητὴ κι ἀνόσιο πουλητὴ του.
 Τρελλὸς μᾶς εἶπες ὁ ἴδιος ἀπ' τὴ λύπη
 ἀπὸ θηλειὰ πλεχτὴ κρεμάστη ὁ δόλιος,
 θὰ πέση τώρα καὶ στὰ δυὸ σκισμένος
 φριχτὴ μέρα θὰ δῆ κι οὔτε θὰ πάψουν
 τοῦ ἄμοιρου οἱ συμφορές, δὲ θὰ ἡσυχάση
 ἀκόμα κι ἂν διαβῆ τὸν ἄραχλο Ἕλλη.
 Ἄπαυτα θὰ θρηνηῖ καὶ θὰ σπαράζει,
 τὸν περιμένει ἐκεῖ φωτιᾶς ποτάμι.

ΙΩΣΗΦ

Φίλε, φριχτὰ δεινὰ προβλέπεις γιὰ ὅλους
 μαζί σ' ἐμέ καὶ στοὺς ὁμόφυλούς μου.
 Ὁ ἄθλιος κι ἐγὼ θὰ πᾶω σὲ γῆ βαρβάρων:
 Ποῦ νὰ στραφῶ σὰ ρημαχτὴ ἢ Πατρίδα;
 Ὡ πόλη, οἱ βάρβαροι ἄλλοτε σ' ἐτρέμαν.
 Σὲ λίγο χάνεις τὸ λαμπρὸ ὄνομά σου.
 Σπίτι, σ' ἀφήνω γειὰ καὶ σέ, πατρίδα
 σ' ἀφήνω, δοῦλος δύστυχος σὰν εἶμαι
 κι αἰχμάλωτος. Θὰ δῶ βαρβάρων χώρα,
 ἂν γέρο ὁ θάνατος δὲ μὲ προλάβη.

1710 ὃν εἶθ' ἴδοιμι πατρίδος μένων πέδω·
συνῆκα γάρ, θέσφατον ὡς οὕτως ἔχει.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

- Τὸ μὲν σὸν εὐδόκιμον, εὐσεβὲς γέρον·
ὁ δ' ἐγγενῆς σοι λαὸς ἐκτίσει δίκην,
ὡς ἀξίαν μὲν λίαν, ἀλγεινὴν δ' ὁμως·
- 1715 αὐτὸς δ' ἑαυτὸν αἰτιάσθω τῆς δίκης.
Οὐ γάρ τι λέξει πρὸς πρόφασιν, ὡς τάχα
οὐκ ἤλθεν, οὐκ ἤμυνεν, οὐδ' ἐπεστράφη,
εὐεργετῶν πάλαι τε καὶ νῦν εὐτρόπως.
Τίνας γὰρ οὐκ ἔστειλε κήρυκας πάλαι;
- 1720 οἴων δὲ δῶρων οὐκ ἔπλησέ νιν ξένων,
ὃν ἐξαγαγὼν καὶ πικρᾶς τυραννίδος,
ἔθνων ἄνακτ' ἔθηκε πανσθενῶς μέγαν,
ὅτ' ἀμφὶ Βασάν τήν τ' Ἀμορραίων χθόνα
ἔθνων ἀρίστοις ἐμπεσῶν κατὰ στόμα
- 1725 ἔρρηξε πέλτην, τῷ δὲ δουλώσας στρατὸν
παρέσχεν· ὦνπερ λακτίσας πολλὴν χάριν
προὔδωκεν αὐτὸν εἰς φόνον μαιφόνους·
ὃς ὕστερον μὲν ἤλθεν, εἰς καιρὸν δ' ὁμως·
θεοπρόποι γὰρ καὶ νόμος πολλοῖς χρόνοις
- 1730 ἰδρῶντες, αἰχμάζοντες οὐχ εὖρον πέρας.
Χριστῷ δὲ φῶς ἐν ἡλίου καταρκέσει
ἄδου δόμους πέρσαντι θῆτέρα πάλιν
πρὸς γαῖαν ἐλθεῖν, συντεμόντ' ἄλλη βροτῶν·
τῶν γὰρ ἕκητι πτωχικὴν λαβὼν στολὴν
- 1735 εἴσεισιν ἄδην· πολλὰ δ' ἐκεῖθεν σκύλα
ἄρας, φανεῖται νεοτέρων ἐπίσκοπος,
κτανῶν τε φρουροὺς καὶ παραστάτας πυλῶν,

1. Περιοχὴ 'πέραν τοῦ Ἰορδάνου'.

ὦ, ἄς μ' εὕρη ἐδῶ στή γῆ τὴν πατρικὴ μου·
τὸ νιώθω, θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι τοῦτο.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Ἄξιος γιὰ ἐπαίνους, γέροντα πιστέ μου,
θὰ δῆς οἱ ὁμόφυλοί σου νὰ πληρώνουν
δίκια ποινή, γεμάτη πόνος ὡς τόσο·
μὰ τὴν αἰτία ἄς ρίξουν στὸν ἑαυτό τους.
Δὲ θάχουν πρόφαση νὰ ποῦν πῶς τάχα
δὲν ἦρθε, δὲν τοὺς φρόντισε μ' ἀγάπη,
μ' εὐεργεσίες πολλές παλιὰ καὶ τώρα.
Μήπως προφῆτες δὲν τοὺς ἔχει στείλει,
δῶρα θαυμάσια δὲν τοὺς ἔχει κάμει;
Ἄπὸ πικρὴ σκλαβιά τοὺς εἶχε βγάλει
τρανοὺς τοὺς ἔχει δείξει μέσα στὰ ἔθνη.
Στῶν Ἀμορραίων καὶ στῆς Βασάν¹ τὴ χώρα
τὰ ἔθνη χτυπώντας τ' ἄριστα συντρίβει
τὴ δύναμή τους, τὸ στρατό τους σκλάβο
στὸ λαό μας δίνει. Μὰ κλωτσάει ἐκεῖνος
τὴ χάρη καὶ τὴ δίνει στοὺς φονιάδες.
Ἄργα κι ἂν ἔφτασε, στὴν ὥρα του ἦρθε.
Χρόνια καὶ χρόνια ὁ νόμος κι οἱ προφῆτες
μάχονταν κι ἴδρωναν κι ἄκρη δὲν βρῆκαν·
θέλει ὁ Χριστὸς τὸ φῶς μιᾶς μέρας μόνο
τὸν Ἄδη νὰ ρημάξη καὶ τὴν ἄλλη
στή γῆ γυρνώντας τοὺς θνητοὺς θὰ σώση.
Γι' αὐτοὺς μέ φτωχικὴ στολὴ στὸν Ἄδη
μπαίνει καὶ λάφυρα ἀπὸ κεῖ κρατώντας,
θὰ δείξη ὅτι εἶναι τῶν νεκρῶν ὁ ἀφέντης·
κι ἀφοῦ στὶς πύλες τοὺς φρουροὺς σκοτώση,

- ἐκείθεν ἔλθη πᾶσί τε γνωσθήσεται
 ἀρωγός, αὐτόριζος ὢν εὐεργέτης,
 1740 ὃν ἐγγενῆς ἔκτεινε λαὸς ἐν φθόνῳ.
 Οἱ δ' οὐδὲν αὐτῷ συγγενεῖς πεφυκότες,
 κτηθέντες αὐτῷ, τοὶ μὲν ἐν χωστοῖς τάφοις,
 οἳ δ' ἐν τ' ὄρει τε καὶ σπέει καὶ γῆς βάθει
 ψυχρὰν ἄησιν δίψιον τε πῦρ Θεοῦ
 1745 μενοῦσι καρτεροῦντες, οὐκ ἐν δεμνίοις,
 οὐδ' ἐν χιτῶσι τρυφεροῖς ἐγκείμενοι,
 οὐδ' ἐν ζαχρῦσοις δώμασιν κοιμώμενοι·
 τοὶ δ' ἐν μαχαίραις καὶ σπάθῃ τε καὶ ξίφει
 πίπτοντες, ἐμφανοῦσι πίστιν ἀσφαλῆ,
 1750 οὐχ ἦν ὁ πρᾶτης καὶ σφαγεῖς εὐεργέτου,
 οὗς ἐκτίσαι δίκαιόν ἐστι τὴν δίκην.
 Σὲ δ' ἐξαναστάς εὐχερῶς ἐκρούσεται,
 ὃν εὐπρεπῶς τέθεικας ἐν καινῷ τάφῳ,
 καὶ μακάρων ἐς αἶαν ἐγκαθιδρούσει,
 1755 σάλπιγγος ἠχῆ νεκρέγεστον δεικνύων.
 Δεῖ γὰρ σε τὴν φονῶσαν ἐκλιπεῖν πόλιν,
 καὶ πραέων οἰκεῖν σε δάπεδον, μάκαρ,
 Θεὸν φανέντα, φθιτὸν ἀμείφαντά σε
 πάχος βρότειόν τ' ἀποβαλόντα φθορᾶς,
 1760 ἦν ἐξ ἀπάτης ἔσχες, ὡς θνητὸς γεγώς.
 Τῶνδ' οὐδὲν ἦδειν ἐκ λόγων θεοπροπίων,
 Διδασκάλου δ' ἐγνώκα τοῖς στέροισι κλιθεῖς·
 οὕτως ἔσεσθαι τοὺς Θεῷ φιλουμένους
 ἐγὼ συνῆκα Δεσπότην στέροισι πεσών,
 1765 ὥστ' ἐξ ἀβύσσου πόλλ' ἀπαντλήσας σοφά.

θάρσῃ ἀπὸ κεῖ κι ὅταν θὰ τὸν γνωρίσουν
 βοηθὸ τους κι ἀπ' τῆ χώρα του εὐεργέτη
 πὺ οἱ ντόπιοι τὸν σκοτῶσαν ἀπὸ φθόνο¹.
 Μὰ ὅσοι ἦταν στὴ γενιά ἀπὸ κείνον ξένοι
 σὰν τοὺς κατάχτησε ἄλλοι μὲς σὲ τάφους
 ἄλλοι στὰ σπήλαια, στὰ βουνά, στὰ βάθη
 τῆς γῆς, τὸν παγερό ἄνεμο θ' ἀντέξουν
 καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ πονηρὰ λιοπύρια.
 Κρεββάτια κι ἀπαλὰ δὲν ἔχουν ροῦχα
 καὶ δὲν κοιμοῦνται σὲ χρυσὰ παλάτια
 μὰ ἡ πίστη τους ἀκλόνητη κι ἄς πέφτουν
 ἀπὸ μαχαίρια καὶ σπαθιά καὶ λόγχει·
 ἄπιστοι ὁ πουλητῆς καὶ τοῦ εὐεργέτη
 οἱ σταυρωτῆς πὺ νὰ πληρώσουν πρέπει.
 Θ' ἀναστηθῆ κι εὐκόλα ἐσὲ θὰ σώση,
 πὺ μὲ τιμὴ τὸν ἔβαλες στὸ μνημα·
 στὴ χώρα τῶν μακάρων θὰ σὲ φέρη
 μὲ σάλπισμά του ἀπ' τοὺς νεκροὺς ξυπνώντας.
 Τὴν πόλη αὐτὴ πὺ αἷμα διψᾷ θ' ἀφήσης
 στῶν πράων τῆ γῆ, καλότυχε, θὰ φτάσης,
 Θεὸς θὰ φανῆς ἀπ' τὸ θνητὸν ὀποῦσαι,
 καὶ τῆς φθορᾶς τὴν ὕλη θὰ πετάξης,
 χάρισμα τοῦ φιδιοῦ, θνητὸς ἀφοῦ ἦσουν.
 Προφῆτης δὲ μοῦ τάπε αὐτά· στὸ στῆθος
 γέροντας² τοῦ Δασκάλου τάχω νιώσει·
 τοὺς π' ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς τέτοια θὰ λάβουν.
 Τάνοιωσα στοῦ Κυρίου γυρτὸς στὸ στῆθος
 ἀπ' τῆς σοφίας τὴν ἄβυσσο ἔχω ἀντλήσει.

2. Ἰω. 13, 23· 25.

ΙΩΣΗΦ

Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς χρῆ σοφόν τι μαθάνειν.
Πέποιθας αὐτὸν δ' αὔθις ἰδεῖν ἐν χθονί;

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Πέποιθα· δείξει τοῦπιόν σέλας Θεοῦ·
μίαν μόνην μεῖναί με δεῖ τὴν αὔριον.

ΙΩΣΗΦ

1770 Ἐμῖν μὲν ὡς μέγας τις ἦκων ἐκ Θεοῦ,
ἀπλῶς τε θανών, ὡς βροτὸς τυμβεύεται,
ἐν σινδόσιν μύροισ τε, μητρὸς ἐκ θνατᾶς
φανείς· τὸν ἐκ κείνης γὰρ ἦν θανεῖν χρεών.
Εἰ δ' ὡς Θεὸς νῦν κυριεύσει καὶ μόρου,

1775 ἔσται τὸ λοιπόν, ὡς Θεοῦ Παῖς καὶ μόνος,
ἅπασι σεπτὸς τοῖσιν εἰδόσιν Θεός·
πένθος δὲ βαιὸν ὄντι μητρὸς ἐκ θνατᾶς
κείσθω· τὸν ἐκ κείνης γὰρ ἦν θανεῖν χρεών.
Ἐμῖν μὲν οὕτως νῦν τετίμηται φίλος·

1780 ὅς δ' εἴ τι πράσσειν, ὡς Θεός, θέλων σθένει,
καιρὸς πάρεστι· φῶς γὰρ ἡμέρας τρίτης
οὐ μακρὰν ἔστι, καὶ τὸ πᾶν φανήσεται.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Πέποιθα πᾶσιν ἡμέραν ἐλευθέραν
ἀκτίνα τὴν τριταίαν ἡλίου φέρειν.

ΙΩΣΗΦ

1785 Ἴδοιμ' ἴδοιμι γλυκερόν τ' ἡμαρ τόδε·

ΙΩΣΗΦ

Κάτι σοφό ἀπὸ τὸ σοφὸ θὰ μάθης·
πὼς θὰ τὸν ξαναδῆς στὴ γῆ πιστεύεις;

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Πιστεύω. Ἡ μέρα ποὺ θάρθῃ θὰ δείξῃ.
Μιά μόνο νὰ προσμένω μέρα πρέπει.

ΙΩΣΗΦ

Σὰν κάποιος ποὺ μᾶς ἔστειλε μεγάλο
ὁ Θεὸς καὶ πέθανε σὰν ὄλους, τώρα
τὸν θάβομε μὲ μύρα καὶ σεντόνια·
ἡ μάνα του θνητὴ θνητός κι ὁ Γιὸς της.
Μ' ἂν τώρα ὡς Θεὸς τὸ θάνατο νικήσῃ¹,
στὸ ἔξῃς σὰν τέκνο τοῦ Θεοῦ μονάχο
κι ὡς Θεὸ θὰ τὸν λατρεύουν ὅσοι ξέρουν.
Τὸ γιὸ ἄς πευθήσωμε θνητῆς μητέρας
ὅσο καὶ λίγο, αὐτὸς πεθαίνει τώρα.
Τὸ φίλο ἔτσι τιμήσαμε μ' ἂν θέλῃ
κάτι ὡς Θεὸς νὰ κάνῃ ἡ δύναμή του,
εἶναι καιρός· τὸ φῶς τῆς τρίτης μέρας
μακριὰ δὲν εἶναι· τώρα ὅλα θὰ δείξουν.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Τῆς λευτεριᾶς τῆ μέρα, τὸ πιστεύω,
ἡ τρίτη ἀνατολή τοῦ ἡλίου θὰ φέρῃ.

ΙΩΣΗΦ

ᾤ, νὰ τῆ δῶ τῆ γλύκα αὐτῆς τῆς μέρας

- εἶθ' εἶθε, φίλος, θαῦμα τοῦτ' ἴδοιμ' ἐγώ.
 Νῦν δ' ἀπίωμεν, Νικόδημ' εὐεργάτα·
 στείχωμεν ἡμεῖς, φίλε, κάξαιτώμεθα
 ὑπὲρ τε λαοῦ, καίπερ ὄντος ἀγρίου,
 1790 ὑπὲρ τε πάτρης, τὸν Θεὸν μηδὲν νέον
 δοῶν, κἂν ἕως πάρεσμεν ἄμφω τῷ βίῳ.
 Καὶ σὺ δέ, φίλε παρθένε, ξὺν παρθένῳ
 πρὸς ταῦτα συνάρηξον ἡμῖν τοῖς φίλοις·
 ναὶ καὶ σὺ συνάρηγε καὶ θρηνοῦσά περ,
 1795 δέσποινα, μήτηρ τοῦ διφυοῦς, ὡς λόγος
 τοῦ παρθένου πείθει με μύστου σοῦ Τέκνου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

* Ἀπιθι καὶ δύναμιν ἄγγελλε βροτοῖς,
 σὺν Νικοδήμῳ νυκτέρῳ μύστη πάρος,
 τανῶν δὲ σὺν σοὶ παμφανεστάτῳ φίλῳ.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

- 1800 Χαίροντες ἴτε, μήτι που πτοοῦμενοι.
 Ὁ βίωτος γὰρ τῆς καλῆς ἡσυχίας
 καὶ τῆς ἀκραιφνοῦς ἀγάπης καὶ φιλίας,
 τό τε φρονεῖν εὖ σωφρονεῖν τ' ἐν τῷ βίῳ
 τηρεῖ τὰ πάνθ', ὡς ἀσάλευτα προσμένειν·
 1805 Θεὸς γὰρ οἶδε πάντα καὶ σοφῶς κρίνει.

ΙΩΣΗΦ

Σὺ τοί με πείθεις, σοῖς τε πιστεύω λόγοις,
 τάξιν τε τηρῶν, εἶμ' ἐλεύθερος φόβου.

1. 'Θεάνθρωπος', ἡ λέξη ποῦ δηλώνει τὴ σάρκωση τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν παρουσιάζει μὲ διπλὴ φύση.

ὦ, νὰ τὸ δῶ τὸ θαῦμα τοῦτο, φίλε.
 Μ' ἄς πᾶμε πιά, Νικόδημε καλέ μου.
 Φίλε καὶ συνεργέ καὶ γιὰ τὸ λαὸ μας
 ἄς ἰκετέψωμε· σκληρός κι ἂν εἶναι,
 γιὰ τὴν πατρίδα ὁ Θεὸς κακὸ μὴν κάνη,
 κἂν ὅσο ἐμεῖς οἱ δύο στή γῆ θὰ ζοῦμε.
 Καὶ σύ, φίλε μου ἀγνὲ κι ἀγνή Παρθένα,
 βοηθήστε ἐμᾶς τοὺς φίλους σας σέ τοῦτα.
 Βόηθα κι ἐσύ καὶ μ' ὄλους σου τοὺς θρήνους,
 Δέσποινα, μάνα τοῦ Θεοῦ κι Ἀνθρώπου¹
 ὅπως μᾶς λέει ὁ μαθητὴς τοῦ Γιοῦ σου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Σύρε, στὸν κόσμο πὲς τὴ δύναμή του
 μὲ τοῦτον ποῦταν μαθητὴς τῆς νύχτας²
 κι ἔγινε φίλος τώρα φανερός μας.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Μὲ χαρὰ σύρτε κι οὔτε νὰ φοβᾶστε.
 Τῆς ἡσυχίας τῆς ἀριστῆς ὁ βίος
 τῆς ἄδολης ἀγάπης καὶ φιλίας
 ἢ φρόνηση μαζί κι ἡ σωφροσύνη
 τὰ πάντα ἀσάλευτα κρατοῦνε· κι ὅλα
 ὁ Θεὸς γνωρίζει καὶ σοφὰ τὰ κρίνει.

ΙΩΣΗΦ

Σωστὰ τὰ λόγια σου καὶ τὰ πιστεύω·
 φυλάω τὴν τάξη κι εἶναι ὁ φόβος πέρα.

2. Βλ. στίχο 1137.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Χώρει μέλειν γὰρ πάντα οὐ δοκεῖ φίλων·
αὐτοῖ τ' ἐπιγνώσεσθε τοὺς ἔμους λόγους.

- 1810 Ὑμεῖς δ' ἔπεσθε νῦν, κόραι, σὺν μητρί μου,
ἔπεσθε, Χριστὸν καρδίαις ὀπλισμένοι
πτοούμεναί τε μηδέν, ἀλλ' ἔπεσθέ μοι·
δείξω γὰρ οἶκον ἔνθα νυχεῦσαι δέον.
Οὐκοῦν ὄδ' ἐνδέξιος οἶκος· ἐνθάδε
- 1815 τανῦν καταυλίσθητε· καὶ γὰρ εὐφρόνης
οὐ βραχὺ παρώχηκεν, ὡς ὄρω, μέρος,
ἤδη δ' ἕως πάρεστιν, ἐκρέει κνέφας.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἰώ μοι, ἰώ·

- Ψυχῆς μελούσης, καρδίας παχνομένης,
1820 ὕπνος βλεφάροις τοῖς ἔμοις πῶς ἐμπέση;
Οἶμοι, Τέκνον μου, σῆς σφαγῆς πανταδίκου·
ὦ μοι ταλαίνῃ δραμάτων ἀντιστρόφων·
οὐ γὰρ συνωδὰ ταῦτα τοῖς ἠλπισμένοις,
κἂν συνάδωσι τοῖς προηγορευμένοις.
- 1825 Ἔτλην μεγίστας συμφορὰς καὶ πρὶν, Τέκνον,
ἀρχῆς ἀπ' ἀκροῦς σῶν ξένων γενεθλίων·
ἀλλ' εἶπετ' εὐθὺς συμφοραῖς θυμηδία,
σοῦ συμπαρόντος καὶ λύοντος ἀνίας·
νῦν δ' ἄλλος ἀφέρτατον, οἶμοι, πῶς φέρω;
- 1830 τί γοῦν τί δρᾶσω νῦν παθοῦσ' ἀμήχανα;
θέλξει δ' ἔδραν ὄμματος ὕπνος πῶς ἄρα;

1. Δραματικὸ εὔρημα ὁ χωρισμὸς τοῦ χοροῦ σὲ δύο ἡμιχόρια μὲ ἀντίθετη ψυχοσύνθεση· οἱ μισὲς γυναῖκες πρὸ ἀδύνατες ὑποχωροῦν γιὰ ὕπνο, οἱ

ΘΕΟΛΟΓΟΣ

Πήγαινε, αὐτὸς φροντίζει γιὰ τοὺς φίλους.
 Κι ἐσεῖς θὰ νιώσετε ὅλα ὅσα σᾶς λέω.
 Μαζί μου ἔλατε τώρα ἐσεῖς, κοπέλλες,
 μὲ τὴ μητέρα μου καὶ μὴ φοβᾶστε
 μὲ τὸ Χριστὸν ἀσπίδα στὴν καρδιά σας
 κοιτάξτε ποῦ θὰ μείνετε τὴ νύχτα.
 Νάτο, τὸ σπίτι, στὰ δεξιά· γιὰ τώρα
 μείνετε ἐδῶ· δὲν εἶναι λίγο, ὡς βλέπω,
 τὸ μέρος τῆς νυχτιᾶς ποῦχει περάσει·
 ἦρθε ἡ αὐγὴ κι ὑποχωρεῖ τὸ σκότος.

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄλί μου, ἀλί!
 Μ' ἀχνὴ καρδιά καὶ τὴν ψυχὴ ὅλη πίκρα
 πῶς νὰ σταθῆ στὰ βλέφαρά μου ὁ ὕπνος;
 Ὡμιέ, ἡ σφαγὴ ἡ τρισάδική σου, Γιέ μου!
 Ἄχ, ἡ ἄμοιρη! ποῦ ἐνάντια μοῦρθαν ὅλα.
 Μὲ ὅ,τι ἤλπιζα δὲ συμφωνοῦνε τοῦτα
 σύμφωνα ὥστόσο μὲ τίς προφητεῖες.
 Βάσανα πλήθος πέρασα, Παιδί μου,
 ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς θαυμαστῆς σου γέννας·
 μὰ πάντα ἀκλούθαγε ἡ χαρὰ τὴ θλίψη·
 ἔτρεχες σὺ καὶ σκόρπιζες τοὺς πόνους·
 τὸν πόνο τὸν ἀσήκωτο πῶς τώρα
 νὰ τὸν σηκώσω; ἀβάσταχτα ἔχω πάθει.
 Καὶ πῶς τὸ μάτι νὰ γλυκάνη ὁ ὕπνος; ¹

ἄλλες γεμάτες ἀνησυχία δὲν ἐννοοῦν νὰ κλείσουν μάτι. Βλέπε καὶ παρέμβαση Β' ἡμιχορίου στοὺς στίχους 1042 - 1045.

ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ

- Ἄμμες μὲν, ὧ δέσποινα, χαμαιστρωτῆαι
 ἀνεκλίθημεν, σώμασιν παρειμέναι,
 νέαι, παλαιαί, παρθένοι τ' ἔτ' ἄζυγες,
 1835 ἄλλαι πρὸς ἄλλων νῶτ' ἐρείσασαι κάρας,
 αἰδ' ἐν παρειαῖς ὑποβαλοῦσαι χέρας,
 καὶ βαιὸν ἠρπάσαμεν ὕπνου βραχὺ τι.
 Σὺ δ' οὐχ ὕπνωσας οὐδ' ἀνέκλινας δέμας,
 παννύχιον στένουσα κώδυνημένη·
- 1840 πάση γὰρ ὄμμ' ἄγρυπνον εὐφρόνη στρέφεις.
 Ἐως τίνος μείνης δὲ προσκαθημένη
 αὔπνος, ὄμμα μῆδ' ὄλωσ μύουσα σόν;
 Ἦώς, ἰδοῦ, πέφηρε, καὶ λεωφόρον
 περιτρέχουσι δῆμος ἄνω καὶ κάτω·
- 1845 γῆς τ' ἀναδραμῶν ἥλιος φαεσφόρος,
 ἀκτῖνας ἐξίτησι θερμαίνων χθόνα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Υἱὸν τεθέντα νεκρὸν ἰδοῦσαν τάφῳ
 οὐ δεῖ με θρηγεῖν καὶ στένειν καὶ δακρῦειν,
 ἕως ἴδοιμι ζῶντα πάλιν ἐκ τάφου;
 1850 ὕπνος δ' ἄρα μου πῶς βλεφάροις ἐμπέση;

ΕΤΕΡΟΝ ΗΜΙΧΟΡΙΟΝ

Κἀγὼ μελούση καρδίᾳ λήγουσ' ὕπνου
 κεῖμαι, πεδοστιβῆς γε χαμαιστρωτῆα,
 κοῦτ' ἔβρισ' οὔτ' ἐκοίμισα, σφοδρῶν γόων
 σῶν, παρθένε, κλύουσα καὶ στεναγμάτων.

ΗΜΙΧΟΡΙΟ Α΄

Ἐμεῖς Κυρά μας, χάμω ξαπλωμένες
παλιές καί νέες κι ἀπάρθενες κοπέλλες
δώσαμε λίγη ἀνάπαυση στό σῶμα,
στήν πλάτη ἢ μιὰ ἀκομπώντας τὸ κεφάλι,
στής ἄλλης γέροντας ἄλλη τὸ μπράτσο
τὸ μάγουλο μιὰ στάλα κλέψαμε ὕπνο.
Μ' ἄγρυπνη ἐσύ κι οὔτε ἔχειρες τὸ σῶμα,
ἔκλαιγες καί θρηνοῦσες ὅλη νύχτα,
ὅλη νύχτα στυλὰ ἄγρυπνα τὰ μάτια.
"Ὡς ποτε καθισμένη ἐκεῖ θὰ μείνης
ἄϋπνη, χωρίς τὰ μάτια σου νὰ κλείσης;
"Ἐφτασε, νά, ἡ αὐγή κι ἀρχισε ὁ κόσμος
νὰ φέρνουμε τοὺς δρόμους ἄνω κάτω
καί φωτεινὸς προβάλλοντας ὁ ἥλιος
τῆ γῆ ἀκτινοβολώντας τῆ ζεσταίνει.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Εἶδα νεκρὸ τὸ Γιό μου μέσ στον τάφο,
δὲν πρέπει νὰ θρηνώ καί νὰ στενάζω,
ὥσπου ἀπ' τὸ μνήμα νὰ τὸν δῶ νὰ βγαίνει;
πῶς νὰ σταθῆ στὰ βλέφαρά μου ὁ ὕπνος;

ΗΜΙΧΟΡΙΟ Β΄

Ξύπνησα μὲ βαρειά καρδιά πολληώρα
καί χάμω ἔδῶ στό πάτωμα γυρνᾶω.
Μάτι δὲν ἔκλεισα ἤσυχο, Παρθένα,
μ' ἄκουα τοὺς θρήνους καί τοὺς στεναγμούς σου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

1855 Ἐγρεσθ' ἔγρεσθε· τί, γυναῖκες, μέλλετε;
 ἔξιτ' ἄπιτε βαιὸν ὡς πρὸς τὴν πόλιν,
 ὅσον προβαίνειν ἐντολὴ δίδωσί πως·
 ἴσως τι μαθήσεσθε καὶ νεώτερον.
 Πολλοὶ γὰρ ὑμᾶς ἀγνοοῦσι, κοῦ δέος.

ΧΟΡΟΣ

1860 Καὶ μὴν ὄπαδῶν νῦν τιν' εἰσορᾶν δοκῶ,
 σπουδῆ σκυθρωπὸν ἐνθάδ' ἐφωρμημένον·
 δοκεῖ δὲ καινῶν ἄγγελος μηνυμάτων.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Πῆ πῆ μολὼν εὐροίμ' Ἰησοῦ μητέρα;
 εἶπατέ μοι, γυναῖκες, εἶπερ ἴστε, μοι
 1865 σημήνα τ'· ἄρα τῶνδε δωμάτων ἔσω;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἦδ', αὐτὸς ἀθρεῖς, δωμάτων ἐντὸς μένει.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Δέσποινα, μῆτερ Μυσταγωγῶ μοι φίλου,
 καὶ νῦν μερίμνης ἄξιον φέρω λόγον
 σοὶ καὶ μαθηταῖς καὶ γυναιξὶ σαῖς φίλαις.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

1870 Εἰς καιρὸν ἤκεις, καίπερ ἀγγέλλων φόβον.
 Τί δ' ἐστί; μῶν τις συμφορὰ νεωτέρα;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γυναίκες, σηκωθήτε, μὴν ἀργήτε.
 Βγῆτε ἔξω λίγο, πρὸς τὴν πόλη πάτε,
 ὅσο νὰ βγοῦμε ἡ ἐντολή ἐπιτρέπει.
 Κάτι μπορεῖ ν' ἀκούσετε νὰ λένε.
 Δὲ σᾶς γνωρίζουν κι ἔτσι μὴ φοβᾶστε.

ΧΟΡΟΣ

Κάποιο θαρρῶ ἀπ' τοὺς μαθητὲς του βλέπω·
 ἔρχεται κατὰ δῶ μὲ βία καὶ θλίψη.
 Σάν τί μηνύματα μᾶς φέρνει τάχα;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ποῦ μπορῶ νᾶβρω τοῦ Ἰησοῦ τὴ μάνα;
 Μὴν ξέρετε, γυναίκες, νὰ μοῦ πῆτε;
 Μήπως σὲ τοῦτο δῶ τὸ σπίτι μένει;

ΧΟΡΟΣ

Τὴ βλέπεις, νάτη μὲς σ' αὐτὸ τὸ σπίτι.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Κυρά, τοῦ ἀγαπητοῦ Δασκάλου μάνα,
 μήνυμα φέρνω ποὺ νὰ τὸ σκεφτῆτε
 πρέπει καὶ σὺ κι οἱ μαθητὲς καὶ τοῦτες.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Στὴν ὥρα φτάνεις κι ἄς μᾶς φέρνης φόβους.
 Τί τρέχει; Ποιὰ ἡ καινούργια συμφορά μου;

ΑΓΓΕΛΟΣ

- Πολλή φάλαγξ ἔνοπλος εἰς τάφον μολεῖ,
 τίνος δ' ἔκητι, συμβαλεῖν σάφ' οὐκ ἔχω.
 Ἦκω δ' ἀκούσας οὐ τορῶς· φήμη δέ τις
 1875 λαοῖσιν ἐμπέπτωκεν, ὡς κατάσκοποι
 ἤκουσι τάφου· χῶ μὲν οὐκ ἰδὼν λέγει·
 ὄδ' εἰσιδὼν μολοῦντας οὐκ ἔχει λέγειν·
 ὃς δ' εἰδέναι λέγων τι, φράζειν οὐ θέλει.
 Πλὴν εἰς τις εἶπε γραμματεῖς προσίεναι
 1880 καὶ ταῦτα πείσαι κοίρανον τῆσδε χθονὸς
 πέμψαι φύλακας καὶ σφραγίσαι τὸν λίθον,
 ὡς μὴ τάχα κλέψωσι μύσται τὸν νέκυν·
 ὦν οὐνεκ' ἦλθον πρὸς σέ ταῦτ' ἀπαγγελῶν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Ἦ ῥάπτα κακῶν τῶν ἀφερτάτων ἐμοί,
 1885 γραμματέων ὄμιλε καὶ πρεσβυτέρων,
 ὧ τῆς φονώσης ἐργάτα τολμηρίας,
 ὧ δραματουργὲ τοῦ φόνου τοῦ Δεσπότη, ὡς
 συνεῖς μὲν οἷα τολμᾶς ἀφρόνως,
 δέξιη βέλος δριμύ τι κατὰ καρδίας,
 1890 πάνδεινον ἀλγῶν ἄλγος. Ἦν δ' ἄρ' ἐς τέλος
 ἐν τοῖσδε μείνης οἷς τανῦν κακῶς μένεις,
 οὐκ εὐπραγῶν δόξεις γε σὺ μὴ κακῶς ἔχειν
 εἰς ἀφροσύνης καὶ κακῆς ἀβουλίας·
 γνοίης δ' ὁμως ἔπειθ' ὅτ' οὐ κέρδος τί σοι.
 1895 Ἦως γὰρ ἔσονται νεκροφῶρες οἱ μόγις
 μαιφόνους σφῶν χεῖρας ἐκπεφευγότες;
 προσεγγίσει πείσει δὲ τίς σφᾶς τῷ τάφῳ;
 οὕτω τρέσαντας καὶ λίαν πεφορικότας;
 Ἦπιθ' ἄπιθι καὶ φύλασσε τὸν τάφον·

ΑΓΓΕΛΟΣ

Πολλοὶ στρατιῶτες ἑνοπλοὶ στὸν τάφο
 πηγαίνουν, μὰ γιατί, δὲν τὸ γνωρίζω.
 Δὲν ἄκουσα ξεκάθαρα· μιὰ φήμη
 ἔπεσε στὸ λαὸ πῶς πᾶν τοῦ τάφου
 φρουροί· μ' αὐτὸ τὸ λέει ὅποιος δὲν εἶδε,
 ὅποιος τοὺς ἔχει δεῖ νὰ πῆ δὲν ξέρει,
 νὰ πῆ δὲ θέλει ὅποιος γνωρίζει κάτι.
 Μὰ κάποιος εἶπε οἱ γραμματεῖς πῶς ἦρθαν
 στὸν ἡγεμόνα καὶ τὸν ἔπεισαν νὰ στείλῃ
 φύλακες καὶ τὴν πλάκα νὰ σφραγίσῃ,
 μήπως κι οἱ μαθητὲς τὸ σῶμα κλέψουν.
 Αὐτὴ τὴν εἶδηση ἦρθα νὰ σοῦ φέρω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ὡ γραμματεῖς καὶ γέροντες, ὦ σπείρα,
 ἀβάσταχτα δεινὰ μοῦ ἔχετε ὑφάνει,
 τόλμημα ἔχετε πράξει ποὺ αἷμα στάζει,
 ἄγρια ἐκτελώντας τοῦ Κυρίου τὸ φόνο,
 τ' ἀστόχαστο γρικώντας φέρσιμό σας,
 βέλος πικρὸ θὰ σκίση τὴν καρδιά σας
 κι ὁ πόνος σας φριχτός· Μὰ κι ἂν μὲ τούτῃ
 τῆ γνώμη τὴν κακὴ μείνετε πάντα
 τῆ δυστυχία σας εὐτυχία θὰ λέτε.
 Κακότη κι ἀμυαλιὰ τὸ νοῦ θολώνουν·
 ὅ,τι ζημιώσετε ὕστερα θὰ δῆτε.
 Καὶ πῶς θὰ κλέψουν τὸ νεκρὸν ἐκεῖνοι
 ποὺ μόλις ξέφυγαν κακοῦργα χέρια;
 Στὸν τάφο ποιὸς τοὺς κάνει νὰ ζυγῶσουν
 αὐτοὺς ποὺ σπᾶ ἡ καρδιά τους ἀπ' τὸν τρόμο;
 Τρέξε γοργὰ καὶ φύλαγε τὸ μνημα·

1900 ναὶ ναί, φάλαγξ, ἄπιθι κἀσφαλῶς βλέπε·
 μάρτυς γὰρ ἴσως τῆς ἐγέρσεως ἔση.
 ἝΑμμες δέ, φίλοι, τῆδε μίμνωμεν πάλιν.

ΧΟΡΟΣ

Ναὶ ναὶ μένωμεν ἡσύχως ἐν οἰκίᾳ,
 μηδ' ἀπίωμεν ἐς τάφον νῶν Δεσπότην,
 1905 ἀλλ' ἵέναι μείνωμεν εὐφρόνης κνέφας.

είναι πολλοί . . . τρέξε κι άγρυπνα βλέπε.
Μάρτυρας ίσως τής ανάστασης του
γίνης. Μά έμείς έδω, καλές μου φίλες.

ΧΟΡΟΣ

Ναί, άς μείνωμε ήσυχα σ' αυτό τò σπίτι.
Μήν πάμε τώρα στοϋ Κυρίου τò μνήμα.
Τή νύχτα άς περιμένωμε πού θάρθη.

Γ'.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Καὶ μὴν ἰδοῦ, πρόεισιν ὄρφνης τὸ κρέφας.
Λοιπὸν μένωμεν ἡσύχως ἐκ φυλάκων.

Πῶς γάρ τις ὄρφνη δυσμενῶν ἀνὰ στρατὸν
ἐλθὼν μυρίσει τόνδ' ἀκινδύνως μολών;

1910 κατὰ σκοπον δὲ πρὸς τάφον μολεῖν ἔδει
τιν' ἐξ ὁπαδῶν ἄγρυπνον Διδασκάλου·

ναὶ ναὶ προσήκει τιν' ἀπιέναι τάχει
κἂν μὲν τινα κρυφαῖον οὐ γνώη δόλον,
βῶμεν πρὸς ὄρθρον τύμβον ἐς ζωηφόρον

1915 δέμας νέκρου τοῦ μυρίσαι κατ' ἔθος
ἐλευσόμεσθα· τήνδ' ἔχω γνώμην ἐγώ.

Ἦν δ' αὖ τιν' ἐχθρῶν μηχανὴν πυθώμεθα,
τῆς καλιφεγγούς ἡμέρας τὴν ἀκτίνα
σιγῇ μενοῦμεν, οὐδὲ χρεῖα μυρίσαι

1920 τὸν κείμενον νῦν· οὐ γὰρ ὑπὸ γῆς ζόφον

1. Ματθ. 28, 1. Μάρκ. 16, 1· 2. Λουκᾶ 24, 1. Ἰω. 20, 1.

Γ'.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Κοιτάξτε, για καλὰ ἔχει πέσει ἡ νύχτα
μ' ἀπ' τοὺς φρουροὺς ἄς φυλαχτοῦμε ἀκόμα.
Πῶς σ' ἐχθρικό στρατὸ νύχτα νὰ φέρης
τὰ μύρα σου χωρὶς νὰ κινδυνέψης;
Στὸν τάφο κάποιος νὰ παραμονέψη
ἄγρυπνα, μαθητὴς ἔπρεπε νᾶρθη.
Ναί, ναί· κάποιος νὰ πάη ἀμέσως πρέπει.
Κι ἂν δέν ἀνακαλύψη κάποια ἐνέδρα
τὴν αὐγὴ πᾶμε ¹ στὸ ζωηφόρο μνημα
ν' ἀλείψωμε μ' ἀρώματα ὅπως πρέπει
τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ - λέω μέ τὸ νοῦ μου.
Μ' ἂν δοῦμε πῶς μᾶς στήσανε παγίδα,
τὸν ἥλιο τῆς ὠριόφεγγης ἡμέρας
ἄς καρτεροῦμε· ἀνάγκη δὰ ἀπὸ μύρο
τώρα ὁ νεκρὸς δέν ἔχει καὶ στὰ σκότη

φθορά κατασκήπει τις εἰς δέμας Λόγου,
 οὐτ' ἂν καθέξει ψυχρὰν ἄδης παμφάγος·
 ἑκῶν γὰρ ἔτλη πότμον, οὐκ ὄφλημ' ἔχων,
 ἵνα κατειρχθῆ κατ' ὀφειλὴν εἰς ζόφον.

1925 Ἐξ ἀφθίτου γὰρ ἀφθιτον πεφυκότα
 πῶς νιν φθερεῖ ταμίας ἄδης νεοτέρων;
 ὄν καὶ λάφυρ' ἐκεῖθεν ἐλκύσαι δοκῶ
 ὄσους βροτῶν καθεῖρξεν, οὓς ξυνήρπασε
 κἀδδῆσεν ἐν δεσμοῖσι πανζόφου στέγης.

ΧΟΡΟΣ

1930 Ὅρθῶς· μολεῖν χρῆ πρῶτον εἰς κατασκοπήν·
 πέμφ' ὡς τάχιστα· νῦν γὰρ ἀσφαλῶς λέγεις·
 σὺν σοὶ δέ μ' ὄψει καρτεροῦσαν ἐς τέλος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τίς δῆτα φίλων, αἰ πάρεισιν ἐνθάδε,
 τολμᾷ κατόπτις ἔννηχος τύμβῳ μολεῖν;
 1935 τίς ἂν γένοιτο νῦν ἐμῆ δ' εὐεργέτις;
 μύσται γὰρ οὐ πάρεισι τοῦ Διδασκάλου,
 φεύγοντες ὁρμὴν ἄλογον μαιφόνων.
 Οὐ γὰρ ἴσως πνέουσι θυμοῦ καθ' ὄλων
 περιφρονοῦσι καὶ γὰρ ἡμῶν τοῦ γένους,
 1940 μύστας δὲ διώκουσιν ἀλόγῳ θράσει.

ΜΑΓΓΑΛΗΝΗ

Ἐγὼ πρὸς ὑμῶν τόνδε κίνδυνον θέλω
 ῥίψασα κατόπτις σοροῦ θείου μολεῖν
 ἅπαντ' ἐκεῖθεν ἐκμαθοῦσα δ' ὡς ἔχει,

τοῦ Λόγου δέ χτυπᾶ ἡ φθορά τὸ σῶμα.
 Οὔτε ὁ Ἄδης τὴν ψυχὴ του θά κρατήσῃ·
 πεθαίνει θέλοντας, δὲν ἔχει αἰτία,
 ἀπὸ ὀφειλῆ του νὰ κλειστῆ στὸ ζόφο.
 Αἰώνιο Γιὸ Πατέρα αἰώνιον ὁ Ἄδης,
 θησαυριστὴς νεκρῶν, πῶς νὰ τὸν βλάψῃ,
 ἀφοῦ τὸν Ἄδῃ αὐτὸς θά διαγουμίσῃ
 τοὺς νεκροὺς ποὺ ἔχει ἀρπάξει παίρνοντάς του
 ἀπὸ τῆς φυλακῆς τ' ἀνήλια σκότῃ;

ΧΟΡΟΣ

Σωστά. Πρῶτα ἄς κατασκοπεύῃ κάποιος·
 στείλε γοργά. Φρόνιμη ἡ σκέψη σου εἶναι.
 Μαζί σου ἐγὼ θά καρτερῶ ὡς τὸ τέλος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ποιὰ λοιπόν, φίλες ἀπὸ σᾶς, στὸν τάφο
 θά πάῃ νὰ δῆ μές στὴ νυχτιὰ μὲ τόλμη;
 Ποιὰ θέλει τὸ καλὸ αὐτὸ νὰ μοῦ κάνῃ;
 Τοὺς μαθητὲς ποῦ νᾶβρω τοῦ Δασκάλου;
 Χάθηκαν ἀπ' τὴ λύσσα τῶν κακούργων.
 Ἴσως σὲ φτάνει κι ὁ θυμὸς τους σ' ὅλους·
 περιφρονοῦν τὸ γένος τὸ δικό μας,
 στοὺς μαθητὲς ξεσπᾶ ἡ ἄλογη ὄρμῃ τους.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ἐγὼ γιὰ σᾶς θά ριψοκινδυνέψω¹,
 στὸ θεῖο νεκρὸ κατὰσκοπος πηγαίνω.
 Κι ἀφοῦ καλά κοιτάξω τί ἔχει γίνῃ,

Μαγδαληνὴ (20, 1).

- ἤξω πρὸς ὑμᾶς πρὶν φάος μολεῖν χθόνα·
 1945 ἤξω δὲ θᾶπτον. Τόνδ' ὑφίσταμαι πόνον
 ἔκῃτι πολλῶν, ὧν ἀπηλλάγην, κακῶν
 κἀντεῦθεν ἴσως εὐκλεέστερον δόμα
 αὐτὸς παράσχη νεκρός, οὐ νεκρός δ' ἔμοι.
 Εὐδεῖν δοκεῖ δὲ καὶ μένειν μ' ἔτι κρέφας.
 1950 Εὐδῶμεν σὺν, εὐδῶμεν· οὐ μακρὰν ἔως,
 ἦν εἴθ' ἴδοιμι τάχιόν γε, Παντάναξ·
 ἀτὰρ πρὸς ὄρθρον ἀπίω ταχυδρόμος·
 ἴσως κἀδελφαῖς συντρεχούσαις ἐντόχω,
 αἱ προσμένειν εἶλοντο καὶ βλέπειν τάφον.
 1955 Πᾶσαι γὰρ ἠπείγοντο συμφώνως ἔμοι
 ἐννουχίσαι νῦν πρὸς τὸ μυρίσαι νέκυν.

ΧΟΡΟΣ

- Ἄπιθ' ἄπιθι· προδραμοῦσά τι μάθοις
 ἀνδρώαν εἰσφέρουσα τὴν τολμηρίαν.
 Ἄμμες δ' ἐφεψόμεσθα σὺν αὐτῇ κόρη
 1960 ἄλλαι τε πολλαὶ Γαλιλαίας θρεμμάτων·
 πάσας γὰρ οἶμαι συνδραμεῖν σοι πρὸς τάφον,
 ἰδεῖν ποθούσας τέρμα τῶν ἠλπισμένων.
 Μικρὸν δ' ἐφυπνώσωμεν, ἠὼς οὐκ ἄπο.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

- Σφοδρῶς πονεῖν με χερί, πονοῦσαν δ' ἄξιον
 1965 μισθὸν προαθρεῖν· παντὶ γὰρ προκείμενον
 ἄλλοι πρὸς ἔργω τὴν χάριν τίκτει διπλῆν,
 ἦν πολλαπλῆν εἴληφα καὶ πάλιν λάβω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ναὶ καὶ δίκαιον τοῦτο, κοῦκ ἄλλως σκοπεῖς·

πίσω γυρνῶ σ' ἐσᾶς πρὶν ξημερώση.
 Γρήγορα θάρθω. Ἀσήμαντος ὁ κόπος
 μπρὸς στὰ δεινὰ ποὺ γλύτωσα ἀπὸ κείνον.
 Καὶ τώρα πιὸ λαμπρὸ ἴσως λάβω δῶρο
 ἀπ' τὸ νεκρὸ, νεκρὸ ὄχι καὶ γιὰ μένα.
 Μὰ ἄς ἡσυχάσω ἀκόμα ὡς νὰ χαράξῃ.
 Ἄς κοιμηθοῦμε, ἡ αὐγὴ μακριὰ δὲν εἶναι
 - πού, ὦ Κύριε, εἶθε ν' ἀρχόταν τώρα ἀμέσως -
 καὶ σύνναυγα γοργὰ τὸ δρόμο παίρνω.
 Μπορεῖ κι ἄλλες ἐκεῖ νὰ συναντήσω
 ἀδελφές ποῦ μειναν γιὰ νὰ κοιτάζουν
 τὸ μνήμα. Ὅπως ἐγώ, ποθοῦσαν ὅλες
 μύρα ν' ἀλείψουν τὸ νεκρὸ ἀγρυπνώντας.

ΧΟΡΟΣ

Τρέξε λοιπὸν νὰ μάθῃς τί ἔχει γίνεῖ.
 Τρέξε τ' ἀντρίκειο δείχνοντάς σου θάρρος.
 Σ ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς μέ τὴν Παρθένα
 κι ἄλλες πολλές τῆς Γαλιλαίας γυναῖκες
 μαζί μ' ἐσὲ στὸν τάφο ὅλες θὰ τρέξουν
 τὸ τέρμα τῶν ἐλπίδων τους ποθῶντας.
 Λίγο ἄς συχάσωμε κι ἡ αὐγὴ ζυγώνει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ἄγωνα ἔχω βαρὺ γι' αὐτὸ κι ἀξίζει
 στὴν ἀμοιβὴ νὰ βλέπω· κι ὅποιος ἔχει
 ἔπαθλο στὸ ἔργο του διπλὴ ἔχει χάρη.
 Χάρες εἶδα πολλές κι ἄλλες θὰ λάβω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Σωστὸ καὶ δίκιο αὐτὸ ποὺ σημαδεύεις·

σύ τ' εὖ παραινεῖς καὶ σὺ καιρίως λέγεις·
 1970 λέγεις δὲ μισθὸν καὶ χάριν ὄσην ἔχεις
 πρὸ τῶν πόνων λαβοῦσα, καὶ πάλιν λάβοις·
 πλὴν οὖν τί μείζον τῶνδ' ἀπαιτήσεις γέρας;
 δώσει δ' ὁμως σοὶ δῶρ' ἃ καλλιστεῦεται
 τῶν νῦν ἐν ἀνθρώποισιν, οἷδ' ἐγώ, πολὺ,
 1975 μακαρία τ' ἔπειτα κυρήσασ' ἔση.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ἰδοῦ, τὸ σόν γε προσκοπυμένη δρᾶμα·
 πρώτη δ' ἴδοιμι τὴν ἀνάστασιν, κόρη·
 μισθὸν γὰρ αἰτῶ τῶν πόνων λαβεῖν τόδε·
 ἀθρεῖς γὰρ ἀθρεῖς τὴν ἐμὴν προθυμίαν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

1980 Ὅρα κατ' ὄρφναν μὴ φύλαξιν ἐντύχης

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Φυλάξομαί τοι καὶ πόδ' ἡσύχως βαλῶ.
 Ἄλλ' εὐτυχοίην καὶ τύχοιμι δι' ὧν ἐρᾶς·
 ἐρᾶς δὲ πάντως Υἱὸν ιδέσθαι τάχει·
 ὅπερ ποθοῦσα ὕποκινδύνως τρέχω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

1985 Βάθ' ὡς τάχιστ', ἐμοὶ δὲ θᾶπτον, ὧν ἐρῶ,
 εὐάγγελος γένοιο, τυχεῖν ὡς ἔχω.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Εἶκω κελευσθεῖς· οὔσα γὰρ μοι δεσπότις,
 οὐκ ἂν ἀμάρτοις τοῦδέ γ', ἀλλὰ πείθομαι.

ἡ συμβουλή σου ὀρθή κι ὡς πρέπει ὁ λόγος.
 Πόση ἀμοιβή μᾶς λές καὶ πόση χάρη
 πρὶν ἅπ τὸν κόπο πῆρες καὶ θὰ λάβης.
 Καὶ δῶρὸ πιὸ ἀκριβὸ τί θὰ ζητήσης;
 Ὡστόσο τὰ πιὸ ὠραῖα στὸν κόσμο δῶρα
 θὰ σοῦ χαρίση καὶ καλὰ τὸ ξέρω
 καὶ τρισμακάρια θᾶσαι, ὅταν τὰ λάβης.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Γιὰ χάρη σου, Κυρά, πάω νὰ κοιτάξω
 κι εἶθε νὰ δῶ τὸ σηκωμό του πρώτῃ·
 νά, ἡ ἀμοιβή τῶν κόπων μου ποὺ θέλω.
 Τὸ πόσο πρόθυμη εἶμαι, Κόρη, βλέπεις.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Μὴν πέσης σὲ φρουροὺς μέσα στὴ νύχτα.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ἐὰ φυλαχτῶ κι ἀγάλια θὰ βαδίσω.
 Μόνο ἄς πετύχω ὅ,τι ποθεῖς νὰ κάνω·
 καὶ πόθος σου, γοργὰ νὰ δῆς τὸ Γιό σου·
 στὸν κίνδυνο πετῶ, τὸ ἴδιο ποθώντας.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τρέξε γοργὰ καὶ πιὸ γοργὰ σ' ἐμένα
 γιὰ ὅσα ποθῶ καλομηνύτρα γύρνα.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Μοῦπες κι ἀκούω· ἀφέντρα μου σάν εἶσαι
 πῶς νὰ μὴν κάνω ὅ,τι μοῦ λές; Πηγαίνω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἐφέφομαι κάγω δὲ σὺν σοί, Μαρία·
 1990 ἀλγῶ γὰρ ἀλγῶ καὶ μένειν σοῦ κατοπιν.
 Οὕτω μέλουσα, πῶς ποτ' οἴσω νῦν τλάμων;

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Καὶ λοιπὸν ἀπίωμεν, ὦ φίλα κόρα·
 σὲ γὰρ ἔχουσα συνοδὸν χαίρω μέγα.
 Αἶδ' ὕπνον οὐ βάλωσιν ὀμμάτων ἄπο.
 1995 Ἔγρεσθ' ἔγρεσθε· τί, γυναῖκες, μέλλετε;
 γοργωπὸν ἔδραν τῶν βλεφάρων λύσατε.
 Οὐ λεύσετε' ἐς μηνάδος αἴγλαν παμφαῆ;
 ἄως πέλας, ἄως· ὄδ' ἀστήρ ἔγγιος,
 θέλγει δ' ἔδραν ὀμματος ἀδιστός γ' ὕπνος·
 2000 ἀδιστος ἀδιστος γὰρ ἐν τοῖς βλεφάροις
 ἐνδύς ἔβα παχνομέναις ταῖς καρδίαις.

ΧΟΡΟΣ

Ἐγὼ μέλλουσα καρδία παχνομένη,
 ἄγρυπνον ὄμμα πᾶσαν ἀν' ὄρφναν στρέφω.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ἄμμες τάχει στείχωμεν, ὦ φίλα κόρα,
 2005 σφοδρᾶ μελήσει καρδίας δεδηγμένης.
 Στείχωμεν οὖν τάχιστα τοῦ τύμβου πέλας·
 αἶδ' ἀποβαλοῦσαι τὸν ὕπνον ὀμμάτων,
 ἤξουσιν ὡς τάχιον ἡσύχῃ βάσει.

1. Ὁ ποιητὴς θέλει μαζί με τὴ Μαγδαληνὴ νὰ ἔχη πάει στὸν τάφο καὶ ἡ Θεοτόκος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Μαζί μ' ἐσέ κι ἐγὼ ἔρχομαι, Μαρία¹.
 Θὰ πᾶς καὶ θὰ μ' ἀφήσης μὲς στὸν πόνο.
 Σὲ τέτοιο ἀγῶνα πῶς ν' ἀντέξω ἢ δόλια!

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Μὰ τότε ἄς πᾶμε, ὦ Κόρη ἀγαπημένη·
 μεγάλη μου ἡ χαρὰ μαζί μου ἂν σ' ἔχω.
 Μὰ αὐτὲς τὸν ὕπνο ἄς διώξουν ἀπ' τὰ μάτια.
 Γυναῖκες, σηκωθῆτε· μὴν ἀργῆτε.
 Ἄνοιξτε τὰ βαριά ματόφυλλὰ σας.
 Δεῖτε πῶς λάμπει ὀλόφεγγη ἡ σελήνη.
 Κοντὰ ἡ αὐγή, τ' ἀστέρι της ζυγώνει,
 ὕπνος γλυκὸς τὰ μάτια σας πῶς δένει!
 Πόσο γλυκὰ ἀπ' τὰ βλέφαρα περνώντας
 στὶς βουρκωμένες μπῆκε τὶς καρδιές σας.

ΧΟΡΟΣ

Ἄνησυχη καὶ μὲ καρδιὰ θλιμμένη
 γυρνῶ ἀνοιχτὰ τὰ μάτια μου ὅλη νύχτα.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Γοργὰ ἐμεῖς πᾶμε, Κόρη ἀγαπημένη·
 κι ἡ λαβωμένη δέρνεται καρδιὰ μας.
 Πᾶμε λοιπὸν γοργὰ κοντὰ στὸν τάφο.
 Κι αὐτὲς σὰ σηκωθοῦν ἀπὸ τὸν ὕπνο
 προσεκτικὰ θὰ φτάσουν μάνι - μάνι.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ναι ναι τάχει στείχωμεν· εἶθ' ὁ εἶη τυχεῖν.

- 2010** Πέποιθα πᾶσιν ἡμέραν ἐλευθέραν
 ἄκτινα τὴν στείχουσαν ἡλίον φέρειν.
 Ἄπιμεν οὖν, ἄπιμεν· αἱ δὲ κατόπιν
 νῦν ὥσιν ἠχὴν ἠρέμα δεδεγμένοι,
 οἶμαι, πελείας ὠκύτητ' οὐχ ἥσσονες
- 2015** ποδῶν δράμωσι συντόνοις δρομήμασι·
 αὔθις γὰρ ἀφίημι ῥαδιὴν ὄπα,
 σαφῆ κελευσμόν, συντρέχειν πρὸς τὸν τάφον.
 Ὅρθαι δ' ἰδοῦ γε· θαῦμα ἰδεῖν εὐκοσμίας.

Αἱ αἱ·

- 2020** Τέκνον, ποθεινὸν ἡμαρ ἰδοῦ τὸ τρίτον,
 τριταῖον ἤδη φέγγος, ἐλπίς σοῖς φίλοις.
 Μὴ δὴ παρέλθοι, καὶ θανεῖν με ξυμφέρει.
 ὦ Τέκνον, ὦ φίλτατον, ὦ θεῖον κάρα,
 πότ' ἄρ' ἐγὼ σ' ἢ ποῦ σ' ἢ παντλήμων ἴδω;
- 2025** ὦ Τέκνον, εἴθε τάχος ἔλθοις μοι φάους·
 ἔλθοις νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
 λιπῶν, ἴν' ἄδης χωρὶς ὤκισται φάους,
 νῦν δ' εἶδε φῶς μέγιστον ἐν σῇ καθόδῳ.
 Ἔλθ' ἔλθέ, φάνηθι, προλαβὼν ἡοῦς σέλας.
- 2030** Θεὸν Θεὸν σ' ὀλύμπιον τὰ πάντ' ἔχει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ἄ ἄ·

*Εὐνάς ἐρήμους τάσδε φυλάκων ὀρῶ.
 Τί δῆτ' ἂν εἶη; μῶν λόχος βέβηκέ πη;*

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΑΣΧΩΝ

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Πᾶμε γοργὰ κι ὄ,τι καλὸ νὰ γίνη.
Σ' ὄλους πιστεῦω ἐλεύθερη νῆμέρα
τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς ὅπου ἔρχεται θὰ φέρη.
ᾠ, πᾶμε, ὅς πᾶμε! Πίσω μας ἔτοῦτες
ποὺ δέχτηκαν τὴ σιγαλὴ φωνὴ μας
πιὸ γρήγορα θαρρῶ ἀπὸ περιστέρες
θὰ τρέξουν μὲ γοργὸ ποδιῶν ἀγώνα.
τοὺς ξαναλέγω μὲ φωνὴ καθάρια,
φωνὴ - ἐντολή, νὰ τρέξουνε στὸν τάφο.
ᾠλες ὀρθές, θαῦμα ἢ σεμνότητά τους.

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΤΑΦΟ

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ᾠ, ὦ!
Νά, ἢ ποθητὴ, Παιδί μου, τρίτη μέρα,
ἢ τρίτη αὐγὴ, τῶν φίλων σου ἢ ἐλπίδα
κάλλιο ὅς πεθάνω, ἂν ἄπρακτη περάση.
Παιδί μου ἀγαπημένο! ὦ θεῖο κεφάλι!
Ποῦ θὰ σὲ ξαναδῶ καὶ πότε ἢ δόλια;
ᾠ Γιέ μου, σὰν τὸ φῶς γοργὰ νὰ μοῦρθης.
ᾠΕλα, τὴ χώρα τῶν νεκρῶν, τίς θύρες
ἄσε τοῦ σκότους, ὅπου ὁ Ἄδης δίχως
φῶς κατοικεῖ καὶ φῶς τρανὸ εἶδε ἐσένα.
Πρὶν τῆς αὐγῆς τὴ λάμψη, πρόβαλε, ἔλα·
Θεὸ τ' οὐρανοῦ, Θεὸ σὲ ξέρουν ὄλα.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

ᾠΑ, ἄ!
ᾠΑδειο τὸν τόπο ἀπ' τοὺς φρουροὺς του βλέπω.
Τί τρέχει τάχα; Πᾶνε ἄλλοῦ γιὰ ἐνέδρα;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἴσως ἐφ' ἡμῖν μηχανὴν στήσων τινά.

2035 Θρασύς γὰρ ὄχλος, νῦν δ' ἐπεὶ κρατεῖ θρασύς.

ΜΑΓΓΑΛΗΝΗ

Τί δῆτ', ἀδελφή, δοῶμεν; οὐ γὰρ εὖρομεν
ὡς ἠλπίσαμεν, ἐλπίδων δ' ἡμάρτομεν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Πείθου, πάλιν στείχωμεν· εὐ δ' εἴη τυχεῖν
τὸν νεκρὸν αὐτὸν καρδίαις ὠπλισμέναις·

2040 σῶζει γὰρ αὐτὸν ὅστις εὐφρόνως Θεῶ
ἀνατίθῃσι καὶ γε νῦν βαδιστέον.

Ἄμμιν δὲ λίθον τίς ἄρ' ἀποκυλίσει;

ΜΑΓΓΑΛΗΝΗ

Ὅττοτοτοτοί·

Ἄναξ Ἄναξ ἄφθιτε, τίς ὄδ' ὁ κλόνος;

2045 Πῶς δ' ἐκκυλισθεῖς ἀθρόως ὥπται λίθος;
κενὸς δ' ὄραται καὶ τάφος τοῦ Δεσπότην.

Οὐκοῦν ἄπειμι καὶ φίλοις μύσταις ἐρῶ
ἄρσιν νέκνος, αὖ δ' ἀποστρέψω τάχει·
εὖροίμι δ' ὧδε σὺν γυναιξὶ σ' ἀδ, κόρη.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

2050 Εὐγ' εὐγ' ἐπάνηκ' ὡς τάχιστα νῦν, φίλη·
ἐγὼ δὲ λίθον ἠρμένον βλέπουσ' ἔτι

1. Μάρκ. 16, 3.

2. Μάρκ. 16, 4. Λουκᾶ 24, 1 - 2.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Μπορεῖ σ' ἐμᾶς νὰ στήνουνε παγίδα.
 Ὁ ὄχλος θρασύς· θρασύς ποῦ ἔχει νικήσει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Τώρα τί κάνομε, ἀδερφή; Δὲν εἶναι
 καθῶς τὰ ἐλπίσαμε, οἱ ἐλπίδες λάθος.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Θάρρος, ἄς πᾶμε ἀκόμα λίγο κι εἶθε
 τὸ νεκρὸ μ' ἄφοβη καρδιά νὰ βροῦμε·
 σώζεται ὅποιος ἀφήνει τὸν ἑαυτό του
 στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Μὰ ἐμπρός, ἄς πᾶμε.
 τὴν πλάκα ¹ μόνο ποιὸς θὰ μᾶς τραβήξει;

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ὡ Θεέ μου, ὦ Θεέ μου!
 Αἰώνιε βασιλιά, τί σείσμα μέγα!
 Καὶ πῶς ἡ πέτρα ξάφνου ἀποκυλίστη ²,
 κι ἄδειο τὸ μνημα τοῦ Κυρίου μπροστὰ μας;
 Φεύγω, νὰ πάω στοὺς μαθητὲς τὸ νέο·
 μᾶς κλέψαν τὸ νεκρὸ, γυρίζω ἀμέσως
 θὰ σ' εὔρω, Κόρη, ἐδῶ μέ τις γυναῖκες.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γοργά, Καλή μου, γύρισε· ἔλα ἀμέσως
 Τὴν πέτρα ποὺ σηκῶσαν ³ βλέπω ἀκόμα

3. Ἰω. 20, 1.

θαμβουμένη πέφρικα, πῶς ὦδ' ἄθροον
ὠφθη κυλισθεὶς τῆς θύρας πρὸ τοῦ τάφου.

Ἄ ἄ· σίγα, σίγα.

- 2055 Ὁ λαμπροπυρσόμορφος οὗτος τίς δ' ἄρα,
δς καθύπερθεν ἔξεται νῦν τοῦ λίθου,
πανευπρεπῆς, ἐσθῆτι λευκῇ χαίρεις;
στίλβει γὰρ ὡσπερ ἀπαλὴ χιῶν νέα.
Ἴδου δὲ καὶ φύλακες ὡς νεκροί, κάτω.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- 2060 Ὑμμες δὲ μὴ θροεῖσθε, μηδ' ἔστω φόβος·
ζητούμενος γὰρ οὐκέτ' ἐστὶν ἐν τάφῳ,
Ἄναξ Ἰησοῦς τῆτες ἐσταυρωμένος·
ὁδ' οὐκέτ' ἐστὶν ἐν τάφῳ νεκρὸς μένων,
ἀλλ' ἐξεγερθεὶς εἰς Γαλιλαίαν τρέχει·
2065 ὡς εἶπε, μύσταις ὀπτάνεσθαι νῦν θέλει.
Κενὸν δ' ἰοῦσαι τὸν τόπον κατίδετε.
Ἄπιτε γοῦν, ἄπιτε καὶ ταῦτα σφίσιν
εἶπατε τρανῶς· πάντα γὰρ ἔγωγ' ἔφην,
καὶ πάντα πᾶσιν εἶπατε ξὺν τῷ Πέτρῳ,
2070 ὡς φρουδὸς ἄδης, Χριστὸς ἀνέστη τάφου,
τάφου δὲ λίθος εὐσθενῶς ἀπηλάθη·
φρουροὶ τ' αἶδος θύρετρο' ἀνεῖσαν φόβῳ
λελυμένοι, νεκροὶ δὲ πρὸς φάους χθόνα
σκιρτῶσι, σῶκον ἐκκαλούμενοι Θεόν·
2075 τῷ γ' αὐτόματα δεσμὰ πάντ' ἀπερράγη.

1. Ὁ Ματθαῖος (28, 3) μιᾶ γιὰ ἄγγελο· ὁ Μάρκος (16, 5) γιὰ νεανίσκο· ὁ Λουκᾶς (24, 45) γιὰ δύο ἄνδρες καὶ ὁ Ἰωάννης (20, 12-13) γιὰ δύο ἀγγέλους.

καί τρέμω κι άπορω· πώς έτσι ξάφνου
βρέθηκε πέρ' άπ' του μνημείου τή θύρα.

“Α, σώπα, σώπα!

Ποιός είν' αυτός¹ σά φλόγινη λαμπάδα,
πού κάθεται στήν πέτρα τώρα επάνω;
‘Αστράφτει μες στά δλόλευκα όλος χάρη,
λάμπει σάν τ' άπαλό τò νέο τò χιόνι.
Κι οί φύλακες νάτοι ώς νεκροί στο χωμα.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Σεΐς, μην τρομάζετε και μη φοβᾶστε².
Βγήκε άπ' τόν τάφο αυτός πού αναζητᾶτε.

ό βασιλιάς ‘Ιησοῦς πού έχουν σταυρώσει
δέν εΐναι πια νεκρός στον τάφο μέσα,
σηκώθηκε και πάει στη Γαλιλαία·
έκεΐ εΐπε³ θά τόν δοῦν οί μαθητές του.

“Αδειο τò μνημα, ελάτε νά τò δῆτε.

Τρέξετε τώρα και καθάρια τούτα
πέστε τους· όλα τάχετε από μένα
κι όλα πέστε τα σ' όλους και στον Πέτρο,
χάθηκε ό “Αδης κι ό Χριστός άνέστη,
μέ δύναμη κι ή πέτρα πῆγε πέρα.

Του “Αδη οί φρουροί ώς νεκροί άπ' τόν φόβο
τίς πύλες παρατοῦν κι οί νεκροί όρμουνε
στο φως, τò Θεό καλώντας νά τους σώση
για χάρη του όλες οί άλυσίδες σπάζουν.

2. Ματθ. 28, 5· 7.

3. Μάρκ. 16, 7.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ὦ καλλιφεγγές ἡλίου σέλας τόδε·
 πέφθακεν, ὡς ἤλπιστο, τέρμα φροντίδων.
 Πέπτωκεν ἐχθρός, Χριστὸς ἀνέστη τάφου.
 Ἡοῦς παρούσης τίς ποτ' ἄρ' ἤδυτέρα;
 2080 τί δ' ἂν ἐμοὶ γένοιτο χαριέστερον;
 Πῆ γοῦν τὸν ἄδην καββαλὼν βαίνεις, Τέκνον;
 πῆ πῆ δ' ἐγὼ σε καὶ πότε' ἂν ἴδω, Τέκνον;
 Ἐλθ' ἐλθὲ καὶ φάνηθι μητρὶ σῆ τάχει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ὅψει γε θᾶπτον, ὡς ἐγῶμαι, πλειόνων.
 2085 Ἄλλ' ἀπίωμεν, ὡς ὁ λευχείμων ἔφη,
 μύσταις φίλοις ἅπασι χάσμα μηνύσαι.
 Πρῶτον δ' ἄπειμι πρὸς Πέτρον καὶ παρθένον,
 εὐάγγελον φέρουσα βάζιν τοῖς φίλοις·
 ὁ γὰρ φανείς εἶρηκεν εἰπεῖν καὶ Πέτρῳ.
 2090 Ἄπειμι γοῦν κένωσιν εἰπεῖν τοῦ τάφου
 καὶ τὴν ὄρασιν τοῦ φανέντος καὶ λόγους·
 οὗτοι δ' ὁμῶς ἔδραμον ἰδεῖν τὸν τάφον,
 οἶμαι δὲ πάντα σφᾶς θεωρῆσαι καλῶς.
 Ἄλλ' ὦ· τίς τίν' ἀθροῶ; Δεσπότην καινῆ θεά;
 2095 οὐκ οἶδ' ἀκριβῶς· εἰκάσαι γε μὴν πάρα·
 μορφῆ γὰρ οὔτι φαῦλον εἰσβαλεῖν τινά.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Χαίρετε.

1. Σύμφωνα με τὸν Ἰωάννη (20, 1) τὸ ἀγγελμα τῆς ἀναστάσεως τὸ φέρνει ἡ Μαγδαληνή.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ὦ σύ, τοῦ ἡλίου φεγγοβολιὰ ὄλη χάρη,
 φτάνεις, ὦ ἐλπίδα μας, καὶ πᾶνε οἱ ἔγνοιες.
 Νικήθη ὁ ἐχθρὸς μας κι ὁ Χριστὸς ἀνέστη.
 Νά τη ἡ Αὐγὴ καὶ ποιὰ γλυκύτερή της;
 Τί ἄλλο καλὸ γιὰ μένα πιὸ μεγάλο;
 Γιέ μου, ποῦ πᾶς σὰ νίκησες τὸν Ἔαδη;
 Κι ἐγὼ ποῦ θὰ σέ δῶ, Γιέ μου, καὶ πότε;
 Ἔλα γοργά, στή μᾶνα φανερῶσου.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Γοργά θὰ δῆς πιὸ ἀπὸ πολλοὺς νομίζω.
 Μὰ ἄς πᾶμε, ὡς εἶπε ὁ λευκοφορεμένος
 στοὺς φίλους του ὅλους τῆ χαρὰ νὰ ποῦμε.
 Πρῶτα στὸν Πέτρο ἄς πάω¹ καὶ στὸν Ἰωάννη
 σὲ φίλους μῆνυμα καλὸ νὰ φέρω.
 Ὁ λευκοφόρος εἶπε καὶ στὸν Πέτρο.
 Τρέχω νὰ πῶ γιὰ τὸ ἀδειανὸ μνημεῖο
 γι' αὐτόν, ποῦ ἐφάνη ὡς ὄραμα, καὶ ὅσα εἶπε.
 Μὰ ἔτρεξαν τοῦτοι γιὰ νὰ δοῦν τὸν τάφο
 κι ὅλα καλὰ² θαρρῶ θὰ τὰ κοιτάξουν.
 Μὰ τί θωρῶ; Εἶν' ὁ Κύριος μ' ὄψην ἄλλη;
 Πῶς νὰ τὸ πῶ; Νὰ τὸ ὑποθέσω μόνο·
 δύσκολο τῆ μορφὴ του ἄλλος νὰ λάβη.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Χαίρετε³

2. Ἀπὸ τὸ ἐδάφιο τοῦ Ἰωάννη (20, 6) φαίνεται πόσο στή θέση του εἶναι τὸ ἐπίρρημα 'καλῶς'.

3. Ματθ. 28, 9.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Χαῖρ', ἐσθλὸς ἐσθλοῦ Παῖ, Βασιλεῦ παντάναξ,
ἔσχατον ἐχθρὸν συγκατασκάψας, πότμον.

- 2100 Ἄναξ, Ἄναξ ἄφθιτε, σὺ Θεὸς μέγας,
ποδῶν δὲ σῶν ἄμμιν δὸς ἄψασθαι φόβω·
τοὺς γὰρ ἐπ' οὐδας νῦν κννοῦσαι πίνομεν,
καταπλαγεῖσαι τῇ χαρᾷ καὶ τῷ φόβῳ.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Μὴ δὴ φοβεῖσθε, μηδ' ὑμῖν ἔστω φόβος.

- 2105 Ἄπιτε δ' ἀγγείλατ' ἀδελφοῖς μου τάχει
εἰς Γαλιλαίαν ἀφικέσθαι, καὶ μέ πως
ἐκεῖσε κατίδωσιν, ὡς ἔφην σφίσιν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ᾠ φαιδρότης ἄρορητος ἡλίον βολῆς,
ὡς ἀνέτειλε χαρίεσσα νῦν ἔως·

- 2110 ὦ λαμπρότης ἄφατος ἀγῆς ἀκτίνων,
ὦ χάσμα παγκόσμιον, ὦ θυμηδία,
ὦ τέρψις εὐφρόσυνος, ὦ γῆθος μέγα,
πῶς ἂν τις εἴπη, πῶς ἀπαγγείλῃ λόγῳ
ἐμῆς ἀγαλλίαμα τανῦν καρδίας;
2115 Ἄλλ' ἀπίωμεν, ὡς ὁ Δεσπότης ἔφην.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ἐγγὺς ἰδού, δέσποινα, φίλαι σοι κόραι
ἄλλαι τε πῦσαι Γαλιλαίας θρεμμάτων

1. Α' Κορ. 15, 26.

2. Ματθ. 28, 8 - 9.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γιέ τοῦ τρανοῦ, ὦ Παμβασιλέα, χαίρε
 ἄσπονδο ἐχθρό, τὸ θάνατο ¹, ἔχεις σβήσει.
 Αἰώνιε Θεέ καὶ Βασιλιά μεγάλη,
 τὰ πόδια σου ν' ἀγγίξουμε ἄφησέ μας,
 φιλώντας τα στὸ χῶμα ἔχομε πέσει ².
 Ὡ ξάφνιασμα χαρᾶς μαζί καὶ φόβου!

ΧΡΙΣΤΟΣ

Ὡ, μὴ φοβᾶστε, μὴ, διώξτε τὸ φόβο.
 Τρέψτε καὶ πέστε εὐθύς στοὺς ἀδελφούς μου
 στὴ Γαλιλαία τοὺς καρτερῶ νὰ ρθοῦνε,
 γιὰ νὰ με δοῦν ἐκεῖ, καθὼς τοὺς εἶπα ³.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ὡ μυστικὸ ἡλιοβόλημα, ὦ χαρὰ μου.
 Γεμάτη χάρη ἢ αὐγὴ πρόβαλε τώρα.
 Ὡ ἀκτίνες ὀρθρινές μ' ἄρρητη λάμψη,
 χαρὰ τοῦ κόσμου τῆς ψυχῆς μου γλύκα·
 ὦ τέρψη ποὺ μ' εὐφραίνει, ὦ ἀγνό μεθύσι!
 Πῶς νὰ τὴν πῶ με λόγῳ, πῶς νὰ ἐκφράσω
 τὴν ἀναγάλλια τώρα τῆς καρδιάς μου;
 Μὰ ἄς πᾶμε, ὅπως ἐζήτησε ὁ Δεσπότης.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Δέσποινα, ἐδῶ κοντά σου οἱ ἀγαπημένες
 κι ὅλες ⁴ τῆς Γαλιλαίας οἱ κόρες οἱ ἄλλες

3. Ματθ. 28, 10.

4. Λουκᾶ 23, 55· 24, 10.

πρὸς τὸν τάφον τρέχουσι μυρίσαι νέκυν,
τὴν ἐξέγερσιν ἀγνοῦσαι τοῦδ' ἔτι.

2120 Οὐκοῦν σὸν αὐταῖς βῶμεν αἰθις ἐς τάφον·
οὐ γὰρ κόρος τίς ἐστι θαυμαστὰ βλέπειν.
Ἡ γὰρ ποθοῦσα καρδία πάντ' εἰδέναι
ἐν τοῖς ἀγῆτοῖς λίχνος οὐδ' ἀλίσκεται
ἄθροεῖν τε ταῦτα συχνάκις λιχνεύεται.

2125 Ἄλλ' ὦ τίς ἐστίν εὐπρεπῆς νεανίας,
ὃς λευκοχίτων δεξιοῖς ἴζει τάφου;
θάμβος μ' ἔχει βλέπουσαν ἀστραπὴν θέας.

ΝΕΑΝΙΣΚΟΣ

Μὴ δὴ θροεῖσθε, μηδ' ὑμῖν ἔστω φόβος.

Τὸν Ναζαρηόν, οἶδ', Ἰησοῦν, ὃ κόραι,

2130 ζητεῖθ'· ὁ δ' οὐκέτ' ἐστὶν ἐν τάφῳ μένων,
ἀλλ' ἐξανέστη, καὶ κενὸς τόπος μένει.
Ἄπιτε γοῦν, εἴπατε μύσταις καὶ Πέτρῳ
ἐς Γαλιλαίαν σφίσιν ὀφθῆναι τάχει.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Ἐγὼ τρέμουσα καὶ φόβῳ κρατομένη

2135 πρὸς τὸν Πέτρον νῦν εἶμι καὶ λοιποὺς φίλους.
εὐάγγελον φέρουσα βάζιν καὶ πάλιν·
ὁ γὰρ φανείς εἴρηκεν εἰπεῖν καὶ Πέτρῳ.

ΧΟΡΟΣ

Ἄμμες δὲ θάμβει καταπλαγεῖσαι, κόραι,
ἔκστασιν ἐκστᾶσαί τε τῇ καινῇ θεᾷ,

2140 φεύγωμεν ὡς τάχιστα μνημείου τρόμφῳ,

τρέχουν ν' αλείψουν τὸ νεκρὸ μὲ μύρα·
 δὲν ξέρουν τὴν ἀνάστασὴ του ἀκόμα.
 Πᾶμε λοιπὸν κι ἐμεῖς μαζί στὸ μνήμα.
 Πῶς νὰ χορτάσης βλέποντας τὸ θαῦμα;
 Ὅλα ἡ καρδιά ποθώντας νὰ τὰ ξέρη
 στὸ θαῦμα ἐμπρὸς ἀχόρταγη εἶναι πάντα,
 ὀλοένα νὰ κοιτάζη δὲ χορταίνει.
 Ἄλλὰ . . . ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ νέος¹ ποὺ ἀστράφτει
 δεξιὰ στὸν τάφο λευκοφορεμένος;
 Τὸ ἄστραμμα τῆς μορφῆς του μὲ θαμπώνει.

ΝΕΑΝΙΣΚΟΣ

Μὴ δὰ φοβᾶστε, διώξετε τὸ φόβο.
 Τὸ Ναζωραῖο Ἰησοῦ ζητᾶτε, κόρες,
 τὸ ξέρω· μὰ στὸ μνήμα αὐτὸς δὲν εἶναι
 μέσα. Ἀναστήθηκε κι ὁ τάφος ἄδειος.
 Πέστε λοιπὸν στοὺς φίλους καὶ στὸν Πέτρο
 στὴ Γαλιλαία πῶς θέλει νὰ τὸν δοῦνε.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Τρέμω καὶ φόβος ὅλη μ' ἔχει πιάσει.
 Φεύγω στὸν Πέτρο καὶ τοὺς ἄλλους φίλους
 τὸ μήνυμα τ' ὀλόκαλο νὰ φέρω·
 σ' αὐτοὺς μᾶς εἶπε ὁ νέος μὰ καὶ στὸν Πέτρο.

ΧΟΡΟΣ

Θάμπος καὶ φόβος, κόρες, μ' ἔχει πιάσει·
 βγαίνω ἀπ' τὸ νοῦ μ' ὅσα καινούργια βλέπω.
 Πῶς τρέμω! Ἄς φύγωμε μακριὰ ἀπ' τὸν τάφο.

σιγῇ φέρουσαι πᾶν ὄραμ' ἄκουσμά τε,
καὶ μηδὲν ἐκφέρωμεν ὡς πρὸς μηδένα·

- μνήμαν ἔχουσαι τῶν λογοπράτου δόλων
φοβούμεναί τε τῶν βρόχων τὴν ἀγχόνην
- 2145 νεκροπρεπὲς ὡς μνήμα τόν γ' αὐτοῦ τρόπον,
τὸ μυστικὸν παίξαντος ἐχθρῶν ἐς μέσον.
Φύγωμεν, ἐξέλθωμεν ἐννοιῶν κάτω,
καὶ δυσμενεῖ μὲν μηδὲν ἐξ ἐγνωσμένων
εἴπομεν ἄμμες, πλὴν φίλοις μύσταις μόνοις·
- 2150 κακὸν γὰρ οὐδὲν οὐδενί· ξυνὸν δέ τι
πρὸς πανάληθες ἀγαθῶν ἀγγελμάτων.
καὶ ψεῦδος οὐδέν· ψεῦδος ἄμμιν δ' οὐ φίλον,
νεκροφρόνων φρόνημα φρυγούσαις καλῶς
καὶ παγκάλην ἔκστασιν ἐκστάσαις φόβῳ,
- 2155 ᾧ πᾶς κακίας ἐκκλίνει θεοφρόνως.
Τοιοῦτον οὐδὲν οὐδενὶ φράζειν θέμις
ταῖς ἐξιούσαις, ὡς ἔφην, τῶν μνημάτων,
μηδ' ἐμφερούσαις μνημόσυνον εἰσέτι
νεκροπρεποῦς τρόπου γε τοῦ ζῶντος πέρι,
- 2160 ἐσχημέναις φόβῳ τε καὶ πολλῶ τρέμῳ
ἐπιβλέποντος πρὸς τρέμοντ' αὐτοῦ λόγους.
Οὕτως φύγοιμεν ἀπὸ μνημείου, κόραι,
ὡς μηδὲν εἰπεῖν μηδενὶ ξενοτρόπως.
Κακοῦ γὰρ ὑπόστασις οὐκ ἔνεστί τις·
- 2165 ὅθεν τὸ κακὸν οὐδὲν εἶναι μανθάνω,
καὶ τῷδε μηδὲν μυστικὸν θέμις λέγειν·
πρὸς δυσμενῆ γὰρ μυστικὸν τίς ἐκφέρει;
Δοκεῖ δὲ καλῶ δυσμενεὲς τοῦναντίον,
ὡς ἡμέρα νῦξ καὶ σκότος πάλιν φάει,

Σιωπή για ό,τι είδαμε κι έχομε άκούσει·
γι' αυτά ἄς μὴν ποῦμε λέξη σὲ κανένα.

ΛΙΓΟ ΠΙΟ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΑΦΟ

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τὸ δόλο αὐτοῦ ποὺ ἐπούλησε τὸ Λόγο
στὸ νοῦ ἔχοντας, τὸ φόβο ἀπ' τὴν κρεμάλα,
τῶν τρόπων του θανάσιμο σημάδι,
ποὺ ἔπαιξε τὸ κρυφὸ μὲς τοὺς ἐχθροὺς μας.
Ἄς πᾶμε ὅσα σκεφτόμαστε ξεχνώντας.
Τίποτ' ἀπ' ὅ,τι ξέρομε ἄς μὴν ποῦμε
σ' ἐχθρό· στοὺς φίλους μαθητὲς μονάχα.
Δὲν εἶναι αὐτὸ κακὸ. Κοινή μας ἔγνοια
τὸ ἀληθινὸ σωτήριο νέο νὰ ποῦμε.
Καμμιά ψευτιά, μισοῦμε ἐμεῖς τὸ ψέμα·
ξεφύγαμε νεκρὸ ὅσους τὸν θαρροῦνε
καὶ ζήσαμε ἔκσταση ὁμορφη μὲ φόβο,
ποὺ ἀπ' τὴν κακία μᾶς παίρνει μ' ἅγιες σκέψεις.
Δὲν πρέπει τέτοιο τίποτα νὰ ποῦμε·
ἐμεῖς, ποὺ ὡς εἶπα φεύγομε ἀπ' τοὺς τάφους
κι οὔτε κρατοῦμε προσφορά καμμία
γι' αὐτὸν ποὺ ζῆ, ὅπως στοὺς νεκροὺς πηγαίνουν.
Φόβος καὶ τρόμος μᾶς κρατάει μὰ σκέπει
ἀπὸ ψηλά τοὺς λόγους του ὅποιον τρέμει.
Ἄς φύγωμε ἀπ' τὸ μνήμα του, κοπέλλες,
καὶ πουθενά ἄς μὴν ποῦμε ὅ,τι δὲν πρέπει.
Μὲς στὸ κακὸν ὑπόσταση δὲ βρίσκω ^χ
καὶ τὸ κακὸ εἶναι τίποτα γνωρίζω
κι ἔτσι σ' αὐτὸ τὸ μυστικὸ δὲν λέμε.
^χ Ποιὸς λέει τὸ μυστικὸ του στὸν ἐχθρὸ του;
"Ὅ,τι καλὸ κι ὅ,τι ἐχθρικό μισοῦνται,
μέρα καὶ νύχτα, φῶς μὲ τὸ σκοτάδι,

2170 ὡς ἀντίκειται ψεῦδος ἀληθεῖ λόγῳ.
 Ἄλλ' ἀπίωμεν θᾶπτον ἐς μυστιπόλους,
 εὐαγγέλιον χάσμα δηλοῦσαι φίλοις.
 Ἄλλ' ὦ· τίν' ἄθρῶ νυκτὸς ἤκοντ' ἐνθάδε;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Λέσποινα, μῆτερ Παιδός, οἶον οὐδέπω
 2175 ἄλλην γυναῖκ' ἐκκλον ἐκτεκεῖν ἐγώ.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τίς εἶ ποτε σὺ συμφρονῶν; κατ' εὐφρόνην
 ἀμβλῶπες αὐγαί, κοῦ σε γινώσκω τορῶς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Εὖνους αἰεὶ σοι καὶ σφαγέντι σου Τέκνῳ,
 τῶν θαυμασίων κἀγαθῆς φρενὸς χάριν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

2180 Νέον τί δ' ἀγγέλλεις; τί; τάχιστα φράσον.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Λέσποινα, χαῖρε· τοῦτό σοι πρῶτον λέγω·
 πάγκαρτε, χαῖρε· τοῦδε γὰρ προοίμιον
 κάλλιον οὐδεὶς οἶδε προσφωνεῖν βροτῶν·
 ἀλλ' οὐδὲν ἦσσαν σοὶ φέρω κεδνοὺς λόγους·
 2185 οἷαν γὰρ ἀγγελίαν ἤκω σοι φέρων.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Υἱὸν φανέντ' αἶδος ἀγγελεῖς νέον;

τὸ ψέμα πολεμᾶς μὲ τὴν ἀλήθεια.
Μὰ ἄς πᾶμε πιά γοργὰ στοὺς μαθητές του,
σ' ἀγαπητοὺς χαρὰ καλομηνύτρα
νὰ φέρωμε. Ποιὸς φτάνει μὲς στὴ νύχτα;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ 5ος

Κυρά, μητέρα Γιοῦ, ποὺ ὅμοιό του ὡς τώρα
μάννα καμμιά δὲ γέννησε στὸν κόσμο.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ποιὸς εἶσαι ἀπ' τοὺς δικούς μας τάχα; Λίγο
τὸ φῶς τῆς νύχτας, δὲ σὲ ξεχωρίζω.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Φίλος σ' ἐσὲ πιστός και τὸ παιδί σου
γιὰ τὴν ἀγάπη και τὰ θαύματά του.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ποιὸ νέο μᾶς φέρνεις; Μὴν ἀργῆς μὰ λέγε.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Κυρά μου, χαῖρε! Αὐτὸ σοῦ λέγω πρῶτα.
Καλότυχη σύ, χαῖρε! Τί ἀπὸ τοῦτον
χαιρετισμὸ πιὸ ὠραῖο νὰ σοῦ ποῦμε;
Μὰ ὡστόσο κι εἶδηση καλὴ σοῦ φέρνω.
ὦ, τί καλὸ μαντάτο ποὺ σοῦ φέρνω!

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Θὰ πῆς πῶς βγῆκε ὁ Γιός μου ἀπὸ τὸ μνήμα.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐγνως, λόγου δὲ δις τόσον μ' ἐκούφισας·
ἤλυθε καὶ πάρεστιν, ὡς αἰρεῖ φάτις,
κὰν γῆ τὸν ἄδην ἐκφυγῶν πορεύεται.

2190 Τοιαῦτ' ἐγὼ γὰρ ἀγγελεῖν ἐλήλυθα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ἄμμες μὲν ἴδμεν τοῦτο· σύ δ' οἶδας πόθεν;
ἄγ' εἰπέ, πῶς φῆς; πῶς λέγεις; οἶδας δὲ πῶς;
τί τ' ἄρ' ἐναργὲς τοῦδ' ἐρεῖς τεκμήριον;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Στρατὸς φυλάκων πᾶσαν ἀν' ὄρφναν μένων

2195 καὶ τάφον ἀθρῶν ἀσφαλεῖ προθυμία,
νῦν ἐννύχιος ἐν θορούβῳ συρρέων
πρὸς ἱερεῖς ἔδραμεν ἐν πολλῷ τρόμῳ,
νέαν δ' ἔδοξε βάξιν ἐμφαίνειν φόβῳ·
νυκτηγοροῦντές τ' ἦσαν ὡς πεφρικότες.

2200 Οὐκ εἰς κενὸν δ' ἄρ' ἡ φάλαγξ ὑπέτρεμε·
ἐγὼ δ' ἔμαθον αἰτίαν παρ' ἐλπίδα,
νύκτωρ κατ' ἄστνυ τειχέων εἴσω μολῶν·
καὶ τήνδε μαθὼν, ἦκον ἡσύχῳ βάσει,
στρατοῦ κατόπιν ἀκροώμενος λόγων.

2205 Ὅδ' εἶπεν οὕτως, ἐμφόβῳ τολμηρῆι
λιβραγορῶν ἅπαντα θάμβη τοῦ τάφου·
εἴρηκεν οὖν, εἴρηκε πρὸς πρεσβυτέρους
ἄρχιερεῖς τε, δραματουργοῦς τοῦ φόνου
συνηγμένους τε καὶ σκοποῦντας τοῦ πέρου·

2210 ἌΩ τὸν φρικώδη πότμον ἐξειργασμένε,
γραμματέων ὄμιλε καὶ πρεσβυτέρων,

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Αυτό· κι ἀπὸ διπλὸ μ' ἔβγαλες κόπο.
 Ἦρθε καὶ λὲν ἀνάμεσά μας εἶναι,
 βγῆκε ἀπ' τὸν Ἄδη, περπατεῖ στὴ γῆ μας.
 Αὐτὸ τὸ μήνυμα ἦρθα νὰ σοῦ φέρω.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Τὸ ξέραμε . . . Μὰ σὺ πῶς τῶχεις μάθει;
 Πῶς τὸ ἐννοεῖς; Πῶς τὸ μαθες; Γιά πές μας,
 τί σίγουρο σημάδι ἔχεις νὰ φέρης;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Ἦ ὅλη ἡ φρουρὰ στὸν τάφο συναγμένη
 φύλαγε ὄλουχτις μ' ἄγρυπνο ζῆλο.
 Καὶ τῶρα νύχτα ἀκόμα θορυβώντας
 τρέχουνε ¹ στοὺς ἱερεῖς γεμάτοι φόβο
 σοβαρὸ κάτι νὰ τοὺς ποῦν μὲ τρόμο.
 Μιλώντας μὲς στὴ νύχτα ἀνατριχιάζαν.
 Δὲν ἦταν κούφιος τῆς φρουρᾶς ὁ φόβος
 κι ἔμαθα ἀνέλπιστα καὶ τὴν αἰτία
 νύχτα στὰ τεῖχη μπαίνοντας τῆς πόλης.
 Καὶ σὰν τὴν ἔμαθα ἤσυχα ἀκλουθώντας
 πίσω ἀπὸ τοὺς φρουροὺς ἄκουα τί λέγαν.
 Εἶπε ἓνας θαρρετὰ μὰ καὶ μὲ φόβο
 τοῦ τάφου ὅλα τὰ θάματα ἱστορώντας.
 Ὡρα πολλὴ στοὺς ἀρχιερεῖς μιλοῦνε
 καὶ στοὺς ἱερεῖς, τοῦ φόνου πρωτεργάτες
 ποὺ ἦταν ἐκεῖ καὶ γύρευαν νὰ μάθουν.
 «Ἦ, ἐσεῖς ποὺ τὸ φριχτὸ κάνατε φόνο,
 πρεσβύτεροι καὶ γραμματεῖς ἀντάμα.

- ἤκω φράσαι σοι καὶ πόλει πολλὰ ξένα,
ὡς καινὰ πάντα θαυμάτων τ' ἐπάξια,
ἄπερ νέκυσ δέδειχεν, οὗ νύκτωρ φύλαξ
- 2215 ἐγὼ τέταγμα, καὶ νῦν εἰσέτι τρέμων·
ὥστ' εἰ παρῆσθα, τοῦτον ὄν τάχ' ὡς νέκυν
ἡμᾶς φυλάττειν ἐξέπεμψας τῷ τάφῳ,
εὐχαΐσιν ἂν μετῆλθες, εἰσορῶν ξένα.
Θέλω δ' ἀκοῦσαι πότερὰ σοι παρρησίᾳ
- 2220 φράσω τὰ κεῖθεν, ἣ λόγον στειλώμεθα.
Ταρβῶ γάρ εἰπεῖν τοὺς λόγους ἐναντίον
πρὸς τὸν τύραννον, τὸ φρενῶν πτήσσων τάχος
τό τ' ὀξύθυμον καὶ τὸ λίαν ἠρμένον».
Ταῦθ' ἡ φάλαγξ ἔφησε πρὸς πρεσβυτέρους.
- 2225 Οἶδε στραφέντες καθ' ἑαυτούς, τοιάδε
ἔλεξαν ἄμφω καὶ προσεΐπον ἀθλίως·
«Ἦδη τόδ' ἐγγὺς ὥστε πῦρ ὑφάπτεται
ὑβρισμ' Ἰησοῦ, νῦν φόβος θ' ἡμῖν μέγας.
'Ἄλλ' οὐ μέλειν δεῖ, δεξιοῦσθαι δὲ στρατόν».
- 2230 Αὐτὸν δὲ στραφέντες πρὸς φάλαγγ' εἶπον τάδε·
«Ἄκουε, φάλαγξ, ὡς ἔχω γνώμης ἐγὼ·
ὅσ' οὐ κατὰ γνώμην ἐρεῖν ἡμῶν ἔχεις,
κρύφθ'· ὡς ἀθῶος δι' ἐμοῦ πάντων ἔση,
ἐροῦσ' ὀπαδοὺς τὸν νέκυν κλέψαι λάθρα·
- 2235 δώσω δέ σοι καὶ δῶρ' ἃ καλλιστευέται·
οὐ γὰρ χρεῶν ἄνακτι ταῦτά σε φράσαι,
ἃ πρὸς κλέος ῥέπουσι τοῦ τεθαμμένον,
ἅμιν δὲ κατήφειαν εἰσφέρουσί που
ὄχλον τε θυμὸν ὑπανάπτουσι σφόδρα,
- 2240 πάντων τ' ἀγανάκτησιν εἰς ἡμᾶς ἄγει».
Ἦδ' ἀντέφησεν ἡ φάλαγξ τῶν φυλάκων·
«Ἐγὼ μὲν οὐκ ἐρῶ τι τῶν ἐγνωσμένων,
ἐπεὶ δοκεῖ σοι καὶ με ῥῦεσθαι λέγεις,

Στήν πόλη καί σέ σᾶς πρωτάκουστα ἦρθα
 νά πῶ, ποῦ θάματα εἶναι πέρα ὡς πέρα.
 Ἔργα εἶναι τοῦ νεκροῦ ποῦ φύλακάς του
 τή νύχτα ἤμουν αὐτή κι ἀκόμα τρέμω.
 Μαζί μου ἄν ἦστε τὸ νεκρὸ ποῦ τάχα
 μᾶς στείλατε στὸν τάφο νά φυλαῖμε,
 θὰ προσκυνούσατε ὅλοι σας θωρώντας
 θαύματα· τῶρα πέστε τί νά κάνω
 ἀνοιχτὰ νά μιλήσω ἢ σκεπασμένα;
 Βέβαια φοβοῦμαι μπρὸς στὸν κυβερνήτη
 νά τοῦ μιλήσω· ὑπομονὴ δέν κάνει,
 θυμῶνει εὐθύς κι ἀγέρωχα σέ βλέπει».

Αὐτὰ εἶπαν οἱ φρουροὶ στοὺς πρεσβυτέρους
 κι αὐτοὶ γυρνώντας μεταξύ τους τέτοια
 κι ἄθλια μιλώντας ἔλεγαν οἱ δύο τους·
 «Κοντὰ εἶναι καὶ φωτιά τῶρα θὰ πάρη
 ἡ ἀπάτη τοῦ Ἰησοῦ. Φόβος μεγάλος.
 Μὲ καλωσύνη στή φρουρὰ ἄς φερθοῦμε».

Κι εἶπαν σ' ἐμᾶς γυρίζοντας καὶ πάλι:
 «Τί θὰ σᾶς ποῦμε, φύλακες, ἀκοῦστε·
 ὅσα στή γνώμη μας νά πῆτε ἐνάντια
 ἔχετε, κρύψτε τα· σᾶς βγαῖω σ' ὅλα
 ἄθῶους, ἄν πῆτε τὸ νεκρὸ πὼς κλέψαν
 οἱ φίλοι καὶ λαμπρὰ θᾶχετε δῶρα.
 Στὸν ἄρχοντα νά πῆτε αὐτὰ δέν πρέπει,
 δοξάζουν τοῦτα αὐτὸν ποῦ ἔχομε θάψει
 μὰ ἐμᾶς ντροπιάζουν καὶ μᾶς ταπεινώνουν.
 Τὸ θυμὸ τοῦ ὄχλου ἀκόμα συδαυλίζουν,
 στρέφουν σ' ἐμᾶς τὴν ἀγανάκτηση ὄλων».

Σάν ἕνας μίλησε ἡ φρουρὰ καὶ τοῦπε·
 «Λέξη λοιπὸν δέν λέγω ἀπ' ὅσα ξέρω
 στὸν ἡγεμόνα, ἀφοῦ τὸ θεὸς καὶ τᾶζεις

- πρὸς τὸν τύραννον· σοὶ δ' ὁμῶς εἰρήσεται.
- 2245 Ἐνὶ ἡμέρῃ ἡσσω οὐδενὸς θεοῦ δοκεῖ
 ἐξ ὧν τὴν πρὶν πέπραχε καὶ νῦν θαυμάτων
 ὡς ἐξαναστὰς κειμένου λίθου τάφῳ
 καὶ τῶν σφραγίδων ἐμμενουσῶν εἰσέτι,
 ἡμῶν τ' ἀύπνων ἐγκαθημένων κύκλῳ,
- 2250 τὰ πάντα κατηύρασεν, ἡμᾶς δὲ τρόμῳ
 ὡσεὶ νεκροὺς τέθεικεν ἐξεστηκότας·
 γῆς γεῖσσο ἔσαλεύθη γὰρ ἀσκέτῳ κλώνῳ,
 αἴφνης δ' ὁ λίθος ἐκκεκῦλισται τάφου·
 καὶ τοῦτο δ', ὡς ἔοικεν, ὡς ὄραν ἔχη
- 2255 συνιέναι τε πᾶς θεωρῶν τὸν τάφον.
 Ἐκ δ' αἰθέρος φωνή τις, ὡς μὲν εἰκάσαι,
 Θεὸς Πατὴρ ἤχησεν ἐν βοῇ ξένη·
 ταύτῃ δ' ἡμῶν ἐβρόντησε καὶ πρὸς τὸν πόλον
 καὶ γαῖαν ἐστήριξε φῶς σεμνοῦ πυρός·
- 2260 σίγησε δ' αἰθήρ, σῖγα δ' ὕλιμος νάπη
 φύλλ' εἶχε, καὶ ποθ' οὐκ ἂν ἤκουσας φόφον.
 Τὸν ἄνδρα γοῦν τόνδ', ὅστις ἐστίν, ὡς φίλοι,
 δέχεσθε κἄν νῦν πάντα γὰρ δοκεῖ μέγας.
 Κάκεινός φασιν αὐτόν, ὡς ἐγὼ κλύω,
- 2265 τὴν πανσίκαιον δωτίνην δοῦναι βροτοῖς,
 καὶ τοῦδ' ἄνευ μηδὲν καλόν τ' εἶναι ποτε
 μήτ' αὖ γενέσθαι· κἄν ἀληθεύῃ λόγος,
 θύοιμ' ἂν αὐτῷ μᾶλλον, ἢ θυμούμενος
 πρὸς κέντρα λακτίζοιμι, θνητὸς ὢν Θεῶν).

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

- 2270 Σὺ πόλλ' ὑπνώσας καὶ λαλεῖς ὀνειράτα.
 Ἐκλεψαν, ὡς ὑπνώσας, μύσται τὸν νέκνον,

πώς θά μέ σώσης. Σὺ ὅμως θά τ' ἀκούσης.
 Πιὸ κάτω ἀπὸ κανένα θεὸ δὲν εἶναι
 τοῦτος· παλιά τὸ λέν καὶ θαύματά του
 καινούργια· πλάκα σκέπαζε τὸν τάφο,
 ἄθικτες οἱ σφραγίδες κι ὅμως βγήκε
 κι ἄγρυπνοι ἄς ἤμαστε ὅλοι γύρω - γύρω.
 Τὰ πάντα ἔλουσε μὲ τὸ φῶς καὶ δίχως
 πνοὴν ὅλοι μείναμε, νεκροὶ ἀπ' τὸν τρόπο¹.
 Ἐπὶ σεισμὸ τεράστιο ἡ γῆ κλονίστη
 καὶ ξάφνου ἡ πέτρα κύλησε ἀπ' τὸν τάφο.
 Τὸ πρᾶγμα τοῦτο φυσικά ὁ καθένας
 μπορεῖ νὰ δῆ, τὸν τάφο ὅποιος κοιτάξῃ
 καὶ μιὰ φωνὴ ἀπ' τὰ οὐράνια, ὅπως πιστεύω,
 στέλνει ὁ Θεὸς Πατέρας μ' ἀγνωστο ἤχο.
 Ἐβρόντησε μαζί κι ὑψώθη στύλος
 ἱερῆς φωτιᾶς ἀπὸ τῆ γῆ στὰ οὐράνια.
 Σώπασε ὁ αἰθέρας καὶ βουβή τὸ δάσος
 τῆ φυλλωσιά κρατεῖ, θ' ἄκουες κι ἀνάσα.
 Τὸν ἄντρα αὐτὸν ὅποιος καὶ νᾶναι, φίλοι,
 δεχτῆτε τον κᾶν τώρα, σ' ὅλα δείχνει
 μεγάλος. Κι ὅπως ἄκουσα χαρίζει
 σ' ὅλους τὸ δῶρο, τὸ κακὸ πού διώχνει·
 δίχως αὐτὸ καλὸ δὲν εἶναι οὔτ' ἓνα
 κι οὔτε θά γίνῃ. Κι ἂν αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια,
 πιστὸς του ἄς γίνω κάλλιο κι ὄχι ἐχθρὸς του
 σὲ κέντρα νὰ κλωτσῶ, θνητὸς τὸ Θεὸ μου».

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Βαριοκοιμήθης κι ὄνειρα διηγᾶσαι.
 Στὸν ὕπνο σου τὸν κλέψαν οἱ δικοί του,

καὶ τοῦτο πρὸς τύραννον εἶπε καὶ μόνον·
 δ δ' οὐ καταθύμιον ἡμῖν, σὺ σίγα·
 σιγῶν δὲ τοῦτο, δεξιώσεις νῦν λάβης,
 2275 ἢ γοῦν ἐκόντες ἐπράσατε τὸν νέκυν,
 κἄν μὴ σιγήσης, τοῦτο τύραννος μάθη.

ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ

Πείθη μὲν οὐδὲν τῶν ἐμῶν κλύειν λόγων·
 ἐγὼ δέ, καίπερ πρὸς σέθεν κακῶς κλύων,
 οὐ φημι χρῆναι κατεπαίρεσθαί σ' ἔτι,
 2280 ἀλλ' ἡσυχάζειν· οὐ Θεὸς ἀνέξεται.
 Ὡς δ' οὐδὲν ἐπράσαμεν, ἡ σφραγὶς τάφου
 ἔδειξε σαφῶς, καὶ πρόφασιν οὐκ ἔχεις·
 τηρουμένης γάρ, κειμένου τε τοῦ λίθου,
 ὧ θαῦμα φρικτόν, ἐξανέστη τοῦ τάφου.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

2285 Ἦε τὰ πολλὰ καὶ δέχου τὰς δωτίνας.

ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ

Ἐπίπερ οὐ πείθη σὺ τοῖς ἐμοῖς λόγοις,
 ἔγωγε τοῖς σοῖς, ὡς λέγεις, πεισθήσομαι.
 Σὺ δὲ σκόπει τὸ πῶς με τυράννου ῥύση.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Μὴ σοι μέλησις τοῦδέ τις ἔστω πέρι·
 2290 πείσω γὰρ αὐτὸν νῦν φρονεῖν ἀδελφά σοι,
 ὡς ἐγγενῆ σοι καὶ χθονὸς τῶν Ἀδσόνων.
 Ἄλλ' ἀπίωμεν τάχιον μὴ σοι δέος,
 Ἐρεῖς δέ· μύσται τοῦδε νυκτέρω ποδί,
 λαθόντες ὄμμα τοῦμόν, ἦραν τὸν νέκυν.

τοῦτο στὸν ἡγεμόνα πὲς μονάχα,
 κι ὅ,τι δὲ μᾶς ἄρέσει σὼπασέ το·
 μὲ τῆ σιωπῇ δῶρα πολλὰ θὰ πάρης,
 ἀλλιῶς πῶς τὸ νεκρὸ ἔχετε πουλήσει
 μὲ θέλημά σας ὁ ἄρχοντας θὰ μάθη.

ΦΡΟΥΡΑ

Τὰ λόγια πού σοῦ λέω δὲ θὲς ν' ἀκούσης.
 Μὰ ἐγὼ καὶ μ' ὅλες σου τὶς κατηγορίες,
 τόσο νὰ ἐπαίρεσαι σοῦ λέω δὲν κάνει.
 Δὲ θὰ τὸ ἀντέξη ὁ Θεός· σύχασε τέλος.
 Πῶς δὲν πουλήσαμε οἱ σφραγίδες δείχνουν
 τρανά, οἱ συκοφαντίες σας πᾶν τοῦ κάκου.
 Γερὴ ἢ σφραγίδα, ἀκλόνητη κι ἡ πέτρα.
 - Θεάμα φριχτό! - ἀναστήθηκε ἀπ' τὸν τάφο.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

* Ἄσε τὰ λόγια, ὅ,τι σοῦ δίνουν δέξου,

ΦΡΟΥΡΑ

* Ἄφοῦ δὲ θὲς τὰ λόγια μου ν' ἀκούσης
 ἀνάγκη ἐγὼ ν' ἀκούσω τὰ δικά σου.
 Κοίτα ἀπ' τὸν ἄρχοντα πῶς θὰ μὲ σώσης.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Μὴ νοιάζεσαι γι' αὐτὸ καὶ θὰ τὸν κάνω
 ἀδελφική συμπάθεια νὰ σοῦ δείξη
 σὰ συγγενή του ἀπ' τῶν Ρωμαίων τῆ χῶρα.
 Τώρα ἄς πηγαίνωμε καὶ μὴ φοβᾶστε.
 Καὶ μὴν ξεχνᾶς τῆ νύχτα οἱ μαθητές του
 κρυφὰ ἀπὸ σένα τὸ νεκρὸ σηκῶσαν.

ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ

2295 Ἰώ μοι, ἰώ, αἰ αἰ·

ΠΙΛΑΤΟΣ

Τίς ἐστιν ὁς θρηγῶν γοῶν τ' ἔξω στένει;

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Φάλαγξ φυλάκων τοῦ κατακρίτου νεκροῦ,
ἄναξ, πάρεστι καὶ φόβῳ πολλῶ στένει.

ΠΙΛΑΤΟΣ

Εἰς καιρὸν ἤκει, καίπερ ἐμφαίνουσά τι
2300 τί γὰρ τί θρηγουῖσ' ἀλαλάζει καὶ στένει;
τίνος θ' ἔκητι τὸν φόβον φέρει; λέγε.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Αὐτοὶ παρόντες τοὺς λόγους ποιησάτων.

ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ

Μύσται γάρ, ἄναξ, τοῦδε νυκτέρῳ ποδί,
λαθόντες ὄμμα τοῦμόν, ἦραν τὸν νέκυν.

ΠΙΛΑΤΟΣ

2305 Πῶς, ὦ μέγιστα πήματ' ἐξειργασμένοι,
μύσται μολόντες εἰς τάφον γ' εἰσήεσαν,
ὅμας λαθόντες, καὶ νέκυν ἀφήρπασαν;
κοῦτ' εἰσιόντας πρὸς τάφον συνήκατε,
οὔτ' ἐξιόντας; Τῶνδε τίς τίσει δίκην

2310 πλὴν σοῦ; σὲ γὰρ φύλακά φημ' εἶναι τάφον·
ὄφλειν τ' ἔθηκας τοῖς βροτοῖς γέλωτά με,

ΦΡΟΥΡΑ

Ἄλιμονό μου, ἀλιμονό μου!

ΠΙΛΑΤΟΣ

Ποιὸς εἶν αὐτὸς ποὺ ἔτσι θρηνεῖ καὶ κλαίει;

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Εἶν', ἄρχοντα, τοῦ καταδικασμένου
ἐδῶ οἱ φρουροί, ποὺ δέρνονται καὶ κλαίνε.

ΠΙΛΑΤΟΣ

Ἦρθαν στὴν ὥρα ἀλλὰ κακὸ μηνᾶνε.
Γιατὶ θρηνοῦν ἔτσι γοερά καὶ κλαίνε;
Ποιὸς φόβος τοὺς κατέχει; Ἐξήγησέ μου.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Εἶναι μπροστά σου κι ἄς μιλήσουν οἱ ἴδιοι.

ΦΡΟΥΡΑ

Μέσα στὴ νύχτα οἱ μαθητές του, ἀφέντη,
χωρὶς νὰ νιώσω τὸ νεκρὸ σηκῶσαν.

ΠΙΛΑΤΟΣ

Ἄ, σεῖς, ποὺ συμφορὲς μοῦχετε φτιάσει . . .
Πῶς μὲς στὸ μνημα οἱ μαθητές του μπῆκαν
κρυφὰ ἀπὸ σᾶς καὶ τὸ νεκρὸ σᾶς κλέψαν;
Κι εἶδηση ἐσεῖς δὲν πήρατε ὅταν μπῆκαν
οὔτε σὰ βγαῖναν; Τιμωρία ποιὸς ἄλλος
πρέπει νὰ λάβη; Φύλακάς του ἐσύ 'σου
Ἔκανες νὰ γελᾷ μαζί μου ὁ κόσμος,

- πρὸς αἰσχύνῃ δὲ καὶ δίκην τίσω φόνου.
 Κλέπται σ' ἔλαθον, ἐγγελῶντες πολλὰ μοι;
 τίς γὰρ πρόφασις τοῦ νεκρὸν κλέψαι δέμας;
2315 πῶς δ' ἂν ἐτόλμων, φυλάκων τόσων μέσον,
 οὓς φασὶ καὶ φῶς λαμπάδων πυρὸς φέρειν,
 καὶ τῶνδ' ἄνευ δὲ πανσέληνος νύξ τρέχει,
 ἔλθειν τρέμοντας καὶ κυλίσαι τὸν λίθον,
 ὃν ἀπονητὶ στρατὸς οὐκ ἔθηχ' ὄσος,
2320 τέθεικέ τε σφραγιῖδας ἐκτὸς τοῦ λίθου
 ἱλαδὸν ὑμῖν καὶ χορὸς πρεσβυτέρων;
 Οὐκ οἶδα μύστας, οὓς νέκυν κλέψαι λέγεις·
 σὺ τοῦτ' ἔδρασας, οὐδὲν ἂν δεξαίμεθα·
 γνώμην δ' ἀφαιρῆ τὴν ἐμήν, πλέκων λόγους.
2325 Ἄλλ' οὐδ' μακροῦ σοὶ καὶ σοφοῦ δέει λόγου,
 ὅτω με πείσεις μὴ λέγειν ψευδηγοῶσως.
 Οὐ γὰρ μένουσι τῆς ἀληθείας λόγοι·
 ἀλλὰ τρέπουσι τοὺς λόγους βουλευμάτα,
 οὐδ' ἐμμένουσιν οἱ λόγοι βουλευμασιν.

ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ

- 2330** Ὁρθῶς, ἀναξ, εἴρηκας, ὡς τὸ δρᾶμ' ἔχει·
 ἐγὼ γὰρ ὄμμ' ἄγρουπνον εἶχον εὐφρόνη
 κοῦτ' ἔβρισ' οὐτ' ἐκοίμισ', οὐ νῆ σὴν κάραν,
 εἰδὸν τε πάντα καὶ δραμῶν ἦλθον λέγων.
 Κἀγὼ μὲν ἦν πρόθυμος ἐννοχος δραμεῖν
2335 καὶ σοὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν τε καὶ φυγεῖν δίκην·
 ἀλλ' οἱ σοφοί γε καὶ τὸ θεῖον εἰδότες
 μεῖναί μ' ἔπεισαν ἡμέρας λαμπρὸν φάος·
 οὐ γὰρ φαενοὶ με ξυνέσχον ἡλίου
 λαμπτήρες, ἀλλ' ἔδραμον εἰς σφᾶς αὐτίκα
2340 καὶ σφίσιν εἶπον πᾶν δραμ' ἄκουσμά τε·
 οἶδ' οὐ μένουσι τοῖς ἐμοῖς ὀρθῶς λόγοις.

μέ κάνεις κι ἔνοχο ποινῆς μεγάλης . . .
 Κρυφά ἀπὸ σέ κι ἐμέ περιγελώντας;
 Γιατί νὰ κλέβουν τοῦ νεκροῦ τὸ σῶμα;
 Κι εἶχατε, ὡς λένε, καὶ δαδιά ἀναμμένα,
 κι ἔλαμπε ἐξάλλου ἡ νύχτα ἀπ' τὸ φεγγάρι·
 Σὲ τόσους φύλακες πῶς θὰ τολμοῦσαν
 τρέμοντας νᾶρθουν; Πῶς τὴν πέτρα ἐσύραν,
 ποὺ πλῆθος τοποθέτησαν στρατιῶτες;
 Κι ἐκτὸς αὐτό, τὴ σφράγισαν μ' ἀσφάλεια
 καὶ σεῖς ἐκεῖ ἦστε κι οἱ πρεσβύτεροι ὄλοι . . .
 Ἐγὼ δὲν ξέρω μαθητὲς νεκρὸ νὰ κλέβουν·
 τὴν πράξη ἔκανες σύ, κανένας ἄλλος·
 δὲ μὲ γελαῖς μὲ τίς ψευτιὲς ποὺ πλάθεις.
 Πολὺν καιρὸ καὶ τέχνη θὰ χρειαζόσουν,
 γιὰ νὰ μέ πείσης πῶς μιᾶς ἀλήθεια·
 μὰ στὴν ἀλήθεια οἱ λόγοι σου δὲ στέκουν
 κι ἡ σκέψη τέτοια λόγια τὰ σκορπίζει·
 ποὺ νὰ σταθοῦν αὐτὰ μπροστὰ στὴ σκέψη;

ΦΡΟΥΡΑ

Τὸ πράγμα ὡς εἶπες ἔχει γίνει, ἀφέντη.
 Ἄγρυπνα εἶχα τὰ μάτια μου ὅλη νύχτα,
 δὲν τᾶκλεισα μιὰ στάλα κι ὄρκο παίρνω·
 ἔτσι ὅλα τᾶδα ὅσα ἦρθα καὶ σᾶς εἶπα.
 Πρόθυμος ἦμουν μὲς στὴ νύχτα νᾶρθω,
 τὰ πάντα νὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ ξεφυγῶ
 τὴν τιμωρία. Μ' αὐτοὶ οἱ σοφοὶ στὰ θεῖα
 τὴ μέρα μ' ἔπεισαν νὰ περιμένω
 τοῦ ἡλίου δὲ μ' εἶδε τὸ λαμπρὸ τὸ μάτι,
 ἔτρεξα εὐθύς σ' αὐτοὺς κι ὅλα τοὺς τὰ εἶπα
 τὰ μάτια ὅσα εἶδαν κι ἄκουσαν τ' αὐτιά μου.
 Μὰ τοῦτοι δὲν ἀκοῦν τὰ ὀρθὰ μου λόγια.

ΠΙΛΑΤΟΣ

Δέδοικα, φάλαγξ, μὴ μάτην ψευδηγορήσ.
 Μύσται γὰρ ἦν ἔκλεψαν, οὐκ ἴσμεν τορῶς·
 καὶ γὰρ ὑποπτὸν ἔστι κάρτ' ἐμῆ φρενί·
 2345 τί γὰρ ἔναργές τοῦδ' ἔρεῖς τεκμήριον;

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

*Αναξ, ταχύνεις, πρὶν μαθεῖν τὸ δρώμενον.
 Ὁ κλώψ ἐν ὄρφνῃ παντὶ πάμμεγα σθένει.
 Ἄλλ' ὡς τάχιστα χρὴ παραγγέλλειν στρατῶ,
 ὡς ἂν τις αὐτῶν καὶ ταχύπους τυγχάνων
 2350 φάλαγγ' ὑπερβάς νυκτὸς ἐν καταστάσει,
 ὡς ἐν βρόχοισι δέσμιος λελημμένος,
 πληγαῖς χαραχθεῖς, ἐκμάθη τὸ πρακτέον.
 Αἰσχρὸν γὰρ ἡμῖν καὶ πρὸς αἰσχύνῃ κακόν,
 Θεοῦ διδόντος, ἀνιῶντας ἀπόνως
 2355 λαθεῖν εἶσαι δρᾶμα δρᾶσαντας τόσον.

ΠΙΛΑΤΟΣ

Οὐκ οἶδα τοὺς σοὺς οὖς νεκροῦ φῶρας λέγεις,
 οὐκ οἶδ' ὑποπτὸν ἔστιν, ὑποπτὸν γ' ἐμοί.
 Πῶς γὰρ ἂν οἱ φεύγοντες ἔκλεψαν νέκυν,
 ὃν ζῶντα κατέλιπον ἐν πολλῶ φόβῳ;
 2360 Οὐτ' οὖν φάλαγξ ὑπνωσεν ὑπνον ἐς τόσον
 καὶ τῆς φυλακῆς τοῦ τάφου κατεφρόνει,
 οὔθ' οἶδε γ' ἐξήμαρτον ἀτόλμῳ θράσει,
 οὖς κατασεῖσαι καὶ θεραπαίνης ὅπα
 ἔκλυον, ὡς μιν ἀπανῆσθαι φόβῳ.

ΠΙΛΑΤΟΣ

Μάταια, φρουροί, μου λέτε τὶς ψευτιές σας.
Μὲ σιγουριά δὲν ξέρομε ἂν τὸν κλέψαν
οἱ φίλοι του· πολὺ ὑποπτο τὸ βρίσκω·
ἀπόδειξη ἔχεις φανερὴ γιὰ τοῦτο;

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Βιάζεσαι, κυβερνήτη, πρὶν ἀκούσης·
γιὰ ὅλα ἱκανὸς ὁ κλέφτης στὸ σκοτάδι.
Μὰ διαταγὴ ὁ στρατὸς νὰ πάρη ἀμέσως
ταχύς κι ἂν εἶναι κάποιος ἀπὸ δαύτους
καὶ τὴ φρουρὰ ξεφύγη μὲς στὴ νύχτα,
στὸ δίχτυ μέσα θὰ πιαστῆ νὰ μάθη
μ' ἄγριο μαστίγωμα τί ἔχει νὰ κάνη.
Ντροπὴ γιὰ μᾶς καὶ συμφορὰ μας θάναι
- ὁ Θεὸς βοηθᾷ - τοὺς κλέφτες νὰ μὴ βροῦμε
μὰ τέτοια αὐτοὶ χωρὶς ποινὴ νὰ κάνουν.

ΠΙΛΑΤΟΣ

Τοὺς κλέφτες τοῦ νεκροῦ ποὺ λὲς δὲν ξέρω,
δὲν ξέρω, πράγματα ὑποπτα εἶναι τοῦτα.
Πῶς τὸ νεκρὸ ἔκλεψαν αὐτοὶ ποὺ ἐφύγαν
καὶ ζωντανὸ τὸν ἄφησαν μὲ φόβο;
Τόσο βαθιὰ οἱ φρουροὶ δὲν κοιμηθῆκαν,
τὸ φύλαγμα τοῦ τάφου ν' ἀμελήσουν.
Οὔτε ἄφησαν ἀπ' ἀτολμία καὶ δείλια
αὐτοὺς ποὺ καὶ ἡ φωνὴ μιᾶς δούλης εἶχε
ταράξει κι ἀπαρνήθηκαν¹ ἐκεῖνον.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

- 2365 Ὁ πάνθ' ἔδραϊος, νῦν κλονῆ τῇ καρδίᾳ
καὶ ταῦτα κλύων πάνθ' ὑποπτεύεις μάτην.
Ἐῖθ' ἦσθ' ἀνὴρ πρόβουλος, ὡς δρᾶσαι χερί·
ἀλλ' οὐ γὰρ αὐτὸς πάντα δύνασθαι βροτῶν
πέφυκεν· ἄλλω δ' ἄλλο δίδοται γέρας·
- 2370 σοὶ μὲν μάχεσθαι, τοῖσδε δ' αὐτὸ κρύπτ' εἰδέναι·
ὃς νῦν πυρὸς λαμπιτήρας ἐξήρθησ' κλύων
κλέψαι τ' ἀπιστεῖς τοὺς ὄπαδούς τὸν πλάνον.
Ἄπλοῦς ἐπ' ἐχθροῖς μῦθος ὀπλιζέειν χεῖρα.

ΠΙΛΑΤΟΣ

- Στρατὸν σὺ κλέψας καμὲ πειροῖσ' συστρέφεις.
2375 Σὺ πάντ' ἔδρασας· καὶ τὰ λοιπὰ σὺ σκόπει.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Σὺ γοῦν νόμιζε ταῦτ', ἐπεὶπερ σοὶ δοκεῖ,
πράττειν ἔχοντι καὶ λέγειν μέγα σθένος.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- Τοιαῦτα μαθὼν ἀνόμων τολμήματα
τὴν νεκρέγερσιν κατορουσσόντων δόλφ,
2380 ἔδραμον, ᾧ δέσποινα, νῦν σοὶ μηνύσαι.
Μὴ γοῦν ἀπίσκει· πάντ' ἀληθῶς γὰρ κλύεις,
καὶ πᾶσαν οἶμαι τὴν πόλιν φάμαν φέρειν.
Κουστωδίας γὰρ τινες ἐκφέρουσί που
καὶ θαῦμα κηρύττουσιν ἐν μυστηρίοις·
- 2385 ἤξουσί σοι πολλοὶ δέ, καὶ τὸ πᾶν μάθης·
θᾶπτον γὰρ αὐτὸς ἄγγελος μηνυμάτων

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Σ' όλα ἦσουν σταθερός, τώρα διστάζεις,
 δύσπιστο αὐτὰ ποὺ ἀκοῦς σέ κάνουν σ' όλα.
 Γοργός στη σκέψη ἄς ἦσουν ὅσο στὸ ἔργο.
 Μὰ ὁ ἴδιος ἄνθρωπος ἄξιος δέν εἶναι
 σ' όλα· καθέννας μὲ τὸ χάρισμά του·
 γιὰ σένα ἢ μάχη, τὰ κρυφὰ αὐτοὶ βρίσκουν.
 Ἄκουσες γιὰ δαδιά καὶ παρασύρτης
 καὶ δυσπιστεῖς πὼς ἔκλεψαν τὸν πλάνο.
 Μὰ ἀπλὸς ὁ λόγος· τοὺς ἐχθροὺς πολέμα.

ΠΙΛΑΤΟΣ

Σάν τῆ φρουρὰ κι ἐμὲ πᾶς νὰ γελάσης.
 Τὰ πάντα ἔπραξες σύ. Νοιάσου καὶ τ' ἄλλα.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Τῆ γνώμη σου ἔχε την, ἀφοῦ σ' ἀρέσει·
 στὶς πράξεις καὶ στοὺς λόγους εἶσαι ὁ ἀφέντης.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Τέτοιες σὰν ἄκουσα ἄνομες αὐθάρδειες,
 μὲ δόλο τὴν ἀνάσταση νὰ χώνουν,
 ἦρθα, Κυρά μου, νὰ σοῦ πῶ τρεχάτος.
 Μὴ δυσπιστῆς· ὅσα ἄκουσες ἀλήθεια,
 σ' ὅλη τὴν πόλη ἔχει σκορπίσει ὁ λόγος.
 Κάποιοι ἀπὸ τῆ φρουρὰ ἔχουνε μιλήσει
 καὶ - σκεπαστὰ - τὸ θάμα¹ ὁμολογοῦνε.
 Πολλοὶ θὰ σοῦρθουν κι ὅλα θὰ τὰ μάθης.
 Βιάστηκα νὰ σοῦ φέρω τὸ μαντάτο,

ἔδραμον ἔλθειν γηθοσύνη καρδίας
καί σοι κομίσαι χάσμα καὶ θυμηδιαν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Εἰς καιρὸν ἦκεις, καὶ χάρις σοι κείσεται
2390 εἰς καιρὸν ἦκεις, καίπερ ἀγγέλλων ἄτην
 αὐτῶν γε μᾶλλον ἀνόμων πρεσβυτέρων,
 ψευδῆ τε καὶ μάταια τ' ἐννοουμένων.
 Πῶς γὰρ ἂν εἴρξε τάφος, ἢ σφραγὶς λίθου,
 ἢ φυλάκων φάλαγξ τις ἀλήπτου Λόγου
2395 εἰς συγγένειαν Πατρὸς ἀμειφθὲν δέμας,
 ὃ καὶ πρὶν ὄπτιο βαῖνον ὑγρὰν ὡς πέδον,
 τὸν αὐτόριζον, αὐτοπλάστην Δεσπότην
 φέρον φέροντα τὸν φέροντα πᾶν κράτει;
 ὃς κλειῖθρα παρθένια μηδαμῶς λύσας
2400 ἐξῆλθεν, ἀνέτειλεν ἐνθέφ' σθένει·
 οὐ γὰρ κορείης ἄμμα διέλυσέ πως.
 Ἔτικτον αὐτόν, οἶδα δ' ὡς ἐγεινάμην.
 Ἐ φυλάκων φάλαγξ δὲ πῶς ἂν ἦσθετο
 τὴν ἐξέγερσιν τοῦ λαθόντος ἀγγέλου;
2405 πῶς ἐκ βροτείων αἱμάτων πλάττει δέμας;
 πῶς σὰρξ πέφηνεν ὧν ἄσαρκος πρὶν Λόγος;
 πῶς καὶ μένων ὄλος δὲ Πατρὶ πρὸ πόλον,
 ὄλος τε παντί, πρὸς τ' ἐμήν ἦν γαστέρα;
 Ταῦτ' ἐφρούαξαν ἱερεῖς μάτην φθόνῳ.
2410 Ἡμεῖς δέ, φίλοι, νῦν δράμωμεν πρὸς τάφον,
 στείχωμεν ὡς τάχιστα πρὸς τύμβον πάλιν·
 πάντ' ἐξακριβώσωμεν ἀσφαλῶς ἔτι
 καὶ πάντα δηλώσωμεν, ὡς ἔχει, φίλοις·
 αὐτοὶ τε συνδραμόντες ὄφονται μάλα.

ἀπὸ χαρὰ ξεχείλισε ἡ καρδιά μου
 κι ἦρθα χαρὰ νὰ δώσω καὶ σ' ἐσένα.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Στὴν ὥρα σου ἦρθες καὶ σοῦ ὀφείλω χάρη·
 στὴν ὥρα σου καὶ συμφορὰ ὅς μᾶς φέρνης·
 τῶν πρεσβυτέρων συμφορὰ εἶναι τούτη,
 π' ἀνόητα ψέματα ¹ στὸ νοῦ τους κλώθουν.
 Πῶς θὰ κρατοῦσε ὁ τάφος κι ἡ σφραγίδα,
 πῶς ἡ φρουρὰ, τοῦ ἀσύλληπτου τοῦ Λόγου
 τὸ σῶμα, ποῦ ἔμοιασε μὲ τοῦ Πατέρα;
 Τὸ εἶδαμε πρὶν στὸ κύμα ² νὰ βαδίζει,
 κρατοῦσε αὐτὸν ποῦ συγκρατεῖ τὸ σύμπαν,
 τὸν Κύριο ποῦναι ρίζα τοῦ ἑαυτοῦ του.
 Γεννήθηκε καὶ μ' ἄφησε Παρθένα·
 μέ δύναμη θεϊκὴ πρόβαλε ὡς ἄστρο
 κι ἔμεινα κόρη ἀγνή ὅπως ἤμουν πρῶτα.
 Τὸν γέννησα καὶ πῶς ἐγὼ γνωρίζω.
 Μὰ κι ἡ φρουρὰ πῶς τὴν ἀνάστασή του
 θᾶνοιωθε ποῦ δὲν ἔνωσαν οἱ ἀγγέλοι.
 Πῶς τὸ κορμί του πλάθει μ' αἷμα ἀνθρώπου,
 ὁ ἄσαρκος Λόγος ³ πῶς καὶ παίρνει σάρκα;
 Πῶς στὰ ὕψη ἐνῶ ἦτανε μὲ τὸν Πατέρα,
 κι ὅλος στὸ σύμπαν, σκῆνωσε σ' ἐμένα;
 Γι' αὐτὰ ἄδικ' ἀπὸ φθόνο οἱ ἱερεῖς μανιάζουν.
 Μὰ ὅς τρέξωμε στὸν τάφο του, Καλές μου,
 στὸ μνημα ὅσο πιὸ γρήγορα νὰ πᾶμε
 μ' ἀκρίβεια νὰ τὰ δοῦμε ἕνα πρὸς ἕνα
 μ' ἀσφάλεια νὰ τὰ ποῦμε στοὺς δικούς μας
 κι ἐκεῖνοι ὅς δράμουν νὰ τὰ δοῦνε οἱ ἴδιοι.

2. Ματθ. 14, 26. Μαρκ. 6, 48. Ἰω. 6, 19.

3. Ἰω. 1, 14.

ΧΟΡΟΣ

- 2415 Καὶ μὴν ὁ Πέτρος σὺν Ἰωάννῃ φίλῳ,
 θάπτον δραμόντες πρὸς τάφον ζωηφόρον
 καὶ πάντ' ἀκριβώσαντες, εἶπον τοῖς φίλοις,
 ὡς Μαγδάλ' εἶπε Μαρία πιστουμένη,
 πρώτη δραμοῦσα, πάντ' ἀκριβωσαμένη
 2420 καὶ τὴν κένωσιν μὴνύσασα τοῦ τάφου.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- Ναὶ ναὶ πρὸ πασῶν ἡδ' ἔδραμεν ἐς τάφον,
 ἐγὼ τε ταύτῃ ξυνέδραμον αὐτίκα,
 καὶ τὴν κένωσιν εἶδομεν πρὶν τοῦ τάφου,
 ἄρσιν τ' ἔδοξε τήνδε νεκροῦ φιλιτάου
 2425 καὶ πρὸς τόπον σώματος ἄλλον που θέσιν.
 Ἄλλ' εὐθέως ἔγνωμεν, ὡς τὸ πρᾶγμ' ἔχει,
 καὶ τοῦτο μύσταις Μαρία δραμοῦσ' ἔφη·
 Πέτρος δ' ἀναστὰς ἔδραμε πρὸς τὸν τάφον,
 ξυνέδραμ' αὐτίκα τε μύστης παρθένος,
 2430 εἶδον θ' ἅτιν' εἶρηκε Μαρία σφίσιν.
 Αὐτ' ἄμμες ἐλθεῖν κατόπιν γ' ἐδράμομεν.
 Ἐγγὺς δ' ὁμοῦ πάρεστιν ἡδ' ἡ Μαγδάλα,
 φήσειέ τ' αὐτὴ πᾶν ὄραμα δρᾶμά τε.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Τί φῆς, κόρη δέσποινα, χάριμα τοῦ γένους;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

- 2435 Ἄτιτα προῖδεῖν καὶ προειπεῖν τοῖς φίλοις
 εἶρηκας, αὐτὴ ταῦτ' ἀπαγγέλλω κόραις.

1. Ἰω. 20, 3.

2. Ἰω. 20, 12.

ΧΟΡΟΣ

Ὡστόσο ὁ Πέτρος κι ὁ καλὸς Ἰωάννης
 τρέξανε ¹ πρῶτοι στὸ ζωηφόρο μνήμα,
 τὰ ἐξακριβῶσαν καὶ στοὺς φίλους τὰ εἶπαν
 ἔτσι ὅπως ἡ Μαγδαληνὴ μ' ἀκρίβεια ²
 τοὺς εἶπε, ἓνα πρὸς ἓνα βλέποντάς τα·
 πρώτη εἶπε πῶς κενὸ τὸ μνήμα του ἦταν.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ναί, πρώτη ἀπ' ὅλους ³ ἔτρεξε στὸν τάφο·
 πίσω ἀπ' αὐτὴν κι ἐγὼ δὲν εἶχα μείνει,
 μαζί ἀντικρύσαμε τ' ἄδειο μνημεῖο.
 Νομίσαμε πῶς τὸ νεκρὸ εἶχαν κλέψει
 καὶ κάπου ἄλλοῦ τὸ σῶμα του εἶχαν βάλει.
 Μὰ εὐθύς τὸ πρᾶγμα ἐνιώσαμε πῶς ἦταν,
 τρέχει ἡ Μαρία στοὺς μαθητὲς καὶ τὸ εἶπε.
 Σηκώθη ὁ Πέτρος κι ἔδραμε στὸν τάφο
 κι ὁ μαθητὴς ὁ ἀγνὸς τρέχει μαζί του
 κι εἶδαν ὅ,τι τοὺς εἶχε πεῖ ἡ Μαρία.
 καὶ πάλι ἡμεῖς ἐτρέξαμε στὸ μνήμα.
 Ἰὴά νά, ἡ Μαγδαληνὴ ποὺ θὰ ἱστορήσῃ
 ὅ,τι εἶδαμε κι ἐπράξαμε· ἦρθε, νάτη.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Τοῦ κόσμου ἐσὺ χαρά, τί λές, Κυρά μου;

ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Ὅ,τι εἶδες πρώτη καὶ στοὺς φίλους τὰ εἶπες
 τὰ λέω κι ἐγὼ στίς φίλες τίς καλές μας.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

- Οὕτως ἔχει, δέσποινα, καθάπερ λέγεις.
 Οἶδας γὰρ οἶδας τῷ τάφῳ με πρῶσαι,
 ὅσα τ' ἔφην, ἔκλυες. Οὐδ' ἀλλ' ἢ μὲν λέγειν,
 2440 ἅπερ δραμοῦσα πρὸς πανόλβιον τάφον
 σὺν σοὶ τὸ πρῶτον, εἶτα σὺν μύσταις δυοῖν,
 κάκει δακρυχέουσα, παρισταμένη
 ἀνιστόρησα κάκριβωσάμην τρανώς·
 λευχειμονοῦντάς τ' εἶδον ἀγγέλους δύο,
 2445 ἄνω κάτω τε τοῦ τάφου καθημένους,
 τὸν μὲν κεφαλῇ, τόνδε δ' αὖ πρὸς τοὺς πόδας·
 καὶ τούσδ' ἀπαστράπτοντας ἰδοῦσ' ἐνθέως
 ἔστην καταπλαγεῖσα χαρᾶ καὶ φόβῳ·
 εἶτ' αὖ δι' ὧτων γῆρυν, οὐχ ἦν εἰκάσαι,
 2450 ἔδεξάμην γε καὶ μετεστράφην τρόμῳ·
 αὐτίκα δ' ἄθρῳ Χριστὸν ἐν καινῇ θεᾷ·
 μορφῇ γὰρ οὐτι φαῦλον εἰσβαλεῖν ἔφην,
 πίτνω τε πρὸς γῆν καὶ ποδῶν ἐφηπτόμην.
 Ὅδ' ἀπέπεμπε καὶ φίλοις ἐπεμπέ με·
 2455 καὶ τοῦδ' ἀκούσασ' ὧν ἐφιέμην μαθεῖν,
 ὡς πρὸς πόλον γ' ἄνεισι καὶ τὸν Πατέρα·
 οὐπω δ' ἀναβέβηκεν, ὡς ἔφη, τέως,
 ἐν γῇ μένων δὲ πρὸς Γαλιλαίαν φίλους,
 ὡς σφίσιν εἶπε, προφθάνειν καὶ προσμένειν·
 2460 μύσταις ἅπαντα ταῦτα τοῖς φίλοις ἔφην.
 Οἶδ' οὐδὲν ἠγήσαντο τοὺς ἐμοὺς λόγους,

1. Ἡ Μαγδαληνὴ κάνει μιὰ σύνοψη περιστατικῶν ποὺ ἔχουν σχέση με τὴν ἀνάστασι. Νὰ λὲς καὶ νὰ ξαναλὲς, ν' ἀκοῦς καὶ νὰ ξανακοῦς δὲν κουράζεσαι ὅ,τι σοῦ ἀρέσει.

2. Ἰω. 20, 2.

3. Ἰω. 20, 16.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ¹

Καθώς τὰ λές, ἔτσι εἶναι, Δέσποινά μου.
 Αὐγὴν αὐγὴ στὸν τάφο ἦρθα, τὸ ξέρεις.
 Μὴν ξαναλέω ὅσα εἶπα καὶ γνωρίζεις.
 Μ' ἔσέ στὸν τάφο τὸν πανόλβιο πρῶτα
 τρέχοντας κι ἔπειτα μὲ δυό του φίλους
 ἔφαξα ἐκεῖ κι ἀλήθεια ὅλα τὰ βρῆκα,
 ἐνῶ τὰ δάκρυα τρέχανε ποτάμια
 Δυὸ ἀγγέλους ² εἶδα λευκοφορεμένους
 νὰ κάθωνται στὸ μνημα ἀπάνω κάτω,
 ὁ ἓνας στὴν κεφαλή, στὰ πόδια ὁ ἄλλος.
 Κι ὅταν θεϊκὰ ν' ἀστράφτουνε τοὺς εἶδα
 ἀναυδη μένω ἀπὸ χαρὰ καὶ φόβο.
 Πιάνουν τ' αὐτιά μου μιὰ φωνὴ κατόπι ³
 ἀληθινὴ καὶ γύρισα μὲ τρόπο·
 ἦταν ἐκεῖ ὁ Χριστὸς μ' ὄψη καινούργια,
 μορφῇ ἀπαρόμοιαστη, καθὼς σᾶς εἶπα,
 πέφτω στὴ γῆ, τὰ πόδια του ἀγκαλιάζω.
 Μ' ἔδιωχνε ⁴ αὐτὸς καὶ μ' ἔστελνε στοὺς φίλους,
 μ' ἄκουσα αὐτὰ νὰ μάθω ποὺ ποθοῦσα·
 στὸν οὐρανὸ πῶς πάει πρὸς τὸν Πατέρα.
 Ἄκόμα δὲν ἀνέβηκε ⁵, ὅπως εἶπε,
 εἶναι στὴ γῆ καὶ πάει στὴ Γαλιλαία
 νὰ καρτερῆ τοὺς φίλους νὰ τὸν δοῦνε.
 Εἶπα ⁶ τὰ πάντα εὐθύς στοὺς μαθητές του.
 Μηδαμινὰ ⁷ γι' αὐτοὺς τὰ λόγια μου ἦταν

4. Ἰω. 20, 17.

5. Ἰω. 20, 17.

6. Ἰω. 20, 18.

7. Λουκᾶ 24, 11.

- ἀλλ' ἦλθον αὐτοὶ πρὸς τάφον ταχυδρομοὶ
 εἰδόν θ' ἄπερ γ' ἔκλυες· οὐ χροή τ' αὐ λέγειν,
 ἄτε ξυνοῦσης καὶ σέθεν πρὸ βραχέος
 2465 ἔκκλον ἰστόρησά τ' οἶδας παγκάλως.
 Τὰ πρὶν γὰρ ἀκούσασα σὺν φίλαις κόραις,
 θάμβει καταπλαγεῖσ' ἐμοὶ ξυνιέναι
 ξὺν δυσὶν ἄλλαις Μαρίαις φιλουμέναις
 ἔδραμες ἰδεῖν, ἄπερ ἔκλυες πάρος,
 2470 εἰδές τε πάντα καὶ σὺν Υἱόν, ὡς ἔδει.
 Ἐγὼ δὲ κλύω καὶ φίλων ἄλλους δύο
 νῦν ἀπιόντας ὡς πρὸς ἀγρόν, τόνδ' ἰδεῖν
 καὶ πάντα μαθεῖν ὧν μαθεῖν εἶχον πόθον,
 οἳ καὶ τρέχουσι τοῖς φίλοις εἰρηκέναι·
 2475 κάκεισ' ἐπελθεῖν θάπτον ἡμᾶς νῦν δέον·
 ἴσως ἴδωμεν αὐτε καὶ τὸν Δεσπότην.
 Ἴδου γὰρ ἤδη καὶ κνέφας τῆς ἑσπέρας·
 δράμωμεν οὖν, δράμωμεν ἦχι τοὺς φίλους
 τὸ νυκτερινὸν συνάγειν οἶμαι κνέφας.

ΧΟΡΟΣ

- 2480 Ἴδου κατειλήφαμεν οἶκον Μαρίας.
 ὅποιοι παρεῖναι καὶ φίλους μύστας κλύω,
 ἐντὸς πυλῶν μένοντας ἐγκεκλεισμένους,
 πάντως τρέμοντας τοὺς μαιφόνους ἔτι
 καὶ κλειῖθρα πυλῶν ἠσφαλισμένα μένει.
 2485 Ἦως δ' εἰσίσωμεν, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων;
 Ἦδη δ' ἔκλυεν, ὑπανοίγει τ' ἠρέμα
 Μαρία φίλη, συγκαλεῖ τ' εἰσιέναι.

1. Ἴσως ἡ Μαρία τοῦ Κλωπᾶ καὶ ἡ μητέρα τοῦ Μάρκου (Μάρκ. 16, 1)

κι ἦρθαν ἀτοί τους τρέχοντας στὸν τάφο.
 Εἶδαν ὅ,τι ἄκουσες. Ἦσουν μαζί μου
 λίγο πιὸ πρὶν, τί νὰ τὰ ξαναλέω;
 Σ' ἄκουσα, τὰ εἶπα, μιά χαρά τὰ ξέρεις.
 Τὰ πρῶτα ὡς ἄκουσες σὺ κι οἱ γυναῖκες,
 γεμάτη θαυμασμὸ μὲ τὰ ὅσα εἶπα,
 μὲ τις ἀγαπητὲς δυὸ ἄλλες Μαρῖες¹
 τρέχεις νὰ δῆς ὅ,τι ἄκουσες πρὶν λίγο
 κι - ἔπρεπε - εἶδες τὰ πάντα καὶ τὸ Γιό σου.
 Καὶ δυὸ ἄλλοι φίλοι² ἐγὼ ἄκουσα τὸν εἶδαν
 τώρα, καθὼς πηγαῖναν στὸ χωράφι
 κι ἔμαθαν ὅλα ὅσα ἐπιθυμοῦσαν·
 τρέχουν κι αὐτοὶ στοὺς φίλους καὶ τὰ λένε.
 Ἐκεῖ γοργὰ καὶ μεῖς νὰ πᾶμε πρέπει,
 μπορεῖ νὰ ξαναδοῦμε καὶ τὸν Κύριο,
 νά, τώρα κιόλας πῆρε καὶ βραδυάζει.
 Πᾶμε λοιπόν, πᾶμε ὅπου τὸ σκοτάδι
 τῆς νύχτας θά μαζέψῃ ὅλους τοὺς φίλους.

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ

ΧΟΡΟΣ

Νά, φτάσαμε στὸ σπίτι τῆς Μαρίας,
 ὅπου κι οἱ μαθητὲς ἀκούω πῶς εἶναι·
 μὲ σφαιλιστὲς τὶς πόρτες μένουν μέσα,
 τρέμουν ἀκόμα τοὺς φριχτοὺς κακούργους
 κι ἀκόμα οἱ πόρτες εἶν' ἀμπαρωμένες.
 Καὶ μὲ κλειστὲς τὶς πόρτες πῶς θά μποῦμε;
 Μὰ νά, ποὺ ἀνοίγει ἀθήρυβα ἡ Μαρία
 καὶ μᾶς καλεῖ νὰ μποῦμε ἡ ἀγαπημένη.

2. Οἱ δύο φίλοι ποὺ πήγαιναν στὶς Ἐμμαούς. Ὁ ἓνας ἦταν ὁ Κλεόπας, ὁ ἄλλος ὁ Λουκάς.

- Ἄλλ' εἰσῴωμεν ἡσύχῳ ποδὸς βάσει,
ὡς μὴ θορυβήσωμεν ἐμφόβους φίλους.
- 2490 Ἴδου συνηθροίσθημεν ἔνδεκα φίλοις
ἄλλοις τε πᾶσι τοῖς σνιοῦσι σφίσιν·
αὐθις δὲ πόλας ἀσφαλίζει Μαρία.
Οὐκοῦν σίγα κλώωμεν αὐτοῦ Κλεόπα·
πάρεστι καὶ γὰρ, ὡς ὄρω, καὶ πόλλ' ἄδει
- 2495 τὸν Δεσπότην φῆναί τε καὶ δραῖσαι σφίσιν,
ὅπως τέ μιν συνηῆκαν ἄρτου τῇ κλάσει.
Ἄ ἄ σίγα, σίγα·
ἔστηκεν ἰδουὶ Δεσπότης θυρῶν ἔσω·
ὄντως μεγίστου θαύματος τόδ' ἄξιον.
- 2500 Πῶς πῶς πάρεστι, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων;
τάχ' ὡς ἀνέστη καὶ τάφου κεκλεισμένον
καὶ πρὶν προῆλθεν ἐκ πυλῶν τῆς παρθένου,
ἅλυστα τηρῶν κλειῖθρα μητρὸς πανάγνου.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Εἰρήνη ὑμῖν.

- 2505 Τί δὴ θροεῖσθε; χεῖρας ἰδουὶ καὶ πόδας
αὐτήν τε πλευρὰν τὴν ἐμὴν νευγμένην
τρανωῶς ἰδόντες, γινῶτέ μ' ὡς ἐγὼ πάλιν
εἶμ' αὐτός· οὐ γὰρ πνεῦμα σάρκα πως ἔχει,
οὐδ' ὁστέα ξύνεστι τῷ πνεύματί που,
- 2510 καθάπερ αὐτὸν νῦν ὄρατ' ἔχοντά με,
καὶ ψηλαφήσαντές μ' ἴδεθ' ὡς πάντ' ἔχω.
Καθὼς δ' ὁ Πατὴρ ἐνθάδ' ἀπέσταλκέ με,
οὕτως ὑμᾶς πρὸς κόσμον ἐκπέμπω κἀγὼ
καὶ Πνεῦμ' ἅγιον ἐμπνέω φίλοις ὑμῖν,

1. Βλ. προηγούμενη σημείωση.

2. Ἰω. 20, 20 - 21.

*Ας μποῦμε τώρα μαλακά πατώντας
 τοὺς φίλους μὴν ταράξωμε ποὺ τρέμουν.
 Πάμε κοντὰ στοὺς ἔντεκα τοὺς φίλους
 καὶ σὲ ὄσους ἄλλους βρίσκονται μαζί τους.
 Πάλι ἡ Μαρία τὶς θύρες μανταλώνει.
 Σιωπή· τί λέει ν' ἀκούσωμε ὁ Κλεόπας¹
 εἶναι ὅπως βλέπω ἔδῶ καὶ τρέχει ἡ γλώσσα
 γιὰ ὅσα τοὺς εἶπε κι ἔκαμε ὁ Δεσπότης,
 καὶ πῶς τὸν νιῶσαν στοῦ ψωμιοῦ τὴν ὥρα.

*Α, ἀ! Σιωπή, σιωπή!

Μὲς ἀπ' τὴν πόρτα στάθηκε ὁ Δεσπότης·
 τρισμέγιστο εἶναι τοῦτο θάμα ἀλήθεια.
 Πῶς μπήκε, πῶς, μὲ σφαιλιστὲς τὶς θύρες;
 Ὡς ἀναστήθη μὲ κλεισμένο μνημα
 κι ἀπ' τὶς παρθενικὲς ἐβγήκε πύλες
 κι ἔμεινε πάνταγνη παρθένα ἡ μάνα.

ΧΡΙΣΤΟΣ

Εἰρήνη σ' ὄλους!²

Γιατὶ φοβᾶστε; Ἴδου χέρια καὶ πόδια·
 νά, κι ἡ πλευρὰ ποὺ ἡ λόγχη μοῦχει σκίσει.
 Δῆτε καλὰ καὶ νιώσετε πῶς εἶμαι
 ὁ ἴδιος ἐγώ· δὲν ἔχει δά τὸ πνεῦμα
 σάρκα, μηδὲ καὶ κόκκαλα τοῦ ἀρμόζουν,
 καθὼς, ἂν ψηλαφῆστε³ ἐμένα τώρα,
 ἔχω τὰ πάντα κι ὅλα θὰ τὰ δῆτε.
 Ὡς ὁ Πατέρας μου ἔστειλεν ἐμένα,
 ἔτσι κι ἐγὼ σᾶς στέλνω μὲς στὸν κόσμο.
 Σᾶς δίνω μ' ἐμπνοή τὸ Πνεῦμα τ' Ἁγιο⁴.

3. Λουκᾶ 24, 39.

4. Ἰω. 20, 22.

- 2515 ὅπερ λαβόντες παντὶ κηρύξατέ με
 σὺν Πατρὶ καὶ Πνεύματι τῷ παναγίῳ.
 Ἄπιτε γοῦν, ἄπιτε, κήρυκες φίλοι,
 ἄσατ' ἐπινίκι' ἀνὰ πᾶσαν χθόνα,
 καὶ βασιλείους ἀμφιδραμόντες δόμους,
- 2520 ἐρεῖτε, Δαυΐδου πόλις πᾶσ' ὡς ἴδη
 σωτήριον τάχιστ' ἀνιὸν ἐκ τάφου.
 Ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν πάσῃ χθονί·
 σώσει δ' ἑαυτόν, ὃς λόγον δεδεγμένος
 ἀσπάσεται βάπτισμα, ῥύσιον λύθρου·
- 2525 ὃς δ' ἀποδιώξειε τοὺς ὑμῶν λόγους,
 ὃδ' ὡς ἄπιστος ἐμπέσῃ κατακρίσει.
 Ἐφ' ᾧ δίδωμι Πνεύματος θείου χάριν·
 οὗ δ' ἂν λύσητε δεσμὸν ἀμπλακημάτων,
 καὶ δεσμόλυτος εὐρεθήσεται τότε·
- 2530 οὗ δ' ἂν κρατῆτε δεσμὸν ἁμαρτημάτων,
 δεσμοῖς ἀλύτοις κεκρατημένοις μενεῖ.

Τοιῶνδε δεσμῶν ἀλύτων με, Παντάναξ,
 ὁ δεσμολότης αὐτὸς ὢν, Σῶτερ, λύσον,
 οἷς, φεῦ, μὲ κατέδησεν ἀπροσεξία·

- 2535 ἐχθρός θ' ὁ πλάνος κατεβάρυνε φθόνῳ,
 ὀρῶν με τῶν πρὶν ἀλύτων λελυμένον
 τῇ πρὸς σέ πίστει, δωρεᾷ φιλαγάθῳ.
 Χαῖρ', ἐσθλὸς ἐσθλοῦ Παῖ, Βασιλεῦ παντάναξ,
 τὸν ἀρχέκακον καταπατήσας ὄφιν,
- 2540 ἔσχατον ἐχθρὸν καρβαλῶν τε τὸν πότμον·
 οἷς μὴ μ' ἑάσης κυριευθῆναι πάλιν.
 Ἄναξ Ἄναξ ἄφθιτε, σὺ Θεὸς μέγας,

1. Μάρκ. 13, 9.

2. Ματθ. 18, 18.

Πάρτε το, φίλοι, και κηρύξετέ με
 με τὸν Πατέρα μου και τ' Ἅγιο Πνεῦμα.
 κήρυκες πῆτε, ἀγαπητοί μου, πῆτε,
 ἄσμα σ' ὅλη τῆ γῆ ἐπινίκιο ψάλτε.
 Μὲς σὲ βασιλικά¹ παλάτια πέστε,
 ὅλη ν' ἀκούση τοῦ Δαυΐδ ἡ πόλη:
 ἡ σωτηρία πηγάζει ἀπὸ τὸν τάφο.
 Γίνετε σεῖς στῆ γῆ ὅλη μάρτυρές μου·
 θὰ σωθῆ αὐτὸς πού θὰ δεχτῆ και λόγο
 και βάπτισμα, σωτήριο ἀμαρτημάτων.
 Μὰ ὅποιος τοὺς λόγους διώξη τοὺς δικούς σας
 θὰ γκρεμιστῆ ἄπιστος στὴν καταδίκη.
 Τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σᾶς δίνω τῆ χάρη.
 Ἄν κάποιου ἀφήστε ἐσεῖς τὶς ἀμαρτίες,
 λεύτερος θ' ἀναι ἀπ' τὰ δεσμά του τότε·
 μ' ἂν τὸν κρατήσετε μὲς στά δεσμά τους
 σ' ἀδιάλυτα δεσμά θὰ μείνη πάντα².

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΧΡΙΣΤΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Τ' ἄλυτα αὐτὰ δεσμά, ὦ Παμβασιλέα,
 λύσε, Σωτήρα, τὰ δεσμά σὺ σπάζεις·
 ἡ ἀστοχασιά μ' αὐτὰ μ' ἔχει δεμένο
 κι - ὠμίμενα! - ὁ ἐχθρὸς μου φόρτωσε φθονώντας,
 νᾶχω λυθῆ ἀπὸ τ' ἄλυτα σὰν εἶδε,
 στὴν πίστη μου τῆς εὐσπλαχνίας σου δῶρο.
 Τῶν ὅλων Βασιλιά, τρανοῦ Πατέρα
 Γιέ, χαῖρε, πού τὸ ἀρχέκακο τὸ φίδι
 πάτησες· και τὸ θάνατο³, ἐχθρὸ μας
 στερνό, τὸν νίκησες· μὴ μὲ σκλαβώσης
 πάλι - Μονάρχη αἰώνιε, ὁ Θεὸς ὁ μέγας

3. Α' Κορ. 15, 26.

- κριτής τε πανένδικος ἔρχη με κρίνων·
 πῶς γοῦν ἐγὼ σε τῷ τότ' ἀθρήσω, Λόγε;
- 2545 ὄμμασί θ' οἷοις ἀτενίσω τὸν θρόνον,
 ἔμαντόν ἀνάξιον ἐνδείξας τάλας
 πόλον τε καὶ γῆς σῆς τε δημιουργίας;
 Ὁ δυσμενῆς ἤρπασε, κατήγαγέ με
 εἰς βόθρον, εἰς τέταρτον, εἰς χάος μέγα·
- 2550 σφοδρῶς διώξας κατέλαβέ μ' ὁ πλάνος
 ὄλον με κατέπτωσεν εἰς ἄδον ζόφον.
 Ἔλεε, Θεέ, νέμε χέρε, φέρε με
 καὶ μὴ μ' ἐάσης χάσμα τῷ βροτοκτόνῳ.
 Σὸν εἶμι πλάσμα, σὺ με παίδευσον, Λόγε,
- 2555 καὶ πλήξον αὐτὸς φιλαγάθως ἐνθάδε
 καὶ μὴ γεέννη παραπεμφθῆναι λίπης.
 Ῥύσιε, λισσόμεσθά σ', ἡδικήκαμεν
 καὶ σῶμα καὶ ψυχὴ τε καὶ νοῦς ἀθλίως·
 ἡμάροτόμην σοι πολλὰ τ' ἠνομήσαμεν.
- 2560 Ὅψ' ἐμάθομεν, ὅτ' ἐχρῆν οὐκ εἰδότες,
 κοῦδ' ἔκτοτ' ἐδράσαμεν, ἄπερ σοι φίλα.
 Γινώσκομεν σφάλματα, σὺ δὲ παρόρα
 ἴδμεν δέ σ' ὄργαν οὐχ' ὁμοιοῦσθαι βροτοῖς.
 Οἴκτειρον ὦ Σῶτέρ με, μηδὲ ταῖς ἐμαῖς
- 2565 ἀμπλακίαισιν ἀπολέσθαι καλλίπης.
 Παῖς γὰρ ἐγὼ σὸς παῖς τε παιδίσκης σέθεν,
 ἐμοῦ δ' ἔκητι πότμον ὑπέστης, Λόγε,
 καὶ δυσμενεῖ με χάσμα μὴ καταλίπης,
 ῥάβδῳ δὲ σῆ παιδεύε, πλήν φιλαγάθως.
- 2570 Πρέσβιν δέδεξο μητέρα σὴν, ὦ Λόγε,
 σφᾶς δ' οἷς δέδωκας δεσμολύτιν σου χάριν.
 Πότνια, πότνα, παμμάκαιρα Παρθένε,
 σὺ μὲν μακάρων δάπεδον ναίεις πόλον,

εἶσαι, ὁ Κριτὴς ποῦ δίκαια θὰ μὲ κρίνη ¹.
 Πῶς θὰ σὲ δῶ τὴν ὥρα ἐκείνη, Λόγε;
 Μὲ μάτια ποιά τὸ θρόνο θ' ἀντικρῦσω,
 ἀνάξιος ἀφοῦ ὁ δόλιος ἔχω γίνει,
 στὸν οὐρανό, στὴ γῆ, σ' ὅλη τὴ χτίση;
 Μ' ἄρπαξε ὁ ἐχθρὸς καὶ μ' ἔριξε σὲ λάκκο,
 στὰ Τάρταρα, τὸ χάος τὸ δίχως τέλος.
 Μ' ἄγριο κυνηγητὸ μ' ἔπιασε ὁ πλάνος
 καὶ μ' ἔχωσε στῆς Κόλασης τὴ νύχτα.
 Ἐλέησε, στήριξέ με, ὁδήγησέ με,
 χαρὰ τοῦ ἀνθρωποκτόνου μὴ μὲ κάνεις.
 Πλάσμα σου, Λόγε, εἶμαι καὶ παιδέψέ με.
 Τιμώρησέ με ἐδῶ μὲ καλωσύνη,
 στῆς γέεννας τὸ καμίνι μὴ μ' ἀφήσης.
 Σωτήρα, σ' ἱκετεύομε· μὲ σῶμα,
 ψυχὴ καὶ νοῦ ἀδικήσαμε πανάθλια,
 πλῆθος σὲ σὲ τὰ λάθη κι οἱ ἀνομίες.
 Μάθαμε ἄργά, ὅταν ἔπρεπε ἀγνοώντας,
 μὰ οὔτ' ἔτσι ἐπράξαμε τίς προσταγές σου.
 Τὰ λάθη ὁμολογοῦμε, ἀμέλησέ τα,
 μὲ τῶν θνητῶν ἡ ὀργή σου δὲν εἶναι ὅμοια.
 Λυπήσου με, Σωτήρα, μὴν ἀφήσης
 τὸ χαμὸ νᾶβρω ἀπ' τ' ἁμαρτήματά μου.
 Δικός σου γιός, δούλης δικῆς σου τέκνο,
 τὸ θάνατο γιὰ μένα, Λόγε, ἐδέχτης.
 Χαρὰ τοῦ ἐχθροῦ ποτέ μου μὴ μ' ἀφήσης,
 μὲ ἀγάπη τὸ ραβδί σου ἄς μὲ παιδέψη.
 Ἄς μεσιτέψη ἡ μάνα σου κι ἐκεῖνοι,
 ποὺ ἔχουν τὴ χάρη τὰ δεσμὰ ποὺ λύνει.
 Κυρά μου ἐσύ, Κυρά, τρισόλβια Κόρη,
 στὸν τόπο κατοικεῖς ὅπου οἱ μακάριοι·

- ἅπαν πάχος βρότειον ἀλλαξαμένη
 2575 ἀφθαρσίας τ' ἄμφιον ἐστολισμένη
 αἰί τ' ἀγήρωσ ὡς Θεὸς δ' ἐγνωσμένη·
 λόγοις δ' ἐμοῖς ἄνωθεν εὐμενῆς ἔσο.
 Ναὶ ναί, Κόρη πάγκλυτε, τοὺς λόγους δέχου·
 μόνον γὰρ ἐστὶ τοῦτό σοι βροτῶν γέρας,
 2580 ὡς τοῦ Λόγου σοι μητρὶ, κὰν ὑπὲρ λόγον.
 Ὅθεν πεποιθῶς σ' ἐν λόγοις ἀμείβομαι
 καὶ σοι στέφανον πλεκτόν ἐξ ἀκηράτου
 λειμῶνος, ᾧ δέσποινα, κοσμήσας φέρω,
 ἀνθ' ὧν με πολλῶν ἠξίωσας χαρίτων,
 2585 αἰί τε ῥῆ συμφορῶν πολυτρόπων,
 ἐχθρῶν ὄρατῶν, ἄορατῶν τε πλέον.
 Τέλος δὲ κάμψαιμ' ὥσπερ ἠρξάμην βίου,
 πλουτῶν αἰί σε προστάτιν παντὸς βίου
 καὶ πρέσβιν εὐπρόσδεκτον εἰς σὸν Υἱέα
 2590 σὸν εὐαρεστήσασιν αὐτῷ φιλάγνοις.
 Μὴ γοῦν ἐᾶσης ἐκδοθῆναι βασάνοις
 καὶ χάριμ' ἔσεσθαι δυσμενεῖ ψυχοφθόρῳ.
 Πρόστηθι καὶ ῥῦσαι δὲ πυρὸς καὶ σκότους,
 πίστει δικαιοῦσά με καὶ χάριτί σου·
 2595 ἐν σοὶ γὰρ ὤπται χάρις ἡμῖν ἐκ Θεοῦ,
 καὶ σοὶ χαριστήριον ἕμνον νῦν πλέκω.
 Χαῖρ', ᾧ Κόρη πάγγαυτε, μήτερ παρθένε,
 καλλίστα πασῶν παρθένων ὑπερτάτη,
 οὐραγιῶνων ταγμάτων ὑπερτέρα,
 2600 δέσποινα, παντάνασσα, χάριμα τοῦ γένους·
 αἰί ποτ' εὖ φρονοῦσα τυγχάνεις γένει
 κάμοι μέγιστη πανταχοῦ σωτηρία.

1. Κολ. 1, 13.

2. Ρωμ. 3, 24.

3. Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ θρίαμβό του πάνω στο θάνατο δρα

τὴν ὕλη τὴ θνητὴ ἔχεις ἀποθέσει
 κι ἔχεις ντυθῆ τῆς ἀφθαρσίας τὸ ροῦχο,
 πάντοτε ἀγέραστη κι ὡς Θεὸ σὲ ξέρουν,
 μ' εὐμένεια ἀπὸ ψηλὰ τὰ λόγια μου ἄκου:
 Ἐνδοξη Κόρη, τίς εὐχές μου δέξου·
 μόνο οἱ θνητοὶ γιὰ τοῦτο σὲ δοξάζουν,
 πέρα ἀπ' τὸ λόγο μάνα εἶσαι τοῦ Λόγου.
 Γι' αὐτὸ καὶ σοῦ μιλῶ μ' ἐμπιστοσύνη
 καὶ τοῦτο τὸ πλεχτό, Κυρά, στεφάνι
 ἀπ' ἄχραντο λιβάδι σοῦ τὸ φέρνω.
 Ἀμέτρητες μ' ἔχεις ἀξιώσει χάρες,
 πάντα ἀπὸ συμφορὲς μὲ σώζεις πλήθος,
 ἀπ' ὄρατους καὶ πιὸ ἀπὸ ἐχθροὺς ἄοράτους.
 Ἄς κλείσω τὴ ζωὴ ὡς τὴν ἔχω ἀρχίσει
 ἐσὲ προστάτισσά μου ἔχοντας πάντα,
 καλόδεχτο μεσίτη στὸ Παιδί σου
 μὲ ὄσους ἀγνοὺς τὸ θέλημά του ἐπράξαν.
 Σὲ τιμωρία νὰ πέσω μὴν ἀφήσης,
 χαρὰ τοῦ ψυχοκτόνου ἐχθροῦ νὰ γίνω·
 προστάτεψέ με ἀπὸ φωτιά καὶ σκότος ¹.
 ἢ πίστη μου κι ἡ χάρη σου ἄς μὲ σώσουν ².
 Σὲ σένα φάνηκε τοῦ Θεοῦ ἡ χάρη
 κι ὁ ὕμνος πού πλέκω αὐτὸς εἶναι δικός σου.
 Σὲ χαιρετῶ, Παρθένα μάνα, ὦ Κόρη,
 στὶς χάρες πού περνᾷς κάθε παρθένα,
 ἀνώτερη ἀπ' τὰ τάγματα τὰ οὐράνια·
 Παντάνασσα, Κυρά, Χαρὰ τοῦ κόσμου,
 πάντοτε θέλεις τὸ καλὸ τοῦ ἀνθρώπου
 κι ἡ πιὸ τρανὴ γιὰ μὲ εἶσαι σωτηρία ³.

ματοποιεῖ τὸ ἔργο πού ἔχομε διαβάσει καὶ τὴν τελευταία του λέξη ἀλλὰ πα-
 ράλληλα παρακολούθησαμε τὰ πάθη καὶ τὸ θρίαμβο τῆς Παναγίας.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ

Α' ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

1. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ

Οίδα μὲν ὡς σχεδίησι μακρὸν πλῆθον ἐκπερόωμεν,
ἢ τυτθαῖς πετρύγεσσι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα
σπεύδομεν, οἷσιν ὄρωρε νόος θεότητ' ἵναφαίνειν,
ἦν οὐδ' οὐρανίοισι σέβειν σθένος, ὅσσον ἐοικός,
5 ἢ μεγάλης θεότητος ὄρους, καὶ οἶακα παντός.
Ἐμπης δ' (οὐδὲ Θεὸν γὰρ ἀρέσσατο πολλάκι δῶρον
πλειότερης ἀπὸ χειρὸς ὅσον φιλήης ὀλίγης τε),
τοῦνεκα θαρσαλέως ῥήξω λόγον. Ἄλλ' ἀπὸ τῆλε
φεύγετε, ὅστις ἀλιτρός· ἐμὸς λόγος, ἢ καθαροῖσιν,
10 ἢ ἐκ καθαιρομένοισιν ὅδ' ἔρχεται· οἱ δὲ βέβηλοι,
ὡς θῆρες, Χριστοῖο κατ' οὐρεος ἀκροτόμοιο
λαμπομένον, Μωσῆϊ νόμον τ' ἐνὶ πλαξὶ γράφοντος,
αὐτίκα ῥηγνυμένοισιν ὑπὸ σκοπέλοισι δαμεῖεν.
Κεῖνοι μὲν δὴ τοῖα· καὶ ὡς Λόγος ὥσε κακίστους

1. Ἡ σκηνὴ τῆς παραδόσεως τοῦ Νόμου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ στοῦ Μωϋσῆ
*Εξ. κεφ. 19 καὶ 20.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ

Α'. ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

1. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ

Μακρὺ μὲ τὰ μονόξυλα κάνομε ἑμεῖς ταξίδι,
πρὸς τὸ μυριάστερο οὐρανὸ μὲ τ' ἄπτερα φτερά μας.
Γιὰ τρέχομε — ὅσοι τὸ Θεὸ νὰ ὑμνήσωμε ποθοῦμε,
ποῦ κι οἱ ἄγγελοι εἶν' ἀνήμποροι νὰ τὸν τιμοῦν ὡς πρέ-
(πει —
στή χώρα τοῦ τρανοῦ Θεοῦ, τῶν ὄλων κυβερνήτη.
Κι ἀφοῦ ὁ Θεὸς δὲν ἀγαπάει πλούσιο συχνὰ κανίσκι
μόν' χαίρεται τὸ φτωχικὸ μὰ φιλικὸ του χέρι,
κι ἐγὼ μὲ τόλμη ἀφήνω ἐδῶ τὸ στίχο ν' ἀναβρύση.
"Ὅποιος ἀκάθαρτος μακρῶ! Κι ὁ λόγος μου γυρεύει
τοὺς ποῦναι ἀγνοὶ ἢ ἀγνίζονται. Κι οἱ βέβηλοι ὡς ἀγρί-
μια,
- καθὼς στὸ ἀπόγκρεμο βουνὸ τώρα ὁ Χριστὸς ἀστράφτει
καὶ στὸ Μωυσῆ τὸ Νόμο του χαράζει μὲς στὶς πλάκες - ,
κάτω ἀπ' τοὺς βράχους ποῦ κυλοῦν θρυμματισμένες †, ἄς
λιώσουν.
Αὐτὰ γιὰ κείνους. Κι ἔδιωξε τοὺς πάγκακους ὁ Λόγος,

- 15 ἡμετέροιο χοροῖο θεημάχον ἦτορ ἔχοντας.
 Ἀδτὰρ ἐγὼν ὅπα τήνδε προοίμιον ἐν σελίδεσσι
 θήσομαι, ἦν τὸ πάροιθε θεόφρονες ἄνδρες ἔηκαν,
 λαῶ τάρβος ἄγοντες ἀπηνεῖ μάρτυρε μύθων,
 Μωσῆς, Ἴσαίας τε (ἐπισταμένοις δ' ἄγορεύσω),
- 20 ἦτοι ὁ μὲν νεόπηγα διδοὺς νόμον, ὃς δὲ λυθέντος,
 οὐρανὸς εἰσαῖοι, χθῶν δέχνησο ρήματ' ἐμοῖο.
 Πνεῦμα Θεοῦ, σὺ δ' ἔμοιγε νόον καὶ γλῶσσαν ἐγείροις
 ἀτρεκίης σάλπιγγα ἐρίβρομον, ὥς κεν ἅπαντες
 τέρπωνται κατὰ θυμὸν ὄλη θεότητι μιγέντες.
- 25 Εἷς Θεὸς ἐστὶν ἀναρχος, ἀνάτιος, οὐ περιγράφτος
 ἢ τιμι πρόσθεν ἐόντι, ἢ ἐσσομένῳ μετέπειτα,
 αἰῶν' ἀμφὶς ἔχων, καὶ ἀπείριτος, Υἱέος ἐσθλοῦ
 Μοννογενοῦς μεγάλοιο Πατῆρ μέγας, οὗ τι πεπονθῶς
 Υἱεῖ, τῶν ὅσα σαρκός, ἐπεὶ νόος. Εἷς Θεὸς ἄλλος,
- 30 οὐκ ἄλλος θεότητι, Θεοῦ Λόγος, οὗτος ἐκείνου
 σφρηγὶς κιννυμένη πατρῴιος, Υἱὸς ἀνάρχου
 οἴος, καὶ μόνουιο μονώτατος, ἰσοφέριστος,
 ὥς κεν ὁ μὲν μίμνη γενέτης ὄλος, ἀδτὰρ ὄγ' Υἱὸς
 κοσμοθέτης νωμεύς τε, Πατὴρ σθένος ἠδὲ νόημα.
- 35 Ἐν Πνεῦμ' ἐξ ἀγαθοῖο Θεοῦ Θεός. Ἐρῶετε πάντες,
 οὐς μὴ Πνεῦμ' ἐτύπωσεν ἐὴν θεότητ' ἀναφαίνειν,
 ἀλλ' ἢ βένθος ἔχουσι κακῶς, ἢ γλῶσσαν ἀναγνον,
 ἡμιφαεῖς, φθονεροί τε, νοήμονες αὐτοδίδακτοι,
 πηγή κευθομένη, λύχνος σκοτίοις ἐνὶ κόλποις.

1. Ὁ Μωϋσῆς εἶναι ὁ πατέρας τοῦ Νόμου· ὁ Ἰσαίας, ὅταν ὁ Νόμος παρεβαίνετο, ἐκάλεσε τὸ λαὸν νὰ ἐπανέλθῃ στὴν πίστην, τήρησιν καὶ ἐφαρμογὴν του.

2. Μὲ τίς λέξεις 'νέος νόμος' δὲν ἐννοεῖται ἡ Κ. Δ. ἀλλὰ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, ποὺ μόλις εἶχε δοθῆ.

3. Ἦσ. 1, 2.

πούχουν αντίθετη τὴν ψυχῇ, μακρὰ ἀπ' τῆ συντροφιά
μας.

Κεῖνο τ' ἀνάκρυσμα ὡς ἀρχὴ στοὺς στίχους μου θὰ βάλω,
ποὺ ἐβροντοφώνησαν παλιὰ θεοσεβούμενοι ἄντρες,
τὸ σκληροτράχηλο λαὸ τρομάζοντας. Τῶν λόγων
μάρτυρες ὁ Μωυσῆς μαζί κι ὁ Ἡσαίας, πατέρας¹
ὁ ἕνας κι ὁ ἄλλος ὀρθωτῆς (ὅσοι μ' ἀκοῦν γνωρίζουν)
τοῦ νέου² τοῦ Νόμου: Ὡς σὺ οὐρανὲ ἄκουε κι ὦ γῆ
ἐνωτίζου³.

Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὴ σκέψη μου τὰραξε καὶ τὴ γλῶσσα
- σάλπιγγα μεγαλόφωνη τοῦ Ἀληθινοῦ - νὰ νιώσουν
ὅλοι στὰ στήθη τους χαρὰ μὲ τὸ Θεὸ ἐνωμένοι.

Ἔνας Θεὸς χωρὶς ἀρχὴ κι αἰτία, καὶ κανένας
νὰ τὸν συλλάβῃ δὲν μπορεῖ, παλιὸς ἢ ἀπ' ὅσους θάρθουν,
ἀπὸ ζωῆ ὀλοκύκλωτος, ἄπειρος, τοῦ μεγάλου
μοναχογεννημένου Γιοῦ, τρανοῦ τρανὸς Πατέρας·
νοῦς, ἀπ' τοὺς πόνους τῆς σαρκὸς μακριὰ, τὸ Γιό ποὺ
ἀγγίξαν.

Ἄλλος Θεός, στὴ θεότητα ὄχι ἄλλος, τοῦ Θεοῦ Λόγος,
σφραγίδα τοῦ πατέρα του ὀλοζώντανη, τοῦ ἀνάρχου
Γιός, πιὸ ἀπ' τὸ μόνο μοναχός, μόνος, ἴσος τοῦ τέλειου,
ποὺ αὐτὸς πατέρας μοναχὰ νᾶναι κι ἐκεῖνος Γιός του,
τοῦ κόσμου πλάστης κι ἄρχοντας τοῦ Κύρη ἀλκή καὶ
σκέψη.

Καὶ πνεῦμα, Θεός, ἀπ' ἀγαθὸ Θεό. Μεριάσετε ὅσοι
τὸ Πνεῦμα δὲ σᾶς τύπωσε τὴ θεότητά του νὰ λέτε
(μὰ εἶν' ἡ καρδιά σας σκοτεινὴ κι ἀκάθαρτη κι ἡ γλῶσσα⁴,
μισόλαμπροι καὶ φθονεροί, σοφοὶ τοῦ κούφιου νοῦ σας,
πηγὴ χωσμένη, σὲ πηχτὸ σκότος θαμπὸ λυχνάρι.

4. Ὅσοι ἀπὸ κακία δὲν ὁμολογοῦν τὴν ὀρθὴ πίστη ἀλλὰ τὴ δια-
στρέφουν.

2. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΙΟΥ

Υἱέα δὲ πρῶτιστον ἀείσομεν, αἷμα σέβοντες
 ἡμετέρων παθέων τὸ καθάρσιον. Ἡ γὰρ ἀνάγκη
 καὶ βροτὸν οὐρανόισιν ἀρηγέμεν εἵνεκα γλώσσης
 μαροναμένης θεότητι, κακόφρονος, αὐτοφόνιο.

5 Οὐδὲν ἔην μέγαλοιο Πατρὸς πάρος. Ὅς γὰρ ἅπαντα
 ἐντὸς ἔχει, καὶ Πατρὸς ὑπέρτερον οὐδέν· ὁ Πατρὸς
 ἐκπεφυκῶς μέγαλοιο Θεοῦ Λόγος· ἄχρονος Υἱός,
 εἰκὼν ἀρχετύπιο, φύσις γεννήτορος ἴση.

Πατρὸς γὰρ κλέος ἐστὶ πάϊς μέγας, ἐκ δὲ φαάνθη,

10 ὡς μόνος οἶδε Πατὴρ τε καὶ ὃς Πατρὸς ἐξεφαάνθη.
 Οὐδὲν γὰρ θεότητος ἔην πέλας· ἀλλὰ τόδ' ἔμπης
 πᾶσιν ὁμῶς μερόπεσσι ἀριφραδές, ὥσπερ ἔμοι γε,
 οὐδὲν ἐμῆς θέμις ἐστὶ φέρειν θεότητι γενέθλης,
 οὐ δῶσιν, οὐδὲ τομῆν κακοαισχέα. Εἰ γὰρ ἔγωγε

15 οὐκ ἀπαθῆς γενέτωρ· καὶ γὰρ δετός· οὗτι παθητός,
 ὃς τις πᾶμπαν ἄπηκτος, ἀσώματος. Ὡν γὰρ ἄπωθεν
 εἰσι φύσεις, τί τὸ θαῦμα καὶ εἰ γεννήσεις ἄλλαι;
 Εἰ χρόνος ἐστὶν ἐμεῖο παροίτερος, οὐ πρὸ Λόγοιο
 ὁ χρόνος, οὐ γενέτης ἔστ' ἄχρονος. Ἡμὸς ἀναρχος

20 ἦε Πατὴρ θεότητος ὑπέρτερον οὗτι λελοιπῶς,
 τῆμος καὶ Πατρὸς Υἱός, ἔχων Πατέρ' ἄχρονον ἀρχήν,
 ὡς φάος ἡελίοιο μέγαν περικαλλέα κύκλον·
 εἰ καὶ εἶδεα πάντα κάτω μέγαλοιο Θεοῖο,

1. Νὰ βοηθήσωμε τοὺς οὐρανόιους: Ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ ὑπερασπισθῆ τὴ θεότητα, πού οἱ αἰρετικοὶ καταπολεμοῦν. Βέβαια ἡ θεότητα μένει ἀνεπηρέαστη, πρέπει ὁμως νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ ὠφέλεια τῶν πιστῶν. Ἐχτρώθη γλῶσσα ἴσως ὑπονοεῖται ὁ Ἄρειος.

2. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΙΟΥ

Θά ψάλλω όλόπρωτα τὸ Γιὸ τὸ ἀγνὸ τιμώντας αἷμα,
τὰ πάθη μας ποὺ ἐξάγνισε. Θνητός, μὰ τοὺς οὐράνιους¹
ἀνάγκη νὰ παρασταθῶ γιὰ τὴν ἐχθρότη γλώσσα,
τὴ γλώσσα τὴν κακότροπη κι ὑφάντρα τοῦ χαμοῦ της.
Ἄπ' τὸν Πατέρα πιὸ μπροστὰ τίποτα· κι ὅλα Ἐκεῖνος
ἐντὸς του κλεῖ καὶ τίποτα πιὸ πάνω ἀπ' τὸν Πατέρα.
Μὰ ὁ Λόγος ποὺ ἐγεννήθη ἰδού! ἀπὸ τὸ Θεὸ τὸ Μέγα,
ἄχρονος τοῦ Πατέρα Γιὸς καὶ τοῦ Ἀρχετύπου εἰκόνα·
ἴσος του. Δόξα τοῦ Πατρός, τέκνο λαμπρὸ δικό του,
ὡς ξέρει αὐτὸς ποὺ ἐγέννησε κι ὁ Γιὸς ὅπου ἐγεννήθη
μόνο· καὶ στὸ Θεὸ σιμὰ κανεῖς. Κι ὡστόσο ἐτοῦτο
ἀντάμα σ' ὅλους τοὺς θνητοὺς πασίδηλο πιστεύω·
ἄπρεπο νᾶχη ἢ θεότητα ἀπὸ τὴ δική μου γένηνα
ροῆ εἶτε κόψη ταπεινῆ. Μὰ ἂν εἶμαι ἐγὼ πατέρας
ὄχι ἀπ' τὸ πάθος λεύτερος - τῆς σάρκας πλάσμα - ὄχι
ὅμοιος
πού σάρκα δὲν ἐγνώρισε καὶ σῶμα². Ποιὸ τὸ θάμα
ἂν εἶναι οἱ φύσεις ἄμοιαστες νᾶναι κι οἱ γέννες ἄλλες;
Ἄν εἶναι ὁ χρόνος ἀπὸ μὲ παλιότερος, δὲν εἶναι
κι ἀπὸ τὸ Λόγο πιὸ παλιός, ἀφοῦ ἀπ' τὸ χρόνο πέρα
ἔχει Πατέρα. Κι ἀναρχος ἂν εἶναι ἐκεῖνος κι οὔτε
τοῦ λείπει κάτι ἀνώτερον ἀπὸ τὴ θεότητά του,
ὅμοια κι ὁ Γιὸς, χωρὶς ἀρχὴ πατέρα ἀφοῦ φωνάζει,
καθὼς τὸ φῶς ἀπ' τὸ λαμπρὸ καὶ μέγα κύκλο τοῦ ἡλίου.

2. Ὁ σχολιαστής τοῦ Γρηγορίου γράφει: **δοσις παντελῶς ἀσύνθετος**
καὶ ἀπλοῦς, πάντως οὐ παθητός.

- *Οφρα κε μή τι Πατρὸς καὶ Υἱέος αἰὲν ἑόντων
 25 μεσσηγὸν στήσαντες, ἀπορῥήξωμεν ἄνακτα
 Υἱὸν Πατρὸς ἄνακτος. Ὁ γὰρ πάρος ἐστὶ Θεοῖο,
 ἢ χρόνος, ἢ ἐθέλεις, ἐμοὶ τμηξίς θεότητος.
 Ὡς Θεός, ὡς γενέτης, γενέτης μέγας. Εἰ δὲ μέγιστον
 Πατρὶ τὸ μή τιw ἔχειν κεδνῆς θεότητος ἀφορμῆν,
 30 οὐθ' ἦσσαν μέγαλοιο Πατρὸς γεννήματι σεπτῶ
 τοίην ῥίζαν ἔχειν. Τῶ μὴ Θεὸν εἶργε Θεοῖο.
 Οὐ γὰρ ἀπόπροθι Πατρὸς ἔγνωσ Παῖν. Ἡ δ' ἀγένητος
 φωνή, γέννησίς τε Πατρὸς ἄπο, οὐ θεότητος
 ἔπλετο εἶδεα δισσά· τίς ἔπλασεν, ἀμφὶ δ' ἐκείνην
 35 ἀμφότερ' ἐκτὸς ἑόντα, φύσις δ' ἀκέαστος ἔμοιγε·
 εἰ μὲν δὴ γέννησιν ἔχει Λόγος, οὐτε Πατήρ τι
 σαρκός, ἄσαρκος ἑὼν ἐπιδέξεται (οὐποτε τόσσον
 ἀνθρώπων νόος ἐστὶν ἀτάσθαλος ὥστε νοῆσαι),
 καὶ Θεὸν Υἱὸν ἔχεις, γεννήτορος ἄξιον εὐχος.
 40 Εἰ δ' ἐπίηρα φέρων Πατρὸς μέγαλον θεότητι
 μαυιδίως, κενεὸν τε δέος πραπίδεσσι χαράσσων,
 τὴν μὲν ἀπαρνήσαιο, βάλοις δ' ἐς κτίσματα Χριστόν,
 ἀμφοτέρων θεότητα καθύβρισας, ὧ κενεόφρον,
 τὸν μὲν Παιδὸς ἄμερσας, ὁ δ' οὐ Θεός, εἶπερ ἐτύχθη.
 45 Πᾶν γὰρ ὃ μή ποτε ἦν, αὐτῶν τόδε· κἂν τι Θεοῖο
 Τοῖς μεγάλοισι λόγοισι μένοι, καὶ ἔμπεδον εἶη.
 Τίς δὲ ὁ λόγος σὲ μὲν ἔνθεν ἀφορμηθέντα, φέριστε,
 τοῖς Χριστοῦ παθέεσσι Θεὸν μετέπειτα γενέσθαι,
 τὸν δ' ὑπὸ δεσμὰ φέρειν, καὶ σὸν καλέειν ὁμόδουλον
 50 δουλοσύνης γεράεσσι τιμώμενον ἀντὶ Θεοῖο;
 Εἴ μιν ἔτευξεν ἔπειτα Θεὸς μέγας ὄργανον ἐσθλὸν
 (χαλκεὺς ὡς ῥαιστῆρα πονησάμενος δι' ἄμαξαν),

1. Εἶδη: οἱ γενικώτατες ἔννοιαι, οἱ ἰδέες τοῦ Πλάτωνος, τὰ ὑπέρτατα ὄντα.

Κι ὄλα τὰ εἶδη ¹ ἀπ' τὸ Θεὸ πιδ χαμηλὰ τὸ μέγα·
 μὴ στήσωμεν ἀνάμεσα Γιουῦ καὶ Πατέρα αἰώνιων
 τίποτα καὶ χωρίσωμε Γιὸ Βασιλιά ἀπὸ Κύρη
 Βασιλιά. Κι ὁ,τι ἀπ' τὸ Θεὸ πιδ πρὶν ὑπάρχει ἢ χρόνος
 ἢ θέληση, τῆς θεότητος χωρίσμα ἐγὼ τὸ λέγω.
 Πατέρας μέγας καὶ Θεός. Κι ἂν τοῦ Πατέρα δόξα
 καμμιά ἢ λαμπρὴ θεότητα νὰ μὴ ἔχη ἀρχὴ ἀπὸ κάπου
 ὁμοια καὶ τοῦ Μεγάλου ὁ Γιὸς ρίζα ποθεῖ γιὰ νᾶχη.
 Γι' αὐτὸ καὶ Θεὸν ἀπὸ Θεὸ μὴν ἐμποδίζης. Χώρια
 δὲ μένει ἀπ' τὸν Πατέρα ὁ Γιός. Ὅτι γεννήθη ὁ ἕνας
 κι ἐκεῖνος δὲ γεννήθηκε διπλοῦς θεοῦς δὲ δείχνει ².
 Κάποιος τὰ πλάθει· ἄσχετ' αὐτὰ μὲ τῆ θεότητα εἶναι,
 γιὰτι μιὰ φύση ἔχουν κι οἱ δυό. Κι ἂν ἔχη γέννα ὁ Λόγος,
 ἄσαρκος ὁ Πατέρας του τῆ σάρκα δὲ θὰ λάβη
 - δὲν εἶναι τόσο ἀσύστατος νὰ τὸ χωρέση ὁ νοῦς μας -
 καὶ πάλι ἰδοῦ, κι ὁ Γιὸς Θεός, δόξα ἄξια τοῦ Πατέρα.
 Μ' ἂν ἀπὸ σέβας ψεύτικο στῆ θεότη τοῦ μεγάλου
 Πατέρα κι ἀπὸ σᾶλεμα μὲς στὴν ψυχὴ ἄδειου φόβου
 τῆ γέννα ἀρνίεσαι τοῦ Χριστοῦ κι, ἄμυαλε, τότε ρίχνεις
 στὰ χτίσματα, τῆ θεότητα καὶ τῶν δυνῶν ἀτιμᾶζεις·
 τοῦ κλέβεις ἐκείνου τὸ Γιὸ καὶ Θεὸς ὁ Γιός δὲν εἶναι,
 ἂν εἶναι πλάσμα. Πλάσμα εἶναι κι ὁ,τι ὑπαρξῆ δὲν εἶχε
 καὶ στὶς μεγάλες θεῖες βουλὲς ἀσάλευτον ἐζοῦσε.
 Κι ὁ λόγος ποιός, καλότυχε, σὺ ἀπὸ τῆ γῆ βγαλμένος
 μὲ τοῦ Χριστοῦ τὸ πάθος Θεὸς νὰ γίνης κάποια μέρα
 κι αὐτὸν νὰ ρίξης στὴ σκλαβιά σύνδουλο κράζοντάς του
 κι ἀντὶ γιὰ Θεὸ μὲ τῆς σκλαβιάς νὰ τὸν τιμᾶς τῆ δόξα;
 Μ' ἂν ἔπειτα ὁ μέγας Θεός λαμπρὸ ὄργανο τὸν φτιά-
 χνει
 - σὰν τὸ χαλκιά πού τῆ βαρειά σφυροκοπᾶ γι' ἀμάξι -

2. «Ἡ γὰρ γέννησις καὶ ἡ ἀγεννησία, τὸ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς εἶναι δη-
 λοῦσι τὸν Υἱόν, οὐ θεότητος σημαντικαί», ὁ σχολιαστῆς.

- ὡς κεν ἔμ' Ἀρχεγόνοιο Θεὸς χειρὶ κτεατίσση·
 ὦδ' ἂν καὶ Χριστοῖο πέλοι κτίσις οὐρανόιο
 55 πολλὸν ἀρειοτέρη, κείνης Λόγος εἶ περ ἔκῃτι
 οὐ κείνη Χριστοῖο. Τίς ἂν τὰδε μὐθήσαιτο;
 Εἶ δ' ὅτι σῶμ' ὑπέδεκτο τοῖς παθέεσσι ἀρήγων,
 τοῦνεκα καὶ θεότητι μεγακλεί μετρ' ἐπιθήσεις·
 ἤλιτεν ὅς σ' ἐλέηρεν; ἐμοὶ δέ γε πλεῖον ἀγητός·
 60 οὔτε τι γὰρ θεότητος ἀπέξεσε, καὶ μ' ἐσάωσεν,
 ἱητῆρ δυσόδομοισιν ἐπικύψας παθέεσσι.
 Ἦν βροτός, ἀλλὰ Θεός. Δαυὶδ γένος, ἀλλ' Ἀδάμοιο
 πλάστης, Σαρκοφόρος μὲν, ἀτὰρ καὶ σώματος ἕκτος.
 Μητρός, παρθενικῆς δέ· περιγραφος, ἀλλ' ἀμέτρητος.
 65 Καὶ φάτη μὲν ἔδεκτο, Μάγοις δέ τε ἠγεμόνευεν
 ἀστῆρ, δωροφόροι δ' ἄρ' ἔβαν, καὶ γούνατ' ἔκαμψαν.
 Ὡς βροτός ἦλθ' ἐπ' ἀγῶνα, ὑπέρσχεθε δ' ὡς ἀδάμαστος
 πειραστὴν τρισσοῖσι παλαίσμασιν· εἶδαρ ὑπέστη,
 θρέψε δὲ χιλιάδας, ὕδωρ τ' εἰς οἶνον ἄμειψε.
 70 Λούσατο, ἀλλ' ἐκάθηρεν ἀμαρτάδας, ἀλλ' ἐβόηθη
 Πνεύματι βρονταίης φωνῆς ὑπο Υἱὸς Ἀνάρχου·
 ὡς βροτός ὕπνον ἔδεκτο, καὶ ὡς Θεὸς εὔνασε πόντον.
 Γούνα κάμεν, παρέτοις δὲ μένος καὶ γούνατ' ἐπηξεν.
 Εὔξατο· τίς δ' ἐσάκουσε λιταζομένων ἀμενηνῶν;
 75 Ἦν θύος, ἀρχιερεὺς δέ· θυηπόλος, ἀλλὰ Θεὸς περ.
 Αἶμ' ἀνέθηκε Θεῶ, κόσμον δ' ἐκάθηρεν ἅπαντα.
 Καὶ σταυρός μιν ἄειρε, πάγη δ' ἤλοισιν ἀμαρτάς.
 Ἄλλὰ τί μοι τὰ ἕκαστα λέγειν; νεκύεσσι ἐμίχθη,
 ἤγγετο δ' ἐκ νεκῶν, νεκρούς δ' ἀνέγειρε πάροιθεν
 80 ἐκεῖνα βροτέης πενίης, ὅδε πλοῦτος ἀσάρκων·
 μὴ σύ γε τοῖς βροτέοισιν ἀτιμᾶζοις θεότητα,
 κείνη δὲ χθονίην μορφὴν ἐρικυδέα τεύχειν,
 Ἦν, σοί γ' εὐμενέων, μορφώσατο ἄφθιτος Υἱός.

μένα μέ τοῦ πρωτότοκου τὸ χέρι νά κερδίση,
τότε πολὺ πιὸ ἀνώτερη ἀπὸ τὸν οὐράνιο ἢ πλάση
θᾶναι Χριστό. Ἄν γιὰ χάρη τῆς ἐπλάστη ὁ Λόγος κι ὄχι
γιὰ χάρη ἐκείνη τοῦ Χριστοῦ. Μὰ ποιὸς τολμᾷ τὸ λόγο;

Τάχα πού σῶμα ἐφόρεσε βοηθὸς στὴ δυστυχία σου,
μέτρο στὴ μεγαλόδοξη τολμᾶς νά βάζης θεότη;

Ποῦ σέ σπλαχνίστη ἀμάρτησε; Πιὸ θαυμαστός γιὰ μένα.
Ἄκέραιη τὴ θεότητα κρατεῖ κι ἐμένα σώζει,

γιατρὸς στὰ κακοφόρμιστα τὰ πάθη σου πού σκύβει.

Θνητὸς μὰ Θεὸς· καὶ τοῦ Δαυὶδ εἶναι γενιὰ μὰ πλάστης
τοῦ Ἀδάμ. Τὴ σάρκα, ναί, φοράει, μὰ κι ἔξω ἀπὸ τὸ σῶμα·
παρθένας μάνας πρωτογιός, μέ και μέ δίχως μέτρο.

Τὸν δέχτη ἢ φάτνη κι ὀδηγὸς βγαίνει στοὺς Μάγους τ'
ἄστρο,

γεμάτοι δῶρα γιὰ νάρθοῦν, μπρὸς του νά γονατίσουν.

Ἦρθε γι' ἀγῶνα σὰ θνητὸς κι ἀδάμαστος δαμάζει
μέ νίκες τρεῖς τὸν πειρασμό. Τροφὴν ἐδέχτη ὁ ἴδιος
μὰ καὶ χιλιάδες ἔθρεψε, κρασί τὸ νερὸ φτιάχνει.

Στὴ βάφτισή του ἐξέπλυνε τὶς ἀμαρτίες τοῦ κόσμου
κι ἀκούστηκε βροντόφωνα 'θεϊκὰ τ' Ἀναρχοῦ τέκνο'.

Ἦπνο κοιμήθη ἀνθρώπινο, τὸν πόντο - Θεὸς - κοιμίζει,
λυγᾶει, μὰ στοὺς παράλυτους ψυχὴ καὶ πόδια στήνει
παρακαλεῖ καὶ ποιὸς ἀκούει τοῦ ἀνίσχυρου τὴ δέηση;
Θύμα καὶ θύτης κι ἱερέας μὰ νά και Θεὸς ὡστόσο.

Τὸ αἷμα του δῶρο στὸ Θεὸ κι ἀγνὸς ὁ κόσμος ὅλος.

Τὸν σήκωσε ὁ σταυρὸς ψηλὰ καὶ ἡ ἀμαρτία καρφώθη.

Ποιὸ κέρδος νά μετρῶ ὄλ' αὐτά; Μὲ τοὺς νεκροὺς εὐρέθη
κι ἀπ' τοὺς νεκροὺς σηκώθηκε πού εἶχε πολλοὺς σηκώσει.

Ἐκεῖνα φτώχεια ἀνθρώπινη, τοῦ ἀσώματου ἐδῶ πλοῦτος
καὶ σὺ μὴ γιὰ τ' ἀνθρώπινα τὴ θεότητα ἀτιμάζης
ἀλλὰ γιὰ χάρη τῆς λαμπρῆ φτιάσε τὴ γήινη εἰκόνα
ποῦφτιαξε ὁ ἀθάνατος ὁ Γιὸς γιὰ τὴ δική σου ἀγάπη.

3. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

- Θυμέ, τί δηθύνεις; καὶ Πνεύματος εὐχος ἄειδε,
μηδὲ τέμης μύθοισιν, ὃ μὴ φύσις ἐκτὸς ἔθηκε.
Πνεῦμα μέγα τρομέωμεν, ὁμοίθεον, ᾧ Θεὸν ἔγνων,
ὃς Θεός ἐστιν ἕναντα, καὶ ὃς Θεὸν ἐνθάδε τεύχει
5 πανσθενές, αἰολόδορον, ἀγνῆς ὕμνημα χορείης.
Οὐρανίων χθονίων τε φερέσβιον, ὑψιθώκον,
πατρόθεν ἐρχόμενον, θεῖον μένος, αὐτοκέλευστον,
οὔτε Πάϊς (μοῦνος γὰρ ἐνὸς Πάϊς ἐσθλὸς ἄριστον),
οὔτ' ἐκτὸς θεότητος αἰδέος, ἀλλ' ὁμόδοξον.
- 10 "Ὅστις δ' ἐν σελίδεσσι θεοπνεύστοιο νόμοιο
Πνεύματος οὐρανίοιο λαβεῖν ποθέει θεότητα,
πολλὰς μὲν πυκινὰς τε τρίβους εἰς ἐν συνιούσας
ᾔψεται, ἣν ἐθέλησι, καὶ εἴ τι Πνεύματος ἄγνωσθ
εἴρυσεν ἢ κραδίη, καὶ εἴ νόος ὀξὺ δέδορκεν.
- 15 Εἴ δὲ γυμνὴν ποθέει φωνὴν θεότητος ἐραννῆς,
ἴστω μὴ πινυτὸν ποθέων λόγον. Οὐ γὰρ ἐώκει,
μὴ πῶ τῆς Χριστοῦ βροτῶν πλεόνεσσι φανείσης,

1. Στὴν Π.Δ. δὲ γίνεται σαφὴς λόγος γιὰ τὸ ἅγ. Πνεῦμα διότι ἦ-
ταν ἀνίκανοι νὰ κατανοήσουν οἱ ἄνθρωποι ὁλόκληρο τὸ μυστήριον τῆς

3. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ψυχή, τί ἀργεῖς; Τοῦ Πνεύματος τραγούδησε τῆ δόξα.
Μὲ λόγους μὴ χωρίσης τὸ πού δὲ χωρίζει ἡ φύση.
Τό μέγα Πνεῦμα ἃς τρέμωμε, τὸ ἰσόθεο, πού μοῦ δίνει
Θεοῦ γνώση· Θεὸς ἐκεῖ ψηλά, τό Θεό στη γῆ μᾶς φέρνει,
πανίσχυρο, πολύδωρο, κι ἀγνῶν ἀγγέλων ψάλμα,
πού ζωογονεῖ γῆ κι οὐρανοὺς, ἀψηλοσκαμισμένο,
θεία δύναμη, αὐτοπρόσταχτο κι ἔρχεται ἀπ' τὸν Πατέρα.
Γιός, ὄχι - ἕνας τρανός Υἱὸς ἐνοῦ πατέρα πρώτου -
ἕνα μὲ τὴν ἀνέφαντη κι ἰσότιμο θεότη.
"Ὅποιος μὲς στὶς θεόγραφτες ποθεῖ τοῦ νόμου ἀράδες
τῆ θεότητα τοῦ Πνεύματος τοῦ οὐράνιου ν' ἀντικρύση
δρόμους πολλοὺς πού βγάζουνε σ' ἕνα θά συναντήση
πλεγμένους, ἂν ποθῆ τό ἀγνὸ τὸ Πνεῦμα κι ἡ καρδιά του
ἂν τό τραβήξῃ κι ἂν ὁ νοῦς βλέμμα πού σκίζει ρίχνη.
Μ' ἂν λαχταρᾷ γυμνή φωνή ἀπ' τῆ λατρευτῆ θεότη,
πόθο - νὰ ξέρῃ - ἀστόχαστο ποθεῖ. Καὶ δὲν ταιριάζει
νᾶναι ὁ Χριστὸς ἀγνώριστος στοὺς πλειότερους ἀκόμα ¹,

θεότητος. Τὸ ἀπλετο πνευματικὸ φῶς μπορούσε νὰ ρίξῃ τὴν ἀπιστία,
ὅπως τὸ ἀπτόμο αἰσθητὸ φῶς μπορεῖ νὰ καταστρέψῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

- ἄχθος ἄγειν κραδίησιν ἀφανροτάτησιν ἄπιστον
οὐδὲ γὰρ ἀρχομένοισι τελειότεροιο λόγοιο
- 20 καιρός. Τίς δ' ἀμυδροῖσιν ἐτ' ὄμμασιν ἢ πυρὸς ἀγγὰς
δειξεν ὄλας, ἢ φωτὸς ἀπληστοτέροιο κόρεσσαν;
Λώϊον, ἦν κατὰ μικρὸν ἄγης πυριθαλπείας ἀγγὰς,
μή πως καὶ γλυκεροῖο φᾶους πηγὰς τι χαλέψης.
- ᾽Ως γὰρ Πατρὸς ἀνακτος ὄλην θεότητα προφαίνων
- 25 πρόσθε λόγος, Χριστοῖο μέγα κλέος ἀγγάζεσκε
παύροισιν πινυτοῖσι φαινώμενον μερόπεσσαν,
ὥς καὶ Παιδὸς ἔπειτα φαινοτέραν ἀναφαίνων,
Πνεύματος αἰγλήεντος ὑπήστραφεν θεότητα.
βαῖον τοῖσδ' ὑπέλαμψε, τὸ δὲ πλεόν ἡμῖν ἔλειπεν,
- 30 οἷς ὅα καὶ ἐν γλώσσησι πυρὸς μετέπειτ' ἐμερίσθη,
σῆμα φέρον θεότητος, ὅτ' ἐκ χθονὸς ἄλτο Σαωτήρη.
Καὶ γὰρ πῦρ Θεὸν οἶδα κακοῖς, ὥς φῶς ἀγαθοῖσιν.
Οὕτω σοι θεότητα συνήγαγον. Εἰ δὲ τέθηπας
Υἱόν τ' οὐχ Υἱόν τε μιῆς θεότητος ἀκούων,
- 35 μύθοις τ' ἀντιθέτοισιν ἐϋστροφέεσσι πέποιθας·
Δώσει κἀνθάδ' ἔμοιγε Θεὸς λόγον αὐτὸς ἐπελθών.
- Ἐξ ἑνὸς ἀρχεγόνοιο δάμαρ καὶ Σῆθ ἐγένοντο,
ἡμίτομος, δυάδος τε γόνος θεσμοῖσι γάμοιο·
οὐ τεκτὴ, τεκτός τε, βροτοὶ γε μὲν ἔσκον ὁμοίως.
- 40 Τῶν σὺ μνωόμενος μηδὲν θεότητος ἀτίζειν,
πρόσθε φέρον τόδ' ἔνερθεν. Ἴη φύσις ἐστίν, ἄμετρον,
ἄκτιστον, ἄχρονον, ἐσθόν, ἐλεύθερον, ἠδ' ὁμόσεπτον,
εἷς Θεὸς ἐν τρισσοῖς ἀμαρῶνγμασι κόσμον ἐλίσσων.
Τοῖσιν ἐγὼ νέος ἄλλος ἐγείρομαι, εὐτε λοετρῶ
- 45 θαπτομένου θανάτοιο παλίσσυτος ἐς φᾶος ἔλθω.

1. Ὁ σχολιαστής: «ἐξ ἑνὸς ἀνθρώπου, τοῦ ἀρχεγόνου Ἀδάμ γυνὴ ἡ Εὐὰ καὶ υἱὸς ὁ Σῆθ ἐγένετο. Ἡ μὲν πλευρᾶς τμήμα, ὁ δ' ἀμφοτέρων γάμου θε-

καὶ στὶς ἀδύναμες καρδιὲς βαρεῖα ἀπιστία νὰ φέρνης.
 Γιὰ ὅποιον ἀρχίζει δὲν εἶναι τοῦ τέλειου λόγου ἡ ὥρα.
 Σὲ μάτια, ποῦ θαμπὰ θωροῦν ἀκόμα, ποιὸς τὴ φλόγα
 δείχνει ὅλη; Καὶ μὲ τὸ ἄπλετο τὸ φῶς ποιὸς τὰ χορταίνει;
 Κερί κερί καλύτερα τὸ φλογοφῶς νὰ δίνης,
 μὴ καὶ τοῦ ὀλόγλου φωτὸς τὶς βρῦσες ἀφανίσης.
 Κάποτε ὁ λόγος δείχνοντας τοῦ Βασιλιᾶ Πατέρα
 τὴ θεότητα ὅλη, τοῦ Χριστοῦ φωτόλουζε τὴ δόξα,
 καθὼς φαινόταν σὲ θνητοὺς λίγους καὶ μυαλωμένους.
 Ἔτσι ἔπειτα λαμπρότερη δείχνοντας καὶ τοῦ Γιοῦ του,
 ἐφώτισε τοῦ ἀστραφεροῦ Πνεύματος τὴ θεότη,
 λίγο γι' αὐτούς, τὴν πιὸ πολλή γιὰ μᾶς ἀφήνει λάμψη,
 ποῦ μᾶς μοιράστη ἀργότερα μὲ τῆς φωτιᾶς τὶς γλῶσσες,
 τοῦ Θεοῦ σημάδι, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐβγήκε ἀπὸ τὸν Ἄδη.
 Φωτιά ὁ Θεὸς γιὰ τοὺς κακοὺς, φῶς γιὰ τοὺς δίκαιους εἶ-
 ναι.

Ἔτσι ἀπὸ μὲν ἡ θεότητα γιὰ σένα ταιριασμένη.
 Κι ἂν ἀπορῆς γιὰ ἐνὸς Θεοῦ τὸ Γιὸ ποῦ Γιὸς δὲν εἶναι
 καὶ μύθους καλοταίριαστους καὶ ἀντίμαχους πιστεύης,
 θάρθῃ καὶ θὰ μοῦ δώση ὁ Θεὸς λόγο νὰ σοῦ ἐξηγήσω.
 Κομμάτι ἀπ' τὸν πρωτόπλαστο¹ νάτη ἡ γυναίκα βγαίνει
 καὶ γόνος τῶν δυσων ὁ Σῆθ μ' ἀρχαῖο τοῦ γάμου νόμο,
 ἀγέννητη μὰ γεννητός, ὅμοια θνητοὶ κι οἱ δύο.
 Θυμοῦ τους καὶ τὴ θεότητα καθόλου μὴν προσβάλης
 τὸ γήινο οὐράνιο κάνοντας. Μιὰ φύση κι ἄμετρη εἶναι
 κι ἄχτιστη καὶ ἄχρονη, καλή, λεύτερη, μ' ἴδιο σέβας,
 Θεὸς ἓνας μὲ τριπλῆ ἀστραψιά τὸν κόσμον τιμονεῦει.
 Δικός τους νέος ἐγὼ βλαστὸς κι ἀλλιώτικος πετιέμαι,
 τὸ βάφτισμα ὡς μὲ ξαναζῆ τὸ θάνατο νικώντας.

σμοῖς γέννημα· ἡ μὲν οὐ γεννηθεῖσα, ὁ δὲ γεννηθείς· ἀμφω δὲ ὁμοίως ὑπῆρχον ἀνθρωποί».

- Τρισσή γὰρ θεότης με φασφόρον ἐξανέτειλεν.
 Οὐ σε, κάθαρσι φίλη, οὐ ψεύσομαι. Εἰ θεότητι
 λουσάμενος θεότητα διατμήξαιμι φαιεῖν,
 Λώϊον ἦν . . . τρομέω δὲ κακοῦ μύθιοι τελευτήν,
 50 ἔλπωρῃ θείοιο χαρίσματος ἠδὲ λοετρῶν.
 Εἰ μ' ὄλον ἐξεκάθηρεν, ὄλος καὶ σεπτὸς ἔμοιγε
 ἔστι Θεός. Τὸ δ' ἂν ἴσον ἔχοι βροτὸς ὅστις ἀλιτρός,
 αὐτὸς ἐὼν θεότητα, Θεοῦ γέρας, ἀνδιχα τέμνων.
 Εἰ τινα δ' ἦ περὶ Παιδὸς ἀκούομεν, ἦ ἀγαθοῖο
 55 Πνεύματος ἐν θείοισι λόγοις καὶ θειοφόροισιν
 ἀνδράσιν, ὡς ῥα Θεοῖο τὰ δευτέρα Πατρὸς ἔχουσιν,
 ὧδε νοεῖν κέλομαί σε λόγοις Σοφίης βαθυκόλπου
 ὡς εἰς ῥίζαν ἀναρχον ἀνέρχεται, οὐ θεότητα
 τέμνει, ὄφρα κεν οἶον ἔχης κράτος, οὐ πολύσεπτον.
 60 Ἐκ μονάδος Τριάδος ἐστι, καὶ ἐκ Τριάδος μονὰς αὐθις,
 οὔτε πόρος, πηγὴ, ποταμὸς μέγας, ἐν τε ῥέεθρον,
 ἐν τρισσοῖσι τύποισιν ἐλαννόμενον κατὰ γαίης·
 οὔτε δὲ πυρκαϊῆς λαμπὰς πάλιν εἰς ἐν ἰοῦσα,
 οὔτε λόγος προῖών τε νόου, καὶ ἐνδοθι μίμνων,
 65 οὔτε τις ἐξ ὑδάτων κινήμασιν ἠλιακοῖσι,
 μαρμαρυγῇ, τοίχοισι περιτρομος, ἀστατέουσα,
 ποῖν πελάσαι φεύγουσα, πάρος φυγέειν πελάουσα.
 Οὐδὲ γὰρ ἀστατὸς ἐστι Θεοῦ φύσις, ἢ ῥέουσα,
 ἢ πάλιν συνιοῦσα· τὸ δ' ἐμπεδόν ἐστι Θεοῖο.
 70 Ἄλλ' ὡδ' ἂν φρονέων καθαρὸν θύος ἐνδοθι ῥέζεις.
 Ἐν τρισσοῖς φαέεσσιν ἦ φύσις ἐστήρικται.

1. «Κάλλιο νὰ χανόμεν» θὰ ἦταν ἡ ἀπόδοση τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου. Τοῦτο ὁμως θὰ ἦταν ἀντίθετο ὄχι μόνο στὴν ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου νὰ σωθῆ ἀλλὰ καὶ στὴν θέληση τοῦ Θεοῦ νὰ σώση τὸν ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ δὲν ὀλοκληρώνει τὴν σκέψη του ὁ ποιητής.

2. Ἐδῶ τὸ 'εἶναι' ἔχει σημασίαν ὑπαρκτική, ὑπάρχει.

Ἡ τρίδιπλη μ' ἐγέννησε θεότητα φωτοφόρο
 κι ὦ καθαρμέ μου ὀλάκριβε, δὲ σ' ἀπαρνιέμαι. Ἄν ἦταν
 τῆ θεότητα πού μ' ἄγνισε λαμπρὴ νὰ κομματιάσω,
 κάλλιο. . . ¹ μὰ τρέμω τὸν κακὸ λόγο μου νὰ τελειώσω
 ἐλπίζοντας στὸ βάφτισμα καὶ στὰ θεϊκὰ τὰ δῶρα.
 Ἄκέριο σὰ μ' ἐξάγνισε τὸν προσκυνάω ἀκέριον.
 Εἶναι ² ὁ Θεός. Κι ὁ ἁμαρτωλὸς ὅ,τι τοῦ ἀξίζει νᾶβρη,
 τὴν ἴδια του τῆ θεότητα Θεοῦ δῶρο σὰ χωρίζη.
 Κι ἂν κάποιος ἦ γιὰ τὸν Χριστὸν ἢ τὸ πανάγιο Πνεῦμα
 λόγος θεϊκὸς ἢ θεόπνευστος κήρυκας μᾶς μαθαίνει
 πὼς ἔχουν δεῦτερο θρονὶ ἀπὸ τὸ Θεὸ Πατέρα,
 στοχάσου τῆς βαθύκρυφτης σοφίας τοὺς λόγους ἔτσι·
 μᾶς πάει σὲ ρίζαν ἄναρχη, τὸ Θεὸ δὲν κομματιάζει
 μιὰ μόνη νάχης Δύναμη γιὰ νὰ τιμᾶς κι ὄχι ἄλλη ³.
 Ἡ Τριάδα ἀπ' τῆ Μονάδα εἶναι κι ἀπ' αὐτὴν πάλι ἐκείνη.
 Ρυάκι δὲν εἶναι καὶ πηγὴ καὶ ποταμὸς μόν' ἓνα
 ρέμα στὴ γῆς ὅπου κυλᾶ καὶ τριπλοκυματίζει
 κι οὔτε εἶναι φλόγα πυρκαγιᾶς πού ξανασμίγει σ' ἓνα,
 λόγος μηδὲ πού ὁ νοῦς γεννάει καὶ τὸν φυλάει ἐντὸς του·
 μήτε νεροῦ ἐστραποβολὴ μὲ τὰ παιγνίδια τοῦ ἡλίου
 πού ἀχνὴ κι ἀβέβαιη στῶν σπιτιῶν τοὺς τοίχους τρε-
 μολάμπει,
 πού πρὶν νὰ φτάση ξεγλιστράει καὶ πρὶν γλιστρήση
 φτάνει.
 Ἀβέβαιη ἢ φύση τοῦ Θεοῦ γιὰ φευγαλέα δὲν εἶναι
 οὔτε πού σμίγει αὐτὴ ξανά· θεϊκὴ ἔναι ἡ αἰῶνια στάση.
 Μόν' κάμε αὐτὸν τὸν στοχασμό, θυσία καθάρια ἐντὸς σου.
 Πάνω σὲ φῶτα τρίδιπλα μιὰ φύση ἀναπαμένη,

3. Ἡ τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς νὰ ἀποδίδεται σὲ μία θεότητα καὶ νὰ μὴ διασπᾶται σὲ πολλοὺς θεοὺς.

- Οὔτε μονὰς νήριθμος, ἐπεὶ τρισὶν ἴσται· ἐν ἐσθλοῖς·
 οὔτε Τριάς πολύσεπτος, ἐπεὶ φύσις ἔστ' ἀκέαστος,
 ἢ μονὰς ἐν θεότητι, τὰ δ' ὦν θεότης τρισάριθμα.
- 75 *Εἰς Θεός ἐστιν ἕκαστον, ἐπὶ μόνον ἐξαγορεύης.
 Εἰς Θεός αὐθις ἀναρχος, ὅθεν πλοῦτος θεότητος,
 εὔτε τριῶν τινα μνήστιν ἔχη λόγος, ὡς τὸ μὲν εἶη
 τῶν τρισσῶν φαέων σεπτὸν κήρυγμα βροτοῖσι,
 τῷ δὲ μονοκρατίην ἐριλαμπέα κυδαίνωμεν,*
- 80 *μηδὲ θεῶν ἀγορῇ τερωόμεθα τῇ πολυάρχῳ.
 Ἴσον γὰρ πολύαρχον ἐμοὶ καὶ πάμπαν ἀναρχον
 μαρνάμενον. Δῆρις δὲ διάστασις· ἢ δ' ἐπὶ λῶσιν
 σπεύδει. Τῷ θεότητος ἕκας πολύαρχον ἔμοιγε.
 Τρεῖς δὲ θεοὺς καλέοιεν, ὅσους χρόνος, ἢ ἐ νόημα,*
- 85 *ἢ κράτος, ἢ ἐ θέλησις ἀπ' ἀλλήλων ἐκέασεν.
 Αὐτοῦ ταυτὸν ἕκαστον ἀδήριτον οὔ ποτ' ἐόντα.
 τῆς δ' ἄρ' ἐμῆς Τριάδος ἐν μὲν σθένος, ἐν δὲ νόημα,
 ἐν κλέος, ἐν δὲ κράτος. Τῷ καὶ μονὰς ἐστιν ἄρευστος,
 ἀρμονίῃ θεότητος ἰῆ μέγα κῦδος ἔχουσα.*
- 90 *Τόσσον ἐμοῖς φαέεσσι Τριάς σέλας ἐξεκάλυπεν,
 ἐκ πετερύγων θείου τε πετάσματος ἐνθοδι νηοῦ,
 τοῖς ὑπο κέυθετ' ἀνασσα Θεοῦ φύσις. Εἰ δὲ πλέον τι
 ἀγγελικοῖσι χοροῖσι, τότε πλέον ἢ Τριάς ἴστω.*

1. Ὁ σχολιαστής· ἡνίκα τῶν τριῶν ὑποστάσεων μνήμη τις γένηται.

2. Ἦμπορεῖ νὰ γίνεται λόγος γιὰ περισσοτέρους θεοὺς, ὅταν ἔχωμεν διαφορά κατὰ τὴ θέληση, τὴν σκέψη, τὴν δύναμη, τὸ χρόνο ὑπάρξεως.

ὄχι «ἕνα» δίχως μετρημό, σὲ τρία καλὰ μετρίεται. Τριάδα ὄχι πληθισσέβαστη - τὸ χωρισμὸ δὲν ξέρει - Μονάδα εἶναι ἡ θεότητα κι ὅσα τὴν πλάθουν τρία καθένα μόνο ἕνας Θεός, ἂν τὰ ὀνομάσης χώρια κι ἕνας Θεὸς πάλι ἀναρχος, τῆς θεότητος ὁ πλοῦτος ἀπ' ὅπου τρέχει, ὁ λόγος σου τὰ τρία ἂν μνημονέψη ¹. Μὲ τοῦτο ἄς πάρουν οἱ θνητοὶ τὸ κήρυγμα τῆς Τριάδας, μ' ἐκεῖνο τὸν ὀλόλαμπρο ἄς δοξάσωμε Μονάρχη. Χαρά ἀπὸ πολυκέφαλη θεία σύναξη μὴ θέλης· καμμιὰ γιὰ μένα κεφαλή οἱ πολλές, ἂν πολεμοῦνε· Κι εἶναι ἡ ἀμάχη χωρισμός, ποὺ τρέχει νὰ διαλύση· γι' αὐτὸ οἱ πολλές οἱ κεφαλές ἀλάργα ἀπ' τὸ Θεό μου. Ἄς λένε ὡστόσο τρεῖς Θεοὺς, ὅσους ἔχει χωρίσει θέληση ἢ νόημα ἢ δύναμη ἕνα ἀπ' τὸν ἄλλο ἢ χρόνος ² καὶ πάντα εἶναι σὲ πόλεμο καθεὶς μὲ τὸν ἑαυτό του. Μὰ τῆς Τριάδας μου εἶναι μιὰ δύναμη, σκέψη μία, μιὰ δόξα, μιὰ ἐξουσία. Γι' αὐτό, κι ἀστάλαχτη μονάδα, στή θεία τὴν ἁρμονία της τὸ μέγα δόξασμά της . . . Τόσο τὸ φῶς ποὺ σκόρπισε στὰ μάτια μου ἡ Τριάδα μὲ θεῖα φτερά κι ἀπὸ τοῦ ναοῦ τὸ κάλυμμα τὸ θεῖο, ποὺ κρύβουν τὴ βασίλισσα θεία φύση. Μὰ κι ἂν ἔχουν οἱ ἄγγελοι φῶς περισσότερο τὸ ξέρει αὐτὸ ἡ Τριάδα.

Τὰ πρόσωπα ὁμως τῆς Ἁγ. Τριάδος ἔχουν τὴν αὐτὴ δύναμη, τὴν αὐτὴ σκέψη, τὴν αὐτὴ δόξα, τὴν αὐτὴ πίστη καὶ ἐπομένως ἀποτελοῦν **ἑνότητα**, ἕνα Θεό.

4. ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΟΥ

- Εἰ δ' ἄγε καὶ μέγαλοιο Θεοῦ κτίσιν ὑμνείωμεν,
δόξαις ψευδομένησιν ἐναντία δηριόωντες.
Εἰς Θεός· ὕλη δ' αὖτε καὶ εἶδεα μῦθος ἀφανρός,
Ἑλλήρων πινυτοῖσι νοούμενα ὡς συνάναρχα.*
- 5 *Τῶν μὲν ὅσα πλάσσουσι θεοὺς μορφώματα σεπτά,
οὐκ ἔσαν, ἀλλὰ γέγοντο, Θεοῦ μέγαλοιο θέλοντος.
Τίς δ' ὕλην ποτ' ὅπωπεν ἀνείδων, ἢ τίς ἄυλον
μορφήν, καὶ μάλα πολλὰ νόου στροφάλιγξι μογήσας;
Οὐδὲ γὰρ ἄχρουν εὖρον ἐγὼ δέμας, ἢ τιν' ἄσωμον*
- 10 *χροιήν. Τίς διέκρινεν ἂ μὴ φύσις, εἰς ἓν ἄγουσα;
Ἄλλ' ἔμπης τέμνωμεν· ἄθρει δέ μοι, εἰ μὲν ἄμικτα
πάμπαν ἔην, πῶς εἰς ἓν ἐλήλυθεν, ἢ τίς ὁ κόσμος.
Ἔστακεν ἀνδιχα πάντα διαμπερές; Εἰ δ' ἐπίμικτα,
πῶς μίχθη; τίς ἔμιξε Θεοῦ δίχα; εἰ δὲ κεραστής*
- 15 *ἔστω Θεός, τοῦτον καὶ κτίστορα δέχνησο πάντων.
Εἶδος καὶ κεραμεὺς πηλῶ βάλε κύκλον ἐλίσσων,
χρυσῶ χρυσοχόος, λαοξόος οἷσι λίθοισι.
Λὸς πλέον ἡμετέρης τι Θεῶ φρενός, ὦ φιλόναρχε.*

1. Ὁ ποιητὴς ἀντικρούει τὴ φιλοσοφικὴ ἀποψη ὅτι ὑπάρχουν τὰ εἶδη, οἱ ἰδέες, οἱ μορφές, ποῦ ἐπιβάλλονται ἐπάνω στὴν ἀνείδα καὶ ἀμορφὴ ὕλη. Ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ὕλη ὑπάρχει πάντοτε μὲ κάποια μορφή ἢ ἡ μορφή ἔχει κάποια ὕλη.

4. ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΟΥ

Καὶ τῶρα τοῦ μεγάλου Θεοῦ μ' ἐμέ τὴν πλάση ψάλε
καὶ πόλεμο ἄς ἀρχίσωμε σὲ πλανεμένες γυνῶμες.

Ἔνας ὁ Θεὸς καὶ ἡ ὕλη αὐτὴ μῦθος θαμπὸς καὶ τὰ εἶδη
ποῦ τῶν Ἑλλήνων οἱ σοφοὶ συνάναρχα τὰ βρίσκουν
κι ἀπ' τὴς σεμνῆς αὐτῆς μορφῆς ὅσες Θεοὺς τὴς πλάθουν
δὲν ἦσαν πρὶν, μὲ θέλημα Θεοῦ μεγάλου ἐγίναν.

Ἦλη ποιὸς εἶδεν ἄμορφη κι ἄυλη μορφή ποιὸς ξέρει;

τοῦ νοῦ μὲ τὰ γυρίσματα πολὺ κι ἄς ἔχη ἰδρώσει;

Τ' ἀχρωμο σῶμα πουθενά, τ' ἀσώματο οὔτε χρῶμα.

Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποῦ χώρισε τὰ ὅσα ἔχει ἡ φύση δέσει¹;

Μὰ ὥστόσο ἄς τὰ χωρίσωμε. Κι ἄσμιχτα - πέ μου - ἂν

ἦσαν

ὀλότελα, πῶς δέθηκαν σ' ἓνα καὶ ποιὸς ὁ κόσμος;

Τὰ πάντα στέκουν χωριστὰ στὸν αἰῶνα; Μὰ ἂν σμιχτὰ

εἶναι

πῶς σμίξαν; καὶ ποιὸς τ' ἄσμιξεν ἂν ὄχι ὁ Θεός; Μὰ ἂν

εἶναι

ὁ Θεὸς ποῦ τ' ἄδεσεν, αὐτὸν χτίστη τους λόγιασέ τον.

Δίνει καὶ στὸν πηλὸ μορφή μὲ τὸν τροχὸ του ὁ πλάστης

καὶ στὸ χρυσάφι ὁ χρυσικὸς κι ὁ λαξευτὴς στὴν πέτρα.

Τ' ἀναρχοῦ φίλε², λίγο πιὸ δῶσε στὸ Θεό ἀπ' τὸ νοῦ μας.

2. Σὺ ποῦ εἶσαι φίλος τῆς ἰδέας ὅτι ὁ κόσμος εἶναι χωρὶς ἀρχή.

- Ἔγλη τὸ πλεόν ἐστὶ σὺν εἶδεσι κινυμένοισι.
 20 Νώσατο, καὶ τὰ γέγοντο ἐνεΐδεα· θεΐα νόησις,
 ἢ πάντων γενέτειρα πολὺπλοκος. Οὐ γὰρ ἔοικε
 ζωγράφον ὡς τιν' εἰκὸς ἀπ' εἶδος εἶδος ἐγείρειν
 δευρόμενον προπάρουθε τὰ μὴ νόος ἔγραφεν οἶος.
 Καὶ σὺ, Μανιχαΐοιο κακὸν σκότος, οὐ πάρος ἦες
 25 ἀκροτάοιο φάους ἀντίθρονον. Εἰ Θεὸς ἦεν,
 οὐ σκότος. Οὐ γὰρ ἔοικε Θεῷ κακὸν ἀντιφερίζειν.
 Εἰ σκότος, οὐ Θεὸν οἶδας. Ὅμοφρονέειν μὲν ἄκοσμον
 μαρναμένων δέ, τὸ κάρτος ἀρείονος. Ἴσοπαλεῖς δέ,
 τίς τρίτος εἰς ἓν ἄγων σοφίῃ καὶ νείκεα λύων;
 30 Καὶ τόδε θαῦμα μέγιστον, ἐπεὶ μόθον αἰνὸν ἐγείρεις,
 αὐθις ὁμοφρονέοντα τιθεῖς, ἐπελήσασα χάριτος
 ψυχὴ καὶ δέμας εἰμί. Τὸ μὲν θεότητος ἀποδῶξ
 φωτὸς ἀπειρεσίοιο· τὸ δὲ σκοτίης ἀπὸ ὀλίξης
 σοὶ πλάσθη. Τὰ δὲ πολλὸν ἀπόπροθεν εἰς ἓν ἄγειρας·
 35 εἰ ξυνή φύσις εἰμί, λύω μόθον. Εἰ μόθος αἰνός,
 ἔμπεδος, οὐκέτ' ἐγὼ πλεκτὴ φύσις ἀμφοτέρωθεν.
 Οὐ γὰρ μαρναμένων ξυνὸς γόνος, ἀλλὰ φιλεύντων.
 Τοῖος μὲν κραδίης τῆς σῆς ζόφος. Αὐτὰρ ἔμοιγε
 εἰς Θεὸν ἐστὶν ἄναρχος, ἀδήριτος, ἓν φάος ἐσθλόν,
 40 ἀπλῶν τε πλεκτῶν τε νοῶν σθένος ὑψιθεόντων,
 οὐρανίων χθονίων τε· τὸ δὲ σκότος ὕστατον ἤλθεν,
 οὐ φύσις ἐστηκυῖα περίγραφος, ἡμετέρη δὲ
 τοῦτο πέλει κακίῃ. Κακίῃ δὲ τε λῦσις ἐφετμῆς,
 ὡς πῆξ ἡελίοιο δύσις, νεότητος ἀφανρὸν
 45 γῆρας. Χεῖμα δ' ἐνεγκεν ἄνω δρόμος ἡελίοιο

1. Ὁ Μανιχαϊσμός, ὡς γνωστόν, δέχεται δύο ἀντιμαχόμενες θεϊκὲς δυνάμεις, τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. Ὁ σχολιαστὴς διαφωνεῖ· οὐ γὰρ ἐνδέχεται, οὐδὲ δυνατόν, κακὸν τι ἐξισοῦσθαι Θεῷ.

2. Ἄν ἦταν ὁ Θεὸς σκότος, συνεχίζει τὴν πολεμικὴν κατὰ τοῦ Μανι-

Ἔγλη εἶναι δὰ τὰ πλειότερα, παίρνει μορφές π' ἀλλάζουν.
 Στοχάστη κι ἔλαβαν μορφή τὰ πάντα. Ἡ νόηση ἡ θεία
 τῶν πάντων ἡ πολύσοφη γεννήτρα εἶναι. Δὲ μοιάζει
 σὰν τὸ ζωγράφο, μιά μορφή ποῦ ξεσηκώνει ἀπ' ἄλλα
 μπρός του θῶρώντας ὅσα ὁ νοῦς δέ ζωγραφίζει ἐντός του.
 Καὶ σύ, τοῦ Μανιχαίου κακὸ σκότος¹, δὲν ἤσουν πρῶτα
 στὸ τέλειο φῶς ἀντίθρονο. Κι ἂν ἦταν Θεός, ποῦ σκότος;
 Πῶς τὸ κακὸ μὲ τὸ Θεὸ νὰ πολεμᾷ σωστὸ εἶναι;
 Νᾶναι τὸ σκότος²; Ἄγνωστος σοῦ εἶναι ὁ Θεός. Δὲν κάνει
 νὰ συμφωνοῦν· κι ἂν πολεμοῦν τ' ἀνώτερου εἶναι ἡ νίκη.
 ἴσοι; Μὰ ποῦ ὁ συμβιβαστῆς σοφὰ νὰ τοὺς μερώση;
 Καὶ τοῦτο μέγα θάμασμα· μάχη φριχτὴν ἀνάβεις
 μὰ τοὺς φιλιώνεις ὕστερα τὸν πόλεμο ξεχνώντας.
 Εἶμαι ἀπὸ σῶμα καὶ ψυχὴ· καὶ ἐτούτη ἀπορρωγάδι
 τοῦ θείου ἀπέραντου φωτὸς κι αὐτὸ γιὰ σέ ἀπὸ ρίζα
 σκοτεινὴ ἐπλάστη. Ἀταίριαστα κι ὁμως τὰ σμίγεις σ'
 ἕνα.

Ἄν εἶμαι πλάσμα ἐγὼ σμιχτό, σωπαίνω. Μ' ἂν ἡ ἀμάχη
 κρατᾷ ἡ φριχτὴ, φύση σμιχτὴ δὲν εἶμ' ἐγὼ ἀπὸ δύο.
 Ἀντίμαχων κοινὸς βλαστὸς δὲν εἶμ' ἐγὼ ἀλλὰ φίλων.
 Τέτοιος τοῦ νοῦ σου ὁ σκοτισμὸς. Μὰ ἐγὼ πιστεύω ὅτι
 εἶναι

μόνο ἕνας ἀναρχος Θεός, ἀτάραχος, φῶς ἕνα,
 τρανόν, ὅπου νογᾷ σμιχτῶν κι ἀπλῶν δύναμη αἰθέρια
 γήινων κι οὐράνιων κι ἔπεσεν ἀργότερα τὸ σκότος,
 ξέχωρο κάτι ἢ σταθερόν, ὄχι, μὰ εἶναι δική μας
 τοῦτο κακία κι ἀθέτηση τῆς προσταγῆς του αὐτῆ ἵνα
 ὡς εἶναι ἡ νύχτα βούτημα τοῦ ἡλιοῦ καὶ τ' ἄθλιο γῆρας
 τῆς νιότης γέρμα, χειμωνιά τ' ἀνέβασμα ποῦ φέρνει

χαΐσμοῦ, δὲν θὰ εἶχαμε καμμία γνώση του· πῶς νὰ συμφωνήση μὲ τὸ σκότος
 ὁ φωτεινὸς Θεός;

- φρικτόν. Ὁ μὲν πρῶτιστος ἐν οὐρανόις φαέεσσιν
 Ἦς ὑπεροπλήσι φάος καὶ κῦδος ὀλέσσας,
 αἰὲν ἀπεχθαίρει μερόπων γένος. Ἐκ δ' ἄρ' ἐκείνου
 γεύσατο καὶ κακίης πρῶτος βροτὸς ἀνδροφόνοιο,
 50 καὶ θανάτου, ὀπίσαντος ἐμοὶ φλόγα οἴσι δόλοισιν.
 Ἦδε μὲν ὀφιγόνοιο κακοῦ φύσις, ἧς περ ἐκεῖνος
 ἔστι πατήρ. Λῶβη μὲν ἰὸς κρατεροῖο σιδήρου·
 λῶβην δ' αὐτοδαίκτης ἐγὼ κακίην ἐφύτευσα,
 ἐσπόμενος φθονεροῖο παλαισμάσιν ἦν διὰ μῆτιν.
 55 Κόσμε, σὺ δ' εἰ μὲν ἔης τῆμος Τριάς, ἐγγὺς ἀνάρχου
 κῦδεϊ, πῶς δέ σε τόσσον ἀπόπροθι φῶτες ἔθηκαν
 Χριστοφόροι, θείων τε δαήμονες, ὥστε μετρεῖσθαι
 οὐ μάλα πολλὸν ἀριθμὸν ἐλισσομένων ἐνιαυτῶν,
 ἔξοτε πῆξε μέγας σε Θεοῦ Λόγος; Εἰ δ' ἄρ' ἔπειτα
 60 πῆχθης, φραζώμεσθα τί κίννυτο θεία νόησι
 (οὐδὲ γάρ ἐστιν ἀπρηκτος ἐμοὶ Θεός, οὐδ' ἀτέλεστος),
 πρὶν τόδε πᾶν στήναί τε καὶ εἶδεσι κοσμηθῆναι.
 Αἰῶσιν κενεοῖσιν ὑπέρτατος ἐμβασιλεύων,
 κίννυτο κάλλεος οἶο φίλην θηέμενος αἴγλην,
 65 τρισσοφασῶς θεότητος ὁμὸν σέλας ἰσοφέριστον,
 ὡς μούνη θεότητι, καὶ ὣν Θεός, ἔστ' ἀρίδηλον.
 Κίννυτο καὶ κόσμοιο τύπος οὗς στήσατο λεύσσων
 Οἴσιν ἐνὶ μεγάλοισι νοήμασι κοσμογόνος νοῦς
 ἰσσομένου μετέπειτα, Θεῶ δέ τε καὶ παρεόντος.
 70 Πάντα Θεῶ προπάρουθεν, ἅτ' ἔσσεται, ὅσσ' ἐγένοντο,
 Ὅσσα τε νῦν παρῆασιν. Ἐμοὶ χρόνος ὧδε κέασσε,
 πρόσθε τὰ μὲν, τὰ δ' ὀπισθε· Θεῶ δέ τε εἰς ἐν ἅπαντα,
 καὶ μεγάλης θεότητος ἐν ἀγκοίνῃσι κρατεῖται.

του ἡλιοῦ φριχτή. Σάν ἔχασε δόξα καὶ φῶς ὁ πρῶτος ¹
 μέσα στὰ φῶτα τοῦρανοῦ μὲ τὴ θρασειά του γνώμη
 μισεῖ τὸ γένος τῶν θνητῶν ἅπαντα κι ἀπὸ κεῖνον
 ὁ πρῶτος τὴν ἀνδρόφονη κακία θνητὸς ἐγεύτη
 καὶ θάνατο ἤυρε· οἱ δόλοι του τίς φλόγες μου ἔχουν θρέ-
 ψει.

Αὐτὴ εἶναι ἡ φύση τοῦ κακοῦ ποῦρθε στερνὰ κι ἐκείνος
 πατέρας του. Τὸ δυνατὸ σίδερο στὴ σκουριά του
 βρίσκει χαμό κι ἀτὸς μου ἐγὼ φυτεύω τὴν κακία
 χαμό μου, ὅταν ἀκλούθησα τοῦ φθονεροῦ τίς τέχνες.
 Μὲ τὴν Τριάδα ἂν ἤσουν σύ, κόσμε, κοντὰ στὴ δόξα
 τὴν ἀναρχη, πῶς τόσο ἐσέ μακριὰ της σ' ἔχουν βάλει
 οἱ χριστοφόροι δάσκαλοι ποὺ τὰ θεϊκὰ γνωρίζουν,
 ὥστε πολλὰ γυρίσματα χρόνων νὰ μὴ σοῦ δίνουν,
 ἀφότου σὲ θεμέλιωσε τοῦ Θεοῦ ὁ μέγας Λόγος;
 Καὶ σάν ἐπλάστης, τάχατις τί ἔπραξε ἡ θεία νόηση;
 (Δὲν εἶναι ἀνήμπορος ὁ Θεὸς νὰ πράξει, νὰ τελέση).
 Προτοῦ σταθῆ τὸ πᾶν αὐτὸ καὶ στολιστῆ μὲ τὰ εἶδη.
 Σ' ἀδειους αἰῶνες βασιλιάς μ' ἀπέραντη ἐξουσία
 φράνθη κοιτάζοντας τὸ φῶς τῆς ἴδιας ὁμορφιάς του,
 τῆς τρίλαμπης τῆς θεότητας φῶς ἓνα, ἁρμονισμένο,
 καθὼς μόνο στὴ θεότητα καὶ στοὺς πιστοὺς της λάμπει.
 Χάρηκε κι ὡς μὲς στοὺς πλατιοὺς εἶδε τοὺς στοχασμοὺς
 του
 τὰ εἶδη ὁ κοσμοπλάστης νοῦς ποὺ ἔστησε μὲς στὸν κόσμο,
 κόσμο ποὺ μέλλονταν νὰ ῥθῆ μὰ μπρὸς στὸ Θεό μας ζοῦσε,
 ὅλα μπροστά του ἀπλώνονται κι ὅσα θαρθοῦν κι ὅσα
 ἦρθαν
 κι ὅσα εἶναι τῶρα, καὶ γιὰ μὲ τὰ χῶρισε ἔτσι ὁ χρόνος
 στὰ ὅσα διαβῆκαν καὶ σ' αὐτὰ ποὺ θάρθουν· γιὰ τὸ Θεό
 μου
 σ' ἓνα δεμένα βρίσκονται μὲς στὴν πλατιὰ ἀγκαλιά του.

- Τοῦνεκεν ὅσσον ἔτετμεν ἐμὸς νόος εἰσαίτοιτο.
 75 Νοῦς ὠδινεν ἅπαντα, ῥάγη δ' εἰς ὕστερον ὠδῖς,
 ὠριος, εὔτε Θεοῖο μέγας Λόγος ἐξεκάλυπεν.
 Ἦθελε μὲν νοερὰν στήναι φύσιν, οὐρανίην τε
 καὶ χθονίην, πρότωιο διαυγέα φωτὸς ἔσοπτρα
 τὴν μὲν ἄνω στίλβουσαν, ὑποδρηστειραν ἀνακτος,
 80 πλησιφαῆ, μεγάλην, τὴν δ' ἐνθάδε κῦδος ἔχουσαν,
 πηγάζων θεότητα, ὅπως πλεόνεσσιν ἀνάσση
 οὐρανοῖς, πλεόνων τε πέλη φάος ὀλβιόδωρον.
 Ἦδε γάρ ἐστιν ἀνακτος ἐμοῦ φύσις ὄλβον ὀπάζειν.
 Ὄφρα δὲ μὴ πελάουσα Θεῶ κτίσις ἀντιθεῖο
 85 κῦδος ἰμείρουσα, φάος καὶ κῦδος ὀλέσση
 (μέτρα φέρειν γὰρ ἄριστον, ἀμετρίη δὲ κάκιστον),
 τοῦνεκεν ἐσσομένοισι φίλα φρονέων Λόγος αἰπὺς
 τῆλε βάλε Τριάδος μὲν ὅσον φάος ἀμφιθώκον,
 ἀγγελικῶν τε χορῶν βροτέην φύσιν, ἀγγελικὴν μὲν
 90 οὐ μάλα πολλὸν ἀνευθε παραστάτιν, ἡμετέραν δὲ
 καὶ μάλα πολλὸν ἀνευθεν, ἐπεὶ χθονὸς ἐκγενόμεσθα
 μιχθείσης θεότητι· ἀπλῆ δὲ τε φύσις ἀρείων.
 Κόσμων δ' ὅς μὲν ἔην προγενέστερος οὐρανὸς ἄλλος,
 θειοφόρων χώρημα, μόνοις τε νόεσσι θεητόν,
 95 παμφαές, εἰς ὃν ἔπειτα Θεοῦ βροτὸς ἔνδεν ὀδεύει,
 Ἰὼτε Θεὸς τελέθῃσι, νόον καὶ σάρκα καθήρας·
 αὐτὰρ ὃ γε θνητοῖσι πάγη θνατός, ἡνίκ' ἔμελλε
 στήσεσθαι φαέων τε χάρις κῆρύξ τε Θεοῖο,
 κίλλετ' τε μεγέθει τε, καὶ εἰκόνοσ ἐμβασίλευμα·
 100 πρῶτος δ' ὑστάτιός τε Θεοῦ μέγαλοιο λόγοισι.

1. Οἱ κόσμοι εἶναι δύο· ὁ προγενέστερος νοερός, πνευματικός κόσμος καὶ ὁ αἰσθητός, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ. Ὁ σχολια-

Γιὰ τοῦτο κι ὅσο ἀκράγγιξεν ὁ νοῦς μου ἐσεῖς ἀκοῦτε
 Ὁ Νοῦς ἐκοιλοπόνησε τὰ πάντα καὶ στὴν ὥρα
 ὁ Λόγος σὰν ἐπρόσταξε τοῦ Θεοῦ καρπίζει ὁ πόνος.
 ἤθελε οἱ κόσμοι νὰ στηθοῦν τοῦ νοῦ, γήινος κι οὐράνιος,
 καθρέφτες νᾶναι τοῦ φωτός ὀλόλαμπροι τοῦ πρώτου.
 Τοῦ βασιλιᾶ ὑποταχτικός ψηλὰ ν' ἀστράφτη ὁ ἕνας,
 μέγας, ὀλόφωτος κι ἐδῶ νὰ παίρνη δόξα ὁ ἄλλος.
 Τῆ θεότητά του ἀνάβρυσε, σὲ πιὸ πολλοὺς οὐράνιους
 νὰ βασιλέψη καὶ πολλῶν τὸ πλοῦσιον φῶς νὰ γίνη·
 Στὴ φύση ὁ βασιλιάς μου αὐτός· τὸν πλοῦτο δίνει σ'
 ὄλους.

Καὶ μήπως δίπλα στὸ Θεὸ τὸ πλάσμα λαχταρώντας
 ἰσόθεη δόξα τῆ λαμπρῆ δική του δόξα κάψη
 — καλὰ τὸ μέτρο νὰ κρατῆς, φριχτὸ νὰ τὸ ξεχάνης —
 φίλος αὐτῶν ποὺ θᾶρχονταν ὁ ἀπόψηλος ὁ Λόγος
 ἀλάργα ἀπ' τὸ περίθρονον τῆς Τριάδας φῶς καὶ πέρα
 ἀπ' τοὺς ἀγγελικοὺς χοροὺς τῆ θνητῆ στέλνει φύση.
 Αὐτοὺς ποὺ παραστέκουν τον μακριᾶ δὲν στέλνει ἀγγέλους
 μὰ ξεμακραίνει τοὺς θνητοὺς σὰν εἴμαστε ἀπὸ χῶμα
 τῆ θεότητα ποὺ δέχτηκε· μὰ ἡ ἀπλή πρωτεύει φύση.
 Κι οἱ κόσμοι δυό ¹ παλιότερος, οὐρανός ἄλλος, τοῦτος,
 νόημα ὅσων τὸ Θεὸ χωροῦν, τοῦ νοῦ ὄρασιά μονάχα
 ὀλόφωτη, ὅπου ἀργότερα δῶθε ὁ θνητὸς βαδίζει,
 Θεὸς πιὰ σὰν ἔχη τελειωθῆ νοῦ ἀγνίζοντας καὶ σάρκα.
 Ὁ ἄλλος θνητὸς γιὰ τοὺς θνητοὺς ἐχτίστη, γιὰ νὰ γίνη
 χάρμα τῶν ἄστρον τῶν λαμπρῶν, μὲ τ' ἄπειρό του κάλ-
 λος,

τοῦ πλάστη δοξολογητῆς, παλάτι τῆς εἰκόνας
 κι ἀπ' τοῦ μεγάλου Θεοῦ τὸ νοῦ βγῆκε ὁ στερνός κι
 ὁ πρῶτος.

στῆς λέγει· πλὴν ὡς ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος κόσμος τοῖς λόγοις ὑπέστησαν
 τοῦ μεγάλου Θεοῦ.

5. ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

- ᾿Ωδε μὲν εὐρυθέμεθλον ἐπήξατο κόσμον ἄπειρον
 νοῦς μέγας, ἐντὸς ἅπαντα φέρων, καὶ παντὸς ὑπερθεν
 αὐτὸς ἔων· τί δὲ μῆχος ἀχωρήτιο λαβέσθαι;
 αὐτὰρ ἐπεὶ μιν ἔτευξεν, ἄγει πρώτης ὑπὸ ῥιπῆς,
 5 πληγῆς ὡς ὑπο ῥόμβον ἐπειγόμενον στροφάλιγξι,
 κιννύμενον μεγάλοισιν ἀκινήτοισι λόγοισιν.
 Οὔτε γὰρ αὐτομάτη φύσις κόσμοιο τοσοῦτου
 καὶ τοίον, τῷ μηδὲν ὁμοῖον ἔστι νοῆσαι
 μὴ τόσον αὐτομάτοισιν ἐπιτρέψητε λόγοισι.
- 10 Τίς δὲ δόμον ποτ' ὄπωπεν, ὃν οὐ χέρες ἐξετέλεσσαν;
 Τίς ναῦν, ἢ θοὸν ἄρμα; τίς ἀσπίδα καὶ τροφάλειαν;
 Οὔτ' ἂν τόσσον ἔμεινεν ἐπὶ χρόνον, εἴπερ ἄναρχος,
 καὶ χορὸς ἂν λήξειεν ἀνηγεμόνευτος ἔμοιγε.
 Οὔτ' ἄλλον τιν' εἰκόσ ἐχειν σημάτωνρα παντός,
- 15 ἢ τὸν ὅς μιν ἔτευξεν. Ὁ δ' ἀστέρων ἡγεμονῆας
 ἡμετέρας γενεῆς τε βίου θ' ἄμα παντὸς ὀπάζων,
 αὐτοῖς δ' ἄστρασιν εἶπέ τιν' οὐρανὸν ἄλλον ἐλίξεις;
 Καὶ τῷ δ' αὖ πάλιν ἄλλον, αἰεὶ τ' ἐπ' ἄγουσιν ἄγοντας;

1. Ὁ πρωτοχορευτῆς εἶναι ὁ ἄγων τὸν χορὸν', ὁ ἡγεμὼν τοῦ χο-

5. ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ Α'

Ἔτσι πλατυθεμέλιωτο κόσμο ἄπειρο στεριώνει
ὁ μέγας Νοῦς πού περικλείει καὶ ξεπερνᾷ τὰ πάντα.
Μὴν εἶναι τέχνη νὰ πιαστῆ ὅπου ξεχειλάει ὀλοῦθε;
Κι ὡς ρόδα πού μὲ κλώτσημα στριφογυρνᾷ στ' ἄξονι,
ἔτσι σὰν τὸν ἐτέλειωνε μὲ μιὰ σκουντιὰ τὸν ρίχνει
σὲ κίνηση πού ἀκίνητοι τρανοὶ ἀφεντεύουν νόμοι.
Οὔτε πού πάλι μόνος του φύτρωσε ὁ μέγας κόσμος,
ὁ τέλειος, πού παρόμοιο του τίποτα ὁ νοῦς δὲ βάζει·
τόση δὲν πρέπει προσοχὴ σὲ τέτοιους κούφιους λόγους.
Ποιὸς ἔχει σπίτι ὡς τώρα δεῖ πού δὲν τό φτιάσαν χέρια;
ποιὸς πλοῖο κι ἄρμα γλήγορο κι ἀσπίδα ποιὸς καὶ κράνος;
Κι ἂν κάποιος δὲν τὸν φρόντιζε, πῶς θὰ κρατοῦσε ὡς τώρα
πού δίχως τὸν πρωτοδηγὸ ¹ πάει κι ὁ χορὸς ξεφτίζει;
Κι οὔτε πού πρέπει φροντιστῆς ἄλλος τοῦ κόσμου νᾶναι,
παρ' ὅποιος τὸν ξετέλεψε. Μὰ σὺ πού ἀστέρια ὀρίζεις
φύλακες ἀπ' τῆ γέννα μας καὶ στῆ ζωὴ μας ὅλη
στὰ ἴδια τ' ἀστέρια ποιὸ οὐρανὸν ἄλλο θὰ ξετυλίξης
καὶ πάλι ἄλλον κοντὰ σ' αὐτὸν κι ἀράδα οἱ φύλακές μας;

εἰς βασιλεὺς πλεόνεσσι συνάστερος, ὦν ὁ μὲν ἐσθλός,
 20 ὅς δὲ κακός, ῥητήρ τις, ὁ δ' ἔμπορος, ὅς δ' ἄρ' ἀλήτης,
 τὸν δὲ φέρει θρόνος αἰπὺς ὑπέρφρονα. Ἐν δέ τε πόντῳ
 καὶ πολέμῳ πλεόνεσσι ὁμὸς μόρος ἄλλογενέθλοις.
 Ἄστέρες, οὓς συνέδησαν, ὁμὸν τέλος οὐ συνέδησε.
 Κεῖνους δ' οὓς ἐκέασσαν, ὁμῆ συνέδησε τελευτή.

25 Εἰ μὲν δὴ καθ' ἕκαστον ἔχει πρώτη τις ἀνάγκη,
 μῦθος ὁδ'· εἰ δ' ἄρα τῆς κρατεῖ ξυνή τις ἀρείων,
 τείρεα τείρεσιν ἐστιν ἐναντία. Τίς δ' ἄρ' ὁ μίξας;
 Ὅς γὰρ δὴ συνέδησε, καὶ ἦν ἐθέλῃσιν ἔλυσεν.

Εἰ δὲ Θεός, πῶς πρῶτον, ὁ μοι Θεὸς ἐξετίναξεν;
 30 Εἰ μὴ καὶ Θεὸν αὐτὸν ὑπ' ἄστρασι σοῖσιν ἐλίξῃς.
 Εἰ δ' οὐ τις κρατέων, πῶς στήσεται; Οὐ γὰρ ὄπωπα.
 Κεῖνοι μὲν τοίοισι λόγοις Θεὸν ἐκτὸς ἔχοιεν.
 Ἡ γὰρ δὴ Θεὸς ἐστίν, ἣ ἄστέρες ἠγεμονῆες.

Αὐτὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα, Θεὸς τάδε πάντα κυβερνᾷ,
 35 νομῶν ἕναθ καὶ ἔνθα Θεοῦ Λόγος ὅσσα θ' ὑπερθεν,
 ὅσσα τ' ἔνερθεν ἔθηκε νοήμασι τοῖς μὲν ἔδωκεν
 ἀρμονίην τε δρόμον τε διαρκέα ἔμπεδον αἰεὶ,
 τοῖς δὲ βίον στρεπτόν τε, καὶ εἶδεα πολλὰ φέροντα
 ὦν τὸ μὲν ἡμῖν ἔφηρε, τὸ δ' ἐν κευθμῶσι φυλάσσει

40 ἧς σοφίης, θνητοῦ δ' ἐθέλει κενὸν εὐχος ἐλέγχειν.
 Καὶ τὰ μὲν ἐνθάδ' ἔθηκε, τὰ δ' ἡμασιν ὑστατίοισιν
 ἀντήσει. Κεῖρει δὲ γεημόρος ὦρια πάντα,
 ὧς καὶ Χριστὸς ἄριστος ἐμοῦ βιότοιο δικαστής.
 Οὗτος ἐμὸς λόγος ἐστὶν ἀνάστερος, αὐτοκείμενος.

1. Ὅσοι ἔχουν προστάτη τους τὸν ἴδιον ἀστέρα, ἔπρεπε νὰ ἔχουν καὶ τὴν ἴδια μοῖρα καὶ ὅσοι ἔχουν διαφορετικούς ἀστέρας νὰ ἔχουν καὶ διαφορετικὴ μοῖρα. Συμβαίνει ὁμως συνήθως τὸ ἐντελῶς ἀντίθετον.

2. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι πρῶτον αὐτὸ πού ἔλαβε τὴν κίνησή του ἀπὸ τὸ Θεό;

Ἄστέρι νᾶχη ὁ βασιλιάς μὲ ἄλλους μαζί πού νᾶναι
καλοὶ ἢ κακοὶ γιὰ ρήτορες γιὰ κι ἔμποροι κι ἀλῆτες
γιὰ κούφιοι σὲ ψηλὸ θρονί. Μὰ ἀλλοῦθε γεννημένους
στό κύμα γιὰ στὸν πόλεμο μοίρα κακὴ τοὺς δένει.

Τ' ἄστρα μαζί ἂν τοὺς ἔδεσαν ¹ ἢ κοινὴ μοίρα ἀρνιέται
ἐνῶ ὅσους χώρισαν αὐτὰ κοινὸ τοὺς δένει τέλος.

Στὸ κάθε ἂν χώρια κυβερνᾷ μιὰ πρώτη ἀνάγκη, μῦθος
ὁ λόγος· ὅμως πολεμοῦν τ' ἄστρα μὲ τ' ἄστρα, ἀνίσως
κοινὴ μιὰ ἀνάγκη ἀνώτερη τὴν πρώτην ἐξουσιάζει.

Ποιὸς εἶναι πού τ' ἀντάμωσε, ὁ ἴδιος πού τὰ χωρίζει.

Ἄν εἶναι ὁ Θεός, πῶς ὅ,τι αὐτὸς ἐκίνησε εἶναι πρῶτο ²;

Ἐξὸν καὶ στὰ ἴδια ἄστέρια σου καὶ τὸ Θεὸ ὑποτάξης.

Μᾶν καὶ δὲν κυβερνᾷ κανεῖς, πῶς νὰ σταθῆ, δὲ βλέπω.

Μὲ τέτοιους κείνοι στοχασμοὺς τὸ Θεὸ κρατᾶνε πέρα.

Μὰ εἶπ' εἶναι ὁ Θεὸς πού κυβερνάει ἢ τ' ἄστρα ἡγεμονεύ-
ουν ³.

Κι ἐγὼ γνωρίζω τὸ Θεὸ τῶν ὅλων κυβερνήτη,
τοῦ Θεοῦ τὸ Λόγο ἐδῶ κι ἐκεῖ πού ὀρίζει τὰ ὅσα ἐπάνω
κι ὅσα στῆ γῆ μὲ σκέψη του βρεθῆκαν. Δίνει σ' ἄλλα
τάξη καὶ δρόμο ἀδιάκοπο παντοτινὰ τὸν ἴδιο,
σ' ἄλλα ζωὴ ἀκατάστατη, πολλές μορφές πού παίρνει,
πού τούτη φανερώνει μας κι αὐτὴν φυλάει στὸ βάθος
τὸν οὐ του, νᾶναι σκόνταμμα τῆς καυχῆσιᾶς τοῦ ἀνθρώπου.
Ἄλλα σὲ τέλος φέρνει ἐδῶ, στὶς τελευταῖες ἀφήνει
τις μέρες ἄλλα. Κι ὁ γεωργὸς στὴν ὥρα τοὺς τὰ πάντα
τρυγᾷ, ὅπως κάνει κι ὁ Χριστὸς, τέλειος κριτῆς τῆς ζωῆς
μου.

Νὰ, δίχως ἄστρα ὁ λόγος μου ⁴, στὸ δρόμο τὸ δικό του.

3. Ὅπωςδήποτε χρειάζεται κυβερνήτης τοῦ παντός καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ Θεός.

4. Ὁ ποιητῆς λέγει ὅτι ἡ διδασκαλία του εἶναι ὅτι ἡ ζωὴ πορεύεται χωρὶς τὴν καθοδήγηση τῶν ἀστρῶν.

45 Ὁροθέτας δὲ σὺ μοι καὶ λεπταλέας ἀγόρευε
μοίρας, ζωοφόρους τε κύκλους καὶ μέτρα πορείης·
λῦε δέ μοι ζωῆς τε νόμους, καὶ τάρβος ἀλιτροῖς,
ἐλπωρῆν τ' ἀγαθοῖσιν ἐς ὕστερον ἀντιώσαν.

Εἰ γὰρ κύκλος ἅπαντα φέρει, κείνου περιωγῆ
50 ροιζοῦμαι, τὸ θέλειν δὲ καὶ αὐτόγε κύκλος ἐποίσει,
οὐδέ τις ἐστὶν ἔμοιγε ῥοπή πρὸς κρείσσον ἄγουσα,
βουλῆς ἠδὲ νόοιο, πόλος δέ με τῆδε κυλίνδει.

Σιγάσθω Χριστοῦ μέγα κλέος ἄγγελος ἀστήρ
ἀντολίηθε Μάγοισιν ἐπὶ πόλιν ἠγεμονεύσας,
55 ἔνθα Χριστὸς ἔλαμψε βροτοῦ γόνος ἄχρονος Υἱός.

Οὐ γὰρ τῶν τις ἦν ὄσσων φραστῆρες ἔασσιν
ἀστρολόγοι, ξεῖνος δὲ καὶ οὐ πάρος ἐξεφαάνθη,
ἐβραϊκῆσι βίβλοισιν ὀρώμενος, ὧν ἄπο παῖδες
Χαλδαίων προμαθόντες, ὅσοις βίος ἀστροπολεύειν,

60 μοῦνον ἀπὸ πλεόνων θηεύμενοι, οὗς ἐδόκεον,
ἀρτιφαῆ τροχάοντα κατ' ἠέρος ἀντολίηθεν
Ἐβραίων ἐπὶ γαῖαν, ἔτεκμήραντο ἄνακτα·
τῆμος ὄτ' ἀστρολόγοισιν ὁμοῦ πέσε μήδεα τέχνης,
ἀστρολόγων τὸν ἄνακτα σὺν οὐρανίοισι σεβόντων.

65 Ἄλλ' οἱ μὲν περόωεν ἦν ὁδόν, ἦνπερ ἔταξε
Χριστὸς ἄναξ, πυρόεντες, αἰίδρομοι, ἀστυφέλικτοι,
ἀπλανέες τε πλάνοι τε παλίμποροι, ὡς ἐνέπουσιν,
εἴτε τις ἄτροφός ἐστι πυρὸς φύσις, εἴτε τι σῶμα,
πίμπτον δ' δὴ καλέουσι, περιδρομον οἶμον ἔχοντες·

70 ἡμεῖς δ' ἡμετέρεην ὁδὸν ἀνιμεν. Εἰς λογικὴν γὰρ
σπυρόδομεν, οὐρανίην τε φύσιν, καὶ δέσμιοι αἴης.

1. Ἀρνεῖται ὁ ποιητὴς νὰ εἶναι ἓνα ἀπλὸ δορυφόρημα ποῦ περιφέρεται μαζί μὲ τὸν κόσμον χωρὶς ἀνεξαρτησία καὶ αὐτοτέλεια.

2. Ἡ φωτιά δὲν εἶναι κάτι ποῦ δημιουργεῖται καὶ συντηρεῖται χωρὶς τὴν ἀπαραίτητη ὕλη, δὲν εἶναι ἄυλος.

3. Ὁ σχολιαστής ἀνερχόμεθα οὐ κατ' ἀνάγκην φερόμενοι, λόγῳ δὲ

Τις ὥρες ὀριζέ μου σὺ καὶ λιάνιζε τὶς μοῖρες
 γράφε τοὺς κύκλους τῶν ζωδιῶν καὶ μέτρα τὸ φευγιό τους
 τῆς ζωῆς τοὺς νόμους διάλυσε καὶ τῶν κακῶν τὸ φόβο
 καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν καλῶν ποῦ θ' ἀληθέψη ὡστόσο.
 Ὁ κύκλος ἂν γυρίζοντας γυρνᾷ τὰ πάντα, παίρνει
 μαζί κι ἐμὲ καὶ μοῦ χρωστάει τὴν ἴδια θέλησή μου·
 κανένα ἐντὸς μου τῆς ψυχῆς σκίρτημα καὶ τοῦ νοῦ μου
 δὲν κρούει πρὸς τὸ καλύτερο, μόνο ὁ οὐρανός με παίρνει¹.
 Τὴν τρανὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ τὸ ἀγγελτικὸ τ' ἀστέρι
 μὴν τὸ ἀναφέρουν ποῦ φερε τοὺς μάγους ὀδηγώντας,
 ὅπου ὁ Χριστὸς φωτόλαμπεν ἄχρονος γιὸς τοῦ ἀνθρώπου.
 Ἄστρο δὲν ἦταν ἀπ' αὐτὰ ποῦ βρίσκουν οἱ ἀστρολόγοι
 καὶ λένε· ἦταν παράξενο πρωτοφανέρωτο ἄστρο,
 φώτιζε στῶν ἑβραϊκῶν τοὺς οὐρανοὺς βιβλίων·
 σ' αὐτὰ οἱ Χαλδαῖοι τ' ἀντίκρυσαν ὅπου σπουδάζουν τ'
 ἄστρα·

στὸ πλῆθός τους ποῦ ἐκοίταζαν ἐχώρισαν ἐτοῦτο
 κι ὡς τῶσαν πρωτοφώτιστο νὰ τρέχη οὐρανοδρόμο
 στὴ χώρα τὴν Ἰουδαϊκὴ, τὸ βασιλιά ξεκρίνουν.
 Μὰ ὡς ἔπευ τῶν ἀστεριῶν ἀχρηστεμένη ἡ τέχνη
 τῶν ἀστεριῶν τὸ βασιλιά με τοὺς ἀγγέλους ψέλνουν.
 Μὰ αὐτὰ τραβοῦν τὸ δρόμο τους ποῦ χάραξε ὁ Χριστὸς
 μας

ὁ βασιλιάς, ὀλόφλογα, ἀσταμάτητα, με δίχως
 λόξεμα, φεύγουν, στέκονται, ξανάρχονται, ὅπως λένε
 εἶτε φωτιά εἶν' ἀτάγιστη² γιὰ καὶ στοιχεῖο κανένα,
 τὸ λένε πέμπτο, μὰ τραβοῦν τὸν κυκλικὸ τους δρόμο.
 Στὴν ἀνηφόρα μας³ κι ἐμεῖς, τῆς γῆς δεσμῶτες, ὅμως
 τραβᾷμε πρὸς τοὺς λογικοὺς γοργὰ κι οὐράνιους κόσμους.

καὶ βουλήσει φερόμενοι ὅτι καὶ λογικῆς ἔσμεν φύσεως, κἂν σώματι προσδε-
 δέμεθα.

Ἐρῶσιεν οἱ τὸ Θεῖον ἐξηρημημένοι,
καὶ μηδὲ τὴν ἄφραστον εὐαρμοστίαν
τοῦ παντός εἰς τιν' ἀναφέροντες αἰτίαν
ποιητικὴν τε καὶ συνεκτικὴν ὄλων.

5 Ἐρῶσιεν οἱ θεῶν τιν' ἔσμον εἰδότες,
ἢ δαιμόνων καλῶν τε καὶ κακῶν κράτος.

Ἐρῶσιεν οἱ Πρόνοιαν ἐξηρημηκότες,
ὥσπερ τὸ σφύζεσθ' ἐκ Θεοῦ δεδοικότες·
ἀλλ' ἢ φορᾶ νέμοντες ἀστάτω τὸ πᾶν,

10 ἢ καὶ διδόντες ἀστέρων κινήμασι,
τοῖς πῶς, πόθεν τε, καὶ τίνος, κινουμένοις;
Εἰ μὲν Θεοῦ, πῶς πρῶτον, ὃ στρέφει Θεός;
Τοῦ γὰρ πλέκοντός ἐστι καὶ μεταπλέκειν.
Εἰ δ' οὐ Θεοῦ, πῶς στήσεται ἐξ ἀναρχίας,

15 ἢ καὶ μάχης τοῦ κρείσσονος; Πῶς δ' οὐ μάχη;
Ἡ γὰρ προνοίας ἄρσις, ἄνταρσις Θεοῦ·
εἰ μὴ σὸ ποιεῖς καὶ Θεὸν πεπρωμένον,
φέρουσι ἄκοντα τὴν πλοκῆς τυραννίδα.
Οὕτω μὲν οὗτοι σφῶν ἀλίσκονται λόγοις.

20 Ἡμῖν δ' ἄγει μὲν εἰς Θεὸς τὸ πᾶν τόδε,
σοφῶς ἐλίσσω καὶ πλέκων, ὡς ἂν θέλη,
τοῖς αὐτὸς αὐτοῦ νεύμασί τε καὶ λόγοις,
καὶ μὴ τὰ πάντα δεξιῶς στρέφειν δοκῆ.

Πολλοὶ γε μὴν κάμνουσι καὶ σοφωτάτων,

25 τοῖς τῆδ' ἀνίσεις, καὶ πάλαι καὶ νῦν ἔτι.

1. Μαχητικὴ διάθεση, πνευματικὴ εὐστροφία καὶ ἄκακη εἰρωνεία χαρακτηρίζουν τὸ ποίημα, ποῦ δείχνει πόσο πολυεδρική ἦταν ἡ ψυχὴ τοῦ Γρηγορίου μέσα στὴν ἀκλόνητη καὶ μονολιθικὴ πίστη του.

2. Σκέψεις ἀπὸ τὸ προηγούμενο ποίημα.

3. Ὀλιγόπιστοι ἢ περισσότερον πιστοὶ ὅσοι δυσαρεστοῦνται μὲ

6. ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ Β'

“Όσοι τὸν Θεὸν ἀρνιοῦνται στὸ χαμὸ ἄς πᾶνε
κι ὅσοι τὴν ἀφραστὴ ἄρμονία τοῦ κόσμου
σὲ κάποια αἰτία δὲ θέλουν ν’ ἀναφέρουν,
ὅπου ἔπλασε καὶ συντηρεῖ τὰ πάντα.
“Ἄς πᾶνε, τσοῦρμο θεῶν ὅσοι πιστεύουν
κι ἀρχὴ ἀγαθῶνε καὶ κακῶν δαιμόνων.
Στὰ κομμάτια, τὴν πρόνοια ὅσοι ἀρνηθῆκαν,
σωτηρία ἀπ’ τὸ Θεὸ σὰ νὰ φοβοῦνται.¹
Κι ὅλα ἢ στὴν ἄστατη φορὰ τὰ ρίχνουν²
ἢ τὰ δίνουν στὴν κίνηση τῶν ἀστρῶν,
ποῦ φεύγουν πῶς καὶ ποῦθε κι ἀπὸ ποιόνε;
“Ἄν ἀπ’ τὸ Θεό, πῶς πρῶτο αὐτὸ ποῦ στρέφει
ὁ Θεός, ἀφοῦ ὅποιος φαίνει καὶ ξεῦφαίνει;
κι ἂν ὄχι πῶς, λέγω, ἀπ’ τὴν ἀναρχία
ἢ κι ἀπ’ τοῦ πιὸ ἰσχυροῦ τὴ μάχη θᾶβγουν;
Στὸ Θεὸ ἀνταρσία ἢ ἀθέτηση τῆς Πρόνοιας.
“Ἐξω κι ἂν θέλης Θεὸ σκλάβο τῆς μοίρας,
θέλει δὲ θέλει στὸ πανὶ ὑφασμένον.
Μὲ τὰ ἴδια λόγια τους, ἰδοῦ, πιαστῆκαν.
“Ἐνας τὸ πᾶν αὐτὸ Θεὸς τιμονεύει,
σοφὰ τὸ κλώθει καὶ τὸ ὑφαίνει ὡς θέλει
μὲ νέψιμό του ὁ ἴδιος κι ὡς γνωρίζει
καὶ λέγε πῶς δεξιὰ δὲν κλώθει τὰ ὅλα.
Πολλοὶ ἀπ’ τοὺς πιὸ σοφοὺς παλαιὰ καὶ τώρα
παιδεύονται³ ἀπ’ τὰνάποδα τοῦ κόσμου.

τὴν πρόοδο τοῦ κακοῦ; Ὁ Θεὸς γνωρίζει γιατί τὸ κακὸ προοδεύει, σὺ μὴν ἀνησυχῆς ἀλλὰ πίστευε. Πῶς ὁμως νὰ πιστεύης ὅταν εἶναι ὅλα γνωστά. Ἐκτὸς ὁμως ἀπὸ τὴ γνώση τοῦ Θεοῦ, ἔπειτα τὴν πίστη, ἔχομε καὶ τρίτη· δὲν ἐλάβαμε ὑπόσχεση γιὰ ἀνεση καὶ ἀπολαύσεις ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ περιεχόμε-
νο βρῆκε τὴν ἀριστοτεχνικὴ ἔκφρασή του στὸ ἱαμβικὸ μέτρο.

- Τί δεῖ λέγειν ἅπαντας; ἀλλά μοι σκόπει
 Δαυὶδ τί πάσχει; τοὺς κακοὺς δρωὼν καλῶς
 πράττοντας (ὡς δοκοῦσι), σφόδρ' εἰλιγγιᾶ,
 μή τις φορᾶ δῶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων,
 30 ὡς οὐκ ἐπιστατοῦντος ἡμῖν οὐδενός.
 Ὁ δ' αὐτὸς οἶδε τὴν λύσιν· Τὸ γὰρ τέλος
 πάντων σκόπει μοι, φησὶν, ὡς ἀντίστροφον.
 Ἔσπειρας ὄψει τῆς σπορᾶς καὶ τὸν στάχυν.
 Εἰ δ' ἀγνοεῖς σὺ τοὺς λόγους, οὐ καὶ Λόγος·
 35 οὐδὲ γάρ, εἰ σὺ τῆς γραφῆς, καὶ ζωγράφος·
 οὐδ' εἰ σὺ γραμμῶν, καὶ γεωμέτρης ὁ σὺ.
 Τὸ μὲν κατείληφάς τι, τῷ δ' ἔπον σοφῶς.
 Ἔστιν λόγος καὶ τοῦτο, πείθεσθαι λόγῳ.
 Εἰ πάντα δῆλα, ποῦ τὸ πιστεύειν, λέγε.
 40 Πίστις γὰρ ἔστιν ἀπράγμων συναίνεσις.
 Ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτ' ἐννοῶ σαφῶς ἴσως·
 οὐ ταῦτα εἰσιόντι σοι καθυπεσχόμην,
 πλουτεῖν, ἀμεριμνεῖν, εὐσθενεῖν, ἢ εὐτεκνεῖν·
 εὐζωΐαν δὲ καὶ τὰ προσδοκώμενα·
 45 ὡς ἀντὶ τῶν νῦν προσδοκᾶν τὰ μείζονα.
 Πῶς οὖν δίκαιον, ὥσπερ ἐν συναλλαγῇ,
 καὶ τὸ πρᾶθὲν ζητεῖν σε, καὶ τὸ χρῆμ' ἔχειν;
 Εἰ μὴ μόνῳ σοι τοῦτο τῶν πάντων γέρας.
 Ὡς σφόδρ' ἀπληστον, καὶ ξένης συνεισφορᾶς!
 50 Ἦ κεῖνα ῥίψον, φίλτατ', ἢ καὶ ταῦτα δός·
 εἴ πέρ τι δεῖ σοι τὸν σὸν ἐστάναί λόγον,
 μηδ' ἐκτός ἔρχῃ τῶν καλῶς συγκειμένων.
 Πῶς οὖν, ἂν εἴποις, τοῖς πάλαι καὶ ταῦτα ἦν;
 Οὐπω τότε ἦν ἡ πίστις ἐρῶζωμένη,
 55 καὶ πίστις ἦν τὰ τῆδε τῶν νοουμένων,
 ὥσπερ γάλακτι νηπίοις ἀνδρουμένοις.

1. Ὁ Θεὸς στήν Π.Δ. ὑποσχόταν καὶ ἔδινε ὡς ἀμοιβὴ καὶ ὑλικά &

Ξεχνῶ τοὺς ἄλλους, τοῦ Δαυτῆ μονάχα
 θυμοῦ τὸν πόνο· τοὺς κακοὺς σὰ βλέπη
 τάχα ν' ἀκμάζουν πῶς θολώνει ὁ νοῦς του,
 μὴ σπρώξη κάποιος στὸ χαμὸ τὴν πλάση,
 σὰν ἔχωμε χωρὶς βοσκό ἀπομείνει.
 Τὴ λύση αὐτὸς γνωρίζει καὶ τὸ τέλος
 πόσο, σοῦ λέει, ἀντίθετο τῶν ὅλων.
 Ἔσπειρες. Ἄπ' τὸ σπόρο, ἰδοῦ, τὸ ἀστάχυ·
 τὸ λόγο σὺ δὲν ξέρεις, ὄχι ὁ Λόγος.
 Ξέρει ὁ ζωγράφος τὸ κρυφὸ τῆς τέχνης
 καὶ τῶν γραμμῶν, ἂν ὄχι ἐσύ, ὁ γεωμέτρης.
 Ἔμαθες τοῦτο; σοφά τ' ἄλλο ἀκλούθα.
 Καὶ τοῦτο λογικὸ, ἢ πειθῶ στὸ λόγο.
 Αὐτόδηλα ὅλα; Ποῦναι ἢ πίστη τότε;
 Τὸ ναί μας τ' ἀδυσκόλευτο εἶναι ἢ πίστη.
 Ὅμοια σοφὸ στοχάζομαι καὶ τοῦτο·
 Τέτοιο τάμα δὲ σοῦκαμα ὅταν μπῆκες·
 πλοῦτο κι ἀφροντισιὰ κι ὑγεία καὶ τέκνα,
 μὰ ζωὴν αἰώνια κι ὅσα προσδοκοῦμε
 νὰ προσδοκᾶς, τὰ οὐράνια ὄχι τὰ γήινα.
 Εἶναι λοιπὸν σὲ μι' ἀγορά σου δίκιο
 κι ὅ,τι πῆρες νὰ θῆς καὶ τὰ λεφτὰ σου;
 Χώρια, ἂν τιμὴ δική σου ἀπὸ ὅλους τοῦτο.
 Ὡ ἀχορταγιά καὶ συντροφία καινούργια!
 Φίλε, ὅ,τι πῆρες γύρνα ἢ πλήρωσέ το.
 Ἄν θῆς ὀρθὸς ὁ λόγος σου νὰ στέκη,
 μὴν ξεπερνᾶς καλὰ συμφωνημένα.
 Πῶς στοὺς παλιούς, θὰ πῆς, καὶ τοῦτα ἀξίζαν¹;
 Δὲν εἶχε τότε ἢ πίστη βγάλει ρίζα
 κι ἐγγύηση τὰ ὄρατὰ γι' αὐτὰ ποὺ νοοῦμε,
 γάλα στὰ νήπια γιὰ νὰ γίνουν ἄντρες.

¹γαθὰ, ἐπειδὴ ἢ πίστη δὲν εἶχε ριζώσει καὶ ὀλοκληρωθῆ.

- Τεκμήριον δὲ τοῦ λόγου. Καὶ γὰρ τότε ἦν
 τὰ μὲν μέγιστα τῶν κακῶν συγγνωστά πως·
 τὰ δ' οὐ μέγιστα τῶν κακῶν τιμητέα·
- 60 ἀντιυγούσης τῆς ἐν ἀμφοῖν ἀξίας.
 Αἱ δ' ἐκδικήσεις τῶν σοφῶν ὑπέρομετροι.
 Δαυὶδ σε ταῦτα πειθέτω, καὶ Μωϋσῆς,
 Ἐλισσεός τε, οὗ τρέμω μεμνημένος·
 ὁ μὲν κολασθεὶς ἐνδεῶς τοῖς πταίσμασι,
 65 ὁ δ' ἀντὶ μικρῶν, καὶ Θεοῦ λαβὼν θεῶν
 νόμον τε, καὶ τοσοῦτον ἐκώσας στρατόν·
 ὁ δ' ἐκ βραχείας ὕβρεως καὶ νηπίοις
 πληγὴν τσαύτην ἀντιδοὺς παρ' ἐλπίδας.
 Οὕτω σκιδώδης τηρικαῦτ' ἦν καὶ νόμος.
- 70 Οὕτω κάθαρσις θυσιῶν δι' αἵματος,
 σαρκῶν τ' ἀνάγκων ἀσθενῆ ῥαντίσματα·
 οὕτως ἄριστον ἢ φυγὴ τῶν χειρόνων,
 εἰ καὶ πλέον τι μὴ προσῆν, μικροῖς ὄροις
 τῆς εὐσεβείας περιγραφομένης τοῖς τότε.
- 75 Εἶπω τι μείζον, ὧν ἔφην; Λελέξεται.
 Οὐδ' εἰσφορὰν τσαύτην εἶχον οὐδέπω,
 ὅσην περ ἡμεῖς, τοῖς Θεοῦ παθήμασιν,
 ἀμῶν τε τῶ σφαγέντι τοῖς ἐμοῖς κακοῖς.
 Ὡστ' ἦν τὸ κείνων πλεῖον· εἰ δὲ πλεῖον ἦν,
 80 δὸς πλεῖον εἶναι τῶν πόνων καὶ τὸ χρέος,
 ἡμῖν δ' ἔλαττον τοῖς τυχοῦσι πλειόνων.
 Ὁ δ' ἀντὶ πάντων καὶ πρὸ πάντων χρῆ λέγειν·
 μὴ σφόδρ' ἐπαίνει τοῦ βίου τὸ εὐδρομον,
 ὁ μείζον εἰδὼς τῶν ὀρωμένων φρονεῖν·

1. Οἱ περιπτώσεις τοῦ Δαυὶδ, τοῦ Μωϋσέως, τοῦ Ἐλισσαίου διδάσκουν πόσο ἀντίθετα ἐξύγιζε τότε ἡ ζυγαριὰ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ· δηλαδὴ οἱ ποινὲς δὲν ἦταν ἀνάλογες μὲ τὸ μέγεθος τοῦ ἁμαρτημάτος.

2. Ὁ Ἐλισσαῖος προκαλεῖ τὸν τρόπο τοῦ ποιητοῦ, γιατί ἔλαβε δι-

Τοῦ λόγου ἀπόδειξη· συχωρεμένα
 τὰ πιό βαριά ἀμαρτήματα ἦσαν τότε
 τὸ πιό ἀλαφρὺ χτυποῦσε ἡ τιμωρία,
 καθὼς τὸ ζύγι ἀντίθετα μετροῦσε·
 τῶν σοφῶν οἱ ποινές πατοῦν τὸ μέτρο.
 Ὁ Δαυίδ κι ὁ Μωϋσῆς ἄς σέ διδάξουν
 κι ὁ Ἐλισσαῖος ¹, πού τρέμω τ' ὄνομά του ².
 Γιὰ ὅ,τι ἔφταιξε μικρὴ ἢ ποινὴ τοῦ πρώτου
 κι ἡ ὄψη τοῦ Θεοῦ τρανὴ τιμὴ στὸν ἄλλον,
 ὁ νόμος, τόσου κόσμου ἢ σωτηρία·
 γιὰ προσβολὴ μικρὴν ὡς καὶ γιὰ νήπια
 χτύπημα δίνει ἀνέλπιστο κι ὁ τρίτος.
 Διάνευε τότε ὁ νόμος ὅπως ἴσκιος.
 Ἔτσι οἱ ἀγνισμοὶ τοὺς μ' αἱματοθυσίες,
 μὲ ψευτοράντισμα σ' ἀναγνες σάρκες,
 τὸ πιό βαρὺ, ἄριστο εἶχαν, ν' ἀποφύγουν
 κι οὐτ' ἓνα πιά δὲν ἔμεινε· ἡ εὐσέβεια
 στενὰ τὰ σύνορά της εἶχε τότε.
 Θεὸς μεγαλύτερο ἀπ' αὐτά; Θεὰ τῶχης.
 Οὔτε εἶχαν ὅμως δῶρο τόσο μέγα ³
 ὅσο ἔμεῖς τὰ παθήματα τοῦ Θεοῦ μας,
 Ἄμνὸ πού ἐσφάγη στ' ἀμαρτήματά μου.
 Λοιπὸν κερδίζουν κείνοι κι ἂν κερδίζουν,
 τὸ χρέος τοὺς δῶσε πιό πολὺ ἀπ' τοὺς μόχθους
 πιὸ λίγο ἔμας τοὺς πιὸ εὐεργετημένους.
 Κι ὅ,τι περνᾷ κι ἀξίζει γιὰ ὅλα λέγω·
 Τῆς ζωῆς τ' ὠραῖο τὸ διάβα μὴν παινεύης
 ἐσύ, πού ἡ γνώση σου περνᾷ ὅσα βλέπεις,

πλῆ τῆ δύναμη πού εἶχε ὁ Ἡλίας. Βλ. Δ' Βασ. 2, 9 - 10.

3. Ἦμπορεῖ νὰ ἦταν ἐπιεικὴς τότε ὁ Θεός. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονοῦμε ὅτι τὸ μέγιστο δῶρο τοῦ Θεοῦ ἔγινε πρὸς ἡμᾶς καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ πρὸς χάρη μας.

- 85 μὴ πως ἐμοὶ μὲν ὕψος ἦ τὸ δύσβατον,
 σοὶ δ' ἀμφίκρημμον τοῦ δρόμου τὸ εὐπετές.
 Ἐμοῦ τὸ λυπρὸν κρεῖσσον ἢ τὸ σὸν καλόν.
 Βοῶν ποτ' εἶδες τὸν μὲν ἐν φάτιγῃ μέγαν,
 ἐπηρμένον, στίλβοντα τῇ εὐσαρκίᾳ,
- 90 τραχηλιῶντα, τὸν δὲ κάτω νενεκότα,
 ῥικνόν, δυσειδῆ συμβόλοις γεωργίας·
 ἔπειτα τὸν μὲν εἰς σφαγὴν τηρούμενον,
 τὸν δὲ τρέφονθ' αὐτόν τε καὶ τὸν δεσπότην.
 Τούτων τίς ἐστὶν εὐτυχέστερος, δοκεῖς;
- 95 Οὐχ ὁ στενός τε, καὶ ζυγῶ τετρουμμένος;
 Εὐδῆλον. Ἄλλὰ σοί γε τὸ πλάτος φίλον,
 κἂν ἦ κακόν τε καὶ κακῶ συγκείμενον.
 Ἡ καὶ τὸν ὄγκον ὑδεριῶντος αἰνέσης;
 Ἡ καὶ φρενοπλήξ ἰσχύειν σοὶ φαίνεται;
- 100 Τὸ δ' ἠδὺ πάντως φάρμακον σωτήριον;
 Πολλοὺς τὸ πικρὸν ἐξέσωσε πολλάκις·
 τὸ δ' ἠδὺ πρὸς τὸ χεῖρον ὡς τὰ πόλλ' ἄγει.
 Υἱῶ δὲ πατρὸς ῥάβδος οὐ σεβασμία
 τῶ νοῦν ἔχοντι; τῶ δὲ κακὸν ἢ χρηστότης
- 105 οὐτ' ἐστὶν υἱός, οὔτε ῥάβδω πλήσεται.
 Τί δ' εἰ παλαίεις, ὡς Ἰώβ, ὑπὲρ στέφους;
 Ἐπαδε σαυτῶ ταῦτα, καὶ ῥάων ἔση,
 παρηγόρημα τοῦ πονεῖν ποιούμενος,
 τῶ δ' εὐχαρίστῳ κτώμενος τὴν ἐλπίδα.
- 110 Λούλου κακοῦ γάρ, προσγελῶντα μὲν σέβειν
 τὸν δεσπότην· πλήττοντα δ' ἠγεῖσθαι κακόν.
 Δέον δέχεσθαι πᾶσαν οἶακος τροφήν,
 ᾧ μ' ἐκ πάλης τε καὶ ζάλης διεξάγει,
 ἕως ἂν ὄρμοις εὐδαίσις προσορμίση·
- 115 εἶπερ γε τὴν ναῦν μὴ μάτην ἐπήξατο,
 ἀλλ' εἰς καλόν τε κάπιδέξιον τέλος.

μήπως για μένα δόξα ὁ ἀπαυδημὸς μου,
 διπλὸς γκρεμὸς γιὰ σέ τοῦ δρόμου ἢ ἰσιάδα
 κέρδος μου ἢ λύπη πιο ἀπὸ τὴ χαρά σου.
 Εἶδες τὸ βόδι στὸ παχνὶ μεγάλο,
 περήφανο, ν' ἀστράφτη ἢ δύναμή του,
 τραχηλᾶτο; καὶ τᾶλλο δίχως σάρκα,
 σκυφτό, ἄσκημο ἀπ' τὸ μόχτο τῆς δουλειᾶς του;
 Καὶ νά, τὸ πρῶτο στὴ σφαγὴ τὸ σέρνουν
 μὰ τ' ἄλλο ζῆ καὶ θρέφει τὸν ἀφέντη.
 Πιο καλότυχο ἀπ' τοῦτα ποιο νομίζεις;
 Ναί, τὸ φτενὸ καὶ ζυγοπαθημένο.
 Ἄλλ' ἀγαπᾶς ἐσὺ τὴν πλοῦσια σάρκα,
 κακὴ κι ἂν εἶναι ἢ μὲ κακὸ δεμένη.
 Καλὸς κι ἀπ' τὸν ὑδρώπικα ὁ πού πάσχει;
 Γερὸς γιὰ σένα κι ὁ φρενοβλαμμένος;
 Τὸ γλυκὺ, φάρμακο σωτήριο πάντα;
 Κι ὅμως πολλοὶ πού τὸ πικρὸ ἔχει σώσει
 καὶ τὸ γλυκὺ πρὸς τὸ κακὸ ἔχει σπρώξει.
 Σέ τέκνο γνωστικὸ δὲν εἶναι ἢ ράβδα
 σεβαστὴ τοῦ πατέρα; Κι οὔτε τέκνο,
 μήτε ράβδα γι' αὐτὸν πού ἢ καλωσύνη
 κακὸ εἶναι. Γιὰ στεφάνι - Ἰώβ - παλεύεις;
 Τοῦτα γιὰ σένα ψάλλε, θά εἰρηνέψης,
 παρηγοριὰ στὴ λύπη βρίσκοντάς τα
 εὐχαριστώντας παίρνεις τὴν ἐλπίδα.
 Δοῦλος κακὸς τὸ γελαστὸν ἀφέντη
 τιμᾶ καὶ θυμωμένο τότε βρίζει.
 Κάθε στροφή τοῦ τιμονιοῦ δεχτὴ εἶναι,
 πού ἀπ' τὸ σάλιο μὲ βγάζει τῆς φουρτούνας
 σὲ λιμάνι γαλήνιο νά μὲ φέρη,
 ἂν δὲν ἔχη τὸ πλοῖο σκαρώσει μάτια
 μὰ γιὰ καλὸ κι εὐτυχισμένο τέλος.

7. ΠΕΡΙ ΝΟΕΡΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Οἷη δ' ὑετίοιο κατ' ἡέρος εὐδιόωντος,
 ἀποτομένη νεφέεσσιν ἀποκροῦστοις περιωγαῖς,
 ἀκτίς ἡελίοιο πολύχροον ἴωιν ἐλίσσει,
 ἀμφὶ δέ μιν πάντη σελαγίζεται ἐγγύθεν αἰθήρ,
 5 κύκλοισιν πυκνοῖσι καὶ ἔκτοθε λυομένοισι
 τοίη καὶ φαέων πέλεται φύσις, ἀκροτάτοιο
 φωτὸς ἀποστίλβοντος ἀεὶ νόας ἤσσονας ἀνγαῖς.
 Ἦτοι ὁ μὲν πηγὴ φαέων, φάος οὐτ' ὄνομαστόν,
 οὐθ' ἐλετόν, φεῦγόν τε νόου τάχος ἐγγὺς ἰόντος,
 10 αἰὲν ὑπεκπροθέον πάντων φρένας, ὥς κε πόθοισι
 τεινώμεσθα πρὸς ὕψος ἀεὶ νέον. Οἱ δέ τε φῶτα
 δεύτερα ἐκ Τριάδος βασιλήϊον εὐχος ἐχοῦσης,
 ἄγγελοι αἰγλήεντες, αἰδέες, οἳ ῥα θόωκον
 ἀμφὶ μέγαν βεβαῶτες, ἐπεὶ νόες εἰσὶν ἐλαφροί,
 15 πῦρ καὶ πνεύματα θεῖα δι' ἡέρος ὄκα θέοντες
 ἴσσυμένως μεγάλησιν ὑποδρήσσουσιν ἐφετμαῖς,
 ἀπλοῖ τε, νοεροί τε, διαυγέες, οὐτ' ἀπὸ σαρκῶν
 εὐχόμενοι (σάρκες γὰρ ἐπὶ πάγην αὐθις ὀλοῦνται),
 οὐτ' ἐπὶ σάρκας ἰόντες, ὅπερ δ' ἐγένοντο μένοντες.

1. Ἡ θαυμάσια αὐτὴ εἰκόνα μαρτυρεῖ τὸ σύνδεσμο τοῦ Γρηγορίου μετὰ τὴ φύση. Ὁ σύνδεσμος αὐτὸς βέβαια δὲν σχετίζεται μετὰ τὴ φυσιολατρεία τῆς ἐποχῆς μας, ὅπως δὲν σχετίζεται μετὰ αὐτὴ οὔτε ὁ ἐκστατικὸς θαυμασμὸς τοῦ Δαυΐδ. Ὁ ἀναλογισμὸς τοῦ μεγαλείου τῆς φύσεως εἶναι δυνατὸ καὶ τὸν

7. ΠΕΡΙ ΝΟΕΡΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Στὸν οὐρανὸ πού αἰθρίασε χτυπῶντας ἡ ἡλιαχτίδα, μ' ἀντίκρουστα γυρίσματα στὰ σύννεφα, πλουμίζει τὸ τόξο τὸ πολύχρωμο φτιαγμένο ἀπὸ τὴν μπόρα. Κι ἐκεῖ κοντὰ του ὀλόγυρα γλυκολαμπίζει ὁ αἰθέρας ἀπὸ τοὺς κύκλους τοὺς πυκνοὺς πού ὅσο ἀλαργεύουν σβήνουν ¹.

Τέτοια τὰ φῶτα λάμπουνε, καθὼς τὸ φῶς τὸ μέγα πιὸ μικρὰ αἰώνια ἀστράφτοντας πνεύματα ἀποσπτιθίζει. Τῶν φώτων εἶν' αὐτὸ πηγὴ ², φῶς κι ὄνομα δὲν ἔχει, δὲν πιάνεται, φεύγει γοργά, τὸ νοῦ πού τὸ σιμώνει. Ὅλοένα κι ὄλων ξεγελά τὴ σκέψη κι ἔτσι πάντα σὲ ὕψος ἀπλώνει ὁ πόθος μας νέον ὄλο ². Κι ἀπ' τὴν Τριάδα

φῶτα εἶν' ἐκεῖνα δεύτερα βασιλικά πού λάμπει, λαμπροὶ ἄγγελοι, χωρὶς μορφή, πού στὸ μεγάλο θρόνο σὰν πνεύματα πανάλαφρα στέκονται ὀλόγυρά του, φλόγα καὶ πνεύματα θεϊκά, γοργὰ πετοῦν στὰ αἰθέρια, πρόθυμα τὰ προστάγματα νὰ πράξουν τὰ μεγάλα. Ἄπλοϊ, νοῦς μόνο, διάφανοι, δὲ βγαίνουν ἀπὸ σάρκα (ἔτσι κι οἱ σάρκες πήξανε, θὰ λυώσουν στὸν καιρὸ τους) κι οὔτε τὴ σάρκα ἀναζητοῦν· ὅ,τι πλαστῆκαν μένουν·

Ἐπιστο νὰ μεταφέρῃ σὲ κατάσταση ἐκστάσεως καὶ προσευχῆς.

2. Ὁ σχολιαστής· ὁ μὲν γὰρ Θεὸς πηγὴ ἐστίν, ἦτοι ἀρχή.

20 Ἦθελον εἰπεῖν πάμπαν ἀτειρέες· ἀλλ' ἄνεχ' ἵππον
 καὶ μάλα θερμὸν ἔοντα, νόου ψαλλίοισιν ἔέργων.
 Καί ῥ' οἱ μὲν μέγαλοιο παραστάται εἰσι Θεοῖο·
 οἱ δ' ἄρα κόσμον ἅπαντα εἰς κρατέουσιν ἀρφαγαῖς,
 ἄλλην ἄλλος ἔχοντες ἐπιστασίην παρ' ἀνακτος,
 25 ἄνδρας τε, πτόλιάς τε, καὶ ἔθνεα πάνθ' ὀρόωντες,
 καὶ λογικῶν θυνῶν ἐπίστορες ἡμερίοισι.

Θυμέ, τί καὶ ῥέξεις; τρομέει λόγος οὐρανόισι
 κάλλεσιν ἐμβεβαώς· ἀχλὺς δέ μοι ἀντεβόλησεν,
 οὐδ' ἔχω ἢ προτέρω θεῖναι λόγον ἢ ἀναδῦναι.

30 Ὡς δ' ὅτε τρηγαλέφ ποταμῶ περάων τις ὀδίτης
 ἐξαπίνης ἀνέπαλτο, καὶ ἴσχειται ἰέμενός περ,
 πολλὰ δὲ οἱ κραδίη πορφύρεται ἀμφὶ ῥεέθρω·
 χρεῖῶ θάρσος ἔπηξε, φόβος δ' ἐπέδησεν ἐρωήν·
 πολλάκι ταρσὸν ἄειρον ἐφ' ὕδατι, πολλάκι δ' αὐτε
 35 χάσσατο, μαρναμένων δέ, φόβον νίκησεν ἀνάγκη.
 ὥς καὶ ἐμοὶ θεότητος ἀειδέος ἐγγὺς ἰόντι,
 τάρβος μὲν καθαροῖο παραστάτας ὑψιμέδοντος
 θεῖναι ὑπ' ἀμπλακίη, φωτὸς κεκορημένον εἶδος,
 μὴ πω καὶ πλεόνεσσιν ὁδὸν κακίης στορέσαιμι.
 40 Τάρβος δ' ἄτροπον ἐσθλὸν ἐμοῖς ἐπέεσσι χαράξαι,
 μέσφ' ὅτε καὶ σκολιὸν τιν' ὀρῶ κακίης μεδέοντα.
 Οὐτε γὰρ ἦν ἀγαθοῖο, κακοῦ φύσιν ἄμμι φυτεῦσαι,
 ἠὲ μῦθον προφέρειν καὶ ἔχθεα οἷσι φίλοισιν·
 οὔτε μὲν ἀντιθῶκον ἀναστῆναι κακότητα
 45 ὕστατον, ἢ καὶ ἀναρχον ἔχειν φύσιν ὥσπερ ἀνακτα.
 Ὡδέ μοι ἀσχαλόωντι Θεὸς νόον ἐμβαλε τοῖον.

1. Ξεφεύγει τὸ φῶς, ὁ Θεός, ὅλο καὶ ψηλότερα καὶ ἐλκύει καὶ τὸν πόθο μας ὅλο καὶ σ' ἀνώτερα ἐπίπεδα. Ἐδῶ εἶναι ἡ ἀφηρημένη ἰδέα πού γίνεται συγκεκριμένη εἰκόνα, κατὰ μία παρατήρηση.

2. Ὁ σχολιαστής· οὐκ ἔχω τί πράξω. Εἰπεῖν τὸν λόγον ἢ καταλιπεῖν;.

νάλεγα όλότελα ἄβλαβοι ¹; μά τ' ἄλογό σου κράτα,
 κι ἂν βράζη αὐτό γιά καλπασμό, τὸ χαλινὸ σὺ σφίγγε.
 Ἐτοῦτοι στὸ μεγάλο Θεὸ κοντὰ παραστατοῦνε
 κι ἄλλοι τὸν κόσμο συντηροῦν βοηθώντας πέρα ὡς πέρα
 κατὰ πῶς ἔχει ὁ βασιλιάς ὀρίσει στὸν καθένα
 κάτω ἀπ' τὰ μάτια νάχουνε πόλεις καὶ λαοὺς κι ἀνθρώπους
 καὶ νὰ γνωρίζουν τῶν θνητῶν τίς λογικὲς θυσιές.
 Ψυχῆ, τί κάνεις; Φτάνοντας στὰ οὐράνια κάλλη ὁ λόγος
 τρομάζει καὶ τριγύρω του πυκνὴ θολούρα πῆζει.
 Σαστίζω ἂν λόγο ἐγὼ χρωστῶ γιά πίσω νὰ γυρίσω ².
 Κι ὅπως ποτάμι ὀρμητικὸ περνώντας ὁ διαβάτης
 πισωπατάει ἀνέλπιστα καὶ συγκρατεῖ τὸν πόθο
 καὶ μπρὸς στὸ ρέμα τὸ θολὸ πάει ἢ καρδιά νὰ σπάση
 τὴν τόλμη ἢ ἀνάγκη πάγωσε, σκλάβα τοῦ φόβου ἢ ὀρ-
 μῆ του·
 σηκώνει πάνω ἀπ' τὸ νερὸ συχνὰ τὸ πόδι κι ὅμως
 τὸ χαμηλώνει μὰ νικάει τέλος τὸ φόβο ἢ ἀνάγκη ³.
 τὴν ἄμορφη τὴ θεότητα κι ἐγὼ καθὼς σιμώνω
 τοῦ καθαροῦ ἀψηλόθρονου τρέμω τοὺς παραστάτες
 νὰ πῶ ὅτι σφάλαν ἀπὸ φῶς μορφές ξεχειλισμένες ⁴,
 μήπως καὶ στρώσω τῆς κακίας γιά τοὺς πολλοὺς τὸ δρόμο.
 Τρέμω τ' ἀνάλλαγο ἀγαθὸ μὲ λόγους μου νὰ ὀρίσω
 ὅσο ἓνα φίδι βασιλιά ἐγὼ βλέπω τῆς κακίας.
 Νὰ σπεῖρη ἐντὸς μου τὸ κακὸν ἔργο ἀγαθοῦ δὲν εἶναι
 καὶ ἀγῶνες στοὺς ἀγαπητοὺς ἢ κι ἔχτρες νὰ μοιράση·
 Καὶ πάλι μήτε ἀντίθρονο πῶς τὸ κακὸ σηκώθη
 ὕστερα ἢ σὰν τὸ βασιλιά χωρὶς ἀρχὴ κι ἐκεῖνο.
 Στὴ στενοχώρια μου ὁ Θεὸς τέτοιες μοῦ βάζει σκέψεις.

3. Πῶς μπορούσε ἀριστουργηματικώτερα νὰ γίνη αἰσθητὴ ἢ ἀνα-
 ποφασιστικότητά; Κάνει νὰ ἀπλώση τὸ πόδι καὶ πάλι τὸ συγκρατεῖ.

4. Ὁ σχολιαστὴς εἶδος ὑπάρχοντος πεπληρωμένου φωτός.

Πρῶτον μὲν θεότητος ἀγνή φύσις ἄτροπος αἰεί,
 ἀνθ' ἑνὸς οὐ ποτε πολλά. Τί γὰρ θεότητος ἄρειον
 εἰς ὃ μετακλίνουτο; τὸ δὲ πλεον ὄντος ἄλυξις.

50 Δεύτερον ἀκροτάτοιο φάους μεγάλοι θεράποντες,
 τόσσον πρωτοτύποιο καλοῦ πέλας, ὅσασίον περ
 αἰθήρ ἡέλιου. Τὸ δὲ τρίτον ἡέρες ἡμεῖς.

Εἰς πάντ' ἄτροπός ἐστι Θεοῦ φύσις· εἰς κακίην δὲ
 δύστροπος ἀγγελική, καὶ τὸ τρίτον εὐτροπος ἡμεῖς,

55 ὅσσον τῆλε Θεοῦ, τόσον κακίης πελάοντες.

Τοῦνεκεν ὁ πρώτιστος Ἐωσφόρος ὑψὸς ἀερεθῆς
 (ἧ γὰρ δὴ μεγάλοιο Θεοῦ βασιληίδα τιμὴν
 ἤλεπετο, κῦδος ἔχων περιώσιον), ὤλεσεν αἶγλην,
 καὶ πέσεν ἐνθάδ' ἄτιμος, ὄλον σκότος ἀντὶ Θεοῦ·

60 καὶ κοῦφός περ ἐὼν χθαμαλήν ἐπὶ γαῖαν ὄλισθεν,
 ἔνθεν ἀπεχθαίρει πινυτόφρονας, οὐρανής δὲ
 εἴργει πάντας ὁδοῖο, χολούμενος ἦν διὰ λώβην.

Οὐδ' ἐθέλει θεότητος, ὅθεν πέσεν, ἄσσον ἰκέσθαι
 πλάσμα Θεοῦ· ξυνήν γὰρ ἔχειν ἐπόθησε βροτοῖσιν

65 ἀμπλακίην σκοτίην τε· τῷ ἔκβαλεν ἐκ παραδείσου,
 κύδεος ἱμείροντας ὁ βάσκανος ἰσοθέιο.

Ὡς ἄρ' ὄγ' οὐρανής ἐξ ἄντυγος ἤλθεν ἀερεθῆς·
 ἀλλ' οὐ μόνος ὄλισθεν, ἐπεὶ δέ μιν ὤλεσεν ὕβρις,
 κάππεσε σὺν πλεόνεσσιν, ὄσους κακίην ἐδίδαξεν

70 (ὡς στρατὸν ἐκ Βασιλῆος ἀπορόρήξας τις ἀλιτροῦς),
 βασκανίη τε χοροῖο θεόφρονος ὑψιμέδοντος,
 καὶ πλεόνεσσι κακοῖσιν ἔχων πόθον ἐμβασιλεύειν.

Ἴνθεν ἄρ' ἐβλάστησαν ἐπιχθόνιοι κακότητες,

1. Δὲν ὑπάρχει κάτι ἀνώτερο ἀπὸ τὴν θεότητα, ὥστε αὐτὴ νὰ τείνη
 νὰ μεταβληθῆ σ' αὐτό.

2. Παράλληλες σειρὲς α) ἀγαθὸν (Θεός), ἄγγελοι, ἄνθρωποι
 β) ἡλίος, αἰθήρ, ἀήρ.

Πρῶτα, εἶναι πάντα ἀνάλλαξη τοῦ Θεοῦ μας ἡ ἀγνή φύση, ἀπ' τὸ ἓνα οὐδέποτε πολλά. Τί ἀπ' τὸ Θεὸ πιο πάνω, σ' αὐτὸ νὰ κλίνη¹; Τὸ πιο ἐκεῖ, ξεμάκραιμα ἀπὸ τὰ ὄντα. Οἱ δουλευτὲς τοῦ ἄκρου φωτὸς ἔπειτα ἰδοῦ, οἱ μεγάλοι κι εἶναι στὸ πρότυπο ἀγαθὸ τόσο κοντὰ ὅσο εἶναι στὸν ἥλιο ὁ αἰθέρας. Στὴ σειρά τρίτοι κι ἡμεῖς σὰν ἀέρας².

Τοῦ Θεοῦ εἶν' ἡ φύση ἀνάλλαξη σ' ὄλα καὶ τῶν ἀγγέλων πέφτει μὲ κόπο στὸ κακὸ, πρόθυμοι ἡμεῖς ὀρμουῦμε ὅσο πιο πέρα ἀπὸ τὸ Θεὸ τόσο ἡ κακία σιμὰ μας. Κι ὁ πρῶτος ἔτσι αὐγερινὸς³ σκαλώνοντας τ' ἀψήλου (τὴ δόξα τὴ βασιλικὴ τοῦ τρανοῦ προσδοκῶντας τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ δόξα ὀλόλαμπρη) τὴ λάμψη του ὄλη χάνει κι ἄτιμος ἔπεσε ἐκεῖδὰ, Θεὸς ὄχι, ὄλος σκοτάδι, κι ἂν κι ἀλαφρὸς, στὴ χαμηλὴ τὴ γῆ γλιστράει ὡστὸσο κι ἐδῶ τοὺς φρόνιμους μισεῖ καὶ σ' ὄλους φέρνει ἐμπόδια πού εἶναι στὸ δρόμο τ' οὐρανοῦ, γιὰ ὄ,τι ἔπαθε λυσσών-
τας

κι οὔτε κοντὰ στὴ θεότητα τοῦ Θεοῦ τὸ πλάσμα ἀφήνει νάρθη σὰν ἔπεσ' ἀπ' αὐτὴ· νὰ μοιραστῇ γυρεύει τ' ὀλέθριο λάθος του μ' ἡμᾶς κι ἀπ' τὴν Ἐδὲμ μᾶς βγάζει ὁ φθονερὸς πού ἰσόθεη ποθοῦσαμε λαμπρότη. Καὶ νὰ, ἀπ' τὸ θόλο τ' οὐρανοῦ φτάνει ὡς ἀλαζονεύτη. Μόνος δὲν κατρακύλησε μὰ σὰν ἡ περηφάνεια τὸν γκρέμισε σέρνει πολλοὺς στὴν τέχνη μαθητὲς του (καθὼς στρατὸ ἀπὸ βασιλιά πού στρατηγὸς του κλέβει) φθονώντας τ' ἀψηλόθρονου τὴ θεῖα ἀκολουθία ποθώντας νᾶναι βασιλιάς σὲ πλῆθος ἀλιτήριους. Κι ἔτσι ἀπὸ τότε βλάστησαν τῆς γῆς οἱ κακοσύνες,

3. Ἐωσφόρος εἶναι ὁ Αὐγερινός, ὁ φωτεινός (Ἔως - αὐγή - φῶς).

δαίμονες ἀνδροφόνοιο κακοῦ βασιλῆος ὀπηδοί,
 75 ἀδρανέα, σκιδόντα, δυσαντέα φάσματα νυκτός,
 φεῦσταί θ', ὕβρισταί τε, διδάσκαλοι ἀμπλακιάων,
 πλάγκται, ζωροπόται, φιλομειδέες, ἐγρεσίκωμοι,
 χρησμολόγοι, λοξοί, φιλοδήριες, αἱματόεντες,
 ταρτάρειοι, μυχόεντες, ἀναιδέες, ἀρχιγόητες,
 80 ἐρχόμενοι καλέουσιν, ἐπεχθαίρουσι δ' ἄγοντες·
 νύξ, φάος, ὡς κεν ἔλωσιν, ἢ ἀμφαδόν, ἢ λοχόωντες.

Τοίη μὲν κείνων στρατιή, τοίος δὲ καὶ ἀρχός,
 Χριστὸς δ' οὔτε μιν ἔσχεν αἰστώσας ἰότητι.

Ἦ καὶ κόσμον ἔτευξεν ὄλον· καὶ τόνδ' ἂν ὄλεσσειν,
 85 αἰψ' ἐθέλων (χαλεπή δὲ Θεοῦ κοτέοντος ἄλυσις),
 οὐδὲ μὲν οὐδ' ἀνέηκεν ἐλεύθερον ἐχθρὸν ἐμεῖο,
 ἀλλὰ μέσον μεθέηκεν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε,
 δῶκε δ' ἐπ' ἀλλήλοισι κακὸν μῦθον, ὡς ὁ μὲν αἰνὸν
 αἴσχος ἔχη, καὶ τῆδε, χερειονί περ πολεμίζων,

90 οἱ δ' ἀρετῆ μογέοντες ἐὼν κλέος αἰὲν ἔχωσιν,
 ὡς χρυσός, χοάνοισι καθαιρόμενοι βιότιοι,
 ἢ τάχα κεν μετέπειτα δίκας τίσειεν ἀτειρήs,
 ὕλης δ' ἀπτομένηs, ὅτε ἔμπυρός ἐστιν ἄμειψιs,
 πολλὰ πάροιθεν ἐοῖσιν ἐνὶ δρηστῆρσι δαμασθεῖs

95 τειρομένοιs· τὸ γάρ ἐστι κακοῦ γεννήτορι τίσιs.
 Ταῦτα μὲν ἀγγελικῆs αἴγλης πέρι Πνεῦμ' ἐδίδαξε
 πρώτης θ', ὕστατης τε. Μέτρον δὲ τε κἀνθάδ' ἀνεῦρε,
 μέτρον δ' αὖ Θεός ἐστιν. Ὅσον πελάει τις ἀνακτι,
 τοσσάτιον φάος ἐστίν, ὅσον φάος, εὗχος ὁμοῖον.

1. Ὁ σχολιαστήs ἐκ μυχαιτάτων ἀναδύντες ξδου. Οἱ στίχοι 75 - 79 ὅπου ἔχουν μαζευθῆ ὅλα τὰ κακὰ τῆs γῆs, ὀδηγοῦν καὶ τὸ μεταφραστῆ σὲ ἀμηχανία.

δαιμόνοι, σύντροφοι κακοῦ κι ἀνθρωποκτόνου ρήγα, νύχτας φαντάσματα ἄνεργα, κακοσυνάντητοι ἴσκιος ψευτιά γεμάτοι, ξιππασμό, τῆς ἁμαρτίας δασκάλοι, σωσματοπότες, πλανεροί, χαχανιστές, γλεντζέδες, χρησιμοπροφήτες, δολεροί, ὅπου αἶμα κι ὅπου ἀμάχη ταρταροαβυσσογέννητοι¹, χωρὶς ντροπή, ἀρχιμάγοι. Ἔρχονται καὶ μᾶς προσκαλοῦν, μισοῦν ὅσους ἀρπάζουν. Νύχτα καὶ μέρα σ' ἀρπαγή μὲ πόλεμο ἢ μ' ἐνέδρα². Τέτοιο τὸ στράτευμα ἐκείνων κι αὐτὸς ὁ στρατηγός τους. Μὰ δὲν τὸν ἄρπαξε ὁ Χριστὸς στὸ χάος νὰ τὸν σκορπίση. Ὅπως τὸν κόσμον ἔφτιαξε κι ἐκείνον θάχε σβῆσει, εὐθύς πού θάθελε· καὶ Θεὸ δύσκολο νὰ ξεφύγης σὰν ὀργισθῆ. Κι οὐτ' ἄφησε λεύτερο τὸν ἐχθρὸ μου, μ' ἀνάμεσα στοὺς ἀγαθοὺς καὶ στοὺς κακοὺς τὸν ρίχνει καὶ μεταξὺ τους πόλεμο σκληρὸ τοὺς βάζει· ἐκείνος νᾶχη ντροπή πού μάχεται μὲ πιὸ κατώτερό του, μὰ ὅσοι μοχθοῦν στὴν ἀρετὴ νᾶχουν αἰώνια δόξα, καθὼς χρυσάφι λαγαροὶ στῆς ζωῆς τὸ χωνευτήρι Μ' αὐτὸς αἰώνια κι ἔπειτα τὴν πληρωμὴ θὰ λάβει, σὰν ἡ ὕλη ἀνάψη κι ἡ ἀμοιβὴ μὲ τὴ φωτιὰ θὰ γίνη, ἀφοῦ σκληρὰ κι οἱ σκλάβοι του τὸν βασανίσουν πρῶτα πονώντας κι οἱ ἴδιοι. Ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀρχέκακου εἶναι τούτη.

Τὸ Πνεῦμα γιὰ τὴ λάμψη αὐτὰ μοῦμαθε τῶν ἀγγέλων. Πρώτη κι ὀλόστερνη³ κι ἐδῶ βρῆκε τὸ μέτρο πάλι. κι εἶναι τὸ μέτρο δὰ ὁ Θεός. Κι ὅσο τὸ Θεὸ κανένας σιμώνει λούζεται στὸ φῶς κι εἶναι ἄλλη τόση ἢ δόξα.

2. Προσπαθοῦν νὰ μᾶς συλλάβουν μὲ κάθε τρόπο· εἴτε μὲ φανερὴ ἐπίθεση εἴτε μὲ ὑπουλι ἐνέδρα.

3. Πρώτη λάμψη οἱ ἀγαθοὶ ἄγγελοι, ἔσχατη οἱ κακοί.

8. ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

Ψυχὴ δ' ἐστὶν ἄημα Θεοῦ, καὶ μίξιν ἀνέτλη
οὐρανίη χθονίω, φάος σπήλυγγι καλυφθέν,
ἀλλ' ἔμπης θείη τε καὶ ἄφθιτος. Οὐ γὰρ ἔοικεν
εἰκόνα τὴν μεγάλω Θεοῦ λύεσθαι ἀκόσμως,
5 ἐρπυστήρσιν ὁμοῖα βοτοῖσί τε ἀφραδέεσσιν,
εἰ καὶ μιν θνητὴν γε βιήσατο θεῖναι ἀμαρτάς.
Οὐτε πυρὸς μαλεροῖο πέλει φύσις· οὐ γὰρ ἔοικὸς
δάπτον δαπτομένοιο πέλειν κέαρ· οὐτ' ἀποπνευστοῦ
ἤερος, ἢ πνευστοῖο, καὶ οὐ ποτε ἰσταμένοιο
10 οὐδὲ μὲν αἱματόεσσα χύσις διὰ σὰρκα θέουσα·
ἀλλ' οὐδ' ἁρμονίη τῶν σώματος εἰς ἓν ἰόντω·
Οὐ γὰρ ἦν σαρκῶν τε καὶ εἶδος ἀθανάτοιο
ἔστι φύσις. Τί δὲ πλεῖον ἀρειότεροισι κακίστων,
οὔς κράσις ἢ κακοὺς τεκτῆνατο ἢ φερίστους;
15 Πῶς δ' οὐ καὶ ἀλόγοισι λόγου φύσις; Ἐρμονίη γὰρ
ἢ σαρκῶν βροτέων τε καὶ εἶδος ἔστ' ἀλόγοισιν,

1. Ἡ καρδιά εἶναι ἔδρα συναισθημάτων, γιὰ τοῦτο ταυτίζεται μετὴν ψυχῆ.

2. Τέσσαρες ἐκδοχῆς καὶ ἀπόψεις γιὰ τὴν ψυχὴν· ὅτι εἶναι φωτιά, ἀέρας, εἶμα, ἢ ἁρμονία ὄλων τῶν στοιχείων τοῦ σώματος.

8. ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ

Είναι ἡ ψυχὴ μου πνοὴ τοῦ Θεοῦ κι ἐδέχτη σύντροφό της - οὐράνια αὐτὴ - τὸ γήινο φῶς μὲς στὴ σπηλιὰ κρυμμένο ἀλλὰ θεϊκὴ κι ἀθάνατη. Σωστό δὲ μοιάζει νά'ναι ἄπρεπα τοῦ μεγάλου Θεοῦ νὰ φθεῖρουν τὴν εἰκόνα ὅμοια τὰ φίδια τὰ συρτά κι οἱ ἄνθρωποι οἱ δίχως σκέψη κι ὅς πάσχισε τ' ἀμάρτημα θνητὴ νὰ τήνε κάμη· Οὔτε φωτιὰ εἶναι ὀρμητικὴ· καθόλου δὲν ταιριάζει καρδιὰ ¹ ποὺ καταλυεῖ σ' αὐτὸ ποὺ καταλυέται. Κι οὔτε πάλι εἶναι ἀγέρας ποὺ ἄπαυτα τραβάει και διώχνει ἡ ἀνάσα.

Οὔτε κι αἱμάτινη ροὴ τὴ σάρκα μας νὰ τρέχει· Οὔτε ἄρμονία² ἀπ' τὰ στοιχεῖα σμιγμένα τοῦ κορμιοῦ μας. Ἡ φύση ἄλλη τῆς σάρκας μας ἀπὸ τ' ἀθάνατο εἶδος ἀλλιῶς τί θάχαν οἱ καλοὶ πλιότερο ἀπ' τοὺς κακούργους, ποὺ εἴτε κακοὺς εἴτε ἄριστους τοὺς μαστορεύει ἡ σμίξις ³; Καὶ πῶς δὲ θά 'χαν λογικὴ φύση καὶ τ' ἄλογα, ὅταν ἔχουν κι αὐτὰ ἄρμονία μορφῆς μὲ τὴ θνητὴ τους σάρκα;

3. Ἡ κράση, ἡ ἀνάμιξις τῶν χυμῶν (αἵματος, φλέγματος, χολῆς).

εὐκραέες δ' ἄρα πάντες ἀρείονες, ὡς ὄγε μῦθος.

Κεῖνοι μὲν δὴ τοῖα· τὸ δ' αἴτιον, ὃν ἀπεόντων
 ψυχὴ σῶμα λέλοιπε, κέαρ τάδε μυθήσαντο.

20 Φορβὴ δ' οὐ ποτὲ σοι κέαρ ἔπλετο, ἧς δίχα θνητὸν
 ζῶειν πάμπαν ἀπιστον, ἐπεὶ σθένος ἐστὶν ἐδητὸς.

Οἶδα δὲ καὶ λόγον ἄλλον, ὃν οὐ ποτε δέξομ' ἔγωγε,
 οὐδὲ γὰρ ἂν ξυνή τις καὶ πᾶσι μεριστὴ

ψυχῇ, πλαζομένη τε δι' ἡέρος. Ὡδ' ἂν ὁμοίη

25 πᾶσι πέλοι πνευστὴ τε καὶ ἔκπνοος· ἐν δ' ἄρα πᾶσι,
 πάντες, ὅσοι ζῶουσι μεταπνεύοντες, ἔκειντο,

εἰ δὲ καὶ ἡέρος ἐστὶ χυτὴ φύσις ἄλλοτ' ἐν ἄλλοις.

Εἰ δὲ μένει, τί μὲν ἔσχε, τί δ' ἐν σπλάγχνοισι τεκούσης
 Ζωὸν ἔτ', εἰ κείνη με προέσπασεν ἐκτὸς ἐόντα;

30 Εἰ δὲ πλειοτέρων τεκέων σὺ γε μητέρα θείης,
 ψυχαῖς δαπτομένησιν ἔτι πλεόνεσσι γέρερας.

Οὐ πινυτῶν ὅδε μῦθος, ἐτώσια παίγνια βίβλων,
 οἷ καὶ σώματα πολλὰ βίοις προτέροισιν ὅμοια

ἐσθλοῖς ἢ δὲ κακοῖς, ψυχῇ δόσαν αἰὲν ἀμείβειν,

35 ἢ τιμὴν ἀρετῆς, ἢ ἀμπλακίης τινὰ ποιμήν·

εἴμασιν ὡς τινα φῶτα κατενδύοντες ἀκόσμως,

ἢ μετεκδύοντες, ἐτώσια μοχθίζοντες,

Ἰξίονος κύκλοισιν ἀλιτροτάτω φέροντες,

θῆρα, φυτὸν, βροτὸν, ὄρνιν, ὄφιν, κύνα, ἰχθὺν ἔτευξαν.

40 Πολλάκι καὶ δις ἕκαστον, ἐπῆν τὸ δὲ κύκλος ἀνώγη.

Μέχρι τίνος; Θηρὸς δὲ σοφοῦ λόγον οὐποτ' ὄπωπα,

1. Ὅσοι ἔχουν καλὴ κράση τῶν χυμῶν, θά εἶναι οἱ ἀριστοί.

2. Ὁ δρόμος τῆς ἀναπνοῆς εἶναι διπλός, εἰσπνοή καὶ ἐκπνοή.

3. Ἄν ἔχω λάβει τὴν ψυχὴν πρὶν εἰσελθῶ στὸ σῶμα τῆς μητέρας
 τί στοιχεῖο ζωῆς ἀπομένει νὰ λάβω μέσα στὰ σπλάγχνα τῆς;

4. Ἀναφέρεται στὴν πυθαγόρειο ἀποψη περὶ μετεμψυχώσεως. Ὁ
 ἄνθρωπος μετεμψυχώνεται σὲ διάφορα σώματα μέχρις ὅτου ἐπιτύχη τὴν
 τελειότητα.

Ὅλοι οἱ καλόσμιχοι ¹ λοιπόν ἄριστοι, λείπει ὁ λόγος.
 Τέτοια εἶν' ἡ γνώμη τους γιατί καρδιά παραμυθέψαν
 αὐτὰ πού ἄν λείψουν ἄφησε τὸ σῶμα κι ἡ ψυχὴ μας.
 Ποτὲ δὲ σοῦγινε καρδιά ἡ τροφή πού δὲ θὰ ζήση
 ὅποιος θνητὸς τῆ στερηθῆ, δύναμη αὐτὴ χαρίζει.
 Μὰ ἐγὼ ποτὲ δὲ θὰ δεχτῶ καί τ' ἄλλο πού γνωρίζω.
 Δὲν ἔχω ἐγὼ ψυχὴ κοινὴ, κομματιασμένη σ' ὅλους
 μέσ στὸν ἀγέρα πού πετᾶ. Κοινὸς θεὸς νὰ ἔταν τότε
 δρόμος τῆς ἀναπνοῆς διπλὸς ² καὶ θᾶταν ὅλοι σ' ὅλους
 μέσα βαλμένοι αὐτοὶ πού ζοῦν μὲ τὴν ἀνασαιμιὰ τους,
 ἀφοῦ κι ὁ ἀγέρας χύνεται κάθε στιγμή καὶ σ' ἄλλους.
 Μ' ἄν στέκη, πῶς μὲ κράτησαν τὰ μητρικά τὰ σπλάχνα;
 σ' αὐτὰ τί ἀκόμα ζωντανό, σάν μ' ἔχη ἔξω πετύχει ³;
 Κι ἄν τῆ σκεφτῆς περσότερων παιδιῶν ἐσὺ μητέρα,
 μὲ πιὸ πολλές τὴν ἀνυμνεῖς ψυχὲς πού καταλυοῦνται.
 Λόγος δὲν εἶναι αὐτὸς σοφῶν, μάταια βιβλίων παιχνί-
 δια,
 νὰ δώσουν σώματα πολλὰ, σὲ περασμένους χρόνους
 σὲ καλοὺς ὅμοια καὶ κακοὺς πάντα ἡ ψυχὴ ν' ἀλλάζη ⁴
 γιὰ πληρωμὴ μιᾶς ἀρετῆς ἢ τιμωρία σὲ λάθος,
 ἀφοῦ σάν ἄνδρα μὲ στολὲς ντύνουν καὶ ξαναντύνουν
 ἀταίριαστες πασχίζοντας μόχτο χαμένο πάντα.
 Πάνω στοῦ Ἰξίονα τὸν τροχό ⁵ δεμένο τόνε δείχνουν
 θηρίο, φυτό, θνητό, πουλί, φίδι, σκυλί καὶ ψάρι,
 συχνὰ τό κάθε δυὸ φορές σάν τὸ προστάζη ὁ κύκλος.
 Κι ὡς πότε; Μὰ θηρίου σοφοῦ λόγο δὲν ἔχω ἀκούσει

5. Ἡ παρομοίωση μὲ τὸ μυθολογικὸ Ἰξίονα, πού βασάνιζαν ἐπά-
 νω στὸν τροχό, τοῦ ἀνθρώπου πού ἔχει ἐμπλακῆ στὸν κύκλον συνεχῶν
 μετενσαρκώσεων ἀποτελεῖ τραγικὴν ἀντίκρουση τῆς θεωρίας πού εἶναι ἀν-
 τίθετη πρὸς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ.

- οὐδὲ θάμνον λαλέουσαν. Ἄει λακέρυζα κορώνη·
αἰεὶ δ' ἰχθὺς ἀναυδος ὑγρὴν διανήχεται ἄλμυρ.
Εἰ δὲ καὶ ὑστατὴ ψυχῆς τίσις, ὡς ἐνέπουσι
- 45 κείνοι, τῶν ὀδ' ἐλεγμὸς ἐτώσιος. Εἰ μὲν ἀσάρκον,
θαῦμ' μέγ'. Εἰ δ' ἅμα σαρκί, τίς' ἐκ πλεόνων πυρὶ δώσεις
Καὶ τότε θαῦμα μέγιστον, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἔδησας
σώμασι, καὶ πλεόνων μὲ δαίμονα θήκατο δεσμός,
πῶς τότε μῦνον ἄλυξεν ἐμὴν φρένα, τίς με πάροιθεν
- 50 εἶχε δορῆ; τίς ἔπειτα; πόσοις θάνον; οὐ γὰρ ἐπλοῦτε
ψυχαῖς, ὡς θυλάκοισι, δέτης ἐμός. Ἡ ἄρα μακρῆς
καὶ τόδ' ἄλης, λήθην με παθεῖν προτέρης βιότητος.
Ἡμέτερον δ' αἰτοῖς ψυχῆς πέρι μῦθον ἄριστον.
Ἔνθεν ἐλών, τέρψιν δὲ μικρὴν ἀναμίξομεν οἴμη.
- 55 Ἦν ποτε ἦν ὅτε κόσμον ἐπήξατο νοῦ Λόγος αἰπύς,
ἐσπόμενος μέγαλοιο νόφ Πατρός, οὐ πρὶν ἐόντα.
Εἶπεν ὀδ', ἐκτετέλεστο ὄσον θέλεν. Ὡς δὲ τὰ πάντα
κόσμος ἦν, γαίη τε καὶ οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα,
δίξετο καὶ σοφίης ἐπίστορα μητρὸς ἁπάντων,
- 60 καὶ χθονίων βασιλῆα θεοῦδέα, καὶ τόδ' εἶπεν·
«ἦδη μὲν καθαρὸι καὶ ἀείζωοι θεράποντες
οὐρανὸν εὐρὸν ἔχουσιν ἄγνοὶ νόες, ἄγγελοι ἐσθλοί,
ὑμνοπόλοι μέλποντες ἐμὸν κλέος οὔποτε λῆγον·
γαῖα δ' ἔτι ζώουσιν ἀγάλλεται ἀφραδέεσσι.
- 65 Ξυρὸν δ' ἀμφοτέρωθεν ἐμοὶ γένος εὐδαε πῆξαι
θνητῶν τ' ἀθανάτων τε νοήμονα φῶτα μεσηγύ.
Τερπόμενόν τ' ἔργοισιν ἐμοῖς, καὶ ἐχέφρονα μύστην
οὐρανίων, γαίης τε μέγα κράτος, ἄγγελον ἄλλον
ἐκ χθονός, ὑμνητῆρα ἐμῶν μενέων τε, νόου τε».
- 70 Ὡς ἄρ' ἔφη, καὶ μοῖραν ἐλών νεοπηγέος αἴης,
χειρέσιν ἀθανάτησιν ἐμὴν ἐστήσατο μορφήν,
τῇ δ' ἄρ' ἔης ζωῆς μοιρήσατο. Ἐν γὰρ ἔηκε

οὔτε καὶ θάμνο νὰ μιᾶ, πολυλογοεῖ ἢ κουρούνα·
 βουβὰ τὸ ψάρι κολυμπᾶ μὲς σ' ἄλμυρὰ πελάγη.
 Κι ἂν εἶναι πληρωμὴ ψυχῆς στερνὴ ὅπως λένε ἐκεῖνοι,
 τοῦ χαμοῦ ἀλήθεια ὁ λόγος τους. Μεγάλο θάμα, ἂν εἶναι
 ἄσαρκη. Μ' ἂν μὲ σῶμα, ποιὸ στή φλόγα ἀπ' ὄλα ρίχ-
 νεις;

Τὸ θάμα τότε τὸ τρανό· μὲ σώματα ἀφοῦ τόσα
 τὴν ἔδεσες καὶ μοῦμαθε τόσα ὁ δεσμὸς κι ἐμένα.
 πῶς τοῦτο μόνο ξέφυγε τῆ γνώση μου, ποιὸ πρῶτα
 δέρμα φοροῦσα; ποιὸ ὕστερα; νεκρὸς μὲ πόσα; πλούσιος
 σὲ σώματά μου ὁ συνδετὴς μὰ στὶς ψυχὲς δὲν ἦταν,
 γιὰ ἢ λήθη πλάνηση μακριὰ τῆς πρωτινῆς ζωῆς μου;

Τὸν πιὸ καλὸ γιὰ τὴν ψυχὴ ἄκουε δικὸ μου λόγο,
 ποῦθε τὴν πῆρα καὶ σ' αὐτὸν ἄς βάλω ὀλίγη χάρη.
 Παλιὰ τὸν κόσμο ἐστέριωσε τοῦ νοῦ ὁ αἰθέριος Λόγος,
 πιστὸς στὸ μέγα Πατρικὸ σχέδιο. Δὲν ἦταν πάντα,
 πρόσταξε κι ὅ,τι θέλησεν ἐπλάσθη. Κι ὡς τὰ πάντα
 στεριά, οὐρανὸς καὶ θάλασσα τὸ μέγα ἐφτιάξαν κόσμο
 καὶ στῆς σοφίας τὸ δάσκαλο μιλάει μητέρα, ὄλων
 καὶ τῶν θνητῶν θεόμοιαστο ρήγα κι ἔτσι τοῦ λέγει·
 «Καὶ τώρα τὸν πλατὺ οὐρανὸ πνεύματα ἀγνὰ κατέχουν
 τώρα ὑπηρέτες καθαροί, πάγκαλοι ἀγγέλοι, αἰώνιοι
 ψάλτες μου ποὺ δοξολογοῦν τὴν ἄσωστή μου δόξα.
 Μὰ ἢ γῆ μονάχα χαίρεται μ' ἔμψυχα δίχως γνώση.
 Γενιά μου ἄρέσει ἀπὸ τὰ δυὸ κοινὴ νὰ συνταιριάσω,
 στ' ἀθάνατο καὶ τὸ θνητὸ πλάσμα μὲ γνώση, μέσο,
 μὲ τὰ ἔργα μου νὰ χαίρεται, φρόνιμο τῶν οὐράνιων
 μύστη καὶ μέγα δυνατὸ τῆς γῆς, ἄγγελον ἄλλο
 ἀπὸ πηλό, τῆς δύναμης καὶ τῆς σοφίας μου ψάλτη».
 Ἔτσι εἶπε καὶ χωρίζοντας νιόπηχτης γῆς κομματί
 ἐπλάσε μὲ τ' ἀθάνατα χέρια του τῆ μορφὴ μου,
 μοῖρα τῆς ζωῆς του τῆς φυσάει μὲ τὸ θεϊκὸ του πνεῦμα,

Πνεῦμα, τὸ δὴ θεότητος ἀειδέος ἐστὶν ἀποδρόωξ.

Ἐκ δὲ χοῶς πνοιῆς τε πάγην βροτός, ἀθανάτοιο

75 εἰκῶν· ἧ γὰρ ἄνασσα νόου φύσις ἀμφοτέροισι.

Τοῦνεκα καὶ βίοτοιο τὸν μὲν στέργω διὰ γαῖαν,

τοῦ δ' ἔρον ἐν στήθεσσι ἔχω θείαν διὰ μοῖραν.

Ἦδε μὲν ἀρχεγόνοιο βροτοῦ δέσις. Αὐτὰρ ἔπειτα
σῶμα μὲν ἐκ σαρκῶν, ψυχὴ δ' ἐπιμίσγεται ἄϊστως,

80 ἔκτοθεν εἰσπίπτουσα πλάσει χοῶς. Οἶδεν δ' μίξας

πῶς πρῶτόν τ' ἔπνευσε, καὶ εἰκόνα δήσατο γαίῃ

εἰ μὴ τόνδε λόγον τις, ἐμοῖς ἐπέεσσιν ἀρήγων,

θήσει θαρσαλέως τε, καὶ ἐσπόμενος πλεόνεσσιν·

ὧς καὶ σῶμα τὸ πρῶτοιο ἀπὸ χθονὸς ἄμμι κερασθέν,

85 ὕστερον ἀνδρομέη φύσις ἔπλετο, οὐδ' ἀπολήγει

ἄλλοτε ἄλλον ἔχουσα βροτὸν πλαστῆς ἀπὸ ῥίζης·

καὶ ψυχὴ πνευσθεῖσα Θεοῦ πάρα, κεῖθεν ἔπειτα

ἀνδρομέοισι τύποισι συνέρχεται ἀρτιγένεθλος,

σπέρματος ἐκ πρώτοιο μεριζομένη πλεόνεσσι,

90 θνητοῖς ἐν μελέεσσιν αἰεὶ μένον εἶδος ἔχουσα.

Τοῦνεκεν ἠγεσίην νοερὴν λάχεν. Ὡς δ' ἐνὶ τυτθοῖς

Πνεῦμα μέγα στεινόν τε καὶ ἔκτροπον ἴαχεν ἀλοῖς,

καὶ μάλα ἴδριος ἀνδρός, ἐπὴν δ' εἰς χεῖρας ἴκωνται

εὐρύποροι, τήμόσδε τελειότερην χέον ἠχήν,

95 ὧς ἦγ' ἀδρανέεσσιν ἐν ἄρεσιν ἀδρανέουσα,

πηγνυμένοις συνέλαμψε, νόον δέ τε πάντ' ἀνέφηρην.

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῦξεν ἐόν βροτὸν ἄφθιτος Υἱός,

ὄφρα κε κῶδος ἔχῃσι νέον, καὶ γαῖαν ἀμείψας

ἡμασιν ὕστατίοισι Θεῷ Θεὸς ἔνθεν ὀδεύσῃ.

100 Οὐτε μιν οὐτ' ἀνέηκεν ἐλεύθερον, οὐτε τι πάμπαν

δήσατο· θεῖς δὲ νόμον τε φύσει, καὶ ἐσθλὰ χαράξας

1. *Οχι νὰ σχολιάσω, ἀπλῶς θέλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴ

κλώνον ἀπὸ τὴν ἄμορφη ποὺ ξεπετάχθη θεότη.
 Θνητὸς ἀπὸ πηλὸ καὶ πνοὴ πλάστηκε κι εἶμαι εἰκόνα
 τοῦ ἀθάνατου· βασίλισσα εἶν' ἡ νόηση καὶ στὰ δύο,
 γιὰ τοῦτο καὶ γιὰ τὸν πηλὸ τὴ μιὰ ζωὴ ὑπομένω
 μὰ καὶ τὴν ἄλλη λαχταρῶ γιὰ τὴν πνοὴ τὴ θεία.
 Αὐτὸ τοῦ ἀρχέγονου θνητοῦ τὸ δέσιμο. Κατόπι
 ἀπὸ τὴ σάρκα γίνεται τὸ σῶμα κι ἀγνοοῦμε
 πῶς ἡ ψυχὴ μὲς στὸν πηλὸ πηδάει ἀπ' ἔξω. Ὁ Πλάστης
 ξέρει πῶς πρωτοφύσηξε κι ἔδεσε τὴν εἰκόνα
 μὲ τὸν πηλό· ξέρει κι αὐτὸς ποὺ θέ νὰ πῆ μὲ θάρρος
 τὸ λόγο ἐτοῦτο σύμμαχος στὰ λόγια τὰ δικά μου.
 «Τὸ σῶμα ποὺ ἀπὸ τὸν πηλὸ γιὰ μένα πρωτοβγήκε,
 ὕστερα γίνηκε ροὴ τοῦ ἀνδρὸς ποὺ δὲν τελειώνει
 νὰ δίνη ἀπ' τὴν κτιστὴν ἀρχὴ πάντα καὶ νέους ἀνθρώπους.
 Μὰ καὶ ἡ ψυχὴ, ἡ πνοὴ τοῦ Θεοῦ, ἀδιάκοπα ἀπὸ τότε
 στ' ἀνθρώπινα τὰ σχήματα νιογέννητη προβαίνει
 ἀπὸ τὸ πρῶτο φύσημα μερίδια στοὺς ἀνθρώπους·
 μένει σὲ σώματα θνητὰ μ' αἰώνια τὴ μορφὴ της.
 Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀρχηγία τοῦ νοῦ δική της. Κι ὅπως μέγα
 φύσημα σὲ στενὸν αὐλὸ παράφωνα στριγγιάζει
 κι ἄς παίζῃ μουσικὸς σοφός, μὰ ὅταν στὸ χέρι πιᾶση
 σωστὸν αὐλὸ, ξεχύνεται λάλημα ἀρμονισμένο,
 ἔτσι κι αὐτὴ σὰ ν' ἀτονῇ σὲ μέλη ἀρρωστημένα,
 λάμπει σ' ὅσα στεριώνονται καὶ δείχνει ὅλο τὸ νοῦ της¹.
 Κι ὅταν ὁ Γιὸς ὁ ἀθάνατος τὸν ἀνθρώπο εἶχε φτιάσει,
 καινούργια δόξα νᾶχη αὐτὸς κι ἀφήνοντας τὴ γῆ μας
 τίς στερνὲς μέρες ἀπὸ δῶ σὰν Θεὸς στὸ Θεὸ νὰ ὀδεύση,
 δὲν τὸν ἀφήκε λεύτερο κι οὔτε σφιχτὰ τὸν δένει.
 Τοῦ βάζει νόμο στὴν ψυχὴ καὶ στὴν καρδιά χαράζει

- ἐν κραδίῃ γυάλοισιν ἀειθαλέος παραδείσου
 θῆκῃ μιν ἀμφιτάλαντον, ὅπη ῥέψειε δοκεῖων,
 γυμνὸν ἄτερ κακίης τε καὶ εἶδος ἀμφιθέτιο.
- 105 Ζωὴ δ' οὐρανίη πέλεται παράδεισος ἕμοιγε.
 Τοῦ ῥά μιν ἐντὸς ἔθηκε λόγων δρηστήρα γεωργόν.
 Οἶον μου ἀπέεργε τελειότεροιο φυτοῖο,
 ἐσθλοῦ τ' ἤδὲ κακοῖο διάκρισιν ἐντὸς ἔχοντος
 τὴν τελῆν. Τελῆν γὰρ ἀεξομένοισιν ἀρείων,
- 110 ἀλλ' οὐκ ἀρχομένοισιν· ἐπεὶ τόσον ἐστὶ βαρεῖα,
 ὅσον νηπιάχοισι τελειότερη τις ἐδωδῆ
 ἀλλ' ἐπεὶ οὖν φθονεροῖο παλαίσμασιν ἀνδροφόνιοι,
 θηλυτέροιο λόγιοι παραιφασίησι πιθήσας,
 γεύσατο μὲν καρποῖο προώριος ἠδυβόροιο,
- 115 δερματίνοισι δὲ χιτῶνας ἐφέσσατο σάρκα βαρεῖαν
 νεκροφόρος (θανάτῳ γὰρ ἀμαρτάδα Χριστὸς ἔκορσεν),
 ἦλθε μὲν ἄλσεος ἐκτὸς ἐπὶ χθόνα τῆς γένος ἦεν,
 καὶ ζωὴν πολύμοχθον ἐδέξατο. Τῷ δ' ἄρ' ἔθηκε
 ζῆλον ἐὸν πυρόεντα φυτῷ κληῖδ' ἐριτίμῳ,
- 120 μὴ τις Ἀδάμ, ὁ πρόσθε, προώριος ἐντὸς ἵκηται,
 πρὶν πτόρθου γλυκεροῖο φυγεῖν δαπτρεῖαν ἐδωδῆν,
 καὶ ζωῆς πελάσειε φυτῷ κακός· ὡς δ' ὑπ' ἀήταις
 χειμερίοις παλίνορσος ἀλίπλος ἦλθεν ὀπίσσω,
 αὐθις δ' ἠὲ πνοιῆσιν ἐλαφροτέρησι πετάσας
- 125 ἰστίον, ἢ ἐρέτησι μόγῳ πλόον αὐθις ἄνυσσεν,
 ὡς ἡμεῖς μέγαλοιο Θεοῦ ἀπὸ τῆλε πεσόντες,
 ἔμπαλιν οὐκ ἀμογητὶ φίλον πλόον ἐκπερόωμεν.
 Τοίῳ πρωτογένιο νεόσπορος ἦλυθεν ἄτη
 δευλοῖσιν μερόπεσιν, ὅθεν στάχυς ἐβλάστησε.

1. Ἐβαλεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπο στὸν παράδεισο «εργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν δοθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν».

2. Μετὰ τὴν ἁμαρτία τὸ ἐλαφρὸ καὶ λεπτιῆς συστάσεως σῶμα τοῦ

κάθε καλό· στῆς θαλερῆς παράδεισος τὴν πύλη
 τὸν ρίχνει δῖβουλο ἐκειδὰ νὰ πάη τῆς ἀρεσιᾶς του,
 γυμνό ἀπὸ κάθε κάκητα καὶ διπλοταίριαστο εἶδος.
 Οὐράνια ζωὴ ὁ παράδεισος στὰ μάτια μου φαντάζει.
 Σ' αὐτὸν ἀφήνει τὸ γεωργὸ τοὺς ὀρισμοὺς νὰ πράχνη¹
 καὶ μόνο τὸν κρατᾷ μακριὰ ἀπὸ τὸ πιὸ τέλειο δέντρο,
 ποῦχε τὴ γνώση τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ τὴν τέλεια.
 Ἡ τέλεια γνώση ταιριαστὴ μόνο στοὺς μεστωμένους,
 ἀταίριαστη στοὺς ἀμεστους, πού ὁμοια κακὸ τοὺς κάνει·
 ὅπως τὸ στέρεο φαγητὸ στῆς ἀγκαλιᾶς τὰ βρέφη.
 Μὰ νά, πού στὰ τεχνάσματα τοῦ ἀνθρωποκτόνου πέφτει
 τοῦ φθονεροῦ καὶ συμβουλῆς ἀκούγοντας γυναικείες
 γεύεται τὸ γλυκόχυμο καρπὸ πρὶν ἔρθη ἡ ὥρα.
 Ροῦχα τότε δερμάτινα φορᾷ τὴ βαρειὰ σάρκα²
 καὶ τοῦ θανάτου γράφεται· ἔτσι ὁ Χριστὸς τὸ σφάλμα
 χτυπᾷ. Ἄπ' τὸν κῆπο τὸν πετᾷε στὸ χῶμα τοῦ πλα-
 σμοῦ του

στὴν πολυκόπιαστη ζωὴ καὶ τὸ πανώριο δέντρο
 μὲ τὸ κλαδὶ τοῦ πύρινου ζήλου του τ' ἀσφαλίζει,
 μήπως ὁ πρωτινὸς Ἀδὰμ πρὶν ἀπ' τὴν ὥρα φθάση,
 προτοῦ κλαδιοῦ γλυκοῦ καρπὸ θανάσιμο ἀποφύγη
 κι ἔρθη στὸ δέντρο τῆς ζωῆς κακός. Κι ὡς ἀπ' ἀνέμους
 χειμερινούς ὁ ναυτικὸς γυρίζει στὸ λιμάνι,
 μὰ ὡς ξεθυμάνει ὁ χαλασμός, ἀπλώνει τὰ πανιά του
 ἢ μὲ τὸ μόχθο τῶν κουπιῶν τελειώνει τὸ ταξίδι,
 ἔτσι κι ἔμεῖς σὰν πέσαμε μακριὰ ἀπ' τὸ Θεὸ τὸ μέγα
 στ' ἀγαπητὸ ταξίδι μας ριχνόμαστε μὲ μόχθο.
 Νιόσπαρτη τέτοια συμφορὰ στοὺς δόλιους πέφτει ἀν-
 θρώπους
 ἀπ' τὸν πρωτόπλαστο καὶ νά, φῦτρωσε ἐδῶ τὸ ἀστάχυ.

¹ Ἀδὰμ ἄλλαξε καὶ ἔλαβε τὴ σημερινή του μορφή μὲ τὴν πυκνὴ σάρκα, διδάσκει ὁ Γρηγόριος.

9. ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Δεῦρ' ἄγε καὶ δισσοῖο νόμον λόγον ἐξερέεινε.
ὅς τε παλαιότερος, καὶ ὅς νέος ἐξεφαάνθη,
πρῶτα μὲν Ἑβραίοισιν, ἐπεὶ Θεὸν ὑψιμέδοντα
πρῶτοι καὶ γνώσαντο, ἔπειτα δὲ πείρασιν αἴης.

5 Οὐ γὰρ μαρναμένοισι Θεὸς βροτὸν ἡγεμονεύει
δόγμασιν, ὡς τις ἄϊδρις ἐών, Λόγος ἴδρις ἀπάντων,
οὐδὲ παλιμβούλοισιν, ὃ καὶ θνητοῖσιν ὄνειδος.
Ἄλλ' ὄδ' ἐμὸς λόγος ἐστὶ Θεοῦ φιλέοντος ἀρωγῆς.
Λυσσῆεις ὅτε πρῶτον Ἀδὰμ βάλεν ἐκ παραδείσου,

10 κλέψας ἀνδροφόνιο φυτοῦ δηλήμονι καρπῷ
ὡς στρατὸν ἡγητῆρος ὀλωλότος αἴσχει τύπτων,
δίξετο καὶ τεκέεσσι κακὸν καὶ κῆρα φυτεῦσαι,
ῥήξας δ' οὐρανίῳ Θεοῦ κλεψίφρονι βουλήν,
τρέφατο ὅσσε βροτοῖο πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα,

15 κάλλεσι παμφανόωσι τεθηλότα, πρὸς τε θανόντων
μορφάς, ἃς ἐτύπωσε πόθος, καὶ μῦθος ἔτισε,

1. Τί χρειάζονται οἱ δύο νόμοι; Ὅχι βέβαια γιὰ ν' ἀλληλομαχοῦν καὶ νὰ ἀναιρῆ ἕδῳ καὶ ἐκεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Τὴν ἐξηγήση θὰ τῆ δώσῃ ὁ ποιητῆς

9. ΠΕΡΙ ΔΙΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Τώρα τὸ λόγο ρώτησε τοῦ δίδυμου τοῦ νόμου·
‘Ὁ ἓνας στὰ βάθη τοῦ καιροῦ, πῶς ἐδῶθε ὁ ἄλλος φωτίζει,
πρῶτα στοὺς Ἰουδαίους (γιατὶ πρῶτοι τὸ Θεὸ γνωρίσαν
ποὺ βασιλεύει ἀπὸ ψηλά) κι ἀπὲ στῆς γῆς τὶς ἄκρες.
Μὲ ἐναντία δόγματα ὁ Θεὸς δὲν κυβερνάει τὸν κόσμος,
ὅπως ἀμάθητος κανεῖς· τὰ πάντα ὁ Λόγος ξαίρει·
οὔτε καὶ μ’ ἄλλοπρόσαλλα ποὺ καὶ θνητοὺς ντροπιάζουν.
Νά, ὁ λόγος μου κι ἀποζητῶ τῆ βοήθεια ἀπὸ τὸ Θεό μου ¹.
’Απ’ τὸν Παράδεισο ὁ ἐχθρὸς μιά κι ἔδιωξε ἀπατώντας
μ’ ἀνθρωποκτόνου τὸν Ἀδὰμ δέντρου καρπὸ φαρμάκι
μὲς στὴν ντροπὴ τὸν ἔδερνε—στρατὸ χωρὶς μπροστάρη—
καὶ στὰ παιδιὰ του πάσχιζε τὸ θάνατο νὰ φέρη.
Μὲ ὑπουλη σκέψη τὸ θνητὸ χωρίζει ἀπ’ τὸν οὐράνιο
πρὸς τὸν ἀστρόφωτο οὐρανὸ τὰ μάτια στρέφοντάς του ²
λαμπρὸ μὲ κάλλη ὀλόφωτα καὶ σὲ νεκρῶν εἰκόνες
ποὺ ὁ πόθος κράτησε ζωηρὲς κι οἱ μῦθοι ἔχουν τιμήσει,

στὸ ποίημα καὶ ζητεῖ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

2. ‘Ὁ ποιητὴς δίνει ἐξήγηση τῆς ἀστρολατρείας καὶ ἡρωολατρείας.

- πιστὸς ἐν οὐ ξείνοισι κακοῖς, ψεύστης ἀνέλεγκτος,
αἰὲν ἐπερχομένοισιν ἀεξόμενος λυκάβασιν.
- Ἐβραίων ἱερῶν ὄλοον γένος, οὐχ ὑποφήταις
20 εἰκον ὄδυρομένοισι, λιταζομένοισιν, ἀνακτος
μῆνιν αἰεὶ προφέρουσι. Πάρος γε μὲν ὄλλον αὐτούς.
Οὐδὲ μὲν οὐ βασιλῆες ἐτάρβειον, ἀλλ' ἄρα καὶ τῶν
οἱ πλέονες κακίους, οὐδ' ἄλσεα πᾶμπαν ἔλειπον,
οὐδ' ὄρεων κορυφάς, καὶ δαίμονας αἱματόεντας.
- 25 Τοῦνεκα καὶ μέγαλοιο Θεοῦ ζηλήμονα μῆνιν
εἴρυσαν, ἐκ δὲ τίναχθεν. Ὁ δ' ἀντεισηλθὼν ἔγωγε
ἀτραπιτὸν ζήλοιο ποδηγεσίῃ σφίσιν ἔλκων,
πίστιν ἐς εὐσεβέα Χριστοῦ παλίνορσα φέρεσθαι,
ὄψὲ μεταστρεφθεῖσιν, ἐπὴν κορέσονται ἀνίης,
- 30 βασκανίῃ λαοῖο νεήλυδος, ᾧ διᾶμειφθεν.
Ἄλλὰ τὰ μὲν μετόπισθ'. Οἱ δ' ὡς νόμον εἶχον ἄτιμον,
ὕστατιον τοιῆσδε βροτῶν γένος ἔμμορε τιμῆς,
νεύμασιν ἀθανάτοιο Πατρὸς, καὶ ἔργμασι Παιδός·
Χριστὸς ὅσον βροτέων ἐνὶ σώματι κάθητο μοίρης
- 35 οὐρανίης, λεύσσων κακίης ὑπο θυμοβόροιο
δαπτόμενον, σκολιὸν τε βροτῶν μεδέοντα δράκοντα,
ὡς κεν ἀναστήσειεν ἐὼν λάχος, οὐκ ἔτι νοῦσον
ἄλλοισιν ἐφέηκεν ἀρηγόσιν (οὐ γὰρ ἐπαρκὲς
τοῖς μέγαλοις παθέεσσι μικρὸν ἄκος)· ἀλλὰ κενώσας
- 40 ὄν κλέος ἀθανάτοιο Θεοῦ Πατρὸς Υἱὸς ἀμήτωρ
αὐτὸς καὶ δίχα πατρὸς ἐμοὶ ξένος υἱὸς ἐφάνθη·
οὐ ξένος, ἐξ ἐμέθεν γὰρ ὄδ' ἄμβροτος ἦλθε βροτωθεὶς
παρθενικῆς διὰ μητρός, ὄλον μ' ὄλος ὄφρα σαώσῃ.
Καὶ γὰρ ὄλος πέπτωκεν Ἀδάμ διὰ γεῦσιν ἀλιτηρήν.

1. Χρησιμοποιεῖ τὸ ψεῦδος διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν πτώση του καὶ νὰ παρασύρῃ τοὺς ἀνθρώπους.

2. Ρωμ. 11, 11.

στά ἴδια του πάθη πιστευτός, ψεύτης πού ὄλο ξεφεύγει ¹,
καί πού στά χρόνια ποῦρχονται θ' αὐξαίνη τ' ὄνομά του.
'Η ὀλέθρια τῶν 'Εβραίων γενιά δέν ἔκλινε στους θρήνους
τῶν προφητῶν ὅπου θερμά τους ἱκετεῦαν πάντα
καί θύμιζαν τῇ θεία ὄργῇ· πρῶτα καί τους ξεκάναν.
Μηδὲ κι οἱ βασιλιάδες τους φοβόνταν κι ἀπὸ τούτους
ἦσαν οἱ πλιότεροι κακοί, τὰ δάση δέν ἀφῆναν
μηδὲ καί τις βουνοκορφές, καί θεοὺς πού αἶμα διψοῦσαν.
Γι' αὐτὸ καί τοῦ μεγάλου Θεοῦ τους βρῆκε ἡ ἐκδικήτρα
ἡ ὄργῇ καί τους ξετίναξε. Τῇ θέση τους ἐπῆρα
μὰ ὁ ποδηγέτης ζῆλος μου τὸ δρόμο τους ἀνοίγει ²
νὰ ξαναρθοῦνε στοῦ Χριστοῦ τὴν ἄδολη τὴν πίστη
ἀργὰ ἂν ἀλλάξουν μὲ καιρὸ χορτάτοι ἀπὸ τὴν πίκρα
γιὰ τὸ λαὸ ³ πού ὄ,τι ἔφτασε καί πῆρε τους τῇ θέση.
Τοῦτα πιὸ πέρα. Κι ὡς αὐτοὶ τὸ νόμο δέν τιμοῦσαν
—τὸν νόμο πού στερνὴ τιμὴ γένος θνητὸ εἶχε λάβει
μὲ νέψη ἀθάνατου πατρὸς καί πόνους τοῦ παιδιοῦ του.
Βλέπει ὁ Χριστὸς ὅσο θεϊκὸ μεράδι μὲς στὸ σῶμα.
εἶχε ἀπιθῶσει τῶν θνητῶν ἡ καρδιοκαταλύτρα
νὰ τὸ ξεσκίζη κάκητα καί τους θνητούς νὰ ὀρίζη
ὁ πάγκακος, τὸν κλῆρο του γιὰ νὰ σηκῶση, σ' ἄλλους
δὲ θέλει τὴν ἀρρώστια του νὰ ἐμπιστευθῇ (δὲ φτάνει
φάρμακο λίγο στά πολλὰ τὰ πάθη), μόνο ἀδειάζει
ὁ Γιὸς τοῦ ἀθάνατου Πατρὸς τῇ δόξα του καί στέκει
μπροστά μου ὁ δίχως μάννα αὐτὸς τώρα χωρὶς πατέρα.
Ξένος δέν εἶναι. 'Ο ἀθάνατος θνητὸς ἦρθε ἀπὸ μένα
κι ἀπ' τὴν Παρθένο μάννα του, γιὰ νὰ μὲ σῶση ἀκέριον,
γιατὶ ὄλος ἔπεσεν ὁ 'Αδὰμ ἀπ' τὴν κακὴ τὴ γνώση.

3. Πρόκειται γιὰ τὸν λαὸ τῶν Χριστιανῶν, κρᾶμα ἀπὸ ὄλα τὰ ἔθνη,
πού ἔλαβε τὴν θέση τοῦ περιουσιοῦ λαοῦ τῶν 'Εβραίων.

- 45 Τοῦνεκεν ἀνδρομέοισι καὶ οὐ βροτέοισι νόμοισι,
σεμνοῖς ἐν σπλάγγχοισιν ἀπειρογάμοιο γυναικὸς
σαρκωθεῖς (ὦ θάμβος ἀφανροτάτοισιν ἄπιστον!)
ἦλθε Θεὸς θνητός τε, φύσεις δύο εἰς ἐν ἀγείρας,
τὴν μὲν κευθομένην, τὴν δ' ἀμφοδίην μερόπεσσιν
- 50 Ὡν Θεὸς ἡ μὲν ἔην, ἡ δ' ὕστατον ἡμῖν ἐτύχθη.
Εἰς Θεὸς ἀμφοτέρωθεν, ἐπεὶ θεότητι κερασθεῖς,
καὶ βροτὸς ἐκ θεότητος ἀναξ καὶ Χριστὸς ὑπέστη·
ὡς κεν Ἀδὰμ νέος ἄλλος ἐπιχθονίοισι φαανθείς,
τὸν πάρος ἐξακέσαιτο, πετάσματι δ' ἀμφὶ καλυφθεῖς
- 55 (οὐ γὰρ ἔην χωρητὸς ἐμοῖς παθέεσσι πελάσσαι),
καὶ πινυτὸν δοκέοντα ὄφιν σφήλειεν ἀέλπτως,
ὡς μὲν Ἀδὰμ πελάσσοντα, Θεῶν δέ τε ἀντιᾶσοντα,
τῶ περὶ κάρτος ἔμελλεν ἐῆς ἄξιν κακότητος.
Τρηχίην περὶ πέτραν ἀλίκτυπον ὡς τε θάλασσα.
- 60 Ὡς ἐφάνη, γαῖα τε καὶ οὐρανὸς ἀμφὶ γενέθλη
σειέτο. Οὐρανίη μὲν ὕμνος κατέπεμπε χορείη,
ἀστὴρ δ' ἀντολίθη Μάγοις ὁδὸν ἠγεμόνευε,
δωρηφόροις λάτρισι νεηγενέος βασιλῆος.
Οὗτος ἐμοὶ Χριστοῖο νέης λόγος ἐστὶ γενέθλης.
- 65 Αἰσχος δ' οὐδὲν ἔπεστιν, ἐπεὶ μόνον αἰσχος ἀμαρτίας·
τῶ δ' οὐκ αἰσχος ἔπεστιν, ἐπεὶ Λόγος αὐτὸν ἐπηξεν.
Οὐδὲ ῥύσει βροτέῃ βροτὸς ἔπλετο, ἐκ δ' ἄρα σαρκός,
τὴν Πνεῦμ' ἠγνισε πρόσθεν ἀνυμφέα μητέρα κεδνήν,
αὐτοπαγῆς βροτὸς ἦλθε, καθήρατο δ' εἶνεκ' ἐμείο.
- 70 Καὶ γὰρ πάνθ' ὑπέδεκτο, νόμῳ θρεπτήρια τίνων,
ἡ καὶ χαζομένῳ πεμπτήρια, ὡσπερ οἶω.

1. Με νόμο ἀνθρώπινο ὡς Υἱὸς τῆς Μαρίας ἀλλὰ καὶ με θεῖο ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἔνωσις τῶν δύο φύσεων στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ

Γι' αὐτὸ μὲ νόμο ἀνθρώπινο κι ὄχι μὲ τοῦτον μόνο¹
 στ' ἀγνὰ τῆς ἀπειρόγαμης τὰ σπλάχνα τῆς μητέρας
 σαρκῶθη (ὦ, θάμα ἀπίστευτο γιὰ ὄσους θαμποθωρᾶνε)
 κι ἦρθε θνητὸς καὶ Θεὸς τὶς δυὸ δένοντας φύσεις σ' ἓνα
 —ἡ μιὰ κρυφτὴ γιὰ τοὺς θνητοὺς κι ἡ ἄλλη γνώριμὴ
 τους—.

Ἡ μιὰ ἦταν Θεός, γιὰ χάρη μας στερνὰ κι ἡ ἄλλη ἐφάνη
 ἓνας Θεὸς ἀπὸ τὶς δυὸ, μὲ τὴ θεότητα ἓνα
 ἀπ' αὐτὴ βασιλιάς θνητὸς μὰ καὶ Χριστὸς ἐφάνη.
 Ἐφανερῶθη νέος Ἀδὰμ στὸν κόσμο, γιὰ νὰ φέρη
 τὴ θεραπεία στὸν παλιὸν μὲ κάλυμμα ντυμένους
 (ἀλλιῶς πῶς νᾶρθη πρὸς ἐμὲ στὰ πάθη βουτηγμένων;)
 καὶ ν' ἀπατήση ἀνέλπιστα τὸ σοφὸ τάχα φίδι
 πῶς θέλει ἀγγίξει τὸν Ἀδὰμ ἀλλὰ θὰ πολεμήσῃ
 τὸ Θεό, ὅπου τῆς κακίας του θᾶσπαι τὴ δύναμη ὅλη,
 πέλασ σὲ κυματοδάρτη καὶ σιδερένια πέτρα;
 Στὴ γέννα του γῆ κι οὐρανὸς σειστῆκαν ὡς ἐφάνη
 κι ὅλη ἡ οὐράνια συνοδεῖα τοὺς ὕμνους τῆς ταιριάζει.
 Τὸ δρόμο ἀπ' τὴν Ἀνατολὴ τ' ἄστρο στοὺς μάγους δεί-
 χνει

προσκυνητὲς δῶρα νὰ πᾶν στὸ νέο τὸ βασιλέα.
 Νά, ὁ λόγος μου γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴ νέα τὴ γέννησή του.
 Ψεγάδι ἓνα δὲν ἔχει αὐτός. Ἡ ἀμαρτία τὸ μόνο.
 Μὰ τοῦτον ἀψεγάδιαστο τὸν ἔχει ὑφάνει ὁ Λόγος.
 Θνητὸς δὲν πλάστη ἀπὸ θνητοῦ σπορὰ μ' ἀπὸ τὴ σάρκα
 σπειτῆς μητέρας ἀναντρῆς τὸ Πνεῦμα ποῦχε ἀγνίσει·
 αὐτόπλαστος ἦρθε θνητὸς—ἀγνίστηκε γιὰ μένα.
 Ὅλα τὰ πάντα ὑπόφερε τ' ἀνάθρεμμα ξοφλώντας
 στὸ νόμο ἦ καὶ δωρίζοντας τὸ ξεπροβόδισμά του.

ἔκτιθεται σύντομα καὶ βεβαίως εὔστοχα στοὺς στίχους αὐτοὺς ἀπὸ τὸν
 ποιητὴ πού θεολογεῖ.

- Αὐτὰρ ἐπεὶ μέγαλοιο φάους ἐριλαμπέει λύχνῳ,
 κηρυχθεὶς προθέοντι γόνου, προθέοντι δὲ μύθου,
 Χριστὸν ἐμὸν βοόωντι Θεὸν μεσάτη ἐν ἐρήμῳ,
 75 ἐξεφάνη, λαῶν μὲν ἔβη μέσος ὅς τ' ἀπὸ τηλοῦ,
 ὅς τε πέλας (ξυνὸς γὰρ ἐπ' ἀμφοτέροις ἀκρόγωνος
 λᾶας ἔην)· δισσὸν δὲ καθάρσιον ὥπασε θνητοῖς
 Πνεύματος ἀενάοιο, τό μοι προτέρην ἐκάθηρ
 σαρκογενῆ κακίην, καὶ αἵματος ἡμέτεροιο.
- 80 Καὶ γὰρ ἐμὸν, τὸ Χριστὸς ἐμὸς Θεὸς ἐξεκένωσε
 ῥύσιον ἀρχηγόνων ποθέων, κόσμοιό τ' ἄποιον.
 Εἰ μὲν δὴ μὴ τρεπτὸς ἔην βροτός, ἀλλ' ἀδάμαστος,
 οἴης καὶ μέγαλοιο Θεοῦ χρηϊζὸν ἐφετμῆς,
 ἢ μ' ἐκόμει τ', ἐσάωσε, καὶ ἐς μέγα κῦδος ἄεξε.
- 85 Νῦν δ', οὐ γὰρ με θεὸν τεῦξεν Θεός, ἀλλὰ μ' ἐπηξεν
 ἀμφιρεπῆ, κλιτὸν τε, τὸ καὶ πλεόνεσσιν ἐρείδει,
 ὧν ἐν καὶ λοετροῖο βροτοῖς χάρις. Ὡς γὰρ ὄλεθρον
 Ἑβραίων ποτὲ παῖδες ὑπέκφυγον αἵματι χριστῶ,
 τὸ φλιάς ἐκάθηρεν, ὅτ' ὤλετο πρωτογένεθλος
- 90 Αἰγύπτου γενεῆ νυκτὶ μιῇ, ὡς καὶ ἔμοιγε
 σφρηγὶς ἀλεξικάκοιο Θεοῦ τότε, νηπιᾶχοις μὲν
 σφρηγίς, ἀεξομένοισι δ' ἄχος καὶ σφρηγὶς ἀρίστη,
 Χριστοῦ φωτοδόταο θεοῶδῳτος, ὧς κεν ἀλύξας
 βένθος ἄχους καὶ βαιὸν ἀπ' ἄχθεος αὐχέν' ἀνασχών,
- 95 πρὸς ζωὴν παλίνορσον ἄγω πόδα. Καὶ γὰρ ὀδίτης
 ἀμπνεύσας καμάτοιο, νεόσσυτα γούνατ' ἐγείρει.
 Ξυνὸς μὲν πάντεσσιν ἀήρ, ξυνή δέ τε γαῖα,
 ξυνὸς δ' οὐρανὸς εὐρύς, ἄθ' ὦρια κύκλος ἐλίσσει·
 ξυνὸν δ' ἀνθρώποισι σαόβροτον ἐπλετο λουτρόν.

1. Ἐννοεῖται ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος.

Καί σαν ἀπό τ' ὀλόλαμπρο λυχνάρι¹ τοῦ μεγάλου φωτὸς κηρύχτη—ποῦλαμψε ἀπὸ γέννα πρὶν καὶ λόγῳ, Θεὸ τὸ Χριστὸ φωνάζοντας στῆς ἐρημιᾶς τῆ μέση—κι ἐφάνη, ἐστάθη στοὺς λαοὺς ἀνάμεσα στὸν πέρα καὶ στὸν ἐδῶ θεμελιακὴ πέτρα καὶ τῶν δυσονῶνε.

Ἦταν διπλὸς ὁ καθαρμὸς ποὺ δίνει στοὺς ἀνθρώπους· στὸ ἀέναο. Πνεῦμα, τὴν παλιὰ ποὺ ἐξάγνισε γιὰ μένα κακία τῆ σαρκογέννητη καὶ στὸ δικό μας αἷμα.

Δικό μου τὸ αἷμα κι ὁ Χριστὸς ὁ Θεὸς μου τῶχει χύσει τοῦ Ἄδαμ ποθώντας λύτρωση καὶ ξαγορὰ τοῦ κόσμου.

Ἰδιὸς ἂν ἤμουν πάντοτε κι ὄχι ἄνθρωπος ποὺ ἀλλάζει, ἔφτανε τοῦ μεγάλου Θεοῦ κι ἡ προσταγὴ μονάχα νὰ μ' ὀδηγή τρὸς μ' ἔσωσε καὶ τόση ἀξία μοῦ δίνει.

Μὰ τώρα ὁ Θεὸς δὲ μ' ἐπλάσε καὶ μένα Θεόν μὰ πλάσμα ποὺ τώρα ἐδῶ κι ὕστερα ἐκεῖ γέρνω καὶ μὲ στηρίζει μὲ χίλιους τρόπους· τοῦ λουτροῦ τὸ δῶρο ξεχωρίζει.

Ὅπως οἱ Ἑβραῖοι ἐγλύτωσαν μὲ τὸ ἀλειμμένον αἷμα τ' ἀνώφλια τους ποὺ ἐξάγνισε καὶ τῆς Αἰγύπτου ἐχάθη ἡ πρωτογέννητη σπορὰ σὲ μιά νυχτιὰ μονάχα καὶ τοῦ ἀλεξίκακου τοῦ Θεοῦ τὸ βάπτισμα εἶναι βούλα βούλα στὰ νήπια κι ἄριστη καὶ στοὺς μεγάλους βούλα κι ἀπ' τὸ Χριστὸ ποὺ ἀνάβρυσε γιατρεῖα τὸ φωτοδότη κι ἔτσι γιὰ λίγο ὑψώνοντας τὴν κεφαλὴ ἀπ' τὸν πόνο² πάλι τὸ βῆμα στὴ ζωὴ νὰ φέρω. Κι ὁ ὀδοιπόρος βαθειὰ σαν πάρη ἀνασαιμιὰ λαφρὰ τὸ πόδι ὑψώνει.

Γιὰ μᾶς ὁ ἀγέρας κι ὄλη ἡ γῆ γιὰ μᾶς κι εἶναι δικός μας κι ὁ δίχως τέλος οὐρανὸς κι ὁ χρόνος ὄσα φέρνει, δικό μας καὶ τὸ βάπτισμα ποὺ σώζει τοὺς ἀνθρώπους.

2. Δὲν ξεχνᾷ τὴ ζωὴ τῶν δεινῶν καὶ τοῦ πόνου οὔτε ὅταν τὸ πνεῦμα του ἀίθεροδρομεῖ στὰ ὕψη τῆς θεολογίας.

10. ΚΑΤΑ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ, ΠΕΡΙ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ

- Νοῦν τὸν μέγιστον ἴσμεν ἀνθρώπου φύσιν
 πᾶσαν παγέντα, ἐκ τριῶν συγκειμένην,
 ψυχῆς τε καὶ νοῦ καὶ πάχους τοῦ σώματος,
 Ἀδὰμ ὅλον τὸν πρόσθεν πλὴν ἁμαρτίας.
- 5 Ἐπεὶ γὰρ οὖν ἐγίγνετ' ἀνθρωπος Θεός,
 Θεὸς τελεῖτ' ἀνθρωπος εἰς τιμὴν ἐμήν·
 ἔν' οἷς περ εἴληφεν ὁ δέδωκ' ἀναπλάσας,
 λύση τὸ κρίμα τῆς ὅλης ἁμαρτίας,
 κτείνῃ τε τὸν κτείσαντα τῷ τεθνηκότι.
- 10 Ἀπλοῦς ἄνωθεν, εἶτα συμπαγείς, Θεός·
 παγείς ἔπειτα χερσὶ ταῖς θεοκτόνοις.
 Οὗτος Θεοῦ σοι τοῦ μεμιγμένου λόγος.
 Θεὸς μὲν ἦν ἄνωθεν, ἐξ οὗ καὶ Πατήρ.
 Ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος τε καὶ κτίστης ὄλων,
- 15 κρείσσων χρόνου τε καὶ παθῶν καὶ σώματος.
 Ἐπεὶ δ' ἔπληγε τῷ ξύλῳ τῆς γνώσεως,
 καὶ πᾶσαν ἡμῶν τὴν φύσιν κατέτρεχεν,
 ὡς εὐάλωτον καὶ κατὰκριτον, ὁ φθόνος·
 ὡς ἂν λύσειε τὴν ἔπαρσιν τοῦ φθόνου,
- 20 καὶ τὴν φθαρεῖσαν εἰκόνα κτίσῃ πάλιν,
 ἐγγίνεθ' ἡμῖν. Ἐν γὰρ ἀγνῇ παρθένῳ

1. Ἀναφέρει καὶ τὰ τρία στοιχεῖα ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελεῖται ὁ ἀνθρώπος, ψυχὴ, νοῦ καὶ σῶμα, γιὰ νὰ δείξη ὅτι μὲ τὴν ἐνανθρώπησίν του ὁ

10. ΚΑΤΑ ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΥ, ΠΕΡΙ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ

Ὁ τρισεγάλος Νοῦς ὄχι ἄγνωστός μας
τριπλοστοίχειωτη ἀνθρώπου ἐπῆρε φύση ¹
ἀπὸ ψυχὴ καὶ νοῦ καὶ ὑλικὸ σῶμα,
ἀκέριο τὸν Ἀδάμ, ἔξω ἀπ' τὸ σφάλμα.
Κι ἄνθρωπος ὅταν ὁ Θεὸς ἐγίνη,
Θεὸς γινόταν κι ὁ ἄνθρωπος—τιμὴ μου·
μ' ὅσα ἔλαβε ἀναπλάθοντας ὅ,τι εἶχε
δώσει, τὴν καταδίκη ν' ἀφανίση,
τὸ φονιά μὲ τὸ θῦμα νὰ συντρίψῃ.
Ἄπλως ἐπάνω ὁ Θεὸς σμιχτός δῶ κάτω
δεμένος στὸ σταυρὸ ἀπ' τοὺς θεοκτόνους.
Νά, ὁ λόγος γιὰ τὸ σύσμιχτο τὸ Θεὸ μας
Θεὸς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μὲ τὸν Πατέρα
ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ κτίστης ὄλων
πέρ' ἀπὸ χρόνο, πάθημα καὶ σῶμα.
Σὰν μὲ τὸ ξύλο ἐχτύπησε τῆς γνώσης
ὁ διάβολος τὸν ἄνθρωπον ἀκέριο
κι εὐκόλο κι ἔνοχο τὸν κυνηγοῦσε,
γιὰ νὰ ρίξῃ τὴν ἔπαρση τοῦ φθόνου
καὶ τὴ φθαρμένη εἰκόνα ν' ἀναπλάσῃ,
φτάνει σ' ἐμᾶς. Σὲ σπλάχνα ἀγνῆς παρ'

Χριστὸς ἀνέλαβε ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ νὰ καταστήθῃ δυνατό
νὰ σωθῇ ὅλος ὁ ἄνθρωπος.

- κνίσκεται τε καὶ προέρχεται Θεός.
 Ὁλος Θεός τε καὶ βροτός, σφίζων μ' ὄλον,
 Υἱὸς νοούμενός τε καὶ ὀρώμενος.
- 25 Ἀνθρωπολάτρης εἰμί σοι, σέβων ὄλον
 τὸν συντεθέντα μυστικῶς ἐμοὶ Λόγον
 αὐτὸν Θεόν τε καὶ βροτὸν σωτήριον.
 Σὺ σαρκολάτρης, εἰσάγων ἄνον ἐμέ,
 ἄν σου τὸ κομφὸν πειθανῶς ἀντιστρέφω.
- 30 Ἡ τοῦτο δέξαι, φίλιται, ἢ κάμοι πάρες,
 εἴπερ δίκαιος τοῦ λόγου μένεις βραβεύς,
 εἴ σοι τὸ χειρόν ἐστιν ἐκ Θεοῦ Θεός
 (χειρόν γὰρ ἢ σὰρξ τοῦ κατ' εἰκόνα πολύ),
 κάμοι τὸ κρεῖσσον· νοῦς γὰρ ἔγγιον Θεοῦ.
- 35 Πλὴν σοί γε κινδυνεύεθ' ἡμισυς βροτός·
 ὃ μὴ προσεῖληπται γὰρ, οὐδὲ σφίζεται.
 Τί φῆς, ἀμύντωρ τοῦ Λόγου σοφώτατε,
 ὃ τοῖς τέμνουσι τὴν θεότητα δυσφορῶν;
 Οὐ καὶ σὺ τέμνεις τοῦ Θεοῦ τὸ σύνθετον,
- 40 τὸ μὲν διδούς τι τῶν ἐμῶν, τὸ δ' οὐκέτι,
 τὴν σάρκα κιρνῶν, τὸν δὲ νοῦν ἀποξέων,
 ὥσπερ δεδοικῶς τοῦτο, μὴ συνθῆς ὄλος;
 Πῶς οὖν δύω τέλεια χωρήσει τὸ ἐν
 Ἡ καὶ ῥαγῆναι τὴν δορὰν δεδοίκαμεν;
- 45 ὦ τῆς ἀνοίας! νοῦν δὲ καὶ λόγον μία
 ψυχὴ δέδεκται· ποῦ δ' ὄλως σοι καὶ μέγα
 νοῦς τοῦ Θεοῦ παρόντος; Εἴ δ' ἢ σὰρξ ἄνους

1. Ὁ Ἀπολινάριος κήρυττε ὅτι ὁ Θεὸς Λόγος ἦταν ἡ ψυχὴ τοῦ Χριστοῦ, ἐπομένως ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ὁ Χριστὸς ἔλαβε μόνο τὴν σάρκα. «Μάχαιρα ἠκονημένη», τὸ ἀστεῖο τοῦ Γρηγορίου νὰ ὀνομάσῃ σαρκολάτρη τὸν Ἀπολινάριο, ποῦ ἤθελε νὰ παραμερίσῃ τὴν σάρκα.

φιλοξενείται καὶ νά, Θεὸς γεννιέται,
 Θεὸς ὄλος καὶ θνητὸς μὲ σώζει ἀκέριο,
 στὸ στοχασμὸ μου Γιὸς κι ἔμπρὸς στὰ μάτια.
 Λάτρης τ' ἀνθρώπου, ναί, σεβάζομαι ὄλον
 τὸ Λόγο, μυστικὰ μ' ἐμὲ ποὺ ἐδέθη,
 Θεὸ κι ἄνθρωπο μαζί ποὺ μ' ἔχει σώσει.
 Τῆς σάρκας λάτρης σύ, σάν μὲ κηρύχνης
 μὲ δίχως νοῦ, ἄν σοῦ στρέφω ὀρθὰ τὸ ἄστεϊο ¹.
 Ἦ δέξου, ἀγαπητέ, ἢ ἄσε κι ἐμένα,
 δίκαιος κριτῆς τοῦ Λόγου ἄν εἶσαι ἀκόμα.
 Τὸ πιὸ κακὸ ἀπ' τὸ Θεὸ γιὰ Θεὸ νομίζεις
 —κακὴ πολὺ πιὸ ἢ σάρκα ἀπ' τὴν εἰκόνα—
 ἐγὼ τὸ κάλλιο, ὁ νοῦς στὸ Θεὸ πιὸ δίπλα.
 Τῆ μιστὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ² παίζεις
 οὔτε ποὺ σώζει ὄ,τι δὲν ἔχει λάβει.
 Σοφὲ ὑπερασπιστὴ, τί λές, τοῦ Λόγου;
 ποὺ χολοσκᾶς μ' ὄσους τὸ Θεὸ χωρίζουν;
 Τῆ σύσμιξη τοῦ Θεοῦ κι ἐσύ δὲν κόβεις;
 Δίνεις κάτι ἀπὸ μὲ κι ἀρνιέσαι τ' ἄλλο,
 τῆ σάρκα ἐνώνεις μὰ τὸ νοῦ χωρίζεις.
 Φοβᾶσαι ³ τάχα μὴ ἐνωθῆς ἀκέριος;
 Δυὸ τέλεια τὸ ἓνα πῶς θὲ νά χωρίση
 ἢ τὸ πετσι μὴ σκάση τρέμεις τάχα;
 ὦ ἄστοχασιά! Κι ὡστόσο νοῦ καὶ λόγο
 χώρεσε μιὰ ψυχὴ. Μὰ ποῦ ὁ μεγάλος
 ὁ Νοῦς, σάν εἶναι ὁ Θεὸς κοντά; Κι ἄν δίχως

2. Ἡ μετάφραση δὲν ἔφθασε τὴν ἔκφραση τοῦ Γρηγορίου: σὰν ὄλος τὸς
 μισὸ ἄνθρωπο. Μαζί μὲ τὴν εἰρωνεία ἢ εἰκόνα ἔχει καὶ τραγικότητα.

3. Δίνεις μόνο τῆ σάρκα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο στὸ Χριστὸ καὶ τοῦ
 ἀρνεῖσαι τὸ πνεῦμα. Καὶ τὸ βέλος διαπερνᾷ φοβᾶσαι μήπως σωθῆς ὀλό-
 κληρος;

ἐξηπάτημαι. Δέξμ' ἐμόν· ψυχὴ τίνοσ;
 Τίς ἢ Θεοῦ γέννησις ἐκ τῆς Παρθένου;
 50 Πῶς εἰς ἓν ἦλθε τῶν διεστῶτων φύσις;
 Ἐξόρητόν ἐστιν, ὡς δ' ἔμοιγε φαίνεται,
 μικρῷ λόγῳ μετροῦντι τὰ κρείσσω λόγου.
 Τὸ Πνεῦμ' ἐπήλθε παρθένῳ καθάρσιον,
 Λόγος δ' ἑαυτῷ πήγνυτ' ἔνδοθι βροτόν,
 55 ὄλον βροτοῦ θανόντος ἀντάλλαγμα' ὄλον.
 Ἐπεὶ δ' ἄμικτός ἐστι σαρκίῳ Θεός,
 ψυχὴ δὲ καὶ νοῦς οἶον ἐν μεταιχμίῳ,
 σαρκὸς μὲν, ὡς σύνοικος, ὡς δ' εἰκῶν, Θεοῦ·
 τῷ συγγενεῖ μιγεῖσα ἢ Θεοῦ φύσις,
 60 ἐκεῖθεν ἔσχε καὶ πάχους κοινωνίαν.
 Οὕτω τὸ θεῶσαν καὶ θεωθὲν εἰς Θεός.

Τί οὖν πέπονθεν ἀμφοτέρ', ὡς ἐμὸς λόγος,
 τὸ μὲν κερασθὲν τῷ πάχει, τὸ δ' ὡς πάχος
 ἐμῶν μετασχόν, πλὴν παθῶν ἁμαρτίας.
 65 Ζητῶ τὸ αἷμα τῷ προσεῖρήνῃ Θεοῦ;
 Εἰ μὲν πονηρῷ· φεῦ, τὸ Χριστοῦ τῷ κακῷ·
 εἰ τῷ Θεῷ δέ· πῶς, ἐτέρῳ κρατουμένων
 ἡμῶν; ἔπει κρατοῦντός ἐστ' αἶε λύτρον.
 Ἢ τοῦτ' ἀληθές, αὐτὸν προσφέρειν Θεῷ,
 70 ἢ αὐτὸς ἡμᾶς τοῦ κρατοῦντος ἀρπάσῃ,
 λάβῃ τε ἀντάλλαγμα τοῦ πεπτωκότος
 τὸν Χριστόν· ὁ χρίσας γὰρ οὐχ ἀλώσιμος.
 Οὕτω φρονοῦμεν. Τοὺς τύπους δ' αἰδούμεθα.
 Ἐχεις τὰ τῆλε· προσκύνει τὴν Τριάδα.

1. Ἡ σύνθεσις αὐτοῦ ποῦ ἐθέωσε, τῆς θεότητος, μ' ἐκεῖνο ποῦ ἐθεώθη, τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι ὁ ἓνας Θεὸς τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

2. Ὅλα τὰ ἐφόδια τοῦ πολεμιστοῦ· βεβαιότητα γιὰ τὴν νίκη, ὀρμητικότητα, εἰρωνεῖα δηλώνονται ἀπὸ τῆ βραχυλογία καὶ τὴν πυκνότητα τοῦ λόγου μέσα στὰ εὐστροφα ἰαμβικά τρίμετρα.

νοῦ ἢ σάρκα; ξεγελάστηκα. Δικό μου
 τό δέρμα. Τίνος ἢ ψυχῆ; Κι ἡ γέννα
 ἀπ' τὴν Παρθένο; Πῶς τὰ χώρια ἐσμίξαν;
 Ἐνείπωτα θαρρῶ ἀπὸ λόγο λίγο
 ὅσο πιὸ δυνατὰ ἀπ' τὸ λόγο στέκουν.
 Ἄγνὸ τὸ Πνεῦμα στὴν Παρθένο ἐστάθη
 καὶ πῆζει ἐντὸς τῆς σ' ἄνθρωπον ὁ Λόγος
 γιὰ τὸ θνητὸ ποῦ πέθανε ἀντιζύγι.
 Κι ἀφοῦ ὁ Θεὸς ποτὲ δὲ σμίγει σάρκα
 κι εἶναι ἡ ψυχὴ κι ὁ νοῦς σὰ μεσοδόκι,
 σάρκας καὶ Θεοῦ σὰν κάτοικος κι εἰκόνα,
 σμίγει τὴν ὁμοία ἢ φύση τοῦ Θεοῦ μου
 κι ἔτσι τὴ συντροφιά τῆς ὕλης κάνει,
 Θεὸς ἓνας τὸ ποῦ ἐθέωσε μ' ὅ,τι ἐθέωθη ¹. --
 Μὰ γιατί καὶ τὰ δυὸ παθαίνει ὡς λέω;
 τῶρα τὴν ὕλη σμίγει καὶ σὰν ὕλη,
 ἔξω ἀπ' τὴν ἁμαρτία ὅ,τι ἔχω παίρνει;
 Τὸ αἷμα τοῦ Θεοῦ - ρωτῶ - γιὰ ποιὸν ἐχύθη;
 Γιὰ τὸν πανοῦργο; Ἄλλοί! θυσία χαμῆνη.
 Μ' ἂν γιὰ τὸ Θεό; Κι ἄς εἶμαι ἄλλου δεσμώτης ²;
 Δὲν εἶναι ἡ ξαγορὰ γιὰ ὅποιον σκλαβώνει;
 Τὸ ὀρθὸ στὸ Θεὸ χαρίζει τὸν ἑαυτό του
 νὰ μᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ σκλαβωτὴ μας
 παίρνοντάς τὸ Χριστὸ τιμὴ τῆς πτώσης.
 Κι ὅπου ἔχρισε δὲν πιάνεται σὲ δίχτυ.
 Αὐτὰ πιστεύω. Σέβομαι τοὺς τύπους ³.
 Γιὰ σένα αὐτὰ καὶ λάτρευε τὴν Τριάδα ⁴.

3. Ἐκδηλώνει τὸ σεβασμὸ του πρὸς τὰ μυστήρια, ποῦ τὰ ἀποκαλεῖ τύπους, καὶ κυρίως τὸ μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας, τύπο τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

4. Περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀπολιναρίου. Βλ. Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια (λ. Ἀπολιναρισμὸς καὶ κένωσις).

11. ΠΕΡΙ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ

Νήπιος, ὅστις ἀνακτα Θεοῦ Λόγον αἰὲν ἔοντα
οὐ σέβει¹ ἰσοθέως Πατρὸς ἐπουρανίου.

Νήπιος, ὅστις ἀνακτα Λόγον βροτὸν ἔνθα φανέντα
οὐ σέβει¹ ἰσοθέως οὐρανίου Λόγον.

5 Τέμνει δ' ἢ μεγάλοιο Πατρὸς Λόγον, ἢ ἐ Λόγοιο
μορφὴν ἀνδρομέην, καὶ πάχος ἡμέτερον.

Ἦν Θεός, ἀλλ' ἐπάγη Πατρὸς Λόγος ἡμέτερος φῶς,
ὥς κε Θεὸς μίξη, μικτὸς ἐὼν χθονίοις.

10 Εἰς Θεὸς ἀμφοτέρωθε· τόσον βροτός, ὅσον ἔμ' ἔρδειν
ἀντὶ βροτοῦ Θεόν. Ἰλαθε, τρωτὸς ἄνω.

Τόσον ἔχεις. Τί δ' ἔμοιγε νόον, καὶ μίξιν ἀφραστον;
Ἀμφὶ Θεόν, θνητοί, στέργετε μέτρα λόγου.

Εἰ μὲν δὴ πεπίθοιμι, τὸ λώϊον. Εἰ δὲ μελαίνεις
τὸν χάρτην πολλαῖς χιλιάσιν ἐπέων,

15 δεῦρ' ἄγε, πλαξὶ τεαῖς ὀλιγόστιχα ταῦτα χαράξω
γραμμάτ' ἐμῇ γραφίδι, ἢ μέλαν οὐδὲν ἔχει.

1. Τὸ ποίημα δίνει συνοπτικὴ διατύπωση τῆς διδασκαλίας τοῦ Γρηγορίου περὶ τῆς σχέσεως Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ποῦ ἔχει ἐνανθρωπήσει.

2. Τολμῶ νὰ χρησιμοποιήσω ὑπόδειξη τοῦ Migne καὶ νὰ ἀντικαταστή-

11. ΠΕΡΙ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ

Ἄνόητος ὅποιος τοῦ Θεοῦ τὸ ρῆγα Λόγο αἰώνιο
σάν τὸν οὐράνιο ἰσόθεα δὲν προσκυνάει Πατέρα.
Ἄνόητος κι ὅποιος σὰ θνητό στή γῆ τὸ ρῆγα Λόγο
ἰσόθεα δὲν τὸν προσκυνᾷ σάν τὸν οὐράνιο Λόγο.
Μόνο ἢ χωρίζει ἀπ' τὸν τρανό Πατέρα του τὸ Λόγο
ἢ ἀπὸ τὸ Λόγο τῆ μορφῆ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆ σάρκα.
Θεὸς ἦταν κι ἔγινε ὅμοιος μας ὁ Λόγος τοῦ Πατέρα,
ὄντας σμιχτός μὲ τοὺς θνητοὺς τὸ Θεὸ μ' αὐτοὺς νὰ σμίξη.
Θεὸς ἓνας κι ἀπ' τὰ δυὸ θνητὸς ὅσο γιὰ νὰ μὲ δείξη
ἐμένα Θεὸν ἀπὸ θνητόν ¹. Ἔλεος, χτυπιέμαι, Θεέ μου ².
Τόσο ἀπὸ μέ. Τί νὰ ζητῶ σμίξη ἄφραστη καὶ νόημα.
Στὸ λόγο σας γιὰ τὸ Θεὸ - θνητοὶ - δεχτῆτε μέτρο.
Ἄν πρῶτος τὸ φυλάξω ἐγώ, τὸ κάλλιο εἶναι. Μ' ἀνίσως
μὲ λέξεις ἀναρίθμητες μαυρίζεις τὰ χαρτιά σου
δῶσ' μου δυὸ ἀράδες σύντομες σ' αὐτὰ νὰ σοῦ χαράξω
μὲ γράμματα ἀπ' τὴν πέννα μου, πού τὸ μελάνι ἐσώθη.

σω τὸ ἐπίρρημα ἄνω' μὲ τὴν κλητική «ἄνα» (= βασιλεῦ, Θεέ μου). Ὅποτε τὸ νόημα εἶναι τοῦτο· κάμνει ὁ ἄνθρωπος σκέψεις ὄχι ὀρθές ἀλλὰ λυπήσου τον, παρασύρεται ἐπειδὴ κτυπᾶται ἀπὸ τὸ Σατανᾶ.

12. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΓΝΗΣΙΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΟΥ ΓΡΑΦΗΣ

Θείοις ἐν λογίοισιν ἀεὶ γλώσση τε νόω τε
στρωφᾶσθ'· ἢ γὰρ ἔδωκε Θεὸς καμάτων τόδ' ἄεθλον,
καὶ τι κρυπτόν ἰδεῖν ὀλίγον φάος, ἢ τόδ' ἄριστον,
νύττεσθαι καθαροῖο Θεοῦ μεγάλησιν ἐφετμαῖς·

5 ἢ τρίτατον, χθονίων ἀπάγειν φρένα ταῖσδε μερίμναις.

Ἔοφρα δὲ μὴ ξείνησι νόον κλέπτοιο βίβλοισι
(πολλαὶ γὰρ τελέθουσι παρέγραπτοι κακότητες),
δέχνησο τοῦτον ἐμεῖο τὸν ἔγκριτον, ὦ φίλ', ἀριθμόν.

Ἱστορικαὶ μὲν ἕασι βίβλοι δυοκαίδεκα πᾶσαι

10 τῆς ἀρχαιοτέρας Ἑβραϊκῆς σοφίης.

Πρωτίστη, Γένεσις, εἴτ' Ἔξοδος, Λευϊτικόν τε.

Ἔπειτ' Ἀριθμοί. Εἶτα Δεύτερος Νόμος.

Ἔπειτ' Ἰησοῦς, καὶ Κριταί. Ῥουθ ὀγδόη.

Ἡ δ' ἐνάτη δεκάτη τε βίβλοι, Πράξεις βασιλῶν,

15 καὶ Παραλειπόμενα. Ἔσχατον Ἔσδραν ἔχεις.

Αἱ δὲ στιχηραὶ πέντε, ὧν πρῶτός γ' Ἰώβ·

ἔπειτα Δαυίδ· εἶτα τρεῖς Σολομωντία·

Ἐκκλησιαστής, Ἄσμα καὶ Παραοιμίαι.

Καὶ πένθ' ὁμοίως Πνεύματος προφητικοῦ.

20 Μίαν μὲν εἰσιν ἐς γραφήν οἱ δώδεκα·

12. ΤΑ ΓΝΗΣΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Τὰ θεῖα τὰ λόγια πάντοτε μέ χεῖλη καὶ τὸ νοῦ νὰ με-
λετᾶτε.

Ξεκούρασμα ὁ Θεὸς τοῦτο μᾶς ἔδωσε τῶν κόπων μας
καὶ λίγο φῶς κρυφτό νὰ δοῦμε· ἡ ἀριστο εἶναι τοῦτο,
τοῦ ἀγνοῦ Θεοῦ οἱ μεγάλες ἐντολές νὰ μᾶς σφραγίζουν·
ἡ τρίτο, ἀπὸ τὰ γήινα μὲ τέτοιες νὰ ἀπομακρύνωμε τὴ
σκέψη μας φροντίδες.

Μὰ γιὰ νὰ μὴ γελιέται μ' ἄσχετα βιβλία ὁ νοῦς σου,
—πολλές μὲς στὸν Κατάλογο παραποιήσεις δόλιες τρύ-
πωσαν—

δέξου τὸ γνήσιο αὐτὸ ἀριθμὸ ἀπὸ μένα, φίλε.

Τὰ ἱστορικά εἶναι δώδεκα ὅλα βιβλία

τῆς ἐβραϊκῆς σοφίας τῆς παλιότερης.

Ἡ Γένεση εἶναι πρώτη, καὶ ἡ *Ἐξοδος καὶ τὸ Λευϊτικὸ
ἔρχονται οἱ Ἄριθμοι κι ὁ Δεύτερος ἔπειτα Νόμος.

Νά, ὁ Ἰησοῦς καὶ νά, οἱ Κριταὶ κι ὄγδοη ἡ Ρούθ.

Τὸ ἕνατο δὰ καὶ δέκατο βιβλίον τῶν Βασιλέων οἱ πράξεις
καὶ τὰ Παραλειπόμενα· κι ἔχεις στερνὸ τὸν *Ἔσδρα.

Καὶ τὰ ἔμμετρα βιβλία πέντε καὶ πρῶτος στὴ σειρά ὁ
Ἰώβ,

ἀπὸ κοντὰ ὁ Δαυὶδ καὶ τρία τοῦ Σολομῶντα,

ὁ Ἐκκλησιαστής, τὸ Ἄσμα, οἱ Παροιμίες.

Καὶ μέ τὸ πνεῦμα τὸ προφητικὸ ἰδοῦ, ἄλλα πέντε·

Σ' ἓνα βιβλίον οἱ δώδεκα χωρᾶνε·

- ᾽Ωσηὲ κ' ᾽Αμώς, καὶ Μιχαίας ὁ τρίτος·
 ἔπειτ' ᾽Ιωήλ, εἴτ' ᾽Ιωνᾶς, ᾽Αβδίας,
 Ναούμ τε, ᾽Αββακούμ τε, καὶ Σοφονίας,
 ᾽Αγγαῖος, εἶτα Ζαχαρίας, Μαλαχίας.
- 25 Μία μὲν οἶδε. Δευτέρα δ' ᾽Ησαίας.
 ᾽Επειθ' ὁ κληθεὶς ᾽Ιερεμίας ἐκ βρέφους.
 Εἴτ' ᾽Ιεζεκιήλ, καὶ Δανιήλου χάρις.
 ᾽Αρχαίας μὲν ἔθηκα δύο καὶ εἴκοσι βίβλους,
 τοῖς τῶν ᾽Εβραίων γράμμασιν ἀντιθέτους.
- 30 Ἦδη δ' ἀρίθμει καὶ νέον μυστηρίου.
 Ματθαῖος μὲν ἔγραψεν ᾽Εβραίοις θαύματα Χριστοῦ·
 Μᾶρκος δ' ᾽Ιταλίη, Λουκᾶς ᾽Αχαϊάδι·
 πᾶσι δ' ᾽Ιωάννης, κήρυξ μέγας, οὐρανοφοίτης.
 ᾽Επειτα Πράξεις τῶν σοφῶν ἀποστόλων.
- 35 Δέκα δὲ Παύλου τέσσαρες τ' ἐπιστολαί.
 ᾽Επὶ δὲ καθολικαί, ὧν, ᾽Ιακώβου μία,
 δύο δὲ Πέτρου, τρεῖς δ' ᾽Ιωάννου πάλιν·
 ᾽Ιούδα δ' ἐστὶν ἐβδόμη. Πάσας ἔχεις
 εἴ τι δὲ τούτων ἐκτός, οὐκ ἐν γνησiais.

13. ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ ΥΙΟΙ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ

- Λώδεκα δ' ἐξ ᾽Ιακώβ πατρὸς μεγάλου πάτραρχοι·
 ᾽Ρουβείμ, καὶ Συμεών, καὶ Λευί, τοῖς δ' ἐπ' ᾽Ιούδας.
 Αὐτὰρ ἔπειτα νόθοι, Δάν, Νεφθαλείμ, Γάδ τε ᾽Ασὴρ τε·
 αὐθις δ' εὐγενεές μνηστῶν ἄπο, ᾽Ισάχαρ ἦεν,
 5 Ζαβουλών, καὶ ᾽Ιωσήφ, καὶ πύματος Βενιαμίν.

Ὡσηέ, Ἀμώς, Μιχαῖος ὁ τρίτος·
 ἔπειτα ὁ Ἰωήλ, ὁ Ἴωνᾶς κι ὁ Ἀβδίας
 κι ὁ Ναούμ καὶ ὁ Ἀββακούμ κι ὁ Σοφονίας,
 ὁ Ἀγγαῖος, ὁ Ζαχαρίας, κι ὁ Μαλαχίας.
 Ἔνα ὄλα αὐτά, κι ἄλλο ὁ Ἡσαΐας,
 ὁ Ἰερεμίας δίπλα του ἀπὸ παιδί ἔτσι ὀνομασμένος,
 ἔπειτα ὁ Ἰεζεκιήλ καὶ τοῦ Δανιήλ χάρη.
 τῆς Παλαιᾶς δυὸ σοῦ ὄρισα βιβλία κι εἴκοσι.
 Καὶ τὰ βιβλία τώρα τοῦ Νέου τοῦ Μυστηρίου μέτρα·
 Τὰ θαύματα ὁ Ματθαῖος γράφει τοῦ Χριστοῦ γιὰ τοὺς
 Ἑβραίους,
 γιὰ τὴν Ἰταλία ὁ Μᾶρκος κι ὁ Λουκᾶς γιὰ τὴν Ἑλλάδα,
 κι ὁ Ἰωάννης γιὰ ὄλους, οὐρανόσταλτος, κήρυκας μέγας.
 Τῶν ἀποστόλων τῶν σοφῶν ἔρχονται οἱ πράξεις,
 δέκα καὶ τέσσερις τοῦ Παύλου ἐπιστολές·
 ἑπτὰ οἱ καθολικές· τοῦ Ἰακώβου ἡ μία,
 τοῦ Πέτρου δυὸ, τρεῖς τοῦ Ἰωάννη πάλι,
 τοῦ Ἰούδα ἡ ἑβδομη κι ὄλες τὶς ἔχεις·
 Ὅ,τι εἶναι ἕξω ἀπ' αὐτὰ στὰ γνήσια δὲν ἀνήκει¹.

13. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΣ ΓΙΟΙ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ

Ἀπ' τὸν Ἰακώβ, πατέρα μέγα, δώδεκα πατριάρχες:
 Ρουβείμ, Συμεών, Λευὶ καὶ ἀκολουθεῖ ὁ Ἰούδας·
 ἔρχονται οἱ νόθοι Δάν καὶ Νεφθαλεῖμ καὶ Γὰδ κι Ἀσῆρ.
 Καὶ πάλι γνήσιοι ἀπὸ μητέρες νόμιμες ὁ Ἰσσάχαρ ἦταν,
 ὁ Ζαβουλών κι ὁ Ἰωσήφ κι ὁ Βενιαμὶν τό στερνοπαίδι.

δίνει ὁ Γρηγόριος δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ ἐκεῖνον ποὺ δέχεται ἡ Ἐκκλησία. Ἄλλὰ ὁ Γρηγόριος ἔγραφε προτοῦ καθορισθῆ ἔντελῶς τὸ πρᾶγμα.

14. ΜΑΣΤΙΓΕΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Μάστιγας Αιγύπτιοι κακόφρονος αἰὲν ἀρίθμει,
ὥς κεν ὑποτρομέης κάρτει τῷ μεγάλῳ.

Αἷματι μὲν πρώτιστον ὕδωρ ἐρυσθαίνετο γαίης,
δεύτερον αὖ βατράχους ἐβρασεν οὐλομένους.

5 Τὸ τρίτον αὖ, σκνίπεσσιν ἀήρ καὶ γαῖα καλύφθη.
Καὶ κυνόμνια φάνη τέτρατον ἐξαπίνης.

Πέμπτον, τετραπόδεσσιν ἐπέχραε λυγρὸς ὄλεθρος,
φλυκτίδες ἀνθρώπων σώμασιν, ἕκτον ἄχος.

Ἔβδομον, ὕσε χάλαζα μέση πυρός, ὄμβρος ἄμικτος.

10 Ὅγδοον, ἐξ ἀκρίδος ὤλετο χλωρὸν ἅπαν.

Εἶνατον, Αἰγύπτιοι πέδον κατὰ νῆξ ἐκάλυψε
πρωτοτόκων δὲ μόρος ἢ δεκάτη βάσανος.

15. Η ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ

Τούς δὲ νόμους ἐχάραξε Θεὸς δέκα ἐν ποτε πλαξὶ
Λαϊνέαις· σὺ δέ μοι ἔγγραφε τῇ κραδίῃ.

Οὐ γνώση Θεὸν ἄλλον, ἐπεὶ σέβας οἶον ἐνός γε.

Οὐ στήσεις ἰνδαλμα κενόν, καὶ ἅπνοον εἰκό.

5 Οὐ ποτε μαψιδίως μνήση μεγάλιο Θεοῖο.

Σάββατα πάντα φύλασσε μετάρσια καὶ σκιδόντα.

Ὅλβιος, ἦν τοκέεσσι φέρης χάριν, ἦν ἐπέοικε.

Φεύγειν ἀνδροφόρον παλάμης ἄχος, ἄλλοτρίης τε
ἐδνῆς, κλεπτοσύνην τε κακόφρονα, μαρτυρίαν τε

10 ψευδῆ, ἄλλοτρίων τε πόθον, σπινθηῖρα μόροιο.

1. Ἦν δὲ ἡ χάλαζα καὶ τὸ πῦρ φλογίζον ἐν τῇ χαλάζῃ Ἐξ. 9, 24. Τὸ ἄμικτος τοῦ κειμένου (= καθαρὸς) μήπως εἶναι ἄμμικτος (= ἀνάμικτος); Τότε τὸ νόημα εὐοδώνεται.

14. ΟΙ ΜΑΣΤΙΓΕΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Τῆς ἐχθρικῆς τῆς μάστιγες Αἰγύπτου μέτρα πάντα,
γιὰ νὰ τρομάξης τὴ φριχτὴ Δύναμη τὴ μεγάλη.
Στὴν ἀρχὴ μ' αἶμα τὸ νερὸ τῆς γῆς κόκκινο ἐβάφη
κι ὕστερα ξέβρασε πολλὰ θανατερὰ βατράχια.
Μὲ σκνίπες, τρίτο στὴ σειρά, γῆ κι οὐρανὸς σκεπάσθη
καὶ νὰ ποὺ κι ἡ σκυλόμυγα τέταρτη φτάνει αἰφνίδια,
Πέμπτο, βαρὺ θανατικὸ στὰ ζωντανὰ τους πέφτει
ἕκτο κακό, φουσκάλιασε τὸ σῶμα κάθε ἀνθρώπου·
πύρινη χαλαζοβροχή, ἑφτά, κι ὀλέθρου μπόρα¹
κι ὄχτώ, τὸ ποὺ ἦταν πράσινο χάνεται ἀπ' τὴν ἀκρίδα·
ἑνιά, τὴν Αἰγυπτία τὴ γῆ νύχτα σκεπάζει μαύρη·
δέκα, ὁ μεγάλος παιδεμὸς: νεκροὶ 'ν' οἱ πρωτογιοὶ τους².

15. Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΩΥΣΗ

Κάποτε χάραξε ὁ Θεὸς τῆς δέκα προσταγές του
σὲ πλάκες πέτρινες μὰ σὺ γράψε τες στὴν καρδιά σου:
Δὲ θὰ γνωρίσης ἄλλο Θεό, λάτρεψε ἓνα μονάχα.
Κούφιο μὴ στήσης εἶδωλο καὶ δίχως πνοὴν εἰκόνα.
Μὴν ἀναφέρης μάταια ποτὲ τὸ Θεὸ τὸ μέγα·
κάθε γιορτὴ σὺ φύλαγε λαμπρὴ ἢ συνηθισμένη·
εὐτυχισμένους, τοὺς γονιοὺς ἂν ἐκτιμᾷς ὡς πρέπει·
μακριὰ ἀπὸ φονικοῦ χεριοῦ τὴν ἀμαρτία, τὸ ξένο
κλινάρι κι ἀπὸ δολερὴ κλεψιά καὶ μαρτυρία
ψεύτικη· πάψε νὰ ποθῆς τὸ ξένο καὶ σκοτώνει.

2. Ὁ θεῖος τρόμος ποὺ ἐμπνέουν οἱ δέκα πληγές μεταβάλλει τὴν ἀ-
ρίθμηση σὲ ποίημα.

- Τοσαῦτα θαύματ' Ἡλίου τοῦ Θεσβίτου.
 Κόραξι πρῶτον ἐτρόφη· καὶ δεῦτερον
 ἔθρεψε χίρην πλουσίως Σαραφθίαν,
 μικροῖς ἐλαίου καὶ ἀλεύρου λειψάνοις·
 5 ἥς καὶ τὸν υἱὸν ἐκ νεκρῶν φυσήμασιν
 ἤγειρεν. Ὑετόν τ' ἀνέσχεν ἐκ Θεοῦ,
 ἔπειτ' ἀφῆκε. Θυσίαν καταγίσας
 πυρὶ ξένῳ τε καὶ ξένοις, εἰτ' ἤρκεσε
 τροφῆς ἀγευστος ἡμέραις ἐν πλείοσι
 10 ἔφλεξεν ἄροδην πεντηκοντάρχας δύο.
 Ἰορδάνην διῆλθε μηλωτῆ τεμών·
 πυρὸς δ' ἀνήλθεν ἄροματι πρὸς οὐρανὸν
 ὁμοῦ δορᾶν τε καὶ χάριν Ἐλισσαίῳ
 ἀφῆκεν. Ἄθρει καὶ τὰ τούτου θαύματα·
 15 Ἰορδάνην διῆλθε μηλωτῆ τεμών.
 Πηγὰς ἔθηκεν ἄλσιν εὐτέκνουσ πόλει.
 Παῖδας δ' ὑβριστὰς θηρίοις ἀπώλεσεν
 διψῶντι ρεύματ' ἐξ Ἐδῶμ ἐπήγασε
 στρατῶ· γυναικὰ τε χρέους ἐρῶύσατο
 20 πηγαῖς ἐλαίου· τῆ δὲ Σουναμίτιδι
 οὐκ ὄντ' ἔδωκε παῖδα, κ' ἐκ νεκρῶν πάλιν.
 Φθορὰν τ' ἐπέσχεν ἐκ πόας, καὶ πλείοσιν

16. ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΙΣΣΑΙΟΥ

Πλήθος τὰ θαύματα εἶναι τοῦ θεσβίτη Ἡλία:
Τροφή ἀπὸ τὰ κοράκια ἐδέχτη πρῶτα ¹.
τῇ χήρα ἔθρεψε πλούσια, δεύτερο, τῇ Σαραφθία
μ' ἀπομεινάρια ἀσήμαντα λαδιοῦ κι' ἀλεύρου.
Τὸ γιό τῆς ἴδιας μ' ἐμπνοή ἀπ' τοὺς πεθαμένους
σηκώνει κι ἀπὸ τὸ Θεὸ φέρνει τὴ μπόρα,
ποὺ ἔπειτα σταματᾶ. Λαμπρὴ τελεῖ θυσία
μὲ φλόγα ξένη καὶ μὲ τρόπους ὅμοια ξένους
κι ἔπειτα μέρες νηστικὸς κράτησ' ἀράδα.
Μὲ φλόγα καίει ἀκέριους δυὸ πεντηκοντάρχους,
περνᾶ μὲ τὴν προβειά του σκίζοντας τὸν Ἰορδάνη
κι ἀνέβηκε στὸν οὐρανὸ μὲ φλόγινο ἄρμα,
ὅμοια, καὶ μηλωτὴ καὶ χάρη ἀφήνοντας στὸν Ἐλισσαῖο.
Τὰ θαύματα καὶ τούτου μέτρα τώρα. Τὸ ἴδιο
περνᾶ μὲ τὴν προβειά του σκίζοντας τὸν Ἰορδάνη, ²
πηγὲς πλουτοδωρητρες μὲς στὰ δάση ἀνοίγει,
στην πόλη προσφορά. Καὶ μὲ θηρία τοὺς νέους ἐξολοθρεύει
τοὺς ἀσεβεῖς. Στὸ διψασμένο ἀπ' τὴν Ἐδῶμ στρατὸ
νερὸ πηγάζει κι ἀπ' τὸ χρέος τῆς σώζει τὴ γυναῖκα
μὲ λάδι π' ἀναβρεῖ. Καὶ πίσω πάλι ἀπ' τοὺς νεκροὺς
δίνει στη Σουναμίτιδα τὸ γιό τῆς ποῦχε χάσει.
Πρόλαβε τὸ χαμὸ ἀπ' τὸ χόρτο κι ἓνα πλήθος

2. Γιὰ τὸν Ἐλισσαῖο βλέπε Δ' Βασ. 2 - 9.

ἤμυνε λιμὸν ἐνδεεστέρα τροφῆ.
 Ναιμᾶν δὲ λέπρας ἐκκάθηρας τὸν Σῶρον,
 25 πέμπει Γιεζεῖ τὴν νόσον· εἴτ' ἀξίνην
 ἔπλευσε νώτοις ἐκ βυθῶν Ἰορδάνου·
 Σύρων δὲ τοὺς ἔλκοντας ὄφεις ἀμβλύνας
 ἔδωκεν ἐχθροῖς· εἶτα τῷ στρατῷ κόρον
 προεῖτο, λεπρῶν ἔργα. Καὶ νεκρὸς νεκρὸν
 30 ἤγειρεν, ἐγγὺς συντεθέντων ὀστέων.

17. ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΗΛΙΟΥ ΤΟ ΚΑΛΟΥΜΕΝΟΝ ΧΗΡΕΙΟΝ

Αὔτη, ξένη, καὶ Σαρεπτὰ τῆς Σιδωνίας,
 οὗτος δὲ χήρας πύργος, ἧ φιλοξένως
 Θεοῦ προφήτην Ἠλίαν τὸν Θεσβίτην,
 λιμοῦ κακοῦντος τὰς πόλεις, ἐδέξατο·
 5 ἧ καὶ μικρὸν ἦν ἔλαιον ἐν τῷ καφάκη,
 καὶ δραξ ἁλεύρων ὕδρια κεκρυμμένος.
 Τοῦτο δ' ἀφειδῶς μεταδοῦσα τῷ ξένῳ,
 πηγῆν, τρέφουσαν οἶκον, εὔρε τὴν δόσιν.
 Ταύτης τὸν υἱὸν Ἠλίας ζῶντα τρέφων,
 10 θανόντα νεκρῶν ἐξανέστησε ζόφου.
 Μήτηρ δέ, πρὶν κλαίουσα τὴν ἀπαιδίαν,
 ἐγένετο μήτηρ αἰθίς ὠδίνων δίχα.

1. Ἐνα ἐπίγραμμα ἄρτιο καὶ ἀφογο ὅπως μόνο στὰ χέρια τοῦ ἀξιού δημιουργοῦ μπορεῖ νὰ μορφοποιηθῆ. Ὁ μεταφραστής ὅταν σκέπτεται τὰ ποιήματα ΙΔ', ΙΕ' καὶ ΙΖ' φοβᾶται μήπως ἔχει ἀδικήσει ἀνεπίτρεπτα τὰ ἄλλα ποιήματα τῆς ομάδος αὐτῆς, μὲ τὸ νὰ τὰ διατυπώσῃ σ' ἐλεύθερο στίχο.

μέ φτωχική τροφή σώζει ἀπ' τὴν πείνα.
 Καθάρισε ἀπ' τῆ λέπρα τὸ Ναιμάν τὸ Σύρο
 καὶ στὸ Γιεζῆ τῆ στέλνει. Κι ἔπειτα ξινάρι
 ἀπ' τοῦ Ἰορδάνη τὸ βυθὸ ἀνασέρνει.
 Τοὺς Σύρους ποὺ τὸν ἔσερναν τυφλώνοντάς τους
 τοὺς δίνει στοὺς ἐχθροὺς καὶ τὸ στρατὸ χορταίνει
 μέ φαῖ ἀπὸ λεπρούς φτιαγμένο. Κι ἀνασταίνει
 νεκρὸς νεκρὸ, τὰ ὅστ' ἄν συνδεθῆκαν.

17. ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Ἰ ΣΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΤΟ ΛΕΓΟΜΕΝΟ 'ΧΗΡΕΙΟ' 2

Ἐδῶ εἶν' ἡ Σαρεπτά τῆς Σιδωνίας, διαβάτη,
 κι ὁ πύργος νά, τῆς χήρας, τὸ θεσβίτη Ἥλια,
 τοῦ Θεοῦ προφήτη ὅπου φιλόξενα ὑποδέχτη,
 καθὼς ἡ πείνα ρήμαζε κακὰ τὶς πόλεις.
 Στὸ λαδερὸ της λίγο εἶχε μονάχα λάδι,
 μιὰ φούχτ' ἄλεύρι σὲ κανάτι εἶχε κρυμμένο,
 ποὺ ὡστόσο μέ τὸν ξένο ἀπλόχερα μοιράστη
 καὶ νά στὸ δόσιμο ἡ πηγὴ ποὺ θρέφει σπίτι.
 Τὸ γιό της ζωντανὸν ὁ Ἥλιος τὸν εἶχε θρέψει
 καὶ πεθαμένο ἀπ' τῶν νεκρῶν τὸ ζόφο ἀρπάζει.
 Κι ἡ μάνα ποῦκλαιγε πιὸ πρὶν τὴν ὄρφανιά της
 μέ δίχως πόνους γίνεται πάλι μητέρα 3.

2. Ὁ τίτλος διαφορετικὰ: Ἐπίγραμμα στὸ ἱερὸ τοῦ Ἥλιου τὸ ὀνομαζόμενο σπίτι τῆς χήρας.

3. Τὸ ἐπίγραμμα ἀναφέρεται σ' ὅσα λέγονται εἰς Α' Βασ. 17.

18. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΣ

Ματθαῖος πόθεν, εἰπέ, μέγας, Λουκᾶς τε φέριστος,
 τὴν μὲν ὄγ', αὐτὰρ ὁ τήνδε βίβλοις ἐνέθηκε γενέθλην,
 αἰ Χριστὸν κατάγουσιν ἀφ' αἵματος ἀρχεγόνοιο;
 Πῶς δ' ὁ μὲν ἐν πλεόνεσσιν, ὄδ' ἐν παύροισιν ἔληξεν;
 5 Ἐς Δαυῖδ μὲν ἀνακτα γένους ῥόος ἀμφοτέροισιν
 ἀτμητος· μετέπειτα ῥέει δίχα, ὑστάτιον δὲ
 συμφέρεθ' ὡς ἐπὶ πόντον ἀπείρονα Χριστὸν ὀδεύων.
 Ὡδέ κεν ἀθρήσειας, ἐμῶ δ' ἐπιπειθεο μύθῳ·
 Λαυῖδαι, Σολομών τε, Νάθαν τ' ἔσαν, ὧν ὁ μὲν εἶλκεν
 10 ὡς τε ῥόον μεγάλον ποταμοῦ, βασιλήϊον αἷμα·
 αὐτὰρ ὄγ' εὐαγέων τε φαινοτάτων θ' ἱερῶν.
 Χριστὸς δ' ἀμφοτέρ' ἔσκεν, ἀναξ μέγας, ἀρχιερεὺς τε.
 Τούνεκα Ματθαῖος μὲν ἐγράφατο πνεύματι θείῳ
 τοὺς Σολομωντιᾶδας, Λουκᾶς δ' ἐς Νάθαν ὄρουσεν.

1. Ὁ Παῦλος γράφει ὅτι ὁ Ἰησοῦς προέρχεται ἀπὸ τῆ φυλῆ τοῦ Ἰ-
 ούδα, γιὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Μωϋσῆς δὲν εἶπε τίποτε σχετικὸ μὲ τὴν ἱερωσύνη.
 Ἑβρ. 7, 11 - 14.

18. Η ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Πές μου, γιατί ὁ Ματθαῖος ὁ μέγας κι ὁ ἄριστος Λουκᾶς
ἄλλη αὐτὸς κι ἄλλη ἐκείνος στὴ Γραφὴ γενεαλογία υἱο-
θετῆσαν,
κι ἄς κατεβάζουν τὸ Χριστὸ ἀπ' τοῦ πρώτου πατέρα τὸ
αἷμα;
Γιατὶ σὲ πλείτερους αὐτὸς καὶ τοῦτος σὲ πιὸ λίγους κατα-
λήγει;
Ἄχώριστο κι οἱ δυὸ τους τῆς γενιᾶς τὸ ρεῦμα φέρνουν
ὡς τὸ Δαυὶδ· κυλᾶ ἀπὸ κείνον χωρισμένο· τέλος
πρὸς τὸν ἀπέραντο ὠκεανὸ Χριστὸ κυλώντας σμίγει πάλι.
Μὲ τὰ δικά μου κοίτα μάτια καὶ τὸ λόγο μου ἄκου:
Ἄπ' τοῦ Δαυὶδ τῆ ρίζα ὁ Σολομῶν κι ὁ Νάθαν ἦσαν·
αἷμα βασιλικό, μεγάλου ποταμοῦ περνοῦσε τοῦτον ρέμα·
αἷμα τὸν ἄλλο λειτουργῶν σεβάσμιων κι ἐνδοξων¹.
Τὶς δυὸ τιμὲς σὲ μιὰ ὁ Χριστὸς ἐνώνει· μέγας βασιλιάς
συνάμα
καὶ ἀρχιερέας. Καὶ νὰ ὁ Ματθαῖος μὲ θεῖο ποῦ λογαριάζει
πνεῦμα
τοὺς γιουὺς τοῦ Σολομῶντα ἐνῶ ὁ Λουκᾶς ὀρμάει στὸν Νά-
θαν.

15 Ἐκ δὲ δύο γενεῶν, τῆς μὲν πλέον, ἐξ ἑτέρας δὲ
 πανρότερον τὸ ῥέεθρον ἐπελθέμεν· οὐ μέγα θαῦμα.
 Οὐ μὲν πανρότερον γενεῶν δ' οὐκ ἴσον ἀριθμόν.
 Ὡδε τὰ πρῶτα κέασθεν, ἔπειτα δὲ εἰς ἓν ἄγεσθεν.

Φράζε δὲ καὶ τότε μοι, πατέρων δύο πῶς ποτ' Ἰωσήφ.

20 Τέθμιον ἦν Μωσῆος, ἐπὴν ἄσπερμος ὄληται
 Ἑβραῖος, κάσιν ἢ τιν' ὀλωλότος, ἢ τινα πηῶν
 ἐγγύθεν, αἴψα δάμαρτα φίλην καὶ κτῆσιν ἔχοντα,
 σπερμαίνειν φθιμένῳ τε γόνον καὶ οἶκον ἀέξειν,
 ὄφρα κε μὴ νόνημος ἐν ἀνθρώποισιν ὄληται.

25 Τοῦνεκα κρυπτόν ὑπερθε Θεοῦ βροτέου τόδ' ἀνεῦρον.
 Μαθθάν ἐκ Σολομῶνος ἄγων γένος, ἠγάγετ' Ἐσθάν.
 Τοῦ δ' ἄρ' ἀποφθιμένοιο, Ναθείδης οὐνομα Μελχί.
 Καὶ τῷ μὲν Ἰακώβ, τῷ δ' Ἥλει γείνατο παῖδας.
 Ἥλει δὲ φθιμένοιο, ἐπεὶ γόνον οὐτιν' ἔλειπεν,

30 αἴψα δόμον τε λέχος τε Ἰακώβ οὐχ ὁμόπατρος
 δέξατο, καὶ τέκεν υἱὸν ἀδελφεῶ ἑσθλὸν Ἰωσήφ.
 Οὐτω τοῦ μὲν ἔην, τῷ δ' ἔγραφε θεσμός Ἰωσήφ.

Ἐδαγγελιστῶν δ' ὅς μὲν εἶπε τὴν φύσιν,

Ματθαῖος, ὅς δ' ἔγραφε Λουκᾶς τὸν νόμον.

35 Παῦσαι διοχλῶν τὴν καλὴν συμφωνίαν.

Πῶς Δαυὶδ ἐς ἀνακτα φέρει Θεός, εἴτε φαάνθη
 μητέρος ἐκ βροτέης Θεὸς ἄμβροτος; ἐκ μὲν Ἰωσήφ,
 πῶς ὄγε; παρθενικῆς γὰρ ἔην πάϊς, ἐκ Μαρίης δέ,
 Λευίδης· Μαριὰμ γὰρ ἀφ' αἵματος ἦεν Ἀαρῶν.

40 Μάρτυς δ' ἄγγελος ἄμμιν, ἐπεὶ Προδρομοιο γενέθλην
 ἀγγέλλων μεγάλοιο φάους θεοειδέϊ μητρὶ,

Ἄπ' τὶς γενιές τὶς δυὸ τῆς μιᾶς πιὸ πλοῦσια καὶ τῆς ἄλλης
φτωχότερη ἢ συρμὴ ν' ἀρχίσῃ, θάμα δὰ σπουδαῖο δὲν
εἶναι·

φτωχότερη ὄχι, στὶς γενιές δὲν ἦταν ἴση,
γι' αὐτὸ χωρίσαν στὴν ἀρχὴ μὰ πάλι ἐσμίξαν σ' ἓνα.

Σκέψου καὶ τοῦτο· πῶς ἀπὸ πατέρες δύο ὁ Ἰωσήφ
κρατοῦσε;

Ἄν ἄτεκνος πεθάνῃ Ἑβραῖος, εἶχε ὁ Μωυσῆς ὀρίσει,
ἀδελφὸς τοῦ νεκροῦ ἢ κάποιος συγγενῆς στενός του
τὸ ταίρι τ' ἀκριβὸ δικό του εὐθύς αὐτὸς νὰ κάνῃ
καὶ τέκνο στὸ νεκρὸ ἀνασταίνοντας τὸ σπίτι νὰ πληθύνῃ,
νὰ μὴ χαθῇ ἀμνημόνευτος μὲς στοὺς ἀνθρώπους.

Γι' αὐτὸ νά, ποιοὶ κρυφὸ γιὰ τὸ Θεὸ ἀνακάλυψα θνητὸς
ποῦ ἐγένῃ:

Γενιά ὁ Ματθᾶν τοῦ Σολομῶντα, τὴν Ἑσθᾶν γυναῖκα
πῆρε κι ὡς πέθανε, ὁ Μελχὶ γένος τοῦ Νάθαν
τὸ Γιάκωβο ἔκαμε παιδί γιὰ τὸ νεκρὸ καὶ τὸν Ἥλει δικό του
κι ὡς πέθανε ἄτεκνος ὁ Ἥλει καὶ δὲν ἀφήνει κλῆρα,
σπίτι καὶ κλίνη ὁ Γιάκωβος, ἄλλου πατέρα, μὲ μιᾶς ἐδέχτη
κι ἔξοχο γιό, τὸν Ἰωσήφ, στὸν ἀδελφὸ χαρίζει·

ἔτσι ἄλλου γιὸς ἦταν ὁ Ἰωσήφ κι ἄλλου γραφόταν.

Κάθε εὐαγγελιστῆς κι ἀπὸ ἓναν πῆρε δρόμο,
τῆς φύσεως ὁ Ματθαῖος κι ὁ Λουκᾶς τοῦ νόμου.

Πάψε τὴν τέλεια νὰ ταράζῃς συμφωνία.

Πῶς ἀπ' τὸ βασιλέα τώρα ἔρχεται ὁ Θεὸς Δαυὶδ, ἀφοῦ
ἐφάνῃ

ἀπὸ θνητὴ μητέρα ἀθάνατος Θεός; Πῶς πάλι ὁ ἴδιος
ἀπ' τὸν Ἰωσήφ, ἀφοῦ ἦταν γιὸς Παρθένου κι ἀπὸ τὴ
Λευίτισσα Μαρία, ποῦ ἀπὸ τὸ αἷμα ἦταν τοῦ Ἀαρών.
Ὁ ἄγγελος μάρτυράς μου ποῦ τοῦ Πρόδρομου τὴ γέννηση
στὴ μάνα προμηνώνοντας τὴ θεόμορφη τοῦ τρισμεγάλου
τοῦ φωτός

μητέρας ἀμφοτέρας ὄγ' ἀνήγαγεν ἐς μέγαν Ἀαρών.
 Φοῆτραι δ' αὖ βασιλῆος ἀμιγέες, ἡ δ' ἱερῶν.
 Οὐκ ἔτυμον. Φοῆτραι μὲν ἔσαν δίχα, πολλάκι δ' αὖτε
 45 μίγνυντο. Πρόσθεν μὲν Ἀρῶν μέγαλοιο θύγατρα
 ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα Νασσῶν, ὃς δ' ἀπ' Ἰουδα
 ἔκτος ἔην. Μετέπειτα δ' ἐπεὶ πόλιν ὤλεσεν αἰχμῇ
 Ἀσσυρίων, Βαβυλῶν τε τὰ τέθμια πάντα τίναξεν,
 οὐδὲ φυλῶν τῆμόσδε διακριδὸν αἷμα φυλάχθη
 50 οὕτω μὲν διὰ μητρὸς ἀνέρχεται ἐς βασιλῆας.
 Ἐκ δὲ πατρὸς δοκέοντος ὅπως, φράζεσθαι ἄνωγα.
 Ἀγγούστου βασιλῆος ἐπεὶ φόρος ἔγραφε πάντας
 ἄλλοι μὲν τ' ἄλλησιν ἐνὶ πτολίεσσι γράφοντο
 πατρώαις, Δαυὶδ δὲ φίλον πέδον αἶψα κίχανον
 55 Βηθλεέμ, ἡ κόλποισι μέγαν ὑπεδέξατο Χριστόν,
 ἀμφοτέροι, μνηστή τε φίλη, καὶ κεδνὸς Ἰωσήφ
 γραψόμενοι. Φοῆτρης γὰρ ἱῆς ἔσαν. Ὡδ' ἐνὶ φάτνῃ
 μήτηρ παρθενική, κόσμον τέκε παντὸς ἀνακτα.
 Οὕτω καὶ διὰ πατρὸς ἀνέρχεται ἐς βασιλῆας.
 60 Ἐμπαλι μὲν γενεὴν Λουκᾶς μέγας ἠγάγε μύθῳ
 εἰς Ἀδὰμ ἐκ Χριστοῦ. Ἐμοὶ δ' Ἀδὰμ ἦλθ' ἐπὶ Χριστόν.

1. Ὁ Γρηγόριος συμβιβάζει τὰ σχετικὰ μὲ τὴν καταγωγὴ τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ ἀνθρώπινο. Ναὶ μὲν ἡ Μαρία προερχόταν ἀπὸ τῆ φυλῆ τοῦ Λευὶ ἀλλὰ οἱ φυλῆς δὲν χωρίζονταν μὲ τείχη. Ἔτσι ἀφοῦ δὲν ἦταν ἀσχετες

τις δυὸ μητέρες στὸ μεγάλο ἀνέβασε Ἰσραὴλ.
 Καὶ πάλι χωριστὲς γενεὲς πὼς ἦταν τοῦ Βασιλέα καὶ τοῦ
 Λευὶ,
 δὲν εἶναι ἀλήθεια· χωρισμένες ἦσαν οἱ φυλὲς¹
 ἀλλ' ὄχι πάντα· κόρη τοῦ μεγάλου Ἰσραὴλ παλιά
 πῆρε γυναίκα στὸ παλάτι τοῦ ὁ Ναασάν ποῦ ἀπ' τὸν
 Ἰούδα
 ἦταν ἔκτος κι ἀργότερα, ὅταν τ' ἄσσυριο τὸ κοντάρι
 τὴν πόλη χάλασε κι ἡ Βαβυλώνα κλόνησε τοὺς νόμους,
 τότε δὲν ἔμεινε οὔτε τῶν φυλῶν τὸ αἷμα καθάριο.
 Ἔτσι μὲ σκάλα τὴ μητέρα πάει σὲ βασιλιάδες.
 Πὼς τώρα ἀπὸ πατέρα γιὰ τὸν τύπο βέβαια μόνο, σκέ-
 ψου:
 Τὸ πρόσταγμα τοῦ Αὐγούστου σὰν τοὺς ἔγραψε ὅλους
 ἄλλος σ' αὐτὴ κι ἄλλος σ' αὐτὴ τὴν πόλη γράφονταν,
 τὴν πατρική του.
 Φτάνουν λοιπὸν κι οἱ δυὸ τους στὴν ἀγαπημένη γιὰ νά
 γραφοῦν γῆ τοῦ Δαυὶδ,
 τὴ Βηθλεέμ, ποῦ τὸ Χριστὸ τὸ μέγα δέχτηκε στὴν ἀγκα-
 λιά της,
 οἱ δυὸ, ἡ μνηστὴ ἡ ἀγαπημένη κι ὁ Ἰωσήφ ὁ φρόνιμος.
 Ἦταν ἀπ' τὴ φυλὴ τὴν ἴδια. Καὶ στὰ μέρη αὐτὰ μὲς τὸ
 παχνὶ
 γεννᾷ ἡ Παρθένα μὰνα ὅλου τοῦ κόσμου ἐδῶ τὸ Βασιλιά
 Κι ἔτσι μὲ σκάλα τὸν πατέρα φτάνει αὐτὸς σὲ βασιλιάδες.
 Πισωπατώντας μὲ τὸ λόγο τοῦ ὁ Λουκᾶς ὁ μέγας
 φέρνει τὴ γενιά του
 ὡς τὸν Ἰσραὴλ ἀπ' τὸ Χριστό· μὰ ἦρθε ὁ Ἰσραὴλ ὡς τὸ Χρι-
 στὸ γιὰ μένα.

οἱ φυλὲς τοῦ Δαυὶδ καὶ τοῦ Λευὶ ἐξηγεῖται ἡ συγκέντρωση στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ τῶν ιδιοτήτων τοῦ βασιλέα τοῦ ἀρχιερέα.

Χειρὶ Θεοῦ πρώτιστος Ἀδὰμ γένετ'. Ἐκ δ' Ἀδάμοιο
 Σῆθ πέλε. Τοῦ δ' ἄρ' Ἐνώς. Τοῦ, τέτρατος ἦε Καϊνάν.
 Τοῦ δ' ἦν Μαλελεήλ. Τοῦ δ' Ἰαρέδ, ὃς τέκε παῖδα
 65 κείνον Ἐνώχ, ὃς ζωὸς ἐς οὐρανὸν ἦλθεν ἀεθρεῖς.
 Τοῦδε, Μαθουσάλα ἔσκεν, ὃς νῆα γείνατο Λάμεχ.
 Αὐτὰρ ὃ, Νῶε πατήρ. Σίμη, Νώεος υἱὸς ἐκείνου.
 Ἐκ τοῦ δ' Ἀρφαδάξ, Καϊνάν, Σαλά· τοῦ δ' ἐνέπουσιν
 υἱὸν Ἐβερ. Ἐβερὸς δὲ Φάλεκ πάϊς. Ἐκ δ' ἄρα Φαλέκ,
 70 ἔσκε Ῥαγάβ. Κεῖνος δὲ Σερούχ τέκεν, ὃς τέκε Ναχώρ.
 Ἀβραὰμ αὐτ' ἐπὶ τοῖσδε, πάϊς Θάρα Ναχορίδαο.
 Ἀβραμίδης δ' Ἰσαὰκ Ἰακώβ τέκεν, ὃς δ' ἄρ' Ἰούδαν.
 Αὐτὰρ ὃ ἐκ Θαμάρης Φαρὲς τέκεν. Αὐτὰρ ὃ, Ἐσρώμ.
 Ἐσρώμ, τὸν Ἀράμ, ὃς τὸν Ἀμιναδάμ. Ὅς δὲ Ναασσών.
 75 Ναασσών δ' αὖ, Σαλμών. Σαλμών, Βοόζ. Ἐκ Βοόζ, Ὁβήδ.
 Ὁβήδ δ' Ἰεσσαί· τοῦ δ' ἐκ μέγας ἔπλετο Δαυῖδ.
 Δαυῖδης δέ, Νάθαν, ὃς Ματθάν υἱὸν ἔτικτεν,
 ὃς Μαϊνάν. Μαϊνάν, Μελεὰν τέκε. Ὅς δ' Ἐλιακείμ.
 Ὅς τὸν Ἰωάναν. Ὅς τὸν Ἰωσήφ. Ὅς, τὸν Ἰούδαν
 80 γείνατο. Τοῦ, Συμεών. Τοῦ, Λεβί. Τοῦ ἄπο, Ματθάν.
 Τοῦδε, Ἰωρείμ. Τοῦ δ' Ἐλιέζερ. Τοῦδε, Ἰωσάφ.
 Τοῦ δ' Ἡρ. Τοῦ δ' Ἐλμῶδ. Τοῦ δ' αὖ παῖς ἔπλετο Κωσάμ.

Βγαίνει ἀπ' τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ πρῶτος ὁ Ἀδάμ, ναί, κι
ἀπὸ κείνον
γεννιέται ὁ Σήθ καὶ γιὸς του ὁ Ἐνῶς κι εἶν' ὁ Καϊνὰν ὁ
τέταρτος.

Γιὸς του ὁ Μαλελεήλ κι αὐτοῦ ὁ Ἰαβέδ ποῦχε παιδί του
τὸν Ἐνῶχ
ἐκεῖνον, ποῦ στὸν οὐρανὸν ἀνέβη ζωντανὸς καὶ πῆγε.

Ὁ Μαθουσάλας γιὸς του καὶ πατέρας τοῦτος τοῦ Λάμεχ
κι αὐτὸς τοῦ Νῶε πατέρας, ἀπ' τὸ Νῶε ὁ Σήμ
κι εἶν' ἀπὸ τοῦτον ὁ Ἀρφαζάδ, Καϊνὰν, Σαλὰ καὶ τούτου
λένε

τὸν Ἔβερ γιὸ καὶ γιὸ του τὸ Φαλέκ κι ἀπ' τὸ Φαλέκ
νὰ, κι ὁ Ραγάβ, ποῦ τὸ Σερούχ γεννᾷ καὶ τὸ Ναχώρ ἐ-
τοῦτος.

Κι ἦρθε ὁ Ἀβραάμ ἀπὸ τὸ Θάρα τοῦ Ναχώρ.

Ὁ γιὸς τοῦ Ἀβραάμ ὁ Ἰσαάκ γεννᾷ τὸν Ἰακώβ κι αὐτὸς
τὸν Ἰούδα

κι ἀπὸ τῆ Θάμαρ κάνει τὸ Φαρές καὶ τὸν Ἐσρώμ αὐτὸς
καὶ τὸν Ἀράμ ὁ Ἐσρώμ καὶ τοῦτος τὸν Ἀμιναδάμ καὶ τὸ
Νασσῶν αὐτὸς.

Ὁ Νασσῶν πάλι τὸ Σαλμών κι αὐτὸς τὸ Βοόζ καὶ τὸν Ὠ-
βῆδ αὐτὸς,
κι ὁ Ὠβῆδ τὸν Ἰεσσαὶ κι ὁ μέγας πρόβαλε ἐπ' αὐτὸν Δα-
υίδ.

Γιὸς τοῦ Δαυίδ ὁ Νάθαν ποῦ τὸ Ματθὰν ἐγέννησε.

Καὶ στῆ σειρὰ ὁ Μαϊνὰν κατόπι κι ὁ Μελεάν κι ὁ Ἐλια-
κείμ,

ὁ Ἰωανάν, ὁ Ἰωσήφ. Αὐτὸς τὸν Ἰούδα γέννησε,
αὐτὸς τὸ Συμεών, τὸ Λευὶ τοῦτος, κι ὕστερα ὁ Ματθὰν
τὸν Ἰωρεὶμ τοῦτος, τοῦτος τὸν Ἐλιέξερ, τοῦτος τὸν Ἰω-
σήφ·

αὐτὸς τὸν Ἦρ, αὐτὸς τὸν Ἐλμῶδ καὶ γιὸς του ὁ Κωσάμ.

- Κωσάμ, ἔην ᾿Αδδί. Τοῦ, Μελχί. Τοῦ δ' ἄπο, Νηρί.
 Τοῦ δ' ἄπο, Σαλαθιήλ, Ζοροβάβελ, ᾿Ρησά, ᾿Ιωνάν,
 85 ᾿Ιούδας, ᾿Ωσώκ. Σεμεεὶ τ' αὐ̄, Μαθθίας τε,
 καὶ Μαάθ, Ναγγαί, καὶ ᾿Εσλείμ· τοῦ δ' ἄπο Ναούμ,
 ᾿Αμώς, Μαθθαθίας, καὶ ᾿Ιωσήφ, ἠδὲ ᾿Ιανναί·
 Μελχί, καὶ Λενί, καὶ Μαθθάν, ᾿Ηλεί, ᾿Ιωσήφ.
 Λουκᾶς μὲν οὕτω. Πῶς δὲ Μαθθαῖος μέγας;
 90 ᾿Εξ ᾿Αβραάμ μὲν μέχρι Λαυῖδ, ὡς ἔφην.
 ᾿Ἐνθεν δὲ Λουκᾶ τὴν ἱερατικὴν παρῆς
 σποράν, τίθησι τοῦ γένους ἀνακτόρων.
 Εἰσὶν δ' ὅσοι τε καὶ τίνες, λελέξεται.
 Λαυίδης, Σολομών, ᾿Ροβοάμ, ᾿Αβίας τε, ᾿Ασά τε.
 95 Τοῦ δ' ᾿Ιωσαφάτ ἔσκεν. Ὁ δ' ἑβδομος ἦεν ᾿Ιωράμ.
 ᾿Οζίας, ἠδ' ᾿Ιωάθαμ, ἠδ' ᾿Αχαζ, ᾿Εζεκίας τε,
 καὶ Μανασῆ, καὶ ᾿Αμώς, ᾿Ιωσίας. Αὐτὰρ ἔπειτα
 ᾿Ιεχονίας, ἄλωτὸν δὲ ἤγαγον εἰς Βαβυλῶνα·
 Σαλαθιήλ, Ζοροβάβελ, ᾿Αβιούδ, ἠδ' ᾿Ελιακείμ,
 100 ᾿Αζώρ. Τοῦδε, Σαδώκ. Τοῦ δ' ᾿Αχίν. Τοῦ δ' ᾿Ελιούδα.
 Τοῦδ' ᾿Ελιέξερ ἔην. Τοῦ, Μαθθάν. Τοῦ δὲ ᾿Ιακώβ.
 ᾿Υστατος, δεσδοκέεσκε πατὴρ Χριστοῦ, ᾿Ιωσήφ.

Τοῦ Κωσάμ ἦταν ὁ Ἄδδῖ, αὐτοῦ ὁ Μελχι κι αὐτοῦ ὁ Νηρί.
 Ὁ Σαλαθιήλ εἶν' ἀπ' αὐτόν, ὁ Ζοροβάβελ, ὁ Ρησά, ὁ Ἰ-
 ωνάν,

ὁ Ἰούδας, ὁ Ὠσώκ, ὁ Σεμεεί, ὁ Ματθίας
 κι ὁ Μάαθ, ὁ Ναγγαί, κι ὁ Ἐσλείμ. Ὁ Ναοῦμ ἀπ' αὐτόν,
 ὁ Ἀμώς, ὁ Ματταθίας, ὁ Ἰωσήφ κι ὁ Ἰανναί,
 ὁ Μελχί, ὁ Λεuí, ὁ Ματθάν, ὁ Ἡλεί, ὁ Ἰωσήφ.

Ἔτσι ὁ Λουκᾶς. Μά πῶς ὁ μέγας Ματθαῖος ἰ;
 Ἄπ' τὸν Ἀβραάμ ὡς τὸ Δαυίδ ἔτσι, ὅπως εἶπα.

Μά τοῦ Λουκᾶ ἀπὸ κεῖνον τῆ λευϊτικῆ γραμμῆ
 τῶρα ἀμελώντας, παίρνει πὰ τῶν βασιλιάδων τῆ γενιά.
 Κι εἶν' ὅσοι κι ὅποιοι θέ ν' ἀκολουθήσουν:

Τοῦ Δαυίδ γιὸς ὁ Σολομών, ὁ Ροβοάμ, ὁ Ἀβίας, ὁ Ἀσά.

Ἄπ' αὐτόν ὁ Ἰωσαφάτ κι ἔβδομος ἦταν ὁ Ἰωράμ,
 ὁ Ὄζίας, ὁ Ἰωάθαμ κι ὁ Ἄχαζ κι ὁ Ἐζεκίας

κι ὁ Μανασῆ κι ὁ Ἀμώς κι ὁ Ἰωσίας. Ὁ Ἰεχονίας ἔπειτα
 ποὺ αἰχμάλωτο στῆ Βαβυλώνα τὸν ὀδήγησαν.

Ὁ Σαλαθιήλ, ὁ Ζοροβάβελ, ὁ Ἀβιούδ, ὁ Ἐλιακείμ,
 ὁ Ἀζώρ. Εἶν' ἀπὸ τοῦτον ὁ Σαδώκ, ὁ Ἀχίν, ὁ Ἐλιούδ.
 Εἶν' ὁ Ἐλιέζερ ἀπ' αὐτόν κι εἶν' ὁ Ματθάν κι εἶν' ὁ Ἰακώβ.
 Κι ἦταν στερνός, ποὺ πίστευαν πατέρα τοῦ Χριστοῦ, ὁ
 Ἰωσήφ.

19. ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΙΒ'

Δώδεκα δ' αὖ Χριστοῦ Θεοῦ μέγαλοιο μαθηταί.
Πέτρος τ' Ἀνδρείας τε, Ἰωάννης τ', Ἰάκωβος.
Πέμπτος δ' ἦε Φίλιππος· ὁ δ' ἕκτος, Βαρθολομαῖος,
Ματθαῖος, Θωμᾶς τε, καὶ Ἀλφαῖον Ἰάκωβος·
5 Ἰούδας τε, Σίμων τε, καὶ οὐ φατὸς ἄλλος Ἰούδας.

20. ΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

Ματθίης βίβλοιο τὰ θαύματα, ὀπλὸς ἔρεξε
Χριστὸς ἄναξ βροτέῳ σώματι κινράμενος.
Πρῶτον μὲν λεπροῖο πικρὴν ἀπεσείσατο νοῦσον,
εἰθ' ἑκατοντάρχου παιδὸς ἔπηξε μέλη.
5 Τὸ τρίτον αὖ Πέτρον ἐκυρῆς φλόγα ἔσβεσε χειρὶ.
Τέτρατον, οἶδμα μέγα εὔνασε καὶ ἀνέμους.
δαίμονας ἦκε σύεσσι τὸ πέμπτον, ἐν Γεργεσσηνοῖς.
Ἔκτον, ἐὴν κλίνην ἦρε βαρὺς μέλεσιν.
Ἑβδομον, ἀφαμένης πηγὴν σχέθεν αἰμορροούσης.
10 Ἄρχοντος θυγάτηρ ὄγδοον εὔρε φάος.
Ἐνωτων αἶθ' τυπλοῖσι πόρεν αἴας. Ἐκ δ' ἐλαθέντος

19. ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Πέτρος, Ἀνδρέας, Ἰωάννης, Ἰάκωβος.
Πέμπτος ὁ Φίλιππος, Βαρθολομαῖος ὁ ἕκτος.
Ματθαῖος, Θωμᾶς κι ὁ Ἰάκωβος τοῦ Ἀλφαίου.
Ὁ Ἰούδας, ὁ Σίμωνας κι ὁ ἀνονόμαστος ἄλλος Ἰούδας.

20. ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΑΤΘΑΙΟ

Τὰ θαύματ' ἄκου ἀπ' τὸ κατὰ Ματθαῖον, ὅσα ἔπραξε
ὁ βασιλιάς Χριστὸς σ' ἀνθρώπου σῶμα ὅσο κοινωνοῦσε.
Τῆ νόσο τοῦ λεπροῦ τῆ βασανιστικῆ πρώτ' ἀποτίναξε.
Τὰ μέλη στέριωσε ἔπειτα τοῦ γιοῦ τοῦ ἑκατοντάρχου.
Τρίτο, τῆς πεθερᾶς τοῦ Πέτρου μέ τὸ χέρι του σβήνει τῆ
φλόγα.

Τέταρτο, τὸ πελώριο κύμα πράϋνε καὶ τοὺς ἀνέμους.
Πέμπτο, τοὺς δαίμονες στοὺς χοίρους στέλνει τῶν Γερ-
γεσσηνῶν.
Σηκώνει ἕκτο τὴν κλίνη ὅπου τὰ μέλη του εἶχε ἀσήκωτα.
Ἑβδομο τῆς αἱμορροούσας τὴν πηγὴ σφραγίζει, ὅπως
τὸν ἄγγιξε.

*Ὀγδοο, ἡ κόρη τοῦ ἄρχοντα βρίσκει τὸ φῶς της.
Ἐνατο, στοὺς τυφλοὺς χαρίζει φῶς. Τὸ δέκατο,

- δαίμονος, οὐ λαλέων ῥῆξε λόγον, δέκατον.
 Σαββάτῳ ἐνδέκατον, ξηρὴν χέρα λύσατο δεσμῶν,
 ὅσσε δὲ δαιμονίου κ' οὐατα, δωδέκατον.
- 15 Ἐκ δεκάτοιο τρίτον, κοφίνους δυοκαίδεκα πλήσε,
 Κάνδρῶν χιλιάδας πέντ' ἀπὸ πέντ' ἀκόλων.
 Τέτρατον ἐκ δεκάτου δέ, κιχήσατο νῆα πόδεσσι·
 τοῖς δ' ὑπόειξε μέγας πόντος ὀρινόμενος.
 Πέντε δὲ καὶ δέκατον, Χανααίας πνεῦμ' ἐδίωξε,
- 20 μητρὶ χαριζόμενος πολλὰ λιταζομένη.
 Ἐκτον καὶ δέκατον, σπυρίδας λίπον ἔπτ' ἀπὸ ἑπτὰ
 ἄρτων, χιλιάδες τέσσαρες, ἦν τε κόρος.
 Ἐπτὰ δὲ καὶ δέκατον, θείην ἠλλάξατο μορφήν,
 στράψας οἷσι φίλοις ἠελίοιο πλέον.
- 25 Ὀκτωκαδέκατον δέ, σεληναίης ἀπὸ νούσου
 ὡς ἰκέτευσε πατήρ, λύσατο παῖδα φίλον.
 Ἐνεακαδέκατον, φάος ὄμμασιν ἐξ Ἰεριχοῦς
 τυφλοῖς εἰνοδίους δῶκε πορευόμενος.
 Εἰκοστὸν δ' ἀθγάς πόρεν ὄμμασι, πηρὰ τ' ἔλυσε
- 30 γούνατα, ἐξ ἱεροῦ λύματα πάντ' ἐλάσας.
 Θαῦμα δὲ Βηθανίηθεν ἰὼν ποίησε μέγιστον,
 ξηρὴν αἷψα συκῆν, ὡς μιν ἄκαρπον ἶδεν.
 Ἐκ δ' ἐχύθη σταυροῖο βαθὺ σκότος, οἰχομένοιο
 φωτός, καὶ νηοῦ εὐρὸν πέτασμα ῥάγη.
- 35 Γαῖα δὲ παλλομένη, γαίης ὑπερ ἔσχισε πέτρας,
 καὶ νέκυνες τύμβους λείψαν ἀνεγρόμενοι.
 Αὐτὰρ ὄγε τριτάτῳ ἐνὶ ἡματι τύμβον ἀνοίξας,
 αὐθις ἐοῖσι φίλοις ἐν Γαλιλαίᾳ ἐφάνη.

λύνεται τοῦ βουβοῦ ἢ λαλιά σάν ἔβγαλε τὸ δαίμονα.
 Σάββατο, ἐνδέκατο, ξεροῦ χεριοῦ συντριβεῖ τὰ δεσμὰ του.
 Δωδέκατο, κωφάλαλο ἀπ' τὸ δαίμονα λυτρώνει.
 Τρίτο μετὰ τὸ δέκατο, κοφίνια δώδεκα γεμίζει
 καὶ πέντε ἀνδρῶν χιλιάδες μὲ ψωμιὰ χορταίνει πέντε.
 Στὸ πλοῖο μπαίνει, δεκατέσσερα, στὴ θάλασσα βαδίζοντας
 καὶ τὸ πελώριο θυμωμένο κῦμα μένει ἀσάλευτο.
 Διώχνει ἀπ' τὴ Χαναναία τὸ δαιμόνιο, δεκαπέντε,
 κάνοντας χάρη στῆς μητέρας τὰ πολλά τὰ παρακάλια.
 Δεκάξι, ἀπ' τὰ ψωμιὰ τὰ ἑφτά, τὰ ἑφτά κοφίνια,
 κομμάτια ξέχειτα, κι οἱ τέσσερις χιλιάδες χορτασμένοι.
 Δέκατο κι ἔβδομο, τὴ θεία μορφή σάν ἔλαβε
 πιὸ κι ἀπ' τὸν ἥλιο ἀστράφτοντας στοὺς φίλους του.
 Δέκα κι ὄχτώ, φεγγαροχτυπημένο, ἀπ' τὴν ἀρρώστια
 παιδὶ ἀκριβὸ στὰ δάκρυα τοῦ πατέρα λευτερώνει.
 Δέκα κι ἐννιά, στὰ μάτια τῶν τυφλῶν τὸ φῶς στεριώνει
 ἀφήνοντας τὴν Ἰεριχώ στὸ δρόμο σάν τοὺς βρῆκε.
 Εἰκοστὸ, λάμπη χάρισε στὰ μάτια καὶ τ' ἀνάπηρα
 λάφρυνε γόνατα, τὸν κάθε ἀνάξιο διώχνοντας ἀπ' τὸ
 ναό.

Στὴ Βηθανία πηγαίνοντας τὸ μέγα θαῦμα,
 ἄκαρπη ὡς εἶδε τὴ συκιά καὶ τὴν ξεραίνει.
 Σκότος βαθὺ ξεχύθη ἀπ' τὸ σταυρό, τὸ φῶς ἐχάθη,
 τοῦ ναοῦ τὸ παραπέτασμα πλατὺ ξεσχίστη,
 σείστηκε ἡ γῆ βαθιὰ κι οἱ πέτρες σπάζουν,
 ξανασηκώνονται οἱ νεκροὶ τὸ μνημα παρατώντας.
 Καὶ νά, ποὺ αὐτὸς ἀνοίγοντας σὲ μέρες τρεῖς τὸ μνημα
 στῆς Γαλιλαίας τὴ γῆ ξανὰ φάνηκε στοὺς δικούς του.

21. ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

Μάρκος δ' Ἀύσονίοισι Θεοῦ τάδε θαύματ' ἔγραψε,
 Πέτρῳ θαρσαλέος Χριστοῦ μεγάλῳ θεράποντι.
 Λαίμων καὶ πυρετός, καὶ λέπρη, καὶ παράλυσις
 εἴξε λόγῳ Χριστοῦ. Μετέπειτα δὲ χεὶρ ἐτανύσθη
 5 ξηρή· καὶ ἀνέμων λῆξεν μένος ἠδὲ θαλάσσης.
 Καὶ λεγεῶν ὑπόειξε, καὶ αἱματόεσσαν ἔπανσε
 πηγὴν, καὶ θυγατρὶ ζωὴν πόρ' Ἰαείροιο.
 Πέντε δ' ἄρ' ἐξ ἄρτων πολλοὶ τράφεν. Ἐνθεν ἔδησε
 πόντον ἐπιστεῖβων. Μετέπειτα δέ, πνεῦμ' ἐδίωξε
 10 Φοινίσσης, Τυρίοισι τέρας καὶ Σιδονίοισι,
 κωφόν τ' οὐ λαλέον. Θρέψεν πάλιν ἔπι' ἀκόλοισιν
 ἀνδρῶν χιλιάδας· καὶ τυφλὸς ἶδεν φάος. Εἶτα
 καὶ μορφῆς ἀπέπεμψε σέλας, καὶ δεσμὸν ἔλυσε
 γλώσσης, πνεῦμ' ἐλάσας· Βαρτιμαῖός τε φάοσδε
 15 τυφλὸς ἐξ Ἰεριχοῦντος ἐσέδρακεν. Ὡς δὲ ἄκαρπον
 εὔρε συκῆν χατέων, νεκρὰν ἔθηκε λόγῳ.
 Τυφλοὺς δ' αὖ χωλοὺς τε ἰήσατο ἐγγύθι νηοῦ.

21. ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΑΡΚΟ

Ὁ Μάρκος τοῦτα γιὰ τοὺς Ἰταλοὺς τοῦ Θεοῦ τὰ θαύματα
ἔχει γράψει,
στὸν Πέτρο στηριγμένος τοῦ Χριστοῦ μεγάλο ἐργάτη.
Δαιμόνιο, πυρετός, λέπρα, παράλυση
ὑποχωροῦν στὸ λόγο τοῦ Χριστοῦ καὶ χέρι μαζεμένο
ἀπλώνεται ξανά. Τ' ἀνέμου καὶ τῆς θάλασσας τῆ λῦσσα
καταπαύει.

Λεγεώνα ὀλόκληρη σκορπᾶ κι αἱμάτινη ξεραίνει
πηγὴ· στὴν κόρη τοῦ Ἰαίρου ζωὴ χαρίζει.
Λαὸ πολὺ ψωμιὰ χορταίνουν πέντε. Κι ἔπειτα ὑποτάζει
τὸ πέλαο μέ τὸ βᾶδισμα κι ἀκόμα διώχνει
τὸ πνεῦμα ἀπ' τὴ Φοινίκισσα—σεισμός σέ Τύρο μέγας καὶ
Σιδώνα—

τ' ἄλαλο καὶ κουφὸ—Μ' ἑπτὰ πάλι ψωμιὰ χιλιάδες
ἀντρῶν χορταίνει· κι ὁ τυφλὸς βλέπει τὸ φῶς. Κατόπι
τὸ φῶς σκορπίζει τοῦ προσώπου του, δεσμὰ τσακίζει
τῆς γλώσσας, τὸ δαιμόνιο διώχνοντας. Κι ὁ Βερτιμαῖος,
τυφλὸς κοντὰ στὴ Ἱερικῶ, βρίσκει τὸ φῶς του. Καὶ τὴν
ἄκαρπη

22. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

- Λουκᾶς δ' Ἑλλάδι σεπτὰ Θεοῦ τάδε θαύματ' ἔγραψε,
Παύλῳ θαρσαλέος Χριστοῦ μεγάλῳ θεράποντι.
Λαίμονα καὶ πυρετὸς καὶ λέπρη καὶ παραλύσις
εἶξε λόγῳ· καὶ χεῖρ τεῖναιτο καρφαλή.
- 5 Εἶθ' ἑκατοντάρχοιο λελυμένον ἤδρασε παῖδα·
χήρη τ' ἐκ νεκύων ἐν Ναῖμ νῖα πόρε.
Τὴν δὲ μύρω χρίσασαν ἀγνοῦς πόδας ἤγγισε μύθῳ.
Καὶ στῆσεν ἀνέμους, καὶ λεγεῶνα μέγαν.
Αἵματος ἔσχε θύσιν, καὶ Ἰαείροιο θύγατρα
- 10 ἤγαγεν ἐς ζωὴν. Πέντε δ' ἄρ' ἐξ ἀκόλων
καὶ δύο ἰχθυδίων, ἐν ἐρήμῳ πέντε ποτ' ἀνδρῶν
θρέψεν χιλιάδας. Εἶδεος ἦκε σέλας.
Λαίμονα τηλυγέτοιο πικρὸν ἀποέργασθε παιδός,
καὶ τὸν ἐπὶ γλώσσης ἤμενον, ὡς δὲ πάλαι
- 15 Ἑβραίην στυγερεῖ νούσῳ κλίναντα γυναικα,
καὶ μὴν καὶ ὑδέρου ὄγκον ἀπεσκέδασε.
Καὶ λεπρούς ἐκάθηρε δέκα, τῶν εἰς Σαμαρείτης.
Τυφλῷ τ' ἐξ Ἰεριχοῦς φῶς πόρεν εἰνοδίῳ.
"Ὅσσα τ' ἀποψύχοντος ἕδον σημηῖα Χριστοῦ,
- 20 ἢδ' ὡς ἐκ νεκύων οἴσι φίλοισι φάνη.

22. ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΛΟΥΚΑ

Τοῦτα γιὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ σεπτὰ τοῦ Θεοῦ ὁ Λουκᾶς θαύματα γράφει, στὸν Παῦλο στηριγμένος τοῦ Χριστοῦ μεγάλο ἔργατή. Δαιμόνιο, πυρετός, λέπρα, παράλυση στὸ λόγο ὑποχωροῦν καὶ χέρι, πρὶν κατάξερν, ἀπλώνονται.

Τὸ δοῦλο ποὺ παράλυσε τοῦ ἑκατοντάρχου ὀρθώνει. Ἐστὴ χήρα τῆς Ναὶν ἀπ' τοὺς νεκροὺς τὸ γιό τῆς ξαναδίνει. Ἄγνη τὴ μυροφόρο δείχνει ποὺ τὰ πόδια του τ' ἀγνὰ μὲ μύρο ἀλείβει.

Τοὺς ἀνέμους σταμάτησε καὶ δαίμονες λεγεῶνα ἀμέτρητη. Κράτησε αἱμάτινη ροὴ καὶ τοῦ Ἱαεῖρου τὸ κοράσι ξανάφερε στὴ ζωὴ. Μὲ πέντε μοναχὰ ψωμιά καὶ δύο ψάρια μικρά, στὴν ἔρημο πέντε χιλιάδες ἀντρῶν χορταίνει. Τοῦ προσώπου του τὸ φῶς σκορπίζει. Ἄπὸ παιδί μονάκριβο σκληρὸ ἀποδιώχνει δαίμονα στὴ γλῶσσα ἐπάνω καθισμένο· ὅπως κι αὐτὸν παλιά ποὺ τὴν Ἑβραία γονάτισε μ' ἄρρωστια φοβερὴ κι ἓνα ἄλλο, ὄγκο μεγάλο ὕδρωπικῆς διαλύει. Τοὺς δέκα μὴ δὲν ἐκαθάρισε λεπρούς—ἀπ' τὴ Σαμάρεια ὁ ἓνας.

Φῶς δίνει στὸν τυφλὸ στὴν Ἱεριχὼ στὸ δρόμο κι ὅσα ἄλλα θαύματα εἶδαν τοῦ Χριστοῦ σὰν ξεψυχοῦσε κι ὅσα ἔδειξε στοὺς φίλους του σὰν ἀναστήθη.

23. ΤΑ ΑΥΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

Παῦρα δ' Ἰωάννου δήεις ἱερῆ ἐνὶ βίβλῳ
θαύματα δή, πολλοὺς δὲ λόγους Χριστοῦ ἀνακτος.
Ἦν γάμος, οἰνοχόοι δ' ἐκέρων ἐξ ὕδατος οἶνον.
Εἶπε, καὶ υἱὸς ἄνουσος ἔην κάμων βασιλίσκου.
5 Εἶπε, λέχος δ' ἀνάειρεν, δεσφ φύγε δεσμὰ λοετροῖς.
Πέντε δ' ἔπειτ' ἄρτων τέλεσεν τέρας. Ἔνθεν ὕδευσεν
πόντον ὑπερζείοντα, καὶ ἐξεσάωσε μαθητάς.
Τυφλὸν δ' ἐκ γενετῆς ἰήσατο, πηλὸν ἀλείψας.
Τέτρατον ἡμαρ ἔην καὶ Λάζαρος ἔγχετο τύμβου.
10 Αὐτὰρ ὁ καὶ νεκύεσσι θάνεν, καὶ ζῶσιν ἀναστάς
Χριστὸς ἀναξ ἀναφανδὸν ὀμίλειεν οἷς ἐτάροισι.

24. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΚΑΙ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Εἰ δ' ἄγε, καὶ σκοτίων αἰνίγματα δέρεκεο μύθων·
οἶκον ἐπὶ ψάμμου κείμενον ἀδρανέος,
καὶ σπόρον, ὡς ἐπὶ γαῖαν ὁμοίως, ἦλθεν ἄνισος·
καὶ σπόρον, ᾧ καλῶ σπέρματα ἐχθρὰ μίγη·
5 καὶ δένδρον, ὀλίγον νάπυος σπόρον· εἶτ' ἐν ἀλεύρῳ
ζύμην κρυπτομένην· ὦνιον ἀγρὸν ἔτι

23. ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ

Λιγοστά στοῦ Ἰωάννη τὸ ἱερὸ βιβλίον θὰ βρῆς
θαύματα μὰ πολλοὺς τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ τοῦ Βα-
σιλιᾶ.

Στὸ γάμο ἀπὸ νερὸ κρασί κερνοῦν οἱ κεραστές.
Εἶπε καὶ τοῦ παλατιανοῦ γερός ὁ γιὸς ἀπ' τὴν ἀρρώστια
του πηδᾶ.

Εἶπε καὶ νά, σηκώνει τὸ κρεββάτι αὐτὸς ποὺ δὲ λυτρώθη
στοῦ Σιλβάμ.

Καὶ νά, τὸ θαῦμα τῶν ψωμιῶν τῶν πέντε κι ἔπειτα περ-
πατώντας

στὴ θάλασσα ποὺ κόχλαζε τοὺς μαθητὲς του σώζει.
Τὸ γεννημένο γιάτρεψε τυφλὸ μ' ἄλειμ' ἀπὸ πηλό.
Τέταρτη μέρα μὲς στὸ τάφο ὁ Λάζαρος, κι ἰδοὺ ἀναστήθη.
Γιὰ τοὺς νεκροὺς νεκρὸς κι αὐτὸς καὶ γιὰ τοὺς ζωντανοὺς
ἀφοῦ ἀναστήθη, ὁ Βασιλιὰς Χριστὸς νάτος, παρέα μὲ τοὺς
δικούς του.

24. ΠΑΡΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΙ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Ἐμπρός, κοίταξε λόγων σκοτεινῶν αἰνίγματα.

Τὸ σπῆτι ποὺ στὴν κούφιαν ἄμμο ὀρθώθηκε.

Τὸ σπῆρο ἰσόμερα στὴ γῆ σπαρμένο ποὺ σοδειάσαμε ἀνι-
σα.

Τὸ σπῆρο ποὺ στὸν καλὸ κακὸς ἀνακατώθη.

Τοῦ σιναπιοῦ τὸ σπῆρμα δέντρο ὀλάκερο, τὴ ζύμη
κρυμμένη μὲς στ' ἄλεύρι, τὸ χωράφι ἀγορασμένο

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

θησαυροῖο χάριν· καὶ μαργαρίτην πολύτιμον,
ἔμπορος δὲ πάντων ἐπρίατο κτεάνων·
καὶ νεπόδων ἔλκουσαν ἅπαν γένος ἐξ ἁλὸς ἄρκυν·
αἰρόμενόν τ' ὤμοις πλαζόμενον πρόβατον·
καὶ πικρῶ θεράποντι χρέους πέρι, πικρὸν ἄνακτα
καὶ πρώτοις πυμάτους μισθὸν ἔχοντας ἴσον·
πεμπομένους θ' υἱῆας ἐς ἄμπελον οὐδὲν ὁμοίους,
καὶ τοὺς κληρονόμον ὠσαμένους θανάτῳ·
καὶ σχεδίους νυμφῶνι φίλην πλήσαντας εορτήν·
ἐνθεν ἀκοιμήτους ἐν δαΐδεσσι κόρας
καὶ Κύριον δούλοισι νέμοντ' οὐκ ἴσα τάλαντα·
ἔμπαλιν αὖ προβάτοις ἴσταμένους ἐρίφους.

25. ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

Τόσσα Χριστὸς ἔρεξε μέγας, μύθους δ' ἀγόρευσε
παρβλήδην· ἐπὶ γαῖαν ἓνα σπόρον οὐτὶ ὅμοιον,
καὶ τὸν ζιζανίων σπέρματι συμφυέα,
καὶ νάπυ, κληρονόμον τε θανάθ' ὑπὸ χερσὶν ἀθέσμοις.
Μᾶρκος μὲν δὴ τοῖα, Πέτρον φυτὸν· εὐρυχόρῳ δὲ
Ἑλλάδι Παύλοιο Λουκᾶς ἔγραψε τὰδε·
δαίμων, καὶ πυρετός, καὶ ἄγρη, λέπρα, λύσις τε.

γιά κάποιο θησαυρό και τὸ μαργαριτάρι τὸ πολύτιμο,
 πού ὄλα τὰ πάντα ὅσα εἶχε δίνοντάς τα ὁ ἔμπορος τ'
 ἀγόρασε.

Τὸ δίχτυ πού με ψαριού κάθε εἶδος βγήκε ἀπὸ τὴ θάλασσα.
 Τὸ πλανημένο πρόβατο στοὺς ὤμους κρατημένο.

Τὸ σκληρὸ ἀφέντη δίπλα στὸ σκληρὸ στὰ χρέη του δοῦλο.
 Τοὺς τελευταίους πού ἔχουν τὸ ἴδιο με τοὺς πρώτους με-
 ροκάματο.

Τοὺς γιούς πού στέλνονται στ' ἀμπέλι ἀνόμοιοι ὀλότελα
 με τοὺς ἐργάτες πού στὸ θάνατο ἔσπρωξαν τὸν κληρονόμο.
 Τοὺς αὐτοσχέδιους καλεσμένους τοῦ γαμπροῦ πού τὴ
 λαμπρὴ γιορτὴ γεμίσαν.

*Ἐπειτα τὶς ἀκοίμητες παρθένες στὶς λαμπάδες τους.

Τὸν κύριο πού στοὺς δούλους του ὄχι ἴσα τάλαντα μοι-
 ράζει.

Κι ἀπέναντι στὰ πρόβατα νὰ στέκωνται τὰ ἐρίφια.

25. ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΑΡΚΟ

Τόσα ὁ Χριστὸς ὁ μέγας ἔπραξε καὶ παραβολικὰ ἱστορίες
 διηγήθηκε· ἓνας στὴ γῆ σπóρος ὁμοῖος δὲν εἶναι,
 κι αὐτὸς πού με τὸ σπóρο βλάστησε τῶν ζιζανίων μαζί,
 καὶ τὸ σινάπι κι ὁ κληρονόμος πού ἀπὸ χέρια σκοτώθηκε
 ἄνομα.

Τοῦτα εἶπε ὁ Μάρκος, ὁ βλαστὸς τοῦ Πέτρου. Καὶ γιὰ τὴν
 πλατύχωρη

Ἑλλάδα τοῦτα ἔγραψε ὁ Λουκάς, βλαστὸς τοῦ Παύλου·
 Δαίμονας, πυρετός, τὸ ψάρεμα, ἡ λέπρα κι ἡ παράλυση.

26. ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

- Παροιμιῶν δὲ Λουκᾶς ἐμνήσθη τόσων·
 τοῦ θέντος ἔδραν ἀσφαλῆ πέτρης ὕπερ
 καὶ τοῦ παθόντος εὖ πλέον, καὶ τῷ πλέον
 στέργοντος· εἶτα τοῦ σπόρου εἰς τέσσαρας
 ὃ φύσεις πεσόντος γῆς· ἔπειθ' ὁδοιπόρου
 λησταῖς πεσόντος. Εἶτ' ἄωρὶ πρὸς θύρας
 ἔλθὼν τις αἰτεῖ, κ' οὐδ' πονηρὰ λαμβάνει.
 Ἐκθάρον εἶτα πνεῦμα δ' εἰσοικίζεται
 ἐπὶ τὰ ξὺν ἄλλοις. Καὶ μάτην τις ἐλπίσι
 10 καρπῶν γέγηθεν, ἀγνοῶν οἷ στήσεται.
 Ἐκ τῶν γάμων δ' ἤκοντι γρηγορητέον
 Χριστῷ, κλῶς τε τῇ θεραπείᾳ χρηστέον.
 Συκῆν τ' ἀκαρπον ταῖς κόπροις ἐπωφελεῖν.
 Νάψυ, ζύμη τε, καὶ πένητες ἐν γάμῳ.
 15 Χαρά τε δραχμῆς εὐρέσει, καὶ θρέμματος.
 Πατὴρ τε παίδων τῷ πεσόντι συμπαθῆς.
 Εἶτ' οἰκονόμος τι τῶν χρεῶν χαρίζεται
 κλέπτων προμηθῶς. Λάξαρὸς καὶ πλούσιος.
 Ἐκεῖθε χήρας ἀξίωσις εὐτονος.
 20 Εἶτ' αὖ Τελώνης, καὶ Φαρισαίου τύφος,
 καὶ μνῶν μερισμός, ἰσάριθμος τοῖς δέκα.
 Κακοὶ γεωργοὶ καὶ φονεῖς τοῦ δεσπότου.

26. ΠΑΡΑΒΟΛΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΛΟΥΚΑ

Παραβολές θυμήθη τόσες ὁ Λουκάς. Ἐκείνον
 πού ἔχτισε σπίτι σίγουρο πάνω στήν πέτρα,
 πού εὐεργετήθη πλειότερο καί πλειότερο ἀγαπάει
 γι' αὐτό. Τό σπόρο πού ἔπεσε σέ γῆ λογιῶν
 τεσσάρων· ἔπειτα τόν ὁδοιπόρο σέ ληστῶν
 πού ἔπεσε χέρια· αὐτόν πού πάρωρα στήν πόρτα
 στέκεται καί ζητάει κι εἶν' ἀγαθὸ ὅ,τι παίρνει.

Τό ἀκάθαρτο ἔπειτα δαιμόνιο μ' ἄλλα ἔφτά πού κάνει
 τήν ψυχὴ κατοικία του. Κι ὅποιος μάταια χτίζει
 ἐλπίδες σέ σοδεῖά πολλή τὴν τύχη του ἀγνοώντας.

Ἄγρυπνοι ἄς περιμένωμε γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ.

Καλοὶ ὑπηρέτες του ἄς φανοῦμε. ἄπ' τοὺς γάμους νὰ
 γυρίση

Ἐφέλεια ἢ ἄκαρπη συκιά γιὰ τὴν κοπριά νὰ δίνη.

Ἡ ζύμη, τὸ σινάπι, κι οἱ φτωχοὶ στοὺς γάμους.

Ἡ χαρὰ ἄπ' τὴ δραχμὴ καί τὸ πρόβατο πού εὐρέθη.

Τῶν παιδιῶν ὁ πατέρας πού σπλαχνίστη τὸν πεσμένο.

Ἐπειτ' ὁ φορολόγος πού πολλὰ χαρίζει ἄπ' ὅσα τοῦ
 χρωστοῦν

ἄνομα κερδισμένα. Ὁ Λάζαρος κι ὁ πλοῦσιος.

Ἡ θαραλλέα ἀπαίτηση ἔπειτα τῆς χήρας.

Καὶ νὰ ὁ τελώνης καί τοῦ Φαρισαίου ἡ ἔπαρση,
 τὸ ἰσόμετρο στοὺς δέκα τῶν ταλάντων τὸ χώρισμα.

Οἱ γεωργοὶ οἱ κακοί, τοῦ ἀφεντικοῦ οἱ φονιάδες

27. ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΩΝ

- Δείδω μὴ βιότοιο θεμέλιον ἐν ψαμάθοισι
 βαλλόμενος, ποταμοῖσι καὶ εἰν ἀνέμοισι κεδασθῶ,
 ἢ σπόρος ὡς ἐπὶ γαῖαν ἰὼν ξηρὴν καὶ ἄκαρπον,
 ὧκα μὲν ἀντείλαιμι, τάχιστα δὲ αὖτος ἔοιμι,
 5 ἠελίοιο βολῆσι τυπείς, καὶ πῆμασι τυτθοῖς·
 ἢ με φάγοι πετεηνά, καὶ ἐκθλίψειαν ἄκανθαί.
 Μὴ δέ μοι ὑπνώοντι κακὸν σπόρον ἐγκαταμίξῃ
 ζιζανίων ἀρότης τε κακῶν, καὶ βάσκανος ἐχθρός.
 Μὴ δ' ἄρ' ὁμοῦ χλοάουσι βαλὼν ἐπὶ χεῖρα φυτοῖσιν
 10 ἐσθλοῖς ἠδὲ κακοῖσι, πρὶν ἐν σταχύεσσι σταθῆναι,
 σὺν που ζιζανίοισι καλὸν φυτὸν ἐξολέσαιμι.
 Παύρων γὰρ τοιοῖσδε νοήμονα χεῖρ' ἐπιθεῖναι,
 ἔνθ' ἀρετὴ κακίη τε διάνδιχα ναιετάουσαι,
 ἀγχίθυροι γεγάασι, κακὸν δ' ἐπιτέλλεται ἐσθλῶ.
 15 Αἰνῶ τὸν ὀλίγον νάπνος σπόρον, ὡς ὀλίγος μὲν,
 δενδροῦται δὲ τάχιστα, καὶ ἐς τόσον ὕψος ὀδεύει,
 ὥστε καὶ ὀρνίθεσσι πέλειν σκέπας ἠερίοισι.
 Μάργαρε τιμῆει καὶ κύδιμε, σοῦ δ' ἄρ' ἔγωγε
 κάλλεος ἰμείρων, μέγας ἔμπορος αἴθε γενοίμην,
 20 πάντων δ' ὅσσα μοί ἐστι μέχρις πυμάτοιο χιτῶνος,
 ὦνιον ἀντιλάβοιμι φίλον κτέαρ, ὡς κεν ἅπαντας
 πλοῦτῳ νικήσαιμι, πεπασμένος οἶον ἀπ' ἄλλων,
 ἢ θησαυρὸν ἀγροῖο μυχοῖς ἐνι κρυπτὸν ἐόντα!
 Οἶδα δ' ἐγὼ καὶ κόσμον ἔσω πίπτοντα σαγήνης,

27. ΠΑΡΑΒΟΛΕΣ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΩΝ

Φοβοῦμαι μήπως βάζοντας τῆς ζωῆς μου τὸ θεμέλιο
 στὴν ἄμμο ἐπάνω ἀπ' τὰ ποτάμια καὶ τὸν ἄνεμο γκρεμίσῃ.
 Ἥ μήπως σπόρος σὲ ξηρὴ κι ἄγονη γῆ ποὺ πέφτει
 φύτρο ξεπεταχτῶ χλωρὸ κι εὐθύς ξερὸ χορτάρι
 ἀπ' τὶς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου καὶ χτυπήματα μικρά,
 ἢ μὲ καταβροχθίσουν τὰ πουλιά κι οἱ ἀγκαθιές μὲ πνί-
 ξουν·

μήπως στὸν ὕπνο βρίσκοντας μὲ σπόρο κακὸ μ' ἀνακατώ-
 ση

τῶν κακῶν ζιζανίων ὁ σπορέας καὶ φθονερός ἐχθρός μου
 καὶ μὴν, ἀπλώνοντας κοινὸ τὸ χέρι σὲ φυτὰ χλοερά,
 καλὰ εἶτε κι ἄχρηστα, προτοῦ νὰ βγάλουν στάχυ
 μὲ τὰ ζιζάνια καὶ τὸ χρήσιμο φυντάνι ξερριζώσω.
 Λίγοι μποροῦν σ' αὐτὰ ν' ἀπλώσουν χέρι ποὺ γνωρίζει,
 ὅπου ἄλλοῦ κατοικεῖ ἡ ἀρετὴ κι ἄλλοῦ ἡ κακία
 μὰ ὡστόσο δίπλα οἱ πόρτες τους καὶ τὸ κακὸ στὸ καλὸ
 γεννιέται.

Τοῦ σιναπιοῦ θαμάζομαι τὸ μικρὸ σπόρο, ποὺ ὅσο μικρὸς
 δεντρώνεται γοργὰ καὶ πᾶει τ' ἀψήλου,

ποὺ καταφύγιο γίνεται τῶν φτερωτῶν πουλιῶν.

Μαργαριτάρι σὺ ἀκριβὸ καὶ φημισμένο, ἐπιθυμώντας
 τὴν ὁμορφιά σου, νὰ γινόμεουν ἤθελα ἔμπορος
 τρανὸς καὶ μ' ὅλα ὅσα ἔχω ὡς τὸ στερνὸ χιτώνα
 πράμα δικό μου ἀγαπητὸ νὰ σ' ἀγοράσω κι ὅλους
 στά πλούτη νὰ νικῆσω μόνο ἐσένα ἀπ' ὅλα ἀποχτώντας.

Τὸ θησαυρὸ κρυμμένο μὲς στοῦ ἀγροῦ τὰ βάθη.

Ξέρω κι ἀνθρώπους ποὺ στὸ δίχτυ μέσα πέφτουν,

- 25 ὦ Χριστοῦ βασιλῆος ὑποδρήσσοντες ἐφετμαῖς,
 ἀνθρώπων ἀλιῆες ἐόν λίνον ἄμφις ἔθηκαν,
 ὡς ἀλὸς ἐξερεύσωσι βυθῶν, ὅπασωσι δὲ Χριστῶ
 νηχομένους πικροῖς ἐνὶ κύμασι τοῦδε βίοιο.
- Ἄλλ' ὅπoταν κρήνης ἀλίην, δι' δ' ἄνδιχα τέμνης,
 30 μὴ μ' ἀπὸ τῆλε βάλοις, ἀχρήτιον οἰά περ ἰχθύν·
 ἄγγελσι δ' ἐγκατάθειο φυλασσόμενον βασιλῆϊ.
 Ἐς μεγάλην δὲ Θεοῦ καλὴν ἐριθηλὲ' ἀλωήν,
 Ἡῶς μὲν ἔβην, καὶ πλείονα μόχθον ἀνέτλην·
 μισθὸν δ' ὑστατίοισιν ἴσον, καὶ κῶδος ἔχοιμι.
- 35 Τίς φθόνος, εἰ μόχθοισι πόθον Θεὸς ἀντιφερίζει;
 Πέμπε πατὴρ νίηας ἐς ἄμπελον, ὡς κομέοιεν,
 τὸν πρότερον, πρότερον· ὁ δ' ἄρα πρόφρων ὑπέδεκτο,
 οὐ μὴν ἐξετέλεσε πατρὸς πόθον, ὥσπερ ὑπέστη.
 Αὐτὰρ ὄγ' οὐχ ὑπέδεκτο, καὶ ἐξετέλεσεν ἐφετμὴν
 40 ὀπλότερος. Κρείσσων μὲν ἐμοί, γλυκίων δὲ τοκῆϊ
 ἀμφοτέρων, ὃς ἔδεκτο, καὶ ἐξετέλεσεν ἐέλδωρ.
 Κληρονόμον δ' ὀλέσαιεν, ὅσοι πυρός, ἐκτὸς ἀλωῆς.
- Ἔστι γάμος, τὸν παιδὶ πατὴρ φίλος ἐσθλὸς ἀρίστω
 δαίνουσι καγχαλόων· τοῦδ' ἀντιάσαιμι ἔγωγε,
 45 τοῦδ' ἐγὼ ἀντιάσαιμι, καὶ ὃς φίλος ἐστὶν ἔμοιγε!
 Μίμνοι δ' ἔκτοθι κείνος, ὅτις πρὸ γάμοιο τίθησιν
 ἢ ἀγρόν, ἢ ἐ βοῶν ζευγὸς νέον, ἢ ἐ δάμαρτα.
 Μηδ' ἐνὶ δαιτυμόνεσσι γαμήλιον εἶδος ἔχουσιν,
 εἶματ' ἔχων θνύπωντα, δεθεὶς χεῖράς τε πόδας τε,
 50 νυμφῶνός τε γάμον τε, φίλων τ' ἀπὸ τῆλε πέσοιμι.
 Ἦνίκα δ' αἰθομέναις ἀγνῶν δεκάς ἐν δαΐδεσσι
 παρθένοι ἐγροῆσσουσαι, ἀκοιμήτοις φαέεσσι

ὡς στὶς λινὲς τοὺς κλείνουν δίπλες τοῦ οἱ φαράδες
 ἀνθρώπων, τοῦ Χριστοῦ τοῦ βασιλιά τὶς ἐντολὲς ἀκο-
 λουθώντας,
 ἀπ' τοῦ γυαλοῦ τὰ βάρη νὰ τοὺς βγάλουν τοῦ Χριστοῦ
 πιστοὺς,
 νὰ κολυμποῦν στῆς ζωῆς τὴν πικροκυματοῦσα θάλασσα.
 Μὰ ὅταν διαλέγῃς τὴν ψαριά χωρίζοντάς την,
 σὰν ἄχρηστο μὴ μ' ἀπορρίξῃς πέρα ψάρι·
 ἀπόθεσέ με στὸ καλάθι σου, τοῦ βασιλιᾶ μου δῶρο.
 Στὸ τρανὸ ἀμπέλι τ' ὁμορφο καὶ θαλερὸ τοῦ Θεοῦ
 ἀπ' τὴν αὐγὴ ἦρθα καὶ τοὺς κόπους δὲ λυπήθηκα,
 ἴσο μισθὸ εἶθε νᾶχω μὲ τοὺς τελευταίους καὶ τιμῆ.
 Πίκρα καμιά, ἂν μὲ μόχθους ἀντιμετρᾷ ὁ Θεὸς τὸν πόθο.
 Στέλνει τοὺς δυὸ ὁ πατέρας γιούς γιὰ σκάψιμο στ' ἀμπέλι
 τὸν πιὸ μεγάλο πρῶτα πού ἀποδέχτη πρόθυμα·
 μὰ ὅπως ἐδέχτη τοῦ πατρὸς τὸν ὀρισμὸ δὲν ἔπραξε·
 ἀρνήθη ὁ πιὸ μικρότερος ἀλλὰ τὴν ἐντολὴν ὡστόσο
 τὴν ἔπραξεν. Γιὰ μένα πιὸ καλὸς καὶ στὸν πατέρα πιὸ
 γλυκὸς

αὐτὸς πού ἐδέχτη κι ἔπραξε τὸν ὀρισμὸ του.

Τὸν κληρονόμο ἔξ' ἀπ' τὸ ἀμπέλι, τῆς φωτιᾶς ὅσοι, ἄς
 τὸν σκοτώσουν.

Τὸ γάμο πού στὸ γιὸ πατέρας ἐτοιμάζει ἀγαπημένους
 ἀστράφτοντας, στὸν ἄριστο, κι ἐγὼ μακάρι νὰ χαιρόμουν.
 Κι ἐγὼ νὰ τὸν χαιρόμουν κι ὅποιος φίλος μου. Κι ἄς μείνῃ
 ἔξω ἀπ' τὸ γάμο ἐκεῖνος πού προτιμᾷ ἀπ' αὐτὸν
 ἢ ἀγρὸ ἢ νέο ζευγάρι βόδια ἢ καὶ γυναίκα.
 Οὔτε καὶ μὲς σὲ καλεσμένους μὲ τοῦ γάμου τὴ στολὴ
 φορώντας ροῦχα ἀταίριαστα καὶ χεροπόδαρα δεμένους
 ἀπὸ παστάδα πέρα κι ἀπὸ γάμο κι ἀπὸ φίλους τιναχτῶ.
 Κι ὅταν τὶς ἀναφτὲς λαμπάδες τοὺς ἢ ἀγνή δεκάδα,
 παρθένες π' ἀγρυπνοῦν μ' ἀκοίμητες λαμπάδες,

- νυμφίον ἱμερόεντα Θεὸν δοκέωσιν ἄνακτα,
 ὡς λαμπραὶ γανόωντι ὑπαντήσωσιν ἰόντι,
 55 μὴ μ' ἐνὶ ταῖς κενεῆσι νόον, καὶ ἄφροσι θείης,
 ἤδη που Χριστοῖο παρεσσομένου μογεούσαις,
 μηδ' ὀλιγοδρανέον δαίδων σέλας ὄμμασι λεύσσων,
 ὀψὲ φάους ζωῆς ὑγρὸν ποθέοιμι ἔλαιον·
 μηδέ με κληῖσθέντα γάμων ὄσαιτο θύρετρα,
 60 ἔνθα Λόγος καθαρήσι πόθον μεγάλοις ὑπὸ δεσμοῖς
 μιγνύμενος κραδίαις θάρσος καὶ κῦδος ὀπάξει.
 Ἐκ δὲ γάμων παλίνορσος ἄναξ ἐμὸς εὐτ' ἂν ἐπέλθῃ,
 ἐξαπίνης δοκέουσι, καὶ οὐ δοκέουσιν ἐπιστάς
 εὔροι μ' ἐν δοκέουσι, καὶ αἰνήσειε φόβοιο
 65 ὡς ἀγαθὸν θεράποντα, καὶ ἤπιον ἀρχομένοισι,
 καὶ σίτιοιο δοτῆρα, λόγου στερεοῖο, φέριστον.
 Σχιζομένων τ' ἐρίφων καὶ ὄτων, ἤματι πικρῶ,
 ἀνδρῶν εὐσεβέων τε καὶ οὐχ' ὀσίων ἐκάτερθεν,
 στήσαις μὴ μ' ἐρίφοις ἐναριθμιον, ἀλλ' ὄτεσσι
 70 δεξιτερὴν παρὰ χεῖρα, μένοι τ' ἐνὶ χεῖροσι λαιή.
 Λύχνος δὴ τις ἔμοιγε φαεσφόρος ἔκτοθι λάμπει
 λυχνίης καθύπερθε. Καλὸν δέ τι καὶ Θεὸν οἶον
 ἴδμεναι, ὃς πάντεσσιν ἐπίσκοπον ὄμμα τίθησιν.
 Αἰεὶ δὲ στέργοιμι Θεὸν πλέον, εἴτε τι πικρὸν
 75 εἴτ' ἀγαθὸν παρέχοι· πᾶν γὰρ καλόν. Εἰ δὲ τυπεῖην
 ληϊσταῖς, μεγάλης κατιῶν ἀπὸ Χριστοπόλῃος,
 μὴ με λίπης χεῖρεσσιν ὑπ' ἀνδροφόνοισι δαμῆναι.
 Εἰ δὲ πνεῦμ' ἐλάσεις ψυχῆς ἄπο, μηκέτ' ἀεργὸν
 εὐρῶν σὺν πλεόνεσσι καταδράμοι ἐχθρὸς ἐμεῖο.
 80 Μηδὲ σνκῆν ὀλέσειας ἀχρηῖον, ἀλλ' ἔτι καρπὸν
 ἔλπεο, μηδὲ τέμῃς μιν, ἄναξ· κομέων δέ τ' ἐγείρειν.

τὸ λατρευτὸ νυμφίο τους καρτεροῦν, τὸ βασιλιά Θεό,
 τὸν ποθητὸ τους ποὺ ἔρχεται μὲ φῶτα ν' ἀπαντήσουν,
 μὲ τίς ἀνόητες κι ἄμυαλες νὰ μὴ μὲ λογαριάσης,
 ποὺ ἀγωνιοῦν γιὰ τὸ Χριστὸ ποὺ φτάνει ὅπου εἶναι·
 μήτε τὸ λιγοστὸ φῶς τῶν λαμπάδων βλέποντας
 ἄργα τὸ ὑγρὸ ποθήσω λάδι γιὰ τὸ φῶς τῆς ζωῆς·
 μήτε τὴν πόρτα κλείνοντας νὰ μὲ διώξη ἀπὸ τοὺς γάμους,
 ὅπου μὲ καθαρές καρδιές ὁ Λόγος, μὲ τὰ ἱερὰ τοῦ πόθου
 δεσμὰ σὰ σμίξη, θάρρος καὶ τιμὴ τοὺς δίνει,
 κι ἀπὸ τὸ γάμο ὁ Κύριος μου γυρνώντας ὅταν ἔρθη
 κι ἐπάνω σ' ὅσους καρτεροῦν σταθῆ καὶ σ' ὅσους ὄχι,
 ἄς μ' εὔρη μ' ὅσους καρτεροῦνε καὶ τὸ φόβο μου ἄς παινέψη,
 σὰν δοῦλο του ἀγαθὸ καὶ μαλακὸ στοὺς πιὸ μικροὺς μου,
 ἄριστα τὸ σιτάρι ποὺ σκορπᾶ, τὸ θεοτικὸ του λόγο.
 Κι ὅταν τὰ ἐρίφια ἀπὸ τ' ἄρνια τὴ μέρα τὴν πικρὴ χω-
 ρίζουν,
 ὅσοι εὐσεβεῖς ἀπὸ τὴ μιὰ κι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπ' τὴν ἄλλη,
 μὴ μὲ τὰ ἐρίφια βάζοντας μὲ λογαριάσης μὰ μὲ τ' ἄρνια,
 στὸ χέρι τὸ δεξι, τ' ἀριστερό σου ἄς μείνη γιὰ τοὺς κακοὺς.
 Λυχνάρι καὶ γιὰ μέναν ἔξω ἄς λάμπη κι ἄς φωτίζη
 στὸ λυχνοστάτη ἐπάνω· κι ὁ Θεὸς ἄς τὸ γνωρίζη μόνο,
 ποὺ σ' ὅλα διασκορπᾶ τὸ παντεποπτικὸ του βλέμμα.
 Πάντα δεκτὸ ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ μιὰ καὶ δυό, πικρὸ κι ἂν δίνη
 εἴτε κάτι καλὸ. Κι ὅλα καλὰ ἀπὸ κείνον. Μ' ἂν μὲ χτυπή-
 σουν,
 Χριστέ, ληστές ἀπ' τὴ μεγάλη πόλη ὡς κατεβαίνω,
 νὰ χαθῶ ἀπ' ἀντροφὸνα χέρια μὴν ἀφήσης.
 Κι ἂν τὸ δαιμόνιο ἀπ' τὴν ψυχὴ μου διώξης,
 ποτὲ πι' ἄργὸ νὰ μὴ μὲ βρῆ ὁ ἐχθρὸς καὶ μου ριχτῆ μὲ πιὸ
 πολλοὺς.
 Μηδὲ ἄκαρπη συκιὰ νὰ μὲ χαλάσης, μόνο ἀκόμα πρόσμενε
 καρπό· μὴ, βασιλιά, τὴν κόψης, φρόντισέ την.

- Δραχμὴν τε, πρόβατόν τε, πᾶν τ' ἀπὸ πάντ' ὀλέσαντα
 εὐρών, τὴν μὲν ἔραζε, τὸ δ' οὖρεσι, τὸν δ' ὑπὸ ποσσὶν
 οἰκτρὸν ὑποστρέφαντα πατρῴων ἐς δόμον, ὧ 'ναξ,
 85 αὐθις ἀριθμήσεις ἐν νιάσι, θρέμμασι, δραχμαῖς.
 Μὴ δ' ἀγαθοῦ βασιλῆος ἐμοῖς παθέεσσιν ἐόντος,
 προσητῆρ αὐτὸς ἔοιμι πικρὸς χρήσταις ὁμοδούλοις.
 Καί τι χρεῶν κόψαιμι λαθῶν πινυτόφροσι βουλῇ,
 ὧς κεν χρητίζων ποτ' ἐς ὕστερον ἄλλαρ ἔχοιμι!
 90 Λάζαρος ἐνθάδ' ἔοιμι, καὶ ὕστερον ἄλλος ἀγήνωρ
 ἐνθάδε, κεῖθι δ' ἄτιμος ἔχων φλόγας ἀντὶ κόροιο.
 Εἴην μὴ μέγαλαυχος, ἐπεὶ κακὸς εἰμι τελώνης.
 Δάκρυσιν οἶκτον ἔχοιμι, Φαρισαῖοι δὲ πέσοιεν.
 Χήρην δ' εἶποτ' ἐμεῖο παρὰ προθύροις μογέουσαν
 95 ἀπροηκτον πέμπαιμι, καὶ εἰ λίθον ἢ ὄφιν αἰνὸν
 ἀντ' ἄροτιο φίλοιο καὶ ἰχθύος ἡδυβόροιο
 ἐχθρὰ φιλοφρονέων, παλάμης ἀπὸ τῆσδ' ὀρέγοιμι,
 τοίων ἀντιτύχοιμι Θεοῦ πάρα. Εἰ δ' ἀποθήκας
 τὰς μὲν σφρηγὶς ἔχει, τὰς δ' ἐλπίδες ὧκα θεούσαι,
 100 ἦδε με νυξ ὀλέσειε σὺν ἀδρανέουσιν ὀνειρίοις.
 Οὐδὲ μὲν οὐδὲ τάλαντον, ὃ μοι Θεὸς ἐγγυάλιξε
 πλειοτέερην ἄλλοισι μετρῶν χάριν, εὐχομ' ἔγωγε
 τοῦτο μένειν παλάμησιν ἐν ἡμετέρησιν ἀεργόν,
 ἢ ἐ μνᾶν φυσικοῦ λόγου, χάριν ἰσονέμητον,
 105 ἀλλ' ἔργον τ' ὀπάσαιμι, κλέους τ' ἐπὶ τ' ἀντι τύχοιμι.
 μηδὲ δίκην τίσαιμι πικρὴν, καὶ αἰσχος ἔχοιμι.

Τό ἄρνι καὶ τῆ δραχμῆ καὶ τὸ παιδί πού ὄλα τὰ ξόδεψε
 σάν τᾶβρης, τοῦτο στὰ βουνὰ καὶ χάμω αὐτῆ κι αὐτὸ
 μπροστά σου,

ἄθλιο στὸ πατρικό του, ὦ βασιλιά, νάχη γυρίσει
 στοὺς γιούς λογάριασέ τον πάλι, στὶς δραχμές, στὰ πρό-
 βατα

Καὶ μή, σάν σπλαχνικός στὰ πάθη· μου εἶσαι βασιλιάς,
 δουῖλος σου ἐγὼ σκληρὸς φανῶ στοὺς ὁμοδούλους μου
 ὀφειλέτες.

Μακάρι μὲ σοφὴ βουλὴ κάτι κρυφὰ ἀπ' τὰ χρέη μου νὰ
 γλυτώσω

μικρὴ νάχω βοήθεια σάν θάρθη ἢ ἀνάγκη ἀργότερα.

Λάζαρος νάμαι ἐδῶ, καὶ πιὸ ὕστερα· ἄλλος περήφανος
 ἐδῶ, κι ἐκεῖ ἄτιμος, οἱ φλόγες νάναι χόρτασή του.

Πολλὰ ἄς μὴ λέω, καὶ κακὸς κι ἐγὼ τελώνης εἶμαι.

Τῆ λύπηση ἄς τραβήξω μὲ τὰ δάκρυά μου καὶ οἱ Φαρι-
 σαῖοι ἄς πᾶνε.

Κι ἂν κάποτε τὴν πονεμένη χήρα ἀπὸ τὴν πόρτα μου
 τῆ διώξω μ' ἄδεια χέρια καὶ λιθάρι καὶ κρῦο φίδι
 σ' ἓνα δικό μου δώσω ἀντὶ γλυκὸ ψωμί καὶ ψάρι κι ἂν
 φιλοδωρήματα ἐχθρικὰ μ' αὐτὸ τὸ χέρι ἀπλώσω,
 τέτοια ἄς μοῦ δώση κι ὁ Θεός. Κι ἂν ἀποθῆκες βλέπω
 σφραγισμένες αὐτὲς κι αὐτὲς στὶς γοργοδιάβατες ἐλπίδες
 στεριωμένες,

ἢ νύχτα ἄς μ' ἀφανίσῃ αὐτῆ μὲ τὰ ὄνειρα τὰ κούφια.

Μήτε ἓνα μόνο τάλαντο ἀπ' ὅσα μοῦδωσε ὁ Θεός
 πιὸ ἀπὸ τοὺς ἄλλους χάρη κάνοντάς μου δέ θὰ τὸ εἶχα
 καύχημα νὰ ἀπομένῃ στὶς παλάμες μου ἄχρηστο
 οὔτε μιὰ μνᾶ ἀπὸ λόγο φυσικό, χάρισμα σ' ὄλους ἰσομοί-
 ραστο·

στὴν πράξη θὰ τὰ βάλω δόξα παίρνοντας γι' αὐτὰ
 κι ὄχι ἀπὸ τοῦτα τιμωρία πικρὴ μὰ καὶ ντροπὴ νὰ λάχω.

28. ΧΕΙΜΩΝ ΑΠΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΘΕΙΣ

Ἦν ὅτε Χριστὸς ἴαυεν ἐφ' ὀλκάδος ἔμφυτον ὕπνον,
 τετρήχει δὲ θάλασσα κυδοιμοτόκοισιν ἀήταις.
 Δείματί τε πλωτῆρες ἀνίαχον· Ἐγρεο, Σῶτερ,
 ὀλλυμένοις ἐπάμνον. Ἄναξ δ' ἐκέλευεν ἀναστάς
 5 ἀτρεμέειν ἀνέμους καὶ κύματα, καὶ πέλεν οὕτως.
 Θαύματι δ' ἐφράζοντο Θεοῦ φύσιν οἱ παρεόντες.

29. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΘΕΟΝ

Ὡ πάντων ἐπέκεινα τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;
 Πῶς λόγος ὑμνήσει σε; οὐ γὰρ λόγῳ οὐδενὶ ἤξιόν.
 Πῶς νόος ἀθρήσει σε; σὺ γὰρ νόῳ οὐδενὶ ληπτός.
 Μοῦνος ἐὼν ἀφραστός· ἐπεὶ τέκες ὅσσα λαλεῖται.
 5 Μοῦνος ἐὼν ἄγνωστος· ἐπεὶ τέκες ὅσσα νοεῖται.
 Πάντα σε καὶ λαλέοντα, καὶ οὐ λαλέοντα λιγαίνει.
 Πάντα σε καὶ νοέοντα καὶ οὐ νοέοντα γεραίρει.
 Ξηνοὶ γὰρ τε πόθοι, ξηναὶ δ' ὠδῖνες ἀπάντων
 ἀμφὶ σέ· σοὶ δὲ τὰ πάντα προσεύχεται· εἰς σέ δὲ πάντα
 10 σύνθεμα σὸν νοέοντα λαλεῖ σιγώμενον ὕμνον.
 Σοὶ ἐνὶ πάντα μένει· σοὶ δ' ἀθρόα πάντα θαάζει.
 Καὶ πάντων τέλος ἐσσί, καὶ εἷς, καὶ πάντα, καὶ οὐδεὶς,
 οὐχ ἓν ἐὼν, οὐ πάντα· πανώνυμε, πῶς σε καλέσω,
 τὸν μόνον ἀκλήϊστον; Ὑπερνεφέας δὲ καλύπτρας
 15 τίς νόος οὐρανίδης εἰσδύσεται; Ἰλαος εἷης,
 ὧ πάντων ἐπέκεινα· τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;

28. Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΤΑΠΑΥΕΙ ΤΗΝ ΤΡΙΚΥΜΙΑ

Στὸ πλοῖο τὸν ἀνθρώπινο ὕπνο ὁ Χριστὸς κοιμόταν
καὶ τάραζαν μανιάζοντας τὴ θάλασσα οἱ ἀνέμοι.
Τρόμος στοὺς ναῦτες καὶ κραυγὴ ρίχνουν «Σωτήρα, ξύ-
πνα».
Βόηθα καὶ πᾶμε». Ὁ Βασιλιάς σηκώθη καὶ προστάζει
κύμα κι ἀνέμοι ἀσάλευτοι νὰ μείνουν. Ἔτσι ἐγένη
καὶ μὲ τὸ θαῦμα οἱ ναυτικοὶ γρίκησαν τὸ Θεὸ τους.

29. ΥΜΝΟΣ ΣΤΟ ΘΕΟ

Ἦν πέρ' ἀπ' ὅλα, πῶς ἀλλιῶς, κάνει γιὰ νὰ Σὲ ψάλλω;
Πῶς λόγος ν' ἀνυμνήση Ἐσέ, ποὺ δὲ σὲ λέει ὁ λόγος
κι ὁ νοῦς πῶς νὰ Σὲ στοχαστῆ, ποὺ νοῦς δὲ Σὲ χωράει;
Μόνος Ἐσύ δὲ λέγεσαι, δικά Σου τὰ ὅσα λέμε,
ἄγνωστος μένεις, μόνο Ἐσύ, ποὺ γέννησες τὴ γνώση.
Ὅσα μιλοῦν Σ' ὑμνολογοῦν κι ὅσα ἄφωνα Σὲ ψάλλουν.
Τὰ πάντα λὲν τὴ δόξα Σου ἔχουν δὲν ἔχουν σκέψη.
Ἕνας ὁ πόθος τοῦ παντός, στήν πλάση μιὰ ἢ λαχτᾶρα
κι εἶναι γιὰ Σένα. Ὅλα σὲ Σὲ προσεύχονται, τὰ πάντα
γρικῶντας τὸ μυστήριό Σου ἄσμα βουβὸ Σοῦ μέλλουν.
Τὰ πάντα ἐντὸς στόν ἕνα Ἐσέ κι ὅλα σὲ Σένα ὀδεύουν,
σκοπὸς τῶν ὄλων ἕνας Σὺ, τὰ πάντα καὶ κανένας
Οὔτ' ἕνας — Μυριονόματε, πῶς νὰ σὲ πῶ; — κι οὔτ' ὅλα.
Τὸ δόξασμαῖό Σου ἀδύνατο. Στὸ συγνεφένιο πέπλο
ποιὸς νοῦς οὐρανογέννητος θὰ μπῆ; Συμπάθησέ με . . .
Ἦν περ' ἀπ' ὅλα, πῶς ἀλλιῶς κάνει γιὰ νὰ Σὲ ψάλλω;

30. ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΘΕΟΝ

Σὲ τὸν ἄφθιτον μονάρχην
δὸς ἀνυμνεῖν, δὸς ἀείδειν,
τὸν ἀνακτα τὸν δεσπότην·
δι' ὃν ὕμνος, δι' ὃν αἶνος,
5 δι' ὃν ἀγγέλων χορεία,
δι' ὃν αἰῶνες ἄπαυστοι,

δι' ὃν ἥλιος προλάμπει,
δι' ὃν ὁ δρόμος σελήνης,
δι' ὃν ἄστρον μέγα κάλλος,
10 δι' ὃν ἄνθρωπος ὁ σεμνὸς
ἔλαχε νοεῖν τὸ θεῖον,
λογικὸν ζῶον ὑπάρχων.

Σὺ γὰρ ἔκτισας τὰ πάντα
παρέχων τάξιν ἐκάστω,
15 συνέχων τε τῇ προνοίᾳ.
Λόγον εἶπας, πέλεν ἔργον.
Ὁ Λόγος σου Θεὸς Υἱός·
ὁμοούσιος γὰρ ἔστιν,

ὁμότιμος τῷ τεκόντι,
20 ὃς ἐφήρμοσεν τὰ πάντα,
ἵνα πάντων βασιλεύσῃ.
Περιλαμβάνον δὲ πάντα
Ἁγίον Πνεῦμα τὸ θεῖον
προνοούμενον φυλάσσει.

30. ΥΜΝΟΣ ΣΤΟ ΘΕΟ

Τὸν αἰώνιο Ἐσὲ μονάρχη
ν' ἀνυμνῶ, νὰ ψάλλω δός μου,
βασιλιά μου κι ἄρχοντά μου.
Ὁ ὕμνος, ὁ ἔπαινος δικός σου·
οἱ ἄγγελοι γιὰ σέ χορεύουν,
κυκλοφέρνουνε κι οἱ αἰῶνες.

Φῶς σκορπᾶει ὀλοῦθε ὁ ἴλιος,
δρόμο ἀνοίγει τὸ φεγγάρι,
ἡ ὁμορφιά τῶν ἀστρων λάμπει·
κι ὁ ἄνθρωπος, πλάσμα μὲ λόγο
ὁ περήφανος λαχαίνει
τὸ θεϊκὸ ἀπὸ σέ νὰ νιώθῃ

Σὺ τὰ πάντα ἔχεις πλασμένα,
νόμο στὸ καθένα βάζεις,
τὰ κρατεῖ κι ἡ πρόνοιά σου.
Εἶπες λόγο κι ἔγινε ἔργο·
Θεὸς ὁ Λόγος σου καὶ Γιὸς σου,
μιὰν οὐσία μὲ τὸν Πατέρα.

καὶ τιμὴ ἔχει μοιρασμένη.
ὅλα σ' ἓνα ἔχει ταιριάσει,
γιὰ νὰ βασιλέψῃ σ' ὅλα.
καὶ τὸ θεῖο ἅγιο Πνεῦμα
ὅλα στὴν πνοή του κλείνει
τὰ φυλάει καὶ τὰ φροντίζει

25 Τριάδα ζῶσαν ἐρῶ σε,
 ἓνα καὶ μόνον μονάρχην,
 φύσιν ἄτρεπτον, ἀναρχον,
 φύσιν οὐσίας ἀφράστου,
 Σοφίας νοῦν ἀνέφικτον,
 30 κράτος οὐρανῶν ἄπταιστον,

ἄτερ ἀρχῆς, ἀπέραντον,
 ἀκατασκόπητον ἀγῆν,
 ἐφορῶσαν δὲ τὰ πάντα,
 βάθος οὐδὲν ἀγνοοῦσαν
 35 ἀπὸ γῆς μέχρις ἀβύσσου.
 Πάτερ, ἴλεως γενοῦ μοι.

Διὰ παντὸς θεραπεύειν
 τὸ σέβασμα τοῦτο, δός μοι.
 Τὰ δ' ἁμαρτήματα ῥίψον,
 40 τὸ συνειδὸς ἐκκαθαίρων
 ἀπὸ πάσης κακονοίας,
 ἵνα δοξάσω τὸ θεῖον

οσίας χειρας ἐπαίρων
 ἵνα Χριστὸν εὐλογήσω,
 45 γόνυ κάμπτων ἱκετεύσω
 τότε προσλαβεῖν με δοῦλον,
 ὅτ' ἂν ἔλθῃ βασιλεύων.
 Πάτερ, ἴλεως γενοῦ μοι,

Ἔλεον καὶ χάριν εὖρω·
 50 ὅτι δόξα καὶ χάρις σοι
 ἄχρις αἰῶνος ἀμέτρου.

Τριάδα ζωντανή σέ κράζω,
 μοναχό μονάρχη κι ένα,
 άναρχη αναλλοίωτη φύση,
 πού' ναι σου άρρητη ή ούσία,
 νοῦ μ' άσύλληπτη σοφία,
 άσφαλτη έξουσία ούράνια

μέ χωρίς άρχή και τέλος
 λάμψη άνέγγιχτη άπό μάτι,
 πού θωρείς τά πάντα κι ένα
 δέν είν' άγνωστό σου βάθος
 άπ' τή γῆ μας κι ώς τά χάη.
 Σπλαχνικός, Πατέρα, γίνου.

Δός μου τό ιερό τουτο έργο
 προσφορά σέ σένα πάντα
 και τις άμαρτίες μου σβῆσε.
 Τήν ψυχή καθάρισέ μου
 άπό τῆς κακίας τά πάθη
 τό Θεό μου νά δοξάζω.

"Όσια χέρια ύψώνοντάς του.
 Στο Χριστό μου ύμνο νά ψάλλω
 και γονατισμένος δοῦλο
 νά γυρέψω νά μέ πάρη,
 όταν έρθη Βασιλιάς μας
 Σπλαχνικός, Πατέρα, γίνου.

Χάρη κι έλεος για ναῦρω.
 Δόξα, χάρη, όλα δικά σου
 ως τους άπειρους αιῶνες.

31. ΥΜΝΟΣ ΑΛΛΟΣ

Δόξα Θεῷ τῷ Πατρὶ, καὶ Υἱῷ παμβασιλῆϊ·
 δόξα πανευφήμῳ Πνεύματι παραγίῳ.
 Ἡ Τριάς εἰς Θεός ἐστιν, δς ἔκτισε, πλησέ τε πάντα,
 οὐρανὸν οὐρανίων, γαῖαν ἐπιχθονίων·
 5 πόντον καὶ ποταμούς, καὶ πηγὰς πλησεν ἐνὸδρων,
 πάντα ζωογονῶν πνεύματος ἐξ ἰδίου·
 ὄφρα σοφὸν κτίστην πᾶσα κτίσις ὑμνήσειε,
 τοῦ ζῆν, τοῦ τε μένειν, αἴτιον ὄντα μόνον.
 Ἡ λογικὴ δὲ μάλιστα φύσις διὰ παντός ἀείσῃ,
 10 ὡς βασιλεῖα μέγαν, ὡς ἀγαθὸν πατέρα.
 Πνεύματι, καὶ ψυχῇ, καὶ γλώττῃ καὶ διανοίᾳ,
 δὸς καὶ ἐμοὶ καθαρῶς δοξολογεῖν σε, Πάτερ.

32. ΥΜΝΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Σε νῦν εὐλογοῦμεν,
 Χριστέ μου, Λόγε Θεοῦ,
 φῶς ἐκ φωτός ἀνάρχου,
 καὶ Πνεύματος ταμίας,
 5 τριτοῦ φωτός εἰς μίαν
 δόξαν ἀθροιζομένου·
 δς ἔλυσας τὸ σκότος,
 δς ὑπέστησας τὸ φῶς,
 ἵν' ἐν φωτὶ τὰ πάντα κτίσης,
 10 καὶ τὴν ἄστατον ὕλην
 στήσης μορφῶν εἰς κόσμον,
 καὶ τὴν νῦν εὐκοσμίαν·
 δς νοῦν ἐφώτισας ἀνθρώπου
 Λόγῳ τε καὶ σοφίᾳ
 15 λαμπρότητος τῆς ἄνω
 καὶ κάτω θείας εἰκόνα,
 ἵνα φωτὶ βλέπη τὸ φῶς,
 καὶ γένηται φῶς ὄλος.

31. ΥΜΝΟΣ ΑΛΛΟΣ

Δόξα στὸ Θεὸ πατέρα, τὸν παμβασιλέα τὸ Γιό του
 καὶ στὸ παντοευλογημένο καὶ Πανάγιο Πνεῦμα δόξα.
 Ὡ Τριάδα, Θεὸς ἕνας, πλάθει, ξεχειλᾷς τὰ πάντα:
 οὐρανοὺς μὲ πλάση οὐράνια, μὲ χωματίνη τῆ γῆ μας·
 πέλαγα, πηγές, ποτάμια γέμισες μὲ τὰ δικά τους.
 Τῆ ζωὴ στα πάντα δίνεις ἀπ' τὸ Πνεῦμα τὸ δικό σου,
 γιὰ νὰ ὑμνήση ἡ πλάση πᾶσα τὸ σοφὸ δημιουργό της,
 πού 'ναι αὐτὸς αἰτία μόνη γιὰ νὰ ὑπάρχη καὶ νὰ μένη,
 μὰ πιὸ ἀπ' ὅλα νὰ τὸν ψάλλη κάθε πλάσμα λογικὸ
 μὲ τὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχὴ του καὶ τῆ γλώσσα καὶ τῆ σκέψη
 πάντα, Βασιλιὰ μεγάλο καὶ πατέρα του ἀγαθό.
 Δῶσε καὶ σὲ μέ, Πατέρα, ἔτσι ἀγνὰ νὰ σὲ δοξάζω.

32. ΥΜΝΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Δικός Σου ὁ ὕμνος μας αὐτός,
 Χριστέ τοῦ Θεοῦ μας Λόγε,
 φῶς ἀπὸ τ' ἀναρχο τὸ φῶς,
 ὦ Σύ, πού θησαυρίζεις
 τὸ Πνεῦμα καὶ σὲ δόξα μιὰ
 τὸ τριπλὸ φῶς μαζεύεις.
 Σὺ τὸ σκοτάδι ἐσκόρπισες
 καὶ φῶς ἀπλώνεις γύρω,
 νὰ πλάσης ὅλα μὲς στὸ φῶς
 καὶ τὴν πρωτέϊσσαν ὕλη
 νὰ δέσης μορφοπλάθοντας
 στὴν ἀρμονία τοῦ κόσμου.
 Τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου αὐγάζεις σὺ
 μὲ σκέψη καὶ σοφία,
 δίνεις τῆς λάμψης τ' οὐρανοῦ
 ἀντιλάμπισμα στὴ γῆ μας
 τὸ φῶς, νὰ βλέπη μὲ τὸ φῶς,
 καὶ φῶς ὅλος νὰ γίνη.

- Σὺ φωστῆρσιν οὐρανὸν
 20 κατηύγασας ποικίλοις.
 Σὺ νύκτα καὶ ἡμέραν
 ἀλλήλαις εἶκειν ἠπίως
 ἔταξας, νόμον τιμῶν
 ἀδελφότητος καὶ φιλίας.
 25 Καὶ τῇ μὲν ἔπανσας κόπους
 τῆς πολυμόχθου σαρκός·
 τῇ δ' ἡγειρας εἰς ἔργον,
 καὶ πράξεις τὰς σοι φίλας,
 ἵνα τὸ σκότος φυγόντες
 30 φθάσωμεν εἰς ἡμέραν,
 ἡμέραν τὴν μὴ νυκτὶ
 τῇ στυγνῇ λυομένην.
 Σὺ μὲν βάλοις ἐλαφρὸν
 ὕπνον ἑμοῖς βλεφάροις,
 35 ὡς μὴ γλῶσσαν ὑμνωδὸν
 ἐπὶ πολὺ νεκροῦσθαι.
 Μὴτ' ἀντίφωνον ἀγγέλων
 πλάσμα σὸν ἠσυχάζειν.
 Σὺν σοὶ δὲ κοίτη εὐσεβεῖς
 40 ἐννοίας ἔταξέτω,
 μηδέ τι τῶν ὑπαρῶν
 ἡμέρας νύξ ἐλέγχει,
 μηδὲ παίγνια νυκτὸς
 ἐνόπνια θροεῖτω·
 45 νοῦς δὲ καὶ σώματος δίχα
 σοί, Θεέ, προσλαλείτω,
 τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ,
 καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι,
 ᾧ τιμὴ, δόξα, κράτος,
 50 εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Μ' ἀστέρια Σὺ τὸν οὐρανὸν
 ἀμέτρητα στολίζεις.
 Ἦσυχά μερά καὶ νυχτιὰ
 στή μιὰ νὰ σκύβῃ ἢ ἄλλη
 ὀρίζεις, τῆς φιλίας τιμὴ
 καὶ τῆς ἀδελφοσύνης.
 Στὴ μιὰ, τοὺς κόπους σταματᾷς
 τῆς κουρασμένης μέρας,
 σ' αὐτῇ, μᾶς κράζεις στὴ δουλειά,
 σὲ πράξεις ποὺ σ' εὐφραίνουν.
 ἔτσι ἀπ' τὸ σκότος φεύγοντας
 νὰ φτάσωμε στὴ μέρα,
 τὴ μέρα ποὺ ἡ ἀχάριστη
 νυχτιὰ δὲν καταπίνει.
 Στά βλέφαρά μου ἀνάλαφρον
 ἔλα νὰ βάλῃς ὕπνο,
 ἢ ψάλτρα ἀσάλευτη πολὺ
 νὰ μὴ μοῦ μείνῃ γλώσσα
 κι ἄνεργο τ' ἀντιδόξασμα
 στὸν ὕμνο τῶν ἀγγέλων.
 Δίπλα στήν κλίνη μου ἂν σταθῆς
 γεμίζει ἀπ' ἅγιες σκέψεις,
 τίποτ' ἀκάθαρτο ἢ νυχτιὰ
 τῆς μέρας νὰ μὴ βρίσκῃ·
 κι ἄς μὴ οἱ παγίδες τῆς νυχτὸς
 θροήσουν τὰ ὄνειρά μου.
 Χώρα ἀπ' τὸ σῶμα κι ἡ ψυχὴ
 μὲ σέ κουβέντα ἄς στήσῃ.
 Θεέ μου, Πατέρα καὶ τὸ Γιὸ
 καὶ τ' Ἁγιο Πνεῦμα ἀντάμα.
 Δικὴ σου ἢ Δόξα κι ἡ τιμὴ
 κι ἡ Δύναμη γιὰ πάντα.

33. ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Σοὶ χάρις, ὦ πάντων βασιλεῦ, πάντων δὲ ποιητά.
 Οὐρανὸς ἐπλήσθη δόξης σέο, πᾶσά γε γαῖα
 σῆς σοφίης. Θεὸς Υἱὸς ὁ σὸς Λόγος ἔκτισε πάντα.
 Σὸν ἅγιον Πνεῦμα ζωὴν πάντεσσι χορηγεῖ.
 5 Ἰλήκοις κόσμῳ θεία Τριάς· ἴλαθι δ' ἡμῖν,
 Υἱὲ Θεοῦ κατὰ πνεῦμα, καὶ ἀνθρώπου κατὰ σάρκα,
 ὅστις ἐπὶ σταυροῖο μόρον τέτληκας ἐπισπεῖν,
 οἶα βροτὸς· τριτάτη δὲ πύλας λίπες αἰδονῆος,
 οἶα Θεός· θανάτου γὰρ ἔλυσας δεσμὸν ἀναστάς,
 10 καὶ βροτὴ γενεῇ φύσιν ὤπασας, οἶα καὶ ἡμᾶς
 ζῶειν ἡματα πάντα, σὲ δ' ἄμβροτον αἰὲν αἰεῖδεν.

34. ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΛΛΟ

Σοὶ χάρις, ὦ πάντων βασιλεῦ, πάντων δὲ ποιητά.
 Σοὶ χάρις· ὅς τὰ νοητὰ λόγῳ, τὰ θ' ὄρατὰ κελεύσει
 στήσας τ' οὐ πρὶν ἔόντα, καὶ ἐξ ἀφανοῦς κατέδειξας.
 Σὸν θρόνον ἀμφιέπουσιν ἀκήρατοι ὑμνητῆρες,
 5 ἔνθεν μυριάδες, καὶ χιλιάδες πάλιν ἔνθεν,
 ἀγγελικῆς στρατιῆς πυρροὶς χορὸς, ἀφθιτοὶ ἀρχὴν
 λαοὶ πρωτοτόκων, καὶ λαμπομένων χορὸς ἄστρον·
 πνεύματα θεσπεσίων ἀνδρῶν, ψυχαί τε δικαίων,
 πάντες ὁμηγερέες, καὶ σὸν θρόνον ἀμφιέποντες,
 10 γηθοσύνη τε, φόβῳ τε διηνεκὲς αἰέδουσι
 ὕμνον ἀνυμνεῖοντες ἀκήρατον, ἢ καὶ ἄπαστον·
 σοὶ χάρις, ὦ πάντων βασιλεῦ, πάντων δὲ ποιητά.
 Οὗτος ἀκήρατος ὕμνος ἐπ' οὐρανόιο χοροῖο.
 Ναὶ λίτομαι κἀγώ, Πάτερ ἀφθιτε, καὶ γόνυ κάμπτω
 15 ἡμετέρης κραδίης, Πάτερ ἄμβροτε, καὶ νόος ἔνδον

33. ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Σ' εὐχαριστῶ, τῶν ὅλων Βασιλιά, τῶν ὅλων πλάστη.
Γεμάτος ἀπ' τῆ δόξα Σου ὁ οὐρανὸς κι ἡ γῆ μας ὅλη
ἀπ' τῆ σαφία σου. Ὁ Λόγος σου - Θεὸς καὶ Γιὸς - τὰ
πάντα

χτίζει. Τ' ἅγιο σου Πνεῦμα τῆ ζωῆ σ' ὅλα χαρίζει.
Στὸν κόσμο, Τριάδα θεία, φάνου καλῆ κι ἐμᾶς σπλαχνί-
σου,

Γιὲ τοῦ Θεοῦ στὸ πνεῦμα καὶ μαζί τ' ἀνθρώπου σάρκα.
Ἐπάνω στὸ σταυρὸν ἐβάσταξες θάνατο νᾶβρης
καθὼς θνητὸς. Μὰ τρίτη μέρα - Θεὸς - τὶς πόρτες τοῦ Ἄδη
βγαίνεις. Καὶ τοῦ θανάτου τὰ δεσμά τσακίζεις ἀνα-
στημένος. Καὶ τὸ γένος τὸ θνητὸ τ' ἀθανατίζεις·
νὰ ζοῦμε στοὺς αἰῶνες κι ἅπαντα νὰ σ' ἀνυμνοῦμε

34. ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΑΛΛΟ

Σ' εὐχαριστῶ, τῶν ὅλων Βασιλιά, τῶν ὅλων πλάστη.
Σ' εὐχαριστῶ, μὲ λόγο τὰ νοητά, μὲ πρόσταγμά σου
ἀόρατα ὄσα, ἀνύπαρχτα προτοῦ, στήνεις καὶ βγάζεις,
ἀπ' τ' ἄφαντα. Τὸ θρόνο σου ὑμνωδοὶ κυκλώνουν ἅγιοι
μύριοι δεξιά καὶ χίλιοι στὰ ζερβὰ κι ὁ φλογισμένος
τοῦ ἀγγελικοῦ στρατοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ χορὸς αἰώνια,
τῶν πρωτοτόκων οἱ λαοί, ὁ χορὸς τῶν λαμπρῶν ἄστρων,
τῶν θεσπεσίων ἀνδρῶν τὰ πνεύματα, ψυχὲς δικαίων
παντοσυνάθροιστοι τὸ θρόνο σου κυκλογυρνώντας
μ' ἀναγάλλια καὶ φόβο τραγουδοῦν πάντα καὶ πάντα,
καθάριο, ἀγνὸ σοῦ μέλπουν δόξασμα μὲ δίχως τέλος:
«Σ' εὐχαριστῶ, τῶν ὅλων Βασιλιά, τῶν ὅλων πλάστη».
Αὐτὸς ὁ ἀγνὸς τοῦ οὐρανοῦ χοροῦ ὁ καθάριος ὕμνος.
Παρακαλῶ, Πατέρα μου ἄφθαρτε, καὶ ἰδοὺ λυγίζω,
Παντοτινέ, τὸ γόνυ τῆς καρδιᾶς καὶ μέσα ὁ νοῦς μου

- Πρηγής σου προπάροικε· κόρη δέ μοι ἐς χθόνα νεύει
 λισσομένω· κεῖτα δ' ἰκέτης, καὶ δάκρυα χεῶ.
 Οὐδὲ γὰρ ἄξιός εἰμι πρὸς οὐρανὸν ἀντία λεύσσειν
 ἀλλὰ σὺ μ' οἰκτεῖροις, ἐλέους Πάτερ, ἴλαος ἔσσο
 20 σῶ κινυρῶ θεράποντι· σάου δέ με χεῖρα τανύσσας
 ἐξ ὀνύχων θανάτοιο, νοήματα πάντα καθήρας.
 Μή μ' ἀπογυμνώσης σοῦ Πνεύματος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
 χεῦε μένος καὶ θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἑμοῖσιν·
 ὄφρα σε καὶ κραδίη, καὶ χεῖλεσι καλὸν αἰείσω.
 25 Ὡσπερ ἐμῶ γενετήρι, σῶ θεράποντι παρέστης,
 δὸς καὶ ἐμοὶ καθαρὸν βίωτον, καθαρὰν τε τελευτήν,
 ἐλπωρήν τε τυχεῖν ἀγαθήν, ἔλεόν τε, χάριν τε·
 πάντα δ' ἀμαλδύνει, ὅσα ἤλιτον ἐκ νεότητος,
 ὡς ἀγαθὸς βασιλεύς· ὅτι σοὶ χάρις ἤματα πάντα,
 30 σοὶ χάρις ἤματα πάντα, καὶ εἰς αἰῶνας ἅπαντας.

35. ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ ΠΡΟ ΤΗΣ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ

- Κλύθι, Πάτερ Χριστοῦ πανεπίσκοπε, τῶνδε λιτῶν
 ἡμετέρων· μολπήν δέ χαρίζεο σῶ θεράποντι
 θεσπεσίην. Ζαθέην γὰρ ἐς ἀτραπὸν ἴχνος ἐλαύνων
 οὗτος, ὃς αὐτογένεθλον ἐνὶ ζωοῖς Θεὸν ἔγνω,
 5 καὶ Χριστὸν θνητοῖσιν ἀλεξίκακον βασιλῆα·
 ὃς ποτ' ἐποικτεῖρας μερόπων γένος αἰνὰ παθόντων
 Πατρός ὑπ' ἐννεσίησιν ἐκὼν ἠλλάξατο μορφήν.
 Γίγνεται δὲ θνητὸς Θεὸς ἄφθιτος, εἰς ὃ κε πάντας
 ταρταρέων μογέοντας ὑφ' αἵματι λύσατο δεσμῶν.
 10 Δεῦρ' ἴθι νῦν, ἱερῆς καὶ ἀκηρασίας ἀπὸ βίβλου
 ψυχῆν σὴν ἀτίταλλε θεοπνεύστοις ἐνὶ μύθοις.
 Ἐνθα γὰρ ἀθρήσειας ἀληθείης θεράποντας
 ζῶην ἀγγελέοντας ὑπ' οὐρανομήκει φωνῇ.

γονατιστός μπροστά σου και στή γῆ τὸ μέτωπό μου
 δεητικό, γέρνει κι ικέτης σου πεσμένος κλαίω.
 και ν' ἀντικρύσω ἐγὼ τὸν οὐρανὸν ἄξιος δὲν εἶμαι.
 Πατέρα ἐσὺ τοῦ ἐλέους, λυπήσου με, σπλαχνικὸς γίνου
 στὸ λυπημένο ἐμέ· κι ἀπλώνοντας χέρι μὲ σώζεις
 ἀπὸ τὰ νύχια τ' Ἄδη ἀγνίζοντας τὶς σκέψεις ὅλες.
 Μὴν ἀποσέρνης ἀπὸ μὲ τὸ πνεῦμα σου μὰ κι ἄλλη ἀκόμα
 ἐπιμονή και θάρρος χύνε μου στὰ στήθεια μέσα,
 ἔτσι πὺ μὲ καρδιά μαζί και στόμα νὰ σοῦ ψάλλω,
 ὅπως κοντά στὸ δοῦλο σου βοηθὸς γονιὸ μου ἐστάθης.
 Δῶσε ζωὴ καθάρια και σὲ μέ, καθάριο τέλος,
 τοῦ βίου μου τὴν ἐλπίδα νὰ χαρῶ, σπλαχνιὰ και χάρη
 κι ὅσα ἀπ' τὴν νιότη μου ἔπραξα στραβὰ τῆς λήθης δῶσε
 μὲ καλωσύνη, βασιλιά. Γιὰ σὲ τὸ εὐχαριστῶ μου
 ὅλες τὶς μέρες πὺ ἔρχονται και πᾶν, στοὺς αἰῶνες ὅλους.

35. ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

Τὴ δέηση αὐτὴ μου, τοῦ Χριστοῦ Πατέρα, π' ὅλα βλέπεις
 ἄκουσε, και στὸ δοῦλο σου θεσπέσιο τὸ τραγοῦδι
 νὰ τοῦ χαρίσης. Θεϊκὸ δρόμο διαβαίνει ἐκεῖνος,
 πὺ ζωντανὸς τὸ Θεὸ ἀγρικᾶ πατέρα τοῦ ἑαυτοῦ του
 και βασιλιά Χριστό, σκεπὴν ἀπ' τὸ κακὸ τοῦ ἀνθρώπου.
 πονώνοντας τὴ θνητὴ γενιὰ φριχτὰ βασανισμένη
 μορφήν ἀλλάζει θέλοντας μὲ τοῦ Πατέρα γνώμη
 και νὰ, θνητὸς ὁ ἀθάνατος Θεός, γιὰ νὰ λυτρώση
 μὲ τὸ αἷμα του ἀπὸ τὰ δεσμὰ στὸν Ἄδη ὅσους βογγοῦ-
 σαν.

Ψυχές δικές σου, ἀπ' τὸ ἱερὸ βιβλίο κι ἄχραντο ἔλα
 κοντά μας τώρα, θρέψε μας μὲ τὸ θεϊκὸ του Λόγο.
 Ζωὴ νὰ σὲ μνηοῦν ἐδῶ θε νᾶβρης τῆς ἀλήθειας
 τοὺς δούλους μὲ τρανὲς φωνές ν' ἀντιλαλοῦν στὰ οὐράνια.

Χριστὲ ἄναξ, ὃς πάντα πέλεις, σοῖσιν μερόπεσσι
 ἐσθλά, καὶ ἐν πάντεσσι δόδος ἰθεῖα τέτυξαι,
 ὃς πυρὶ καὶ νεφέλῃ στρατὸν ἤγαγες, ὃς θ' ὁδὸν εὔρες
 ἐν πελάγει τμηθέντι φίλοις, Φαραῶ δ' ἐκάλυψας,
 5 ἄροτον δ' οὐρανόθεν ξένον ὄπασας, ἐκ δ' ἄρα πέτρης
 ἔβλυσας ἀκροτόμοιο ῥόον, μέγα θαῦμ', ἐν ἐρήμῳ
 δυσμενέων ἀνδρῶν στῆσας μένος, εὔτε διέσχε,
 σταυρὸν ὑποσκιᾶων, Μωσῆς χέρας, ἄλκαρ ἐμεῖο.
 Μῆνη δ' ἠέλιός τε δρόμον σχέθον. Ὡς δὲ ῥέεθρον
 10 εἶξεν ἐπειγομένοισιν, ὁδὸς δ' ἐπὶ γαίαν ἐτύχθη
 ῥηϊδίῃ, τὴν αὐτὸς ὑπέσχεο καὶ κατένευσας.
 Αὐτὸς δ' οὐρανίην οἶμον μερόπεσσιν ἔδειξας
 ὕστατον, ἀρχαίῃ δὲ νέην ἐπέμιξας ἀταρπὸν,
 εὔτε Θεὸς θνητός τε κραθεῖς, ἐπὶ γαίαν ὀδεύσας
 15 ἡμετέρεην, αἰθις δὲ πρὸς οὐρανὸν ἔνθεν ἀερεθεῖς,
 ἕξει ἐλδομένοισι φαάντερος, ἢ τὸ πάροιθεν.
 Αὐτὸς καὶ πελάγους ἐπεβήσας, σοῖς δὲ πόδεσσι
 οἶδμα πέσεν, χαλεποῖσι βιαζόμενον ἀνέμοισιν.
 Ἄλλὰ μάκαρ, καὶ ἐμοί γε συνέμπορος ἔλθῃ καλεῦντι
 20 σήμερον, εὐδοίην δὲ πόροις, καὶ ἄγγελον ἐσθλόν,
 πομπὸν, ἀλεξητῆρα, βοηθόν, ὄφρα με πάντων
 ἡματίων νυχίων τε κακῶν ἀπο τηλόθ' ἐέργων,
 καὶ τέλος ἐσθλὸν ὁδοῖο χαριζόμενος μογέοντ'.

"Όλα σὺ τὰ καλά, Χριστέ, γιὰ τὴ θνητὴ σου πλάση
 γίνεσαι, βασιλιά, μαζί καὶ δρόμος ἴσιος σ' ὄλους.
 Τὸ λαό σου μὲ τὸ σύννεφο καὶ τὴ φωτιά ὀδηγοῦσες,
 καὶ στὸ σκισμένο πέλαγο στοὺς φίλους δρόμο ἀνοίγεις
 τὸ Φαραῶ σκεπάζοντας. Παράξενο τοὺς στέλνεις.
 ψωμί ἀπ' τὰ οὐράνια καὶ πηγὴ τοὺς βγάζεις ἀπὸ βράχον
 ἀπόγκρεμο, θάμα τρανὸ στὴν ἔρημιά, καὶ παύεις
 λαοῦ ἐχτρικοῦ τὴ μάνητα πού χέρια σάν ἀπλώνει ὁ
 Μωυσῆς στὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ - βοηθός μου. Τὸ
 φεγγάρι
 μαζί καὶ ὁ ἥλιος σταματοῦν. Κι ὅπως πισωγυρίζει
 τὸ ρέμα στὴ βιασύνη τους, νάτος στὴ γῆς ὁ δρόμος
 πλατὺς ὅπως τὸ τάξιμο κι ὅπως ἡ ἀπόφασή του.
 Σὺ καὶ τὸ δρόμο τὸ στερνὸ κι οὐράνιο στοὺς ἀνθρώπους
 δείχνεις καὶ σμίγεις τὸ παλιὸ στρατὶ μὲ τὸ καινούργιο,
 ὅταν, στὴ γῆ μας, Θεὸς μαζί κι ἄνθρωπος περπατώντας
 κι εὐθύς στὸν οὐρανὸ ξανά πετώντας, θάρθης πάλι
 λαμπρότερος ἀπ' ὅ,τι πρίν. Σὺ καὶ στὸ πέλαο πάνω
 περπάτησες κι ἠσύχασε στὸ βῆμα σου τὸ κύμα
 κι ἄς τῶσπρωχνε ἄνεμος κακός. Μά συνοδίτης μου ἔλα,
 μακάριε σὺ, πού σε καλῶ. Καλὸ ταξίδι δός μου
 καὶ στείλε μου ἄγγελο ὀδηγό, βοηθό μου καὶ προστάτη,
 μακριὰ ἀπὸ μέρας καὶ νυχτιᾶς κακὸ ἄς μὲ διαφεντεύη.
 Τέλος καλὸ στὸ δρόμο μου πού μόχτησα ἄς χαρίση,

οἴκοθεν ἀρτεμέοντα, καὶ οἴκαδέ μ' ἀθθις ἀγνοῖ
 25 πηοῖσιν τε φίλοις τε ὁμὸν βίον ἀμφιέπουσιν,
 ἔνθα σε νύκτα καὶ ἡμαρ ἐλεύθερος, ἀρτεμέων τε
 λισσοίμην, κακότητος ἀμιγέα σοι βίον ἔλκων,
 σοὶ τε περὸντα, βίον φάος, αἰὲν ἀείρων,
 μέσφ' ὅτε καὶ πομάτην ξυνήν ὁδὸν ἐξανύσαιμι,
 30 ἐς δὲ μονὴν ἔλθοιμι μόνον τέλος εὐσεβέεσσι.
 Σοὶ ζῶ, σοὶ λαλέω, σοὶ δ' ἔζομαι, ὦ ἄνα Χριστέ,
 σοὶ δ' αἴρω ποδὸς ἵχνος, ἐπεὶ σύ με χειρὶ καλύπτεις·
 ἀλλὰ με καὶ νῦν ἄγοις ἐσθλὸν ἐπὶ τέρμα πορείης.

37. ΑΛΛΗ ΠΕΡΙ ΕΥΟΔΙΑΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Οὐκ ἔστ' οὐδὲ ποδὸς χωρὶς σέο ἵχνος ἀείραι,
 Χριστέ ἄναξ, ὃς πάντα πέλεις σοῖσιν μερόπεσσι
 ἐσθλά, καὶ ἐν πάντεσσι ὁδὸς ἰθεῖα τέτυξαι.
 Σοὶ πίσυρος, καὶ τήνδε τέμνω τρίβον, ἀλλὰ μὲ πέμποις
 5 ἀσκηθῆ, καὶ πάντα πόροις, ὅσ' ἐέλδεται ἡτορ,
 καί με, Ἄναξ, παλίνορσον ἄγοις ἐπὶ δῶμα πενιχρόν,
 ἔνθα σε νύκτα καὶ ἡμαρ ἐλεύθερος ἰλασκοίμην.

38. ΑΛΛΗ ΕΙΣ ΤΑΥΤΟ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ὅς πυρὶ καὶ νεφέλῃ στρατὸν ἡγαγες, ὃς δ' ὁδὸν εὗρες
 ἐν πελάγει, πῆξας κύματ' ἔλαννομένοις.
 Ἄρτον δ' οὐρανόθεν ὕσας ξένον οὐ δοκέουσιν·
 ἐκ δὲ πέτρης πηγὴν ἔβλυσας ἀκροτόμον.
 5 Καὶ νῦν τῶ θεράποντι συνέμπορος ἔλθὲ καλεῶντι,
 Χριστέ, φάος μερόπων, δεξιὰ πάντα φέρων.

ἀπὸ τὸ σπῖτι μου ἄφοβο κι ἐκεῖ πάλι ὡς μέ φέρνη
 σέ φίλους καὶ σέ συγγενεῖς προστάτες τῆς ζωῆς μου·
 ἐλεύθερος, νυχτόημερα σ' αὐτὸ καὶ δίχως φόβο
 θά σέ ἱκετεύω φέρνοντας ζωὴ χωρὶς ψεγάδι.
 Σέ σέ τὸ νοῦ μου φτερωτὸ καὶ τῆ λαμπρῆ ζωῆ μου
 νά ὑψώνω πάντα, τῆ στερνήν ὡς νά περάσω στράτα
 καὶ ν'ἄρθω ἐκεῖ πού σταματᾷ πιά τῶν πιστῶν ὁ μόχτος.
 Ζῶ καὶ μιλῶ κι ἀκίνητῶ, Χριστέ μου, καὶ βαδίζω
 μέ τῆ δική σου δύναμη πού μέ χειροσκεπάζεις.
 Μὰ ἐμέ καὶ τώρα σέ καλὸ τέλος ὁδήγησέ με.

37. ΑΛΛΗ ΠΕΡΙ ΕΝΟΔΙΑΣ

Βῆμα νά κάμω ἀδύνατο, Χριστέ μου Βασιλιά μου,
 δίχως Ἐσέ, πού ὅ,τι καλὸν εἶσαι γιὰ τοὺς θνητοὺς Σου
 κι ὀλόισις ξετυλίγεται σ' αὐτοὺς δρόμος πρὸς ὅλα.
 Σέ σέ ἀφημένος περπατῶ τῆ στράτα μου κι ὁδήγα
 με ἄβλαβο κι ὅσα λαχταράει, ὅσα ἡ καρδιά μου δῶσ' μου.
 Στὸ φτωχικὸ καλύβι μου φέρε με, Ἄφέντη, πίσω,
 μέρα καὶ νύχτα ἀμπόδιστος ἐκεῖ νά Σέ ἱκετεύω.

38. ΑΛΛΗ ΕΙΣ ΤΑΥΤΟ

Σέ, πού μέ σύννεφο ἔσυρες πύρινο τὸ λαό Σου
 κι ἠῦρες στὸ πέλαο πέρασμα γιὰ τοὺς κυνηγημένους
 γύρω τὸ κύμα πῆζοντας κι ἀπρόσμενα τοὺς βρέχεις
 ξένο ψωμί ἀπ' τὸν οὐρανὸ καὶ νερομάννα βγάζεις
 ἀπὸ τὸ βράχο, Σέ καλῶ κι ἔλα μου συνοδίτης
 στὸ δοῦλο Σου κι ὅλα δεξιὰ φέρτα, τὸ Φῶς τοῦ κόσμου.

Ε Υ Ρ Ε Τ Η Ρ Ι Α

- Διὰ τὰ χωρία καὶ τὰ ὄνόματα τοῦ κειμένου οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς σελίδας καὶ στίχους.
 — Διὰ τὰ χωρία καὶ τὰ ὄνόματα τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῶν σχολίων οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς σελίδας, εὐρίσκονται δὲ ἐντὸς παρενθέσεων.

1. Εὐρετήριον χωρίων τῆς Γραφῆς

	Γένεσις	Βασιλειῶν Δ'	
2	7 - 8	84,576	2 9 - 10
2	22	38,4	2
3	13	112,942· 168, 1650	2 - 9 κ.
22	10	148,1388	
			284,63
			328,2
			328,15
			Παροιμίαι
	Ἔξοδος		
			12 22
			66,345
9	24	326,9	
17	6	156,1501	
19		250,12	
20		250,12	
			Ψαλμοὶ
			7
			244,2543
			9
			244,2543
	Βασιλειῶν Α'		12
			244,2543
			109
			56,211
17		330,12	136 6
			116,992
			Ἰωνᾶς
	Βασιλειῶν Γ'		
17 - 20 κ.		328,2	2 1
			148,1401

45	204,2055	6	206,2093
46	108,893	12 - 13	204,2055
53 - 54	152,1446	22	240,2514

Ἰωάννης

Πράξεις

1	70,399	3 11	132,1181
4 46	74,457		
6 64	62,313		
9	68,380		
10 23	132,1181		
12 6	62,310	3 24	246,2594
13 5	52,156	6 9	176,1774
11	62,313	11 11	308,27
23 - 25	174,1762	16 20	166,1644
17 2 - 5	52,162		
18 2 - 3	54,176		
15	54,187		
26	54,186		
38 - 39	70,399	15 26	208,2099· 242,2540
19 14	ο 90,658		
17	134,1201		
27	96,729· 164,1619		
29	92,673· 104,842		
30	134,1206	1 13	246,2953
34	122,1080		
39	128,1137		
40	152,1446		
20 1	190,1914· 192,1941· 202,2051· 206, 2087	6 10	64,327
		7 11 - 14	332,11

Ρωμαίους

Κορινθίους Α'

Κολοσσαεῖς

Τιμόθεον Α'

2. Εὐρετήριον ὀνομάτων καὶ πραγμάτων

A

Ἄαρων 334,39· 336,42
 Ἄββακούμ 324,23
 Ἄβδίας 324,22
 Ἄβίας 340,94
 Ἄβιούδ 340,99
 Ἄβραάμ 56,202· 146,1368· (148)·
 338,71· 340,90
 ἄγαθόν (292)
 ἄγαθός 58,248
 ἄγαθότης (40· 299)· 40,21
 ἀγάπη 140· ἀγάπη ἀκραιφνῆς 178,
 1802
 Ἄγγαῖος 324,24
 ἄγγελος, - οἱ (204· 292)· 52,151·
 60,265· 66,361· 74,449· 118,
 1032· 144,1350· 232,2404· 236,
 2444· 288,13· 300,62· 334,40·
 366,5· 370,37· 378,20
 (ἄγιος 28)
 (ἀγιότης 28)
 ἀγνωσία 62,303· 92,674
 Ἄδὰμ 54,193· 256,62· 304,120·
 (305)· 306,9· 308,44· 310,53·
 314,4· 336,61· 338,62·
 Ἄδδὶ 340,83
 ἀδελφότης 372,24
 ἄδης (294)· 58,233· 108,878· 144,
 1338· 158,1513· 172,1735· 192,
 1922· 200,2027· 204,2070· 206,
 2081· 216,2189· 244· 2552
 Ἄζωρ 340,10
 ἄθυμία 102,801
 Αἴγυπτος 312,90· 326,1
 αἶμα (297)· 70,389· 94,703· 122,
 1080· 126,1113· 232,2405· 256,
 76· 284,70· 312,79· 318,65·
 326,3· 334,39· 336,49· 348,9·
 376,9
 (Αἰνεῖας Βεργιλίου 11)

αἶσχος 362,106
 αἰσχύνῃ 62,296· 226,2312
 ἀλήθεια (27)· 226,2327· 376,12
 Ἄλφαῖος 340,4
 ἀμάρτημα 160,1553· 242,2530·
 368,39· προπατορικὸν ἀμάρτη-
 μα (36)
 ἄμαρτία (20· 112,304)· 56,209·
 96,718· 314,4· 318,64
 ἄμβροτος 308,42
 ἀμήτωρ 308,40
 Ἄμιναδάμ 338,74
 Ἄμορραῖος, - οἱ 172,1723
 Ἄμως 324,21· 340,87
 ἀνάστασις (16· 19· 20· 21· 114·
 206)· 196,1977
 ἀνὴρ 38,15· 40,33· 42,66· 60,
 275· 66,349· 82,553· 112,949·
 118, 1031· 122,1084· 130,1·
 134,1214· 166,1634· 168,1656·
 176,1766· 220,2245· 230,2367·
 250,17· 346,12· 348,11· 360,68
 374,8· 378,7
 ἄνθρωπος (14· 15· 18· 20· 25·
 28· 29· 30· 31· 37· 40· 60· 112·
 262· 292· 298· 304· 308· 314·
 315· 316· 317· 321)· 40,3·
 62,287· 82,573· 102,818· 122,
 1066· 136,1229· 254,38· 314,
 5· 326,8· 366,10· 370,13· 374,6
 (ἀνθρωπότης 318)
 Ἄννα 15
 (ἀποκαθήλωσις 19· 142)
 Ἄπολινάριος (Ἀσοδικεῖας) 10·
 30· 316)
 Ἄπολιναρισμός 15· 36· 319)
 Ἄραψ - βες 162,1590
 Ἄράμ 338,74
 Ἄρειος (255)
 ἀρετὴ 294,90· 298,35
 Ἄριανζός (26)

- Ἄριθμοι (Βιβλ. Π.Δ.) 322,12
 Ἄρφαδᾶξ 338,68
 ἄρχιερεύς, - εἷς (14)· 216,2208
 Ἄσα 340,94
 ἄσέβεια 54,191
 Ἄσῆρ 324,3
 Ἄσία 162,1592
 Ἄσμα Ἄσμάτων (Βιβλ. Π.Δ.)
 324,18
 Ἄσσύριοι 336,48
 Αὔγουστος 336,52
 Αὐσόνες 122,1084· 162,1577· 170,
 1684· 222,2291
 (Αὐσώνιος 11)
 (αὐτοτέλεια 278)
 ἄφθαρσία 246,2575
 ἄφροσύνη 186,1893
 Ἄχαζ 340,96
 Ἄχαιά 324,32
 Ἄχιν 340,100
- B
- Βαβυλῶν 340,98· 336,48
 βάπτισμα (112)· 242,2524
 Βασάν 172,1723
 Βαρθολομαῖος 342,3
 βάσκανος 292,66
 Βενιαμὴν 324,5
 Βερτιμαῖος 346,14
 Βηθανία 344,31
 Βηθλεὲμ 336,55
 (Βιργίλιος 11· 12)
 (Bladus Antonius 9)
 (βοήθεια 307)
 Βοδζ 338,75
 βούλευμα 226,2328
 βροτός, - οἱ 52,163· 54,192· 58,
 250,60· 265· 64,333· 68,379·
 82,569· 84,582· 92,672· 114,
 966· 118,1013· 122,1064· 136,
 1228· 144,1342· 146,1361· 154,
 1482· 158,1511· 160,1543· 160,
 1564· 166,1648· 168,1653· 168,
 1662· 176,1771· 178,1797· 192,
 1928· 214,2183· 220,2265· 224,
 2311· 230,2368· 244,2563· 252,
 3· 256,62· 258,17· 260,39· 262,
 52· 264,78· 270,49· 272,95· 278,
 55· 292,64· 296,116· 298,39·
 302,74· 308,36· 310,45· 312,
 87· 316,23· 318,54· 320,3· 334,
 25· 342,2· 374,8
 (Βυζάντιον 12)
- Γ
- Γάδ 324,3
 (γαλήνη θεία 13)
 Γαλιλαία 92,686· 156,1493· 164,
 1602· 194,1960· 204,2064· 208,
 2106· 210,2133· 236,2458· 344,
 38
 Γένεσις (Βιβλ. Π.Δ.) 322,11
 γέννησις 254,33· 318,49
 Γεργεσσηνά 342,7
 γηθοσύνη 374,10
 Γιεζῆς 328,25
 γνῶμη 76,487· 118,1019· 218,
 2232· 226,2324
 γνῶσις (18)· 82,573· 314,16
 Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς 9)
- Δ
- δαίμων 60,274· 64,323· 308,24·
 342,7· 344,12· 346,3· 348,3· 352,7
 Δάν 324,3
 Δανιὴλ 324,27
 Δαυὶδ (284· 288· 337)· 56,211·

- 162,1598· 242,2520· 256,62·
280,27· 284,62· 324,17· 332,
5· 334,36· 336,54· 338,76· 340,
90· 324,27
(Δεδούση Χριστίνα 11· 30)
Δέσποινα 88,639· 116,998· 184,
1867· 214,2181· 230,2380· 234,
2434
Δεσπότης (102)· 88,639· 92,666·
112,935· 114,976· 116,1000·
122,1060· 124,1098· 150,1428·
154,1477· 174,1764· 186,1887·
188,1901· 202,2046· 206,2094·
208· 2115· 232,2397· 238,2476·
240,2495· ζωοποιός Δεσπότης
36,21
(Διαθήκη Καινή 12· 324)
(Διαθήκη Παλαιά 12· 324)
διάνοια 370,11
δικαιοσύνη θεϊκή (13)· δικαιοσύνη
τοῦ Θεοῦ 284,285·
δίκη 56,204· 96,736· 100,786·
72,431· 148,1408· 150,1433·
172,1715· 174,1751· 224,2309·
226·2312
δόγμα, - τα (11· 27· 29)· 134,1195·
306,6
Δόδα 370,1
δόξα (18· 36)· 120,1036· 266,2·
368,50· 370,6· 372,49· 374,2·
δύναμις (264· 265· 285)· 142,1308·
156,1503· 178,1797
- Ε
- Ἐβερους 338,69
Ἐβραῖος, - οι (18· 19· 309)· 68,
367· 72,423· 90,649· 148,1391·
162,1595· 278,62· 306,3· 312,
88· 324 29· 334 24
- Ἐδῶμ 328,18
Ἐζεκίας 340,96
Εἰκὼν 252,8· 318,58
εἰρήνη 240,2504
(εἰρωνεία 280· 317· 319)
Ἐκκλησιαστῆς (Βιβλ. Π.Π.) 314,
18
(ἔκστασις 289)
Ἐλικεῖμ 338,78· 340,99
Ἐλιέζερ 338,81· 340,101
Ἐλισσαῖος 284,63· 328,13
Ἐλλάς 348,1· 352,6
Ἐλλην, - ες 162,1593· 266,4
Ἐλμῶδ 338,82
ἐλπὶς 84,590· 88,633· 90,655·
98,744· 108,877· 110,915· 116,
1006· 128,1136· 164,1609· 200,
2021· 202,2037· 216,2201· 284,
68· 286,109· 362,99
(Ἐμμαοὺς 239)
ἐνανθρώπησις (14· 15· 30· 36·314)
Ἐνώς 338,63
Ἐνώχ 338,65
Ἐξοδος (Βιβλ. Π.Δ.) 322,11
ἐξουσία 20· 30)
ἐπιθυμία 262
ἔρωσ 38,6· 44,85
Ἐσδρας Βιβλ. Π.Δ. 322,15
Ἐσθάν 334,26
Ἐσλείμ 340,86
Ἐσρώμ 338,73
(Ἐθαγγελισμὸς 17· 43)
(εὐγένεια 13)
εὐζωία 282,44
(εὐμένεια 102)
Εὐριπίδης (9· 10· 12· 13· 15)· 34,4
εὐσαρκία 286,89
εὐσέβειν (28)· 104,823· 284,74·
308,28
(εὐχρηστία 318)
(εὐνὴ 14)

εὐψυχία 76,481
 Ἐωσφόρος (293)· 292,56

Z

Ζαβουλών 324,5
 Ζαχαρίας (146)· 324,24
 Ζοροβάβελ 340,84
 ζόφος 192,1924· 244,2551· 268
 38· 330,10
 ζωή (17· 18· 21· 28· 31· 277· 298·
 313)· 116,1001· 300,72· 304,
 105· 312,95· 348,10· 360,58·
 374,4· 376,13
 ζωοφόρος 278,46

H

ἦθος 76,488
 Ἡλελ 334,28· 340,88
 Ἡλίας ὁ Θεσβίτης (285· 328)·
 330,3
 (Ἡλιού 331)
 Ἡρ 338,82
 Ἡσαίας 250,19· 324,25

Θ

Θάμαρ 338,73
 θάνατος (17· 18· 21· 246)· 70,386·
 110,929· 112,930· 158,1528,
 160,1640· 270,50· 304,116· 352,
 14· 374,93
 Θάρα 338,71
 θαῦμα 124,1101· 128,1136· 168,
 1654· 178,1786· 200,2018· 218,
 2213· 220,2246· 222,2284· 230,
 2384· 240,2499· 252,17· 268,
 30· 300,47· 324,31· 342,1· 344,

31· 346,1· 348,1· 350,2· 364,
 6· 378,6

(Θεάνθρωπος 14· 15· 178)
 θέλησις (262· 264)· 254,27· 264,85
 (θεολογία 29· 313)
 Θεός 14· 17· 19· 22· 28· 37· 40
 248· 262· 265· 289· 290· 292·
 307· 316)· 42,52· 48,115· 52,
 160· 54,191· 58,238· 60,262·
 64,331· 72,425· 74,459· 80,
 539· 82,557· 84,580· 88,632·
 98,762· 102,817· 110,928· 116,
 988· 118,1032· 124,1087· 126,
 1115· 128,1139· 128,1144· 130,
 1163· 134,1203· 146,1359· 152,
 1438· 154,1474· 158,1535· 160,
 1543· 162,1574· 166,1638· 170,
 1686· 174,1744· 176,1768· 178,
 1790· 200,2030· 202,2040· 204,
 2074· 208,2100· 220,2257· 222,
 2280· 226,2354· 242,2542· 244,
 2552· 246,2576· 248,6· 250,
 25· 254,44· 258,3· 260,32· 264,
 75· 266,3· 268,25· 270,66· 272,
 84· 276,29· 280,8· 284,65· 284,
 77· 292,46· 294,85· 296,1· 302,
 87· 304,126· 306,3· 308,25·
 310,48· 312,74· 314,5· 316,22·
 318,47· 320,7· 322,2· 326,1·
 328,6· 330,3· 334,25· 334,36·
 338,62· 342,1· 346,1· 348,1·
 358,32· 360,53· 362,98· 364,
 6· 370,1· 372,46· 374,3· 376,
 4· 378,14· Θεός ἀληθινός (14)
 Θεός Λόγος 36,21
 θεότης (27· 137· 252· 263· 292·
 318)· 248,3· 250,24· 252,20·
 254,29· 256,81· 258,9· 260,24·
 262,53· 264,24· 268,32· 270,65·
 270, 81· 272,92· 290,36·
 292,47· 302,73· 310,52· 316,38

- (Θεοτόκος 15· 135· 198)
 θέωσις 38,7
 θνητός 82,570
 θράσος 192,1940· 226,2362
 θυμός 38,6· 104,232· 192,1938·
 218,2239· 250,24· 258,1
 θυσία (285)· 284,70· θυσία τοῦ
 Ἀβραάμ (148)· θυσία τοῦ Χρι-
 στοῦ (18· 112· 318)
 Θωμᾶς 342,4

I

- Ἰάειρος 346,7· 348,9
 Ἰακώβ 324,1· 334,30· 338,72·
 340,101
 Ἰάκωβος (130)· 324,36· 342,2
 Ἰάκωβος Ἀλφαίου 342,4
 Ἰανναί 340,87
 Ἰαρῆδ 338,64
 Ἰεζεκιήλ 324,27
 Ἰερεμίας 324,26
 Ἰεριχὼ 344,27· 346,15· 348,18
 (Ἱεροσόλημ 91· 115)
 (Ἱεροσόλυμα 115)
 (Ἱερωσύνη 332)
 Ἰεσσαί 338,76
 Ἰεχονίας 340,98
 Ἰησοῦς (12· 19· 70,332)· 34,6· 68,
 385· 70,400· 166,1646· 184,
 1863· 204,2062· 210,2129· 218,
 2228
 Ἰησοῦς (Ναυῆ) Βιβλ. Π.Δ. 322,13
 (Ἰξίων 299)
 Ἰορδάνης (172)· 148,1399· 328,15
 Ἰουδαῖος, -οι (14· 18)· 70,391·
 140,1289· 152,1455· 156,1498·
 162,1575
 Ἰούδας (ἀπόστολος) 342,5
 Ἰούδας (18· 19· 61· 62)· 60,260·
 62,302· 148,1407· 324,2· 336,
 46· 338,72
 (Ἰούδας (υἱὸς Ἰακώβ) 332)
 Ἰούδας (προδότης Χριστοῦ) 342,5
 (Ἰουλιανὸς 30)
 Ἰσαάκ 338,72
 Ἰσραήλ 62,307· 90,656· 160,1540
 Ἰσάχαρ 324,4
 Ἰταλία 324,32
 Ἰωάθαμ 340,96
 (Ἰωακείμ 15)
 Ἰωάννης (εὐαγγελιστῆς) (13· 14·
 18· 19· 130· 192· 204· 206· 207)·
 234,2465· 324,33· 342,2· 350,
 1· 338,79
 (Ἰωάννης (ὁ Πρώδρομος) 148· 312)
 Ἰώβ 286,106
 Ἰωβ (Βιβλ. Π.Δ.) 322,16
 Ἰωήλ 324,22
 Ἰωνάν 340,84
 Ἰωνᾶς (149)· 324,22
 Ἰωρᾶμ 340,95
 Ἰωρελμ 338,81
 Ἰωσάφ 338,81
 Ἰωσάφτ 340,95
 Ἰώσηπος 128,1134· 138,1248
 Ἰωσήφ (13· 19· 37· 136· 141)·
 142,1301· 146,1377· 324,5· 334,
 19· 336,56· 340,88· 338,79·
 340,87
 Ἰωσίλας 340,97

K

- κάθαρσις 252,2
 Καϊνάν 338,68
 κακία 210,2155
 κακὸν 48,120· 50,138· 52,151·
 60,260· 64,324· 66,349· 72,
 419· 88,642· 94,710· 106,846·

130,1170· 168,1668· 186,1884·
194,1946· 212,2150· 212,2150·
228,2353· 268,26· 286,97· κα-
κὸν ἔχθιστον 60,283

(Κάλβος Ἀνδρέας 26)

Κανᾶ 74,456

καρδία (296)· 40,29· 62,289· 76,
466· 94,705· 106,868· 132,1192·
180,1819· 182,1851· 186,1889·
198,2001· 202,2039· 208,2114·
228,2365· 232,2387· 258,14·
360,61

(κένωσις 15· 36· 319)

κίνδυνος 192,1941

Κλεόπας (14· 20· 239)· 240,2493

κοινωνία 130,1159· 140,1282

κόρη μητροπάρθενος 36,6

κόσμος 42,55· 72,440· 160,1557·
168,1655· 240,2513

κρίσις 56,208· 72,417· 144,1353·
166,1641· κρίσις Θεοῦ 152,1444

Κριταὶ (Βιβλ. Π.Δ.) 322,13

κτίσις 98,765· 100,784· 122,1061·
124,1106· 144,1346· 266,1· 272,
84

κτίσμα 254,42

(Κύριος 15· 149)

Κωσάμ 338, 82· 340,83

Λ

Λάζαρος 350,9· 354,18· 362,90

Λάμεχ 338,66

(Λαοδικεία 10)

λέπρα 346,3· 352,7

Λευὶ (336· 337)· 324,2· 338,80·
340,88

Λευιτικὸν (Βιβλ. Π.Δ.) 322,11

Λόγος 36,12· 78,511· 82,573·
88,639· 116,998· 192,1921· 232,

2394· 244,2544· 246,2580· 248,
14· 254,36· 256,51· 272,76·
282,33· 300,55· 306,6· 310,66·
316,26· 318,54· 320,4· 360,60·
366,17· 370,14· 374,3· Λόγος
ἄσπρκος 232,2406· Λόγος τοῦ
Θεοῦ 74,459· 102,817· 250,30·
252,7· 270,59· 276,35· 314,
14· 320,1· 370,2

Λουκᾶς (204· 239)· 324,32· 332,1·
334,33· 336,60· 340,89· 348,
1· 352,6· 354,1

Λύδοι 162,1587

λύπη, 98,744· 114,963· 118,1028

Μ

Μαᾶθ 340,86

Μαγδαληνή (13· 14· 19· 20· 198·
206· 236)· 234,2432

Μαθουσαάλα 338,61

Μαϊνᾶν 338,78

Μαλαχίας 324,24

Μαλεσεήλ 338,64

Μανασῆς 340,97

(Μικνιχαΐσμος 268)

Μαρία (14· 15· 20· 37· 310· 336)·
48,131· 164,1615· 198,1989·
234,2427· 238,2480· 240,2492·
334,38

Μαριάμ 334,39

(Μαρία τοῦ Κλωπᾶ 238)

Μάρκος (204· 238)· 164,1618·
324,32· 346,1· 352,5

Ματθαίας 340,87

Ματθαῖος (204· 341)· 324,31·
332,1· 334,34· 342,1· 342,4

Ματθίας 334,26· 338,77· 340,85
(μελαγγολίχ 29)

Μελσᾶν 338,78

Μελχι 334,27· 340,83
 μένος θεῶν 258,7
 (μετεμψύχωσις. 298)
 Μήδεια 11
 Μῆδοι 162,1590
 (μητρότης 17)
 μαιφόνος, -οι 54,177· 56,218· 64,
 340· 66,353· 70,41· 76,486·
 78,496· 92,679· 120,1059· 122,
 1073· 124,1100· 132,1177· 138,
 1258· 148,1410· 172,1727· 186,
 1896· 192,1937· 238,2483
 μῖσος 60,283
 Μιχαίλας 324,21
 μνημόσυνον 210,2158
 μονᾶς ἄρευστος 264,83
 Μονογενής 250,28
 μορφή 266,8
 μυσταγωγία 52,159
 μυσταγωγός 90,648· 184,1867
 μυστήριον (27)· 80,517· 128,1139·
 148,1387· 160,1564· 162,1568·
 164,1604· 230,2384· μυστήριον
 Θεοῦ 128,1139
 μύστης 36,29· 50,140· 52,154·
 54,195· 60,277· 62,306· 90,
 647· 94,709· 96,729· 148,1389·
 164,1615· 178,1798· 186,1882·
 192,1936· 202,2047· 206,2086·
 212,2149· 224,2303· 226,2322·
 228,2343· 234,2427· 236,2441·
 238,2481
 Μωϋσῆς (250· 284· 332)· 284,62·
 334,20· 378,8
 Μωσῆς 248,12

N

Ναασσών 338,74
 Ναγγαί 340,86

Νάθαν 332,9· 338,77,
 Ναθείδης 334,27
 Ναίμ 348,6
 Ναϊμάν 328,24
 νᾶμα πυρός παμφάγου 58,235
 Ναούμ 324,23· 340,86
 Νασσών 336,46
 Ναχώρ 338,70
 Νεφθαλείμ 324,3
 Νηρι 340,83
 Ν κόδημος (19· 37· 128· 136· 138
 1248· 140,1278· 146,1380· 178,
 1787
 νόησι θεία 268,20· 270,60
 νόμος (250)· 284,66· 372,23·
 νόμος (250)· 284,66· 372,23
 νόμος δεύτερος 322,12
 νόμος Μωσαϊκός (250)
 Νῶε 338,67

O

Ὁζίας 340,96
 Ὀλυμπος 84,577
 ("Ὀμηρος 12· 30)
 Ὁμοούσιος 366,18
 ὁμότιμος 366,19
 ὄνειδος 306,7
 ὄργη 104,832
 (ὀρθοδοξία 29)
 (Ὁσίδιος Γέτος 11)
 (Ὁυαλεντινιανός 11)
 οὐρανοφοίτης 324,33
 οὐσία 54,192

II

πάθημα 284,77
 πάθος (16· 18· 114· 246)· 36,9·

- 40,22· 56,205· 74,441· 94,693·
100,772· 108,872· 252,2· πάθος
κοσμοσωτήριον 34,6 πάθος τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 9
πάθος τοῦ Χριστοῦ (9· 10· 11·
18)·
(Παναγία 13· 14· 15· 17· 18· 19·
20· 21· 22· 37· 103· 247)
παράδεισος (304)· 306,9
Παραλειπόμενα (Βιβλ. Π.Δ.) 322,15
παράλυσις 346,3· 348,3
Παρθένος (11· 18)· 244,2572· 318,
49
παρηρησία 218,2219
Πάσχα καινὸν 52,153
Πατὴρ (320)· 56,201· 62,287·
74,459· 76,463· 78,511· 82,
568· 90,654· 94,712· 100,855·
108,882· 132,1193· 134,1199·
144,1347· 146,1359· 146,1383·
148,1409· 150,1434· 158,1515·
160,1544· 232,2395· 236,2456·
240,2512· 242,2526· 250,28·
252,5· 254,36· 260,24· 262,56·
300,56· 308,33· 314,13· 320,2·
368,36· 370,1· 372,47· πατὴρ
ἄμβροτος 374,15· πατὴρ ἄφθι-
τος 374,14· πατὴρ ἐλέους 376,
19· πατὴρ Χριστοῦ 376,1
Παῦλος (332)· 324,35· 348,2·
352,6
Πέρσαι 162,1588
Πέτρος (14· 18· 226)· 102,812·
104,821· 204,2069· 200,2087·
210,2132· 210,2135· 234,2428·
324,37· 342,2· 342,5· 346,2·
352,5
Πιλάτος (13· 18· 19· 22)· 148,
1407
πίστις (18· 250· 265· 281)· 42,
52· 246,2594· 282,40· 302,28·
πίστις ἀκλόνητος (27)· πίστις
ὀρθή (21)
Πνεῦμα 250,35· 256,71· 258,1·
260,24· 262,55· 294,96· 310,
68· 312,78· 318,53· 376,22·
Πνεῦμα ἅγιον 240,2514· 366,
23· 372,48· 374,4·
Πνεῦμα ἄγνόν 258,13
Πνεῦμα θεῖον 242,2527
Πνεῦμα Θεοῦ 250,22
Πνεῦμα πανάγιον 242,2516· 370,
2· πνεύματος ταμίνας 370,4
Πράξεις Βασιλέων (Βιβλ. Π.Δ.)
322,14
προαίρεσις 64,338
Πρόδρομος (Ἰωάννης) (312)· 334
40
πρόνοια 152,1444· 280,7· 366,15
(Πελλάς 112)
(προσευχή 15· 28· 289)
(πρόσωπον) 13· 30· 310· 337·
36,28· 114· 973· 150,1420· 154,
1469
πρωτότοκος 326,12· 374,7
- Ρ
- Ραγάβ 338,70
Ρησά 340,84
Ροβοάμ 340,94
Ρουβειμ 324,2
Ρούθ (Βιβλ. Π.Δ.) 322,13
(Ρωμανός ὁ Μελωδός 17)
- Σ
- Σαδὼκ 340,100
Σαλαθεήλ 340,99
Σαλμὼν 338,75

Σαλομών 90,657· 132,1182
 Σαμαρείτης 348,17
 Σαραφθίας 328,3
 Σαρεπτά (πόλις) 330,1
 Σάρκωσις τοῦ Θεοῦ (178)· σάρ-
 κωσις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ (9)
 σάρξ (14· 305· 316· 317)· 138,
 1257· 232,2406· 240,2508· 250,
 29· 254,37· 272,96· 284,71·
 290,19· 296,10· 300,46· 302,
 79· 304,115· 310,67· 316,33ξ
 318,58· 372,26· 374,6· σάρξ
 ἀνθρωπίνη (14)
 σαρκοφόρος 256,63
 (Σατανᾶς 60· 321)
 σαρκολάτρης 316,28
 Σεμεὶ 340,85
 Σερούχ 338,70
 Σήθ 260,37· 338,63
 Σήμ 338,57
 Σιδῶν 346,10
 Σιδωνία 330,1
 Σίμων 342,5
 σκότος 110,900· 134,1205· 150,
 1509· 158,1513· 162,1591· 210,
 2167· 222,2289· 246,2593· 268,
 24· 292,59· 344,33· 370,7· 372
 29
 Σολομωντιάδες 332,14
 Σολομών 332,9· 334,26· 340,94
 Σόλυμα (115)· 114,969
 Σοφία (11· 28· 159)· 262,57· 322,
 10· 370,14· 374,3· Σοφίας νοῦν
 ἀνέφικτον 368,29
 Σοφονίας 324,23
 (σταυρὸς 18)
 (σταύρωσις 21)
 Συμεῶν (37· 68)· 40,30· 324,2·
 338,80
 (συμπάθεια 13)

συμφορὰ 96,723
 συναίνεσις 282,40
 Σῦρος 328,24
 Σουναμίτις 328,20
 σῶμα (304· 314)· 182,1833· 234,
 2425· 256,63· 278,68· 296,11·
 298,33· 302,79· 342,2· 370,45·
 Σωτήρ 34,5· 242,2533· 244,2564·
 260,31· 364,3
 σωτηρία (15· 18· 113)· 40,32·
 146,1370· 158,1516· 246,2602·
 σωτηρία βροτῶν 168,1662· σω-
 τηρίας φῶς 62,304· σωτηρία τοῦ
 ἀνθρώπου (20· 318)

T

(ταπεινώσις ψυχικὴ 14)
 ταφή (16· 21)· 148,1400· ταφή
 τοῦ Κυρίου (149)
 (τελειότης 298)
 Τελώνης 354,20
 Τριάς (28· 160)· 262,60· 264,73·
 270,55· 272,88· 288,12· 318,
 74· 368,25· 374,5· Τριάς ἀγία
 (30· 265) ἡ τριάς εἰς Θεὸς ἐστὶν
 370,3
 (Tuiler Andre 9· 10· 11· 22)
 Τύρος 346,10

Υ'

ὕβρις 40,39· 144,1341· 162,1584·
 284,67· 292,68
 Ὑἱὸς (18· 19· 20· 285· 320)· 40,
 24· 48,122· 70,394· 82,558·
 86,616· 70,394· 82,558· 86,
 616· 98,760· 116,983· 126,1115·
 134,1201· 164,1619· 182,1847·
 196,1983· 214,2186· 238,2470·

246,2589· 250,27· 252,1· 252,
21· 260,34· 302,97· 308,40·
316,24· 370,1· 372,47· 374,
3· Υἱὸς ἀνάρχου 256,71· Υἱὸς
ἄφθιτος 256,83· Υἱὸς ἄχρονος
252,7· 278,55· Υἱὸς τῆς Μαρίας
(310)· Υἱὸς τοῦ Θεοῦ (15· 310)·
366,17· 374,6
(ὑπαρξίς 264)
ὑπόστασις 210,2164

Φ

Φάλαξ 338,69
φάος 118,1010· 200,2025· 226,
2337· 252,22· 268,25· 270,47·
272,82· 288,8· 294,81· 294,
99· 296,2· 312,72· 322,3· 334,
41· 342,10· 380,28· φάος ἡλίου
116,993· φάος θεηγενές 100,
793
Φαραὼ 378,4
Φαρεζ 338,73
Φαρισαῖος, - 0354,20· 362,93
φιλαργυρία 64,327
φιλία 178,1802
φθόνος 64,335· 72,432· 126,1117·
150,1425· 160,1554· 168,1666·
168,1675· 174,1740· 232,2409·
242,2535· 314,18· 358,35·
φθορά 36,17· 42,64· 82,571· 118,
1009· 174,1759· 192,1921· 328,
22

Φίλιππος (ἀπόστολος) 342,3
φόβος 70,393· 58,227· 76,467·
94,691· 108,871· 116,995· 130,
1169· 134,1220· 178,1807· 184,
1870· 204,2072· 208,2104· 210,
2128· 210,2154· 216,2198· 218,
2228· 224,2298· 228,2359· 236,

2448· 360,64· 374,10
φόνος 64,336· 70,398· 72,425·
100,792· 114,967· 120,1049·
122,1062· 134,1202· 150,1413·
164,1601· 172,1727· 216,2208
φρόνημα 210,2153
Φρύγες 162,1588
(φυσιολατρεία 288)
φύσις (14· 178)· 40,43· 42,58·
76,487· 118,1016· 136,1246·
160,1543· 252,17· 254,35· 258,
2· 260,41· 262,71· 264,73· 266,
10· 268,35· 270,51· 272,77·
274,7· 278,68· 282,29· 288,6·
290,42· 296,13· 298,27· 302,
101· 310,48· 314,1· 318,50·
334,33· 354,5· 364,6· 374,10·
φύσις ἀγνή 292,47· φύσις ἄ-
τρεπτος, ἀναρχος 368,27· φύ-
σις γεννήτορος 252,8· φύσις δι-
πλῆ τοῦ Χριστοῦ (14)· φύσις
λογικῆ 370,9· φύσις τοῦ Θεοῦ
262,68· 264,92· 292,53· 318,
59· φύσις τοῦ Χριστοῦ (41)
φῶς (14· 291)· 46,105· 62,297·
64,330· 90,651· 172,1731· 176,
1781· 200,2028· 220,2259· 226,
2316· 260,32· 268,33· 272,78·
288,7· 290,38· 298,36· 300,
66· 344,34· 348,18· 370,18·
φῶς ἐκ φωτὸς ἀνάρχου 370,3·
φῶς σωτηρίας 62,304

Χ

Χανααία 344,19
χάρις (29· 285)· 80,539· 84,574·
98,766· 100,792· 104,825· 110,
899· 194,1966· 214,2179· 242,
2527· 244,2571· 246,2594· 324,

27· 326,7· 352,7· 368,49· 374,
1· 376,29

χάρισμα 262,50

(Χριστιανισμός 21· 29· 30· 31·
318)

(Χριστιανός, -οί 30· 309)

Χριστός (9· 14· 15· 18· 19· 20·
22· 26· 37· 40· 41· 42· 112·
137· 140· 310· 315· 316· 337)·
90,654· 172,1731· 180,1811·
204,2070· 206,2078· 236,2451·
254,42· 276,43· 278,55· 294,
83· 304,116· 308,28· 310,52·
312,74· 318,66· 332,3· 336,
55· 342,1· 342,2· 346,2· 348,
2· 350,2· 354,12· 356,56· 358,
25· 364,1· 368,4· 370,2· 376,
5· 378,1· 380,31

(Χριστός πάσχω 9· 10· 11· 12·
26)

Ψ

ψεῦδος 210,2152

ψυχή (12· 13· 14· 16· 26· 28· 30·
31· 68· 280· 296· 298· 314)·
44,80· 58,245· 62,299· 72,416·
80,524· 94,705· 108,881· 128,
1141· 134,1207· 180,1819· 268,
32· 296,1· 298,19· 300,44· 302,
79· 314,3· 316,46· 318,48· 360,
78· 370,11· 376,11· ψυχή δι-
καία 374,8· ψυχή τοῦ Χριστοῦ
(316)

Ω

Ὠβήδ 338,75

Ὠσηὲ 324,21

Ὠσώκ 340,85

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	σελ.	
Εισαγωγή	9	
Κείμενον - Μετάφρασις	»	34
'Ο Χριστός πάσχων	»	34
'Επὶ δογματικά	»	248
1. Περὶ τοῦ Πατρὸς	»	248
2. Περὶ τοῦ Υἱοῦ	»	252
3. Περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος	»	258
4. Περὶ κόσμου	»	266
5. Περὶ Προνοίας	»	274
6. Περὶ τῆς αὐτῆς (προνοίας)	»	280
7. Περὶ νοερῶν οὐσιῶν	»	288
8. Περὶ ψυχῆς	»	296
9. Περὶ Διαθηκῶν καὶ Ἐπιφανείας Χριστοῦ	»	306
10. Κατὰ Ἀπολιναρίου. Περὶ Ἐνανθρωπήσεως	»	314
11. Περὶ ἐνανθρωπήσεως	»	320
12. Περὶ τῶν γνησίων βιβλίων τῆς Θεοπνεύστου Γραφῆς	»	322
13. Πατριάρχαι Υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ	»	324
14. Μάστιγες Αἰγύπτου	»	326
15. Ἡ τοῦ Μωϋσέως δεκάλογος	»	326
16. Εἰς τὰ θαύματα Ἥλιου τοῦ προφήτου καὶ Ἐλισσαίου	»	328
17. Ἐπίγραμμα εἰς τὸ μαρτύριον Ἥλιου τὸ καλούμενον «Χη- ρεϊὸν»	»	330
18. Περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ γενεαλογίας	»	332
19. Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ΙΒ'	»	342
20. Τὰ τοῦ Χριστοῦ θαύματα κατὰ Ματθαῖον	»	342
21. Τὰ Χριστοῦ θαύματα κατὰ Μᾶρκον	»	346
22. Τοῦ αὐτοῦ (Χριστοῦ) θαύματα κατὰ Λουκᾶν	»	348
23. Τοῦ αὐτοῦ (Χριστοῦ) θαύματα κατὰ Ἰωάννην	»	350
24. Τοῦ αὐτοῦ (Χριστοῦ) παραβολαὶ καὶ ἀνίγματα	»	350
25. Παραβολαὶ Χριστοῦ κατὰ Μᾶρκον	»	352
26. Παραβολαὶ κατὰ Λουκᾶν	»	354
27. Παραβολαὶ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν	»	356

28. Χειμῶν ἀπὸ Χριστοῦ κατασταλαθεῖς	»	364
29. Ὕμνος εἰς Θεὸν	»	364
30. Ὕμνος πρὸς Θεὸν	»	366
31. Ὕμνος ἄλλος	»	370
32. Ὕμνος ἑσπερινός	»	370
33. Εὐχαριστήριον	»	374
34. Εὐχαριστήριον ἄλλο	»	374
35. Ἐπίκλησις πρὸ τῆς τῶν Γραφῶν ἀναγνώσεως	»	376
36. Ἐνόδια	»	378
37. Ἄλλη περὶ ἐνοδίας προσευχῆ	»	380
38. Ἄλλη εἰς ταῦτό προσευχῆ	»	380
Εὐρετήρια	»	383
1. Εὐρετήριον χωρίων τῆς Ἁγ. Γραφῆς	»	383
2. Εὐρετήριον ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	»	389
Πίναξ περιεχομένων	»	397

Βιβλιοδεσία: Ἐφοῖ ΒΑΡΟΥΣΙΑΜΗ
Λαχανᾶ 17 – Τηλ. 839 414 – Θεσσαλονίκη
